

ThDR JOSEF ŠEBESTIAN PELCZAR.

BISKUP V PŘEMYŠLU.

Ježíš Kristus vzorem a mistrem kněze.

ROZJÍMÁNÍ PRO KNĚZE.

ČÁST I.

Ježíš Kristus ve svém skrytém životě
jest vzorem a mistrem kněze.

Se svolením autorovým na jazyk český přeložil

JAN MOTTL,

kaplan v Sušici.

SUŠICE.

Nákladem vlastním, tiskem družstva „Vlast“ v Praze.

1910.

Imprimatur!

Z kníž. arcib. Ordinariatu v Praze,

dne 19. října 1910.

Dr. Jan Sedlák,
generální vikář.

OBSAH:

Strana

I. Tajemství Nejsv. Trojice a důstojnost kněze	5
II. Kněz a tajemství vtělení	9
III. »Sacerdos alter Christus«	13
IV. Povinností kněze jest poznati Ježíše Krista	17
V. Povinností kněze jest následovati Ježíše Krista	20
VI. Vyvolení Nejblahoslavenější Panny Marie za Matku Syna Božího a povolání kněze	25
VII. Věrnost Nejsvětější Panny k milostem Božím a věrnost kněze k milosti povolání	30
VIII. Nejsvětější Panna při zvěstování jest vzorem kněze připravujícího se ke mši sv.	34
IX. Nejsvětější Panna při zvěstování jest vzorem knězi díky činícímu po mši sv.	44
X. Ježíš Kristus v lůně Mariině učí kněze milovati povolnost, sebranou mysl, mlčení a sebmrtvení	48
XI. Ježíš Kristus v lůně Mariině učí kněze vzdávati Bohu slávu, díkyčinění, lásku a sebeobětování	52
XII. Žití Ježíše v Marii a v duši kněze	55
XIII. Magnificat Nejsv. Panny a Magnificat v duši kněze	60
XIV. Nejsv. Panna navštěvujíc Alžbětu, jest vzorem kněze navštěvujícího lidi	65
XV. Ježíš Kristus v jeslích jest pro nás pravdou, cestou a životem	70
XVI. Maria a Josef před jeslemi betlemskými učí kněze klaněti se Pánu Ježíši	75
XVII. Pán Ježíš v lůně Mariině a v jeslích učí kněze, že má celé srdce své odevzdati Bohu a duším	78
XVIII. Pán Ježíš v jeslích učí kněze sebezapření a duchu chudoby	81
XIX. Pán Ježíš v jeslích učí kněze pokoře	87
XX. Hymnus andělský „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“ v životě kněze	91
XXI. Pastýřové učí kněze, jak jíti k Ježíšovi	96
XXII. Tři Králové ve vlasti své a v Jerusalemě čili víra poslušná a silná	100
XXIII. Tři Králové v Betlemě čili víra pokorná a živá	105

XXIV. Jakým ctnostem učí Pán Ježíš kněze v obřezání svém	109
XXV. Třeba ctíti Jméno Ježíš a důvěru v ně skládati . . .	115
XXVI. Obětování Pána Ježíše a očišťování Nejsv. Panny učí kněze poslušnosti k zákonu církevnímu	119
XXVII. Pán Ježíš a Nejsv. Panna obětováním ve chrámě učí kněze duchu obětovnosti	124
XXVIII. Stařec Simeon učí kněze vytrvalosti a horlivosti apoštolské	130
XXIX. Povraždění nevinátek, způsobené Herodem, učí kněze, jak strašnou jest vášeň, a útěk sv. Rodiny do Egypta ukazuje mu, jak cennou jest poslušnost	136
XXX. Pobyt sv. Rodiny v Egyptě učí kněze, jak podrobovati se Prozřetelnosti Boží	141
XXXI. Dvanáctiletý Pán Ježíš v Nazaretě a v Jerusalemě učí kněze pokroku v dobrém a zálibě v obřadech náboženských a v pobožnostech	147
XXXII. Pán Ježíš opouštějící Marii a Josefa, aby zůstal ve chrámě, učí kněze, jak má odtrhnouti srdce své od rodiny a pracovati pro slávu Boží	152
XXXIII. Maria a Josef v Jerusalemě učí kněze, jak má hledati Ježíše, ztratil-li Ho hřichem neb vyprahlostí	157
XXXIV. Pán Ježíš v Nazaretě učí skrytému životu a poslušnosti	163
XXXV. Pán Ježíš v Nazaretě učí bohabojnosti a pracovitosti. Modli se a pracuj!	167
XXXVI. Sv. Josef vzorem a ochráncem kněze.	172

Úvod.

Podávaje veledůstojnému kléru českomoravskému svůj překlad rozjímání »Ježíš Kristus mistrem a vzorem kněze« od J. M. nejdůstojnějšího pana biskupa Th. Dra. Šebestiána Pelczara, nemám vroucnějšího přání, než aby kniha tato stala se důvěrným rádcem a přítelem těch, jimž do rukou se dostane, a v těžkých chvílích života aby jim v únavě poskytovala osvěžení a v ochablosti povzbuzení.

Dojde-li tento první díl laskavého přijetí, hodlám s pomocí Boží také ostatní části přeložiti.

Při vydání tohoto dílu radou a pomocí velice mi přispěli býv. učitel můj slovní pan professor a spisovatel Jan Hruška v Plzni a vdp. Frant. Šabatka, katecheta v Sušici, jimž tímto vzdávám své nejuctivější díky.

V SUŠICI dne 22. října 1910.

Jan Mottl.

Předmluva.

Svatý Alfons z Liguori neváhá tvrditi, že jest morální nemožností, aby ten, kdo neuvažuje o pravdách Božích, neupadl do hříchu smrtelného, a že bez rozjímání jest neslýchaně těžko býti dobrým knězem; všichni pak učitelé duchovní projevují přání, aby meditace byla denním pokrmem kněze. Ale ten pokrm třeba kněžím připravit čili poskytnouti jim vhodných knih; neboť nejedni nemá tolik času a schopností, aby samostatně snoval pásmo myšlenek. Tato potřeba a touha rozdělit se s bratřími o to, co jsem pro sebe nasbíral, pohnula mne k tomu, abych napsal Rozjímání o životě kněžském čili ascetiku kněžskou s dodatky o zařízení seminářů duchovních a studií theologických, jakož i o některých povinnostech pastýřských a o některých pravidlech a způsobech společenských pro mladé kněze. Poněvadž dílo to, vydané v r. 1908 po čtvrté, nemohlo vyčerpati celého předmětu, proto již jako biskup začal jsem uveřejňovati v Kronice dyecezyi przemyskiej nová rozjímání pro kněze pod titulem Ježíš Kristus vzorem a mistrem kněze; jsouť zosnována na životě Spasitelově, a to na životě skrytém, veřejném, bolestném v čase utrpení, slavném po z mrtvých vstání a eucharistickém, a mají býti doplňkem Rozjímání o životě kněžském, takže je třeba navzájem spojovati. Mimo to v nových rozjímáních uvádím častěji než v prvních příklady ze života svatých

kněží. Svazek první obsahuje 36 rozjímání o skrytém životě Spasitelově.

Svazek druhý, obsahující část rozjímání o veřejném životě Pána Ježíše vyjde na podzim r. 1910.

Komukoliv ze ctihodných kněží dílo to dostane se do ruky, nechť má aspoň tolik trpělivosti, aby denně jedno rozjímání anebo jen polovinu rozvážně přečetl; a odnese-li z toho, což dej Bůh, nějaký užitek, nechť se též za autora pomodlí!

Všechno ku slávě Boží a k duchovnímu prospěchu kněží.

V PŘEMYŠLU 20. srpna 1909.

† **Josef Šebastian Pelozar,**
biskup.

Část první.

**Ježíš Kristus ve skrytém životě svém jest
vzorem a mistrem kněze.**

I.

Tajemství Nejsvětější Trojice a důstojnost kněze.

I. »Učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého« (Mat. XXVIII. 19.), tak praví Spasitel i k Tobě, sluho Boží. Máš poslání od samé Trojice Nejsvětější, neboť od ní pochází všechno bytí, všechen život přirozený i nadpřirozený, všeliká moc, všeliká milost, všeliká síla, všeliká útěcha i odměna. Cti proto Trojici Nejsvětější jako Nekonečnou Dokonalost, jako Počátek dvojího života a jako Zřídlo všelikého dobra!

Jmenovitě každou modlitbu začínej vzýváním Svaté Trojice; přistupuje pak k oltáři, mluv v duši: Přijmi, Trojice nejsvětější, tento hold mé poddanosti a tuto oběť mé vděčnosti, mé prosby a mé lítosti; tu zase dělej často znamení svatého kříže a opakuj zbožně: Sláva Otci i Synu i Duchu svatému atd. Tak činil sv. František a Hieronymo, a v tu chvíli tvář jeho zářila vnitřním ohněm, hlava pak klonila se hluboko. Správně též svatý kněz Olier, zakladatel semináře u sv. Sulpice v Paříži († 1647.), nařídil svým kněžím, aby začínali ranní i večerní modlitby těmito slovy: »Budiž velebena nyní i vždycky po všechny věky věkův svatá a nerozdílná Trojice«; — jakož i aby každodenně vzdávali čest a díkůčinění třem Božským Osobám, obětující skutky své Otci nebeskému, myšlenky a slova

svá Slovu Předvěčnému, city srdce svého Duchu Svatému. Čiň i ty podobně!

II. Mimo to uč s velikou horlivostí dítky i dospělé, že jest jeden Bůh ve třech osobách, a ty tři osoby jsou jediný Bůh, že ten Bůh jest bez omezení ve svých dokonalostech, a obzvláště, že jest nekonečná Láska, od které pocházejí ta veliká díla lásky, jako jesle, kříž, oltář, stůl eucharistický, církev sv. se všemi poklady a nebe s věčnou odměnou. V pravdě tajemství Svaté Trojice jest nepochopitelné lidskému rozumu, neboť zdaž v malém důlku umístiti lze ohromný oceán? — Ale tolik jest v něm světla pro mysl naši, tolik útěchy pro srdce, že každý, třeba i neučený a prostý, musí zvolati s pohnutím: ó Bože, jak jsi veliký, jak dobrý, jak krásný!

Snaž se, knězi, aby každá mysl, vznešená či maličká, již vykládáš toto tajemství, kořila se před ním hluboko a vyznávala: Věřím v Tebe, ó Bože v Trojici Svaté Jediný, a čím méně tě chápu, tím více Tě velebím, neboť nebyl bys Bohem nekonečným, kdyby Tě můj rozum obsáhnouti dovedl. Pln živé víry vroucí Tobě díky vzdávám za to, co's mi zjevil, za to, co's mi dal, za to, co's mi obětoval.

Svět sám takovou věrou!

III. Posléze uvaž, knězi, že jsi povznesen nad všechny věřící a že vcházíš v užší svazek s třemi Božskými Osobami, tak že svatý Pavel právem nazývá tě »člověkem Božím« (homo Dei) (1. Tim. 4, 2.), a tedy člověkem Svaté Trojice. Bůh Otec plodí od věčnosti z podstaty své Syna svého jako Boha z Boha, spoluvěčného a stejné podstaty s Otcem, jako Slovo Předvěčné, které v čase stalo se tělem; a ty, knězi, slovy všemohoucnosti Boží: Hoc est corpus meum atd. přivádíš Pána utajeného na zemi a dáváš mu život eucharistický; právem tedy sv. Bernard nazývá kněze »roditeli Kristovými«.

Kromě toho rodí kněz Krista Pána v duších lidských, dává jim na křtu svatém život nadpřirozený a zdokonaluje ten život učením pravdy a rozdělením milosti; a zároveň rodí ty duše pro Krista.

Konečně jest kněz nástrojem Božím v řízení pokolení lidského; neboť jeho srdci především svěruje Prozřetelnost nejbídnější a nejpouštěnější čili trpící děti své. *Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.* (Ps. IX.)

Jakým nástrojem jsi, sluho Boží, vůči Bohu Otci? Jsi vždy poslušným a věrným?

V poměru svém k Slovu Vtělenému jest kněz jeho spolupracovníkem a zástupcem. Kristus Pán jest nejvyšším mistrem, a kněz hlásá jeho pravdu. Kristus nejvyšším zákonodárcem, a kněz hlásá jeho zákon. Kristus nejvyšším knězem a kněz přináší s ním nejvyšší Obět. Kristus Vykupitelem světa, a kněz vylévá Krev jeho na duše. Kristus Spasitelem duší, a kněz pomáhá v tom díle. Kristus Tvůrcem, snoubencem, hlavou a králem své církve, a kněz jest jedním ze strážcův jeho nevěsty, jedním z nejpřednějších údův jeho těla a jedním z vůdcův jeho vojska. Knězi svěřil Pán moc, jaké nedal ani andělům, ani samé Bohorodičce, takže právem omlouvá se svatý Bernardin: *»Excusa me, Mater; non loquor contra te; sacerdotium ipse praetulit super te«*, a jestli na každého křesťana dají se obrátiti slova žalmisty: *»Minuisti eum paulo minus ab angelis«*, pak o knězi možná říci: *Exaltasti eum supra omnes angelos«*. Jak ceníš toto povznesení, sluho Krista Pána, a jakým jsi pro něho nástrojem?

Vůči Duchu Svatému jest kněz viditelným udělovatelem milosti Kristovy a plynoucí z ní lásky Boží, kterou Duch Svatý rozlévá neviditelně v srdcích našich; touto milostí zas očisťuje duše od hříchů a přivádí k svatosti a tak zároveň do slávy věčné. Bohu toliko

náleží odpouštět hříchy, což Bůh sám oznámil: »Ego Dominus, qui sanctifico vos.« (Exod. 31, 13.), a sami židé v Katarnau uznali: »Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus«. (Mar. 2, 7.); a hle, tu moc dostává kněz od Ducha Svatého, když biskup při svěcení k němu praví: »Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiseris peccata« atd. Tak veliká to moc, že sv. Augustin neváhá říci: *Maius opus est, ex impio iustum facere, quam creare coelum et terram.*

Mimo to kněz svojí modlitbou a svatou Obětí vyprošuje duším milost pomáhající a pomáhá jim přeměnit se ve chrámy Ducha Svatého. Zdaž sloužíš Duchu Svatému za nástroj poslušně a účinně? Jak pracuješ na posvěcování a spasení duší?

Důstojnost kněze jest tak veliká, že Otcové církevní obrazení naň slova Písma: »Ego dixi dii estis« (Ž. 81, 7.), aneb zas nazývají jej »post Deum terrenus deus«. (Const. Apost.)

Nic tedy divného, že někteří mužové svatí, jako na př. sv. Cyprian, Athanasius, Ambrož a j., cítíce se nehodnými takového povznesení, které vyžaduje přiměřené svatosti, utíkali před svěcením, anebo že takový František z Assisi zůstal toliko při jáhenství. Nyní nejeden tlačí se k svěcení, ač nemá povolání Božího ani potřebných ctností; anebo zas ve stavu kněžském chová se tak nehodně, že možná o něm říci: »Homo, cum in honore esset, non intellexit« (Ž. 40, 13.). Zdaž ti tu svědomí nic nevyčítá za minulost? A jak bude v budoucnosti?

Umiň si dnes: 1. pamatovati na to, čím jsi vůči Svaté Trojici; 2. ceniti vysoko důstojnost kněžskou; 3. stále se pokořovati, že jsi jí nehoden; 4. prositi o pomoc Svatou Trojici.

Tak činil svatý Ignác z Loyoly a za tím účelem konal zvláštní modlitby k třem Božským osobám.

Jednoho dne měl vidění, ve kterém ukázala se mu Trojice Sv. v podobě trojité harfy, vydávající podivné zvuky.

I já Tě pokorně prosím, Bože, v Trojici Svaté Jediný, abys naplnil duši mou světlem, silou a útěchou; nechť i ona stane se harfou oslavující Tvou Velebnost, nechť i já opakuji bez přestání, v životě, při smrti i na věčnosti: Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému.

II.

Kněz a tajemství Vtělení.

I. »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo věří v něho nezhynul, ale měl život věčný.« (Jan 3, 16.)

Vtělení Syna Božího jest tedy dílem nekonečné lásky a lidem neustále hlásá, že Bůh jest láska.

Už záměr Trojice Svaté přiblížit se k člověku, odkrývá bezednou hlubinu lásky; neboť kdož jest Bůh? Toť »Ten, který jest« sám ze sebe a má v sobě všechnu dokonalost. A co jest člověk? Toť ten, který není, to jest nic, jak případně praví Prorok: Bytost má jest jako nic před tebou. (Ž. 38, 6.) A tak ve Vtělení slučuje se spolu Nekonečný s nicotou. Ó, jak dobrý jsi, Pane Bože náš!

Způsob toho sloučení hlásá nám rovněž nekonečnou lásku Boží; neboť tu Syn Boží s Božstvím svým spojuje co nejúžeji člověčenství, to jest duši od Boha Otce stvořenou a tělo od Ducha Svatého z panenského těla Mariina utvořené, tak že následkem Vtělení dvě jsou v Ježíši Kristu přirozenosti — Božská a lidská; dvojí vědomí — Božské a lidské; dvojí vůle — Božská a lidská: ale jedna toliko Osoba, a to Božská; neboť přirozenost lidská, ač o sobě dokonalá, nemá vlastní osoby, ale tkví v osobě Syna Božího, takže jeden

jest Kristus, Bůh — člověk, a Nejsvětější Panna jest v pravdě Bohorodičkou, ježto dle člověčenství porodila Toho, který jest pravým Bohem.

Vzdej tu čest Trojici Nejsvětější za její nekonečnou lásku, cti to Slovo, které stalo se tělem a přebývalo mezi námi, a líbej v duchu stopy Bohorodičky!

Uvaž dále, že Slovo Předvěčné, sloučivši přirozenost lidskou s přirozeností Boží v jedné Božské Osobě, povzneslo tím člověčenstvo nad všechny kůry andělův, až k Velebnosti Boží, protože duše Ježíše Krista jest duší Boha, tělo Ježíše Krista jest tělem Boha, srdce Ježíše Krista jest srdcem Boha. Na základě unie hypostatické má člověčenství Ježíše Krista právo k týmž počtám, jaké Bohu náleží; není tedy divu, že andělové slouží mu v Betlemě a na poušti, že lidé padají před ním na kolena, že jeho Tělu i Srdci Božské cti se dostává. Raduj se z toho povznesení přirozenosti lidské a hleď trvati ve spojení s Pánem Ježíšem milostí posvěcující, abys byl »účastníkem přirozenosti Boží«; a proto ve svatém přijímání sluč se s člověčenstvím Ježíšovým, prostřednictvím pak člověčenství s Božstvím!

Uvaž také, že Ježíš Kristus vtěliv se, vzdává v člověčenství svém Otci nebeskému počtu nekonečné ceny za všechny rozumné tvory, za celý svět, takže z jeho Srdce neustále plyne hymnus cti, chvály, lásky; jeden takový čin Slova Vtěleného nekonečně více slávy způsobí Trojici Svaté, než počty nesmírného počtu světů, i kdyby každý z nich obydlen byl milliony andělův. Spoj se i ty s tím hymnem a skrze Srdce Boha-člověka obětuj své počty Trojici Svaté!

Uvaž konečně, jaké jsou cíle Vtělení! Tvrdí někteří Otcové, že i v tom případě, kdyby člověk byl nezhrěšil, Syn Boží byl by přijal přirozenost lidskou, aby byl prostředníkem tvorstva ve chválení Tvůrce; tenkrát bylo by se ukázalo Slovo vtělené v celém lesku své Božské slávy a královské velebnosti, a o po-

nížení a utrpení nemohlo by býti řeči. Poněvadž však Bůh hned od věčnosti předvídal pád člověka, proto ustanovil rovněž od věků, a v čase to dokonal, aby Vtělení spojilo se s vykoupením a posvěcením hříšného rodu lidského. Za tím účelem Syn Boží, jsa roveň Otcí, netoliko zřekl se své slávy a stal se nám podobným ve všem kromě hříchu, ale přijal na sebe chudobu, ponížení a pohrdání, podrobil se nejbolestnějším utrpením, aby utrpením a smrtí zadost učinil spravedlnosti Boží za hříchy lidské, smířil v sobě svět s Bohem a očistil hříšného člověka v Krvi své.

Podivuj se tu Vtělení Syna Božího netoliko jako dílu lásky a všemohoucnosti, ale též jakožto triumfu milosrdenství a spravedlnosti.

II. Uvaž ještě, čím stal se Syn Boží svým vtělením pro celé pokolení lidské a obzvláště pro tebe, knězi.

Hle, stal se pravým Emanuelem čili Bohem přebývajícím s lidmi, neboť přebýval s nimi třiatřicet let pozemského života, a nyní přebývá v tolika příbytcích svátostných.

Ó jaké to štěstí, že s Pánem tak často přebýváš a jiné duše k Němu přivádíš!

Stal se Prostředníkem naším, neboť toliko jeho zásluhami máme přístup k Otcí a On toliko mohl nám seslati a seslal Ducha Svatého. Ó jaké to štěstí, že jsi nástrojem, ano zástupcem a pomocníkem Božského Prostředníka.

Stal se naším Vykupitelem a Spasitelem, neboť bez Jeho smrti na kříži bylo by celé hříšné lidstvo zahynulo na věky, a není jiného jména, v kterém by bylo naše spasení, kromě jména Ježíš. Ó jaké to štěstí, že sám očištěný krev Ježíšovu na duše vyléváš!

Stal se naším knězem, neboť obětoval se za nás na kříži, a nyní obětuje se na oltáři. O jaké to štěstí, že Pán splňuje skrze tebe oběť nekrvavou!

Stal se naším Otcem, neboť na křtu svatém rodi duše naše k životu nadpřirozenému, sytí je »slovem života« a »Chlebem života«, napájí vodou milosti »tryskající do života věčného«, odívá šatem nesmrtelnosti, chrání a těší je na svém Srdci, jakož i na srdci Matky své a ve své Církvi. Ó jaké to štěstí, že tobě svěřuje Pán všechny své dary, abys také byl otcem duší!

Stal se naším mistrem, neboť přinesl pravdu Boží a naučil lidi životu Božímu, a nyní učí té pravdě a tomu životu ústy své Církve, jakož i přítomností svou v tajemství oltářním. O jaké to štěstí, že i skrze tebe hlásá Pán své učení!

Stal se »hlavou« své církve a »hlavou« každého z nás, neboť milostí posvěcující dává nám svůj život, vládne námi a působí skrze nás, tak že potud žijeme pro Boha, pokud jsme spojení s Ježíšem Kristem. Ó jaké to štěstí, že Pán žije v tobě a skrze tebe dává život jiným!

Stal se naším králem a soudcem, neboť netoliko nás stvořil, ale též koupil drahocennou Krví svou a učinil poddanými svého království, vojíny svého vojska; jednou pak po věrné službě a statečném boji souditi nás bude laskavě a obdaří korunou nebeskou. Ó jaké to štěstí, že i tebe tak vysoko povýšil na zemi a po smrti chce ti dáti tak spanilou korunu!

Padni tedy na tvář před Slovem Vtěleným a skládej mu díky za sebe a za celé lidstvo, spojuje se s nespočetným davem andělů a svatých, volajících hlasem velikým: »Hoden jest Beránek, kterýž byl zabit, vzíti moc a božství i moudrost i sílu i čest, i slávu i dobrořečení.« (Apoc. 5., 12.)

Abys vděčnost svou sesílil, rozvaž, že beze všech zásluh tvých povolal tě do Církve své, a tím dal ti poznati tajemství Vtělení a připustil tě k účastenství na všech milostech, které Slovo Vtělené lidem zjed-

nalo, zatím co tolik milionů lidí nezná té Církve ne-nabývá těch milostí.

Přidáš li k tomu milosti, které jsi obdržel jako kněz, nebude se ti dostávat srdce ani slov, abys poděkoval Bohu.

Nechť tedy vděčnost tvá ukáže se tím způsobem, že si umíš lépe pamatovati od nynějška na neko-nečnou lásku Boží, zjevenou v tajemství Vtělení, jakož i na důstojnost vlastní, jako křesťana a kněze, a od této chvíle žítí podle Krista, v Kristu a pro Krista.

Ó Ježíši, Živote duší — tak mluv s jedním sva-tým — učiň, nechť duše má žije v Tobě, pro Tebe a skrze Tebe, nechť o Tobě myslí, o Tobě mluví, pro Tebe pracuje, nechť Tebe hledá, po Tobě touží, s Tebou se spojuje, abys ty byl jediným zřídlem a cílem mého života, ty moudrostí mou, útěchou mou, pokojem mým, pokladem mým a štěstím mým zde i na věčnosti.

III.

»Sacerdos alter Christus.«

I. Ježíš Kristus přišel na svět, aby oslavil Otce a spasil lidi. Zejména přišel jako »Pravda« a Učitel pravdy, aby poučil lidi o Bohu a o jejich určení; neboť účinkem hříchu upadli v modloslužbu aneb v různé bludy. Přišel jako »Cesta« a Vůdce na té cestě, aby ukázal lidem, jak mají žítí, aby se dostali do nebe. Přišel jako »Život« a Tvůrce života, aby smrtí svou osvobodil lidi od smrti, jakou hřích na nich způsobil, aby je posvětil milostí svou a s Sebou spojil a skrze Sebe s Otcem. Přišel jako Velekněz a Spasitel, aby ustanovil oběť Nového Zákona a založil Církev svou, již svěřil svou pravdu, svou milost, svou moc, své právo, a která má vésti k spáse všechna pokolení a všechny věky.

Viditelná církev nemůže trvati bez viditelného kněžstva; a proto ustanovil Kristus Pán také kněžstvo, —

kdož by jinak oznamoval jeho pravdu, udílel jeho milost, přinášel jeho obět, spravoval jeho vládu, a vykonával pastýřský úřad duší? Bůh stvořil člověka bez pomoci kněze, ale bez kněze nechce ho spasiti, a to proto, že ku spasení lidí ustanovil prostředky vnitřní a vnější, a za druhé že měl ohled na nejskrytější potřeby a přání člověka, který i v životě duchovním ohlédá se po pomocníku a prostředníku u Boha. Pýcha lidská pohrdá ovšem takovým prostřednictvím, jak se to stalo u protestantův; ale s viditelným kněžstvem zavrhli též Obět mše sv. a svátosti, takže z náboženství Kristova zůstaly pouhé trosky.

A koho povolává Kristus Pán do svého kněžstva? Zdaž anděly čisté a nepodléhající žádnému pokušení? Nikoliv, — ale lidi, slabé a hříšné. Snad tedy aspoň přikazuje, aby za kněze byli bráni toliko starci, zkušeni v boji a bohatí všelikými ctnostmi, kteří mládí své i dospělý věk beze zkázy, v panictví a v umrtvenosti ztrávili? Ani to ne, — sice počet kněží byl by se velice ztenčil.

Vůdce tento přijímá do svých řad i mladé dobrovolníky, kteří ještě tuhých válek nezkusili, mají-li jen upřímnou chuť sloužiti pod jeho korouhví. V pravdě Kristus Pán předvídal Božským okem svým, že mnozí z těch, kteří během věků povedou jeho šiky, zradí svou korouhev, upadajíce v ohavné zločiny, anebo dokonce v odpadlictví a heresi; ale to ho nezdrželo od ustanovení viditelného kněžstva. O podivuhodná dobrota a trpělivosti Boží! Pán raději dopustil, aby tu a tam dála se pohoršení, než aby zanechal svět bez kněží anebo aby pobil zlé kněze blesky svého hněvu.

»Blahoslavený, kdo se nebude horšiti nade mnou« (Mat. 11, 6.) — tak pravil Božský Spasitel k farizeům, kteří hledíce naň okem lidským a neuvažující o jeho Božských skutcích, nechtěli uvěřiti, že jest Bohem — člověkem. Slova ta může opakovati ne jeden kněz, který

vykonáváje moc Kristovu, nepřipomíná ho svým životem. Zdaž netýká se to i tebe? Co našel v tobě Bůh dobrého, jaké ctnosti a zásluhy, že tě povolal do počtu svých kněží? Snad naopak našel v tobě nevěrnost a hříchy?

Pokoř se hluboce a rci: »Kdož jsem já, ó Pane, a kdo jsi ty? Tolik jest lidí na světě, lepších než já, kteří by ti hodněji a věrněji sloužili v kněžství, a pomínul jsi jich; kdežto na mně ubohém hříšníkovi spočinulo oko Tvé. Kdybych byl i svatým, nebyl bych hoden přistoupiti k Tvému oltáři a vykonávati Tvého poslání: a což teprve, když jsem tak nevěrným a nevděčným? Ó Bože, buď milostiv mně hříšnému!

II. Ale pouhé pokoření se nepostačí; třeba s ním spojití snahu státi se jiným. Jaké jsou tu povinnosti tvé?

Kristus působí v knězi a skrze kněze, neboť skrze něho učí a obětuje se a odpouští hříchy a posvěcuje duše; hleď tedy býti hodným nástrojem a věrnou — pokud možno — podobiznou Krista jednajícího a trpícího čili následuj ho v Jeho ctnostech, zvláště v sebezapření, pokoře, lásce a trpělivosti, aby opravdu bylo možno říci o tobě: sacerdos alter Christus. Zda jest tomu tak ve skutečnosti?

Kristus jest Veleknězem a Dárcem milosti; a proto s vnitřní svatostí a s přípravou co největší přinášej Oběť Nejsvětější a přisluhuj Svatými Svátostmi! Činíš tak?

Kristus jest Mistrem a Zákonodárcem světa; a proto se svatým zápalem ohlašuj pravdu a zákon; dříve však snaž se dokonale poznati tu pravdu a ten zákon! Činíš tak?

Kristus jest Spasitelem a Pastýřem duší; a proto miluj dle příkladu Božího ty duše a nelituj pro ně námahy, peněz a obětování sebe! Činíš tak?

Kristus jest naším Králem a Snoubencem Církve; a proto měj velikou lásku k Jeho Nevěště, jakož i k Jeho Matce, a pracuj s neúnavnou horlivostí, aby království Jeho se rozšiřovalo a buď ochoten trpěti i umřítí za něho!

Takovým bylo a jest dosud jednání bohobojných kněží. Povoláme za svědka jednoho z nich, kněze Jana Marii Vianneye, faráře z Arsu, kterého svatý Otec Pius X. mezi blahoslavené vřadil. Hle, co on mluví o důstojnosti a poslání kněze: »Co jest kněz? Člověk, který tu zastává místo Boha, který jest oděn veškerou mocí Boží . . . Bez svátosti kněžství neměli bychom Nejsvětější Svátosti Oltární. Neboť kdo klade na oltář Tělo Pána Ježíše? Kněz. Kdo duše krmí a posiluje na pozemské pouti? Kněz. Kdo je připravuje na soud Boží? Kdo jim navrácuje život a pokoj? Kněz a zase kněz . . . Teprve v nebi pochopíme velikost kněžství. Kdybychom ji chápali na zemi, umřeli bychom nikoliv hrůzou, ale láskou . . . Kněžství toť láska srdce Ježíšova . . . Kdybych potkal kněze a anděla, poklonil bych se napřed knězi; neboť anděl jest přítel Boha, ale kněz jest zástupcem jeho.« Jindy zas pravil, že »kdo Mši svatou slouží, měl by býti Serafinem«; a také celou silou toužil po svatosti a skutečně stal se svatým. Jak pracoval pro slávu Boží a spasení duší, poznati lze z toho, že každodenně šestnáct až osmnáct hodin zpíval, že denně vykládal v kostele katechismus, denně velikému počtu osadníkův a poutníkův udílel rady a utěchy, denně navštívil hojně sirotkův anebo nemocných v osadě, a tak činil po celých čtyřicet let až do konce života (zemřel v roce 1859).

Nemůžeš-li následovati tohoto svatého pastýře v heroických jeho ctnostech, rozhodni se aspoň litovati chvil promarněných a povinností zanedbaných v minulosti a pro budoucnost pamatuj, že »sacerdos alter Christus«, a plň co nejlépe své poslání!

Díky Tobě, Spasiteli náš, Ježíši Kriste, že jsi mne nehodného učinil netoliko svým sluhou, ale i svým zástupcem. Díky Ti také i za to, že jsi tak dlouho snášel nevěrnost mou a lenost. Od nyníška toužím zcela se ti oddati, abych zcela náležel Tobě, jako Ty jsi mé všechno.

IV.

Povinností kněze jest poznati Ježíše Krista.

I. Apoštol praví, že Ježíš Kristus jest »alfa a ómega, počátek a konec« všeho, a to jak ve světě viditelném, tak i v duchovním. Pozastav se především nad tím, čím jest Pán Ježíš pro naše duše, a poznáš, že On jest pro ně vším; neboť On naším Bohem a naším Stvořitelem, naším Spasitelem a naším spasením, naším Vykupitelem a cenou našeho výkupu, naším Mistrem a naší moudrostí, naším Zákonodárcem a naším zákonem, naším Knězem a naší obětí, naším Pěstounem a naším pokrmem. Co jest — ptají se svatí¹⁾ — čeho bys v Něm nenalezl? Jsi-li sirotkem, On Otcem; — kráčíš-li v temnotách, On světlem; — zabloudil-li, On cestou; — hledáš-li nauky, On pravdou; — bojuješ-li, On zbraní, — žízníš-li, On nápojem; — mrzneš-li, On šatem; — jsi-li smuten, On potěchou; — bojíš-li se smrti, On životem; — slovem On jest pro nás vším. Proč se tedy nestaráš, abys poznal Krista Pána?

Jestli každý člověk má tu povinnost, čím spíše má ji každý kněz; neboť kněz má přece mluvit lidem o Kristu a vésti je k spasení, které jest pouze ve Jménu Ježíšově. Jest tedy povinen znáti jeho život pozemský a jeho umučení; znáti jeho život oslavený v nebi; znáti jeho život eucharistický v Nejsvětější Svátosti; znáti netoliko jeho život vnější, to jest, slova, skutky a utrpení, ale též záměry, pohnutky a city jeho srdce.

¹⁾ Tak sv. Bernard a sv. Ambrož.

Neboť toto poznání jest nevyhnutelnou podmínkou života nadpřirozeného, jak pravil sám Spasitel: To pak jest život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Boha a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista« (Jan 17, 3). Toliko v Kristu skrze Krista poznáváme Otce nebeského, neboť nikdo neví, kým jest Otec, leč jedině Syn a komu by chtěl Syn zjevití (Luc. 10, 22.) Před Kristem Pánem bylo temno ve světě, neboť i slavní mudrci jako Plato hrubě zbloudili zkoumajíce bytost Boží a cíl člověka. Teprve Ježíš Kristus, jako Moudrost vtělená, mohl říci: »Já jsem pravda, já jsem světlo světa«. Kdo nyní zná Krista Pána a plní jeho přikázání, ten »chodí v světle« a jest opravdovým mudrcem, třeba byl jen prostým člověkem; kdo Ho nezná, anebo za Ním nejde, ten tápá v temnotách, byť i byl hluboce učeným. Žel Bohu, jest nyní ve světě křesťanském plno lidí slepých na duši.

Kromě nadpřirozené moudrosti plyne z poznání Krista posvátný žár; neboť ono rozněcuje v duši touhu následovati Krista, pracovati pro Něho a trpěti pro Něho. Odtud čerpal sv. Vincenc Paulanský tu svou prostou, ale vroucí výmluvnost a ten ohnivý zápal k pracím apoštolským; a když se ho kdysi ptali, kdo byl jeho učitelem, odpověděl: »Sám Kristus«.

Nic tedy divného, že svatí kněží snaží se co nejdokonaleji poznati Ježíše Krista. V jich čele stojí apoštol Pavel, který neváhal vyznati: »Všecky věci pokládám býti škodou, pro vyvýšenou známost Ježíše Krista, Pána mého, pro nějž jsem všecko ztratil, a mám jako za hnůj, abych Krista získal.« (Philip. 3, 8.) — a jinde zas: »Nesoudil jsem, že bych co jiného mezi vámi uměl, než Ježíše Krista, a to ukřižovaného« (1. Cor. 2, 2.) Zdaž i ty chodíš do učení k tomuto Mistru?

II. A jak poznati Ježíše Krista?

Nejdříve čti pilně Písmo svaté, jakož i díla dogmatická a knížky ascetické, především však sv. Evangelium a listy sv. Pavla. Nečti však zběžně, ale rozvažuje čelnější vyňatky. Tak sv. Vincenc Paulanský, ač obtížen prací, čítal denně Nový Zákon. Kéž bys ho následovati chtěl!

Dále rozjímej často o slovech, skutcích a utrpeních Kristových čili o tajemstvích jeho trojího života, a zároveň vnikej v hlubiny jeho Božského Srdce. Zbožní kněží postupují tu obyčejně dle roku církevního; jeden z nich — sv. František Xaverský — prošel v duchu každý měsíc celý život Kristův, dle pokynů sv. Ignáce.

Především rozjímej často a pobožně o utrpení Páně čili o kříži; neboť kříž jest netoliko oltářem Nejvyššího Kněze a kazatelnou Božského Mistra, ale knihou nejmoudřejší a nejdokonalejší, hlásající všechněm milosrdenství Boží a ošklivost hříchu. Knihu tuto pilně čtou světci; a když jedenkrátě svatý Tomáš Aquinský otázal se svatého Bonaventury, odkud čerpal tak hlubokou učenost, ukázal tento na kříž a pravil: »Otče, to jsou knihy, z kterých jsem všechno získal; kleče u nohou tohoto Učitele, nabyl jsem více moudrosti nežli ze všech knih«. Ó bys i ty klečel u nohou kříže, a znovu se kořil před svatostánkem a uvažoval o té veliké lásce, jakou nám Pán v tom tajemství objevil.

Za třetí mluv jiným o Kristu Pánu, zvláště v kázáních a katechesích, následuje sv. Alfonsa z Liguori a mnoho jiných kazatelů neb missionářů. Miluj při tom vroucně Pána Ježíše a pracuj aneb trp z lásky k Němu, neboť láska bystří zrak duše, že vniká v hlubinu tajemství, jak to o mnohých svatých prostých lidech čteme. Právem mohl též říci sv. Dominik, že znalosti ve věcech Božích naučil se z knihy lásky. Zdaž čítáváš v té knize?

Posléze pros o dokonalé poznání Ježíše Krista; pros obzvláště po mši sv., aby Pán sám mluvil k tobě a roznítil srdce tvé, jako to učinil učeníkům v Emausích.

Zdaž svět zná Krista Pána? Bohužel, nikoliv! ba dokonce lze říci, že Kristus mnohým dnešním křesťanům jest ještě »Bohem neznámým«.

Zdaž všichni kněží znají dokonale Krista Pána? Ani to ne. Neboť jsou tací, kteří pohrouživše se do starostí o věci pozemské, zřídka na Krista myslí a málokdy ve svatých knihách čítají. Jsou i takoví, kteří nechtějí anebo neumějí rozjímati, a modlitby po mši sv. omezují na několik stereotypních frází. Jsou i tací, kteří chladně o Kristu mluví a nedbale pro něho pracují, anebo v té práci hledají sebe, tak že kdyby se jich Kristus tázal, jako kdysi sv. Tomáše Aquinského: »Čeho žádáš ode mne za svou práci«, nemohli by odpověděti: »Tebe samého, o Pane.«

Snad i ty náležíš k těm, kteří Krista Pána málo znají? Pokoř se hluboce a umiň si: 1. v určitém čase čísti knihy Nového Zákona, 2. často rozjímati o vnějším a vnitřním životě Krista Pána, postupuje dle roku církevního.

Ó Pane, jak mi daleko do toho, abych mohl opakovati slova Apoštola: »Nesoudil jsem, že bych co jiného mezi vámi uměl, než Ježíše Krista, a to ukřižovaného« (1. Cor. 2, 2.) Tolik let jsem již knězem, a přece i ke mně mohl bys říci: Tak dlouho jsem s tebou a nepoznal jsi mne; neboť kdybych Tě lépe znal, více bych Tě miloval. Leč od nynějška bude jinak; Ty pouze mluv ke mně slovem vnitřním a rozněcuj mé srdce, aby víra má byla jasná a láska vroucí.

V.

Povinností kněze jest následovati Ježíše Krista.

»Buďte dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest« (Mat. 5, 48.) tak pravil

Spasitel ke všem křesťanům, a především ke svým kněžím, a tedy i k tobě. Než kterak se může člověk státi dokonalým k podobnosti Božímu, kdyžtě Boha nikdy neviděl? Tuto výtku člověka sám Bůh odstranil, posílaje na svět Syna svého, který jako »soudstatný obraz Otce«, stal se »podobným lidem ve všem kromě hříchu« a žil uprostřed lidí, aby je naučil žítí podle Boha. V něm zjevil se život Boží na venek; On jest též jediným mistrem toho života.

Kdo tedy chce žítí podle Boha a být dokonalým, jest povinen následovati Ježíše Krista, to jest státi se mu podobným v myšlenkách, pohnutkách, slovech, činech a utrpeních. To žádá sám Bůh, neboť proto poslal Syna svého na svět, aby byl vzorem života, a to netoliko nejčistším a nejdokonalejším, ale též přístupným a závazným pro všechny. Kdokoliv tedy chce býti křesťanem, jest povinen žítí dle toho vzoru, jinak není hoden toho jména: »*Christianus nemo dicitur recte — pravil sv. Cyprian — nisi qui Christo moribus, quoadvaleat, coaequatur!*« Možno-li to říci o tobě?

Poroučí to sám Kristus, řka: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj, a následuj mne«. (Mat. 16, 24.) a jinde: »Slouží-li mi kdo, následuj mne!« (Jan 12, 26.) Jenom ten dostane se do nebe, kdo věrně jde za Kristem a nese v duši jeho obraz, neboť On jest »prvorozeným mezi mnoha bratřími«.

Týká-li se to každého křesťana, čím spíše kněze, neboť kněz jest netoliko služebníkem a učeníkem, ale též vyslancem a zástupcem Kristovým, poněvadž jeho prostřednictvím Kristus učí, odpouští hříchy, přináší nejsv. obět, obstarává rozdělení milostí a duchovní správu. Ke kněžím především praví Kristus: »Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem; a dobře pravíte: jsemť zajisté... Příklad dal jsem

vám, abyste i vy činili tak, jako já jsem učinil vám.» (Jan 13, 13. 15.) Zdaž neposloucháš Božského Mistra?

Z následování Krista pochází dokonalost kněze, neboť dokonalý bude každý, bude-li jako mistr jeho.« (Luc. 6, 40); a čím kdo podobnějším tomuto Mistru, tím jest dokonalejším.

Odtud pochází světlo, útěcha i síla; neboť Kristus sám osvěcuje, těší a posiluje toho, kdo statečně a věrně za ním jde, tak že ani uprostřed trudu a bolu neklesá, povzbuzuje se myšlenkou: Pokořil-li se Pán Ježíš z lásky k tobě tak a tolik vytrpěl, proč ty, jeho sluha a učeník nechceš kráčet v jeho stopách?

Odtud plyne požehnání na práce o spasení duší, neboť ačkoliv každý kněz vykonává vládu Krista Pána, přece jenom ten hodí se za nástroj k tak veliké správě, jakou jest obracení a posvěcování duší, kdo má ducha Kristova. O takovém knězi možno říci, co praví Evangelia o Spasiteli: »Virtus de illo exibat et sanabat omnes.« Takovými byli apoštolové; rovněž každý z nich mohl opakovati slova sv. Pavla: »Následovníky mými buďtež, jako já jsem Kristův.« (II. Cor. 4, 16.) Takovými byli svatí biskupové a kněží; a proto tak veliké věci vykonali.

Jedním z nich byl svatý Vincenc Paulanský, o kterém správně pověděl jeden z jeho přátel, že nejpěknější ctností Svatého bylo následování Ježíše Krista. Vskutku následoval on Spasitele v chudobě a v sebe-mrtvení, pamětliv jsa toho, že Pán všehomíra neměl, kde by hlavu sklonil a že snášel všelikou bolest. Následoval Ho v pokoře, unikaje lidské chvále a libuje si v ponížení. Následoval Ho v horlivosti o spasení duší, pracuje pro ně neúmorně až do 85. roku života, čili až do smrti. Následoval Ho v prostotě, zošklivuje si každé pokrytectví ano i stín sebelásky. Následoval Ho v milosrdenství, objímaje vroucím srdcem chudé,

osiřelé, nemocné, vězně ano i nejhorší hříšníky. Možno to proto, že ve všech svých myšlenkách, slovech, skutcích a utrpeních měl Spasitele před očima své duše.

Podobného ducha byl blahoslavený Jan Maria Vianney, farář z Arsu, který ač neměl veliké učenosti, přece tisíce duší osvětil, obrátil a posvětil. Jeho knihou a mistrem byl sám Ježíš Kristus; u nohou tohoto Božského Mistra, učícího ustavičně na trůně svátostném, načerpal on té moudrosti nadpřirozené, kterou v údiv přiváděl nejběhlejší theology.

Kéž by i tobě byl sám Pán Ježíš učitelem a zároveň vzorem, obzvláště vzorem sebezapírání, horlivosti a trpělivosti v životě svém pozemském, vzorem modlitby chvály, díkůčinění a smíření v životě svém oslaveném, vzorem pokory lásky a obětovnosti v životě svém eucharistickém.

II. A kterak dojíti dokonalého následování Ježíše Krista?

Vynasnažuj se, abys četbou a rozjímáním poznal trojí Jeho život, a při tom vnikej v Božské Jeho Srdce a v Srdce Mariino, jemu nejpodobnější!

Pohlížež okem víry a lásky na Krista Pána jako na svůj ideál, abys tak toužil, tak mluvil, tak jednal, tak trpěl jako On, a spojoval se s Ním ve všech pracích a snahách. Následuj v tom světců, a zvláště sv. Františka Saleského, který prý zraku své duše s Krista Pána nespustil. A tak představ si v modlitbě, že jsi s Pánem Ježíšem v zahradě Gethsemanské, při mši svaté, že jsi ve večeřadle a na Kalvarii, v čase adorace a díkůčinění po mši svaté, že s Marií a Josefem klečíš před jeslemi, anebo že s pastýři a s třemi králi skládáš dary Božskému dítěti, v radostech, že jsi v Kani anebo na hoře Tábor, v pokoření, že korunu trnovou kladou na tvou hlavu, v útiscích, že se svatou Rodinou utíkáš do Egypta, v těžké práci, že prameny potu vyléváš v dílně nazaretské, v opu-

štěnosti, že zdviháš těžký kříž na Kalvarii, v rozmluvě s lidmi, že slyšíš Krista rozmlouvajícího se Samaritánkou neb s učeníky, ve zpovědi své vlastní, že jsi Magdalenou, umývající slzami nohy Spasitelovy, anebo stojící pod křížem, při kázání, že s Ježíšem učíš zástupy na poušti, při slyšení zpovědi, že jsi tím otcem, jenž odpustil marnotratnému synovi, při zaopatřování nemocných, že jsi milosrdným Samaritánem, jenž ujal se zraněného žida, ležícího na zemi, v nemoci své, že ležíš přibitý na dřevě kříže, při smrti, že jsi Josefem, umírajícím v objetí Ježíše a Marie, anebo že patříš na skonání Spasitelovo.

V důležitých záležitostech rad se s Pánem Ježíšem: Pane, jak bys nyní jednal? Nauč mě, co mám činiti! Vypros mi světla Božího, Matko dobré rady!

Při zpytování svědomí porovnávej své pohnutky, pocity a činy s pohnutkami, pocity a činy Krista Pána, abys se tak pokořil a k polepšení povzbudil.

Posléze zdokonaluj v sobě život vnitřní a nabývej ctností kněžských, které v nejvyšším Knězi podivuhodným leskem září, abys dle rozkazu Apoštolova oblekl se v nového člověka a mohl opakovati po něm ta slova: Živ jsem já, ale již ne já, ale živ jest ve mně Kristus«. (Gal. 2, 20.)

Zdaž jsi tak dosud činil? Zdaž činiti tak chceš aspoň v budoucnosti?

Umiň si ve chvílích vážnějších vrhnouti se k nohám Pána a ptáti se: »Pane, co mám činiti, abych se Ti podobal?«

Ó Ježíši, vyznávám s pokornou lítostí, že nejsem hoden sloužiti Tobě, neboť místo abych šel za Tebou a následoval Tě ve všem, šel jsem velmi často za sebeláskou a žádostmi svými anebo za pokušeními zlého světa. Než od nynějška bude jinak. Jenom Ty,

ó Božský Mistře, mluv ke mně, Ty mě ozdobuj svými ctnostmi a proměňuj v Sebe, abych zcela v Tebe se oděl a žil v Tobě, pro Tebe a s Tebou.

VI.

Vyvolení Nejblahoslavenější Panny Marie za Matku Syna Božího a povolání kněze.

I. Od věkův ustanovil Bůh v Trojici sv. Jediný, aby pro spasení lidského pokolení Syn Boží stal se člověkem a smrtí svou napravil všecko, co na nebi i na zemi jest. (Ef. 1, 10.) Mohl Syn Boží přijíti na svět ve věku dospělém jako Adam; ale v úradcích odvěčných ustanoveno, aby se narodil z ženy působením Ducha svatého a volba Boží padla od věkův na Nejsvětější Pannu Marii, dceru Jáchima a Anny. Obdivuj se úradkům Božím a oslavuj je! Bůh proto použil ženy k vykonání díla vykoupení rodu lidského, aby Vykupitel byl nám ve všem podobným kromě hříchu a aby také měl Matku, které by mohl poslouchati s pokorou, za druhé, aby v nápravě podíl měla žena, jako pád započal od ženy, za třetí, aby ta žena byla prostřednicí naší u Syna, jako Syn jest prostředníkem u Otce, konečně, aby ta žena, jakožto nejpodobnější Slovu Vtělenému, byla Učitelkou všech lidí, jako nejmilosrdnější a milostí plná, aby byla jich Matkou, jako Bohorodička, povznešená nad nebe i zemi, aby byla jich Královnou. Vzdej čest Bohu a čest Té, kterou Bůh tak vyvýšil a zároveň odporuč se mateřskému Jejímu Srdci!

Vyvolení Nejsvětější Panny za Matku Syna Božího, ustanovené od věkův, bylo základem její velikosti, dosahující dle slov Učitele Andělského skoro nekonečnosti, jakož i zřídlem nevýslovných výsad, které ze štědrosti Boží obdržela, jmenovitě osvobození od hříchu prvotního a hříchův osobních, plnost všelikých milostí

a sloučení panenství s mateřstvím. Tímto mateřstvím vplítá se Maria v podivné tkanivo úradkův a děl Božích, neboť dávajíc tělo Synu Božímu, činí Ho netoliko naším bratrem, mistrem, knězem a Spasitelem, ale též naší obětí, smiřující v sobě svět s Bohem na oltáři kříže a opakující se na našich oltářích, jakož i pokrmem naším, posilující duše ve svatém přijímání. Jakž bychom tu nezvolali k Marii se svatým Anselmem: »Rodičko života mého, Živitelko mé duše, Napravitelko mého těla, Krmitelko Spasitele celé mé bytosti, jaké díky Ti vzdáti mám za tak veliká dobrodini!«

II. Rovněž veliké jest předurčení kněze; neboť jako Nejsv. Panna slovy: »Staniž mi se podle slova tvého«, uvedla Syna Božího na zemi a oděla jej lidským tělem, tak kněz slovy Boží všemohoucnosti přivádí jej tolikráte na oltář a dává jej duším, a mimo to tyto duše osvěcuje pravdou Kristovou a posvěcuje milostmi, uloženými v církvi Kristově. Spasení světa učinil Bůh závislým od svolení Marie; podobně spasení duší složil Bůh v ruce kněží. Jako Maria nezvolila sama sebe za Matku Boží, ale vyvolena byla od Boha, tak i určení či povolání kněze má býti dílem samého Boha.

Praví to Spasitel, mluvě k Apoštolům: »Ne vy jste mne vyvolili, nýbrž já jsem vyvolil vás.« (Jan 15, 16.) »Já jsem dvěře k ovcím« (Jan 10, 7.) Kdo nevchází dveřmi do ovčince, nýbrž odjinud vstupuje, ten jest zloděj a lotr«. (Jan 10, 1.) Totéž praví Apoštol: »Aniž kdo sám sobě osobuje té cti, ale kdož povolán bývá od Boha jako Áron. Tak i Kristus ne sám sebe oslavil, aby byl nejvyšším knězem, ale ten, kterýž k němu mluvil: Syn můj jsi ty! (Žid. 5, 4.—5.) Není tedy divu, že apoštolové, majíce místo Jidáše zvoliti někoho za apoštola, modlili se:

»Ukaž, kterého jsi vyvolil. (Act. 1, 24.) a toho příkladu následuje církev po všechny věky, majíc voliti biskupy a kněze.

Bůh určuje kněze od věkův, ale dává mu v čase poznati, že ho vyvolil. Činí to mnohdy způsobem neobyčejným a vskutku zázračným. Tak na př. svatý Alfons z Liguori, byl nějaký čas v pochybnostech, jak má sloužiti Bohu, neboť s jedné strany vnitřní hlas táhl jej ke kněžství, na druhé zas otec tomu odporoval. Když jedenkrát v nemocnici pro nezhojitelné posluhoval nemocným, zpozoroval, že ho obklopilo veliké světlo a země že se pod ním chvěje, a v duši uslyšel jasný hlas: »Zanech světa a zcela se mi odevzdej.« Totéž opakovalo se podruhé, když sestupoval po schodech, a po třetí, když se modlil před zázračným obrazem Nejsv. Panny de Mercede, což ho tak vzrušilo, že se rozhodl bez váhání zvoliti stav duchovní.

Častěji Duch sv. působí neznatelně a pomalu, dáváje vnitřní náklonnost ke stavu kněžskému, spojenou obyčejně se zálibou v modlitbě, pobožnostech a obřadech církevních. Mimo to Prozřetelnost obklopuje často vyvoleného služebníka ochranou ctnostných rodičův aneb dobrého zpovědníka, a neopouští ho, až ho uvede do semináře, byť mnohdy cestou příkrou a dalekou.

Je-li hlas Boží jasný, náleží jíti za ním ochotně a odvázně, byť i rodiče tomu bránili, a nelekati se bojů a prací, jaké stav ten přináší, neboť naděje naše toliko v Bohu, a Bůh míru milostí přizpůsobuje stavu a povinnostem, které nám ukládá. Není-li jisto, zda vnitřní náklonnost pochází od Boha, či od rozmarné obraznosti aneb od chvilkového pocitu, třeba dále zkoumati schopnosti, vlohy a touhy, ano i vnější poměry a zároveň se raditi se zpovědníkem (zvláště po rekolekcích) a modliti se k Duchu svatému a za přimluvu Matky dobré rady prositi: »Cesty své ukaž

mi Pane, a stezkám svým, nauč mne« (Ž. 24, 4.). Náš Vojtěch Męciński, pozdější mučelník v Japonsku (r. 1643), již jako žák a sodál Marianský toužil po tom, aby se obětoval službě Boží a pracím apoštolským v Tovaryštvě Ježíšově; ale narazil na mocný odpor své matky. V této tísní utekl se o pomoc k Nejsv. Panně; a hle, ta Dobrá Matka ukázala se mu ve snách a posilnivši jej v povolání, podala mu na znamení své ochrany zlaté jablko.

A jaké jsou známky povolání? Náležitě schopnosti duševní i tělesné, především ctnostný život, a to nejenom prostý všelikého zlozvyku, ale též proniknutý touhou po dokonalosti, dále čistý úmysl čili upřímná vůle obětovati se Bohu a sloužiti mu i duším, opravdové zalíbení ve vědách bohoslovných, v celibátě, v pobožnostech a úkonech kněžských, posléze příznivý úsudek představených.

Naproti tomu není znamením povolání ani znamenitý talent ani rozsáhlé vědomosti, ale bez ctností, ani ne vysoký rod, ani přání rodičův anebo ohled na dobro rodiny, ani touha po spokojeném životě.

Třeba též vzdalovati od kněžství ty, kteří nemají zdravé soudnosti a ukazují náchylnost k duševním či nervovým vybočením, těch, kteří jsou nálady hypochondrické, melancholické a hysterické, a těch, kteří mají povahu erotickou, to jest k smyslnosti velice náchylnou, a těch, kteří se ukazují lehkomyšlnými, prudkými, vzdorovitými, pyšnými, záletnými, lenivými, samolibými, jestliže se z těch vad nepolepší.

Kdo bez povolání vtírá se do kněžství, zle jedná proti Bohu, jako jedná proti svému panovníku ten, kdo se mu vnucuje za posla neb úředníka. Takový nechť nespolehá na pomoc Boží, ale nechť leká se přísného trestu, jakož Bůh oznámil již ve Starém Zákoně, když zavrhl Saula za to, že nejsa knězem, osmělil se přinésti veřejnou obět, anebo když hrozil

ústý Jeremiášovými: »Neposílal jsem proroků, a oni běhali . . . protože vezmu vás . . . a dám vás v pohanění věčné a v hanbu věčnou.« (Jer. 23, 21. 40.)

Co má činiti takový kněz nešťastný? Ten nechť volá jako onen slepý z Jericha: »Domine, ut videam«, a v kajicné zpovědi — nejlépe v čase exercicií — odprosí Pána, do jehož služby se vedral, později pak nechť životem kajícím a horlivým napraví křivdu způsobenou Církvi a duším. K tomuto volá sv. Augustin: *Si non es vocatus, fac, ut voceris.*

Jest mnoho kněží bez povolání? Díky Bohu, ne mnoho, neboť Duch svatý neustále bdí nad Církví Boží. Více jest takových, kteří přinášejí k svěcení povolání nedokonalé a ne zcela čisté, nebo poskvrněné ohledem na dobro vlastní, že ve službě Boží dojdou jakéhos jména a cti aneb výhodného postavení a spokojeného života.

A jak bylo s tebou? *Amice, ad quid venisti?* Proč jsi vstoupil do kněžství?

Pokoř se, uznávaje se nehodným tak veliké důstojnosti, a očisti své pohnutky a touhy a v každý svátek Bohorodičky, obzvláště však o slavnosti Neposkvrněného Početí děkuj Bohu za milost jí danou a jejím prostřednictvím zas děkuj za povolání své do služby kněžské.

Ó Bože, jak jsi Ty dobrý, že od věkův vyvolil jsi Nejsv. Pannu za dceru svou milovanou, za Rodičku Syna svého a za Nevěstu Ducha Svatého, že jsi na ni vylil celé moře milostí a učinil ji na vždy svatou, na vždy čistou, na vždy neposkvrněnou, že jsi ji povznesl nad anděly i lidi, takže nad ní jsi toliko Ty sám, a pod ní všechno kromě Tebe. Jak rovněž dobrý jsi Ty, že jsi mě, bídneho hříšníka, povolal do svého kněžství, a netoliko zahrnul mě hojnými milostmi, ale též dal jsi mi moc, jaké jsi nedal Té Nejsvětější a

Nejvyšší ze stvoření. Ó budiž Ti za to ode mne a od všech kněží dík, sláva, poslušnost, láska a obět ze všeho, ano i z života.

VII.

Věrnost Nejsvětější Panny k milostem Božím a věrnost kněze k milosti povolání.

I. Nebylo stvoření, které by Pán Bůh tak velice miloval, tak hojně obohatiti ráčil, tak vysoce povznésti toužil, jako Nejsvětější Panna, zvolená od věkův za Bohorodičku; a co jí Bůh dal? — bohatství? Nikoliv, neboť chudičkou byla Maria. Zdaž slávu a moc? Nikoli, neboť poníženou a neznámou světu byla Maria. Za to uchoval ji Bůh od poskvrny hříchu prvotního a rovněž i od nejlehčího hříchu osobního, a dal jí hojnost milosti posvěcující a jiných milostí, aby ji přizpůsobil k důstojnosti mateřství Božího. Poznej z toho, že u Boha jediným zlem jest hřích, a největší a jedinou cenu má milost posvěcující a úzce s ní sloučená láska k Bohu. Tato právě milost způsobila, že Neposkvrněná byla nevýslovně milou Bohu, tak milou, že k ní toliko volá Duch svatý: Všecka jsi krásná, přítelkyně má . . . Pojdiž z Libanu, choti má, pojď, budeš korunována (Cant. 7, 6, 4, 8.)

Nejsvětější Panna poznala v světle Božím, jak velikým pokladem jest milost Boží; proto vážila si toliko té milosti, toliko po té milosti toužila; za to však nedychtila ani po bohatství, ani po slávě, ani po rozkoši pozemské, ale radovala se, že žije v chudobě, že jí lidé pohrdají, že mnoho trpí na zemi. Pro ni byl Bůh vším a toliko Bůh, takže celým srdcem mohla říci: »Co jest mi na nebi aneb co chtěla jsem na zemi, kromě Tebe, Bože srdce mého a díle můj, Bože, na věky. (Ž. 72, 25.—26.)

Ty, sluhu Boží, narodil jsi se v hříchu, jako syn hněvu Božího, ale Pán vodou křtu svatého smyl

s duše tvé skvrnu prvotní a milostí posvěcující učinil tě svatyní svou a dítkem svým. Co více, povolal tě později za rozdačce té milosti a za spolupracovníka svého v díle o spasení duší. Jak jsi dosud cenil milost posvěcující? Zdaž jsi jí nikdy neztratil hříchem smrtelným? a jestli jsi jí kdy ztratil, zdaž jsi jí zase nabyl dobrou zpovědí a upřímně se polepšil? Zdaž modlíš se vroucně a často se zpovídáš?

A jak jsi cenil milost povolání kněžského, kterou sv. Alfons Lig. nazývá po milosti stvoření a vykoupení největším dobrodiním? Zdaž děkuješ za ni Bohu a plníš to, čeho ona od tebe žádá? Snad naříkáš, že jako kněz jsi ubohým a zapomenutým, — že nemáš přiměřeného postavení a vyšší hodnosti, — že musíš do smrti těžce pracovati a že jsi již své zdraví pokazil? Snad i v duši tvé probouzí se lítost, že jsi nezůstal ve světě, kde by ti bylo lehčeji, mileji a příjemněji? Pokoř se a odpros Boha!

II. Nejsvětější Panna, jako Neposkvrněná, netoliko byla prosta i stínu hříchu, ale též i slabosti lidské přirozenosti a pokušení vnitřních; neboť obzvláštní milost uhasila v ní od prvé chvíle všelikou žádostivost, tak že ponoukání k zlému nikdy v duši neznamenal, tělo pak její povždy zářilo obzvláštní zdrženlivostí a čistotou. Jsouc utvrzena v milosti a dokonale spojena s Bohem, nemohla hřešiti; mimo to nepřestala báti se hříchu, modliti se o zachování nevinnosti a unikati zlým příležitostem. Za tím účelem již jako tříleté dítě zavírá se do svatyně a později pak žije v domku nazaretském, daleko od hluku světa, zcela oddána modlitbě, umrtvování a práci.

Ty, knězi, nejsi prost žádostivosti a přirozené slabosti, protože Bůh tu i onu i po křtu svatém ponechává, abys, statečně bojuje, věnec nevadnoucí slávy obdržel. Jinak však máš v tom boji tisícero pomoc, jednak všem křesťanům společnou, jednak jen kněžím

udílenou. Jak užíváš té pomoci, zejména rozjímání, zpovědi, zpytování svědomí, adorace Sanctissimi atd.? Bohužel, ne jeden kněz tu chybuje a upadá v hříchy, ano i milost povolání ztrácí. Nic na tom divného, protože nenásleduje Bohorodičky. Ona plna milosti, světla a síly leká se, modlí se, bdí a straní se světa, a on, pln slabosti a zatemnělosti doufá v sebe, zanedbává modlitby, přestává bdíti a vrhá se slepě v nebezpečnoství hříchu, v kterém též hyne. Zdaž ti svědomí neporoučí zvolati: *mea culpa*?

Nejsvětější Panna snažila se netoliko zachovati se v milosti posvěcující čili v lásce Boží a kořistiti z každé milosti pomáhající, ale též za pomoci těch milostí pokračovati v každé ctnosti, aby stále dokonaleji spojovala se s Bohem, tak že došla svatosti převyšující svatost všech svatých, svatosti, v níž nejlépe se zrcadlí svatost Boží.

Podobně i kněz z povolání svého povinen jest toužiti po dokonalosti a jako po špršlích žebříku pnouti se stále výše a výše, neříkaje nikdy: dosti, a tak plniti stále dokonaleji své povinnosti a stále dokonalejších ctností nabývati; neboť jeho především týká se rozkaz Páně: »Kdo jest spravedlivý, ospravedlniž se ještě, a svatý posvětiž se ještě.« (Apoc. 22, 11.) Zdaž tak činí všichni kněží? Díky Bohu, jsou tací, kteří od počátku do konce vedou život svatý a pracují na vinici Páně s celou oddaností, nelitujíce pro Boha žádné oběti. V jich čele krácejí světci, a mezi nimi obzvláštní horlivostí a vytrvalostí září svatý Ignác z Loyoly. Zanechav života rytířského a světského, k čemuž přispělo hlavně čtení »Života Pána Ježíše« a »Životů svatých«, odebral se do Montserratu, aby před sochou Matky Boží, ode dávna zázraky slynoucí, vyprosil si milost povolání do služby Boží. Tu postě a modle se několik dní, připravoval se ke zpovědi z celého života; potom

když celou noc v kostele na modlitbách ztrávil, zvolil si Nejsvětější Pannu za svoji Královnu a v šatě poutníka pustil se do Manresy, kde v osamělé jeskyni delší čas v rozjímání a sebemrtvení ztrávil. Potom oddal se jednak studiím, jednak ošetřování nemocných; a když stal se knězem, obětoval se celý Bohu a duším, maje za heslo: »Všechno k větší slávě Boží«, a v té práci vytrval až do skonání.

Kéž by církve měla co nejvíce takových kněží; ale bohužel, jsou i tací, kteří se mění jako měsíc po úplňku.

Nejeden v počátcích své služby jest pln zápalu k modlitbě a k práci, tak že se zdá volati neustále: *Deus in nomine tuo salvum me fac.*

Brzy však zkracuje neb chladně odbývá meditace a díkůčinění po mši svaté, odkládá zpověď ze dne na den, povrchně zpytuje svědomí, chvatně se připravuje na kázání, ve zpovědnici a při katechisování ukazuje jistou netrpělivost a jakousi nudu; za to však častěji bývá ve společnostech, a to i žen, začíná míti zálibu ve hře v karty, a v hojném stole, anebo začíná shromažďovati groš ke groši — tu zase oddává se příliš záležitostem světským, na př. politice, hospodářství, starostem o přibuzenstvo, a p. — což všecko působí, že duše jeho schne jako země bez vody, a chladne, jako dohořívající ohniště. V ten čas místo prvotního ohně zmocňuje se tu chladný legalismus, jenž zdá se volati: *Legem pone mihi Domine.*

Nepřerušil-li v čas tohoto stavu, zvláště vykonáním dobrých exercícií, nastupuje stále větší chlad a stále horší mrtvost duševní, *defecit anima mea*; a tehdáž nešťastný kněz rozbratřuje se zrovna s modlitbou (mnohdy i s breviářem!), zpovídá se sotva několikrát anebo jen jednou za rok (a to před nějakým mírným řeholníkem), plní povinnosti pastýřské spíše proto, aby se jich zbyl, jako z roboty, aby lidé nereptali, a biskup

nekáral. K takovému knězi blíží se obyčejně jeden z hlavních jeho nepřátel, buďto Venus anebo Bacchus anebo Mercurius (lakomství) a mnohdy jeden za druhým.

Jak bylo dosud v tvém životě kněžském? Zdaž nesesvětštil jsi na duchu a nepoddal jsi se jakési náruživosti? Zdaž varoval jsi se každého hříchu smrtelného a v ošklivosti máš hříchy všední, zvláště dobrovolné? Zdaž nezanedbáváš duchovních cvičení, ze semináře přinesených? Zdaž plníš horlivě své povinnosti zda pro Boha, a zda toužíš po nabytí dokonalých ctností?

Umiň si 1.) obnoviti se na duchu a od nyníška každý rok v čase exercicií vykonati zpověď z celého roku, 2.) modliti se k Útočišti hříšníků za obrácení špatných kněží a obětovati časem mši svatou na usmíření urážek, jaké Božské Srdce Ježíšovo od nich snáší.

Ó Paní Nejsvětější, sama jediná nejčistší na duši i na těle, příbytku plný veškeré milosti Ducha svatého, přijmi pocty oddaného sluhy svého Ty, spáso moje, útěcho má, rozkoši srdce mého, osvícení a posvěcení duše mé, obrať, prosím, milosrdné oči Svě na mne nečistého a v krvi Ježíšově obmyj mě *) a v budoucnosti nedopusť, abych se kdy odloučil od Božského Syna Tvého, aneb abych mu sloužil nedbale. Vypros také, aby všichni kněží vyznačovali se svatostí a vytrvali v horlivosti do konce.

VIII.

Nejsvětější Panna při zvěstování jest vzorem kněze připravujícího se ke mši svaté.

Bylo to podivuhodným rozhodnutím Nejsvětější Trojice, že vtělení Slova a vykoupení lidského pokolení stalo se závislým na svolení Nejsv. Panny Marie. Neboť jakmile Maria vyřkla ta slova: »Staniž se mi

*) Sv. Efrém.

podle slova tvého,« Panna stala se Matkou. Slovo stalo se tělem, Syn Boží stal se člověkem, a tím též naším Spasitelem a naším Knězem, naší obětí a naším pokrmem.

Podobně vykonání oběti mše sv., které jest dalším pokračováním vtělení a vykoupení, učinil Bůh závislým od svolení kněze, takže sotva vyřkne ta slova: Hoc est corpus meum atd., Ježíš Kristus stojí na oltáři a začíná život eucharistický, který trvá tak dlouho, dokud způsoby se neporuší. Z tohoto podobenství uzavíráme, že tak jako Maria zachovala se při zvěstování andělském, tak se má kněz chovati před začátkem mše svaté a mezi mší svatou.

Nejsv. Panna, jako Neposkvrněná, měla od prvního okamžiku početi milost posvěcující v celé plnosti, a s ní hojnost jiných milostí, z kterých těžíc, dospěla nejvyšší svatosti, jaké jen rozumem nadaný tvor dojíti mohl. Byla to skutečně spanilá svatyně a dům zlatý, který Moudrost nejvyšší působením Ducha svatého zbudovala, aby připravila si v něm důstojný příbytek a spojila se co nejúžeji, neboli hypostaticky, s přirozeností lidskou.

Takovým příbytkem má býti také duše tvoje, knězi; neboť ty máš netoliko uváděti Ježíše Krista na oltář, ale spojovati se s ním co nejúžeji, čili státi se s ním jedním tělem a jedním duchem, aby On meškal a žil v tobě, a ty v něm. Což tedy není záhodno, aby duše tvá byla podobna duši Mariině, a tedy spanilou a čistou svatyní, v které by celá Trojice svatá přebývala ustavičně milostí posvěcující? Chraň si tu milost pilněji než život pozemský, a měj v ošklivosti hřích z celé duše, aby heslem tvým byla slova svatého Edmunda: »Kdybych viděl po pravé straně veliký oheň, a po levé veliký hřích, volil bych vrhnouti se do ohně, než svoliti ke hříchu.« Abys nikdy nesvolil, unikej příležitostem a křof zlé žádosti, s druhé strany pak užívěj

lékův duchovních, zvláště zpovědi; a nemůžeš-li se zpovídati každodenně, jak to činili sv. Karel, sv. Ignác, sv. Vincenc Paulanský, papež Klement VIII. atd. zpovídej se aspoň každý týden aneb za čtrnáct dní; každý večer pak zpytuj svědomí u noh Ukřižovaného a vzbud dokonalou lítost. Především ve chvíli pokušení uchyl se do Srdce Ježíšova a do Srdce Neposkvrněné, následuje sv. Alfonse Rodrigua, který v takovém případě modlil se: Sancta Maria, Mater Dei, memento mei. Činil jsi tak dosud?

II. Díky zvláštní milosti, čistou vždy a neposkvrněnou byla duše Mariina, čisté též a neposkvrněné bylo její tělo, takže nikdy špatná myšlenka neb nízká žádost v ní nepovstala. Mimo to chtějí se podobati Bohu, zaslíbila záhy dokonalé panenství; což tím většího podivu jest hodno, že neměla před sebou podobného příkladu a že netoliko vystavovala se posměchu lidskému — neboť u dcer Israela toliko mateřství bylo v úctě, — ale že dle jejich pojmů zbavila se naděje poroditi světu Messiaše. Aby dostála svému slibu nepřestává se Maria modliti, bdíti a umrtvovati se; jestli však z vnuknutí Božího zasnuhuje se spravedlivému Josefovi, to jen proto, aby on byl následovníkem jejího panenství a ochráncem její slávy.

To panenství Mariino kromě jiných ctností líbilo se Bohu, že poslal k ní svého anděla. Ale při pohledu na posla Božího chvěje se panenská její stydlivost; na jeho slova pak: »Počneš a porodíš Syna,« odpovídá s ještě větším nepokojem: »Kterak se to stane, když muže nepoznávám?« a teprve když anděl jí ujistil, že se to stane působením Ducha svatého a tedy bez ujmy panenství, které jí bylo dražším nad všechny pocty, podrobuje se pokorně: »Staniž mi se podle slova tvého.«

Hle tu zase vzor pro tebe, knězi; neboť jako se slušelo, aby Syn Boží narodil se z Matky-Panny, tak

sluší se, aby život eucharistický přijímal od kněze, žijícího v panictví. Právem také církve od služebníků oltáře vyžaduje celibátu; a učinila-li vzhledem ke kněžím východních vyznání ústupek, stalo se to obduritiem cordis, že nechtěla svým odmítnutím zůstaviti tolik millionů duší v rozkolu. Dobrovolné panictví jest jedním z nejčelnějších klenotův církve a zářící aureolou kněží latinských, že lidi slabé a křehké andělům rovnými činí, ano dle slov sv. Chrysostoma nad anděly povznáší; ale za to žádá od nich sebezapření a oběti; správně zajisté řekl svatý Augustin, že boje o zachování čistoty jsou nejúpornější; správně též tvrdí sv. Bernard, že býti čistým, znamená tolik, co býti mučedníkem.

Budeme jindy rozjímati o čistotě kněžské; prozatím pozastav se nad tím, zda vážíš si velice té ctnosti andělské, a v ošklivosti máš prostopášnost, která člověka snižuje v řadu obyčejných zvířat a v satana proměňuje. *) Zdaž nevydáváš se také v nebezpečení pádu, tím že hoviš světským myšlenkám a představám, — že čteš lehké knihy (romány a povídky) a díváš se na neslušné rytiny, — že miluješ bohatý stůl a požíváš opojných nápojů, — že býváš často ve společnosti mladých žen a vesele s nimi se bavíš — že uzavíráš jakoby duchovní přátelství s mladou penitentkou a dovoluješ jí přicházeti k tobě na poradu neb pro vypůjčení knih, — že máš mladou služku neb hospodyní, »cujus vultum periculose intendis« **) Pamatuj, »že kdo miluje nebezpečení, v nebezpečení zahyne,« a že v boji s pokušením proti čistotě, zvláště pochází-li od žen, jedinou mnohdy zbraní jest útěk.

Pamatuj rovněž, že *hoc genus non ejicitur*

*) Sv. Ambrož.

**) Sv. Hieronym.

nisi per orationem et ieiunium (Mat. 17, 20.); a proto nezanedbávej nikdy modlitby a sebedrtvení!

Když přicházíš k oltáři, měj vždy duši čistou, neboť strašnou věcí jest sloužiti, byť jen jedenkrát, mši svatokrádežnou. Jestli ti svědomí cos těžkého ne bez důvodu vyčítá, jdi co nejdříve k zpovědi, a pouze v nejhorším případě, kdy není možná se zpovídati, chraň se vzbuzením dokonalé litosti.

Denně poroučej se Božskému Srdci, prose: »Domine potius mori quam foedari«, a modli se k Neposkvrněné, aby i tobě, jako sv. Janu Kentskému, podala lilii na znamení, že ctnost andělská bude vždycky zdobiti tvoji duši.

Svatý František Saleský, obdržev svěcení, konal třídní exercicie, aby se připravil k první mši sv.; a v té době učinil tato tři předsevzetí: předně, že v každé záležitosti tak se zachová, jako při oltáři, a že všechny práce jeho mají býti připojením k Oběti sv. — za druhé, že s takovými pocity bude vždy přistupovati k oltáři, jakoby měl umříti a stanouti před tribunálem Soudcovým, — za třetí, že bude spojovati se ve všem s Ježíšem Kristem, jako s nejvyšším Knězem, zachovávaje sebranou mysl a jda za Ním s láskou, neboť spojuje-li se Pán Ježíš ve mši sv. úzce s knězem, sluší se, aby kněz byl jedno s Ježíšem věrným následováním jeho života.

Učiň i ty podobné předsevzetí!

Ó nejčistší Královno panen, daruj též mně lilii čistoty, aby vůni svou naplnila celou moji bytost, celý můj život. Nechť srdce mé nezná nikdy lásky hříšné, a tělo mé neplane nikdy špatnou žádostí. Nechť zlý svět nemá na mne žádného vlivu, a ďábel nechť se studem ode mne utíká; jestli však přijdou pokušení, nechť Pán pokaždé ve mně milostí svou zvítězí. Učiň také, aby všichni katoličtí kněží byli rodem čistým,

hodným nesmrtelné slávy a aby přistupovali k oltáři tvému jako andělové zemští.

VIII.

Nejsv. Panna při zvěstování jest vzorem knězi, přípravujícimu se ke mši svaté.

(Pokračování.)

I. Nejsv. Panna věděla ze čtení svatých knih a z vnuknutí Božích, že přijde Vykupitel světa; ale dokonalejší zjevení obdržela teprve v té chvíli, kdy jí anděl zvěstoval: »Ejhle počneš a porodíš Syna a nazveš jméno jeho Ježíš. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude.« — Divné věru to věci a nepochopitelné, neboť jak těžko bylo uvěřiti, že Panna stane se matkou, nepřestanouc býti pannou, — že Syn Boží bude zároveň Synem panny, — že Nekonečný bude nemluvnětem, Stvořitel tvorem, Bůh člověkem. Avšak Maria, poznavši, že to poselství a zjevení pochází od Boha, nepochybuje ani na chvíli, ale podrobuje svůj rozum, věří a praví: »Ejhle, já dívka Páně.«

Velikou byla proto víra Mariina, a tato její víra nezachvěla se nikdy, ani tenkrát, když utíkala s dítětkem před pomstou Herodovou, aneb když stála pod křížem a poslouchala rouhání lidu aneb zas bolestné sténání s kříže: »Bože můj, proč jsi mne opustil.« Správně pověděl sv. Alfons z Liguori, že Maria měla více víry nežli všichni lidé a všichni andělové dohromady, správně též sv. Ireneus nazval Nejsv. Pannu »Matkou víry«. Touto věrou zalíbila se Maria Bohu, ano, jak Otcové praví, věrou porodila Ježíše Krista. A vskutku »blahoslavená jsi, že jsi uvěřila.«

Víra jest nutna i pro kněze, neboť celý jeho život má býti životem z víry. Kdyby nevěřil, byl by hercem

a podvodníkem. Ale zda těžko knězi věřit? Vždyť nepřichází k němu archanděl Gabriel, ale sama nevěsta Kristova, vedouc s sebou celou řadu důvodů, svědčících nezbytně o jejím Božském počátku. Nevěří-li kdo, to leda proto, že mu pýcha či smyslnost či jiná náruživost zaslepila zrak duševní; takových kněží však velmi málo.

Nechť víra tvá, sluho Boží, jest veliká, zvláště když blížíš se k oltáři, neboť Nejv. Svátost jest především »mysterium fidei«. Nechť víra tvá jest pokorná, abys neptal se hrdě jak oni židé z Kafarna: »Jak to může být?« — ani nereptal s nevěrnými učeníky: »Tvrdá jest tato řeč,« ale volal se svatým Petrem: »Pane, ty máš slova života věčného.«

Nechť víra tvá jest silná a vytrvalá, aby se nikdy nezachvěla, třebas i uprostřed zkoušek a pokušení. Zkoušky jistě tebe neminou, jako na př. zklamání a protivenství, ano i snad pronásledování od lidí; a proto vzpomínej tenkrát na tolik mučenníkův a vyznavačův z řady kněží, kteří pro jméno Ježíšovo snesli vězení, vyhnanství a smrt. Snad přijdou též pochybnosti proti víře, neboť ani svatí nebyli jich prosti, a v takovém případě nehádej se s ďáblem, ale zapuzuj ho vzbuzením víry a lásky, modle se při tom: »Pane, rozmnož víru mou.« Nechť konečně víra tvá jest živá a účinná, abys dle příkladu Nejsv. Panny opakoval stále v životě: »Hle, já sluha Boží«, a byl hotov plniti vždy věrně vůli Pána svého, a tedy pro Něho žíti, pracovati a trpěti.

Obzvláště přede mší svatou opakuj několikrát ta slova, která vyřkl sv. Tomáš Aquinský, když leže na popelu, měl přijmouti sv. Viaticum: »Věřím pevně, že Ježíš Kristus jako pravý Bůh a člověk jest přítomen v této nejsv. Svátosti. Velebím Tebe, můj Bože a Spasiteli! Přijímám Tě, ó Nejsladší, kterýž jsi cenou mého

vykoupení a posilou na mé pouti.« Zda hodláš tak činiti?

II. Nejsvětější Panna s toužebností očekávala Spasitele, ale ani si nepřipustila, že by mohla býti jeho Matkou, neboť tomu nedovolovala pokora, panující nad její duší od prvního záblesku rozumu. V pravdě uznávala ona s nevýslovnou vděčností, že Bůh ukázal se pro ni příliš štědrým — nemohla též přiznati se k hříchům, protože se jich nikdy nedopustila; než s druhé strany všechny dary Boží úzkostlivě tajila před lidmi, pokládajíc se za nehodnou, aby Pán na ni pohlédl; vzhledem pak k lidem pokládajíc se vždy za poslední a neočekávajíc od nich cti, ale pohrdání. Pokora též způsobila, že Maria, ač dcera Davidova rodu, milovala svoji chudobu, že zasnoubila se chudému řemeslníku, že přebývala s ním v skromném domku nazaretském, zcela oddána jsouc modlitbě a práci domácí.

Když archanděl Gabriel pozdravil Marii a nazval ji milostí plnou a požehnanou mezi ženami, polekala se nesmírně její pokora, a když jí zjevil tajemství Vtělení, tu místo aby zapěla hymnu s radostí, že ji Pán tak vysoko povznesl, sestupuje až na dno své poníženosti a praví: »Aj, já služebnice Páně.« Proto právem praví o ní svatý Bernardin: »Ó předivná pokoro Mariino! Nikdo kromě člověčenství Kristova nepovznesl se k takovému stupni milostí jako Maria, ale nikdo nepohroužil se tak hluboko v propast pokory.«*)

Po zvěstování ta pokora stále rostla, až dostoupila na Kalvarii takového stupně, že se radovala z ponížení a pohrdání. Pokora také Mariina — jak praví sv. Augustin — naklonila Slovo nestvořené, že z ní vzalo lidské tělo, a ji samu posadilo potom na trůn slávy, shromáždivší u jejích nohou všechny blažené v nebesích a všechna pokolení lidská.

*) Pro festo V. M. ser. 4.

I tebe, knězi, povznesl Bůh nesmírně vysoko; považ jen, jaká to čest sloužiti třeba jen jednu mši sv. a rozhrěšiti jednu duši. Zdaž jsi toho zasloužil? Zdaž aspoň život tvůj před svěcením byl tak nevinný a zbožný, že mohl ti zjednati té milosti? A snad spíše za hříchy patřila ti metla, a Bůh ukázal na tobě veliké milosrdenství svoje! Ó jak povinen jsi ponížiti se před Bohem a před lidmi pro nehodnost svou; zatím však nic není tebe tak vzdáleno jako pokora. Považ jen, čeho ty žádáš od Boha? Tolik výhod a laskavostí! A čeho od lidí? Tolik cti, chvály, důstojenství a vyznamenání. A proto pokoř se, že nejsi pokorným a pros o pokoru, abys pamatoval, že Bůh jest vše a ty nic — že sám ze sebe ničím nejsi, nic nemáš, nic nemůžeš — že jako hříšník zasluhuješ metly a ponížení; umiň si tedy nehledati v ničem chvály vlastní, nevynášeti se nad nikoho, nedoufati v sebe, nikým nepohrdati, ale pohrdati sebou a snášeti trpělivě všechno pokoření. Kéž tě tomu naučí Maria: proto choď pilně do její školy.

Obzvláště když máš přinést oběť nejsvětější, patř na Marii, jak Ona se chová v domku nazaretském a na Kalvarii pod křížem, a pros ji: Ó Matko pokory, dej mi pokoru!

Nyní pak ponižuje se co nejhlouběji, mluv k Pánu: Kdož jsem já, Pane, že mne užíváš za nástroj divů lásky Své. Jsem nehoden pohlédnouti z daleka na Tvůj oltář, a Ty chceš se obětovati skrze mou službu a přicházíš do mé duše. Ó Pane, dej mi pokoru co nejhlubší, ale i lásku co nejvroucnější!

III. Od jitra svého života modlila se Nejsv. Panna horlivě o to, aby co nejdříve přišel očekávaný Spasitel světa a jistě volala kolikráte s Prorokem: »Óbys protrhl nebesa a sstoupil« (Is. 64, 1.); neboť duši její od první chvíle početí naplnila nesmírná láska k Bohu a k lidem. Ta láska způsobila, že rovněž od první

chvíle celou svou bytost obětovala Bohu a aby se Mu zalíbila, snažila se ozdobiti všelikými ctnostmi. Když jí anděl zvěstoval, že počne a porodí Syna, přijala hodnost mateřství Božského z lásky k Bohu a lidem, vědouc, že vtělením Slova Předvěčného Bůh bude oslaven a rod lidský spasen.

Věděla také, že býti Matkou Spasitele znamená tolik, co účast míti v jeho pracích, bolestech a poníženích; než to jí neodvrátilo od vyřknutí těch slov: Staniž se mi podle slova tvého; neboť přála si trpěti a třebas i umříti z lásky k Bohu a lidem.

Podobné lásky žádá Bůh i od tebe, knězi, neboť bez lásky nejsi ničím a nic nemáš. Bys i v kněžství konal veliké věci, nic ti to nepomůže, nekraluje-li v duši láska; ale potká tě trest předpověděný Spasitelem: »Mnozí řeknou mi v onen den: Pane, Pane, zdali jsme ve jménu tvém neprorokovali a ve jménu tvém zlých duchů nevyvítili a ve jménu tvém mnoho divů nečinili? A tehdy ohlásím jim: Nikdy jsem vás neznal, odejděte ode mne, pachatelé nepravosti.« (Mat. 7, 22. 23.)

Láska má zdobiti a rozpalovati duši tvou zvláště tenkrát, kdy přistupuješ k oltáři, neboť obět mše sv. jest skutečným zázrakem lásky Boží. Pamatuj přece, že nepostačí volati jen v modlitbě: »Pane, Pane, ale že třeba věrně a po celý život plniti vůli Boží a při tom pracovati, — obětovati se a trpěti pro Boha a duše.

Hoc fac et vives. Zdaž činil jsi tak dosud?

Učiň předsevzetí před každou mší sv. 1. vzbuditi lítost plynoucí z dokonalé lásky; 2. prositi Nejsvět. Pannu, aby milostí Ježišovou očistila a ozdobila svatyni srdce tvého.

Ó nejmilostivější Matko má, dej mi před každou obětí svatou aspoň jiskřičku toho ohně lásky, jakým planulo srdce Tvé ve chvíli zvěstování a rač mi propůjčiti srdce Své, abych v něm přijal Ježíše, Tvého Syna a Spasitele svého.

IX.

Nejsvětější Panna Maria po zvěstování jest vzorem knězi, díky činícímu po mši svaté.

I. Jakmile Nejsv. Panna vyslovila ta slova: »Staniž se mi podle slova tvého«, stal se zázrak nad zázraky, neboť Syn Boží stal se člověkem, přijav duši stvořenou Bohem Otcem a tělo utvořené Duchem sv. z panenského těla Mariina, čili celou přirozenost lidskou, kterou spojil s přirozeností Božskou v jednotě Božské osoby. Prvním úkonem Marie Panny bylo nejhlubší ponížení se před Slovem vtěleným a složení nejhlubší úcty tomuto Slovu a celé Nejsv. Trojici. Maria učinila to za sebe a za všechny tvory, za nebe a zemi, a přizvala ku pomoci všechny anděly a všechny svaté, kteří před ní žili a po ní měli přijíti.

Její život byl odtud neustálou adorací, neustálou modlitbou, neustálou meditací. Jmenovitě rozvažovala jednak o nekonečné lásce Trojice nejsv., že vtělením přiblížil se Bůh k lidem — jednak o ponížení Slova vtěleného, že přebývalo v jejím životě, zbavuje se na pohled vlastního života.

Odtud její život byl zcela vnitřním neboli sjednoceným úzce s Ježíšem, v němž žila, v něhož se pohroužela, v němž všechno své světlo, bohatství a štěstí nacházela, tak že i při práci ani na chvíli na něj nemohla zapomenouti. Ó jak nízkým a marným zdálo se jí všechno proti Slovu vtělenému!

Podobně i ty, knězi, zavři se po mši sv. s Pánem utajeným aspoň na čtvrt hodiny ve svatyni duše své,

neb On toho právem žádá a ty toho nutně potřebuješ. Je to chvíle pro tebe nejcennější a proto nezkracuj jí bez nutné příčiny.

Za příkladem Bohorodičky pokoř se před Maje-
státem Božím, tak velice se snižujícím, že vzhlédl na
nizkost sluhy svého. Můžeš tu i zvolati sesv. Petrem :
»Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk
hříšný«, ale zároveň dodej: »Jsem nehoden při-
jmouti tebe do příbytku srdce svého, ale že
jsi ty nekonečně milosrdný, proto zůstaň
se mnou, aby se večer nepřiblížil v duši
mou, aby mi nescházelo světlo a teplo; zů-
staň a osvěcuj mě a rozněcuj, abych ti
hodně za tak velikou milost poděkoval.«

Nyní představuj si, že duše tvá je svatyní a že
»Pán jest ve chrámu mém«, vrhni se k nohám jeho
a skládej mu hold chvály a díkyčinění; poněvadž však
jazyk tvůj jest nedostatečný a srdce chladné, proto
vzývej ku pomoci všechny anděly a svatés Královnou
jejich v čele. Ten hold skládej i později během dne,
zvláště když se modlíš breviář, rozjímáš tajemství rů-
žence, navštěvuješ odpoledne Nejsvětější Svátost, ko-
náš večerní zpytování svědomí. Hleď jen, abys ne-
ztratil sebrané myslí, maje tolik záležitostí vnějších;
aby pak tyto záležitosti zcela tebe nepohltily, vzpomí-
nej na přítomnost Páně, uchyluje se jednak do nitra
duše, kde Pán jest na oltáři svém, jednak zalétaje
v duchu před jesle betlemské anebo před kříž na Kal-
varii aneb před trůn Beránka v nebi aneb před příby-
tek svátostný v nejbližším kostele.

Osobně pak sám v některém dni v týdnu vykonej
před tím příbytkem celohodinnou adoraci.

Následuj též duše zbožné, které s velikým prospě-
chem a sladkou útěchou rozjímají o skrytém životě
Ježíšově v lůně Matky Marie. Slovem nechť život tvůj
jest netoliko životem činu, ale též životem modlitby

čili životem vnitřním. Zdaž jest tomu tak ve skutečnosti?

Snad po mši sv. utíkáš hned k záležitostem jiným, odříkáv několik stereotypních modlitbiček? Snad během dne zřídka se modlíš a skoro na Boha zapomínáš? Snad rozjímání, část růžence, návštěva Sanctissimi, adorace, zpytování svědomí a jiné úkony obdržely od tebe dispens?

Bohužel, mnoho kněží tone ve zmatku záležitostí úředních a zájmů pozemských, takže na modlitbu nezbyvá jim času ani ochoty. O životě vnitřním a o pamatování na přítomnost Boží těžko mluvíti, když i tenkrát, když se modlí breviář, duch příliš často utíká na cizí pole. Za to také život vnější není tak svatý a plodný, jak by býti měl a mohl. Kéž by u tebe bylo jinak.

II. Jestli Nejsv. Panna Maria důstojnost mateřství Božského přijala z lásky k Bohu a lidem, pak láska ta úkonem oddanosti dosáhla neslýchaně vysokého stupně. A jak se jevila po zvěstování? Především jako stálé velebení Trojice sv., stálé díkyčinění za tu milost, stálá adorace Slova vtěleného a v jejím životě ukrytého.

Za druhé jako žár svatých tužeb, které jako jiskry Boží z jejího srdce vylétaly. Jmenovitě Nejsv. Panna toužila, aby ten Spasitel světa založil království pravdy, lásky a milosti, z něhož by byla Bohu sláva a v němž by všichni lidé spasiti se mohli. Toužila také, aby toho Spasitele co nejdříve mohla vidět vlastníma očima a sloužiti mu jako svému Bohu a Synu, konajíc pro něho všechny služby mateřské.

Za třetí láska její jevila se, tak jako před tím, jakožto dokonalá poslušnost vůle Boží. Poněvadž neměla rozkazu Božího, aby rozhlašovala lidem tajemství Vtělení, proto ukryvala je i před nejmilejším snoubencem Josefem, ačkoli věděla, že tím jemu i sobě

způsobí velikou bolest a že vzbudí v něm nepokoj a myšlenku na útek. Za to doufala, že Bůh sám oznámí skrze anděla Josefovi ty divy; a tak se také stalo.

Posléze láska Mariina po zvěstování jevila se jako úplná sebeoběť čili jako celkové oddání se práci, ponížení a bolesti, jen aby z toho vznikla chvála Bohu a spasení lidí. Úkon ten opakovala Marie v životě stále, nejdokonaleji pak pod křížem, kde utrpení její bylo veliké jako moře.

Podobně i ty, knězi, po mši svaté děkuj úkony lásky; tu lásku pak projevuj nejen přeletnou modlitbou a vroucí touhou sloužiti Pánu Ježíši co nejdokonaleji a co nejvíce přispívati k jeho slávě, ale též naprostou poslušností jeho vůle a úplným obětováním sebe.

Jmenovitě si umiň, že věrně a s láskou budeš konati všechny své povinnosti, všechny své práce, všechny úkony zbožné; na čem pak se ustanovíš, to dodrž! Umiň si také, že se neomezíš na práce povinné, ale že k rozšíření království Ježíšova budeš činiti tolik, kolik síly tvé dovolí a obzvláště že nebudeš litovati srdce, námahy a peněz pro spolky a díla katolická, jakož i pro neumělé, osiřelé a nešťastné dítky Boží, abys dle příkladu Mariina byl jim matkou milosrdenství; konečně si umiň trpěti ochotně pro Ježíše, který za tebe umřel a za tebe sebe obětuje na oltáři — a buď hotov i život svůj pro něho položiti.

Zdaž takto se jeví láska tvá? Po čem toužíš v životě a jak plníš povinnosti kněžské? Kde jsou tvé práce a utrpení pro toho, kterýž se ti zcela daroval?

Sv. Karel Borromejský sloužil denně mši sv., ač mnohdy bylo třeba cestovati v noci, aby došel do nejbližšího kostela. Každodenně též se zpovídal a ukládal si přísné sebestmrtvení. Část noci ztrávil na mo-

dlitbě, neboť spal toliko tři neb čtyři hodiny a to na tvrdém prkně a od večera až do mše sv. zachovával mlčení a nezajímal se ničím, než pouze Bohem. Po mši svaté konal dlouhé díkůčinění, po němž šel do práce; co pak volného času mu zbývalo, věnoval návštěvě kostelů, nemocnic, ústavů anebo psaní instrukcí pro klerus.

Ó Pane, jak musím se pokořiti, když přirovnám život svůj k životu tohoto svatého sluhy Tvého, a což teprve, když jej postavím vedle života Nejsvětější Rodičky Tvé! Právem bys mě mohl potrestati za tak velikou nevděčnost a zavrhnouti mne od oltáře Svého, ale Ty v každé oběti svaté očisťuj a rozněcuj srdce mé, aby od této chvíle život můj byl jedním hymnem lásky.

X.

Ježíš Kristus v lůně Mariině učí kněze milovati povolnost, sebranou mysl, mlčení a sebestmrtvení.

I. Z lásky k Otci nebeskému a k lidem podrobil se Pán Ježíš zákonům přirozenosti lidské, ač tak velice pro něho ponižujícím a po devět měsíců uzavřel se v životě Mariině jako v temném a těsném vězení. Ten, který všechněm vládne, stal se dobrovolně vězněm, aby za nás odpykal trest, jaký jsme zasloužili, splatil naše dluhy a osvobodil nás od vězení pekelného. Ó jak jsi dobrý, ó Pane; ale tu není konec Tvé dobroty, neboť Ty i nyní stáváš se pro nás vězněm lásky v tolika příbytcích svátostných. Ó budiž chvála a dík nejmilostivějšímu srdci Tvému, které Tě k tomuto i k onomu vězení odsoudilo.

Ty, knězi, oslavuj to Božské srdce, modli se a pracuj, abys se nedostal do vězení věčného; pomáhej Spasiteli vysvobozovati z okovů hříchu a zachraňovati před peklem duše nešťastné; přinášej úlevu trpícím v trestu očišcovém; měj péči pastýřskou nad za-

vřenými ve vězeních a navštěvuj Nebeského Vězně, přebývajícího s námi v Nejsvětější Svátosti. Zdaž budeš tak činiti?

Pán Ježíš v lůně Marie Panny úplně od ní závisí, neboť v ní má svůj byt, z ní běže pokrm, živě se krví jejího srdce, její ochraně vděčí zachování svého života; její se podrobuje ve všem; slovem, zůstává v takové závislosti od Nejsv. Panny, jako každé dítě od své matky; činí pak to proto, že příliš vysoko chce povznésti důstojnost Bohorodičky a nás naučiti povolnosti a pokoře. Buď tedy poslušný své vlády a jdi ochotně tam, kam tě posílá, vida v tom rozkaz vůle Boží; a neusiluj o změnu toho stanovité, pokud ti Prozřetelnost neukáže, že tě chce viděti jinde. V pochybnosti modli se o světlo s hůry. Nehorši se, že jsi na místě posledním, neboť snad dobro tvé anebo dobro jiných duší vymáhá, abys tam zůstal. Žij v stálé odvislosti od Boha a Nejsv. Matku pokládej za svoji paní a průvodkyni, která má tebe nejen krmiti Chlebem Nebeským a chlebem pozemským, ale též tebou vládnouti a řídití tvé osudy. Zdaž budeš tak činiti?

II. Pán Ježíš žil v lůně Marie Panny v samotě, neznámý lidem a znám toliko Otci Nebeskému, který na Slovo vtělené pohlížel se zalíbením, a Matce Nejsvětější, která pohroužila se úplně v rozjímání o Synu svém a v jeho milování, a andělům Božím, kteří Pána svého v lidském těle neustálou ctí obklopovali. K podobné osamocenosti odsuzuje se Pán Ježíš v Nejsv. Svátosti po tolik hodin dne i noci, kdy kostely jsou zamčeny a nikdo z lidí se mu neklaní.

Jaké tu naučení pro člověka, od přirozenosti dychtícího po cti a lásce, který nemůže toho snést, že mu lidé odpírají slávu, poctu, vážnost, přízeň, že ho pomíjejí, že se oň nezajímají anebo jím i pohrdají. Jaká to hanba pro ty kněze, kteří cení toliko život

vnější a nemají zalíbení v životě vnitřním, v sebrané mysli a v rozjímání.

Než ty, knězi, pamatuj, že všeliká velikost a sláva světská jest marnost a trápení ducha, neboť toliko Bůh jest velikým a v Bohu toliko naše světlo, bohatství a štěstí. Ty buď vždy pokorný, byť i tě Bůh povznesl vysoko a netouži po tom, abys byl ctěn a milován! Raději ama nesciri et pro nihilo reputari.*)

Žiješ-li uprostřed světa a pracuješ o spáse lidí, nezanedbávej té práce pod záminkou hledání samoty; ale s druhé strany měj každého dne volné chvíle na rozmluvu s Bohem, v kterých bys mohl říci s Nevěstou Písňě písni: Nalezl jsem toho, ježž miluje duše má; uchopil jsem ho, aniž ho pustím (3, 4.) anebo zvolati se sv. Petrem na hoře Tábor: Pane, dobré jest mi tu býti. Vzorem nechť ti tu jest bl. Jan Maria Vianney, farář z Arsu, který tesknil stále po samotě a modlitbě; a zatím Bůh vložil na jeho bedra nesmírnou námahu, že každodenně sbíhaly se k němu odevšad zástupy poutníků k zpovědi aneb pro poučení duchovní. Tož on poradil si tak, že o první hodině s půlnoci šel do kostela, a přestávky mezi prací a celý večer věnoval na modlitbu.

Nezanedbávej též navštěvovati denně Nejsv. Svátost, v noci pak bezesné anebo v čas nemoci zalef v duchu do nejbližšího kostela pokloniti se Pánu osamocenému spolu s Matkou Nejsvětější a zástupem andělů. Zda budeš tak činiti?

III. Samota Pána Ježíše v lůně Mariině byla spojena s neustálým mlčením, neboť po devět měsíců nepromluvil ani slova. Mlčel též jako novorozené dítě, přizpůsobuje se obyčejnému pořádku přirozenosti lidské, ačkoliv již jako nemluvně mohl mluvití a moudrostí svou svět podivením naplniti. Později mluvil toliko tenkrát, když toho vymáhala sláva Boží a prospěch

*) O následování Ježíše Krista.

duši, a mluvil tak, že i nepřátelé museli vyznati: »Nikdy tak člověk nemluvil« (Jan 7, 46.) Nyní pak v Nejsv. Svátosti neustále mlčí, ačkoliv nepřátelé jej urážejí a jemu se rouhají.

Proč ne všichni kněží následují v tom Božského Mistra? Proč mnohým z nich jest mlčení tak obtížným, ano i tehdy, kdy třeba mlčeti, a v řeči jejich tolik přestupků?

Než ty pamatuj, že »kdo nepojímá v uzdu jazyka svého, toho marné jest náboženství« (Jak. 1, 26.) a opět, že jest tempus tacendi a tempus loquendi (Eccl. 3, 7.) Nevypusť z úst »slova prázdného,« a tím méně klamného, zlostného neb neskromného; v jistých pak dobách, zvláště v čas modlitby, přede mší sv. a hned po mši sv. zachovej mlčení, které dle slov sv. Chrysostoma jest uzdou jazyka, školou vědění a bohabojnosti, pákou všelikých ctností, ohnivým vozem, unášejícím duše, jako Eliáše k horním příbytkům. — Zdaž budeš tak činiti?

IV. Pán Ježiš v lůně Mariině odsoudil se k úplné slabosti, jaké podléhá každé dítě před svým narozením, a tím i stálému umrtvování smyslův, což tím citelněji poznával, protože hned od první chvíle měl dokonalé užívání rozumu. Před duší jeho stály pořád na paměti — hříchy lidské a tresty za ně zasloužené, jakož i muky a ponížení, která měl snést pro vykoupení lidí; a z toho vznikala bolest na duši i na těle. Mohl uspišiti chvíle narození svého, ale neuspíšil jí, řídě se i v tom vůlí Otcovou, a zároveň podrobujese zcela vůlí Matčině: »Sebe samého zmařil . . . ponížilť sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti a to k smrti kříže (Philipp. 2, 7. 8.) a dále ještě a sice do konce věků v tajemství oltářním.

Také život tvůj, knězi, má býti stálým přemáháním sebe, stálým sebestmrtvením, už proto, že máš v sobě »zákon, který tě jímá v otroctví hříchu« (Řím. 7, 23.) čili žádostivost, a dále že jsi učeníkem toho, který poroučí: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám« (Mat. 16, 24.). Hleď tedy, abys »kříž svůj«, kříž práce, boje a sebestmrtvení nesl každý den; a především ve zpovědnici a při zaopatřování nemocných, kde duch tvůj a smysly tvé doznávají mnohdy těžkých utrpení; připomínej si Ježíše odsouzeného v životě Mariině na nevoli a útisk.

Než, ó Ježíši, jak jsem nepodobný Tobě! Ty stal jsi se pro mne vězněm, a já nechci nésti břemene Tvého, ač jest to břímě sladké! Ty libuješ si v samotě, a já hledám stále roztržitost a hluk. Ty mlčíš, a já hovím povídkavosti. Ty zříkáš se všeliké potěchy a vůle své, a já toužím jen po svém uspokojení a chci plniti vlastní vůli. Než od této chvíle chci se polepšiti. Jen ty mi dej »chtítí a vykonati«.

XI.

Ježíš Kristus v lůně Matčině učí kněze vzdávati Bohu slávu, díkučinění, lásku a sebeobětování.

I. Působením osobního sjednocení člověčenství s Božstvím (unio hypostatica) obdržela duše Pána Ježíše plnost světla, vědění, milosti, slávy a moci, a tak obdařena byla jasným viděním Boha v Trojici sv. Jedineho (visio beatifica), k jakému žádný tvor nedospěl ani nedospěje. Odlesk toho vidění dostal se v úděl andělům a dostává se svatým v nebi; tož není div, že po něm vzdychá sv. Pavel: »Cupio dissolvi et esse cum Christo« (Philip. 1, 23.) a že sv. Augustin se modlí »Eia Domine, moriar, ne moriar, moriar, ut Te videam.«

Ovšem duše Kristova, jsouckonečná, nemohla obsahnouti Boha nekonečného; ale poznala co nejdoko-

naleji jeho vlastnosti, s druhé strany pak svoji nicotu a svou závislost od Tvůrce, z čehož vzniklo nejvyšší oslavení Boha a nejhlubší ponížení sebe. V ten čas stalo se to, čeho nebylo dosud ani na nebi ani na zemi, že Syn Boží vzdával v člověčenství svém čest Trojici sv., čili že Bůh skládal Bohu pocty, hodné jeho nekonečné velikosti.

Od prvé tedy chvíle, kdy Slovo stalo se tělem, vyplynul z jeho duše hymnus oslavy Boha, s nímž spojovala se Bohorodička a spojovali se andělové a svatí, a ten hymnus neustane nikdy v nebi a má zníti i na zemi; neboť co činil Pán Ježíš, přebýváje v lůně Mariině jako ve svatyni své a v živé monstranci, činí i dnes na tolika oltářích a v toliko příbytcích svátostných. Sláva budiž Trojici Svaté, sláva prostřednictvím Srdce Ježíšova!

Ó knězi, i v tvém životě má se ten hymnus rozléhati, hleď jen poznati napřed Pána Boha a sebe samého; neboť jestli dosud tak málo v duši tvé sebrnosti, pobožnosti a pokory, a tak mnoho rozptýlenosti, chladnosti a pýchy, to především odtud pochází, že málo znáš Pána Boha a málo sebe. »Noverim te, noverim me«, tak modli se se sv. Augustinem, a poznáv lépe tu Krásu věčně novou a věčně starou, propěvuj k její cti hymnus chvály a poddanosti. Pamatuj však, že třeba oslavovati Boha netoliko myšlenkami a slovy, ale též činy a utrpením, jinak i o tobě řekl by Bůh: Ten kněz ctí mne ústy, ale srdce jeho jest daleko ode mne, neboť opak slov ukazuje život. Snad i tebe se týká taková výčitka? Pokoř se tedy a rci k duši své se sv. Tomášem Aquinským: »Chval, duše má, Boha, jak můžeš, neboť on jest vyšší nad všelikou chválu, že nikdy ho dosti vysloviti nelze.«

II. Z dokonalého poznání a jasného vidění Boha vznikala v duši Ježíšově jednak podivná radost, jednak láska nesmírná, a tato láska jako ohromný oheň roz-

palovala se v Božském Srdci Ježíšově, vznášejíc se stále k Bohu a objímajíc v Bohu všechno, co po Bohu milovati třeba, tedy Nejsv. Matku, jakožto nejvíce milování hodnou ze všech tvorů, a všechny ty tvory, zvláště anděly a lidi.

Tato láska Ježíšova jeví se jako stálé díkůčinění ze všechny dary a milosti, dané člověčenství Slova vtěleného, Neposkvrněné Panně, všem andělům a lidem, neboť nejen za sebe, ale i ze všechny tvory vzdává Pán Ježíš hold vděčnosti.

Ta láska jeví se jako horoucí touha po rozšíření slávy Boží na zemi a jako oddání se práci, ponížení a bolesti, aby jen Bůh ode všech byl veleben.

Ta láska jeví se jako veliká lítost nad nešťastným pokolením lidským, pohrouženým v bludu a v hříchu. Od první chvíle stálo před jeho duší celé lidstvo, podobné zbloudilému stádu ovcí; a tu z jeho srdce, přeplněného láskou, dral se výkřik: »Lítý mi lidu« a vycházely z něho tužby jako jiskry, obětovati se Otci Nebeskému za hříchy světa a lidem státi se Učitelem, Spasitelem, Knězem, Lékařem, Otcem a Králem. Tak tedy již v lůně Mariině pracuje Pán Ježíš na oslavě Otcově a na spáse lidí, neboť zadost činí spravedlnosti Boží a shromažďuje pro nás zásluhy; a tento stav prostřednictví, kněžství a oběti trval po celý jeho život pozemský a bude trvati stále v jeho životě oslaveném a eucharistickém. Ó podivuhodná dobrota Boží!

I ty, knězi, máš vzdávati Bohu oběť lásky po celý život. Jmenovitě máš mysliti a mluvíti o Bohu s láskou; zatím však tak často zapomínáš na Boha, tak chladně oznamuješ zázraky jeho lásky; nic tedy divného, že sám neplana, jiných nezahříváš.

Máš plniti vůlí Boží s láskou; zatím však ty tak málo se lekáš hříchu smrtelného, tak zlehka dopouštíš

se hříchů všedních, tak často zbýváš se svých povinností, tak nedbale staráš se o nabytí ctností kněžských.

Máš s láskou pracovati a trpěti k slávě Boží a k spasení duší, zatím ty tak lenivě pracuješ na vinici Páně, tak chladně patříš na urážky, způsobené Kristu Pánu a jeho církvi, tak neochotným jsi k obětem z námahy a peněz na záležitosti náboženské, tak starostlivě dbáš o svůj měšec, svou slávu, své výhody, a tak pečlivě unikáš ponižením a utrpením pro Boha. Jest v tobě láska?

Umiň si 1. roznítiti v sobě pomocí milosti Boží větší oheň lásky, 2. vzdávati Bohu často, a zvláště při modlitbě, přípravě ke mši sv. a díkůčinění po mši sv., holdy, oslavy a oběti, opakuje na př. střelné modlitby: Sláva Otci atd. Pochválena budiž Nejsv. Svátost atd. Bože, miluji tebe, Bože můj a mé všechno.

Ó Pane, v prchlivosti své netresci mne aniž ve hněvu svém kárej mne. Smiluj se nade mnou, Hospodine, neboť nemocen jsem; uzdrav mě, Hospodine, nebo zkormouceny jsou kosti mé. A duše má zděšena jest velmi, že Tebe nemiluje tak, jak povinna. Smiluj se, Pane, a vytrhni duši mou z chladnosti; spasiž mne podle milosrdenství svého. (Ž. 6.)

XII.

Žití Ježíše v Marii a v duši kněze.

I. Pán Ježíš žil v Marii napřed milostí posvěcující a úzce s ní spojenou láskou, která od první chvíle jejího početí zdobila její duši a rozmnožovala se stále každým jejím činem, tak že ji anděl právem nazval »milostí plnou«.

Kromě toho od chvíle vtělení byl Pán Ježíš v Marii způsobem výlučným a jí toliko příslušícím, protože ona působením Ducha svatého tělem oděla Syna Božího, dala mu přibýtek v životě svém a krmila ho po

devět měsíců krví svou. Kdož vypoví ty divy Mateřství Božského? Konečně po zvěstování Pán Ježíš žil v Marii duchem svým, sdíleje s ní své myšlenky, své city, své tužby čili svůj život vnitřní, a proměňuje ji v sebe; Maria pak následovala Ho ve všech ctnostech a žila v Něm co nejdokonaleji.

Podobně každý kněz spojuje se napřed s Kristem milostí posvěcující, od které neoddělitelná jest láska a v tom sloučení mluví Spasitel: »Miluje-li kdo mne, Otec můj bude ho milovati, i přijdeme k němu a příbytek u něho si učiníme« (Jan 14, 23) a jinde: »Já jsem vinný kmen, vy ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůžete nic činiti. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude even jako ratolest; i uschne a seberou ji a vrhnou na oheň a bude hořeti.« (Jan 15, 5.—6.)

Totéž vyjadřuje sv. Pavel v podobenství o hlavě a údech; neboť jako všechny mohutnosti hlavy jsou vlastnictvím údův a naopak, tak i mezi Kristem, jakožto hlavou a duší jest úzký svazek; neboť s jedné strany přijímá duše od Krista svůj život nadpřirozený, a všechny jeho práce, utrpení a zásluhy jsou jejím vlastnictvím; s druhé strany pak všechny mohutnosti duše mají býti vlastnictvím Krista Pána, jemuž duše svým stvořením, vykoupením a ospravedlněním náleží. Tento život nadpřirozený dává Pán Ježíš duši ve svátosti křtu, když prostřednictvím Ducha svatého vlévá s milostí posvěcující zárodky života duchovního — semena ctností Božských: víry, naděje a lásky, a potom nepřestává v ní žiti a působiti, tak že život duše křesťanské není ničím jiným než dalším pokračováním života Ježíše Krista.

Jestliže duše jest věrna milosti a spolupracuje s Kristem Pánem, dochází svatosti, protože Kristus

svými svatými svátostmi jakož i jejími modlitbami a dobrými skutky rozmnožuje v ní život nadpřirozený. Pak-li však nešťastně ztratí hříchem smrtelným milost posvěcující, ztratí zároveň život boží a zasluhuje věčnou smrt. Ale tu milosrdenství Spasitelovo zachraňuje ho svátostí pokání, neboť »On nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl.«

Takovéto divy Boží dějí se v každé duši křesťanské, tedy i v tvé, knězi. Již křtem svatým stal se Pán Ježíš netoliko Otcem tvé duše, zrozuje ji k životu nadpřirozenému, ale též Bohem duše, duše pak jest jeho svatyní; mimo to stal se Ženichem duše, duše pak jest jeho nevěstou, — a Králem duše, duše pak jest jeho královstvím. Ó jaké to štěstí a sláva pro tebe!

Zdaž nezrušil jsi nikdy toho spojení s Ježíšem? Zrušil-lis jen jednou v životě ten svazek hříchem smrtelným, lituj toho stále, ale zároveň děkuj, že i na tobě ukázalo se milosrdenství Boží. Pro budoucnost pak modli se a bdi, abys života Božího nikdy neztratil. Zdaž budeš tak činiti?

II. Než na tom není dosti. Pán Ježíš pravil: »Zůstaňte ve mně a já ve vás« (Jan 15, 4.). A co jest to zůstávati čili žíti v Kristu? To jest odevzdati Kristu Pánu všechnu vládu jak nad duší, tak nad tělem, aby On je řídil a vedl podle své vůle, a tím zároveň proměnití svůj život vnější i vnitřní podle života Kristova, tak aby možno bylo opětovati slova sv. Pavla: »Živ pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus« (Gal. 2, 20.). Tento život v Kristu, v nejhlavnějších však rysech, jest závazkem všech křesťanů, protože každý křesťan jest povinen ve svých úsudcích, tužbách, slovech, skutcích a utrpeních podobati se Kristu Pánu. Ten život v Kristu, je-li věrný, jest vrcholem dokonalosti, a z něho pochází bohatství a velikost duše; Pán Ježíš totiž tu duši, která

se mu dokonale odevzdá, obdařuje velmi hojně poklady duchovními, jak obyčejnými, tak i nadobyčejnými. Z toho života pochází též pokoj a štěstí duše; a nic na tom divného, protože jest to život s Ježíšem a v Ježíši; Ježíš pak jest moudrostí podstatnou, dobrem pravdivým, potěchou věčnou a nebem samým.

A proto život v Ježíšovi jest závazkem každého kněze, neboť s jedné strany Kristus Pán dává knězi svou moc a skrze něho jedná, tedy skrze něho učí a uděluje milosti a přináší oběť a osvěcuje duše, takže právem říci možno: sacerdos alter Christus; s druhé strany kněz jest povinen býti věrnou, pokud možno, podobiznou Kristovou, hledíc k jeho životu vnějšímu i vnitřnímu, aby možno bylo říci, že i co do ctností sacerdos est alter Christus.

Za tím účelem má kněz »obléci se v Krista Pána,« to jest následovati Ho jak ve slovech, činech a utrpeních, tak v úsudcích, tužbách a pohnutkách. O to snažili se vždy svatí kněží, a jeden z nich — blahoslavený Jindřich Suso — takovým žárem byl roznícen, že unesen láskou vyryl si na prsou svaté jméno Ježíš; potom spěchal do kostela, kde vrhnuv se k nohám Spasitele Ukřižovaného, zvolal: »Ó Pane Ježíši, jediná lásko srdce mého, vidíš, jak vroucně si žádám, hluboko Tebe vrýti do srdce, ale nemohu, Ty tedy napiš na tom srdci jméno Své, aby již nikdy nedalo se smazati.«

A co činiti, abys živ byl dokonale v Ježíšovi? Především modli se, zvláště po mši sv.: »Ó Pane Ježíši, znič ve mně život vlastní, život pokažené přirozenosti, a dej mi život nový!«

Za druhé shlížej se často v životě Pána Ježíše, a to nejen v životě veřejném, ale též v ukrytém a eucharistickém, zkoumaje při tom pohnutky jeho srdce

a rozvažuje, jak On jest veliký, jak svatý, jak krásný, jak milostivý, neboť to vzbudí v tobě lásku, která jest jaksi malířkou v životě duchovním a maluje na duši obraz Pána Ježíše.

Za třetí očistuj duši netoliko od hříchů, ale též od vad a slabostí, které brání působení Božímu; »neboť to překáží království Krista Pána v nás, že přicházejí do našich srdcí, nalézají srdce to plno žádostí, náchylností a zamilovaných marnivostí. On pak touží po tom, aby našel srdce čisté a prázdné, aby se mohl státi jejich naprostým Pánem.*) Obzvláště dej pozor, abys se nenaklonil příliš ani k osobám, třebaš i příbuzným svým, ani k penězům, ani k pohodlnému a volnému životu; ale za to však abys opakoval v životě i při smrti: »Což mám na zemi i na nebi kromě Tebe, Bože srdce mého.«

Konečně, chceš-li, aby Pán Ježíš v tobě žil a jednal, zbavuj se ducha vlastního, to jest, starej se, aby tvé ctnosti plynuly z milosti, jako ze zřídla, čili aby Bůh první jednal v duši, duše pak zase pomáhala Bohu, a tak aby Bůh byl počátkem každého dobrého skutku, jako má býti jeho cílem, neboť jenom pod touto podmínkou každý skutek tvůj bude svatým.

Abys poznal působení milosti Boží, bdi nad svým životem vnitřním, — jmenovitě bdi tenkrát, když jakýsi popud vnitřní k jednání se probouzí, zda od Ducha svatého, či od ducha vlastního pochází; za zkušební prostředek sloužiž ti to, že duch Boží působí chuť k sebezapírání a sebemrtvení, pokoj vnitřní, svatou svobodu ducha, pohrdání sebou i zalíbení v pohrdání lidském, poslušnost k vnuknutím Božím a vůli starších, trpělivost v utrpeních, lásku plnou obětavosti a sladkosti, čistotu úmyslů, spojenou s upřímností a jistotou, především pak touhu následovati Ježíše Krista; kdežto

*) Sv. František Sal.

duch vlastní hledává to, co se líbí smyslnosti a co hová samolásce, a usiluje-li o dobro, vybírá to, co jest pěkné, veliké a milé, a nikoliv to, co slávu Boží rozmnožuje.

Než ty měj vždy před očima slávu Boží a snaž se žítí v Ježíšovi a proto střež se dobrovolného, třeba jen malého zpronevření se vůli Boží, potlačuj sebelásku a nepřiměřenou bujnost obrazotvornosti, umrtvuj smysly a odtrhuj srdce od tvorů, aby všechno, co není z Boha, bylo pro tebe ničím. S druhé strany odporoučej se často Pánu, zvláště v díkučinění po mši sv., aby v duši tvé působil s takovou volností, s jakou působil v duši Marie Panny; kdykoli pak máš vykonati nějaký čin dobrý, anebo když pokušení na tebe doléhá, popros dříve o milost Boží k náležitému vykonání toho činu, neb k přemožení toho pokušení, spojuje se při tom se Spasitelem, aby on v tobě působil a bojoval.

Zda jsi tak dosud činil? Bohužel nikoliv, a proto i v dobrých skutcích tvých tolik nedokonalosti, tolik samolásky. Nechtě tedy od nynějška jest jinak!

Umiň si 1. díky čině po mši sv., navštěvuje Nejsv. Svátost a duchovně přijímaje prositi vroucně, aby Pán Ježíš proměnil tě v Sebe a žil v tobě, 2. říkati často tu modlitbičku: »O Jesu, vivens in Maria, veni et vive in famulo tuo.«

XIII.

Magnificat Nejsvětější Panny a Magnificat v duši kněze.

I. Nejsvětější Panna, poslušna vůle Boží, neodkryla nikomu, ani snoubenci Josefovi, tajemství vtělení a mateřství Božského. Kdežto lidé jsou spěšnými k chlubení se dary Božími, Maria, proniknuta náklonnostmi Srdce Ježíšova, mlčí; neboť jak mohla by hledati roz-

hlašování, třeba pod záminkou rozšiřovati slávu Boží, když Ježíš mešká v úkrytu? Jakmile však obdržela rozkaz Boží, aby šla k tetě své Alžbětě, neváhala ani chvíli, ačkoliv sladkým byl jí život vnitřní s Ježíšem a nepříjemným hluk vnější. Uč se odtud, knězi, že třeba přerušiti i modlitbu a samotu s Bohem, jde-li o slávu Boží a záchranu neb posvěcení duše.

Maria šla s »chvátáním«, neboť láska dávala jí křídla; a tuto kvapnost odměnil Bůh velkými divy. Hle, sotva že Nejsv. Panna spatřila a pozdravila Alžbětu, hned Jan Křtitel, zavřený v životě matky své, byl očištěn milostí Ježíšovou od hříchu prvotného a posvěcen na duši; potom »zaplesal v životě«, jakoby se chtěl pokloniti Pánu svému a vybavit se ze svého vězení, aby ohlásil příchod Jeho. Tím způsobem Pán Ježíš před narozením svým plní poslání Spasitele; zároveň také počíná se prostřednictvím Nejsv. Matky u Syna. Kéž bys i ty odporoučel se vždy té Matce a skrze ni vyprosil si milosti pro sebe i pro jiné. Kéž by také přítomnost Pána Ježíše v Nejsv. Svátosti rozněcovala tě žárem lásky a nakloňovala k činům svatým.

Z milosti Ježíšovy a prostřednictvím Marie Panny poznala Alžběta tajemství Vtělení a obdržela dar prorokování; neboť zvolala hned hlasem velikým: »Požehnaná Ty mezi ženami a požehnaný plod života Tvého. A odkud mito, že matka Pána mého přišla ke mně? Blahoslavená jsi, že jsi uvěřila.« (Luc. 1, 42.—45.)

Oslavuj i ty Nejsv. Pannu jako Bohorodičku a Matku svou a Královnu; ale pamatuj, že i ty budeš blahoslaveným, budeš-li pokorně věřiti, silně doufati, vroucně milovati, neboť sám Pán Ježíš praví, že kdo by činil vůli Boží — ten jest jeho matkou. (Mar. 3, 35.)

Nyní již Maria nemohla mlčeti a skrývati dále tajemství Vtělení, neboť bylo tu o to, aby ukázala Bohu svou vděčnost a vzdala Mu slávu; a proto hned zapívala tu podivuhodnou píseň Magnificat.

I ty, knězi, máš po celý život zpívati tu píseň, neboť máš věru zač děkovati Bohu; vzpomeň jen, co dobrodiní přijal jsi od Boha. Když byl jsi »synem hněvu«, obrodil tě Pán vodou křtu sv. a potom tolika milostmi obdařil, od tolika pádů zachoval i tolika hříchů očistil. Mimo to, ač byl jsi nehoden, povolal tě Pán do služby kněžské a učinil nástrojem svého milosrdenství. Spočti jen všechny mše sv., které jsi odsloužil, všechny svátosti, které jsi udělil. Ač snad daleko máš k dokonalosti, přece můžeš jistou měrou opakovati ta slova, která vyřkl o sobě Spasitel k učeníkům Janovým: »Slepí vidí, chromí chodí, malomocní se očišťují, hluchí slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým se evangelium zvěstuje« (Mat. 14, 5.); neboť všechno to stalo se v tolika duších milostí Ježíšovou a prací tvou. Zdaž tedy není spravedливо, aby i z duše tvé zazníval stále hymnus radosti, vděčnosti a velebení Boha?

II. Takovou právě jest píseň Bohorodičky. Velebí, to jest velikým ohlašuje duše má Pána, neboť On jedině jest velikým jakožto Dokonalost Nekonečná, kdežto před ním všechno jest malým, všechno ničím; velebí duše celá, tedy i rozum i vůle i každá síla a každý smysl a každý tep srdce a každá chvíle života. Pamatuj, knězi, že ty máš tak velebiti Boha, neboť žiješ toliko pro jeho slávu.

Toto velebení Boha je právě nejvyšší a jedinou radostí mou — praví dále Maria — a nyní tím více »zaplesal duch můj v Bohu Spasiteli svém, protože shlédl na ponížení služebnice své a učinil mi veliké věci ten, jenž mocný a svaté jméno jeho« — veliké zajisté, neboť

uchránil mne od hříchu, vzal ze mne tělo lidské a dal mi důstojnost Matky bez porušení mého panenství.

Toto mateřství Boží právě způsobilo, že od této chvíle blahoslavenou mne nazývají budou všichni národové, neboť skrze mne přišel ten, který jest jejich cestou, pravdou a životem. Maria uznává proto plnost milostí a nesmírnou důstojnost jí udělenou, ale všelikou radost z toho a slávu odnáší k Bohu.

Raduj se i ty v Bohu toliko a pohrdej pomíjejícími potěchami a marnou slávou světskou. I kdybys byl hodně vysoko, ponižuj se co nejhloběji, jsa pamětliv, že nejsi ničím vzhledem k Bohu. Tím méně se vynášej pracemi a zásluhami; neboť kdybys i všecko učinil, co jsi povinen, sluhou neužitečným jsi a což teprve když nečiníš toho, co máš, aneb činíš to tak nedbale?

Jestli Bůh ti dal čestnou důstojnost, velké schopnosti, hojné milosti a dary duchovní, pokládej je za klenoty Krále nebeského, pod tvou stráž svěřené; uznávej je v pravdě a děkuj za ně, neboť neuznání jich bylo by lží a pýchou, neděkování za ně bylo by nevděčností; než s druhé strany místo nadýmati se v duši neb chlubití se před lidmi, tím hlouběji se pokořuj, neboť ne pro tvou slávu dal ti Bůh ty dary, ale proto, aby jméno Jeho bylo velebeno v tobě. Když sv. Bernardu se divili pro dar divů činění, tu zaslzel a pravil: »Čítám v Písmě svatém, že mnozí z těch, kteří divy činí, budou zavrženi, kdežto pokorní duchem dosáhnou spasení!« Rovněž sv. Ignác z hojných darův Božích bral pohnutku k pokořování se a říkal o sobě, že snad není druhého člověka, v němž by se sloučily dvě krajnosti, totiž tak veliké hříchy a tak veliké milosti, taková vina a takové milosrdenství Boží, a to přesvědčení neustoupilo nikdy od něho, tak že

i uprostřed svých vytržení volal: Ó Bože, jak jsi nekonečně dobrý, že vytrpíš mne tak bídného hříšníka!

Jestli Bůh vykonal skrze tebe něco dobrého na př. obrátil hříšnou duši aneb dokonal veliké dílo, netěš se, že's ty to učinil; neboť zdaž milost Mojžíšova mohla si připsati zázraky jím způsobené? Raději se ponižuj, že Bůh použil nástroje tak špatného.

Nemluv také bez vážného důvodu o svých přednostech neb záležitostech; neboť je to známkou duše marnivé, chce-li jiné sebou zajímati a zároveň je to věci odpornou, takže právem přirovnávají samochválu k nemilému oddechu. Svatý Vincenc Paulánský, jehož život byl pln velikých činův a zajímavých příhod, nikdy ani slovem se o nich nezmiňoval a jestli časem musil uvésti něco ze svého života, tu vynechal všechny okolnosti, které mohly mu zjednati slávu. A jak jest tomu u tebe? Nevyčítá ti svědomí ničeho?

Nejsv. Panna velebí Boha netoliko za milosti a dobrodiní jí samé udělená, ale též za milosrdenství jeho, prokázané od národu do národu a obzvláště za splnění slibu daného Abrahamovi a potomstvu jeho čili za seslání Božského Spasitele. Prorocký svůj zrak obrací do budoucnosti a vidí tam Nevěstu Kristovu, a druhou matku lidí, plnou krásy, svatosti a slávy. Vidí nesmírné moře milostí, které Duch sv. ze Srdce Ježíšova vylévá na ty, kteří se bojí Boha, a děkuje za ně Bohu. Vidí podivuhodné práce, vítězství a díla církve a raduje se z nich, velebíc za ně Boha. Vidí posléze, že pyšní mocnářové, pohrdající pravdou a zákonem Kristovým, budou sesazeni s trůnu a poníženi, — že boháčové, žádající si jen výhod a rozkoší světských, budou propuštěni s prázdnem a k duševnímu hladu odsouzeni, kdežto pokorní budou nasyceni, — vidí to všechno a oslavuje jak spravedlnost, tak i milosrdenství Boží.

I ty děkuj Bohu za milosti, dané nejen tobě, ale též všechněm lidem a celé církvi. Cti tedy a miluj tuto Nevěstu Kristovu, přispívaje svatým životem a horlivou prací k její radosti a slávě. Činil jsi tak dosud?

Umiň si říkati Magnificat po každé mši sv., po každé zpovědi vlastní, po každém provedení jakéhos zbožného díla, po rozhřešení duše v těžkých hříších pohroužené a upřímně se obracející, posléze po obdržení sv. Viatica před smrtí.

Pane Ježíši Kriste, jako jsi nadchl Nejsv. Rodičku Svou, aby zapěla ten hymnus nejhlubší pokory, vděčnosti a adorace, tak pronikni mě tímž duchem, abych se nikdy ničím nevynášel ani nechlubil, ale děkuje Ti vroucně za všechny tvé dary abych velebil Tebe s Otcem a Duchem sv. na zemi a jednou zpíval v nebi píseň chvály: Magnificat.

XIV.

Nejsvětější Panna, navštěvujíc Alžbětu, jest vzorem kněze navštěvujícího lidí.

I. Z vnuknutí Božího rozhodla se Maria navštívit tetu svou Alžbětu; a jaké byly její pohnutky? Snad nuda z jednotvárného a skromného života, a proto chut po změně místa a po jakési zábavě? Nikoliv, neboť Maria milovala velice svůj chudý domek nazaretský a velmi sladkou byla jí samota s Bohem.

Snad tedy pouhá zvědavost a obyčejný ohled lidský, aby své příbuzné blahopřála? Ani to ne, neboť Maria řídila se vždy vyššími či nadpřirozenými pohnutkami. Tak Duch Boží pohnul ji k té cestě, aby oznámila tajemství Vtělení Zachariášovi a Alžbětě a posvěcením Jana a vlastními ctnostmi oslavila Boha a byla dobrým příkladem domu Zachariášovu. Marie tedy šla hned za tím hlasem, řídíc se láskou k Bohu a k bližnímu.

Kéž bys i ty při všech návštěvách svých měl takovou pohnutku. A jaké jsou ty návštěvy? Především duchovní a pastýřské, abys na př. zaopatřil nemocného, potěšil smutného, napomenul bloudícího, posvětil dům aneb vykonal úkon náboženský. Těch návštěv odřici nemůžeš, leč by kdos zjevně dával pohoršení a napomínán jsa obrátiti se nechtěl; ale k umírajícímu v takovém domě jíti třeba, i kdybys nebyl o to požádán.

Dále jsou návštěvy úřední, jichž vyžaduje povinná úcta k starším, vlastní postavení anebo ohled na prospěch církve. Ani těchto návštěv nemůže kněz zanedbati, sice pokládali by ho za člověka bez taktu a vzdělání, čímž by škodil sobě i věci Boží. Nechť i tu řídí se duchem Božím, maje dle slov Apoštolských »lásku bez pokrytectví«, ano i šetrností a úctou druhé předchážeje (Řím. 12, 9.—10.).

Také jsou návštěvy kollegiální a přátelské, jaké sluší kněžím od kněží. Kněz, který má tak těžkou úlohu a který vystaven jest tolika pokušením a někdy i pronásledováním, potřebuje nutně často rady, potěchy a pomoci; leč kde to všechno najde, ne-li v Srdci Ježíšově a v srdci svého bratra v Kristu. Jak jindy ještě budeme rozvažovati, všichni kněží mají »zachovati jednotu ducha ve svazku pokoje« (Efes. 4, 3.) »touž lásku majíce« (Philip. 2, 2.); ale mimo to radí se, aby každý kněz měl jednoho neb více přátel, kteří by jej osvěcovali na cestě Boží. Třeba tu voliti ty nejlepší, dle pokynu sv. Bernarda: »Illos suscipe, illos dilige, illis te associa, quos videris contemptores saeculi, sectatores virtutis, amatores disciplinae.

Konečně jsou návštěvy společenské, které činí kněz osobám světským, nikoliv však z povinnosti úřední. Lze je doporučeti? Kněz, žijící uprostřed světa a pracující pro lid, nemůže se lidí straniti, sic nezpůsobí pro ně mnoho dobrého, tím spíše, ježto pohrdání

lidmi jest znamením podivínství, pýchy neb sobectví. S druhé strany však bývati často ve společnosti lidí, a ničeho na duši neztratiti, jest věci velice nesnadnou, jak už starý Seneka pravil: »Kolikráte jsem byl mezi lidmi, jako menší člověk jsem se navrátil«; neboť tu často marnivost, samochvála, nestřídmost, neupřímnost, pomluva a jiné vady chytají nás ve svá osidla.

Uvaž tedy pokaždé, ke komu máš jíti anebo či pozvání přijmouti.

Nebývej hostem u lidí bezbožných a zkažených, kde pán domu jest nepřitelem církve anebo žije v cizoložství, kde přicházejí rozmluvy protináboženské anebo rozpustilé aneb konají se pijácké besedy; pamatuj, že *cum sancto sanctus eris, cum perverso perverteris* (Ps. 17, 27.) Jsi-li v mladším věku, nebývej tam, kde jsou mladé dcery, ani u mladých manželů, a tím méně u mladé vdovy neb rozvedené; neboť i kdybys nezapletl sebe neb druhé osoby v jakési nedobré city, což jest lehká věc, jistě utrpíš na své pověsti.

Ani v domech dobrých katolíků nebývej často, neboť jenom to, *quod rarum est carum*; konečně škoda času. Zdaž ti svědomí nic nevyčítá?

II. Maria jde k Alžbětě s chvátáním a plna pokory. Věrna vnuknutí Božimu nerozmýšlí se, má-li jíti či nejíti, ani nepraví k sobě: Třeba šetřiti vlastní důstojnosti; neboť jsem přece Matkou Syna Božího, a Alžběta matkou jeho služebníka, ať tedy ona dříve přijde ke mně; — ale naopak Nejpokornější raduje se, že může se ponížiti. Nevymlouvá se též na obtíže cesty ani na tu překážku, že stav její vymáhal větší opatrnosti; neboť ona nikdy se nešetřila, kdykoliv šlo o vykonání dobrého skutku; proto i nyní vykonala rychle a zajisté pěšky tu třídní a neschůdnou cestu.

Uč se z toho spěchatí ochotně a bez váhání k umírajícímu aneb do zpovědnice, a necht' nikdy z té pří-

činy nevyjde z tvých úst slovo hněvu neb nevole jak to, bohužel, dosti často se děje. Bylo tomu tak i u tebe?

Prostřednictvím Panny Marie staly se v domě Zachariášově veliké divy; neboť sotva pozdravila Alžbětu, hned příští předchůdce Kristův, který měl kdysi volati k lidu: *E j h l e B e r á n e k B o ž í, e j h l e, k t e r ý s n í m á h ř í c h y s v ě t a, p o z n a l t o h o B e r á n k a, a č j e š t ě o č í n e o t e v ř e l, a p o s v ě c e n b y l j e h o m i l o s t í; A l ž b ě t a p a k n a p l n ě n a j e s t D u c h e m s v a t ý m.*

Kolik později darův a vnuknutí obdržela celá rodina, jichž příčinou byla Maria, jak vroucí modlitby jejím prostřednictvím vznášela k Slovu Vtělenému, jak svaté s ní vedla hovory, toho žádný jazyk lidský nevypraví. Možno říci, že dům Zachariášův byl po tři měsíce nejspanilejší a Bohu nejmilejší svatyní, v které Syn Boží s Božstvím a člověčenstvím přebýval, ač ukryt v panenském lůně Mariině, — a že Maria konala tam tichý apoštolát, při nejmerším pak aspoň laskavé udílení milostí.

Hleď i ty, knězi, přináseti všude Ježíše, to jest posvěcovati neb zachraňovati duše, s kterými v kostele neb mimo kostel se stýkáš. V rozmluvě dotýkej se záležitostí duchovních, ale čiň to s opatrností a sladkostí; neboť nevčasná horlivost a kazatelský tón mohou spíše uraziti neb rozmrzeti než napraviti. Následuj tu svatých kněží, jako na př. sv. Františka Saleského, sv. Vincence z Paula a jiných, kteří tak uměli zavésti rozmluvu na úvahy o Bohu a věcech Božích, že každý, kdo je navštívil, aneb koho oni navštívili, stával se lepším.

Tu lze se i přizpůsobiti lidským obyčejům, jsou-li jen slušnými. Tak na př. sv. Karel přijímal od Švýcarů pozvání na hostiny, aby heretiky, tamtéž přítomné, naklonil k víře katolické. Podobně sv. František Xaverský, pluje do Indie hrával časem s námořníky v karty,

protože tím způsobem měl příležitost sblížit se s nimi a mluvit jim o Bohu.

Za to však neřič se nynější modou, která za předmět rozmluvy ve společnostech mívá obyčejně chyby a směsnosti lidské, nízké klepy a novinky a mnohdy i kluzké žerty. Octl-li bys se v takovém domě, vzdal se anebo ukaž svou nelibost; neboť v takovém případě není správně řídit se ohledy lidskými a mlčeti aneb dokonce přisvědčovati takovým rozmluvám. Bohužel, Bohužel, stává se, že v takové rozmluvě má kněz solo. Jsi v tom ohledu prost viny?

Mezi duchovními nechť jsou předmětem rozmluv záležitosti duchovní správy, zájmy církve a národa, přítomné proudy a potřeby lidské společnosti; za to však hře v karty třeba výhost dáti; neboť zdaž sluší se utráceti marně tak drahý čas, kterého jest dnes tak málo?

Pamatuj také, abys doma i před cizími varoval se nestřídmosti v jídle a pití, už proto, že každé překročení míry škodí zdraví duše i těla, a dále, že lidé mají z toho pohoršení, vidouce, jak duchovní vymetají talíře a vysušují sklenice. Z toho důvodu slavný kardinál Manning, přijímaje občas pozvání od lidí světských, obracel před sebou talír i pohár, na znamení, že nic jísti ani pítí nebude. Ty aspoň šetř vždy míry a dobře učiníš, jestli se zdržíš úplně nápojů alkoholových.

Konečně Nejsv. Panna přinesla do domu Zachariášova netoliko hojné milosti — neboť Ježíšovi měl on děkovati za to, že nabyl zase řeči a prorokoval — ale též posluhovala po celé tři měsíce těhotné a sestárlé Alžbětě, nepokládajíc toho za snížení své důstojnosti.

Podobně i ty, knězi, služ ochotně lidem pro Boha, neboť nic tebe nesníží kromě hřichu. Pln svaté lásky čiň jim tolik, co můžeš dobrého, i v záležitostech čas-

ných, abys je tím snáze získal pro nebeské. Obzvláště navštěvuj chudé, nemocné, přinášeje jim netoliko milost Boží, ale i chléb, pomoc lékařskou a ochranu. K vykonávání toho zbožného díla dej se do spolku sv. Vincence z Paula neb k jiným spolkům, podobné účely majícím; a jsi-li pastýřem, zakládej ve své osadě takové spolky.

Toto předsevzetí budiž ovocem dnešního rozjímání.

O Maria, vypros mi takovou lásku, jakou bylo naplněno Srdce Tvé a s jakou jsi navštívila dům Zachariášův. Kéž i já všechněm, k nimž přijdu anebo kteří ke mně přijdou, přinesu Ježíše a v něm světlo, milost ctnost, a útěchu.

XV.

Ježíš Kristus v jeslích betlemských jest pro nás pravdou, cestou a životem.

I. Maria a Josef, přišedše do Betlema, aby vyplnili rozkaz pohanského císaře, nenalezli místa v žádném domě; museli tedy hledati přístřeší ve chlévě, do něhož pastýřové zaháněli svá stáda. Bůh sám to tak zařídil, chtěje v Marii a Josetovi dáti lidem vzor sebezapření a trpělivosti a v Dítku Božím vzor chudoby, pokory a lásky pro všechny, tedy i pro ty, kteří jsou nejnižšími na zemi. Tak ve chlévě dum medium silentium tenerent omnia, et nox in suo cursu medium iter perageret, omnipotens sermo Tuus, Domine, a regalibus sedibus venit.

Jdi i ty, knězi, do chléva betlemského, abys uctil to Slovo, které stalo se tělem a přebývalo mezi námi, plné milosti a pravdy. Hle, Ono leží v jeslích; a čím jest pro nás? Především naší pravdou a naším učitelem.

Před Kristem Pánem málo bylo pravdy Boží u pohanů; neboť z prvotního zjevení zůstaly v ústních podáních toliko nepatrné části, porušené ještě bájemi lidskými. Staří filosofové hledali pravdu cestou rozumu, ale našli jen nepatrné droby, smíšené s bludy, tak že nejčelnější z nich Platon musel vyznati: »Třeba čekati, až přijde někdo a naučí nás, jak vzhledem k bohům i lidem zachovati se náleží.« Více pravdy náboženské bylo u Židů, kterým Bůh dal za strážce pravdy patriarchy a proroky; ale i tu převrácenost lidská převrátila anebo špatně vykládala pravdu Boží, tak že Bůh skrze proroka oznámil příchod Nejvyššího Učitele, který netoliko souditi bude národy a trestati lidi mnohé, že odstoupili od pravdy, ale naučí je cestám svým. (Is. 2, 3.—4.) A hle, přišel takový Učitel a řekl sám o sobě: »Já jsem pravda.«

On též učil pravdě své vlastním příkladem, počav od první chvíle Vtělení a bude učiti až do konce věkův v Nejsvětější Svátosti Oltární.

Učil též svými ústy a nyní učí ústy své Církve. Ta pravda jeho je vskutku Božská, tedy svatá, nejdokonalejší, nezměnitelná, všeobecná, věčná, určená pro všechny národy a věky. Toliko v ní je světlo a spasení pro jednotlivce i lidi, tak že blahoslavený, kdo ji zná, nešťastný, kdo jí nezná.

Zdaž tu pravdu znají všichni křesťané? Bohužel, nikoliv — neboť jsou i uprostřed katolíků tací, kteří nechtějí uvěřiti, že Ježíš Kristus je pravým Bohem a pokládají ho toliko za velikého mudrce anebo i za demokrata, za socialistu! Zaslepení nechtějí připustiti, že Bůh tak daleko mohl posunouti svou lásku, protože jsouce sami sobeckými, měří Boha svým loktem. A ve světě protestantském jak málo víry v Božství Kristovo! Tam z křesťanství zbyly jen pouhé střepey. Vpravdě na světě byl a svět skrze něho u-

činěn jest a svět Ho nepoznal. Do vlastního přišel a svoji Ho nepřijali. (Jan 1, 10. 11.)

Jaká je víra tvá a jaké poznání Ježíše Krista? Znáš dobře ducha Kristova a jsi jím proniknut?

Pln vděčnosti děkuj denně Bohu za pravdu a učíš nyní vyznání víry ve všecko, co Pravda nejvyšší zjevila a čemu církev katolická učí.

Pln pokory padni na tvář před jeslemi, volaje: »Věřím v Tebe, Bože v lidském těle a za tu víru hotov jsem umřítí.«

II. Pán Ježíš v jeslích jest naší cestou a naším průvodcem. Před jeho příchodem nemohli se lidé dostat do nebe, protože brány nebeské zatarasoval hřích. Neznali též dobře cesty života a velmi snadno bloudili po cestách nepravých, hledajíce Boha a ctnosti. Ovšem u lidu israelského nescházelo ctnostných mužů a bohabojných žen; ale jak daleko měli k ideálu dokonalosti, jakým jest Ježíš Kristus, anebo k těm vzorům, které v životě svém představují Bohorodička a ohromný zástup svatých církve; není tedy divu, že sám žalníka si zasteskl: »Defecit sanctus.« (Ž. 11, 2.) Hůře ještě bylo o pravou ctnost ve světě pohan-ském; za to předstihovali se lidé na cestách nepravosti.

Teprve když přišel Ten, který řekl o sobě: »Já jsem cesta,« netoliko otevřel křížem svým nebe a smířil svět s Bohem, ale ukázal nám jednoduchou a jistou cestu k ctnosti a zároveň k Bohu, poroučeje nám jíti za sebou a volaje: Chce-li kdo za mnou přijíti, následuj mne!

Tu cestu ukazuje náš Božský Průvodce již v Betlemě a proto leží v jeslích, na špatném lůžku — mezi dvěma hovádky — ovinut plenkami, chvěje se zimou.

Je to ovšem cesta obtížná, protože vyžaduje sebezapření, boje, pokoření a trpělivosti; ale Pán syne na

ni hojně své mocné pomoci a přesladké útěchy, takže kdo po ní rychle a odvážně kráčí, musí na konec vyznati s jistým svatým: »Pane, Ty's mne oklamal. Když jsem vcházel na cestu Tvou, představoval jsem si život smutný, nudný a těžký; zatím však nikdy nebyl můj duch spokojenější a srdce mé veselejší než od té doby, co za Tebou, Pane, ochotně pospíchám.«

Zdaž ty, knězi, jdeš vytrvale cestou Páně? Snad sešel jsi na bezcestí? Snad vlečeš se těžce a klopýtáš každou chvíli? Snad zmocňuje se tě necht a zoufalství, že nedojdeš cíle? Ó neztrácej naděje, neboť průvodce tvůj Ježíš nepřestane tebe vésti, posilovati a zdvihati. Jdi v duchu k jeslím a popatř, jaká dobrota září od Božího Dítka. Ústa jeho mlčí, ale srdce volá: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím.«

Pln naděje obejmí tedy ty jesle, volaje: doufám v Tebe, Spasiteli můj, že mě cestou svou vedeš k Sobě.

III. Pán Ježíš v jeslích jest naším životem a dárce-
cem života. Pán Bůh povolal prvního člověka a v něm celé lidstvo, nejen k životu přirozenému, ale též k nadpřirozenému, neboť zjevil mu Sebe samého a v jeho duši, obohacené nesmírnými poklady milosti, zbudoval svoji svatyni, čili odevzdal se člověku jako pravda, cesta a život, aby člověk již nežil životem svým, ale životem Božím, aby působením milosti stal se účastníkem přirozenosti Boží a tím také dítkem Božím a dědicem statků nebeských.

Kdyby byl Adam zůstal věrným Pánu Bohu, byl by všechny ty milosti a život Boží zachoval pro sebe i pro celé potomstvo. Než bohužel, hřích spáchaný v ráji odňal člověku život nadpřirozený, přetrhl svazek lásky, spojující ho s Bohem a uvedl porušenost do přirozenosti lidské.

A tak já »v nepravostech počat jsem a ve hříších počala mne matka má,« tak musí bédovati nyní každý člověk kromě Neposkvrněné Panny; co horšího však, že jda za svými naruživostmi, hřích na hřích hromadí.

Což není pro něho záchrany?

Jest; neboť přišel ten, který pravil: »Já jsem život.« On smrtí svou na kříži vrátil nám právo a prostředky k životu nadpřirozenému na zemi a k životu blaženému v nebi. Za tím účelem založil svou církev, které svěřil učení své pravdy, stráž nad svým zákonem, udílení svých milostí a pasení svých ovcí; a konečně sám zůstal až do konce věku v tajemství otlárním, aby byl naším životem a proměňoval nás v sebe, tak aby On žil v nás, a my žili v něm. Ó jak nevýslovné jsou cesty lásky Boží! Jak tu nemilovati toho, který nás tolik miluje!

Máš ty v sobě život nadpřirozený a snažíš se ho zdokonaliti? Jak bdíš nad zachováním milosti posvěcující a co činiš, abys ji rozmnožil? Jak staráš se jmenovitě o nabytí ctností nadpřirozených, zvláště lásky? Snad srdce tvé jest chladné i hledíc na takové pomníky lásky, jakými jsou jesle, kříž, oltář, trůn svátostný?

O rozohni se aspoň dnes a umiň si říkati často střelné modlitby, obdařené odpustky: »O Ježíši, Bože, miluji Tě nade všechno« (50 dní odp.) — »Sladké Srdce Ježíšovo, učiň, ať Tebe stále víc a více miluji.« (300 dní odp.) Pln svatého žáru, líbej jesle s láskou, volaje: Miluji Tě, Dárce života, a prosím: Žij ve mně dokonale, abych já žil v Tobě, pracoval pro Tebe a trpěl pro Tebe.

XVI.

Maria a Josef před jeslemi betlemskými učí kněze klaněti se Pánu Ježíši.

I. Nejsvětější Panna vešla do chléva bez hořkosti v srdci a bez reptání na rtech, že lidé nelítostní odehnali ji těhotnou a chudobnou od prahů domů svých; neboť ona viděla v tom pokyn vůle Boží, že syn Boží chtěl se narodit ve chlévě; a vůle Boží byla jí vždy drahou a milou. Kéž by i tobě, knězi, byla milou vůle Boží, bez ohledu na to, zda ti posílá potěchy či bolesti.

Brzy také přišla odměna Nejsv. Panně; neboť když uchýlila se do koutka k modlitbě, narodilo se Dítko Boží, neporušujíc jejího panenství a nepůsobíc jí žádných utrpení. O kdo vypoví, jaké potoky nebeské radosti zalily v tu chvíli její duši! Hle, Bůh můj a Syn můj — zvolala v nadšení — hle, můj poklad, má láska, mé všechno! Potom líbala Dítko Ježíše s nevýslovnou něžností a ovinula je v plenky a položila do jeslí a sama padla na kolena, aby mu složila nejhlubší hold za celé nebe i za celou zemi. Sláva Tobě a díkůčinění, v Trojici Svaté Jediný Bože, za ten div lásky Tvé; sláva Ti, Otče nebeský, že jsi poslal Syna svého na svět; sláva Ti, Duchu Svatý, že jsi tělo Syna Božího utvořil z mého těla bez porušení mého panenství.

Potom vzývá Panna Maria všechny anděly i lidi: »Pojďte, veselme se Hospodinu, plesejme Bohu Spasiteli svému. Pojďte, klanějme se a padejme i plačme před Hospodinem, kterýž učinil nás; neb On jest Hospodin Bůh náš, a my lid pastvy jeho a ovce ruky jeho.« (Ž. 94.) Radujte se obzvláště vy, potomci Adamovi, neboť přiblížilo se spasení vaše. Radujte se spravedliví, neboť přišel Nejsvětější, aby založil království pravdy a ctnosti. Radujte se, hříšníci, neboť přišel Nejmi-

losrdnější, aby zhladil hřích světa a odpustil vinníkům. Radujte se, nešťastní, neboť přišel Nejsladší, aby se stal Otcem sirotkům, Potěшитelem ztrápených, Lékařem nemocných, všim všechu. Raduj se i ty, knězi, s Marií, kolikrátkoli na slova tebou vyřknutá Pán Ježíš vstoupí na oltář.

Celá noc uplynula Marii v posluhování Božimu Dítku a v rozjímání, v kterém spojovala se radost s bolestí, neboť z vnitřního zjevení a ze svatých knih věděla, že Spasitel proto přijde, aby trpěl a umřel za lidi. Duchem prorockým viděla již tenkrát hlavičku Dítka trním zbodanou, ruce a nohy hřeby přibité, celé tělo zraněné a položené na kříži; než to právě rozněcovalo více její lásku, takže v srdci svém připravovala se na všeliká utrpení i na smrt kříže. Kéž bys i ty hotov byl k takové oběti pro Boha a pro duše.

Nyní popatř na svatého Josefa! On rmoutil se ve lice, že nemohl nalézt pro Marii slušného noclehu, a když oba vešli do chléva, nepřestal se starati; tu otvory ve stěnách ucpává, tu oheň rozdělává na ohništi od pastýřů upraveném, tu slámu rozestýlá na lože pro Nejčistší Nevěstu, aby aspoň trochu zachránil ji před zimou, a potom se modlí. Když Božské Dítko pláčem oznámilo svůj příchod na svět, přistupuje Josef pln vzrušení, přináší plenky a upravuje jesle, potom kleká vedle Marie a chválí, děkuje, pláče radostí. Ústa jeho mlčí, ale srdce volá hlasitě: »Odkud mi to, že oči mé hledí na Toho, jehož neviděli patriarchové a proroci. Chvála a díkyčinění a láska a oddanost budiž Tobě, Bože, Spasiteli světa, ode mne, od lidu israelského, od všechněch pokolení, která byla, která jsou a která přijdou. Věřím pevně, že Ty, Dítko maličké, jsi Bohem a Pánem mým; kořím se před Tebou hluboce a chci Ti sloužiti i Rodičce Tvé věrně, jak slouží lidem tato hovádka. O nepohrdej mnou nuzným!

II. S takovými dojmy pospíchej i ty, knězi, do chléva betlemského, zvláště v ten čas, kdy se blíží slavnost Božího narození. Padaje na tvář před Božským Dítěm, vzdávej mu hold slávy, vděčnosti, pokory a sebeobětování. Vzorem nechť jsou ti svatí, kteří se vyznačovali zvláštní zbožností k tomuto tajemství. Jedním z nich byl František z Assisi, který při vzpomínce na jesle betlemské slzy lásky proléval a stavění jesliček v kostelích svého řádu zavedl. Podobného smýšlení byl sv. František a Hieronymo, jesuita misionář ze 17. století. Nejen že sám o Dítku Ježíšovi pobožně rozjímal, ale vlastníma rukama v kostele jesličky ozdoboval, před nimiž o vigilií Božího narození k večeru s vroucností kázal a potom celou noc na modlitbě ztrávil.

Rozjímej i ty v ten čas, proč Syn Boží přijal podobu děťátka, proč narodil se z Matky Marie, proč ležel v jeslích na seně, ovinut plenkami.

Dále představ si, že srdce tvé jest jaksi jeslemi betlemskými; máš v něm vždycky Pán Ježíš přebývati a býti předmětem ustavičné a vroucí lásky. Toho On sám žádá od každé duše. Jako kdysi v Betlemě, tak i nyní chodí On s Marií a Josefem, to jest se svou milostí a láskou, dům od domu — od duše k duši a klepá a prosí o přijetí: Otevři mi, duše moje, nevěsto moje, otevři, abych přebýval v tobě a naplnil tě svým světlem a svou láskou. Hle, již celý svět jsem obešel, a všude nalezl jsem potupu anebo lhostejnost — již na mnoho duší jsem klepal, než odpudily mne nelítnostně od sebe, anebo přijavše mne na chvíli, hned potom mne zavrhly, tedy aspoň ty mi otevři a dej mi u sebe útulek!

Ty, knězi, víš tedy dobře, kdo jest Pán Ježíš — že On jest světlo rozumu, síla vůle, rozkvět srdce, — že On jest člověku všechno, a proto otevři mu srdce své dokořán a celý se mu odevzdej, aby On žil

v tobě milostí posvěcující a stálým působením, které by všechny tvé myšlenky, slova, činy i utrpení učinilo svatými. Často též za den a zvláště ve chvílích modlitby a po mši sv. uchyl se do hloubi srdce, jako před jesle a tam adoruj, děkuj, smířuj a odprošuj!

Konečně pamatuj, že každý náš kostel jest jaksi chlévem betlémským, každé ciborum jaksi jeslemi, a že tam i tu týž Pán Ježíš spočívá, snižený se svého majestátu, a za to odkrývající svou nesmírnou lásku, aby se stal naší obětí a naším životem. Pěkně též praví jeden z Otcův církevních, že On proto dal se položit do jeslí, aby ukázal, že bude pokrmem oveček Božích, to jest duší věřících a milujících.

Do jich počtu i ty jsi povolán; ovšem máš ten Chléb života jiným duším připravovati, a proto hled, abys také sám spěchal k Pánu s toužebností a jiné duše abys k němu táhl.

Učiň předsevzetí vykonati dnes hodinovou adoraci před Nejsv. Svátostí a rozšiřovati tuto svatou pobožnost.

O Maria, Učitelko nejdokonalejší, nauč mě oslavovati a milovati Božského Syna svého! Ale ty vidíš, jak jsem chladný při modlitbě, jak lenivý v práci; učiň tedy přimluvou svou, abych jako ty a tvůj snoubenec kořil se před jeslemi a před Nejsv. Svátostí, aby odtud celý život můj byl jedním holdem, ustavičnou adorací, nepřerušným sv. přijímáním.

XVII.

Pán Ježíš v lůně Mariině a v jeslích učí kněze, že má celé srdce své odevzdati Bohu a duším.

I. Duch Svatý utvořil v lůně Neposkvrněné Panny Marie člověčenství Ježíšovo a v tom člověčenství Srdce nejčistší, nejsvětější, nejmilostivější, jako spanilou sva-

tyni, kterou Slovo Předvěčné naplnilo svou velebností a svým životem.

A co bylo prvním úkonem toho Srdce? Odevzdání se Otci Nebeskému — oddání úplné, bez omezení, bez hranic, — odevzdání se na obět místo obětí Starého Zákona, které nemohly usmířiti spravedlnosti Boží, ani zjednati lidem milosti, — odevzdání se k dokonalému plnění vůle Otcovy; vůlí tou pak bylo spasení lidí a tím oslavení Stvořitele. Tak přijal Pán Ježíš všechno to, čeho dle věčných výroků Božích vymáhalo vykoupení lidí; tedy chudobu, pohrdání, bolest a smrt, takže v tom Srdci od první chvíle vztýčen byl kříž, na němž po třicetitřech letech pln bolestí a utrpení měl umřítí.

Úkon ten opětoval Pán Ježíš v jeslích ustavičně. Ústa jeho mlčela, ale Srdce volalo stále: »Otče, oběti a darů nechtěl jsi, ale tělo způsobil jsi mi, oběti zápalné nelíbily se Tobě. Tehdy řekl jsem: Aj jdu« (Žid. 10, 5.—7.); tak jdu na svět, abych splnil vůli tvou, Otče; sestupuju do jeslí, z jeslí vstoupím na kříž, s kříže na oltář, s oltáře do duší, jen abych oslavil Jméno tvé.

Vidiš, že v tom úkonu oddání sebe uzavíraly se úkony nejdokonalejších ctností, jako na př. úkon nejvznešenějšího holdu Otci nebeskému; úkon naprosté poslušnosti k Němu, úkon nejhlubší pokory, či spíše zničení sebe před Jeho Velebností a úkon úplného obětování se lidem.

Úkon ten učinil Pán Ježíš slavnostně ve svatyni jerusalemské, když jsa na rukou Nejsv. Matky obětoval se Otci Nebeskému a obnovoval jej v životě každým úderem Srdce; obnovil jej výslovně na hoře Olivetské a na kříži; obnovuje ho nyní ustavičně na trůně slávy a na každém oltáři, v každém svatostánku.

Podobný úkon byl jsi povinen učiniti, sluho Boží, přijímaje svěcení kněžské, a potom opakovati jej často v životě. Zdaž tak činíš?

II. »Synu dej mi srdce své,« tak praví Pán ke každému člověku, a především ke každému knězi. Stvořil jsem tě z lásky, vykoupil jsem tě z lásky, povolal jsem tě ku kněžství z lásky, a dal jsem ti nejen tolik darův svých, ale i Sebe samého z lásky. Za výměnu žádám, abys i ty se mi celý odevzdal, to znamená, abys netoliko nejednal nikdy proti mé vůli, ale abys tuto vůli mou vždycky dokonale plnil a po ničem netoužil mimo mne, a tak abys se modlil, pracoval a trpěl z lásky ke mně.

Ó nevyslovná dobrota Boha mého! On, nekonečně v sobě šťastný, žádá srdce mé, jakoby mu právě ke štěstí scházelo, — žádá od chudáka, který nic dáti nemůže, neboť všechno má od Něho, žádá srdce, ačkoliv srdce tak nevěrné a tak nečisté, protože poskvrněné tolika špatnostmi, poddané tolika vášním a tak uzavřené ve skořápce sebelásky, tak připoutané k zemi. Mohl by to srdce vzítí násilím, ale On vyžaduje oběti dobrovolné a žádá ji za tím cílem, aby mě učinil šťastným. Kdož by byl tak bláhovým, aby chtěl odříci Pánu srdce své?

Než Pán žádá srdce celé a nerozdělené, neboť On jest žárlivý a nesnese spoluzávodníků. Věc to ovšem nejsprávnější; vždyť On celé srdce stvořil, celé vykoupil, celé posvětil; dávajíce mu tedy srdce své, vracíme mu Jeho majetek, který nám na chvíli jaksi zapůjčil. Zatím však lidé obyčejně dělí to srdce mezi Boha a stvoření a nechávají Bohu jen malý koutek. Ano jsou i takoví, kteří zamilovavše si hřích, Boha docela ze srdce vyhánějí. Jak jest se srdcem tvým?

Pán žádá také srdce na vždy, to jest, na celý život, a ne na nějakou chvíli. Bohužel, lidé jenom půjčují srdce Pánu Bohu, n. př. na dobu krátké

modlitby a potom je zase odnímají, zvláště když pokušení neb protivenství se objeví. Ó jak nedůstojná to věc, dělati si hříčku z Pána Boha a tak jednati, jako to dítě rozmarné, které svou hračku druhému dává, ale hned zase bere.

Zdaž i někteří kněží tak nejednají? Ach, tak ne-jeden musí tu zvolati: *mea culpa*; neboť zdaž to není zpronevřením Pánu Bohu, ta dobrovolná nechut k modlitbě a k věcem duchovním, to chladné a nedbalé plnění povinností, ta lhostejnost k zájmům církve a spasení duší, to zbytečné pečování o tělo a zdraví, to připoutání k prázdným malichernostem pozemským, to hledání svého »já« vždy a všude, to jest, vlastní chvály, útěchy a prospěchu, to unikání pokořením a křížům, ta nelibost, když Bůh nám poroučí seděti v úkrytu anebo když záměry naše se nedaří?

Vykonej nyní zpytování svědomí, zda srdce tvé náleží zcela Bohu a zda z lásky k Bohu staráš se o spasení duší.

Umiň si obnovovati úkon oddání se Bohu po každé mši sv. a po duchovním přijímání.

O Ježíši, protože jsi se mi celý odevzdal, i já tedy celý se ti oddávám. Všechno, co na zemi nazývám svým, toť Tvůj majetek; vším vládni Ty sám a vším budiž oslavován s Otcem i Duchem svatým. Každá myšlenka moje, každý tep srdce, každé slovo, každý čin, každé utrpení — to pro Tebe; život můj, smrt má, věčnost má — patří Tobě; všecko odevzdávám v oběť Nejsvětějšímu Srdci Tvému.

XVIII.

Pán Ježíš v jeslích učí kněze sebezapření a duchu chudoby.

I. Pohleď okem víry na Děťátko, ležící v jeslích; kdo jest to? Toť Syn Boží, který z lásky k nám stal se člověkem; toť Nesmírný, který zjevil se v po-

době slabého nemluvněte; toť Nejsvětější, který slzy prolévá; toť Nejmocnější, který stává se takořka vězněm, spoutaným plenkami; toť Král nebe i země, který šatem nejhlubší pokory zakrývá svůj majestát. A proč to všechno? Proto, že pyká za viny naše a chce nám dáti vzor sebezapření.

Hřích prvotní netoliko odňal člověku milost posvěcující a s ní život Boží a dary nadpřirozené, ale oslabil a porušil i samu přirozenost lidskou, ač podstaty její nezměnil; zatemnil rozum a učinil jej omylným, vůli pak nakloněnou více k zlému než k dobrému. Výsledkem toho jest boj se žádostí smyslnou, se zlou sebeláskou a s naruživostmi, na něž sám Apoštol si naříká a jehož i ty doznáváš.

Pán Ježíš smrtí svou zjednal nám milost posvěcující, a skrze ni shlazuje na křtu svatém hřích, posvěcuje osobu a dává život Boží, ale neodstraňuje porušenosti s přirozenosti lidské. Poněvadž i po křtu svatém zůstává zatemnělost, slabost a náklonnost k zlému, proto Spasitel poručí bojovati s sebou a označuje sebezapření jakožto nutnou podmínku života nadpřirozeného a zároveň podmínku spasení. Těžká to věc zapřítí sebe, a proto Pán Ježíš nabízí nám nejen pomoc svou, ale od první chvíle svého příchodu na svět dává nám na sobě vzor, takže již z lůna Mariina i z jeslí zdá se volati: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne! (Mat. 16, 24.)

Popatř, jak Pán Ježíš v jeslích zbavuje se dobrovolně své potěchy, prospěchu a slávy, a odsuzuje sám sebe k utrpení.

Následkem spojení s Božstvím patřila Tělu Ježíšovu od první chvíle početí bezbolestnost, nesmrtelnost, jasnost a chvála oslavení; ale nezměrná láska k Otci Nebeskému a k lidem kázala Spasiteli, aby se odřekl až do času svého z mrtvých vstání těch výsad, a

místo nich aby přijal slabosti a utrpení společné synům Adamovým, jako hlad, žízeň, mučení, bolest a konečně smrt. To právě láska způsobila, že Dítko Ježíš v jeslích plakal tak, jako pláčou jiné děti v kolébce, když jim něco schází, s tím však rozdílem, že Pán měl plné vědomí bolu, kdežto jiné děti ho v té době nemají.

Mimo to v duši Pána Ježíše mocí unie hypostatické byla od první chvíle nejen plnost lásky a vědomosti, ale též plnost slávy a blaženosti čili nevýslovná radost z patření na Boha, která ani v čase utrpení od něho neodstoupila. Poněvadž však Pán Ježíš přijal na sebe hříchy pokolení lidského a od první chvíle byl kajícím a obětí za ně, proto dopustil, aby v duši jeho sídlila zároveň bolest nevýslovná. A jaká to bolest, když viděl se stále obtíženým hříchy světa, cítil celou jejich ošklivost a celou hrůzu trestů jim příslušných, a od první chvíle doznával hořkost pokoření, opuštění a muk, které ho měly potkati v životě pozemském, jakož i nevděčnosti a neúcty, jakými měl býti urážen v životě eucharistickém. V pravdě, Kristus místo předložené sobě radosti strpěl kříž (Žid. 12, 2.) a přijal ho s radostí a přitiskl takořka k svému srdci, spočívaje na jeslích.

Uč se z toho, knězi, sebezáporu a především potlačování smyslnosti, abys netoliko neodvážil se nikdy ničeho hříšného, ale abys odpíral si někdy i potěšení dovolených, zvláště v jídle a v spánku, za to však abys vedl život skromný, střídmy a umrtvený. Zdaž tak činiš?

Uč se snášeti těžkosti fysické a proto nikdy si nenaříkej, zvláště v povinnostech duchovních, na hlad, žízeň, bezesnost, špatné počasí, obtíže věku neb nemoci atd., ale s radostí vnitřní obětuj je Pánu, říkáje: To pro Tebe, můj Ježíši. Zdaž tak činiš?

Uč se přijímati ochotně aneb aspoň trpělivě bolesti duševní, pocházející z pokoření, sklamání, nevděčnosti

neb nenávisti lidské, a skládati je rovněž v obět Pánu, třeba jen krátkým výrazem: To pro Tebe, můj Ježíši. Zdaž tak činiš?

Uč se posíze nečiní nic dobrého pro vlastní útěchu, ale hledati ve všem slávy Boží a zalíbení v Srdci Ježíšovu, a proto konati dobré i tenkrát, když pocituješ vyprahlost a nechuf. Zdaž to činiš?

Kěž by ti utkvělo v paměti pěkné naučení, které dal sv. František Saleský reholnicím: »Mé dcery, nežádejte ničeho, neodříkávejte se ničeho, ale snášejte a přijímejte všechno z lásky. Patřte na děťátko Ježíše, ležící v jeslich; — Ono přijímá chudobu, nahotu společnost zvířat, zimu, útrapy roční doby — slovem všechno, co Otec Nebeský dopouští. Nepraví se, že by kdy Pán Ježíš vztáhl ručky a o něco prosil; neboť odevzdal se zcela starostlivé péči své Matky; ale neodmítal jejich něžností ani posluhování Josefových ani poct mudrcův a pastýřův; všechno to přijímal se stejným uspokojením, tak i my přijímejme to, co Bůh v životě našem zařídí!*) Zdaž tak činiš?

II. Jednou z nejčastějších a nejnebezpečnějších vášní jest chtivost čili žádost shromažďovati bohatství; neboť jak mnoha přestupkův a zločinů stává se ona roditelkou; proto Pán Ježíš stal se dobrovolně chudým, aby příkladem svým lidi naučil, že mají se vystříhati té žádosti, a místo ní mají sbírat poklady duchovní. Již v Betlemě oděhl se chudobou, jakoby šatem královským, a mimo to obdařil ji šlechtictvím nebeským, tak že od té doby stala se blahoslavenstvím, kdežto dříve chudoba bývala pokládána za kletbu nebes, chudás pak byl předmětem pohrdání a ošklivosti.

Popatí, jak chudoba Božského Dítka byla úplná; neboť scházely mu i věci nutné, jakých nepostrádají ani děti největších chudásů, jako přístřeší, teplo, koupel, oděv, kolébka. Kdož z lidí rodí se v chlévě, všem

*) Vie de Saint Francois de Sales II, L. II.

větrům vystaveném, a odpočívá v jeslích na hrsti sena? Můžeš-li si tedy stýskati, pocítíš-li v životě nedostatků?

Patř dále, jak chudoba Ježíšova jest trpká a ponížující; neboť potomkovi krále Davida podle člověčenství, zaslíbenému Messiáši a opravdovému Emanuelovi čili Bohu v lidském těle patřilo jiné přijetí! On však chtěl býti chudším nežli ti nejchudší a vydal se dobrovolně na utrpení s nedostatkem sloučené, ač mohl poručiti, aby země nejkrásnější poklady své složila u jeho mohou a aby chlév proměnil se ve zlatý palác. Zdaž budeš nyní sháněti se po bohatství, když sám Spasitel se ho odříká?

Tímto způsobem Božský náš Mistr už v jeslích učí ctnosti chudoby, dříve než otevře ústa a řekne: »Blahoslavení chudí duchem; neboť jejich jest království nebeské!« Z jeslí vychází první povzbuzení, abychom netoliko odvraceli srdce od bohatství a neskládali si pokladů z mamony a nepravosti, ale abychom též rozdali všechno chudým a následovali Ježíše všeho toho zbaveného, takže jsou jesle jaksi kolébkou chudoby poustevnické a řeholní.

Slyš, knězi, to povzbuzení! Jsi-li řeholníkem, buď věren svým slibům a proto nelituj toho, co jsi dobrovolně opustil, netouži po věcech zbytečných anebo cenných, nepřipoutávej se k věcem malicherným, nermuť se nedostatkem věcí potřebných; — těš se však, že jsi chudý, abys tím svobodněji mohl říci: Bůh můj a mé všechno. Zdaž ti tu svědomí nic nevyčítá?

Jsi-li knězem světským, pamatuj, že přijímaje tonsuru, vyznal jsi hlasitě: Dominus pars haereditatis meae čili že Bůh sám bude jediným tvým bohatstvím; proto neponižuj se nikdy lakotou anebo vydíráním, nepachtí se po výnosné osadě a velikých důchodech, neskládej groše ke groši, ale co přichází, vydávej na dobré účely, abys umíral bez peněz a bez

dluhův, ale za to bohatý ctnostmi a zásluhami. Zdaž ti tu svědomí nic nevyčítá?

Kolik svatých kněží, tolik vzorů milování chudoby. Patřme toliko na jejich bydlení! Tak na př. sv. Alfons z Liguori jako řeholník a misionář vybíral si vždycky to, co bylo nejhoršího. Kdysi přibyl na misie do Fragola, ponechal tři pokoje svým průvodcům a sám se usídlil v temné a vlhké jizbě pod schody. Když ho kníže Cuomo, majitel toho domu, chtěl vyvésti z nezdravého sklepa a uvésti do svého paláce, světec opřel se tomu rozhodně, řka: »Ta jizba jest mi velice příhodna a dobře jest mi v ní!«

Kněžím světským může za ideál sloužiti blahoslavený Jan Maria Vianney, farář z Arsu. Z fary své odstranil všecko, co jen nádech mělo pohodlí anebo blahobytu; jenom v jedné světnici byl nábytek, a ten byl ještě vypůjčený a neobyčejně jednoduchý, tak že ani záclon v oknech nebylo; ohniště v kuchyni bylo stále studené, protože jej živily osoby dobročinné a to mnohdy jen ledačím. Jakou cenu pak měly u něho peníze, poznati lze z toho, že když jednou z neopatrnosti spálil zástavní list dosti značné ceny, pravil pokojně k těm, kteří toho litovali: »Méně v tom zla, než kdybych učinil nejmenší všední hřích.«

Chudobu v obydlích miloval též sv. Karel Boro-mejský; neboť ačkoliv jako kardinál a arcibiskup měl k dispozici prostranný a pěkný palác, přece nejraději přebýval v podkroví, ve světničce v zimě nevytopené v létě pak vystavené žáru slunečnímu, a tu obyčejně spal v noci několik hodin, sedě na stoličce anebo leže na tvrdém prkně.

Ty, knězi, umiň si aspoň varovati se změkčilosti v životě a všelikého přepychu v obydlí.

O Ježíši, Ty's už v jeslích trpěl za hříchy mé, a moha se naroditi v paláci královském, vybral jsi si

nuznou stáj; nauč mě duchu sebezapření a chudoby, abys Ty sám byl od této chvíle mou útěchou a mým bohatstvím.

XIX.

Pán Ježíš v jeslích učí kněze pokoře.

I. Před Kristem Pánem panovala nad světem pýcha a smyslnost, neboť od té chvíle, kdy ďábel vyslovil k prvním rodičům pokušení své klamným slibem: »Budete jako bohové«, od té chvíle chce býti člověk bohem sobě i jiným, a místo aby sloužil Bohu a vyhledával slávu svého Stvořitele, ozývá se mnohdy s Luciferem: »Nebudu sloužiti«; ale za to upadá též v jařmo smyslnosti a stává se podobným zvířatům. Pohanský svět záležel jednak z hrstky lidí hrdých, šlapajících po šijích jiných a pijících chtivě z poháru rozkoše, jednak z davů mrzákův, podrobených v otroctví; za to však pokora byla zcela neznámou. A tu, aby naučil lidi pokoře a učinil ji ctností, pokořil se Syn Boží co nejhrouběji.

Podivuj se jeho pokoření hned při vtělení! Neboť čím jest přirozenost lidská sama sebou? Ničím — a což On z té přirozenosti přijal? Zdaž jen duši? Nikoliv — nýbrž také tělo, a to tělo podléhající potřebám, bolesti a smrti. A jak že to tělo přijal? Zdaž tak jako Adam ve věku dospělém? Nikoliv, ale chtěl se naroditi z Panny Marie.

Oslavuj jeho pokoru v jeslích! Ten, který všem vládne, jeví se tu jako slabé nemluvně — ten, v kterém skryty jsou všechny poklady moudrosti a vědomosti (Kol. 2., 3.), neotvírá úst svých, jakoby nic nevěděl — ten, který jest Králem králův a Pánem pánů, přichází na svět v nejnuznější stáji — slovem, stává se nejpokornějším a nejnižším z lidí, aby svou pokorou zahanbil a vyléčil naši pýchu. Hned z jeslí volá ke všem: Učte se ode mne, neboť

jsem tichý a pokorný srdcem, a opět: Nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského. (Mat. 18., 3.)

Chceš-li však býti pokorným, nemysli napřed o sobě vysoko, nevynášej se nad nikoho, nepachtí se po vyznamenáních a hodnostech, nehledej v ničem své slávy, ale všeliké dary a ctnosti ukrývej pod stráží pokory.

Po Božském Dítku nechť jsou ti vzory svatí kněží, na př. sv. Vincenc Paulanský. Měl nemalé vědomosti, byl i graduován z vědy theologické, ale tajil se tím před lidmi a chtěl, aby ho měli za neučeného. Měl velikou platnost u dvora a mohl dojíti nejvyšších hodností v církvi, ale raději volil sloužiti vězňům a chudým, které nazýval svými pány. Když utvořil kongregaci misiónářů, doporučil jim především pokoru. »I kdybychom byli zločinci« — toť jeho slova — »pokora, oddáme-li se jí, přemění nás ve spravedlivé; a kdybychom byli dobrými jako andělové, bez pokory nedáme ctnosti své trvalého základu. Mějme tedy tu pravdu do srdce vrytou, že bez pokory budeme farizey a nehodnými misiónáři.«

Jmenovitě kazatele napomínal tento svatý muž, aby nehledali nikdy marné chvály:

»Stává se mnohdy, že slova naše dojmou lid k pláči, ba stane se časem, že z prostřed zástupu dá se slyšeti hlas, volající: »Blahoslavené prsy, kterých jsi požíval.« Po takových slovech přirozenost se vzruší, marnivost se probouzí a nachází v tom zalíbení. Nepotlačíme-li té škodlivé rozkoše a nehledáme-li jedině slávy Boží a spasení bratří, nekážeme Krista, nýbrž samy sebe. Kdo by kázal proto, aby si zjednal pochvalu, čest a slávu, dopouštěl by se svatokrádeže.«*) Vykonej nyní zpytování svědomí, zda-li, co se týče těchto projevů pokory, jsi prost viny!

*) Duch sw. Wincentego a Paulo. Krakow 1906 st. 145.

II. Pokora Božského Dítka spojovala se s tichostí, poslušností a touhou po pohrdání.

Vidiš, jak On snáší všechny příkrosti ochotně a nermoutí se ani se nehněvá na lidi, jak to časem i malé děti dělávají; v duši své však stále se modlí: Ještě více utrpení a pokoření, ještě více. Tutéž tichost jeví Pán Ježíš i dnes v Nejsvětější Svátosti Oltářní. Uč se odtud býti tichým a mírným k lidem, zvláště k nevzdělaným, příkrým a zlostným.

Vidiš dále, jak Božské Dítko poddává se zcela vůli Mariině i Josefově, a nechává se krmiti, uložiti k spánku, ovinouti plenkami, nésti do chrámu a do Egypta. Tak poddává se i tobě, knězi, v tom nevýslovném Tajemství pokory a lásky. Uč se odtud poslouchati představených pro Boha samého, který skrze ně poroučí, ač jsou třeba nižší věkem, věděním neb ctností než ty.

Vidiš posléze, že Božské Dítko netoliko ukrývá své božství, ale chce býti pohrdaným, hledá pohrdání, těší se z ponížení, aby se ukázalo, že zastupuje hříšníky, jimž všeliká hanba náleží, a aby nás naučilo pokore v jejich vyšších stupních. Proto právě vybírá si stáj za obydlí, proto jest pokládáno v Betlemě i Jerusalemě za dítě chudých rodičů, proto ukazuje se pastýřům i Třem Králům ve stavu ponížení, proto dává se obřezati, proto utíká před Herodem do Egypta, proto zavírá se v domku nazaretském, proto přijímá později tolik pokoření, jichž korunou jsou urážky způsobené mu v Nejsvětější Svátosti.

Uč se odtud pohrdati sebou a libovati si v pohrdání. Pro naši porušenou přirozenost jest to nejtрудnější a nejobtížnější, neboť pomysli jen, jak starostlivě se sháníme po chvále a lásce lidské, a utíkáme před tím, co nás snižuje a zraňuje — jmenovitě pak, jak úzkostlivě tajíme před lidmi své vady a nedostatky, a uplatňujeme své schopnosti a ctnosti — jak rozzlo-

bíme se hned na jejich napomínání, hany a výčitky — jak prudce odplácíme jim potupu za potupu, pohrdání za pohrdání, nenávisť za nenávisť.

A přece čeho vyžaduje Kristus od každého křesťana, tím spíše toho žádá od každého kněze. Pamatuji jen, knězi, že nejsi netoliko ničím, a že ti tedy ne náleží žádná chvála, ale že jsi hříšníkem, a že ti tedy náleží všeliké pohrdání. »Nic spravedlivějšího« — pravil svatý Vincenc Paulanský — »jako pohrdání sebou samým.« Jen když se pozastavíme nad porušeností své přirozenosti, nad lehkomyšlností mysli, temnotou rozumu, nevázaností vůle a když zvážíme vlastní činy na váze spravedlnosti Boží, poznáme hned, že jsme jen pohrdání hodni. Ano i kněz nejprříkladněji jednající (nechce-li si pochlebovati a uváží-li svědomitě všechny okolnosti svého života) bude se míti za nejhoršího, protože měl všelikou pomoc a neužil jí k dobrému.

Mimo to pamatuji, knězi, že jsi učeníkem Toho, který z lásky k tobě byl na posměch lidem a na pohrdání společnosti; jak bys neměl jíti za ním cestou pokoření? Pamatuji konečně na slova Pána Ježíše, která pravil sv. Anděle z Foligno: »Kdo mne nevidí malým na zemi, neužije mne velikým na nebi.«

Všecko to měl před očima sv. Vincenc Paulanský a proto tak vyhledával příležitosti, aby se pokořoval a byl pokořován. Přebýváje na př. často na dvoře královském jako důvěrný rádce, neváhal se hlásiti, že jest synem vesničana, ačkoliv se na to páni mračili. Když jednou jeden z biskupův vypravoval mu o svém rodném zámku, řekl světec: »Znám ho, neboť v tom okolí pásal jsem ovce svého otce.« Jindy zas, když pomluven byl co nejhanebněji před královnou, a otázan jsa od ní, zda se cítí vinným, odpověděl pouze: »Jsem velikým hříšníkem.« Když pak královna jej vyzvala, aby hájil svou čest, dodal pokojně: »Hůře mluvili o Kristu Pánu, a On mlčel. Jsem šťasten, že se mnou

podobně zacházejí. Pokoření jsou největší milostí od Pána Boha; za to však třeba se lekati pochvaly, protože jest řečeno: »Běda, když o vás lidé dobře mluví budou.« Týž světec takto nařídil kněžím svým se modliti: Ó Spasiteli světa, vlej v rozum náš světlo své, abychom raději snášeli urážky než pochvaly a pronikni srdce naše svatou láskou, jakou plálo Srdce Tvoje, když jsi hledal slávu Otce svého ve vlastním ponížení. Učiň milostí svou, abychom se jednou pro vždy odřekli pochvaly od lidí svedených i svůdců a vystříhali se prázdné domýšlivosti z dobrých výsledků práce naší.«

Za příkladem tohoto světce učiň dnes předsevzetí nehledati slávy své z ničeho a tím méně ze služeb duchovních, pokořovati se hluboko v duši, snášeti trpělivě pomluvy a potupy.

Ó Božské Dítko, Ty i ke mně praviš: »Nestaneš-li se jako dítko, nevejdeš do království nebeského.« Ale Ty vidíš, jak mi těžko o pravou pokoru; a proto dej mi tolik světla a síly, abych následuje malého dítěte, lhostejným byl ku pochvale i k pohrdání lidskému a hledal jenom Tebe, svou Lásku.

XX.

Hymnus andělský »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle« v životě kněze.

I. Jakmile anděl Páně oznámil pastýřům narození Spasitelovo, ukázalo se množství vojska nebeského, chválicích Boha a řkoucích: Sláva na výsostech Bohu. Takový chvalozpěv očekávalo lidstvo po dlouhé věky. Zpívali jej andělové v nebi, když Bůh povolal je k životu, a tato píseň obzvláště tenkrát hlasně zahřměla, když vedli válku s odbojným Luciferem. Zpívali jej také na zemi s prvními rodiči, pokud tito byli v milosti Boží; ale po hříchu píseň lidí utichla, takže

jen neveliký počet spravedlivých, zvláště u lidu vyvoleného, vzdával Bohu povinnou čest. Co horšího, pohané, upadše v modloslužebnost, místo, aby ctili pravého Boha, klaněli se nicotným bůžkům, kterým tu a tam skládali v oběť krev lidskou a ctnost panenskou. Špatný též byl jejich život, neboť byl oddán všelijakým nepravostem; není tedy divu, že proroci israelští volali s toužebností: »Ó bys prorazil nebesa a sestoupil.«

Konečně přišel »Očekávaný národův«, a s ním sestoupila sláva Boží na zemi. Neboť napřed Pán Ježíš v člověčenství svém složil Bohu hold oslavy, a to nejvyšší, nejdokonalejší, nejsvětější, neboť byl to hold složený Bohem-člověkem a tedy nekonečné ceny. Ten hold skládal od té doby Pán Ježíš každým úderem srdce; skládá ho i dnes na trůně slávy, jakož i na každém oltáři i v každém svatostánku; skládati ho nepřestane po celou věčnost.

Podruhé zapěli hymnus slávy andělové nad polem pastýřů a nad chlévem, kořice se co nejlouběji před Slovem vtěleným a radující se co nejživěji, že Ono přišlo na svět, aby oslavilo Boha a spasilo lidi.

Konečně po andělich jej opakují Maria a Josef, dále pastýřové a Tři Králové a po nich milliony lidí věřících a milujících všelikého národu i věku, neboť s Kristem přichází na zemi pravá víra, pravá úcta Boží, pravá oběť, pravá ctnost, a to všechno v církvi katolické. Proto každý člověk má chváliti Boha »v duchu a v pravdě«, a tedy myšlením, věře v jeho pravdu, srdcem a ústy, modle se a zpívaje zbožně, vůlí, plně jeho přikázání a poddávaje se jeho prozřetelnosti, životem, konaje svaté činy, přinášeje ochotně oběti z námahy neb z peněz a snášeje mužně utrpení.

Bohužel, tolik bylo i jest lidí, kteří neznají Krista anebo znáti nechtějí; než na druhé straně bylo už a

jest tolik duší svatých, které neustále vroucně zpívají s anděly: Sláva Bohu na výsostech.

I ty, knězi, máš zpívati hlasitě a bez přestání ten hymnus, neboť jsi andělem pozemským a žiješ proto, abys velebil Boha a slávu jeho dál a dále rozšiřoval. A čím Jej máš velebiti?

Především životem, a proto máš se vystříhati i nejlhčí urážky Boží, za to však máš se starati o všelikou ctnost, aby každá tvá myšlenka, každý pocit, každé slovo, každý čin, každé utrpení bylo pro Boha, aby lidé patřice na tvůj život velebili Otce, který jest v nebesích. Zdaž jest tomu vskutku tak?

Za druhé modlitbou, a proto máš milovati modlitbu, jak vnitřní, tak i spolu vnější a dle rozkazu Spasitele stále se modlití. Zdaž jest vskutku tomu tak?

Za třetí obětí, a proto máš mezi každou mší svatou spojovati se s Pánem Ježíšem, oslavujícím na oltáři Otce Nebeského; kromě toho máš se často odhodlati k dobrovolným obětem, jakými jsou na př. dary pro kostely a na účely náboženské, almužny, umrtvení. Zdaž jest tomu opravdu tak?

Za čtvrté prací, a proto nemáš litovati námahy a srdce, když jde o slávu Boží a spasení duší, ale starati se ustavičně, kterak ty duše táhnouti k Bohu a tak rozšiřovati království Boží, obzvláště pak horlivým býti na kazatelně, ve zpovědnici, ve škole a mimo kostel. Zdaž tomu vskutku tak?

Posléze utrpením, a proto máš trpělivě a ochotně snášeti námahy, nemoci, sklamaní, soužení a pronásledování od lidí a všechno to skládati v oběť Pánu Bohu, jsa ochoten i zemřítí pro jeho slávu. Zdaž tomu vskutku tak?

Takové povahy byli vždy a jsou svatí kněží, a někteří z nich, jako sv. Ignác a jeho druhové vzali si za heslo: »Všecko k větší slávě Boží!« Kéž by i tobě tak záleželo na slávě Boží; kéž by ti tedy všecko, co

tu slávu množí, bylo drahým, jako: pokoj a vznešenost církve, svatost kněžstva, křesťanské vychování mládeže, vzrůst missií, řeholí, spolků katolických, ústavů k rozšíření víry a k prokazování milosrdenství a podobné.

II. Druhá část hymnu andělského takto pěla: »Pokoje lidem dobré vůle.« Před Kristem Pánem bylo málo pravého pokoje na zemi. Málo bylo pokoje s Bohem, protože lidé snadno upadali v hříchy a cítili se vinnými před Bohem a nevěděli, kterak ho usmířiti. Zabíjeli ovšem tisíce zvířat v oběť, ale zdaž krev zvířat mohla je usmířiti s Bohem? Málo bylo pokoje v duších, protože je ovládaly ohavné vášně, zvláště pýcha, prostopášnost, žádost majetku a samoláska, jako krutí tyraní, upoutávající ty ubohé duše v těžké okovy a trhající jimi na všechny strany. Málo bylo pokoje mezi lidmi, avšak dělila je strašná nenávist, takže po světě zaznívala zlověstná hesla: *Vae victis.* — *Homo homini lupus.* — *Odi profanum vulgus.*

Ubohým byl člověk, až přišel »Kníže pokoje« a založil první trůn svůj v jeslích a poslední ve svato-stánku. Maje sám v sobě pokoj neochvějný, přinesl též pokoj lidem tím, že stal se pro ně Beránkem, který zhlazuje hříchy světa, — že jim zjednal milost očišťující a posvěcující duše, — že ohlásil tak veliké přikázání: »Milovati budeš Pána Boha nade všechno a bližního jako sebe samého,« — že káže zapřítí sebe a vypovědětí válku vášním a zvláště pýše, smyslnosti, žádostivosti a samolásce, těm nejhorším rušitelům pokoje, — že doporučí lásku k chudobě, pokoru, mírnost a důvěru v Prozřetelnost Boží.

Pokojem nebeským naplnil též Pán srdce Mariino, Josefovo, pastýřů, Mudrcův a těch všech, kteří za ním jdou. Než ne všichni chtějí za ním jíti; a proto posílá k nim své kněze, jako anděly Boží, s písní pokoje a s vroucným pozváním na rtech. K těm poslům patříš

i ty; ale co máš činiti, abys měl napřed pokoj v sobě? Služ jen věrně Bohu, to jest střež se všelikého přestoupení vůle Boží, a za to snaž se, abys byl proniknut duchem Kristovým! Však čítáš v Písmě sv.: *Quis restitit ei (Deo) et pacem habuit?* (Job 9, 4.) a opět: *Pax multa diligentibus legem Tuam* (Ž. 118, 165.) *Spiritus enim meus super mel dulcis* (Eccli. 24, 27.) Při tom panuj nad žádostmi svými a nad sebeláskou, tou nejstrašnější trýznitelkou srdce našeho, a lidem nečiň křivdy, ale čiň dobře, jak můžeš. Zdaž máš takový pokoj v duši?

Mimo to přinášej pokoj Boží lidem, blahoslavení zajisté pokojní, neboť oni synové Boží slouti budou. (Mat. 5, 9.) Místo abys je rozdráždil slovem prudkým, trpkým anebo dokonce potupným, vlévej raději balsám do rozbolestněných srdcí v tribunále zpovědním, napomínej bloudící v duchu lásky a smiřuj rozhněvané. Takovými byli vždy svatí pastýřové. Sv. Ubald na př. dověděl se o sporu svých obyvatelův o zeď hradební, vydal se sám na místo, kde jeden už začal zeď stavěti. Byl to člověk nad obyčej prudký, který nejen že nedbal laskavých domluv svého biskupa, ale dokonce tak se rozčilil, že vrhnuv se naň, povlal ho na zemi a shodil do jámy vápnem naplněné. Lid rozhořčený uchvátil odvážlivce a postavil jej před soud sv. biskupa, aby naň trest církevní vynesl; leč světec, místo aby pokáral vinníka, vrhl se mu na šíji, řka: »Obejmi mě, milý bratře, a tento polibek pokoje bude ti jediným trestem, jen abys upřímně žaloval i ten hřích i jiné.«

Podobně i ty, knězi, konej mezi lidmi posláni anděla pokoje a napomínej je slovy sv. Augustina: »Ó dítky království Božího, obyvatelé nebeského Jerusaléma, který jest sídlem pokoje; všichni, kteří zachovávají a milují pokoj, budou účastnými na jeho blahoslavenství; a proto hledejte pokoj, prahnete po

pokoji, zachovávejte pokoj — pokoj ve svých domech, — pokoj ve svých jednáních, — pokoj se svými manželkami, — pokoj se syny, — pokoj se služebníky, pokoj s přáteli, — pokoj s nepřáteli.«

Zdaž všichni kněží zpívají v životě ten hymnus: Sláva Bohu, a pokoj lidem? Ne všichni; jsou i tací, jimž právě nezáleží na věci Boží a na blahu duší, a to proto, že hledají toliko své slávy, útěchy a prospěchu. Když Mojžíš přílišně se zaměstnával rozepřemi lidí, napomenul jej v tom Jethro: »Bláznivou prací chřadneš. — Buď ty lidu v tom, což k Bohu přísluší. (Exod. 18, 18.)« Než co by řekl Jethro, kdyby viděl naše kněze, zajaté starostmi o věci pozemské, stávající se otroky lidí a zvyků světských, starající se hlavně o sebe, o svůj rod, o své hospodářství a nedbající nic o díla Boží; kdyby viděl, jak pracují o to, aby nabyli bohatství, a nikoliv o to, aby nabyli ctností, hledajících důstojnosti a nikoliv svatosti. 1. Zdaž i ty k nim náležíš?

Umiň si: 1. obětovati život svůj slávě Boží a blahu duší, 2. vyslovovati s větší zbožností ta slova: Gloria Patri etc. a Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

Ó Pane, Ty's i mě povolal do počtu pozemských andělů Svých; než jak nehoden jsem té důstojnosti, jak ospalým na modlitbě, jak nedbalým v práci pro Tebe, jak chladným před Tvým trůnem svátostným. Než Ty proměň naskrze duši mou!

XXI.

Pastýřové učí kněze, jak jíti k Ježíšovi.

I. Jakmile Syn Boží přišel na svět v lidském těle, pospíšili andělové na rozkaz Otce Nebeského do stáje, aby uvítali a uctili svého Krále. Jednoho z těchto dvořanů svých a to přednějšího vyslal Pán k pas-

týřům, pasoucím stáda svá na nedalekém poli, kde kdysi David pásal stáda otce svého. Pastýřové byli lidé prostí a malí před světem; proč tedy jim samým, a nikoliv dvořanům Herodovým ani kněžím židovským, ani mudrcům řeckým anebo římským císařům, oznámil Pán nejprve příchod svůj? Proto, že chtěl pokořiti pýchu a nádheru lidskou a povznést a doporučiti pokoru a chudobu. Zároveň naznačil, že přišel jako Pastýř duší, aby je shromáždil ve svém ovčinci v církvi svaté.

Vyvolení pastýřů bylo dílem jeho srdce; a co jej k nim táhlo? To především, že byli nevinnými, pokornými, prostými a takové duše jsou mu vždy drahými — mimo to, že po práci denní bděli v noci při stádě svém a patřice v nebe zajisté se modlili. ?

I tebe, knězi, zvolil Bůh beze všech zásluh tvých, a snad i s četnými hříchy za jednoho z pastýřů svého ovčince. Děkuj mu za to s pocitem nejhlubší pokory a vděčnosti; chceš-li pak zalíbiti se jeho srdci, modli se a pracuj, čili plň svědomitě své povinnosti; a při tom buď prostého ducha a čistého srdce, abys vždy hledal Boha a jenom Boha. Zdaž tak činiš?

II. Anděl promluvil k pastýřům těmito slovy: Nebojte se, neboť aj, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodil se vám dnes Spasitel, to jest Kristus Pán v městě Davidově. A toto bude vám znamením: Naleznete nemluvnátko plenkami obvinuté a položené v jeslích. (Luk. 2, 10—12.) Zajisté, podivné to znamení, neboť ukazuje, že to Nemluvnátko libuje si v chudobě, pokoře a mrtvení, a jenom takové k sobě připouští, kteří ty ctnosti cení a milují. Patř, jaký to pokyn pro tebe.

Co učiní pastýřové? Snad řeknou, že očekávají Messiaše plného lesku a slávy, a nikoliv chudé dítě; anebo se vymluví tím, že noc jest temná a

chladná, a že tedy třeba počkati do rána? Nikoliv, ale druh druhu povzbuzuje: »Pojďtež až do Betlema«; a sotva utichl zpěv: Sláva Bohu atd., pospíchali do stáje, chvátajíce, neboť křídel jim dodávala probouzející se víra, za kterou šly též dvě sestry: naděje a láska.

Podobně když i tebe volá k sobě Pán Ježíš, abys ho navštívil skrytého ve svatostánku, aneb pomodlil se k němu doma aneb vykonal nějaký dobrý skutek, nerozmýšlej se dlouho, ani neodkládej na pozdější dobu toho, čeho dobré vnuknutí od tebe žádá; ale jakmile poznáš, že jest od Boha, hned mluv k sobě: Povstaň, duše má, a jdi k Pánu svému, který na tebe čeká. Neboť budeš-li dlouho otáletí, snad pohrdne tebou Pán, jako pohrdl Asverus hrdou královnou Vasthi. Tím více spěchej, je-li třeba pokřtiti slabé dítě, zapatřiti umírajícího, vyzpovídati kajícího, který dávno se nezpovídal; neboť mnohdy od pilnosti tvé a svědomitosti celá věčnost duše záleží. Zdaž tak činiš?

Jakmile pastýřové přišli do stáje, spatřili chudobu, pokoru a utrpení, ale nezarazili se tím, nýbrž padli na tváře, skládajíce nejhlubší poklonu; neboť víra, silná již a živá, zjevila jim v tom Děťátku Slovo Vtělené. Uctili též Marii a Josefa, zvěstovavše to, co od anděla slyšeli, a nelze pochybovati, že Maria dovolila každému z nich políbiti nožky Božského Děťátka a dala jim na cestu své požehnání. Kolik při tom modliteb přednesli a kolik sladkých slz vylili, kdož to vypoví?

Navštěvuj i ty často tu stáj; poněvadž pak Maria dává Ježíše duši věřící a milující, proto měj k ní vroucí, v pravdě dětinnou úctu a modli se k ní s důvěrou: Ó Matko, dej mi Ježíše v životě, dej mi jej při smrti, dej na věčnosti!

Nepotřebuješ však choditi do Betlema; neboť téhož Ježíše máš v ciboriu, obvinutého rovněž v plenyk svátostné. Než jak snáze tobě věřiti, než kdysi pastýřům.

Vždyť o božství Ježíšově dává svědectví ne jeden anděl, ale celá církev po dvacet století svého trvání a nezměrný počet zázrakův, neustálá úcta milionův, krev tolika mučeníkův, ctnosti tolika světcův, krása tolika svatyň, které dnes zastupují onu stáj: Snáže ti milovati, když tolik od Boha jsi obdržel a stále přijímáš dobrodiní. Jak silná tedy má býti tvoje víra, jak vroucí tvá láska! A jak jest tomu ve skutečnosti?

III. Pastýřové vyšli ze stáje plni radosti a velebili Boha, že je právě to významné štěstí potkalo. Poněvadž pravá láska touží, aby všichni Boha poznali a milovali, proto i oni se stali apoštoly; neboť nejen že rozmlouvali mezi sebou o Božském Děťátku, ale vypravovali o něm i jiným, s nimiž se na cestě potkali. Všichni divili se tomu, ale Evangelista nedokládá, zda někteří z Betlemských pospíšili za pastýři do stáje. Zdá se, že jedni nedůvěřovali, jiní pak že litovali námahy.

Tak se děje i dnes mezi křesťany. Jsou takoví, kteří v theorii podivují se pravdě a zákonům náboženství, ale nechtějí dle nich zaříditi svého života, a to pouze proto, že to vyžaduje přemáhání se a zapírání, a oni jsou neslýchaně měkkými a slabými k sobě. Není snad takové zženštilosti též u tebe?

Nescházejí ani takoví, zdánlivě pobožní, kteří rádi a dlouho se modlí, daleké pouti konají, dojímají se k lítosti, slyšíce kázání anebo čtouce duchovní knihy, ale nemohou se vzmoci na obět sebelásky, aby odпустили urážku aneb se pokořili před bližním.

Vyskytují se i mezi kněžimi tací, kteří, ačkoliv jsou zbožní, nechtějí se odříci náklonnosti k penězům anebo k pohodlí, a též takoví, kteří vynikají věděním, talentem kazatelským, ale což platno, když tomuto vědění aneb té výmluvnosti neodpovídají svaté činy. Správně řečeno, že někdy snáže jest přednésti pěkné

kázání aneb i knihu napsati než jeden den dokonale prožítí.

U tebe, sluho Boží, kéž jest stálá harmonie mezi myšlením, cítěním, slovem i skutkem. Za příkladem Panny Marie rozjímej o tajemstvích víry a zachovávej všechno v srdci svém; ale s druhé strany buď apoštolem pro bližní a táhni je k Bohu! Zdaž od té chvíle tak bude?

Umiň si často a zvláště v čase Narození Páně zdržovati se s pastýři ve chlévě u nohou Božského Dítka. Povzbuzuje tě k tomu sv. František Salesský: »Kéž malé Dítko betlemské jest vždy rozkoší a láskou našeho srdce! Ó, jak Ono jest krásné! Stokrát raději chci viděti to Nemluvně v jeslích nežli všechny krále na jejich trůnech. Můj Bože, co svatých citů budí to tajemství v našich srdcích, zvláště odřikání se statků pozemských, důstojností a rozkoší světských. Svata Paula chtěla raději žíti chudě v Betlemě, než nádherně v Římě. Rozumím tomu dobře, proč tak chtěla; zdálo se jí zajisté, že Děťátko betlemské volá ji stále k pohrdání velikostí světskou a k milování nízkosti. A což jest vskutku, čemu by nás neučil Spasitel, ačkoliv mlčí? Srdce jeho, planoucí láskou, rozpaluje srdce naše.«

Ach tak, ó Ježíši, rozpal srdce moje chladné a očisť to srdce tak poskvrněné sebeláskou, abych s věrou a pokorou pastušků spěchal vždy k Tobě, poslouchal ochotně Tvých vnuknutí, plnil věrně Tvé rozkazy a přání, a spojuje modlitbu s apoštolátem, abych oslavoval Jméno Tvé na zemi.

XXII.

**Tři Králové ve vlasti své a v Jerusalemě čili víra
poslušná a silná.**

I. Tři Králové vládli malými kmeny kdes v Arabii, a při tom dle staré tradice zabývali se zkoumáním hvězd

a těles nebeských. Pojednou vidí oni hvězdu neobyčejného lesku, které dříve na obloze nebylo; a zároveň slyší vnitřní hlas: To jest ta hvězda, kterou kdysi předpovídal Balaam: »Vyjde hvězda z Jakuba.« (Num. 24, 17.) Zvěstuje narození Krále a Spasitele, slíbeného lidu židovskému a celému světu; jděte za jejím paprskem. Mudrcové poznavše, že jest to hlas Boží, věří a rozhodují se hledati nově narozeného Krále.

Za nedlouho však dal se jim slyšeti hlas rodin, zaklínajících je s pláčem, aby jich nevydávali smutné osiřelosti — hlas lidí prosících u noh trůnu, aby jich nezůstavovali v šanc nepřátelům — hlas žádostivosti, hrozících se podobného předsevzetí. Jak to — volala k nim pýcha: — vy králové tak znamenití, jdete uctít jakéhos teprv novorozeného krále — vy mudrcové tak slavní, spěcháte pokloniti se dítku, a to za světlem svůdné hvězdy; toť věru bláhovost! Pýše pomáhala zženštilost s leností. Proč vydáváte se na cestu tak dalekou, vedoucí skrze pouště a cizí kraje; což se nelekáte zubů divokých zvířat, střel ukrytých nepřátel aneb aspoň obtíží cesty? Zdaž není lépe seděti ve své zemi doma, jísti dobře, píti, baviti se a ctíti staré bohy? Chcete-li však přece jeti, počkejte, až přejde zima. Našeptávání žádostí provázelo přemlouvání a posměch sousedův. Mudrcové slyší ty hlasy, ale místo aby se chvěli a strachovali, loučí se co nejdříve se svými rodinami, sedají na připravené již velbloudy a pouštějí se na dalekou cestu.

I nám svítí hvězda Páně, kterou Bůh sám rozsvítil milostí svou a za pomoci církve postavil na obloze naší duše, aby nás vedla k němu; tou hvězdou jest svatá víra.

Svítí též jiné hvězdy, jako na př. hvězdy ochrany Bohorodičky, pastýřů a představených, hvězdy napomenutí svatých a dobrých příkladův, hvězdy útěch a

utrpení, hvězdy stálých vnuknutí Božích. Věru mnoho hvězd a všechny nás táhnou k Bohu. Ale s této cesty svádějí nás úklady ďábelské, přemlouvání zlých lidí a žádosti vlastní.

I tebe to potkává, sluho Boží. Ty's netoliko povinen jíti sám ochotně a statečně k Bohu, maje před sebou víru poslušnou a živou, jako onen oblak na půl jasný a na půl temný, ale jako onen Mojžíš máš provázeti duše skrze poušť tohoto světa do země života. Mezi tím na tebe číhá mnoho nepřátel. Satan léčí na tebe nejnebezpečnější osidla, věda, jestliže kněze uloví, že tisíce jiných duší skrze něho získá. Též lidé zlí nebo zpozdilí zdržují někdy kněze na cestě Boží; jedni pochlebenstvím, vнадěním a zlou náklonností, jiní hrozbou, nelaskavostí a pronásledováním. Nejhoršími však nepřáteli jsou vlastní žádosti, jakož i sebeláska a lenost.

Bojuj s těmito nepřáteli a nedávej se ničím zlákat ani odstrašiti, jdi vždy za světlem víry, plň věrně všechna přikázání a povinnosti, poslouvej vnuknutí Božích a rozkazův starších. Zdaž činil jsi tak dosud?

II. Když Mudrci se přiblížili k Jerusalemu, hvězda náhle zmizela. Zarmoutili se tím velice; ale hlas Boží ozval se v duši: Neopustím vás; vejděte do města! Vcházejí tam s tlukoucím srdcem a ptají se kolem jdoucích: »Kde jest ten novorozený král židovský? Neboť viděli jsme hvězdu jeho na východě, i přišli jsme poklonit se jemu.« (Mat. 2, 2.) Král? — Jaký král? — praví jedni — my neznáme jiného krále kromě Heroda; či se tomu tyranovi nový syn narodil? Jiní se posmívají Mudrcům, že hledají jakéhosi nemluvněte, aby se mu poklonili. Jiní konečně počínají se lekati, aby ten král nevystoupil proti Herodovi a nepřivedl Římanů, kteří by nové okovy vložili na šíje Israele. Ta myšlenka bleskurychle prolétla městem a rozrušuje shromažďující se zástupy.

Jak to, Jerusaleme, ty se strachuješ, když k tobě přichází Kniže pokoje a Bůh v lidském těle, kterého s toužebností očekávali patriarchové a proroci? Ó ty ještě dále pokročíš ve své zlobě, neb toho Spasitele přibiješ na kříž; ale za to padne též na tebe strašný trest Boží!

Strach obyvatelů jerusalemských sdělí se také Herodovi. Ukrutný tyran, který k upevnění svého trůnu tolika zločinů se dopustil, leká se nyní dítěte a ptá se hned kněží, kde se má Messiáš naroditi. Kněží odpovídají, že dle proroctví Micheášova vévoda Israelův vyjde z Betlema v zemi judské; ale zdaž sami pospíší uvítat ho s Mudrci? Kdež pak! ani jeden z nich nepospíšil do Betlema; správně tedy o nich pověděno, že byli oni podobni sloupům, které jiným ukazují cestu, ale sami s místa se nehnu — anebo tesařům, kteří budovali archu, ale sami do ní nevešli.

Herodes, ještě více jsa poděšen, potajmu zve k sobě Mudrce, a dovědév se, kdy se jim hvězda ukázala, posílá je do Betlema a poroučí pátrati pilně po Dítěti, aby potom sami přispěchaje poklonil se jemu. Mezitím však zlomyslný pokrytec již tenkrát se rozhodl zahubiti Dítka i samy mudrce.

Popatř, jakým zkouškám byla vystavena jejich víra a přece vyšla z nich vítězně, protože to byla víra silná a statečná, která neochabovala navštívením Božím ani lhostejností lidí, ani se nelekala jejich pronásledování. Nechť taková jest víra tvá!

Snad i na tebe dopustí Bůh vyprahlost duchovní, tak že jasné světlo, jaké víra rozprostírala před tebou, zhasne, zápal ochladne, potěchy zmizují; za to však duše bude tápati v temnotách, zvadne mrazem, upadne u velikou nechuf k věcem duchovním, pocítí strašně svou slabost a skleslost a snad i zmítána bude silnými pokušeními. A proto v takovém případě nestrachuj se, jako se nestrachovali Mudrcové, když jim

hvězda zmizela, ale jdi slepě za pokyny víry a za hlasem představeného neb zpovědníka.

Nejkrutšími jsou pokušení proti víře; ale i v nich netřeba se strachovati, protože Pán jest stále při nás a pokušení samo není hříchem. Vzor dává ti sv. Vincenc a Paulo. Chtěje zachrániti jistého doktora theologie, který pokušeními proti víře přicházel téměř k zoufalství, nabídl se světec v oběť týmž utrpením. A skutečně, onen nešťastný kněz nabyl hned duševního klidu; za to však sv. Vincenc a Paulo stal se pastvou těžkých útoků ďábelských. A jaké tu užíval zbraně? Napsal si na lístek vyznání víry a zavěsil jej na prsa, uzavřev úmluvu s Kristem Pánem, že kolikrátkoli dotkne se rukou toho lístku (a činil to často), tolikrát že chce složit vyznání víry, třeba by na to ani nemyslel. Dále učinil Pánu Ježíši přípověď, že na důkaz své víry bude mu sloužiti v osobě chudých a nemocných, které navštěvoval v jejich domech a v nemocnicích. Když po třech neb čtyřech letech obnovil při modlitbě své předsevzetí, pokušení zmizela a již se nevrátila. Podobně braň se i ty v pokušeních proti víře prostými a vroucími vyznáními víry a lásky, jakož i dobrými skutky. Vidi stellam — Scio, cui credidi — to budiž odpověď tvá na pochybnost vnitřní.

Nedej se též odraditi lhostejností lidskou, jako se nedali odraditi Mudrcové v Jerusalemě. Bohužel v dnešních dobách materialismu a positivismu jsou lidé, kteří o věci Boží vůbec se nestarají; neboť je pohlcuje kult vlastního těla a zlatého telete. Jsou jiní, kteří spravují úřady, píší učená díla, řídí politiku, — slovem zajímají se o všecko, jenom ne o Boha a vlastní duši. Tož proti takovým postav oheň víry a volej k nim: »Synové lidští, dokavadž budete milovati prázdnotu a hledati klam?«

Nelekej se posléze pronásledování lidí zlých, jako se jich nelekali mudrcové. Dnes potká pronásledování

dobrého kněze lehce, protože rozmnožili se zjevní i skrytí nepřátelé víry. Již ať se nemluví o židech, hereticích a odpadlících, ale sečtěme jen všechny svobodné zednáře, všechny radikály a volnomyšlenkáře, kteří by chtěli zabítí Krista a církev jeho, aneb aspoň církev tak zreformovati, že by z jejích dogmat a zákonů nezůstalo skoro nic.

Tož překonávej tyto nepřátele vírou statečnou a vytrvalou a buď hotov umřítí za Krista a za církev jeho, jako zemřelo tolik papežů, biskupů, kněží a věřících. Čtete o svatém knězi Petrovi z řádu dominiánského, že udeřen byv od vrahův sekerou do hlavy, pozvedl se se země a zmírajícím již hlasem začal se modlití: »Věřím v Boha.« Kéž bys i ty do posledního dechu života opakoval neustále: věřím!

Zdaž jest taková víra tvá? Zdaž i na tebe nepůsobí zle lhostejnost lidí světských a chladnost některých kněží? Zdaž časem nemlčíš, kdy třeba mluvití, buď z obavy před pohanou anebo potupou lidskou? Umiň si 1. vzbuzovati často víru, 2. neustupovati malomyslně před nepřáteli Církve, ale brániti víru slovem, pérem i skutkem.

Ó Ježíši, Ty i mě táhneš k Sobě, ale jak netečně poslouchám Tvého pozvání; tož nediv se, že někdy hvězdy Tvé hasnou v mé duši. Jestli pak jdu k Tobě, tu zase velmi často ustávám na cestě, protože chladnost anebo strach zdržuje mé kroky. Učiň tedy sám, aby víra má byla poslušná a statečná!

XXIII.

Tři Králové v Betlemě čili víra pokorná a živá.

I. Jakmile Mudrci vyšli z Jerusalema, uzřeli nad sebou tutéž hvězdu, která je dříve provázela. Radost jejich byla tak veliká, že hlasitě velebili Prozřetelnost Božskou, v kterou cele doufali. Taková radost potkává

mnohdy dobrého kněze; neboť kdo v životě svém hledá jenom Boha, může býti jist jeho ochranou, byť i na cestě své narážel na četné překážky.

Mudrci jsou již v Betlemě, neboť hvězda stanula nad stáji. Podivný věru palác vyvolil si ten novorozený Král; ale snad uvnitř skrývají se lesklý mramor a čalouny. Vcházejí s tlukoucím srdcem a vidí odřené stěny a visící pavučiny a prosté jesle a pár zvířat a prostého muže modlíciho se v koutku a chudou ženu mající na klíně děťátko ovinuté chatrnými plenkami. Co činí Tři Králové? Snad zvolají s rozhořčením: »Hanebně jsme se sklamali,« a utekou co nejrychleji? Nikoliv — ale padnuvše na tváře své, skládají mu hlubokou poklonu jako Bohu v lidském těle, jako Králi králův a Pánu pánův. Co činíte, mudrcové? — mohl by někdo k nim zvolati. Klaníte se děťátku u prsu v nuzné chatě a v chatrných plenkách! Máte je tedy za Boha? Ale Bůh nikoli ve stáji, nýbrž jen ve chrámu svém přebývá, a ne v jeslích, ale na nebi stolice jeho. Pokládáte je za krále; ale kdež jest palác královský, kde trůn, kde purpur, kde dvůr jeho. Ale Mudrcové neposlouchají toho hlasu, neboť víra, milostí Boží posilněná, jim praví, že to z nekonečné lásky k nám hříšným tak se Bůh ponížil; a proto s nejhlubší pokorou a nejživější láskou vzdávají mu Božskou čest, volajíce v duši: Sláva Ti, poklona i dík Králi, Bože a Spasiteli náš!

Podobnou prosbu i tvoje víra pronáší, kolikrátkoli patříš na Pána zavinutého v pleny svátostné; ale oč lehčí to prosba! Mudrci ho viděli v bídě stáji, a ty ho vidíš na oltáři jako na trůně, obklopeného velikým zástupem lidí. Mudrcové nepatřili jistě na zázraky tohoto Boha-člověka, a ty máš před sebou tolik děl Božské jeho všemohoucnosti a vševědoucnosti. Nevěřiti v jeho Božství bylo by zaslepeností a šílenstvím; nectíti ho bylo by vzpourou a podlostí; a proto věř a cti!

Nechť víra tvá jest pokorná a prostá; proto ne-
taž se nikdy, jako oni židé: Jak to může býti?
ani nepotahuj Pána Boha před tribunál svého rozumu,
proč to neb ono učinil, abys nebyl »zachvácen
od slávy« jako ten, kdo patří v slunce; ale jímaje
rozum v službu Kristovu (2. Cor. 10, 5.) ná-
sleduj těch Serafínů, které viděl Isaiáš kolem trůnu
Božího, a kteří »dvěma křídloma zakrývali
obličej jeho, a dvěma zakrývali nohy jeho
a dvěma létali«, volajíce: Svatý, Svatý, Svatý; to
jest snaž se o pokorné akty oddanosti a o svaté činy.
S druhé strany pak pobožnou četbou knih theologi-
ckých jakož i rozjímáním o Bohu a o věcech Božích
starej se rozjasniti a upevniti svou víru!

Taková byla a jest víra svatých kněží, jako na
příklad sv. Františka Saleského. Měl on pravdy víry
stále před očima a rozvažoval je s nevýslovnou roz-
koší duševní, a ačkoliv musil někdy čísti knihy here-
tické a rozmlouvat s heretiky, neutrpěl ani toho nej-
menšího oslabení své víry. Radil též duším, aby ne-
strachovaly se při vnitřních pokušeních proti víře, ani
aby se nehádaly s ďáblem, ale aby následovaly oby-
vatele obležené tvrze, kteří v případě, kdy nepřítel na
jednu bránu udeří, vypadají druhou a napadají ho ze
zadu; — to jest vzbuzovati v ten čas akty lásky a
oddanosti, říkáje na př.: Nechť žije Ježíš, v kterého
věřím a kterého miluji; Nechť žije církev svatá, matka
děti Božích, které se držím a v jejímž lůně chci ze-
mříti. Zdaž takovou jest víra tvá?

II. Tři Králové netoliko uctili Pána Ježíše, ale slo-
žili mu dary, jaké z vnuknutí Božího s sebou přivezli.
Bylo to zároveň vyznání jejich víry, neboť obětující
zlato, vyznali, že On jest Králem; obětující kadidlo,
vyznali, že On jest Bohem; obětující myrrhu, vyznali,
že On jest pravým člověkem a Vykupitelem.

Děťátko Boží přijalo mile ty oběti a udělilo jim navzájem hojných darů; jmenovitě za zlato dar lásky a svaté horlivosti, za kadidlo dar moudrosti a pobožnosti, za myrrhu dar trpělivosti a umrtvení. Kdož konečně vypoví, jaké pocity radosti a jaké nadšení budil Ježíš v jejich srdcích; jak sladké a dojemné byly jejich rozmluvy s Marií a Josefem. Nelze pochybovati, že zdrželi se několik dní v Betlemě, majíce odlesk nebe na zemi; a když se konečně loučili s Božským Dítěm, celovali s nevýslovnou něžností jeho stopy, zatím co srdce jejich volala: Ó Pane, chvála Tobě a díky za všechno! Pro Tebe chceme od nynějška žíti a za Tebe umřítí, abychom Tebe viděli v Tvé slávě. Tklivé bylo též jich loučení s Marií a Josefem; potom jinou cestou pustili se do své otčiny, obdrževše ve snách výstrahu, aby se nevraceli k Herodovi.

Jiná byla též od té doby cesta jejich života, neboť netoužili již po lidské slávě, ani po rozkošech pozemských, ani po naplnění své vůle, ale zalíbení měli v modlitbě, v sebezapření, pokoře a v poslušnosti k Bohu a v obětavosti pro bližní, takže od té doby nejsladší věcí jim bylo mluvit o Bohu, který tak miloval svět, že Syna svého Jednorozeného dal, čili z králů stali se apoštoly. Táž stará tradice praví, že v těch krajích mnozí uvěřili v Krista Pána, a že je potom sv. Tomáš apoštol pokřtil.

Za příkladem Mudrců obětuj i ty, knězi, co nejčastěji dary Pánu Ježíšovi, především pak tenkrát, když přistupuješ k oltáři, anebo kdy máš Ježíše ve svém srdci. Obětuj zlato, to jest, svou vůli, — obětuj kadidlo, to jest svůj rozum, — obětuj myrrhu, to jest své tělo. Mimo to nechť zlatem tvým jest láska k Bohu a k bližnímu, — kadidlem tvým modlitba všeho druhu a zvláště výrazy klanění, — myrrhou tvou sebezapření těla i duše, jakož i utrpení ochotně snášené. Zdaž skládáš takové dary?

Prodlévej též často v Betlemě duchovním, čili u stop Pána ukrytého, a pros ho o tytéž dary, jakých Mudrcům udělil; a při tom obrať se na Nejsv. Pannu, aby ti Pána Ježíše v duchovním přijímání na srdci tvém složila.

Pamatuj však, že máš jinou cestou jíti do krajiny své — do nebe. Upadal-lis dříve do hříchů, třeba jen všedních, ale dobrovolně, máš se polepšiti a pokání činiti. Byl-lis chladný ve službě Boží, máš se roznítiti svatým ohněm, abys od té doby žil, pracoval a trpěl pro Pána Ježíše a byl horlivým apoštolem jeho lásky.

Bohužel, jsou křesťané, kteří nechtějí jíti do Betlema za Mudrci anebo jdou s věrou slabou a s prázdnými rukama. Jsou i kněží, kteří nesou dary nepatrné, neboť mají málo lásky k Bohu a k bližnímu, nedbale se modlí a pracují a od umrtvování utíkají. Zdaž i ty k nim náležíš?

Umiň si vykonati dnes nějaký dobrý skutek nepovinný z lásky k Pánu Ježíši a navštíviti aspoň na pět minut Nejsv. Svátost.

Ó Ježíši, táhni k Sobě všechny, kteří sedí v stínu smrti, a zvláště všechny nevěřící, všechny pohany a židy, a dej jim milost víry. U mne pak posil víru a oživ lásku, aby celý život můj byl stálou obětí pro Tebe a planul k slávě Tvé jako kadidlo v ohni.

XXIV.

Jakým ctnostem učí Pán Ježíš kněze v obřezání svém.

I. Proč Pán Ježíš dal se obřezati? Chtěl On předně ukázati, že má pravé lidské tělo; věděl zajisté, že přijdou heretikové, kteří budou tvrditi, že měl jenom tělo zdánlivé, tak že se lidem zdálo, jakoby byl skutečným člověkem, ale že tomu tak nebylo.

Také chtěl Pán Ježíš ukázati, že jest potomkem Abrahamovým a synem lidu vyvoleného, neboť ob-

řezání bylo vnějším znamením úmluvy uzavřené mezi Bohem z jedné, a Abrahamem a jeho potomstvem s druhé strany, jakož i viditelným odznakem, lišícím syny Israele od pohanův a modlářův. Kristus Pán, jako Zákonodárce, nebyl poddán tomuto zákonu, ale sám se mu podrobil, čímž učí všechny křesťany a tedy i kněze poslušnosti k zákonu Božímu i církevnímu. Zdaž také jdeš za tím příkladem?

Dále chtěl Pán Ježíš ukázati, že přijímá na sebe podobu hříšníka, protože obřízka byla připomenutím hříchu prvotního, jakož i příповědí milosti vykoupení, která ten hřích měla shladiti. Patř, jak Nejsvětější jest pokládán za hříšníka a tím zároveň učí tě' pokoře. Jdeš-li za tím příkladem?

Chtěl také Pán Ježíš ukázati, že již započal dílo vykoupení, vylévaje za naše hříchy první kapku Krve své. Ta kapka byla by vystačila na očistění a spasení celého pokolení lidského, ale Pán Ježíš pokládal ji toliko za závdavek, protože ustanovil prolíti všechnu Krev svou. Poznej z toho, jak On nás miloval a jak vroucně si přál za nás trpěti, jsa ještě nemluvnětem. Zajisté mohl On již tenkrát říci: »Mám pokřtěn býti křtem, a kterak jsem stísněn, dokavad se nevykoná« (Luc. 12, 50.). Zda jdeš za tím příkladem? Jaká jest tvá láska a jaká touha po utrpení za Krista Pána?

Konečně chtěl Pán Ježíš ukázati, že jeho obřezání jest pečetí a korunou Starého Zákona, již dovršeného a ustupujícího Novému Zákonu, jehož Tvůrcem On byl, — že mimo to On sám jest pojítkem Staré a Nové Úmluvy, jak pravil Apoštol: »Kristus konec zákona« (Řím. 10, 4.) a opět: Ježíš Kristus včera i dnes, on i na věky. (Žid. 13, 8.) Pečetí Starého Zákona byla obřízka tělesná, pečetí Nového jest obřízka duchovní, čili sebezapření a umrtvení. Zdaž neseš na sobě tu pečeť?

II. Již ve Starém Zákoně bylo nařízeno: »Obřežte se Hospodinu, abysnad nevyšlo jako oheň rozhněvání moje« (Jer. 4, 4.), ale teprve v Novém pověděno, že obřezáno má býti srdce v duchu a nikoli v liteře; (Řím. 2, 29.), čili zrušena byla obřízka tělesná, ale za to obřízka duchovní stala se trestí života podle Krista Pána a nutnou podmínkou spasení. Privil to sám Spasitel, řka: Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám (Mat. 16, 24.) a znovu: Kdo miluje duši svou (to jest, sobě ve všem hově), ztratí ji a kdo nenávidí duše své na tomto světě (to jest, umrtvuje se), k životu věčnému ostříhá ji (Jan 12, 25.). Privil to také apoštol Pavel: »Kteří pak jsou Kristovi, tiť ukřižovali tělo své s hříchy a s žádostmi.« (Gal. 5, 24.)

Jestli všem křesťanům seabemrtvení jest nutným, čím spíše kněžím, jichž především týká se rozkaz Páně: Buďte dokonalí jako Otec váš nebeský dokonalý jest, neboť vy jste sůl země a světlo světa. (Mat. 5.)

Ale co znamená umrtvovati se? To jest očistovati to, co v přirozenosti lidské jest porušeného a nedokonalého a unikati všemu, co v nás a kolem nás ke hříchu svádí čili odříkati se příjemností nedovolených a nenaříkati na kříže života. Ten stupeň zavazuje všechny lidi pod ztrátou spasení, pro kněze však nepostačuje; neboť on má se též vystříhati lehčích přestupkův, má vykořeňovati zlé náklonnosti a přinášeti někdy Pánu Bohu oběť z potěch dovolených, jakož i z utrpení na sebe seslaných anebo ochotně přijímaných.

Umrtnení vnitřní, to jest jazyka, obrazotvornosti, žádostí, srdce, rozumu a vůle jest závaznější a potřebnější nežli vnější; neboť, jak vhodně řekl svatý Augustin, duše hřešíc přivedla tělu porušení, a ni-

koliv naopak, a není hříchu bez svolení vůle; ale i vnějšího pomíjeti nelze. Neboť umrtvení jest uzdou smyslné žádostivosti, pokáním a obětí zápalnou za hříchy vlastní i cizí, skutečnou modlitbou o milosti pro sebe i pro jiné, nutnou přípravou k životu apoštolskému. Nic tedy divného, že apoštol vyzývá všechny k sebe-mrtvení: Mrtvěte údy své, kteréž jsou na zemi (Col. 3, 5.), aby i život Ježíšův zjeven byl na tělech našich.« (2. Cor. 4, 10.)

Rovněž není divno, že svatí kněží, majíce před očima obraz Krista Pána, Krev svou za nás prolévajícího, ukládali tělu svému velmi přísná utrpení. Svatý Petr Klaver na př. z Tovaryšstva Ježíšova zasvětil skoro celý život svůj nešťastným černochům v Jižní Americe a shromažďoval je netoliko v kostele, aby je vyučoval, ale navštěvoval jich v nemocnicích a v chatrčích, plných nečistoty a zápachu, a tam jim sloužil s láskou mateřskou, obmýval a celoval jejich hnisající rány. Po této vysilující práci spal sotva čtyři hodiny na kamenné lávce a posiloval se hrstí rýže, černým chlebem a sklenicí vody. Ne dosti na tom — bičoval se každou noc po třikráte až do krve, v pátek pak kladl si vždy na hlavu trnovou korunu, na krk ostnatý provaz, na ramena těžký kříž, a tak chodil po chodbách konaje křížovou cestu.

Ideálem sebe-mrtvení byl též bl. Jan Maria Vianney, neboť po dlouhý čas živil se pouze mlékem, brambory a suchým chlebem, spal několik hodin na tvrdém loži, nikdy nepřivoněl si k nějakému kvítku pro jeho příjemnost, nikdy si nestýskal na zimu nebo horko, nikdy se neopíral kleče na modlitbě, nikdy nehledal výhod, ba ani úlevy v nemoci, takže se zdáti mohlo, jakoby byl duchem a neměl těla.

Jisto jest, že ne všichni a ne ve všem mohou následovati těchto svatých kněží, kteří v umrtvování došli heroismu; neboť Bůh chtěl v nich ukázati sílu své

milosti a zahanbiti jimi změkčilost lidskou; ale jisté stupně té ctnosti jsou všechněm přístupny a závazny.

Bohužel, dnes již slovo »umrtvení«¹ všechny zaráží jako výmysl »středověký«²; za to však víc a více se rozšiřuje kult těla, modloslužba zdraví, šílené užívání a změkčilost života, hledající všude příjemnosti a vyhýbající se námaze a povinnosti. Ano i mnoho duchovních, jak světských, tak řeholních, cítí odpor ke všemu, co trápí tělo, a za to mají zalíbení v pěkném přebytku, hojném a vybraném stole, v dlouhém odpočinku, v milých zábavách a projížďkách — zkrátka v životě pohodlném a nečinném, za nímž jde často sybarismus. Nemohou se vymluviti na slabé zdraví, protože ani svatí nebyli Samsony — ani na přílišnou práci, neboť svatí nad míru více pracovali — ani lehkovážností k umrtvování zevnějšímu, protože, jak správně řekl sv. Vincenc z Paula, kdo se neumrtvuje zevně, nebude umrtven ani uvnitř.

A v takovém případě pamatuj, že těžko ti bude překonati pokušení nečisté, protože rod tento nebývá vypuzen, leč modlitbou a postem. (Mat. 17, 20.) Pamatuj, že hově tělu, můžeš se státi jeho otrokem a ztratiti duši svou, jako ti výstrahu dává sv. Pavel: »Tresci tělo své a v službu podrobuji, abych snad, an jiným káži, sám nebyl zavržen.« (1. Cor. 9, 27.) Pamatuj, že vzdaluje od sebe všechno, co nesnadné, pozbýváš sám podobnosti ke Kristu Pánu, protože ti, »kteří jsou Kristovi, křížují tělo své.« Pamatuj, že povoluje svému pohodlí, nestaneš se nikdy pravým apoštolem a nezískáš Bohu mnoho duší.

Víš-li pak, čím svatí missionáři způsobili tolik obrácení? Především svojí modlitbou a pokáním. Tak čteme na př. v životě velikého missionáře blahoslaveného Antonína Baldinucci, že chtěje obrátiti jistou nemocnou ženu, která nechtěla svým nepřátelům od-

pustiti, přišel s lidmi před její dům a měl nadšené kázání o promíjení urážek, ale nemocná se neobrátila. Tu vešel Otec Antonín tak, jak byl v šatě kajícím, s několika jinými osobami do jejího příbytku. Spatřivši blahoslaveného zabručela nemocná zlostí a začala křičeti: »Co tu chceš, mnichu? seber se a táhni odtud!«

P. Antonín klekl se svými průvodci a začal se modlit. Tu nemocná ještě hlasitěji zvolala: »Pryč, ošklivý mnichu, táhni odtud, já tebe nepotřebuji.«

P. Baldinucci chtěl ji několika laskavými slovy upokojiti a začal mluvit o lásce k bližnímu; než nemocná tím prudčeji křičela a proklínala. Tu vyňal sluha Boží bičík, odkryl svá bedra, již krví zbrocená od posledních bičování a přede všemi znovu se začal šlehati. Krev se lila, a on stále se bil a volal: »Bože milosrdenství, Bože, odpusť!« Hlas jeho spojoval se s hlasem zuřivé ženy: »Dejte mi šaty, dejte mi šaty, musím odtud utéci.«

Než v jedné chvíli nastala v ní úplná změna — upokojila se, a potom poručila zavolati otce i matku vraha, zároveň jeho příbuzné a smířila se se všemi, posléze vyzpovídala se Otcí Antonínovi s velikou lítostí.

Pamatuj i ty, že není dosti na tom přednésti kázání duším hříšným, ale třeba též za ně se modlití a pro ně trpětí.

Umiň si dnes uložití si nějaké sebemrtvení vnější a vésti vždy život velice skromný a střídmy!

Ó Ježíši, Ty's už jako dítě poddal se z lásky ke mně bolesti a ponížení, a já pečuji o tělo své a straním se všeho pokoření. Ale za to také v těle mém sílí mnohdy žádostivost smyslná, a duši mou trápí pýcha a sebeláska. Ty však, ó Pane, shlédni na mne milosrdně a dej mi svatou nenávist sebe samého, abych trestal tělo své a v službu uváděl všelikou zlou žádost.

XXV.

Třeba ctíti Jméno Ježíš a důvěru v Ně skládati.

I. Při obřezání dáno bylo Božskému Dítku jméno Ježíš, to jest Spasitel. Jméno to dal mu sám Otec Nebeský a Marii je zvěstoval Gabriel, řka: »Nazveš jméno jeho Ježíš.« O tomto jménu pravil krásně svatý Bernard: »Neque enim ad instar priorum meus iste Jesus nomen vacuum aut inane portat. Non est in eo magni nominis umbra sed veritas.«*) A skutečně jméno to vyjadřuje dokonale důstojnost a poslání Toho, který je obdržel, a jmenovitě, že On jest pravý Bůh-člověk a že přišel na svět za tím cílem, aby spasil pokolení lidské.

Udělení tohoto Jména zpečetila kapka Krve při obřezání jakožto přípověď, že On vyleje všechnu Krev za hříchy světa; a když se tak na kříži stalo, ohlásil to nevědomky sám Pilát, přibiv na kříž tabulku s nápisem: »Jesus Nazarenus, Rex Iudeorum.« Není zajisté v jiném jménu spasení než ve Jménu Ježíš, jak apoštol Petr lidu jerusalemskému slavnostně oznámil: »Není pod nebem jiného jména daného lidem, v němž bychom měli spasení býti.« (Act. ap. 4, 12.) Ó budiž za to sláva a díky Bohu v Trojici svaté Jedinému.

Jméno Ježíš vyžadovalo oběti; a skutečně Spasitel dal v oběť sebe sama celého; neboť za pozemského života přijal bolest a ponížení, a nyní na oltáři obnovuje stále oběť křížovou. Podobně i ty, knězi, máš býti tím, co jméno tvé či slovo sacerdos znamená, a tedy máš býti svatým, abys se podobal Nejvyššímu Knězi Ježíšovi, máš mu sloužiti, přinášeje Nejsvětější Oběť a skládaje Pánu v oběť sebe sama celého. Zdaž tak činíš? Nečiníš-li tak, nejsi hoden býti knězem.

Za ponížení a bolest náležela Spasiteli patřičná sláva: »Protož i Bůh povýšil ho a dal mu

*) I. Ser. de Circumcis.

jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných.« (Philip. 2, 9—10.) Jméno Ježíš povýšeno bylo nad jméno Jehovah, jakožto jméno Stvořitele netoliko světa viditelného, ale i světa nadpřirozeného, světa milosti. Jméno to jest slavné v nebi, jako jméno Beránka, který byl zabit za hříchy světa, a před jehož stolicí koří se nesčetné zastupy andělův a svatých. Jméno to jest strašné v pekle, jehož moc zlomilo.

Cti i ty to Jméno, jda za příkladem svatých sluhů Božích. — Tak na př. svatý Pavel v čtrnácti listech 219krát Jméno Ježíš připomíná a 401krát Jméno Kristovo; svatý Bernard praví, že mu žádná knížka není milá, ve které nenajde Jména Ježíš; svatý Bernardin oslavuje Jméno to po celé Itálii; kněz Ignác mučedník ustavičně opakuje: »Ó Ježíši, láska má!« — a když ho pronásledovatelé vyzývali, aby se odřekl toho Jména, odpověděl: »To Jméno neodejde od mých úst, a kdybyste Je z úst mých vyrvali, nevyrvete Je ze srdce;« svatý Julián poustevník, kolikrátkoli nalezl v knihách to Jméno, tolik slz proléval, že slzami je stíral.*) Svatý František z Assisi sbíral se země pochozené papírky, a nalezl-li na nich napsané Jméno Ježíš, líbal je a s uctivostí schovával. Blahoslavený Vladislav z Gielmiowa začínal každé kázání Jménem Ježíš, ano i to Jméno, napsané na tabulce, lidem z kazatelny ukazoval; blahoslavený Jindřich Suso tak velice si zamíloval sladké Jméno Ježíš, že si Je vyryl ostrým železem na prsou; podobně učinila svatá Johanna de Chantal, blahoslavená Markéta Marie a jiní.

Kéž bys i ty měl v účtě to veliké a svaté Jméno; a čeho k tomu třeba? Takové lásky, jakou měli svatí. A odkud vzíti takovou lásku? Především prositi o ni ve Jménu Ježíšově. Známo ti jest zázračné uzdravení

*) Sv. Efrém, Sermo de Juliano.

chromého, způsobené od Petra slovy: »Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a choď.« (Act. ap. 3, 6.) A proto, cítíš-li se chromým na cestě Boží, pros s věrou pokornou: Ó Ježíši, rci Ty sám ke mně: vstaň a choď. Jakmile pak udělí ti Pán své milosti, vstupuj »krásnou branou«, to jest za přímluvou Nejsvětější Panny do svatyně dokonalosti křesťanské.

II. S velikou úctou k Jménu Ježíšovu spojuj neobmezenou důvěru, a tuto důvěru projevuj v každé modlitbě; Spasitel totiž tak ujišťuje: »Bude te-li za č prositi Otce ve jménu mém, dá vám.« (Jan 16, 23.) Pamatuj však, že modliti se ve Jménu Ježíšově znamená prositi předně pro zásluhy Spasitelovy, z nichž modlitba celou moc a účinnost čerpá — za druhé spojovati se s modlitbami, jaké náš Božský Prostředník předkládá stále Otci Nebeskému na trůně slávy, jakož i v Nejsvětější Svátosti — posléze odporoučeti Srdci Ježíšovu prostřednictvím Srdce Bohorodičky naše potřeby duchovní bezpodmínečně, potřeby pak pozemské s podmínkou, shoduje-li se to s vůlí Boží. Kéž by vždy takovými byly modlitby tvé!

Jméno Ježíš vzývej obzvláště v bojích duševních, svých i cizích. Bojováním jest celý život kněze, a jak mocní nepřátelé na něho číhají! Kdež pomoc jeho? Snad v něm či v jiném člověku? Ale sám Duch Svátý dává výstrahu: Kdo doufá v srdce své, blázen jest,« (Přísl. 28, 26.) a opět: Zlořečený člověk, kterýž doufá v člověka (Jer. 17, 5.); za to však: Požehnaný muž, který doufá v Hospodina. (Jer. 17, 7.) A proto doufej toliko v Pána a vzývej Jméno Jeho, neboť to Jméno z vítězí, kterým satan byl překonán, modly ztroskotány, lidstvo obrozeno, Jméno mocné, jehož vzýváním tolik zázraků bylo vykonáno; takže třeba zvolati s prorokem: Pane, Pane náš, jak divné jest jméno Tvé po vší zemi. (Žalm 8, 2.)

Podobně, když nemůžeš získati některé duše hříšné pro Boha, volej o slitování pro ni k tomu, který vyslyšel prosby ženy kananejské za posedlou dceru. Čtete, že, když křesťané bojovali s Turky pod Bělehradem, sv. Jan Kapistrán postavil se na návrší pod křížem a vznášeje ruce vzhůru, volal: »Ježíši, Ježíši, bojuj s námi!« A skutečně křesťané dobyli slavného vítězství.

Tak i tobě, knězi, třeba volati v bojích vlastních i v bojích jiných duší.

Volej též o sílu a úlevu v utrpeních, neboť Ježíš jest Otcem nejcitlivějším a Přítelem nejsladším; jak by tě měl zůstat bez potěchy? Samo jeho Jméno — praví svatý Bernard — jest medem v ústech, harmonií v uších, roznicením v srdci. Rmoutí se kdo z vás? — Necht' Ježíš přijde do srdce, a ze srdce přejde do úst; hned od blesku toho Jména rozprchnou se chmury smutku a vrátí se pohoda. Což's toho, knězi, nezkusil?

Čtete v dějinách missií, že jistý Mahomedán v Africe poznal Krista Pána z vypravování otroka-křesťana a zatoužil po křtu svatém, ale nemohl ho obdržeti ve své otcině; rozhodl se tedy utéci do přístavního města, kde byl katolický kostel. Cesta vedla širokou pouští a slunce pátilo svým žárem; nebylo tedy divu, že mahomedán klesl konečně z veliké únavy na zemi a očekával smrt. V tom si vzpomněl na učení onoho otroka, že v těžkých chvílích třeba vzývati s důvěrou Jméno Ježíšovo. Vyslovil to Jméno jednou, po druhé i po třetí, a po každém vyslovení pozoroval podivné občerstvení, takže konečně dostal se k pobřežnímu městu a byl pokřtěn.

Pamatuj, knězi, že i tvůj život jest mohdy cestou po poušti, kde slunce strastí mučí, a větry různých protivenství metají do očí mraky horkého písku; kéž i tvým občerstvením jest sladké Jméno Ježíš!

Učiň úmysl pomodliti se dnes hymnus svatého Bernarda: »Jesu dulcis memoria,« a říkati často: Pochválen buď Ježíš Kristus — Ježíši můj, milosrdenství — Sladké Srdce Ježíšovo, budiž mou láskou atd.

Ježíši, dej mi velikou lásku k svatému Jménu Tvému, aby to Jméno vyryto bylo v mém srdci, aby tkvělo stále v mých ústech, aby bylo posledním zasténáním mých rtů. Kéž také Jméno Tvé překoná a obrátí nynější nepřátele církve, aby ode všech národův a věků byla Ti sláva.

XXVI.

Obětování Pána Ježíše a očišťování Nejsv. Panny učí kněze poslušnosti k zákonu církevnímu.

I. V Starém Zákoně byl předpis, že každý prvorozený syn má býti obětován Pánu a vykoupen obětí pěti siklův, což mělo býti uznáním nejvyšší vlády Pána Boha nad všelikým tvorstvem, jakož i památkou na pobití prvorozených egyptských, a ušetření prvorozených Israelových, předobrazem pak vykoupení všech od hříchu.

Pán Ježíš nepotřeboval se podrobiti tomuto zákonu, protože jako Bůh měl touž vládu nade všemi tvory, jakou má Otec; a jako člověk počal se z Ducha Svatého a zářil nejdokonalejší svatostí. Byl též osvobozen od zákona výkupu, ale za to měl vykoupiti celé pokolení lidské. Co více, On mocí svou zrušil zákon obřadný a závazný toliko do příštího Messiášova. A přece se podrobil tomuto předpisu zákona, aby všem lidem, a především kněžím svým dal vzor poslušnosti k zákonu Nové Úmluvy. Zda můžeš se tedy vylouovati od plnění toho, k čemu jako křesťan a jako kněz jsi zavázán?

Jiný předpis obřadný stanovil, že žena, vydavši na svět syna, bude po čtyřicet dní pokládána za ne-

čistou a nedotkne se žádné věci svaté, ani nevejde do svatyně; teprve po uplynutí dní očistných má přinésti beránka ročního v oběť zápalnou a holoubátko anebo hrdličku za hřích; a byla-li by chudá, tedy pár hrdliček anebo dvě holoubátka, a u dveří stánku odevzdati tu oběť knězi, který ji složí před Pánem. (Levit. 12.)

Bohorodička Maria nebyla vázána tímto zákonem očistným, protože předně jako Neposkvrněná byla vždy čistá a svatá — za druhé počala z Ducha Svätého a porodila bez porušení panenství — za třetí vydala na svět Toho, který jako Zákonodárce ohlásil zákon svůj ústy Mojžíšovými a zdál se mluvit k Matce své, jako král Asverus k Ěsthéře: Ne pro tebe, ale pro jiné všechny to právo ustanoveno jest. (Esther 15, 13.)

A přece Nejsv. Panna, patříc na Božského Syna svého, podrobuje se tomu zákonu, ačkoli byl přísný, protože ji po 40 dní vylučoval ze svatyně, po které Ona tak velice tesknila — a ač byl pokořující, protože připomínal matkám, že mají netoliko ostříhati čistoty vnější a očišťovati duše od vin, ale že mimo to na jejich dětech lpí skvrna hřichu prvotního, kterou zhladí Krev Beránkova. Tomu zákonu podrobuje se Nejsvětější Panna v duchu pokory, ukrývají před lidmi důstojnost mateřství Božského a toužíc po tom, aby pokládána byla za nečistou. Podrobuje se v duchu chudoby, obětující pár hrdliček nebo holoubátek, protože jistě zlato, darované od Mudrcův, rozdala mezi chudé. Podrobuje se v duchu lásky, spatřující i v tom zákoně, který jí nezavazoval, pokyn vůle Boží.

Tímto pak podrobením se zákonu očistnému učí tě, knězi, jak máš očistiti duši, když přistupuješ ad Sancta Sanctorum, abys přinesl nejsvětější Oběť. Hleď proto, abys byl prost skvrny hřichu smrtelného,

a všední chyby zhlazuj každodenně vzbuzením lítosti a spěchej často k svátosti pokání! Zdaž tak činíš?

Mimo to učí tě, abys se nevynášel přednostmi, ctnostmi a důstojnostmi, jaké máš, a za to přijímal ochotně pokoření, jaká tě přímo od Boha neb od lidí potkávají. Zdaž máš takovou způsobilost?

Posléze učí tě, jak máš plnití předpisy zákona církevního.

II. Kristus Pán potvrdil zákon mravní, obsažený v dekalogu, a jako první a největší přikázání ohlásil: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce — a bližního svého jako sebe samého.« (Mat. 22, 34—39.) On též dal církvi učící právo stanoviti zákony a poručil jí poslouchati, řka: Jestli kdo církve neposlechne, budiž ti jako pohan a publikán. (Mat. 18, 17.) Na tomto základě papež a všeobecné sněmy vydávají zákony pro klérus i věřící celé církve, biskupové pak a synody provinciální a diecesní pro jednotlivé diecese. Měj v úctě tu vládu, která vyplývá z vlády Boží, a zastav se obzvláště u zákona, zavazujícího kněze.

Zákon ten jest rozumný a možný, protože vydaný od lidí svatých a moudrých, kteří znali dobře ducha Kristova a přirozenost lidskou; takže právem mohli opakovati slova Mojžíšova: Přikázání toto, kteréž já přikazuji tobě, není nad tebou ani daleko položeno ani na nebi postaveno, abys mohl říci: Kdo z nás může do nebe vstoupiti, aby snesl je k nám, a abychom slyšeli je a skutkem plnili? (Deut. 30, 11, 12.) Ovšem v dobách Lutrových i jindy zlí kněží tvrdili, že není možno žiti v celibátě; ale opak jim ukázali ti tisícové dobrých kněží, řeholníků a řeholnic, zachovávajících panictví bez porušení. Mimo jednotlivé případy nezrušila a nezruší církev celibátu, který jest její silou a chloubou; a jestli kněžím obřadů východních dovo-

luje se ženiti, činí to ob duritiam cordis eorum, aby je tím ústupkem získala pravé víře. Jsou též jiné předpisy, které nikde a nikdy nepodléhají změně, a nepocházejí ze zákona Božího; cstatně církev ráda má ohled na časové potřeby a na zvláštnosti národní.

Zákon její jest svatý a posvěcující, ježto jest jí vnuknut od Ducha Svatého, který stále působí v církvi katolické; a tak právem lze o něm říci s Prorokem: Zákon Páně neposkvrněný obracující duše. (Ž. 18, 8.)

Zákon ten jest sladký a oblažující srdce, ježto vede k tomu, který pravil: Jho mé jest sladké a břímě mé lehké. (Mat. 11, 30.) Ovšem vyžaduje též sebezapření, boje, oběti; ale za to hojnými odměnami obdařuje toho, kdo jej plní. Ten, jako Samson, nachází med v lebce lví a přijímá požehnání od Pána, protože blahoslavení, kteří chodí v zákoně Páně neposkvrnění na cestě. (Ž. 118, 1.) V pravdě povinnosti pastýře jsou četné a mnohdy těžké, ale oč lehčím jest jeho život nežli oněch brahmínův indických anebo bonzův budhistických, kteří tak krutým skutkům kajícím musí se podrobovati, anebo fakirů mahomedánských, kteří mezi procesím bodají noži své tělo. Děkuj Bohu, že nejsi jedním z nich a že za námahy svého života přijmeš velikou odměnu, Boha totiž samého.

Zdaž všichni kněží podrobují se ochotně zákonu církevnímu? O převážné části jich možno to směle říci; a ti jsou jaksi korunou církve a příkladem duší. Zdaž k nim náležíš?

Jsou však i tací, kteří jho Páně nesou spíše z přinucení než z radosti, protože mnohdy po tichu aneb i na hlas na ně reptají. Poslušnost jejich není dokonalá. Horší ještě chyby dopouštějí se ti, kteří by »reformovati«
chtěli ze základu zákon církevní a zavrhnouti i předpisy neb instituce velice jí drahé nebo

s organizací její těsně sloučené, jako na př. celibát, liturgii latinskou atd. Snad i ty dovoluješ si časem kritiky a žaloby buď na zákon všeobecný buď na ustanovení biskupské?

Jsou i tací, kteří podrobují se zákonu, ale proto, že představený na ně hledí, že dbají o jeho pochvalu neb odměnu, že počítají na mínění lidské; když pak ty pohnutky samolásky neb povrchnosti přestanou působiti, odvažují se na různé přestupky. Zdaž jsi prost této výčitky?

Jsou i tací, kteří lehce a mnohdy bez vážné příčiny udílejí si dispens od jistých povinností, jako na př. od zachovávání postův, modlení breviáře, šetření rubrik a p., a jsou-li řeholníky, neřídí se přesně svou regulí. Zdaž i ty nejsi příliš laskavým k sobě?

Vyskytují se konečně i tací, ale Bohu díky, řídce, kteří lehce váží všelikého zákona a za nic nepokládají autority biskupův anebo i sv. Otce. Z těch vycházejí ti nešťastní kněží, kteří svrhnuvše se sebe jho kázně duchovní, a zvláště celibátu, působí zjevnou vzpourou proti matce své — církvi.

Než ty buď dobrým synem té Matky laskavé; a plň od nyníška věrně všecky její rozkazy!

Plň je zároveň ochotně a bez nařikání; neboť toliko ochotného dárce miluje Bůh. Plň je svědomitě a důkladně, nedovoluje si žádných změn aneb úlev, leda že úleva jest přípustna neb ustálena. Plň je statečně, maje za heslo ta velkodušná slova, která před hrozícími jim mukami vyřkli bratří Machabejští: »Hotovi jsme raději umřítí nežli zákon Boží přestoupiti.« (II. Mach. 7, 2.) Plň je vytrvale, nenechávej se zdržeti žádnými překážkami a nepohovuje si v pozdějším věku.

Taková nechť jsou předsevzetí tvá, jakožto ovoce duševního rozjímání; vzorem pak ti budiž kardinál Stanislav Hosius. Veliký ten kníže církevní, ač byl

slabého zdraví a těžké práce konal, zachovával co nejpřesněji přikázané posty, a když mu jednou někteří radili, aby nebyl na sebe tak přísným, odpověděl: »Činím tak k vlastnímu dobru, protože chci býti dlouho živ, a proto plním přikázání Boží: Cti otce i matku svou, abys dlouho živ byl. Otcem mým jest Pán Bůh v nebi, matkou církev na zemi; a hle, Bůh, Otec můj, rozkazuje mi postiti se, a matka církev určuje dni, v kterých se mám postiti. Rád poslouchám těch rodičův a za to se těším na věčný a šťastný život.« On též nezapomněl nikdy breviáře, ani na cestách ani v nemoci; a v poslední den života krátce před skoncem pomodlil se ještě Malé Hory, ač byl velmi zesláblý. Ó jak tento svatý stařec zahanbuje lenivost neb změkčilost nejednoho mladého kněze!

O Ježíši, Ty s Nejsvětější Matkou svou podrobil jsi se zákonu obřadnému, k němuž jsi nebyl povinen, a já vyhýbám se tak často a bez příčiny povinnostem, které zákon Tvůj a Tvé církve mně ukládá, anebo je plním nerad a lenivě. Než od té chvíle bude jinak: Ty jen milostí svou zahřej a rozšiř srdce mé, abych rád běžel po cestě přikázání Tvých.

XXVII.

Pán Ježíš a Nejsvětější Panna obětováním ve chrámě učí kněze duchu obětovnosti.

I. Všechny oběti před Kristem Pánem byly pouze stínem a předobrazem jedné oběti křížové, kterou sám Syn Boží připověděl ústy proroka: Obětí a darů nechtěl jsi; tehdy řekl jsem: Hle přicházím, abych činil vůli tvou. (Z. 39, 7—8.) A tak přišel na zemi v lidském těle a od první chvíle vtělení byl obětí a zároveň knězem, odevzdávaje se neustále Otci nebeskému na splnění jeho vůle a na výkupné za hříchy světa. Bylo však třeba, aby Spasitel světa už jako nemluvně oznámil ve chrámě, že přišel

dokonati velikou oběť, která všechny jiné měla zastoupiti, a touto obětí vykoupiti všechny lidi. Tak se také stalo.

Vstup, Božské Dítě, branami Jerusalema — praví tu zbožný Ludvík z Granady. Hle, tu jest bojiště, na němž pěti kaménky, to jest pěti ranami a milostí kříže přemůžeš strašného obra — satana. Tu smrt smrti zabiješ, a hřích trestem za hřích shladiš . . . Nyní nesou Tě sem ramena Matky-Panny, ale později sám půjdeš s křížem na ramenou. Popatř na tu horu utrpení . . . ó jak rozdílná bude oběť, kterou jedenkrát složíš, od té dnešní! Dnes budeš obětován, ale zároveň vykoupen; tehdy však sám se obětuješ a sám budeš Vykupitelem. Dnes vykoupí Tě pěti sikly, tehdy však vykoupíš svět pěti ranami. Dnes jest to oběť jitřní, později nastoupí oběť večerní.

Obětování Pána Ježíše na rukou Marie Panny nebylo jen jakýmsi zevnějším obřadem, jako obětování jiných prvorozených; neboť Pán Ježíš jsa Bohem-člověkem věděl, že se obětuje Otci Nebeskému jako Vykupitel světa, aby usmířil spravedlnost Boží, hříchy lidskými uraženou. Věděl také, že obětovati sebe znamená tolik, co přijmouti největší bolest a nejhlubší ponížení; a přece s největší radostí přinesl tu oběť, opakuje v srdci: Hle, hotov jsem ku práci, k utrpení, k pokoření, — hle, jdu na bičování, trním korunování, na kříž, jen abys Ty, Otče, byl usmířen a oslaven, aby pokolení lidské bylo spaseno. Ta radost vyplynula z nesmírné lásky k Otci i k nám. — A ty, knězi, zda raduješ se, můžeš-li časem trpěti pro Boha a pro duše? Ach snad se lekáš kříže a utíkáš před křížem, a srdce tvoje netouží nikdy po Kalvarii, jako po ní toužilo od počátku Srdce Ježíšovo.

Pán Ježíš obětoval se Otci Nebeskému jako hlava těla mystického čili církve; tím též obětoval se za všechny, kteří budou údy toho těla, a zároveň za

všechny, jak kněze, tak věřící, aby byli svatými služebníky Božími. Před jeho okem stáli tenkrát všichni kněží, které měl povolati, aby byli jeho pomocníky v obnovování Oběti kříže na tolika oltářích. I ty knězi, byl jsi tenkrát v nesčetném zástupu služebníků Božích, obětovaných Otci Nebeskému, neboť i tebe vyvolil Pán od věkův, abys byl ministrem Nejsvětější Oběti, ačkoli věděl, kolika útsky a potupami projde, aby došel až k tobě. Ó jak nevýslovné jest povýšení tvé! Zdaž oceňuješ náležitě povolání svého ke kněžství a zda pokořuješ se hluboce, že nejsi hoden tak veliké důstojnosti?

Pán Ježíš obětoval se na rukou Nejsv. Matky; neboť jako Bůh samo vtělení učinil závislým od jejího slova: »Staniž se,« tak chtěl, aby účast měla v díle vykoupení, a tak stala se skutečně »Matkou živých a Napravitelkou pokolení lidského.«¹⁾ To účastenství začalo se již ve chrámě.

Jmenovitě Nejsv. Panna věděla dobře, že obětuje Syna na kruté muky, na velikou potupu a na hroznou smrt; neboť jasně to předpověděli proroci, a mimo to ve chvíli, kdy Simeon vyřkl ta slova: »A tvou duši pronikne meč,« zjeveny jí byly všechny podrobnosti umučení Spasitelova, jak On sám to zjevil sv. Terezii. Obětovati pak Pána Ježíše znamenalo tolik, co svoliti, aby On odnesl trest místo všech hříšníků, čili podepsati na něj výrok smrti a jakoby vlastníma rukama jej ukřižovati, takže právem sv. Epifanius nazval Marii prvním křížem Kristovým.

Bolest, jakou při tomto obětování Maria doznala, byla nesmírná, — větší zajisté nežli bolest všech mučeníkův,²⁾ a měla trvati třicet tři léta a obnovovati se při každém pohledu na Nejmilejšího Syna, při každé myšlence na něj. Zatím však Bohorodička netoliko

¹⁾ Sv. Augustin.

²⁾ Sv. Alfons Lig.

podrobuje se ochotně vůli Boží, ale jako kněžka obětuje sama Syna Božího; obětuje sebe s ním, aby byla rovněž pohrdanou, nasycenou bolestí a ukřižovanou, jen aby svět byl vykoupen. Hleď, jaká to v ní poslušnost, jaké sebezapření, jaká touha po utrpení, jaké milování Boha i lidí!

Následuj Marie tenkrát, když přistupuješ k oltáři, a měj podobné úmysly! Zdaž jest tak ve skutečnosti? Následuj ji po celý život, obětuje Bohu sebe a své všechno!

II. Jestli ve Starém Zákoně prvorození synové byli pokládáni za obzvláštní majetek Pána Boha a a potřebovali výkupu, oč spíše ty, knězi, máš to říci o sobě, protože Bůh netoliko tě stvořil a tolikrát od smrti zachránil, kolik bylo chvil v tvém životě, ale vysvobodil tě z otroctví hříchu, z otroctví tužšího, než bylo otroctví Faraonovo, a posvětil tě na chrám Ducha Svatého. Co více ještě, z nevýslovného milosrdenství svého a beze všech zásluh tvých povolal tě ke kněžství svému a dal ti moc, jaké nedal ani andělům, že spolu s ním přinášíš Nejsvětější Oběť a že ho přijímáš denně ve Svátosti lásky. Zdaž tedy není slušno, aby život tvůj byl stálou obětí? Vždyť ke kněžím především volá Bůh: »Oběťte oběť spravedlnosti (Z. 4, 6.), jako rod vybraný, královské kněžstvo, národ svatý, lid dobytý« (1 Petr 2, 9.) A kterak splniti ten rozkaz Páně?

Předně služ mši svatou co nejlépe, a při tom připravuj se k ní co nejpečlivěji a děkuj po ní co nejvroucněji. Oběťuj též časem mši svatou na poděkování Pánu Bohu za udělené ti milosti a dary, jakož i za rozšíření slávy Srdce Ježíšova a Nejsv. Matky, za vysvobození duší z očištění, které nemají žádné přímluvy atd.

Ale na tom není dosti; kromě toho třeba, abys přinášel Pánu oběti dobrovolné a ustavičné. Přinášej

tedy obět ze života svého, jsa hotov snášeti za víru a spravedlnost mučednictví anebo umřítí předčasně pro vykonávání povinnosti. — Co již kněží prolilo krev pro Krista, a to i v posledních dobách, jako na př. v Tonkině (roku 1885), v Číně (roku 1900), v Nových Pomořanech (roku 1904), v Jižní Africe (roku 1906) atd. Kolik pastýřů stalo se lupem smrti při zaopatřování nakažlivou nemocí stížených.

Snad nebude Bůh žádati od tebe té oběti a proto skládej mu obět z každé chvíle života, věnuje každou službě Boží a nespokojuje se horlivostí úřední, která honá pouze to, k čemu je přesně povinna, ale čině tolik dobrého, kolik můžeš.

Skládej zároveň obět z celé své bytosti, a především ze svého těla, zachovávaje je v dokonalé čistotě, vynakládaje síly své na práci duchovní, vydávaje pro povinnost své zdraví, přijímaje trpělivě nemoci a obtíže pozdního věku.

Skládej obět ze svého rozumu, povznášeje ho často v modlitbě k Bohu, miluje rozjímání, čtení duchovní a vědu theologickou.

Skládej obět ze své vůle, plně dokonale vůli Boží a podrobuje se pokorně Prozřetelnosti Boží, byť i cesty její byly pro tebe nepochopitelnými a příkrými — a z lásky k Bohu poslouchaje povolně svých představených.

Přinášej obět ze srdce svého, nepoutaje ho ke tvorům, ale zcela je odevzdávaje Pánu Bohu, a někdy potlačuje přirozené city, abys mohl jíti za hlasem Božím.

Skládej obět z jmění svého, užívaje ho na ozdobu chrámů Páně, na podporu svatého Otce a pronásledovaných kněží, na almužnu chudým, na posílení skutků víry a milosrdenství aneb i spolku a spisů katolických.

Skládej obět z činností povinných i nepovinných, ano i z potřeb každodenních, jako z užívání spánku

neb pokrmu, abys dle rozkazu apoštolova všechno činil k slávě Boží; proto obětuj každý den ráno všechno Srdci Ježíšovu skrze neposkrvněné ruce Marie Panny a čiň všechno z lásky k Bohu.

Skládej oběť ze zábav, odříkaje si vždy nedovolených, užívaje střídmě dovolených a ukládaje sobě každodenně aspoň jakési malé umrtvení.

Skládej oběť z každodenních bojů života, buďto z jakési žádosti přemožené, buď ze samolásky uskromněné, buď z nástrahy neb hrozby odvrácené, staraje se vždy o nevinnost duše a o rozmnožení posvěcující milosti.

Skládej oběť z malých příkoří a větších utrpení, snášeje je s ochotným a pokorným poddáním se vůli Boží a opakuje uprostřed velikých bolestí neb trápení po sv. Cyriakovi, bičovaném metlami: »Sláva Tobě, Ježíši Kriste, Pane můj nejvyšší. Smiluj se nade mnou hříšníkem, nehodným té lásky, jaké nyní docházím, trpě pro Jméno Tvé!«

Skládej oběť ze smrti své, přijímaje ji oddaně z rukou Božích a připravuje se častou zpovědí a každodenním zpytováním svědomí k složení posledního účtu na soudě.

Zdaž tak činíš?

Když sv. arcibiskupu Antonínovi nařikal si jeho sekretář, že ho stálá zaměstnání znepokojují a od Boha odvracejí, radil mu světec, aby si v hlubině duše utvořil ukrytou poušť a jakousi svatyni, do níž by se v jistých chvílích uchýloval před světem vnějším.

Tak čiň i ty a zároveň na oltáři té svatyně skládej každodenně oběť ze sebe samého; dnes pak a často v životě říkej modlitbu sv. Ignáce: Přijmi, Pane, celou moji svobodu, přijmi pamět, rozum i vůli všechnu. Cokoliv mám, cokoliv jest v mé moci, Ty's mi dal; všechno to vracím Tobě a odevzdávám řízení Tvé vůle.

Dej mi toliko Svou lásku s milostí Tvou a stanu se dosti bohatým a po ničem toužiti nebudu.

Ó Matko Boží, vypros mi přímluvou svou, aby od nynějška každý úder mého srdce, každá chvíle mého života, každá má myšlenka, každý pocit, každé slovo, každý čin, každé utrpení bylo obětí pro Boha.

XXVIII.

Stařec Simeon učí kněze vytrvalosti u víře a horlivosti apoštolské.

I. Písmo sv. praví o Simeonovi, že byl »člověk spravedlivý a bohobojný, očekávající potěšení Israelova a Duch svatý byl v něm.« (Luc. 2, 25). To znamená, Simeon vystříhal se pilně všelikého hříchu, boje se uraziti Pána Boha, kterého miloval nade všecko; za to však dával Bohu i lidem, co Bohu i lidem patří, Pánu Bohu totiž věrnou službu, lidem příznivé srdce. Neřídil se nízkými žádostmi ani zásadami převráceného světa, ale zákonem Božím a vnuknutím Ducha svatého, který jej posvěcoval, osvěcoval a podporoval. Ze čtení Písma svatého věděl, že příští »Potěšení Israelova«, to jest, slíbeného Messiáše a Spasitele jest na blízku, a Duch svatý zjevil mu, že toho Spasitele uzří vlastníma očima ve chrámu jerusalemském.

Budiž i ty, knězi, bohobojným a spravedlivým čili mužem modlitby a ctnosti; a proto unikej i tomu nejmenšímu hříchu z lásky k Bohu; za to však služ mu věrně a čiň dobře lidem! Místo abys šel za hlasem té neb oné žádosti aneb za léčkami zlého světa, řiď se vždy knihou evangelia a poslouvej vážně, co Duch svatý bude k tobě mluvit. On ti poroučí hledati Ježíše a jenom Ježíše; hledej ho s tesknou a láskou, mysle naň, mluvě k němu, pracuje a trpě pro něho; a Ježíš odhalí ti tajnosti srdce svého a potáhne tě

k sobě. Zdaž jsi tak činil dosud? Zdaž tak činiti chceš v budoucnosti?

Simeon věděl, že Messiáš ukáže se ve chrámu jeruzalemském, vystavěném od Zorobabela; a proto chodil tam den co den a přehlížel zástup matek israelských, přinášejících své prvorozené. Ale dni mýjely i léta, a Messiáš se nezjevoval. Již sestárnul, ale přece nepřestal věřiti a doufati, že před smrtí spatří Pomazaného Páně, neboť tak mu Duch svatý oznámil. Již se mu leckdy nedostávalo sil, kdy o hůlce vstupoval po schodech chrámových; zajisté i sousedé a známí smáli se »vrtochům lehkověrného starce,« ale on neochabl u víře a obdržel odměnu své víry. Jednoho dne slyší vnitřní hlas: »Jdi rychle do chrámu a spatříš Toho, po němž teskniš.« Kdyby byl Simeon nešel za tím hlasem, bylo by jej minulo nevýslovné štěstí; ale on běží tam ihned spěšným krokem, a sotva zrak jeho padl na Děťátko, které Nejčistší Panna držela v rukou, rázem osvícen Duchem svatým, poznává v něm očekávaného Spasitele. S výrazem nejvyšší radosti a nejhlubší úcty blíží se k němu a vztahuje k němu své chvějící se ruce; což vidouc Nejsvětější Matka, s radostí klade božské Dítko do rukou starcových. On pak pozvedá k nebi své oči, jiskřící svatým zápallem víry a lásky a volá: »Nyní propust již, Pane, sluhu svého s této země, neboť splnilo se již přání srdce mého, že vidím Toho, po němž celý život jsem tesknil. Nechť již vstoupím do předpekli, abych s patriarchy a proroky očekával tu chvíli, kdy nám Spasitel otevře příbytek slávy.«

Podobně i ty, knězi, nepřestávej věřiti a doutati, třeba bys zakoušel mnohých sklamaní a protivenství, třeba bys musel patřiti na nevděčnost a převrácenost lidskou, třeba by Bůh sám nemocí, vypráhlostí anebo zdánlivým opuštěním zkoušel tvou věrnost; ale po celý život říkej: Kdyby mne Bůh i zabil, budu v něj

doufati. Nepřestávej též pracovati pro Boha, nezarážeje se malým výsledkem té práce, ani námahou, které ona od tebe vymáhá, ani nudou, jaká za ní časem jde, ani obtížemi, jaké vzhledem k ní samo stáří přináší. Ovšem pak miluj svůj úkol, své povinnosti, svůj kostelík, svůj lid anebo své dítky a čiň všechno pro Pána Ježíše, a již na této zemi přijmeš od něho odměnu.

Jak šťasten jsi, sluho Boží! Simeon toliko jednou v životě držel Děfátka Ježíše na ruce, a o mši svaté a o sv. přijímání ani neslyšel. Ty však každodenně obětuješ na rukou svých Beránka Božího Otcí nebeskému a přijímáš ho do srdce svého, kde se s tebou spojuje co nejúžejí. Vytrváš-li ve víře a lásce, tedy v okamžiku smrti přijde k tobě Bohorodička, ač neviditelně, a za přísluhy matky církve, složí Pána Ježíše v podobě Viatica do duše tvé, abys občerstven a potěšen mohl opakovati a zvolati se Simeonem: Nyní propusť, Pane, sluhu svého v pokoji! A proto děkuj Pánu za tu neocenitelnou milost, pospíchej vždy ke mši svaté neb k jakékoliv pobožnosti s toužebností Simeonovou! Když pak Pán Ježíš vejde do tvé duše, vítej ho hymnem díků a s tím hymnem na rtech opouštěj tuto zemi!

Zdaž taková touha a vytrvalost Simeonova u všech kněží? Jest u mnohých, ale nescházejí ani takoví, kteří se srdcem chladným a lhostejným přistupují k oltáři, jako by to byla všední věc; a když Pán Ježíš přijde do toho srdce, nic o něj nedbají. Nescházejí takoví, kteří ve stáří ztrácejí chuť k modlitbě, chladnou v horlivosti, mají odpor k lidem, a za to myslí jenom na sebe, na své zdraví, na své pohodlí neb na peníze a důstojnosti a stávají se sobci nebo podivíny. Nescházejí ani takoví, kteří mohouce pracovati vypřahají se předčasně ze jha Páně, aby se oddali nečinnosti anebo hověli té neb oné chybě.

A jak jest u tebe aneb aspoň jaké jsou tvé tužby ?

II. Když Pán v lidském těle vcházel do svého chrámu, viděli jej mnozí, ale kromě Simeona nikdo ho nepoznal, protože patřili naň pouze okem tělesným. Simeon uzřel ho okem víry a uctil jej netoliko sám za sebe, ale touže po tom, aby ho jiní uctili, stal se jaksi apoštolem; neboť hlasitě vyřkl, že Ten, kterého drží na rukou, jest »spasením, připraveným od Boha před obličejem všech národův, světlem k osvícení pohanů a slávou lidu israelského.« Zajisté že ta slova slyšel ne jeden z přítomných židů; leč ten ani onen se vůbec nad nimi nepozastavil; jiný viděl v nich jakési blouznění dětinského starce a snad se na něho i některý osopil, než to nezavřelo nikterak úst Simeonovi.

I ty, knězi, pohlížej na všechny věci a příhody nikoliv okem tělesným, ale okem víry, abys ve všem viděl Boha a ze všeho činil sobě žebřík k Bohu. Jiným lidem mluv jasně a vroucně o Bohu, aby ho všichni poznali a milovali. Patř, co katolíků nechce znáti Pána Boha a žítí podle jeho vůle; měj lítost nad nimi a zachraňuj je modlitbou, jsou-li ti jiné prostředky nemožny. Patř, co osadníků tvých nezná dokonale pravdy Boží a zákona Páně, následkem čehož nežijí tak, jak mají; a proto osvěcuj je prací svou na kazatelně, ve zpovědnici, ve škole anebo též dobrou knihou neb nábožnou rozmluvou, aby všichni poznali Světlo Nestvořené a chodili ve světle. Patř konečně, co pohanů, židů, jinověrců bloudí v temnotách a sedí ve stínu smrti; a proto nemůžeš-li jich obrátiti přímo, podporuj aspoň missionáře modlitbou a nějakým grošem. Zdaž všecko to činíš?

Simeon ze zvláštního daru Ducha sv. byl netoliko apoštolem, ale i prorokem. Hle, co předpověděl o Spasiteli: »Postaven jest tento ku pádu a

ku povstání mnohým v Israeli a na znamení, jemuž bude odpíráno.« (Luc. 2, 34.) Opakoval jinými slovy proroctví Isaiášovo, že příští Messiáš bude »kamenem úrazu a skalou pádu dvěma domům israelským, osidlem a pádem obyvatelům jerusalemským. I urazí se z nich mnozí o ten kámen a padnou a potříni budou a zapleteni a jati budou.« (Is. 8, 14., 15.) Předpovědění ta splnila se nápadným způsobem na národu vyvoleném. Hle, jistá jeho část uvěřila v Krista Pána, jako Syna Božího v lidském těle, poslaného na tento svět ku spáse všech lidí, a přijavši jeho pravdu a milost, vešla do jeho církve bojující na zemi a do církve vítězné v nebi. Pro ni byl On »povstáním« čili spasením. Za to však ohromné většině, která očekávajíc mocného »Vládce, a ne pokorného Mistra, Kněze a Spasitele, zavrhla Krista a vydala ho na kříž, postaven On jest ku pádu, protože zaslepeni nevěrou a nenávisť nejenže zahubili duše své, ale ztratili svůj chrám, své kněžstvo, své město svaté Jerusalem, svou svobodu a vlast, takže nyní musejí se toulati uprostřed národův a teprve »v poslední den«, to jest, před koncem světa vejdou do ovčince Kristova.

Vzdej tu, knězi, čest Kristu Pánu, jako Nejvyššímu Soudci, který povznáší a vysvobozuje dobré a ponizuje a zahanbuje zlé. Hleď též, aby i tobě nebyl »ku pádu.« A co k tomu vede? Hovění jen jedné vášni, a zvláště pyše a smyslnosti — zanedbávání modlitby a bdění nad sebou — vydávání se ve zlé příležitosti — lehkovážnost k zákonům Božím, předpisům církevním a vlastním povinnostem — posléze rozptýlenost a chladnost duševní. Pamatuj, že takový Arius, Hus, Luther, Lamennais', Döllinger a jiní s vysokých důstojností spadli v hlubokou propast; jak tedy nemáš se báti o sebe?

Uvaž také, že ten soud nad lidstvem stále se koná, neboť i dnes Kristus Pán jest jedněm předmětem víry, úcty a lásky a jiným znamením, kterému odpírají. Co jest i nyní lidí zaslepených, ano i ve světě katolickém, kteří brojí proti Božskému Majestátu Kristovu, zavrhují jeho pravdu, deptají jeho zákon, pohrdají jeho milostí a odměnou, pronásledují jeho království čili církev svatou; ale také už za života svého řítí se v propast záhuby, po smrti pak jak strašný trest čeká nešťastné! Měj lítost nad nimi a zachraňuj je, jak můžeš; a sám se neviklej u víře a nelekej se nepřátel, i kdyby jich byly celé pluky, ale bojuj statečně s klamem a nepravdou, pamatuje na slova Spasitelova: »Na světě útisk budete míti, ale doufejtež, já jsem přemohl svět.« (Jan 16, 33.)

Uvaž konečně, že Simeon, uctiv Bohorodičku, předpověděl jí nikoliv slávu, ale mučednictví: »A tvou vlastní duši pronikne meč.« A v skutku od té chvíle život Panny Marie byl tichým, ale stálým mučednictvím; neboť smrt, kterou Božský její Syn podstoupiti měl pro spásu celého lidstva, a zatvrzelost převrácených, jimž ta smrt neměla býti ku povstání, stala se takořka ostrým mečem, který nemizel jí nikdy s oči, ale stále pronikal její duši, až ji přibil ke kříži na Kalvarii. Nejsvětější Panna přijala tuto předpověď s nevýslovnou statečností a se svatou radostí. Ústa její mlčela, ale srdce volalo: Toužím trpěti, toužím umřítí, je-li taková vůle Boží. Nechť meč co nejostřejší proniká duši mou, a to každodenně, bez přestání, jen aby Bůh byl oslaven a pokolení lidské spaseno.

Život kněze, jestli s celou oddaností slouží Bohu a pracuje pro duše, jest stálým, ač tichým mučednictvím, protože tolik příkoří, hořkosti a protivenství musí snášeti. Ale kněz opravdový, jako sluha Ukřižo-

vaného, raduje se, že může jíti na Kalvarii za Králem mučedníků a za Matkou Bolestnou.

Zdaž jsi takovým knězem aneb zda aspoň takovým býti si přeješ?

Předsevzeti.

Ó Ježíši, jak nepodoben jsem svatému starci Simeonovi; neboť místo abych tesknil po Tobě, jakožto jediném pokladu své duše, upoutávám se k marnostem pozemským; místo abych spěchal s toužebností do Tvého chrámu, jdu tam mnohdy nerad a stojím před Tebou lhotejně; místo abych hlásal slávu Tvou, mlčím anebo mluvím o Tobě a k Tobě chladně a bezdušně, a obzvláště nechci nic trpěti pro Tebe. Než Ty, o Světlo světa, dej mi jasný zrak duše, abych Tě viděl stále v životě, viděl při smrti spolu s Matkou Tvou, viděl po celou věčnost.

XXIX.

**Povraždění nevinátek, způsobené Herodem,
učí kněze, jak strašnou jest vášeň,
a útěk svaté Rodiny do Egypta ukazuje mu,
jak cennou jest poslušnost.**

I. Herodes dostal se úplatností a úlisností na trůn židovský a takovými chytrostmi snažil se udržeti v milosti císaře Augusta, jehož byl poddaným, kdežto podřízené židy získával si opravováním chrámu jerusalemského. Proniknut jsa pýchou a panovačností, odstraňoval s cesty každého, kdo by mu mohl žezlo vyrvati a neváhal ani pobíti vlastní ženy a syny, domníval-li se, že mu od nich hrozí nějaké nebezpečství, takže císař August právem řekl: »U Heroda jest lépe býti vepřem než synem.«

Jak veliká tedy byla jeho bázeň a zlost, když se dověděl, že jacísi Mudrcové od Východu hledají

v Jerusalemě novorozeného krále židovského. Chtěje míti jistotu, co jest na tom pravdy, protože v onen čas všichni Messiáše očekávali, zavolá přední kněze a učené z lidu a ptá se, kde dle proroků má se Kristus naroditi; a oni odpovídají: „v Betlemě judském,“ neboť tak předpověděl prorok Micheáš. Tu Herodes ještě více se ulekl a umínil si zahubiti tohoto svého protikrále, jakož i Mudrce, a po dlouhém vyzvídání vypravil je jakožto poselství své do Betlema, slibuje, že, až se vrátí a dají mu zprávu o dítěti, sám také pojede poklonit se mu. Hle, jak pýcha pomáhá si lži a pokrytectvím, aby jen došla cíle. Tak i dnes se děje; ať tedy každý bojí se pýchy!

Mudrce napomenul anděl, aby se nevraceli do Jerusalema, kde je čekala smrt, ale jinou cestou aby se brali do vlasti své. Tak tedy záměry Herodovy se shatily, což jej v takovou zlost uvedlo, že se rozhodl povraždit všechny děti do dvou let jak v Betlemě, ak v celém okolí. Prolita tedy byla hojně krev nevinátek a vznesly se k nebi bolestné nářky matek. Hle, toť první mučedníci, kteří za Krista prolili svou krev a křtem krve byli obmyti. Zdaž jich lituješ? Ach ani pomýšlení! — neboť oni krátkou bolestí zasloužili si věnce nevadnoucí slávy; proto i Církev radostně k nim volá: *Salvete, flores Martyrum quos lucis in limine Christi — insecutor sustulit, ceu turbo nascentes rosas. Pro prima Christi victima, grex immolatorum tener, aram sub ipsam simplices palma et corona luditis.* Nechť tedy nikdo nenaříká na krátce trvajícím utrpení, které zjednává celou věčnost šťastnou!

Herodes, ač proklínán a nenáviděn byl od veškerého lidu židovského, cítil se šťastným, domnívaje se, že dosáhl svého cíle, to jest že dovedl zahubiti novorozeného krále, a proto že ještě dlouho bude třímáti

žezlo ve své ruce; ale dobře pravil Mudrc: »Není moudrosti, není rady proti Hospodinu« (Přisl. 21, 30.), neboť hle, Děťátko Boží na rukou Mariiných dostalo se do Egypta, Herodes však brzy zakusil na sobě kárající spravedlnosti Boží. Stížen byl strašnou nemocí, takže za živa tělo jeho hnilo a červi se v něm líhli; umřel naříkaje zoufalstvím, aby odešel do muk věčných.

Vidíš, knězi, do jakých zločinů může zabřednouti pýcha, jde-li spolu s hněvem a nenávistí. Boj se tedy těch vášní a přemáhej je v čas! Ale což může se tedy kněz pod vlivem pýchy neb nenávisti odvážiti tak hanebných zločinů? Bohužel, může; neboť vašeň silně vzbuřená zaslepuje duši, a může jí i svědomí vyrvati a víru v Boha. Za časů papeže Eugenia IV. (v XV. století) žil jistý řeholník jménem Justin, kterého Bůh obdařil velikými milostmi, tak že lidé podivovali se mu, jako světci. Dověděl se o něm papež Eugenius IV. a pozvav ho k sobě, objal jej otcovsky, posadil ho vedle sebe a rozmlouval s ním laskavě. Toto čestné přijetí vzbudilo v nešťastném hrdost, tak že dle slov sv. Jana Kapistrana přišel na audienci jako anděl a odešel jako ďábel. Neboť za krátký čas začal pohrdati představenými a hašteřiti se s bratřími, až dokonce jednoho z nich zavraždil. Potom utekl z kláštera a stal se loupežníkem, a když ho konečně chytili, zemřel ve vězení bez pokání.

Historie též dosvědčuje, že pýcha, spojená s nenávistí anebo se smyslností nejednoho kněze uvrhla do herese a nevěry, a některé učinila vrahy; tak r. 1852 kněz zednář Garcia Moreno těžce nožem zranil královnu španělskou Isabellu II. a r. 1857 pro nemravnost suspendovaný kněz Dr. Verger zavraždil v kostele arcibiskupa pařížského Sibour'a. Ovšem takové zločiny náležejí k řídkým případům, ale pokaždé pýcha či nenávist stává se rodičkou těžkých hříchů

a mnohých trampot! a proto vypověz těm vášním boj na život a na smrt! Zdaž jsi tak činil dosud?

II. Herodes toť skutečný netvor pokolení lidského, a Maria a Josef toť překrásné jeho ideály. U nich ani sledu po panování jakékoliv žádostivosti, ale v každém kroku vládne jimi Duch Boží, a tedy i na útěku do Egypta.

Proč Prozřetelnost Boží dopustila ten útek? Proto, že předně v plném lesku měly zazářiti ctnosti Marie Panny i Josefovy a zvláště jejich poslušnost k vůli Boží a odevzdání se Prozřetelnosti Boží, — za druhé, že sv. Rodina měla se státi vzorem a útěchou těm, kteří z vlasti musejí se vydati na cesty a do vyhnanství, — za třetí, že pobytem Děfátka Božího měla býti posvěcena ta krajina, z které později vyšlo tolik poustevníků, tolik svatých, — a konečně, že Pán Ježíš chtěl ukázati, že On sám jest Spasitelem světa, jehož předobrazem byl beránek velikonoční, po prvé v zemi egyptské obětovaný.

Uvažujme zevrubněji o poslušnosti Josefa a Marie. Sotva Mudrcové odešli z Betlema, hned zjevuje se uprostřed noci anděl Josefovi a praví: Vstaň a vez mi Dítě i matku jeho a utec do Egypta a buď tam, až povím tobě; neboť Herodes bude hledati dítěte, aby zahubil je. (Mat. 2, 13.) Rozkaz podivný a přísný, protože skýtá mnoho pochybností a vyžaduje těžké oběti; než Josef se tím neobírá, nepoukazuje na obtíže, a uvědomiv si, že anděl ohlašuje mu vůli Boží, poslouchá ho pokorně a slepě. Mohl si naříkati v duchu aneb i před Marií: Pane, proč poroučíš nám utíkati před ukrutností Herodovou? Což nemůžeš poslati naň sluhy svého — smrti, aby okamžitě zahladila bídніка a svrhla jej do pekla? Chceš-li mu však ještě prokázati milosrdenství a zároveň zachrániti Děfátko Ježíše, proč nevypravuješ nás do vlasti Mudrců, kde bychom našli milé přijetí,

ale do země cizí a modloslužebné, kde čeká nás nouze a pohrdání? Proč konečně poroučíš nám vstávati v noci, kdy my všichni potřebujeme odpočinku, a poroučíš nám vydati se na dalekou a neznámou cestu, bez průvodce, bez živobytí, kdy na světě tak temno a chladno? Ale Josef nepouští takových myšlenek do duše, ale procítá hned ze sna a v prostřed noci vydává se na cestu.

Těž i Nejsv. Panna mohla proti té noční cestě pronášeti námitky neb stesky, litujíc ne-li sebe, tedy Děťátka, anebo cítíc se uraženou, že ne jí, jakožto Matce Ježíšově, ale pěstounovi zjeven byl rozkaz Boží. Ona však ctí vůli Nejvyššího a mlčí.

I ty, knězi, ctí tu vůli Boží, ať napsanou v příkázáních a povinnostech, ať jevící se v cestách Prozřetelnosti a v rozkazech starších. Neptej se nikdy: Proč, Bože, toho ode mne žádáš, aneb takovou cestou mě, můj rod, můj národ, anebo celou církev vedeš? — ani nesuď rozkazů svých představených; ale jakmile se přesvědčíš, že v nich není nic proti zákonu Božímu a církevnímu, podrob jim svou vůli i svůj rozum. Neboť, kdybys chtěl plniti pouze to, co se tobě zdá vhodným a dobrým, poslouchal bys sebe a ne lidi.

Nepátřej také, zda tvůj představený jest moudrý a svatý, zda vyniká nad tebe učeností, věkem a ctností, zda sám zachovává to, čeho od tebe vymáhá, ale i když má jisté křehkosti a nedostatky, snaž se viděti v něm samého Krista, tak jako patře na Nejsvětější Svátost, ctíš v ní skrytého Pána, nedávaje se odstrašiti prostými způsoby; čili poslouvej lidi z lásky k Pánu Bohu! Zdaž bylo tomu tak dosud?

Rozkaz daný Josefovi a Marii vymáhal bolestné oběti, opuštění totiž milé otčiny a rodného domu, rozloučení se na delší čas s milovaným chrámem v Jerusalemě, bezodkladné cesty rozlehlou pouští a

neurčitého pobytu v pohanské zemi; mohli tedy prositi za odklad, aspoň do rána nebo o průvod a pomoc andělů; mohli se ptáti, jak dlouho jejich vyhnanství potrvá; ale nic o tom v Písmě svatém nečteme, — ovšem jejich poslušnost jest úplná, spěšná a ochotná, protože oni se těší, že Bůh je zkouší a poroučí jim trpěti.

Podobně i ty, knězi, nezanedbávej ani neodkládej povinností svých pro lenost neb rozmarny, a poroučí-li představený, splň to bez váhání, důkladně, ochotně a z vyšší pohnutky, to jest, ne z touhy po získání jeho přízně neb chvály lidské aneb uspokojení vlastního, ale abys se zalíbil Nejsv. Srdci Ježíšovu.

Zdaž jest taková poslušnost všech kněží? Bohužel, není; spíše vidíme u toho a onoho nechuf k vládě duchovní, reptání, kritiky, nářky, tu zase lehkovážnost k předpisům církve a nařízením biskupským, — časem i zjevný odpor a vzdor.

Zpytování svědomí a dobrý úmysl.

Ó Pane, jak daleko mám k poslušnosti Matky Tvé a Pěstouna Tvého na zemi! Neboť místo abych se řídil vždy Duchem Tvým, podléhám často podlým žádostem, které jako Herodes číhají, aby Tě zabily v srdci mém. Jak často při tom reptám na vedení Tvé a potahuji Tě před soud svého rozumu, proč jsi to neb ono učinil! Jak často jedním proti poslušnosti patřící představeným, které jsi nade mnou ustanovil! Než od nynějška budu se snažiti, abych v každém z nich viděl anděla Tvého, ano raději Tebe samého a budu poslouchati lidí z lásky k Tobě. Ty jen proměň srdce mé!

XXX.

**Pobyt sv. Rodiny v Egyptě učí kněze,
jak podrobovati se má Prozřetelnosti Boží.**

I. Když sv. Josef obdržel od anděla rozkaz:
»Vstaň a vezmi Dítě a Matku jeho a utec do

Egypta,« snadno se mohl uleknouti, neboť jak tu uprostřed noci cestou zcela neznámou vydati se v cizí kraje, a to přes ohromnou poušť, kde nebylo pokrmu, ani vody, ani noclehu, a kde za to pobíhala divoká zvířata. Než Josef neztratil pokoje duševního, protože občerstvovala ho myšlenka: Bůh nás řídí a má o nás otcovskou péči; On nás též doprovodí, nakrmí, napojí a ochrání. Což konečně může se mi státi zlého, když jest se mnou Ježíš s Matkou svou Nejsvětější? A v skutku našel ochrany Boží a šťastně se dostal do Egypta.

Pamatuj i ty, knězi, že Bůh nejsvětější, nejmoudřejší, nejlaskavější vládne všemi tvory a tedy i tebou, — že z vůle jeho pochází dobré i zlé, život i smrt, chudoba i bohatství, zkrátka všecko kromě hříchu, jehož ta vůle ani nechce ani nekoná, ale který toliko dopouští, — že jeho Prozřetelnost pečuje netoliko o celou církev a celý svět, ale i o každého člověka zvlášť, a to nejen o jeho veliké záležitosti, nýbrž i o malé, — že s obzvláštní starostlivostí bdí nad věrnými sluhy svými jako nad milovanými dětmi, projevuje se jim štědrým v lásce, — že cesty té Prozřetelnosti jsou někdy příkré a nepochopitelné, ale vždy svaté a k cíli vedoucí. A proto Prozřetelnosti té, která stále na tebe patří a všude tě provází, úplně důvěřuj, jako důvěřuje dítě své matce, na jejíž prsou spočívá; a opravdu, uprostřed bojů životních nepadneš, uprostřed nebezpečství se nezachvěješ, uprostřed utrpení si nezoufáš, protože ona bude tě podpírat, ostříhat, zdvíhat a těšit, takže i na tobě splní se slovo Proroka: »Hospodin spravuje mne, a nic mi se nedostáváti nebude.« (Ž. 22, 1.)

Tak doufali Bohorodička a její snoubenec, jdouce do Egypta. Tak doufali apoštolové a missionáři, vydávající se dobýt světa Kristu. Tak doufali mučedníci, snášející pro něho veliká utrpení. Tak doufají praví služebníci Páně v pracích pastýřských a v potřebách

duchovních neb pozemských. Tak jeden z nich — sv. Alfons z Liguori — octl se v takové chudobě, že neměl jednou čeho dáti k obědu svým řeholníkům. Avšak pln důvěry, oblekl se v rochetu a poklekl před Nejsvět. Svátostí a pomodliv se chvíli, přiblížil se k samému svatostánku a zaklepal po tichu na dvířka, řka: »Pane můj a Bože, vím, že tu jsi; Tvoji služebníci nemají chleba.« Sotva se vrátil do své cely, již ukázal se u fortny sluha jisté zámožné paní s hojnou almužnou.

Tak i ty doufej a zároveň snaž se viděti v rozkazech svých představených vůli samého Boha, v jednotlivých příhodách života ruku Prozřetelnosti. Jestliže tedy vláda duchovní vykáže ti nějaké místo, třebaš nevýhodné a obtížné, jdi tam bez váhání jako Josef do Egypta; a nenásleduj těch kněží neb řeholníkův malodušných, kteří posláni byvše od biskupa nebo představeného na nějakou stanici, která jim není po chuti, užívají všech úskoků, aby to zařízení zmařili, — časem i odpírají poslušnost anebo aspoň stěžují si před Bohem i před lidmi, že se jim stala krivda. Pouze v tom případě, kdy bys právem se domníval, že nemáš dostatečných sil neb schopností, mohl bys to projevit před svou vrchností, ale jen s pokorou a povolností, odevzdávaje se konečně do vůle Boží. Buď jist, že Bůh tebe neopustí, protože všude najdeš oltář a příbytek Páně, tak že v těžkých chvílích budeš moci zaklepati na Srdce Ježíšovo a zavolati: »Pane, vím, že tu jsi; Tvůj sluha ocitl se v útisku; pomoz tedy a potěš!« Klepej tam též často, zvláště když Pán Ježíš v Oběti sv. stojí před tebou na oltáři anebo přichází do srdce tvého; On dříve neb později tě vyslyší a tvých trampot užije k prospěchu tvému a jiných duší. Zdaliž jsi toho v životě nepoznal?

II. Staré podání tvrdí, že sv. Rodina zdržela se v Matanei, vedle města Heliopole, kde byla značná

osada židovská a měla i svůj chrám. Podnes ukazují tam odnož sykomory neboli planého fíku, v jehož stínu sv. Rodina po nějaký čas nalézala útulek, po té měla se přestěhovati do Babylona egyptského. Kde stál chudý její domek, zbudován byl později oltář, a dnes jest tam kostelík Koptův, patřících dávné sektě Monofysitův.

Není pochybnosti, že Josef i tu vydělával chléb prací tesařskou a že toho chleba nebylo na zbytek; k tomu ozývala se někdy v duši tesknost po zemi otecké, zvláště proto, že museli hleděti na hrubé modlářství a na rozličné nepravosti; přes to však Josef i Maria čekali trpělivě na rozkaz Boží a nedoprošovali se rychlejšího skončení vyhnanství, neboť jejich heslem bylo: Nechť se děje vůle Boží vždy a ve všem.

Kéž by takové smýšlení měli všichni kněží! Než, Bohužel, kdežto ten a onen upoutává se nad míru k místu, v němž mu bylo dobře, tak že srdce jeho krvácí, musí-li je opustiti, jiný zas tlačí se vši silou jinam, představuje si, že tam najde nebe, tu že má peklo aneb aspoň očištec. Znamé to pokušení, o němž píše autor knihy O následování Ježíše Krista: *Imaginatio locorum et mutatio multos feellit.*

Snad i ty jí podléháš? Ale jak se ospravedlníš? Řekneš, že ti tu jest příliš těžko, a jinde že bude lehčeji. Ale sám se klameš; protože kříž všude najdeš, i kdybys před ním na konec světa utíkal; tož padne na tebe i na místě, po němž jsi snil, a snad bude těžší než tento přítomný. Řekneš: Zakouším tu veliká pokušení a nemám času na modlitbu. A kdež není pokušení? Také jinde čeká tě boj. Věz však, že ne místo chrání od hříchu, ale milost Boží a bdění naše, milosti pak nikde jistěji neobdržíš, než na tom místě, které ti vykázała vůle Boží, jen když jsi o ni s pokorou a důvěrou prosil. Naříkáš-li si, že se ti nedostává

času na modlitbu, tvou vlastní vinou se to děje; zaveď jen lepší pořádek do svého života, a nepřijde tolik chvil na zmar. Řekneš konečně, že jinde bys mohl způsobiti více dobrého. I to jest klam, neboť kdož ví, na jaké překážky tam připadneš a jak hojně budeš míti milosti. Snad napadla by tě tam lenost a ďábel proto tě chce vytrhnouti z toho místa, na kterém nyní pracuješ, že jinde snáze tě uvrhne v nedbalost a změkčilost. Tak už nejednomu knězi se stalo, když nerozvážně přestěhoval se na novou faru. Konečně, jestli Pán Bůh drží tě déle na nějakém místě, to proto, aby skrze tebe vykonal něco dobrého, třeba se to až později ukázalo. Tak pobyt Pána Ježíše v zemi egyptské zjednal jí tu milost, že již v prvním století, kdy sv. Marek byl biskupem alexandrijským, zalidnila se křesťany a vydala mnoho svatých. Pamatuj jen na to, že jsi knězem nikoli pro pohodlí a potěchu vlastní, ale pro oslavení Boha a spasení duší, z nichž první má býti tvoje. Zdaž na to nezapomínáš?

III. Všechno miji na světě, štěstí i neštěstí; minulo též vyhnanství sv. Rodiny. Hle anděl Páně ukázal se znova Josefovi ve snách, řka: »Vstaň a vezmi Dítě i Matku jeho a jdi do země Israelské.« Poslušný Josef ihned probudil se ze sna a s Marií a Dítěm pustil se na cestu. Tak knězi, i tvoje vyhnanství na té zemi v krátkosti se skončí; neboť což jest život, ne-li let střely puštěné z luku; a půjdeš-li cestou Boží, dostaneš se do nebeské vlasti.

Josef přál si zajisté vrátiti se do Betlema; jakmile však se dověděl, že tam vládne Archeus, ukrutný syn ukrutného Heroda, byl v pochybnostech, aby Děťátka Božího nevystavil pronásledování tyranovu, a v modlitbě prosil o světlo, kam se má vrátiti. Skutečně obdržel ve snách zjevení, aby šel do Nazaretu, kde v domku Mariině dokonalo se tajemství Vtělení

a tak se splnilo, co předpověděli Proroci, že Syn Boží v lidském těle Nazaretským bude slouti. (Mat. 2, 23.)

Hle, tu zase poučení, knězi, pro tebe. Jestli vůle Boží ať již v rozkaze představených, ať v zevnějších okolnostech dává ti jasné pokyny na cesty života, jdi za nimi bez váhání a plň svědomitě to, čeho Bůh od tebe žádá. Je-li ti však ponecháno na vůli, jaké povinnosti ve stavu kněžském máš si vybrati, zda povinnosti katechety či duchovního správce, a jestliže duchovního správce, zda tu či onu osadu, hled, abys nejednal lehkomyšlně, a abys si proto nevybral takové povinnosti neb takového místa, k němuž bys necítil žádné chuti a neměl potřebné zdatnosti. Hled také, abys se neřídil nízkou nějakou pohnutkou, jako na př. pýchou, lakomstvím neb lenivostí; ale buď ochoten zvoliti pouze to, co ti Bůh naznačil a co tě může dovésti k poslednímu cíli tvému, kterým jest spojení s Bohem.

Za tím účelem modli se vroucně, aby ti Pán vůli svou oznámil, prose jej: »Cesty Svě ukaž mi, Pane, a stezkám Svým vyuč mě« (Ž. 24, 4.); modli se obzvláště k Duchu Svatému spolu s Matkou Dobré Rady. Ve světle milosti a rozumu zkoumej při tom své náklonnosti, schopnosti, tužby, ano i poměry vnější, zastavuje se obzvláště nad tím, zda povinnostem svým dostojíš, tak abys Boha oslavoval a duši svou spasil. Abys pak nešel za lákáním lásky vlastní, raď se s lidmi, kteří mají ducha Božího, zvláště se svým zpovědníkem, a je-li možno, vykonej exercicie!

A netoliko v záležitostech vážných, ale i v drobných hled poznati vůli Boží a plniti ji věrně; cokoliv pak ona na tebe dopustí, dobré-li či zlé, přijímej to pokojně, vystříhaje se škodlivého nepokoje neb smutku. Ani zvědavě nepátrej, proč Prozřetelnost to neb ono na tebe sesílá, ale veleb vždy Její moudré výroky,

ačkoliv jich nechápeš; dosti na tom, když víš, že všechno pochází z otcovské ruky Pána Boha a že milujícím Boha všechno k dobrému se obrací.

Sám jsa pln víry a naděje v Prozřetelnost Boží, snaž se tu víru a naději občerstvovati a posilovati v duších jiných; neboť proč tolik lidí jest nešťastných? Proto především, že příliš doufají v sebe a ve věci stvořené a málo v Pána Boha. Buď též nástrojem Prozřetelnosti Boží pro chudé, nešťastné a zbloudilé. Zdaž bylo tomu tak dosud? Zdaž bude tak aspoň v budoucnosti?

Zpytování svědomí a předsevzetí.

Ó Pane nejmilostivější, denně kolikráte opakuju: Buď vůle Tvá, a přece proti té vůli jednám a nepodrobuj se jí dokonale. Ó jak často, místo abych poslouchal Tvého hlasu, řídím se svými náklonnostmi a chťiči. Jak snadno znechucuji si své práce a povinnosti, když vymáhají námahy, oběti, sebezapření, a za to sním o nějakém místě, kde by nebylo nepřijemnosti ani starosti ani pokušení, přeje si naléztí ráj na zemi. Jak rovněž slabá jest důvěra má v Prozřetelnost Tvou; brzy ledajaký nezdár, ledajaké protivství lidské odnímá mi pokoj a proniká mě smutkem. Leč Ty, ó Pane, vyléč rány mé duše, abych poslouchaje vždy vůle Tvé a doutaje silně v prozřetelnost Tvou byl jejím nástrojem a apoštolem pro jiné.

XXXI.

Dvanáctiletý Pán Ježíš v Nazaretě a v Jerusalemě učí kněze pokroku v dobrém a zálibě v obřadech náboženských a v pobožnostech.

I. Evangelia praví, že Pán Ježíš přebýváje v Nazaretě, prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí. (Luc. 2, 52.)

Prospíval v letech, to jest rostl na těle a z toho bez pochyby se radoval, protože to tělo mělo později

netoliko pracovati pro slávu Otce Nebeského a spasení duší, ale mělo státi se jaksi obětí zápalnou za hříchy světa, to jest, mělo snéstí nejstrašnější mučení. A jak ty, knězi, užíváš zdraví a sil tělesných? Zdaž k tomu, abys svým smyslům ve všem hověl a vedl život měkký, zženštilý, lenivý? Pamatuj si, že nejen z duše, ale i z těla máš skládati Bohu obět; k tomu pak napomáhá horlivá práce, ochotná kajícnost a trpělivě snášená nemoc.

Pán Ježíš prospíval v moudrosti, ne že by mu s časem přibývalo vědomostí, neboť On je měl v celé plnosti od první chvíle početí, ale že ta moudrost před lidmi stále jasnější rozesílala paprsky. Tvou povinností, knězi, jest stále se učití, jednak že snadno zapomínáš to, čemu jsi se v semináři naučil, jednak, že lidé stále více světla od tebe žádají. Jak tu pokračuješ? Zdaž knihy theologické a duchovní jsou každodenním pokrmem tvého ducha? Snad leží zasypané hrubou vrstvou prachu, zatím co výlučnou tvojí četbou jsou noviny a knihy světské?

Pán Ježíš prospíval v milosti u Boha i u lidí, to jest, ukazoval pořád více na venek svou svatost, která, jako ovoce přehojné milosti zdobila od první chvíle jeho duši. Bůh Otec pohlížel se zalíbením na Slovo vtělené, lidé pak vzdělávali se jeho ctnostmi a projevovali mu svou lásku. Kéž bys i ty, knězi, rostl stále v milosti posvěcující a postupuje v ctnostech víc a více rozmnožoval slávu Boží a stal se dobrým příkladem svým bližním. Pak budeš milý Bohu i lidem, tak že je snáze přivábiš k službě Boží. Zdaž máš to všechno?

Pán Ježíš už ve věku chlapeckém zářil všemi ctnostmi, tedy i nábožností, a právě ta ctnost táhla jej do chrámu jerusalemského. Byl zákon u židů, aby každý muž třikrát v roce, na tři větší svátky navštívil chrám, a to s jakousi obětí (Deut. 16, 16.);

sv. Joset plnil každoročně tento předpis o svátcích velikonočních, ačkoliv Nazaret od Jerusalema dělila veliká vzdálenost, více než třiceti mil. S Josefem chodila tam též, a to jistě pěšky, Nejsvětější Panna, ač k tomu nebyla vázána; ale vymáhalo toho její srdce, přeplněné láskou k Bohu a žádostivé modlitby. Ó jaké to naučení pro tebe, knězi, abys tam šel ochotně a bez váhání netoliko tenkrát, když tě volá povinnost (na př. k nemocnému), ale abys též vroucně tesknil po chrámu Páně, v němž nikoli jakýsi znak Boží, ale sám Pán utajený přebývá. Zdaž jest v duši tvé taková tesknota?

K této svaté pouti přidružil se Pán Ježíš ve dvanáctém roku života, a zajisté jako poprvé tak i později, — aby jednak za sebe i za celé lidské pokolení uctil Otce Nebeského, — jednak aby veřejně potvrdil své Božství, — jednak aby dal lidem dobrý příklad. Nechť i tobě, pastýři, jest chrám tvůj nad míru drahým, abys jej netoliko ozdoboval, jak můžeš nejlépe, ale též v něm rád prodléval; a jestli svatí kněží, jako sv. Dominik, sv. František Caracciolo, sv. Vincenc Paulánský a jiní strávili dlouhé hodiny na adoraci před svatostánkem, časem i celé noci, proč bys nemohl denně po poledni aspoň na chvílku navštívit Nejsvětější Svátost? Vždyť to vymáhá prospěch tvé duše a vzdělání tvých oveček. Budeš-li od nynějška tak činiti?

II. Kdo vypoví, s jakými city vstupovala sv. Rodina do chrámu jerusalemského, jak vroucně se tam modlila, jak zbožně účastnila se obřadů velikonočních, zvláště obětování a požívání beránka velikonočního. Tehdy před okem Pána Ježíše stál pořád kříž kalvářský, na němž jako pravý Beránek měl dokonati oběť zápalnou za hříšné pokolení lidské. Kéž bys, knězi, s podobnou myslí, přistupoval k oltáři, na kterém táž oběť se obnovuje, a zároveň kéž bys měl velikou

úctu ke každému kostelu katolickému a ke všem obřadům náboženským.

Toho zajisté Bůh sám žádá; vždyť už ve Starém Zákoně netoliko zvláště předepsal ty obřady, ale výslovně ústy Mojžíšovými přikázal: »Slyš, Israeli, ostříhej přikázání Hospodina, Boha svého, a svědectví a posvátných obyčejů, kteréž přikázal tobě« (Deut. 6. 4. 17.) Když pak Nadab, Abiu a Oza přestoupili tyto předpisy, ačkoli ve věcech na pohled málo důležitých, potrestáni byli smrtí, aby veškeren lid naučil se vážit si všeho, co se týká služby Boží. Než čím byly předpisy starozákonní vzhledem k obřadům mše sv., svátostí a celé liturgie? Jakou tedy čest tyto obřady zasluhují!

Právem též církve žádá úctu k nim a dokonce i klatbou hrozí těm, kteří by tvrdili, »že přijaté a Církví katolickou potvrzené obřady, kterých se užívá při slavnostním udělování svátostí, buďto zbytečné anebo od udělovatele podle libosti bez hříchu vynechány býti nebo na jiné nové od každého duchovního správce zaměněny býti mohou« (C. Trid. Sess. VII. Can. 13.) Je-li pod klatbou zabráněno tak učití, tu jest hříchem těmito obřady pohrdati anebo je pouze opouštěti, anebo je na jiné samovolně přeměňovati.

Zdaž tomu během věků tak bylo? Zajisté, někdy; a dokonce tvůrcové heresí obyčejně s dogmaty církve zavrhují též její liturgii, ač na druhé straně jsou i tací, kteří, ačkoliv vystoupili z církve, drží se, aspoň po nějaký čas, její liturgie, jako na př. jansenisté, starokatolíci a kozlovští.

A zdaž se stává, že ten neb onen kněz opouští nebo přeměňuje jisté obřady? Bohužel, stává se tak. Jeden činí to z lehkomyšlnosti, a takový obyčejně má slabou víru, — jiný ze zaviněné nevědomosti, protože nechce si zopakovati rubrik, které mu vymizely z paměti — jiný z nemoudrého patriotismu či re-

formismu, protože by chtěl zavést liturgii národní, anebo zas některé obřady jako »zastaralé« odstraniti, — jiný konečně z roztržitosti a spěchu, protože neuvazuje o tom, co činí.

Buď dalek toho, abys těchto všech následoval. Za to však připomínej si v jistých dobách, na př. při exerciciích, obřady a rubriky a pátrej, zda jsi nesebral nějakých bludných zvyků, zvláště při sloužení mše sv., což jest věc snadná i častá.

Každý obřad konej důkladně, to jest, v náležitém čase a náležitým způsobem, drže se přesně předpisův církve a vystříhaje se stejně jak zbytečného spěchu, tak nemírné zdlouhavosti.

V konání všech obřadů a zvláště mše sv. a svátostí sv., zachovej na venek úctu, sebranost a skromné postavení těla, tak abys dle slov sv. Cypriana podobal se »divinis oculis et habitu corporis et modo vocis,« a uvnitř buď proniknut duchem víry, pokory a zbožnosti. Vypravuje se, že když jednou Alexander Veliký skládal oběť bohům, jinochovi, který držel kaditelnici, upadl žhavý uhel na ruku, ale on ani sebou nehnul, aby neporušil posvátnosti oběti, ačkoliv bolest byla strašná. Ó jak ten pohan zahazuje nejednoho kněze, který při mši sv. vrtí sebou nepokojně, kroučí kolem očima a spěchá, jakoby kostel hořel. Za to však, sluho Boží, následuj tu svatých kněží, — na př. takového sv. Vincence Paulanského, jehož sama zevnější postava, kdykoli mši sv. sloužil, přítomné k modlitbě povzbuzovala.

Konečně hled, abys rozuměl mravnímu i mystickému významu svatých obřadů; neboť ony jsou netoliko vnějšími znaky pravd a tajemství Božích, takže právem o nich pověděno: *lex supplicandi est norma credendi*, ale mimo to hlasem vnitřním promlouvají k srdci, budíce v něm podobné city. Čím více je kdo zná, tím více je cení a tím dokonaleji plní

Proto též s daleko větším prospěchem účastní se úkonů liturgických ten, kdo chápe jejich ducha; proto i sněm tridentský právem ukládá pastýřům povinnost vykládati lidu liturgii, především to, co mše sv. a sv. svátostí se týká. Zdaž plnil jsi dosud tuto povinnost?

Měj také v úctě různé pobožnosti, jako rozjímání, adoraci Sanctissimi, růženec, Anděl Páně a jiné modlitby ústní, odpolední pobožnosti, večerní zpytování svědomí, exercicie a t. p., neboť to jsou takoruka arterie, jimiž ze Srdce Ježíšova splývá zbožnost do duší. Jak bylo tomu dosud?

Zpytování svědomí a předsevzetí.

Ó Ježíši, Ty již ve dvanáctém roce na dalekou a obtížnou cestu se pouštíš, abys s nejhlubší pokorou a nejvroucnější láskou uctil ve chrámě Otce Nebeského, ač tolik jsi ho ctil na každém místě; a já lituji mnohdy několika kroků, abych Ti ve Tvém příbytku složil hold lásky. Jsem-li pak před Tebou a plním úkony posvátné, musím si velmi často vyčítati nedostatek sebranosti, nedostatek úcty, nedostatek ohně vnitřního. Než Ty mě osvět a rozpal, abych každý, třeba jen nepatrný obřad konal svatě a skrze něj táhl lid k Tobě.

XXXII.

Pán Ježíš opouštějící Marii a Josefa, aby zůstal ve chrámě, učí kněze, jak má odtrhnouti srdce své od rodiny a pracovati pro slávu Boží.

I. Láska Pána Ježíše k Nejsv. Matce i pěstounovi svatému byla nekonečně dokonalá a plná něžnosti; přece však neváhal opustiti Marii a Josefa, ačkoli věděl, že jim tak způsobí nezměrný žal. Proč to učinil? Záměry jeho byly velice moudré a svaté. Chtěl totiž před Matkou svou a pěstounem svým potvrditi své Božské poslání, které přijal od Otce Nebeského; proto

když Maria nalezši ho po třech dnech, s bolestí si postěžovala: »Synu, co jsi nám to učinil? hle, otec tvůj i já s bolestí hledali jsme tebe; On odpovídá s Božskou v pravdě vážností: Což jest, že jste mne hledali? Což jste nevěděli, že já v tom musím býti, což jest Otce mého?

Mimo to chtěl Pán Ježíš hned záhy objeviti některým z Israele Božskou svou moudrost a tím zároveň své Božství, aby je připravil na své veřejné vystoupení po osmnácti letech. Chtěl též podrobiti zkoušce ctnosti Mariiny a Josefovy, aby tím krásnějším leskem zářily a staly se vzorem pro všechny. Chtěl konečně naučiti kněze, že mají odtrhovati své srdce od přirozené pouze lásky k pokrevencům aby za to učinili tu lásku nadpřirozenou a svatou. Nad touto myšlenkou pozastav se dnes!

Příkázání Boží: Cti otce svého i matku svou, váže i kněze; tato jeho láska k rodičům a pokrevencům má však plynouti skrze srdce Ježíšovo a býti v něm posvěcena, tak aby nehledal v ní pro sebe toliko útěchy a pro rodinu pozemského toliko zisku, ale aby hleděl především naspořiti jí statků duchovních a zajistiti spasení věčné, kdyby pak žádal Bůh od něho oběti z toho citu, aby hotov byl ji přinést.

Neboť čím jest kněz? Mužem Božím; povinen tedy dbáti celou duší o všechno, co k slávě a službě Boží náleží, a nezaplétati se k vůli rodině v starosti pozemské, které tak lehce pohlcují člověka. Kněz jest apoštolem Kristovým; jest tedy jeho povinností obětovati své síly, své srdce, svou námahu, své jmění veliké věci, totiž obracení a posvěcování duší, a nezapomínati na ty duše pro ohledy rodinné. Kněz jest sluhou a učněm Ukřižovaného; má se tedy vyznačo-

vati duchem sebezapírání a oběti a neříditi se toliko přirozenou náklonností k rodině.

Zdaž všichni kněží mají toho ducha? Bohužel, ne všichni; neboť jsou tací, kteří pouze proto přijímají svěcení, že chtějí povznéstí aneb obohatiti svou rodinu; pro ni též zanedbávají potom své povinnosti a odevzdávají jí všechno jmění na úkor chrámů a chudých. Jiní — a takových jest více, — chtějí děliti své srdce, aby se zachovali Bohu i příbuzným; ale za to upadají mnohdy do těžkých útrap a svízelů a to i od těch, které příliš milovali. Na toho na př. tlačí se nectně otec, bratr neb švagr, oddávající se hýřivosti nebo pijanství, tak že ho třeba posléze odstraniti z fary. Jiný zas jest pod kuratelou sestry neb švagrové, tak že bez jejího svolení nemůže nic poříditi do kostela, ani přijmouti žádného hosta. Onen zas trápí se stále, kde vzíti peníze na vychování synovců, kteří se nechtějí učití, anebo na výbavu celému tuctu neteří.

Co tedy činiti? Zapomenouti úplně na rodinu? Nikoliv; neboť toho ani Bůh sám nežádá; Kristus pak, dle slov sv. Augustina, *amore parentum non abstulit, sed ordinavit*, ale třeba milovati rodinu dle vůle Boží, to jest modliti se za ni, udíleti jí své rady neb svých napomenutí, a je-li dost peněz (nejsou-li to však řeholní a čistě kostelní), zachrániti ji v těžké bídě, ale tak, aby tím neutrpěly záležitosti náboženské. Zdaž tak jednáš?

II. Časem Bůh žádá od někoho opuštění rodiny, když ho na př. volá do stavu kněžského neb řeholního anebo když ho posílá na missie v daleké kraje, odkud návrat jest nejistý a těžký. V takovém případě třeba se rozloučiti s rodinou, byť i při tom srdce pukalo a rodina rozplývala se v slzách, aneb i stavěla překážky. Takový vzor dal nám Pán Ježíš v Jerusalemě; tak také činí světci.

Sv. Alfons z Liguori byl syn zámožné a šlechtické rodiny, a stav se v mladém věku advokátem, měl před sebou stkvělou budoucnost. Přece však rozhodl se obětovati se službě Boží, protože v nemocnici nevyléčitelných, jimž jako jinoch rád sloužil, a v kostele Panny Marie de Mercede, před jejímž oltářem se modlil, uslyšel hlas Boží: »Opusť svět a celý se mi odevzdej!« Ale otec jeho nijak nechtěl k tomu svoliti, touže po tom, aby Alfons stal se chloubou a podporou rodu; i zaklínal ho již se slzami, hrozil mu již prokletím, posílal již k němu lidi vážné, aby mu ten krok zradili; všecko marno, neboť Alfons stále odpovídal: »Bůh mě volá, jsem tedy povinen poslouchati.« A v skutku stal se knězem. Tu otec chtěl ho aspoň viděti ve vysoké důstojnosti církevní, vymoci mu hned kanovnictví a potom mitru; zatím však Alfons vším pohrdl, jen aby mohl vesti mírný, kající život, věnovaný lidovým missiím. Když konečně se rozhodl založiti řeholní kongregaci, zklamaný otec vrhl se mu na krk a volal, nařikaje: »Synu můj, slituj se nade mnou, neopouštěj mne.« Bolest tak milujícího a milovaného syna byla veliká, přece však se překonal a splnil vůli Boží, otcí pak zjednal tu milost, že konec života svého ztrávil v domě řeholním uprostřed pobožností a zemřel svatě.

Svatí docházejí tu časem k heroismu; neboť pro větší umrtvení, zříkají se té útěchy, jakou působí třeba krátká návštěva rodiny. Když sv. František Xaverský vydával se na práce apoštolské do Indie, blížil se k rodnému zámku Xaverio, ležícímu nedaleko Pampe-luny. Tovaryši ptali se ho, zda by nechtěl trochu odbočiti s cesty, aby se rozloučil s rodinou a s žijící ještě matkou. Ale František vymluvil se z toho, protože chtěl i z toho pocitu dovoleného a nad míru sladkého učiniti oběť a ani na několik dní nezdržovati výpravy missionářské. »S rodinou — řekl tenkrát — shledám se v nebi, ne na nějakou krátkou chvíli, po

níž by nastoupilo smutné rozloučení, ale abych se s ní radoval po celou věčnost.«

Ty aspoň, knězi, tak miluj svou rodinu, aby ta láska nevadila ti v plnění povinností a úkonů duchovních ani v konání dobrých skutků, příbuzným pak aby dopomohla k posvěcení. Především nezpronevěřuj se Bohu pro nezřízenou lásku k rodině, neboť správně napomíná tě sv. Augustin: »Amandus est genitor, sed praeponendus est Creator; honorandus est pater, sed oboediendum est Deo.«

Dvanáctileté pachole Boží, opustivši Marii a Josefa, zůstalo po tři dni ve chrámu. A co tam činilo? Modlilo se a vykládalo učitelům Písmo sv., učic je zajisté o Otci Nebeském a o Messiaši, zaslíbeném patriarchům a prorokům. Všichni, kteří Ho slyšeli, žasli nad rozumností a odpověďmi jeho; ale divná věc, že nikdo se neptal: Jaké to dítě, tak neobyčejné? Odkud se vzala taková moudrost? Snad to jest právě Messiaš, o kterém psal Isaiáš, že bude učitelem světa. Snad tomu neb onomu taková myšlenka skutečně napadla, ale nechtěl dále pátrati a skončilo se všechno tím užasnutím. Tak i dnes ne jeden podivuje se učení Kristovu, ale nechce žít dle něho. Stává se též, že kněz výmluvně řeční na kazatelně o některé ctnosti, ale sám o tu ctnost se nestará, anebo že úsilně kárá vadu, které sám podléhá, takže posluchač mohl by mu směle říci: Medice, cura te ipsum! Ale ty žij tak, jak učíš; uč pak s velikou věrou, s velikou jasností, s velikým zápalem, aby z tvých kázání neb katechezí každý měl veliký užitek.

A kde pachole Boží po tři noci přebývalo? Zdá se, že v pohostinském domě poutnickém, a možná že jen ve chrámu na modlitbě. A čím se v tom čase živilo? Tím, co mu nějaká milosrdná ruka podala, a možná, že i hlad trpělo. Nežaluj si, knězi, že časem musíš

vstávati v noci a za mrazu neb vánice jíti k nemocnému; — anebo že se potíš na kazatelně a ve zpovědnici o hladu a chladu dlouhé hodiny prosedáš; neboť svatí kněží více než ty pracovali a trpěli. Pomysli jen, jak těžký jest úkol missionářů ve střední Africe neb v Číně neb na ostrovech austrálských; oni však místo nařikání radují se, že mohou následovati Spasitele, který z lásky k nám tolik snášel. Zdaž občerstvuješ se tou myšlenkou ve svých pracích a nesnázích?

Zpytování svědomí a předsevzetí.

Ó Ježíši, Ty mi kážeš odtrhnouti srdce od tvorů a obrátiti k Sobě; zatím však já celou silou lnu k lidem, zvláště k těm, kteří jsou mi milými; Tobě pak a Tvým věcem dávám jen kousek srdce, protože mi obtížno zmoci se na oběť z citů svých, ač oběti té právem ode mne žádáš. A v pracích pro slávu Tvou a pro spasení duší, krví Tvou vykoupených, jak často jsem váhavý, chladný, nevěrný! Jak lehce nařikám si na námahu, na úpal neb zimu, na nechápavost a nevděčnost lidskou! Než Ty mne, ó Pane, přeměň, abych celé srdce, všechnu námahu a každou chvíli života od této chvíle věnoval jen Tobě!

XXXIII.

Maria a Josef v Jerusalemě učí kněze, jak má hledati Ježíše, ztratil-li ho hříchem neb vyprahlostí.

I. Vykonavše všechny posvátné pobožnosti Maria i Josef opustili Jerusalema; ale protože šli odděleně ve dvou skupinách v mužské a ženské, postrehli teprve po uplynutí celého dne, že Ježíš není s nimi. Maria totiž soudila, že Ježíš jde s Josefem, a Josef pak byl jist, že Ježíš přidružil se k Matce Marii.

Ó jaké tehdy zakusili bolesti, k níž kromě obavy o Božské dítě družila se výčitka, že ho neostříhali tak pečlivě, jak byli povinni. Hledali ho ještě mezi

příbuznými a známými a nenalezše, vydali se bez odkladu, snad ještě v noci, do Jerusalema. Když jej tu spatřili, an sedí uprostřed učitelů ve chrámě, nemohla Maria zakryti svého žalu, ale ani v oné chvíli nemeškala pokořiti se, neboť praví: Hle, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe, čili jmenuje napřed snoubence svého a nazývá jej otcem, ačkoli byl toliko pěstounem.

Hle, vzor pro tebe, knězi! Především dbej, abys nikdy neztratil Ježíše smrtelným hříchem; neboť to jest opravdová a strašná ztráta. Proto modli se a bdi, prose zvláště po mši sv.: *Ne permittas me separari a Te; raději umřiti než Tebe, ó Ježíši, ztratiti.* Pak-li bys neštěstím ztratil Ježíše, hledej ho ihned s toužebností, až ho najdeš; hledej ho ne mezi příbuznými a známými, kteří tě snad svedli ke hříchu, ani ve světě, kde plno hluku a zmatku, ale přizvi si na pomoc Marii a Josefa a hledej v kostele u nohou kněze, udělujícího svátost pokání, hledej s hlubokou pokorou a srdečnou lítostí, vzbuzuje hned po pádu dokonalou lítost; a když najdeš Ježíše, uzavři se s ním v Nazaretě, to jest, oddej se pilně rozjímání a sebranosti, za to však vystříhej se zlých příležitostí a opětných pádů.

Ale možno ztratiti Ježíše i bez hříchu, tak jako jej ztratila Maria s Josefem, to jest, můžeme býti zbaveni světla vnitřního, potěch duchovních a vroucího zápalu pro dobré, což všechno se nazývá vyprahlostí duševní. V ten čas cítí kněz netoliko svou slabost a bídu, ale i jistou nechut k povinnostem svým a k pobožnostem. Ve vyšším stupni spojuje se s touto vyprahlostí pocit opuštěnosti od Boha; zdá se totiž duši, že ji Bůh pro hříchy zavrhl a ztratil, že hněv jeho celou tíhou na ni doléhá, že není již pro ni naděje ani odpuštění, že všechny její modlitby, svatá přijímání, dobré skutky jsou odpornými Pánu Bohu. Časem vy-

skýtají se při tom pokušení proti víře nebo proti naději, anebo proti čistotě neb jiné ctnosti, a to obyčejně ohavná a násilná, takže zdá se duši, jakoby už za živa byla v pekle.

Co působí stav vyprahlosti duchovní?

Mnohdy nemoci fysické, zejména nervové a žaludeční, aneb utrpení mravní, jako na př. bolestné sklamaní, pomluvy a pronásledování od lidí, anebo konečně překročení míry v postech, bdění a práci jsou bezprostřední příčinou, že duše ztrácí na chvíli chut k věcem Božím, a zvláště k modlitbě cítí se neschopnou.

Často provinění duše a zvláště pýcha, domýšlivost a ješitnost, nevěrnost v povinnostech, nedostatek bdění a zbožnosti, hledání útěch pozemských, náklonnost ke tvorům a s rozmyslem páchané všední hříchy vyvolávají v duši vyprahlost čili chladnost dobrovolnou, neboť ničí vnuknutí Boží a svaté city, rodíce místo nich temnotu a vyschlost. U kněží příčinou takové vyschlosti jest nejčastěji zanedbávání rozjímání, zpytování svědomí a častější zpovědi, jakož i nemírná četba knih světských, dlouhé prodlévání ve společnostech a přílišný počet zaměstnání vnějších.

A po čem poznáme, že vyprahlost duševní jest zaviněna? Po tom, že kněz chladně i nedbale a časem s výslovnou nechutí plní své povinnosti, — že lehce sobě váží malých věcí a necítí zápalu pro věci Boží, a přece se netrápí svou chladností, nýbrž jest spokojen s sebou, vida v sobě trošku dobrého, porovnáváje se s horšími než jest sám, a soudě, že nic tak zlého nečiní, třeba, že snad netouží po vyšší dokonalosti. Takových kněží jest nemálo; snad i ty k nim náležíš? Ale v takovém případě hleď se zachrániti co nejdříve, protože chladnost jest strašnou nemocí duše; proto odstraň jednak příčiny, jednak užívej léků duchovních, a zvláště vykonej dobré exercicie! Zdaž posloucháš?

II. Také se stává, že Bůh sesílá vyprahlost na duši, zvláště na tu, kterou touží dokonaleji očistiti a k užšímu spojení s sebou povznésti. A kterak poznati, že vyprahlost jest zkouškou od Boha? V ten čas úpí duše opravdu pod tím křížem, který náleží k nejtěžším, ale neztrácí trpělivosti a naděje v Boha; necítí chuti k věcem Božím, ale nespouští se jich a touží tím dokonaleji sloužiti Bohu; nemá útěch Božích, ale nehledá pozemských, jest mnohdy vystavena mocným pokušením, ale tím více léká se hříchu.

A proč sesílá Bůh podobné zkoušky? To proto, aby duše poznala, že světlo, zápal, sladkost jsou darem Božím, kterým Bůh táhne duši k sobě, ale že nejsou podstatou služby Boží, která na sebezáporu a sebeoběti spočívá, — co více, že duše těch útěch může k své škodě zneužítí, protože snadno k nim lne, jako včela k medu, a slouží Bohu pro jeho dary a nikoli pro něho samého, — tu zase může v nich ztratiti pokoru, pokládajíc působení milosti Boží za vlastní sílu a ctnost. Mnohdy chce Bůh tím způsobem duši pokoriti a očistiti anebo zas utužiti ku pracím a obětem, jakých od ní požádá, nebo konečně probuditi v ní vroucnější lásku a touhu po nebi, neboť kdybychom tu oplývali stále útěchami, zdálo by se nám, že jsme ve vlasti nebeské a volali bychom, jako Petr na hoře Tábor: »Pane, dobře jest nám zde býti.«

Tou cestou vyprahlosti duševní provázal Bůh svatě kněze. Hle, jak jeden z nich*) v listě k jisté řeholnici krutý svůj stav vyličuje: »Pohlcuje mne propast bolesti. Za jednou mukou, nad míru důtklivou, jde jiná, ještě těžší. V každé hodině denní i noční zakouším smrtelných útisků, a již od tří let peklo mne pronásleduje a chce zahubiti. Nevím, zda jsem na zemi či také v očištění; zdá se mi dokonce, že jsem v pekle. Kdybych aspoň mohl se modliti, ale po osm dní ne-

*) Sarnelli, velice svatý kněz a přítel sv. Alfonsa z Lig.

sloužím mše sv.; odříkávám-li pak růženec anebo trochu rozjímám, to jen proto, abych vyplnil povinnost. Jest to má vina, a hříchy mé to způsobily. Přece však mám naději v milosrdenství Boží, v zásluhy Ježíše Krista, v přímluvu Panny Marie, v lásku svatých a oslavuju výroky Boží!«

Sám sv. Alfons trpěl po delší čas těžká utrpení vnitřní, ale poslouchaje slepě svého zpovědníka, vyšel z nich s velikým prospěchem pro duši, protože se utvrdil v pokoře a nezištné lásce k Pánu Bohu a při tom nabyl neobyčejné obratnosti u vedení duší.

Také blahoslavený Jan Maria Vianney byl tísněn pocitem své ničemnosti a trápen hlubokým smutkem, který působila obava, že v každém kroku bloudí. V pravdě milost Ježíšova, jako anděl Boží potěšila ho tak, že u něho zahrada Olivetská hraničila s horou Tábor, — nalézal též občerstvení v modlitbě, ale přece smutek nezmizel.

Kdyby Bůh dopustil i na tebe podobnou zkoušku, pokořuj se hluboko, že nejsi hoden jeho útěch, ale že za hříchy a nevěrnost zasluhuješ metly.

Konej v ten čas, co ti náleží, a nezanedbávej svých povinností ani pobožností a trvej na modlitbě, třebaš zakoušel uvnitř útisku a odporu, na druhé straně pak podrobuj se pokojně vůli Boží, řka: »Chceš-li, abych byl v temnotách, buď za to veleben, a chceš-li mne míti ve světle, buď za to veleben! Chceš-li mne těšiti, či chceš-li mne trápit, buď rovněž veleben.« *)

Pamatuj, že takový stav není bez prospěchu pro duši, neboť jest spojen s obětí; tak dle slov sv. Františka Saleského, »jedna unce modlitby v čase vyprahllosti má větší cenu před Bohem nežli sto liber v čase potěchy.« Jestli kdo, chtěje tě navštívit, jde pěšky kolik mil po cestě neschůdné a v deštivém počasí, ukazuje ti větší lásku, než ten, kdo z blízkého sousedství při-

*) Násl. J. Kr. III., 17.

jede k tobě na pohodlném voze a za pěkné pohody; podobně duše jdoucí k Bohu s velikou námahou a v nečase utrpení vnitřních, silnější a čistší lásku mu projevuje, nežli když ji potěchy a milosti Boží jako na voze unášejí.

Abys našel úlevu v těch utrpeních. trvej s Pánem Ježíšem v zahradě Olivetské, — klepej na srdce Mariino, která též byla pohroužena v moře takových bolestí, — pros o přímluvu svatých kněží, kteří také tím očištěm prošli (jako na př. sv. Bernarda, sv. Dominika, sv. Ignáce, výše uvedených a jiných), a konečně zpovídej se často nějakému osvícenému vůdci duchovnímu, poslouchaje ho slepě a dávej rád almužnu, aby se za tebe chudí modlili.

Kdyby k těm utrpením přidružila se pokušení, byť i násilná a strašná, nelekej se ani nezoufej, neboť všechny ony myšlenky nevěrecké a zoufalé jsou ponoukání zlého ducha a hnutí porušené přirozenosti, a tedy nejsou hříchem, dokud jim vůle odpírá. V pravdě toho odporu necítíš — a v tom jsou právě tvé muky, — než ta bázeň, abys nezhřešil, ten smutek, že jsi snad zhřešil, jest nejlepším důvodem, že jsi nezhřešil.*) Měj však při tom pevné předsevzetí, že nikdy neurazíš Boha, a to předsevzetí často obnovuj, neopouštěje ani nezkracuje modlitby a jiných pobožností.

Přehlédni nyní stav své duše, zda není v ní vyprahlosti zaviněné!

Zpytování svědomí — předsevzetí.

Ó Pane, velmi často má pycha, smyslnost a nebdalost působí, že tvá světla a tvé útěchy vzdalují se ode mne, a za to duši mou uchvacují temnota a chladnost. Nechť nyní lituji svých vin a prosím tě, jak učedníci v Emausích, zůstaň Ježíši se mnou, neb se připozdívá. Nechť milost tvá sestoupí na mne. abych neustal na cestě k Tobě. Když Ty budeš se mnou, nebudu se báti

*) Sv. Alfons z Liguori: O lásce Pána Ježíše XXII., 23.

zlého, byť i rozličné bolesti a rozličná pokušení mne trápila, protože milost Tvá bude mi světlem, radou i pomocí.

XXXIV.

Pán Ježíš v Nazaretě učí skrytému životu a poslušnosti.

I. Ježíš Kristus přišel na svět, aby celému lidstvu a všem věkům byl mistrem, zákonodárcem, spasitelem i králem, a začal své poslání tím, že do třicátého roku života meškal v malém městě židovském. pracuje v dílně řemeslnické! Věc to lidskému rozumu vskutku nepochopitelná, že Bůh-Člověk, v kterém jsou všechny poklady moudrosti, všechny dary přirozenosti a milosti, — že ten, který mohl celý svět uvést v údiv leskem své nauky a silou svých zázraků, žije ukrytý v malém domku Nazaretském, znám jsa toliko rodákům a to jako syn chudého tesaře. V onom čase panoval císař římský Augustus a naplnil téměř celou zemi slávou svého jména, že všude o něm mluvili; ale o Králi králů nikdo nevěděl, nikdo na něho nevzpomínal; On zaměstnával se toho času nízkým a a těžkým řemeslem. Bylo to důstojno jeho majestátu a potřebno jeho poslání?

Podivuj se tu nejmoudřejším záměrům Božím! Pán Ježíš přišel na zemi. aby naučil lidi všelikým ctnostem, ale nepostačilo mluvit jim toliko o ctnosti, jako to činili filosofové; bylo třeba dáti na sobě vzor, a to vzor nejdokonalejší a všem dosažitelný. Tak také Pán Ježíš učinil. Vědělť, že v nynějším porušení přirozenosti lidské téměř vrozena jest všechněm žádost cti, vážnosti, lásky, — že každý touží ukázati se a blýskati se schopnostmi, ctnostmi, činy, — že druh nad druhu se vynáší a bližními svými pohrdá; — proto bylo třeba naučiti lidi pokoře, to jest zamilování si

poníženosti a pohrdání sebou k vůli Pánu Bohu; — a tak sám Syn Boží v lidském těle dává vzor na sobě, a kdežto na práce apoštolské věnoval tři léta, na vyučení pokoře a jiným příbuzným ctnostem obětuje třicet let.

Zdaž nyní, knězi, budeš si stýskati, že máš poslední místo a neodpovídající tvým schopnostem, — že dokonce představení tvojí tě ponižují a zapomínají na tebe, kdežto jiné, méně nadané a hodné vynášejí. Řekneš snad, že jsi mohl svých schopností lépe užítí, ale tu zahanbuje tě sám Syn Boží. On svou výmluvností, učením a mocí mohl rozšířiti slávu Otce svého po světě a obrátiti milliony lidí, a přece zůstává v úkrytu a nečiní nic velikého, ale koná nejsprostší služebné práce; proč to? Proto, že Otec nebeský tak chce. Podobně i tobě dal Bůh schopnosti, abys jich užíval tehdy, tam a tak, jak Bůh sám si přeje; nemůžeš-li jim však užítí, abys z toho přinesl obět Pánu Bohu. Čiň to, co Bůh od tebe žádá, a bude to jistě veliké, byť i se to malým zdálo. Chceš-li však proti vůli Boží pouštětí se do činů dle tvého mínění velikých, nic nedokážeš a doznáš ponížení. A proto ama nesciri et pro nihilo reputari.*)

Ale Pán Ježíš dává nám ještě jiná naučení ve svém skrytém životě. Tak učí nás posvěcovati obvyklé práce, poukazuje nám na sobě, že svatost naše nezáleží od konání posvátných a proslulých činů, nýbrž že v pravdě to pomáhá nám k svatosti, v čem jest vůle Boží. Ve škole Ježíšově může tedy každý, třeba i nejnižší prostáček, státi se velikým svatým, koná-li dokonale všechny své, třeba i nejnepatrnější práce, a tedy netoliko zevrubně na venek, ale i z dobré pohnutky a ve sjednocení s Pánem Ježíšem skrze milost a lásku. Zdaž snažíš se býti takovým svatým?

*) Násl. J. Kr. I., 2.

Mimo to Pán Ježíš učí lidi, že mají býti spokojeni tím stavem, tím místem a tou povinností, kterou jim buď přímo nebo skrze lidi vykázála Prozřetelnost, která řídí netoliko osudy národův, ale i cestu života každého jednotlivce. Nechť tedy každý táže se Pána Boha na tu cestu a nevydává se na bezcestí a ne-žádá si změny svých poměrů vnějších, pokud nemá jistých pokynů od vůle Boží. Však Pán Ježíš ani jednoho dne neodňal od toho času, jaký určil Otec nebeský na skrytý život jeho. Než lidé zřídka kdy spokojují se tím, co mají, a chtějí někdy sami bez Boha raziti si cestu života, proto také upadají tak často do propasti. Ty však čiň jinak!

Konečně Pán Ježíš učí lidi, že mají choditi denně v jařmě povinností, libovati si v modlitbě a v práci, a jsou-li otci a matkami rodin, posvěcovati život rodinný. Vidiš, jaké to poklady moudrosti Boží, jak vznešené a útěchyplné nauky zavírají se v skrytém životě Spasitelově. Slušno tedy, abys o něm často rozjímal. Zdaž tak činiš?

II. Vedle pokory nejobtížnější bývá lidem poslušnost, protože následkem prvotního hříchu pýcha a samovůle vtiskly se hluboko v duši lidskou. Poněvadž však na poslušnosti závisí fysický i mravní řád světa, proto Pán Ježíš, chtěje naučiti lidi poslušnosti, stal se sám poslušným lidí.

Rozvaž to dobře! Hle, Pán nebe i země, Král králů a Vládce panujících, Nejmoudřejší, Nejsvětější, Všemohoucí podrobuje svůj rozum a svou vůli rozumu a vůli lidí a tedy svých tvorů a svých poddaných. Ovšem Maria a Josef byli bytosti svaté, ale přece jen tvorové, mající původ svůj a všechno od Toho, jenž stal se jich poslušným. O jak veliké to ponížení sebe!

A v čem se jevila poslušnost Ježíšova? Ve všem, a tedy i ve věcech nejnepatrnějších. Josef ukládal mu

práce truhlářské, Maria zas užívala jeho pomoci v zaměstnáních domácích; a tak Pán Ježíš osekával dřeva, nosil vodu z jediné studně nazaretské, rozdělával oheň v kuchyni a konal i jiné nízké služby, nevymlouvaje se z ničeho, ačkoli věděl, že lidé budou jej mít za syna tesařova, a čině všechno s velikou radostí a nejdokonalejší svatostí.

Ale snad se to neshodovalo s božskou důstojností osoby Ježíšovy a s tou vládou, jakou má Tvůrce nad svými tvory? Nikoliv, neboť Ježíš poslouchal ve skutečnosti Otce nebeského, který svěřil svou vládu Marii a Josefovi. Ostatně správně řekl jistý Otec církevní, že to ponížení se Boha-člověka bylo pro nás nevyhnutelně potřebno a proto i hodno milosrdenství Božího. Zdaž nevelebiš tu záměrů Božích?

A jak dlouho trvala poslušnost Ježíšova a jak se jevila? Pán Ježíš skrýval se tak a poslouchal třicet let, činil pak to ochotně, dokonale a s láskou i vytrvalostí nade všecko ponětí lidské, dávaje na sobě dokonalý vzor dítěte, jinocha i muže.

A za jakým účelem Pán Ježíš tak jednal? To proto, aby oslavil Otce svého, který nám poroučí skrze lidi, — aby odpykal za naši samovůli, která nám káže bouřiti se proti Bohu i lidem, — aby konečně dal nám příklad, jak máme poslouchati lidí z lásky k Bohu.

Poslouchej i ty podobně, napřed Pána Boha, úplně se podrobujе jeho vůli, dokonale plně jeho zákony a přikázání jeho církve a konečně ochotně přijímaje jeho vnuknutí. Z lásky k Bohu poslouchej těch, které Bůh nad tebou postavil, neboť poslušnost k vládě duchovní, jakožto podmínka kázně a pořádku, jest jednak oporou církve, jednak strážkyní ctností, zřídlem zásluh, zárukou pokoje pro každého kněze.

Kéž jen poslušnost tvá jest nadpřirozená, abys ctil Boha samého ve svém představeném a poslouchal ho pro Boha, a proto abys nehleděl na to, že ten před-

stavený jest nižší než ty věkem, rodem, schopnostmi, věděním, zásluhou i ctností. Kéž poslušnost jest vnitřní, abys netoliko plnil rozkazy na venek, ale abys též podroboval svůj rozum a svou vůli, a proto vystříhej se kritisování, reptání; předsudků a nelibosti. Kéž konečně poslušnost tvá jest ochotná, povšechná, dokonalá a vytrvalá, abys poslouchal povolně všech rozkazů, byť i velmi příkrých, a vykonával je tak, jak představený žádá.

Zdaž všichni kněží znají náležitě cenu života skrytého a poslušnosti? Nikoli všichni, a proto i plno přešupků, jichž matkou jest marnivost, ctižádost neb samovůle. A jak jest tomu u tebe?

O Ježíši, ty mi poroučíš žiti v skrytosti a pracovatí po tichu pro tebe. a já chci býti známým a chváleným od světa, já se hrnu k věcem blýskavým, žádám si vyšších míst, vzdychám po vládě a důstojnosti, aneb aspoň po něčem lepším než to, co mám. Ty žádáš ode mne poslušnost k těm, které jsi nade mnou postavil, a já tak často je soudím a málo si jich vážím, tak často rozkazů jejich pomíjím anebo plním je nedokonale, s nechutí, na oko. Než ty mne veď často do domku nazaretského a uč mne svým příkladem, jak mám býti maličkým a povolným z lásky k Tobě.

XXXV.

**Pán Ježíš v Nazaretě učí bohobojnosti a pracovitosti.
Modli se a pracuj!**

I. Spojení hypostatické způsobilo, že duše Kristova netoliko ve chvílích modlitby, ale stále ve dne i v noci zhlížela se v Božství; mimo to, jak čteme v evangeliu, i uprostřed činného života zasvěcoval Pán Ježíš celé hodiny modlitbě; čím spíše činil tak v životě skrytém? — neboť již tehdy zastával úřad prostředníka našeho u Otce, a při tom chtěl nám dáti

příklad, kdy a jak máme se modlití. Nelze pochybovati, že svatá rodina několikrát za den scházela se k společné modlitbě, jakož i k zpívání žalmův a k čtení Písma sv., v sobotu pak spěchala do místní synagogy, tu zase v domku svém, v té nejsvětější tehdy svatyni, skládala pocty Nejvyššímu. Jest též jisto, že mimo to Pán Ježíš jak ve své světničce, tak na poli ztrávil celé hodiny, časem i celé noci na rozmluvě s Otcem nebeským. Ó jak sladkou byla pro něho ta rozmluva, jak milou ta osamocenosť, v níž nikoho neviděl, leč Otce svého a byl viděn od něho.

Chceš-li knězi, okusiti aspoň jedné kapky takové sladkosti, měj každý den aspoň několik chvil, v kterých bys zapomena na svět, přebýval sám a sám s Bohem. Takovou chvílí budiž ti ranní rozjímání, díkůčinění po mši svaté, modlitba breviáře a růžence, odpolední adorace Sanctissimi a večerní čtení duchovní; poněvadž pak mimovolně různé myšlenky táhnou se za tebou do samoty, vzdalujice tě od Boha, proto dle rady svaté Terezie, odtrhuj své srdce ode všech věcí stvořených a hledej Boha, a najdeš ho. Mimo to aspoň jednou za rok uchyl se na několik dní do pouště duchovní — na exercicie, kde bys, daleko od lidí, myslil toliko na Boha a na svou duši. V ten čas přiblíží se Bůh k tobě se svým světlem, se svou láskou, se svými napomenutími a útěchami; a poznáš s jedné strany, že ten Bůh jest nekonečně veliký a krásný a dobrý, že sloužiti mu věrně, pracovati pro jeho slávu a trpěti pro něho jest tvojí úlohou, tvojí chloubou, tvým štěstím; s druhé strany pak se přesvědčíš, jak převrácený jest svět, nepřátelé Kristovi, jak klamné jeho sliby, jak svůdné jeho útěchy, škodlivá jeho dobra.

Opouštěje pak samotu s Bohem, učiň si poustevnu v duši, kde bys se chránil, kdykoli svět bude na tebe

naléhati; tu zase zaleť co nejčastěji duchem před svatostánek! Zdaliž tak učiníš?

A jak se Pán Ježíš modlil? Nejdokonaleji a tedy velebil Otce Nebeského, zjevovav mu svou lásku, děkoval, obětoval se, ponižoval se, usmiřoval za hříchy světa, prosil o milosrdenství nad lidmi, a to nade všemi, neboť již tenkrát jako velekněz pokolení lidského zastával úřad orodovníka. Tak i ty, knězi, se modli, a při tom vzbuzuj lítost z lásky plynoucí, protože jistě nejednou jsi urazil Otce nejlepšího.

Kéž při tom modlitba tvá má aspoň částečně ty vlastnosti, jaké měla modlitba Ježíšova; zejména nechť je spojena s láskou, pokorou, nadějí a sebraností, a Bůh shlédne na ni a udělí milostí svých jak tobě, tak i duším, za které budeš prositi. Chceš-li pak, aby modlitby tvé byly tím milejšími Bohu, obětuj je ve sjednocení se Srdcem Ježíšovým skrze neposkvrněné ruce Mariiny! Zdaž jsi se dosud tak modlil?

II. Dvou křídel potřebuje pták k letu; podobně na dvou křídlech vznáší se člověk k Bohu, to jest modlitbou a prací, a to tak, že modlitba má býti zároveň prací, a práce modlitbou. Pán Ježíš jest nejdokonalejším vzorem všeliké ctnosti a tedy i pracovitosti; On též posvětil vlastním příkladem všelikou práci, napřed tělesnou, když se namáhal v dílně tesařské, potom duševní, když učil zástupy.

Práce tělesná jest údělem ohromné většiny lidstva; proto ji spíše Kristus Pán požehnal a dal jí své posvěcení. Ve světě pohanském tížila ji takořka kletba, protože netoliko byla sloučena s chudobou, ale i s pohrdáním lidí, tak že si ji všichni protivili a svalovali ji na bedra otrokův, které pokládali za robotní zvířata. A proto Bůh-člověk, chtěje tu práci povznést a posvětit, přijal na sebe nejdříve chudobu a dal jí tím nebeské šlechtictví, a potom přiložil své svaté ruce k těžkým pracem tesařským. Popatř naň, jak chudé

má obydlí, jak chudě se živí, chudě se odívá; jak skromný jest při tom v pohledu, v řeči, ve styku s lidmi, — a ty chceš blýskati se zevnější okázalostí, chlubit se inalichernostmi a míti všeho s dostatek? Popatř, jak on vstává na úsvitě a namáhá se do soumraku, časem i do pozdní noci, — jak prameny potu vylévá, otesáváje tvrdé dřevo anebo zdvihaje těžká prkna; a přece to činí s nevýslovnou radostí a pokorou, protože z lásky k Otci Nebeskému, jemuž každou kapku potu za spasení lidské obětuje.

Miluj i ty chudobu a práci, abys se stal aspoň trochu podobným Božskému Mistru! Práce tělesná sama sebou nesnížila kněze, protože apoštolové i po zmrtvých vstání Páně lovili ryby, a svatý Pavel tkal stany, aby nebyl věřícím na obtíž; co více, dnes někteří kněží francouzští rukama vydělávají si na chléb, když jim zednářská vláda zabavila zbytky jmění církevního.

Ale doutejme, že Prozřetelnost Boží od podobné rány duchovenstvo české zachová, konečně náš lid*) zle by na to hleděl, kdyby kněz pásł dobytek, oral na poli, šil boty lidem a p. Za to jsou zaměstnání, kterým kněz může se oddávati bez ujmy své důstojnosti; tak na př. může pracovati v zahradě anebo ve včelníku, pěstovati květiny přirozené anebo dělati umělé do kostela, malovati, vyřezávati, vázati pro sebe knihy a p. Tak čteme, že náš Skarga v čas rekreace i v pokročilém věku robil zápony ke knížkám, šil košile, lil svíce, z nichž jedna, poslaná na Jasnou Horu, právě tehdy dohořela, kdy on v Krakově život dokonal. Měj i ty nějaké vhodné zaměstnání, aby ve chvílích volných od práce duchovní poutalo tvou pozornost a vystříhalo tě od zlých myšlenek.

Miluj ty, kteří se oddávají práci tělesné a hled jim pomáhati netoliko v záležitostech duchovních, ale i po-

*) Autor mluví o kléru a lidu polském. Pozn. překl.

zemských, řemeslníkům a dělníkům na př. zakládaje anebo podporuje bursy práce, pokladny podpůrné, všeodborová sdružení, spolky konsumní a potravní a p., — rolníkům pak zakládaje aneb rozmnožuje knihovny farní, besídky rolnické, Raiffeissenky, spolky hasičské a pod.

Miluj práci duševní; a proto věda theologická a duchovní četba budiž tvým denním pokrmem!

Miluj práci pastýřskou, ať jest to na kazatelně či ve zpovědnici či ve škole anebo kdekoliv jinde, a ne-naříkej si, že jest někdy tak těžká, tak nudná, tak chvilkově neplodná, a nevypřahej z pluhu, leda že by síly ochably.

Zdaž tak miluješ každou práci? Snad chceš žíti v nečinnosti, v pohodlí, v zábavách, tak jakoby život byl stálou komedií?

Zpytování svědomí. — Předsevzetí.

Ó Pane, Ty's i ke mně pravil: V potu tváři své budeš jísti chléb svůj, a proto musím se mnoho namáhati, abych si vydobyl netoliko chleba pozemského, ale i duševního chleba ctnosti; zatím však jsem tak pohodlným k tomu. Chtěl bych býti mužem modlitby, a zapomínám na to, že dle slov služebnice Tvé (sv. Terezie) bohabojnost jest jako vytahován vody vědrem z hluboké studně. Chtěl bych býti věrným sluhou a zapomínám, že mám po celý den až do soumraku žíti klasy Tvé na určeném mi záhoně. Mluvím často k lidem: »Modli se a pracuj,« ale sám nejsem proniknut tím heslem života. Než Ty, o Ježíši, připomínej mi je často, — Ty příkladem svým uč mě modliti se a pracovati, a zároveň dej mi zalíbení v modlitbě a práci.

XXXVI.

Sv. Josef vzorem a ochráncem kněze.

I. K velikým věcem určil Bůh od věků sv. Josefa, za pomocníka totiž v dokonání tajemství vtělení; proto též vylil na něj přehojné milosti, jakých se jiným svatým nedostalo. Theologové dokonce tvrdí, že sv. Josef vzhledem na zásluhy Spasitelovy a na vznešené své poslání, podobně jako Jan Křtitel, posvěcen byl v lůně matčině a očištěn od hříchu prvotního. Povolání jeho za otce sv. rodiny bylo zvláštní výsadou Boží; ale sv. Josef ukázal se věrným všem milostem; které obdržel, a tak s nimi spolupůsobil, že nabyl všech ctností u vysokém stupni. Duch Svatý nazývá jej proto »spravedlivým« čili svatým.

I tebe, knězi, povolal Bůh k velikým věcem, aby skr^Ň tebe opakovalo se tajemství vtělení tolikrát, kolikrát vyslovíš ve mši sv.: Hoc est corpus meum, a aby duším dostávalo se podílu na ovoci tajemství vykoupení; také tobě udělil Bůh přehojné milosti, aby tě uvedl do kněžství. Zdaž děkuješ za ty milosti, jak slušno? Zda kořistil jsi z nich a stal se v pravdě »spravedlivým«?

Druhou vysadou, jaké sv. Josefovi se dostalo, bylo povolání jeho za snoubence Marie, té Panny nejčistší, nejsvětější, nejdokonalejší, kterou Trojice Nejsv. určila od věkův za Matku Syna Božího. Měl on býti netoliko jejím ochráncem na zemi, ale i svědkem a následovníkem jejích ctností; tož proniknut jsa nadpřirozenou a nejčistší láskou k své Nevěště miloval rovněž její ctnosti, a zvláště andělskou ctnost panenství. Miluj i ty, knězi, Nejsvětější Pannu, rozšiřuj její čest a lásku k ní, dovolávej se její ochrany, následuj jejích ctností, a zvláště pamatuj, že dle učení svatých nemáš lepšího prostředku k zachování čistoty, než dětinnou úctu k té

Matce krásného milování a královně panen. Zdaž na to nezapomínáš?

Třetí výsadou, kterou sv. Josef obdržel, bylo povýšení jeho k důstojnosti pěstouna a přibraného otce Pána Ježíše, čímž stal se obrazem a zástupcem Otce Nebeského na zemi, hlavou sv. Rodiny a účastníkem tajemství Božích. Ó jak nevýslovná to důstojnost zváti se otcem Toho, který nebem i zemí vládne! Jaka hojnost milostí a potěch z toho vznikla, že mohl netoliko Slovo vtělené oslavovati, kleče před ním na kolenách, ale i chovati ve svém objetí, zasypávati něžnostmi a patřiti na jeho ctnosti, poslouchati jeho rozmluvy, umírati na jeho rukou.

Svatý Josef cítil se nehodným takového povýšení a proto po celý život opakoval s nejhlubší pokorou: Odkud mi to, Pane? S druhé strany pak snažil se dostáti povolání svému stálým cvičením se v modlitbě a ve všech ctnostech, a vložené na sebe povinnosti přijal s největší radostí a plnil s dokonalou svatostí, protože Duch svatý stvořil v něm v pravdě otcovské srdce, že žádný otec neměl takové lásky k svému synu, jakou měl svatý Josef k Pánu Ježíši. Jako strážce a obránce svaté Rodiny bděl nad ní ve dne i v noci, a jakmile se dověděl od anděla, že Herodes číhá na život Dítka, vstal hned v noci a odešel do Egypta. Jako živitel svaté Rodiny živil ji prací rukou svých a považoval se netoliko za jejího otce, ale i za sluhu Ježíšova i Mariina.

I tebe, knězi, nazývají Otcové církevní roditelem Ježíše Krista, protože hlásáním slova Božího a udílením svatých svátostí rodiš jej v duších lidských. Zdaž činiš to rád a dobře?

I ty můžeš též o sobě říci, že jsi *custos Domini tui*, protože máš ostrážati skutečné i mystické tělo Ježíše Krista. Vždyť pod tvou stráží stojí Nejsvětější Svátost a tedy Bůh skrytý, jehož v podobě dět-

ské svatý Josef s otcovskou láskou chránil. Zdaž bdíš nad tím, abys od Pána vzdálil všelikou neuctivost, všelikou svatokrádež? Zdaž staráš se také, aby dům jeho byl čistý a vyzdobený, jakož i aby jej přijímali často a hodně do příbytků srdcí svých?

I ty rovněž máš živiti Pána Ježíše, a jak to činíš? Tím, že neumělým a chudým jeho dětem podáváš chléb duchovní i pozemský. Zdaž tak činíš?

Sv. Josef jako účastník otcovství Božího obdržel neslýchaně vysokou důstojnost, ale nebyl knězem, nesloužil ani jediné mše svaté, nikoho nerozhřešil, nikdy nehlásal evangelia Kristova; za to však toho všeho dostalo se tobě za podíl a tedy moc tvá jest vyšší, nežli byla moc přibraného otce Pána Ježíše. Jak vroucná má býti tvá vděčnost, abys Pánu za tu nezaslouženou milost každodenně děkoval, — jak úsilná tvá snaha, abys následuje sv. Josefa hodně dostál povolání svému — jak horlivá práce, abys z dané ti moci náležitě kořistil! Zdaž jest to všechno u tebe?

II. Svatý Josef tím, že obdržel důstojnost přibraného otce Syna Božího, stal se otcem těch, které Syn Boží účinkem svého vtělení přijal za své bratry, to jest, všech lidí, a zvláště všech kněží, jakožto nejbližších Srdci Ježíšovu, jakožto jeho služebníkův, přátel a zástupcův. Slušno tedy, abys se odevzdával v životě i při smrti jeho otcovské péči, zvláště proto, že tato péče jest nad míru působivá a milá. Duchovní mistrové učí, že Bůh zachoval sv. Josefu tytéž výsady v nebi, jakých požíval na zemi; jako tedy Syn Boží, pokud žil ještě pod ochranou přibraného otce svého, nikdy se neprotivil jeho vůli, oč spíše nyní, kdy sedí na pravici Otcově, splní každou jeho prosbu. Proto prosba svatého Josefa, jako prosba Bohorodičky, všechno zmůže u Krista Pána. »Nepamatuji,« — praví sv. Terezie — »že bych kdykoliv se utíkám k sv. Josefa, nebyla vyslyšena. Zdá se, jakoby Bůh dovoloval jiným svatým při-

nášeti nám pomoc v některých potřebách; než vím z přesvědčení, že svatý Josef vždy a ve všem přimlouvá se za nás, jako kdyby Pán náš Ježíš Kristus chtěl ukázati, že totiž tak, jako ho byl poslušen na zemi, tak nemůže mu ničeho odřici v nebi.«*) Uznává to církev sv., používajíc o svatém Josefu slov, vyřčených o Josefu egyptském: »Ustanovil ho pánem domu svého a knížetem všeho statku svého.« (Žalm 104, 21.) A znovu: »Jděte k Josefovi, a cožkoli vám řekne, učiňte!« (Gen. 41, 55.)

Jdi i ty, knězi, k Josefovi ve všech potřebách svých, prose ho zvláště o dar modlitby, o zachování čistoty, o záchranu v těžkých příhodách a o šťastnou smrt.

Jeho péči odporoučej celou církev, neboť on patronem církve, slavnostně prohlášeným od Pia IX. dekretem ze dne 8. prosince 1870; — odporoučej duše zbožné a řeholní, neboť on mistrem života vnitřního a vůdcem těch, kteří touží po dokonalosti; odporoučej mu rodiče i malé dítky, neboť on vzorem mužův i otců, on pěstounem dětí a živitelem sirotků; odporoučej řemeslníky i dělníky, neboť on vzorem a orodovníkem lidí těžce pracujících; odporoučej umírající a duše v očistci trpící, a to proto, že sv. Josef nedostal se hned do nebe, jehož Pán Ježíš ještě neotevřel, ale vstoupil dříve do předpekli; proto nej působivější pobožnosti za umírající a za duše zemřelých jest obětování Pánu Bohu milostného se poddání, s jakým umíraje, opouštěl Ježíše a Marii;***) pros též sám sv. Josefa, aby jako on sám umíral v rukou Ježíše a Marie, tak i k tvému lůžku smrtelnému přivedl Ježíše a Marii.

Chceš-li pak zakusiti té milosrdné ochrany sv. Josefa, cti ho, miluj a vzývej, modli se k němu každý

*) In Vita, C. VI.

**) Faber: Život duchovní.

den nějakou modlitbičku, zasvěcuj k jeho cti každou středu a celý měsíc březen, rozšiřuj pobožnost k němu mezi věřícími a zvláště mezi mládeží, mezi otci rodin a dělníky; — především pak následuj ho ve ctnostech!

Následuj ho zejména ve víře, naději a poslušnosti k vůli Boží, uvažuje, že on nikdy nekolísal ani ve chvílích nejtěžších. Následuj ho v lásce k Ježíšovi a k Marii, uvažuje, že on se jim zcela věnoval. Následuj ho v milování panictví, modlitby, práce a života skrytého, uvažuje, že on v těch ctnostech nejvíce se přiblížil k Ježíšovi a k Marii. Zdaž můžeš říci, že jsi podoben sv. Josefovi?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó svatý Josefe, nauč mne kráčet ve svých šlépějích, ale zároveň táhni mne za sebou a ochraňuj mne jako syna svého! Kéž jsem vždy ve společnosti Ježíše, Marie a Tvé. A jako jsi s nevýslovnou láskou choval Božské Dítko na rukou svých, tak učiň, abych i já měl velmi velikou lásku k Ježíši, skrytému v Nejsv. Svátosti a slouže mu věrně v životě a spojen jsa s Ním při smrti, oslavoval ho s Tebou po celou věčnost.

ThDr JOSEF ŠEBESTIAN PELCZAR,
BISKUP, V PŘEMYŠLU.

Ježíš Kristus vzorem a mistrem kněze.

ROZJÍMÁNÍ PRO KNĚZE.

□ □ □ □

ČÁST II.

Ježíš Kristus ve svém veřejném
životě jest vzorem a mistrem kněze.

Se svolením autorovým na jazyk český
přeložil

JAN MOTTL,
farář ve Velharticích.

VELHARTICE.

Nákladem vlastním. — Tiskem družstva „Vlast“ v Praze.
1912.

Ježíš Kristus v životě svém veřejném jest vzorem i mistrem kněze.

ČÁST I.

Čím jest Ježíš Kristus pro kněze a co od něho žádá.

Rozjímání I.

Ježíš Kristus jest pravý Bůh a Spasitel náš jako Pravda, Cesta a Život.

1. Sv. apoštol Jan v knize evangelia takto mluví o tajemství vtělení: Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha a Bohem bylo Slovo. A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi a viděli jsme slávu jeho, slávu to jako jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy (Jan 1, 14.). Velebí hned v úvodu božství a člověčenství Ježíšovo, pamatuje, že i člověčenství náleží čest božská, protože sloučeno jest nerozdílně s božstvím v jednotě božské osoby.

Ježíš Kristus sám vyznal, že jest pravý Bůh, ačkoli přišel na svět v lidském těle, a sice nejjasněji tenkrát, když řekl: Prvé než Abraham byl, já jsem (Jan 8, 58); já a Otec jedno jsme (Jan 10. 30) já v Otci, a Otec jest ve mně (Jan 14. 10.); kdo mne vidí, vidí i Otce (Jan 14, 9.). Židé srozuměli, že Pán Ježíš mluví o božství svém ve významu doslovném; neboť když se jich otázal, proč

ho chtějí ukamenovati, odpověděli: Pro rouhání, a to že ty, jsa člověkem, děláš se Bohem (Jan 10, 33.) To vyznání opakoval Kristus i tenkrát, když ho měla za to potkati jistá smrt; neboť na otázku Kaifášovu: Zapřísahám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus Syn Boží, odpověděl: Ty jsi řekl (Mat. 26, 63. 64.); když pak rada židovská otázala se znovu: Ty-li jsi tedy Syn Boží, odpověděl jí: Vy pravíte, já jsem (Luc. 22, 70.), což z úst Kaifášových i rádců vyvolalo bouřlivý pokřik: Rouhal se, hoden jest smrti.

Že slovům Krista Pána možno jest i třeba věřiti, dokázal sám jednak životem tak svatým, že ani nejzarytější nepřátelé nemohli mu vytknouti ani dost lehkého hříchu, jednak zázraky tak četnými a tak zjevnými, že mohl se na ně odvolati jako na pečeť svého božství: Nečiním-li skutků v Otce svého, nevěříte mi; pak-li však je činím a nechcete věřiti mně, skutkům věřte, abyste poznali a uvěřili, že Otec jest ve mně a já v Otci (Jan 10, 37.).

Že Ježíš Kristus jest pravý Bůh, dosvědčil sám Otec nebeský spolu s Duchem svatým; neboť když Spasitel po křtu svém vystoupil z vody, otevřela se mu nebesa, i viděl Ducha Božího sestupovati jako holubici a přicházeti na něj. A aj, hlas s nebeřkoucí: »Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo« (Mat. 3, 16. 17.). Podobně na hoře Tábor dale se slyšeti hlas: Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo; toho poslouvejte (Mat. 17, 5.).

Že Ježíš Kristus jest pravý Bůh, dosvědčuje Nejvyšší Bohorodička, která uvěřivši slovům archandělovým, že porodí syna, který bude slouti synem Nejvyššího, uctila první to Slovo vtělené a složila mu hold ve stáji betlemské i pod kří-

žem. Svědčí o tom andělé, kteří nad stáji zpívali píseň chvály a sloužili Pánu na poušti. Dosvědčují to apoštolové a evangelistové, jichž jménem sv. Petr ujišťoval: Ty jsi Kristus, Syn Boží živého (Mat. 10, 16.). Dosvědčuje to jménem mužův Israelových Jan Křtitel, jenž spatřiv Spasitele ohlašuje: Ejhle Beránek Boží, který snímá hříchy světa (Jan 1, 29.). Dosvědčuje Alžběta jménem žen, vítajíc Bohorodičku těmi slovy: Odkud mi to, že Matka Pána mého přišla ke mně? (Luc. 1, 43.). Dosvědčuje slepý žid jménem lidu, padaje na tvář před Kristem a vyznáváje: Věřím Pane (Jan 9, 38.). Dosvědčuje setník římský jménem pohanů, volaje: »Jistě, Syn Boží byl tento (Mat 27, 54.). Dosvědčují miliony mučedníků, kteří za víru v božství Kristovo s radostí prolili krev. Dosvědčují nesčetné zástupy duší věřících všelikého pokolení a věku, které za Petrem opakují: My jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží (Jan 6, 70.). Dosvědčují ty řady blahoslavených, které viděl sv. Jan ve zjevení, volajících hlasem velikým: Hoden jest Beránek, který byl zabit, vzíti moc a bohatství a moudrost a sílu a čest a slávu a blahoslavenství (Zjev. 5, 12.).

Přidruž se i ty k těm zástupům, a vyznáváje víru v božství Krista Pána, provolávej: Sedícím u trůnu a Beránkovi dobrořečení i čest i sláva i moc na věky věků v. (Apoc. 5, 13.). Děkuj Trojici sv. za ten nevýslovný div lásky, že Syn Boží stal se člověkem, aby žádný, kdo v něj věří, nezahynul, ale měl život věčný. Umiň si za tuto lásku odvděčiti se láskou!

II. V podobenství o milosrdném Samaritánu představil Kristus Pán dílo našeho vykoupení. Kdo jest tím Israelitou, zraněným od lupičů a vydaným na

pospas smrti, ne-li pokolení lidské po hříchu praotce Adama? A kdo milosrdným Samaritánem, ne-li Slovo Vtělené, Ježíš Kristus? On přišel, aby hledal, co bylo zahynulo (Luc. 19, 10.) a stal se nám moudrostí od Boha a spravedlností i posvěcením a vykoupením (1 Cor. 1, 30.). Poněvadž pokolení lidské přerušilo přátelství s Bohem a upadlo v hroznou otroctví satana, proto Kristus Pán smířil v sobě svět s Bohem a vykoupil člověka drahoucennou krví svou, jakožto krví Beránka nevinného a neposkvrněného (1 Petr 1, 19); a z té krve učinil zřídlo spásy k očištění a posvěcení duší, svěřiv je zároveň s pravdou Boží pod stráž a péči hospody Boží, to jest, církve Kristovy. Jak tu nevelebili nejmilostivějších a nejsvětějších výrokův Božích? Jak nezpívati s církví: *O felix culpa, quae talem ac tantum meruisti habere Redemptorem! O mira circa nos tuae pietatis dignatio! O aestimabilis dilectio caritatis! Ut servum redimeres, Filium tradidisti.*

Rozvaž dále, jak hojné jest vykoupení, dokonané skrze Ježíše Krista, a porozumiš slovům apoštolovým: Kde se rozhojnil hřích, tu se více rozhojnila láska; aby jakož panoval hřích k smrti, tak panovala i milost skrze spravedlnost k životu věčnému (Řím. 5, 20.—21.).

Rozvaž zejména, že Ježíš Kristus stal se pro nás pravdou, cestou a životem.

Ježíš Kristus jest naší pravdou, neboť jako Pravda skutečná poučil lidi o Bohu a o jejich určení, čili přinesl na zemi pravdu, jejíž ostříhání a zvěstování svěřil církvi učící, obdařené od Ducha svatého darem neomylnosti. Tak pravda jest skutečně božská, dokonalá, nezměnitelná, neboť vyšla z úst Božích, — pravda všeobecná, protože uspokojující potřeby jak lidí prostých, tak i mudrcův, — pravda věčná, protože nebe i země

učil Otec, tak mluvím (Jan 8, 28.). Duše Kristova byla stále spojena s božstvím, a to netoliko milostí posvěcující, ale též i viděním, takže neustále patřila na Boha a rozmlouvala s ním na modlitbě, vyžívajíc se v projevech velebení, obětování, ponížení se, zadostiučinění za hříchy světa a prosby za lidi. Ó jak vznešená byla modlitba Krista Pána, a jak svaté byly jeho myšlenky, záměry a soudy! Onť v člověčenství svém plnil v celé dokonalosti to přikázání lásky: **Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého**; proto v jeho srdci nebylo jiných náklonností leč k Bohu, takže mohl o sobě říci: **Nemohuť já sám od sebe ničehož činiti . . . nehledám vůle své, ale vůle toho, kterýž mne poslal** (Jan 5, 30.); vůle Otce nebeského jest mým pokrmem, mou zálibou, mým životem; ničeho si též nežádám, než abych Otce nebeského oslavil a každým úderem srdce svého, každým činem, každým slovem svým, každým činem, každým utrpením k tomu přispěl, aby Otec můj byl ode všech poznán, ctěn, milován, neboť od toho vlastně štěstí lidí závisí. Pro sebe pak po čem Pán Ježíš toužil? Hle, po sebezapření, ponížení, bolesti — slovem po kříži.

Porovnej nyní, knězi, své modlitby, myšlenky, city, tužby, záměry s vnitřním životem Krista Pána; ó jak veliký tu rozdíl! Jak hluboko musí se každý pokořiti!

II. Ježíš Kristus učí nás také životu zevnějšímu, a to jak svou zevnější podobou a svým slovem, tak svými činy a utrpeními. Zevnější jeho podoba byla věrným obleskem vnitřního rozpoložení, a tudíž plna božské velebnosti, nadpřirozeného půvabu, nadzemské skromnosti a sladkosti, takže sám pohled jeho táhl všechny k Bohu, posvěcoval a potěšoval. Podobní jsou vždy svatí služebníci jeho; tak o jednom z nich,

sv. Bernardinu — se vypravuje, že když se kde ukázal mezi svými vrstevníky, umlkly hned neskromné aneb světské jejich rozmluvy.

Kéž bys i ty, knězi, zevnějškem svým všechny vzdělával; nechať tedy skromnost a přívětivost zračí se na tvé tváři, v tvých očích, tvých šatech a na každém tvém kroku.

Mimo to všechna slova, činy a utrpení Kristova, toť jako paprsky toho slunce, které v jeho duši stále svítilo a hořelo, to jest, božské moci a nejdokonalejší svatosti. Jaká to moudrost v pravdě božská v každém promluvení, jaká lahoda a rozvážnost v jednání s učedníky, jaká dobrot a tklivost k nešťastným, jakáš hovi-vavost k nepřátelům, jaká poslušnost netoliko vůči Matce a pěstounovi, ale i vůči vládcům světským a katům, jaká pokora uprostřed pochval a ponížení, jaká záliba v modlitbě, jaká horlivost u vyučování, jaká chudoba a odříkání v životě, jaká trpělivost při smrti!

Hle, vzor a mistr pro všechny a zvláště pro kněze; proto věrní jeho služebníci snaží se tak mysliti, tak cítiti, tak mluvit, tak jednati, tak trpěti, jak je naučil ten božský mistr slovem a životem svým. Jedním z nich byl svatý Jan Maria Viamsey. Proniknut jsa duchem Kristovým, to jest, životem vnitřním Krista Pána, byl jeho obleskem i na venek, seč jen člověk jest. Když na př. mluvil k lidem, tvář jeho vyschlá a oduševnělá nabývala podivného výrazu, a slovo, zcela prosté a nehledané, mělo jakousi nadzemskou sílu, protože těch ctností, které jiným doporučil, sám byl jasným vzorem. Poslouchali ho také jako apoštola Kristova, poslaného v těch časech zkázy, aby připomněl lidem nauku evangelia a zvláště ta slova: Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám!

Starej se i ty, knězi, abys poznal Krista Pána, a to netoliko jeho slova a činy, ale též jeho pohnutky, city a záměry!

Starej se, abys následoval Krista Pána! Proto za příkladem sv. Františka Saleského a jiných svatých ptej se často v životě a zvláště ve chvílích vážnějších: Pane, co mám činiti? Jak Ty jsi postupoval v podobných případech? Co bys učinil, kdybys nyní byl na mém místě?

Jisto jest, že nelze následovati Krista Pána v konání zázraků, ale následovati ho v životě vnitřním jest možno a zavazuje všechny a zvláště kněze. Vždyť on sám přikazuje zapřítí se a milovati, a jeho apoštol takto se vyslovuje: *To cíte v sobě, což i v Kristu Ježíši (Filip. 2, 5.); obnovte se duchem myslí své (Ef. 4. 22.); následovníky mými buďtež, jako já jsem Kristův (1 Cor. 11, 1.), aby každý z vás mohl říci: Živ jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus (Gal. 2, 20.).*

Pamatuj, knězi, že Ježíš Kristus, jako hlava naše, má býti tvým životem, to značí, že jeho myšlenky mají býti tvými myšlenkami, jeho záměry tvými záměry, že jeho srdce má býti tvým srdcem, jeho duch tvým duchem; on též má mluvit k tobě, jednat skrze tebe, trpět s tebou a v tobě. Pamatuj, že život v Ježíšovi jest netoliko tvým světlem a tvou silou, ale též tvou potěchou, tvým jaksí Tábořem, kdež povznáše se nad starosti a boje pozemské, máš volati se sv. Petrem: Pane, dobře mi tu býti.

Jaký že jest tvůj život vnitřní a vnější?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane Ježíši, Tyš netoliko vzorem, ale i mistrem mým, a ve škole Tvé mám se učiti životu nadpřirozenému a v pravdě kněžskému. Ale jak nechápavý a lenivý ze mne učedník! Neboť zdaž tak myslím, tak toužím, tak mluvím, tak jedním, tak trpím, jak ty mne učíš příkladem a slovem? Ach kdež! Právem mohl bys si tu stěžovati: Tak dlouho jsem s tebou, a ne-

poznals mne a nestal jsi se mi podobným. Věru, zasloužil jsem toho, abys mne vyloučil ze své školy; ale Ty, ó Pane, měj smilování nade mnou a nepřestaň ke mně mluvit a zároveň učíš, aby Tebe poslouchal nehodný sluha Tvůj.

Rozjímání III.

Ježíš Kristus povoláváje první učedníky, učí kněze, jak má jíti za hlasem Božím.

I. Evangelia vypravují, že když Jan Křtitel rozmlouval s dvěma svými učedníky, jichž jména jsou Jan a Ondřej, ukázal se jim Pán Ježíš, přecházeje velmi blízko jich. Jan Křtitel uzřev jej řekl: E j h l e, B e r á n e k B o ž í, což tak vzrušilo ony učedníky, že se rozhodli přiblížiti se ke Kristu. Hle, toť obraz milosti Boží, účinkující na mladého levitu. Chce-li Spasitel táhnouti koho do své služby, zjevuje se mu hlasem církve jako pravý Bůh a Spasitel, jako Beránek Boží, který snímá hříchy světa; a zároveň probouzí v duši touhu oddati se na výlučnou službu tomuto Beránkovi. Připomeň si ony chvíle a vzdávej díky Pánu, že ráčil na tebe pohlédnouti; neboť zdaž zasloužil jsi toho předchozí svatostí života?

Svatou touhu dvou učedníků odměnil Spasitel ihned; neboť vida je, ani jdou za ním, otázal se: Co hledáte? I tebe otázal se tenkrát Pán, když vstupoval jsi do semináře: Proč jsi sem přišel? Co hledáš v životě kněžském, který si volíš? Zdaž spasení své duše a práci na rozšíření mého království? A snad hojnosti, obohacení sebe a svého příbuzenstva? Snad pohodlí a života lenivého, změkčilého, sybarytského? Snad slávy, cti, vysoké hodnosti duchovní? Jsou-li takové tvé pohnutky, vyjdi odtud, neboť nejsi hoden mi sloužiti; jest-li pak nepovolán vetřeš se do mé služby, nenajdeš pravého štěstí, ale zahubiš mnoho

duší jiných. Můžeš však napravit svou vinu a z nepovolaného státi se povolaným, jestliže s pocitem upřímné lítosti a pevného předsevzetí obrátíš se ke mně, opakuje ona slova: Ty, Pane, a toliko Ty jsi částí dědictví mého — pro Tebe jenom chci žít, pracovat a trpět.

Čeho hledáš nyní ve službě kněžské, kdy již kolik let, kolik desíletí jsi v ní ztrávil? Čeho hledáš v tom postavení, které nyní zaujímáš, — v těch svých denních pracech, snahách, záměrech? Zdaž mne a toliko mne? Zdaž pamatuješ na tu výstrahu: Všechno marnost kromě milovati Boha a sloužiti mu?

Učedníci působením světla vnitřního otázali se ne z prázdné zvědavosti, ale v umyslu přidružití se k Spasiteli: Mistře, kde bydlíš? A ačkoli Spasitel uvedl je do chudé zajisté chaty, která mu sloužila za chvilkový nocleh, nepozastavili se nad tím, ale zůstali s božským Mistrem a chtivě poslouchali jeho nauky.

Ty víš, knězi, že Kristus nemešká v přepychu bohatství, ani ve světské slávě, ani ve středu veselých hodovníků; a proto nehledej ho tam, ale miluj chudobu, pokoru a umrtvenost. Ty víš, že on kraluje v nebi na trůně slávy, ale že na křídlech modlitby možno vznésti se k němu; a proto modlitbou proniknej co nejčastěji nebesa! Ty víš, že on přebývá na oltáři po čas oběti svaté a v příbytku svátostném; a proto vylévej tam před ním duši svou a zvi jej do domku srdce svého, ačkoli domek ten velice chudičký. Ty víš, že on žije v duších čistých a milujících; a proto starej se, aby všechny duše, především pak ty, které péči tvé Pán svěřil, spojovaly se s ním co nejužěji.

Zdaž budeš tak činiti?

II. Dva učedníci, poznavše Spasitele, chtěli se o to štěstí s jinými rozdělit; tož jeden z nich Ondřej — doběhl hned k bratru svému Šimonovi a řekl k němu: **N a l e z l i j s m e M e s s i á š e , j e n ž s e v y k l á**

dá Kristus, a přivedl jej k Ježíšovi. Tak víra živá a láska vroucí jest vždy proniknuta duchem apoštolským a chtěla by celý svět přitáhnouti k Bohu; proto působí, seč jest, zvláště na své nejbližší a těší se, když je vidí již obrácené anebo postupující v dokonalosti, a rmoutí se, jestli oni, nedbajíce volání, straní se Boha a jeho církve. Tak i ty, knězi, kohokoliv v životě potkáš, zvláště pak své příbuzné, své přátele, své ovečky, starej se, abys je získal Bohu a veď je jak modlitbou, tak prací apoštolskou k srdci Ježíšovu; a nezapomínej též povzbuzovati zbožné mládence a nakloňovati je ke službě kněžské, protože takových dnes církev velmi potřebuje.

Jakmile Šimon stanul před obličejem Ježíšovým, pohlédl Pán na něj okem božské vševědoucnosti a zvláštní lásky, protože tohoto právě učedníka vyvolil od věkův za hlavu své církve a nejvyššího pastýře svých oveček; potom řekl: Ty jsi Šimon, syn Jonášův; ty budeš slouiti Kefas, což se vykládá: Skála (Jan 1, 42.). O něco později Spasitel objasnil ta slova, řka k Šimonovi: Na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského a cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi (Mat. 16, 18.—19.). Ještě později, neboť již po zmrtvých vstání svém řekne k Petrovi: Pasiž beránky mé, pasiž ovce mé, ale dříve pohlédne na něho na nádvoří Kaifášově okem soustrasti a odpuštění!

Ucti tu sv. Petra a všechny jeho nástupce; a vyznáváje víru v primát a neomylnost papežovu, mluv se zápalem: Sláva ti, stolice apoštolská, učitelko pravdy, rozdatelko milostí, vykonavatelko nejvyšší vlády duchovní, matko lidí, ochranitelko spravedlnosti a pokoje, opatrovnice pravé osvěty, archo spasení pro celý svět — sláva ti a láska a oddanost! Hle, i já,

tvůj sluha, toužím věřiti vždy v to, čemu ty učíš, zavrhnouti to, co ty zavrhuješ, činiti to, co ty poroučíš, a sdíleti vždy tvou radost i tvou žalost.

Kristus Pán, povoláváje Šimona za apoštola, změnil jeho název na znamení, že má od té chvíle býti silným a neochvějným jako skála, a to nejen vzhledem k bludům a pokušením, ale i vzhledem k pronásledováním. Petr až na okamžité zapomenutí se u Kaitáše, stál pevně do konce života při Kristu, neleka se ani namáhání, utrpení, ani muk, a dokonce i krev za něho prolil. V jeho šlépěje vstoupilo tolik papežů, tolik biskupův, tolik kněží.

Dnes ta síla ducha jest tím potřebnější, protože proti církvi strhují se strašné bouře, a tu a tam zuří i pronásledování, ovšem ještě ne krvavé, ale i toho třeba se lekati.

Hleď, knězi, abys i ty byl ve službě Boží skálou neochvějnou, abys se proto opíral statně netoliko lehkým vlnám, jež stále skálu omývají a pomalu drobí, jako na př. lehčím nástrahám žádostí anebo vnadidlům světa, ale i rozbouřeným balvanům, vši silou útočícím, to jest násilným pokušením a těžkým pronásledováním. Zdaž byl jsi dosud takovou skalou?

III. Když sám potom Spasitel ubíral se do Galileje, potkal Filipa, pocházejícího z Bethsaidy, odkudž byli také Petr a Ondřej. Pohleděv na něj, řekl: Pojď za mnou! A Filip hned šel za Ježíšem.

Ó bys i ty tak ochotně poslouchal hlasu Božího, zvláště když Pán žádá od tebe jakéhosi vítězství anebo jakési oběti. Ó, bys po celý život šel věrně za Spasitelem, následuje jeho ctností, zvláště sebezapírání, pokory a lásky.

Filip přivedl hned ke Kristu přítele svého, jménem Nathanaele, který z úst božských uslyšel tu vzácnou pochvalu: E j h l e p r a v ý I s r a e l i t a, v n ě m ž n e n í l s t i (Jan 1. 47.). Nathanael, čili jak tvrdí spi-

sovatelé, Bartoloměj, s počátku váhal, ale jakmile uslyšel z úst Spasitelových ta slova: Prvé nežli tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkem, viděl jsem tebe; zvolal s velikou věrou: Rabbi, ty jsi Syn Boží, ty jsi král israelský; za to mu dal Pán tu sladkou přípověď: Amen, amen pravím vám, uzříte nebe otevřené a anděly Boží vstupující a sstupující na Syna člověka.

Tak i ty, knězi, věř, doufej, miluj, pracuj, trp! A třeba tě časem potkají těžké boje a utrpení, neklesej na mysli a nevzdaluj se od Krista, neboť přijde den — a možná že velmi brzy — že andělé zanesou duši tvou k jeho stopám.

Okamžitou poslušností k hlasu Božím vyznačovali se vždy svatí kněží, a k těm náležel též sv. František Saleský. Jako potomek významného rodu, mimo to pln znamenitých vlastností, měl, po světsku mluveno, skvělou budoucnost před sebou, zvláště když otec vybral mu krásnou a bohatou nevěstu. Ale mládenec uslyšel v duši hlas povolání Božího a rozhodl se jíti za ním přes všechny překážky, vida také v tom pokyn z nebe, že když vracel se z Chambery, kde ho zapsali do seznamu advokátů, po třikráte spadl s koně, a po každé, šavle, vyletěvši z pochvy, utvořila s ní znamení kříže. Pobožná matka odevzdala jej hned službě Boží, otec však déle se vzpíral, ale konečně ustoupil.

A jaká byla poslušnost tvá ke vnuknutím Božím?

Zpytování svědomí. Předsevzeti.

Ó Pane, Tys i ke mně řekl: »Pojď za mnou« a mluvíš tak každodenně; ale jak lenivě a nevěrně jdu za Tebou. Změň dnes nikoliv jméno mé, ale srdce mé, abych od nynějška jenom Tebe hledal a našel Tebe na věky.

Rozjímání IV.

**Ježíš Kristus učí, jak se připravovati k svěcením
a s jakým úmyslem přijímati svěcení.**

I. Do třicátého roku života svého meškal Spasitel v malém městečku židovském; a co tam činil? Modlil se, čítával s Marií a s Josefem knihy posvátné a pracoval, konaje všelijaké služby v kuchyni a v dílně. Když již opustil Nazaret a přijal křest z rukou Janových, krátce před počatím práce učitelské, uchýlil se na poušť, aby tam čtyřicet dní ztrávil v mlčení, modlitbě a pokání. Divno zajisté zamilování si samoty u toho, který žil ve stálém spojení s Otcem čili v ustavičné sebranosti a moudrostí svou božskou ne nabytou, ale vlastní v údiv mohl přivésti a obrátiti celý svět. Tím chtěl Spasitel naučiti všechny pokoře a životu vnitřnímu, kněžím pak dáti pokyn, že mají v samotě, modlitbou, sebedrtvením, cvičením se ve ctnostech a čtením duchovním knih čili vědou bohoslovnou připravovati se k svěcením a k působení apoštolskému.

Od samého počátku starala se církev o dobrou přípravu budoucích služebníků oltáře, ale teprve na sněmu tridentském, patrně z vnuknutí Ducha svatého, nařídila, aby pro ně byly zakládány ve všech diecésích zvláštní semináře, což během času také skutečně se stalo. O zdokonalení těchto zbožných ústavů zajímali se velicí biskupové, a jedním z nejzaslouzejších byl v tom směru sv. Altons z Liguori; neboť on netoliko zreformoval svůj seminář v diecési Sanctae Agathae Gothorum, povznášeje v něm obzor vědecký i duchovní, ale působil v tom směru i na jiné biskupy, a jednomu z nich dokonce neváhal říci: »Nejeden pastýř vydává se v nebezpečení věčného zavržení pro svůj seminář, a to stane se i s Vaší Biskupskou Milostí, nedáte-li se s celou energií do díla reformy.«

Jak tento světěk chápal vychování mladých le-
vitův, poznati možno z instrukce od něho složené:

1. Klerik má každodenně a) rozjímati celou ho-
dinu, aby se zachoval v sebranosti a horlivosti, b)
navštěvovati Nejsv. Svátost, zvláště je-li veřejně vy-
stavena, — c) čisti životy svatých, aby se povzbudil
k jich následování, — d) míti zvláštní úctu k Nejsv.
Panně, jakožto Matce a Královně církve.

2. Za účelem sebezsvěcování má klerik pozoro-
vati vzorné kněze, unikati rozmluvám světským, vy-
stříhati se důvěrnosti s lidmi světskými, zvláště s že-
nami, a bedlivě bdíti, aby neztratil dobré pověsti, tak
potřebné k vážnosti stavu duchovního.

3. Klerik má býti poslušným rozkazů svých před-
stavených, skromným, bez strojenosti a bez pýchy,
tichým a pokojemilovným v domě, vzorným ve třídě,
jiné vzdělávajícím v kostele, zvláště když koná po-
sváté funkce.

4. Se svatostí negativní, záležející v unikání hříchu,
má klerik spojovati svatost pozitivní, cviče se v na-
bývání ctností! Má též aspoň každých osm dní se
zpovídati a ještě častěji přistupovati ke stolu Páně.

Sám sv. Altons, jako klerik, vzdělával každého
svou pobožností, takže lid neapolský divil se velice,
patře, jak ten mládenec, jenž vyšel z tak vznešeného
rodu a byl již slavným advokátem, nyní oblečen
v komži a s křížem v ruce prochází ulicí, a za ním
jde zástup chlapců, aby přijímali od něho v kostele
učení katechismu.

Pečlivě připravovali se k svěcením i jiní svatí
kněží.

Sv. Ignác na př. po generální zpovědi, kterou vy-
konal v kostele Nejsv. Panny Marie v Monserratě,
odebral se do Manrezy, kde modle se sedm hodin
denně, přísně se postě, bičuje se nelítostně, posluhuje
chorým v nemocnici, deset měsíců jaksi na rekolekcích

ztrávil. Tu obdržel od Boha hojně osvícení o věcech duchovních, čehož ovocem byla zlatá v pravdě knížka pod názvem **Cvičení duchovní**, o které pravil sv. František Sálesský, že více hříšníkům obrátila, než písmen obsahuje. Vrátiv se z Jerusalema, umínil si nabýti důkladného vzdělání a učil se napřed grammatice v národní škole v Salamance, potom latině, filosofii a theologii v Paříži, žije při tom z almužny a nezanedbáváje svých pobožností. Poznal z vlastního přesvědčení, čeho třeba mladým levitům, a to mu posloužilo později při zařizování německé kolleje v Římě. Před svěcením kněžským, které obdržel v r. 1537. posluhoval ještě chorým v nemocnici benátské; dříve však ještě než první mši sv. sloužil, ztrávil nějaký čas v opuštěném klášteře na modlitbě a pokání.

A ty, knězi, jak jsi se připravoval k svěcením? Jak ti uplynula čtyři léta v semináři? Zdaž na modlitbě, cvičení se v ctnostech a v práci vědecké? Zda nezanedbával jsi duchovních cvičení, jež tehdy představení ukládali, zejména rozjímání, časté zpovědi, denní návštěvy Nejsv. Svátosti, modlitby růžence, čtení knih pobožných a bohoslovných, večerního zpytování svědomí?

Navykni si od nynějška, co doporučuje svatý kněz Olier, abys každý rok v den Obětování Panny Marie a ve výroční den svěcení obnovil sliby a předsevzetí učiněná v čase rekolekci před svěceními.

II. Když Kristus Pán měl třicet let, odešel z Nazaretu, rozloučiv se s Nejsv. Matkou, která to rozloučení, velice bolestné, s úplným podobením se vůli Boží přijala; potom sám uchýlil se nad Jordán, kde předchůdce jeho Jan učil a křest vody udílel. Svatý tento muž téměř třicet let ztrávil na poušti, modle se a postě tak přísně, že pokrmem jeho byla kobylka a med lesní. Uslyšev v duši hlas Páně, počal napomínati lidi ku pokání, a ty, kteří se obraceli a vyznávali z hříchů svých, křtil

v řece Jordáně. Zároveň zvěstoval příští Krista Pána, řka: Já vás křtím vodou ku pokání, ale ten, který přijde po mně, mocnější jest nad mne, a já nejsem hoden ponésti obuvi jeho. On bude vás křtíti Duchem svatým a ohněm (Mat. 3, 11.).

Obdržel zjevení Boží, po čem má poznati zaslíbeného Spasitele; proto jakmile uzřel Krista Pána, řekl k učedníkům svým: Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa.

Hleď i ty, knězi, následovati sv. Jana, miluje modlitbu, pokání a pokoru, a rozjasní se tvé oko víry, takže budeš viděti před sebou stále Beránka Božího.

Ježíš Kristus vmísiv se mezi lid, požádal křtu od Jana, a proč ho požádal? Hle, chtěl splniti vůli Otce svého a ukázati, že z rozkazu Božího ohlašuje Jan pokání Israelitům a uděluje křest kajícím. Chtěl oznámiti, že přišel ustanoviti svátost křtu, který mocí jeho smrti má shlazovati hříchy. Chtěl vodu očistiti a posvětit, aby v té svátosti obdržela moc ospravedlňující. Chtěl učitelské působení své začíti úkonem nejhlubšího ponížení se, aby všechny lidi, a zvláště kněze naučil pokoře a dal jim výstrahu, aby se nikdy nepovažovali za úplně čisté, ale aby stále se očišťovali z vad a křehkostí svých. Chtěl projevit, že má konati pokání za hříšníky a proto, ač nejsvětější, stojí uprostřed hříšníků. Patř, co hlubokých tajemství ten úkon zavírá.

Jan, spatřiv Krista Pána, zvolal: Já mám býti křtěn od tebe a ty jdeš ke mně? — neboť já křtím jenom vodou, ale ty křtíš Duchem svatým. Ale Pán řekl na to: Nechej nyní; neboť tak sluší nám vyplniti všelikou spravedlnost (Mat. 3, 15.). Vídíš, jaký tu boj pokory Boží s pokorou člověka, a uč se z toho, že třeba podrobiti se vůli Boží, ať nás ponižuje anebo povznáší, jen třeba v tomto povznášení hledati toliko Boha. Čerpej z toho

také poučení, abys nezáviděl bratřím zdaru anebo důstojnosti, ale abys těšil se z toho, co druhý činí dobrého aneb co dostává od Boha.

Pokora přijímá hned odměnu, neboť, hle, otvírají se nebesa, Duch svatý sstupuje jako holubice a přichází na Krista; slyšeti též hlas Boha Otce: **Tento jest syn můj milý, v němž jsem si zalíbil.**

Něco podobného stalo se i s tebou, knězi, když jsi přijímal svěcení. Neboť i nad tebou otevřela se nebesa, aby vylila na tebe proudy milostí Božích; i na tebe sestoupil Duch svatý, aby ti dal takovou moc, jaké nemají andělové, jaké se nedostalo ani Bohorodičce, i na tebe hodí se slova: **Tento jest můj milý syn, v němž jsem si zalíbil, ježž jsem učinil učitelem své pravdy, rozdělovatelem své milosti, knězem své oběti.**

A s jakým úmyslem jsi přijímal svěcení? Zdaž s hlubokou pokorou, že jsi povolání toho nehoden? Zdaž s vroucí vděčností, že Pán pohlédl na tebe, ač nehodného? Zda s pevným předsevzetím, že za nevýslovnou lásku odplatíš se velikou láskou a věrnou službou?

Sv. Alfons Liguori přijav svěcení napsal si takovéto pravidlo života: 1. Jsem knězem; důstojnost má převyšuje důstojnost andělů; proto záhodno, abych zachoval čistotu andělskou. 2. Bůh sám chce býti mne bídneho poslušným; oč spíše povinen jsem poslouchati jeho hlasu, vnuknutí, jeho milosti a rozkazů svých představených. 3. Církev sv. obdarila mne velice vysokou hodností; proto i já jsem povinen ctíti ji svatým životem, jakož i svými pracemi a vnitřním bojem proti bludům a bezbožnosti. 4. Obětuji každodenně Pána Ježíše Otci nebeskému; mám tedy obléci se v jeho ctnosti, abych hodně konal to nejdůstojnější tajemství. 5. Pán učinil mne nástrojem a prostředníkem

mezi Bohem a člověkem; třeba mi proto zachovati přátelství s Bohem, abych hodně plnil úřad prostředníka. 6. Věřící mají viděti ve mně vzor všelikých ctností, k nimž směřují; jest proto mou povinností dávat jim stále dobrý příklad, a tudíž jeviti se vážným, obezřelým, opatrným, ale dalekým drsnosti a pýchy. 7. Kněz má vítěziti nad peklém, tělem a světem, z čehož vyplývá mi povinnost spolupůsobiti s milostí, abych dobyl vítězství v tom strašném boji. 8. Hříšníci očekávají ode mne pomoci, aby mohli povstati z hříchů; mám tedy v tom duchu jednati modlitbou, příkladem, slovem i skutkem. 9. Jako kněz Ježíše Krista mám míti v nenávisti lidské ohledy, přátelství světská, ctižádost a vlastní prospěch, jež kněžství tak ponižují a hubí tolik duchovních. 10. Sebranost, horlivost, vykonávání modliteb a cvičení se v pravých ctnostech — toť mé ustavičné zaměstnání, chci-li se líbiti Pánu Bohu. — Mám hledati jediné slávy Boží, posvěcení své duše a spásy duší jiných, a proto pracovati k dosažení tohoto cíle, byť mne to mělo státi život. 12. Jsem knězem, a proto jest mou stavovskou povinností vštěpovati duším ctnosti a velebiti Ježíše, věčného kněze.¹⁾

Zdaž v životě kněžském zachovávaš tyto zásady a neustupuješ zpět, místo abys postupoval ku předu?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, předchůdce Tvůj, vida Tě přistupujícího ke křtu uprostřed hříšníků, volal s hlubokou pokorou: Já mám býti pokřtěn od Tebe, a Ty jdeš ke mně. Oč spíše já se mám kořiti, když Ty jsi přišel ke mně, povoláváje mne do služby své, a když každodenně přicházíš ke mně, konaje mým prostřednictvím obět Nejsvětější. Zatím však příprava má k službě kněžské jak nepatrná byla a nedostatečná; ale i nyní schází mi duch

¹⁾ Čti Berthe »Saint Alphonse de Liguori. Tome I. Chap. VI. p. 50 Paris 1900.

modlitby, duch kající, duch svaté horlivosti. Než Ty, ó Ježíši, učiň, ať znovu otevrou se nade mnou nebesa, a necht' přijde na mne Duch svatý se svými milostmi, aby se od té chvíle změnil můj život.

Rozjímání V.

Ježíš Kristus povznáší kněze nad míru vysoko, ale žádá též od něho svatosti života.

I. Což jest člověk, že jsi naň pamětliv? — učinils ho málo menším andělů (Ž. 8, 5.), — tak možno říci o každém knězi, protože nad míru vysoko jej Pán povznáší.

U lidí veliké jest ceny důstojnost královská, ale vyšší s jistého hlediska jest důstojnost kněžská; neboť první týká se těla a statků časných, druhá týká se duše a statků duchovních; proto přirovnává sv. Ambrož tu první k olovu, druhou k zlatu.

Mezi lidmi po nejsvětější Panně zvláštní hodnosti došli sv. Josef a sv. Jan Křtitel; neboť první byl pěstounem Pána Ježíše, druhý pak jeho předchůdcem, — první choval na rukou dětátko Boží, druhý polil Krista vodou Jordánu, a jeden i druhý byl mužem svatým; ale žádný z nich neobdržel takové moci nad skutečným a mystickým tělem Krista Pána, jakou od něho přijímá kněz.

Vyšším člověka jest anděl, a kněz má s ním nemalou podobnost, takže jej andělem pozemským nazývají. Anděl se modlí, rozkazy Boží plní a lidi ostříhá; totéž činí kněz; — v tom pak jest vyšší anděla, že slovo Boží hlásá, Beránka Božího obětuje a z pramenů Spasitelových čerpá; proto mohl sv. Bernad říci: *Longe excellentius est officium vestrum, quod admirabile est, et non solum in oculis vestris, sed etiam angelorum.* Když sv. Jan evangelista chtěl padnouti k nohám anděla, řekl

mu tento: Hleď, abys toho nečinil, jsemť spolu služebník tvůj (Apoc. 19, 10.). Co více, sv. František z Assisi neváhal tvrditi, že kdyby viděl anděla a kněze jíti spolu, pozdravil by dříve kněze.

Všechny anděle i lidi převyšuje důstojností nejsvětější Panna Maria, neboť jakmile vyřkla ta slova: Staniž se mi, Slovo Předvěčné stalo se tělem, Panna stala se Bohorodičkou. Kněz jest jejím služebníkem, ale i on pěti slovy přivádí Krista Pána na oltář, a to tolikrát! Nejsv. Panna byla vyšší apoštolů, avšak ne jí, nýbrž toliko apoštolům dal Pán moc kněžskou. Nejsv. Panna byla přítomna oběti křížové, ale té oběti neobnovuje ve mši svaté, jak to činí kněz. Nejsv. Panna zjednává hříšníkům milost obrácení, ale hříchů jim neodpouští, jak to činí kněz. Z rukou kněze přijímala též nejsv. Panna tělo a krev Pána Ježíše po jeho nanebevstoupení.

A jakže sám Kristus Pán vyslovuje se o kněžích? Hle mluví k nim: Již vás nebudu zvat služebníky, ale nazval jsem vás přáteli (Jan 15, 15.). Vám dáno jest znáti tajemství království nebeského (Mat 4, 11.). Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás (Jan 20, 21.).

Co o kněžích říkají apoštolové? To, že jsou »lidmi Božími« (I. Tim. 6, 11.), služebníky Kristovými a rozdavači tajemství Božích (I. Cor. 4, 1.)

Jak nazývají kněze otcové a učitelé církevní? Hle, legati ad Deum (sv. Klement), divina militia (sv. Lev), angelicus ordo (sv. Bernard), columnae fidei (sv. Rehoř Naz.), ianuae civitatis aeternae (sv. Prosper), cooperatores Christi a salvatores mundi (sv. Jeroným); ano i směle tvrdí, že kněz jest vicarius Christi

a alter Christus, protože netoliko má moc a posláni od Krista, ale že i skrze něho Kristus učí, křtí, obětuje se, odpouští hříchy atd.; tu znovu mluví o kněžích, že oni jsou *dii excelsi, in quorum synagoga Deus deorum stare desiderat* (sv. Augustin), a že jejich moc jest sicut *potestas divinarum personarum* (sv. Bernardin Sien).

Hleď, knězi, jak vysoko tě Pán povznesl. Raduj, se z toho, že Pán veliké věci ti učinil, veleb milosrdenství Boží nad sebou a děkuj nejsladšímu srdci Ježíšovu, zvláště ve výročí svěcení a první mše sv., a s druhé strany pokořuj se hluboce, že jsi té cti nehoden, odprošuj za dosavadní nevěrnost ve službě Boží a bdi nad tím, abys od nynějška na důstojnosti své zlým činem anebo leností si nezadal. Tak činí vždy svatí kněží; zdaž i ty tak činíš? Když velebný Otec Claudius de la Colombière, Jesuita, přijímal svěcení, přeplněn byl radostí a nadšením z té myšlenky, že od té chvíle jako sluha Kristův a prostředník mezi Bohem a lidmi bude pracovati na jich spáse a že jim bude hlásati slovo Boží, a že ve svatých svátostech bude na ně vylévati krev Spasitele, a zvláště že bude pro ně konati Nejsvětější obět. Zarážel jej ovšem pocit vlastní vědomosti a slabosti, ale v úzkostech svých takto se posiloval: »Budu přece každodenně přináseti Nejsv. obět; v tom leží celá má naděje, v tom jediná moje útěcha. Ježíš Kristus by měl málo moci, kdyby mne nedovedl den ode dne posilovati. Nepřestal by mi činiti výčitek za chladnost, kdybych se měl jednou zanedbati. Ze dne na den Ježíš bude dávati nové rady, ze dne na den nových sil poskytné. On mě poučí, On mě potěší, dodá důvěry, sám milostí mi udělí, o něž prosím, anebo jako Prostředník zjedná mi je svou obětí.« (Retraite str. 24.)

Hle, toť pokyn i pro tebe.

II. Ježíš Kristus nesmírně mnoho dává knězi, ale též mnoho od něho žádá, protože nad to nic není spravedlivějšího. Již v Starém Zákoně nařídil Pán levitům: Svatí budou Bohu svému, a neposkvrní jména jeho; nebo zápal Hospodinův a chleby Boha svého obětují a protož svatí budou... neboť já svatý jsem Hospodin, kterýž posvěcují jejich (Levit. 21, 6. 8.). Žádal-li tedy Bůh svatosti života od služebníků svých, kteří mu v oběť přinášeli krev zvířat a chleby předkladné, oč spravedlivěji může jí požadovati od těch, kteří obětují Beránka bez poskvrny a každodenně se nasycují chlebem andělským.

Skutečně Kristus Pán takový rozkaz dává kněžím Nového Zákona: Buďte dokonalí, jako Otec váš nebeský dokonalý jest (Mat. 5, 48.), což znamená: Snažte se býti podobnými v životě Otci nebeskému, který jest svatost sama, a míti v duších život Boží, život svatý. Vy jste sůl země; vy jste světlo světa... Tak světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a oslavovali Otce, kterýž jest v nebesích (Mat. 5. 13. 14. 16.).

Za příkladem Spasitelovým vyzývá apoštol: »Žádnému nedávajíc žádného pohoršení, aby nebyla haněna služba naše, ale ve všem se prokazujme jako služebníci Boží (II. Kor. 6, 3.—4.). Týž napomíná kněze, aby jako »člověk Boží« následoval spravedlnosti, pobožnosti, víry, lásky, trpělivosti, tichosti (I. Tim. 6, 11), aby bojoval dobrý boj (12.) a byl příkladem věřících (4, 12.), jda za Kristem, který jest nejvyšším knězem, a to svatým, nevinným,

neposkvrněným, odděleným od hříšníků (Žid. 7, 26.).

Svatosti žádá od kněze nevěsta Kristova církve svatá, jednak že je odlučuje od světa a pečlivě vychovává v seminářích, jednak že před svěcením zkoumá starostlivě jejich povahu a život, jednak že v knihách svých výslovně praví: *Ministros Ecclesiae fide et opere debere esse perfectos* (Pontif.), jednak že na sněmech stanoví zákony týkající se kázně kněžské. Tak na př. sněm tridentský schválil: *Monebunt Episcopi suos clericos, in quocunque ordine fuerint, ut conversatione, sermone, et scientia commisso sibi populo praeaeant, eius, memores, quod scriptum est: Sancti eritis, quia et ego sanctus sum* (Sess. 14. de ref.). Co více, v prvních dobách některé sněmy dovolovaly jenom takové přijímati do stavu duchovního, kteří po křtu nedopustili se těžkého hříchu. Dopustil-li se pak někdo po vysvěcení těžšího přestupku, býval na celý život zavřen v klášteře.

Jeden jest též hlas otcův a učitelův svatých, že služebníci oltáře mají zářiti všemi ctnostmi. Stačí uvést slova sv. Prospera: »*Dici non potest, quam sancti esse debeant sacerdotes, cum ipsi sint, qui velut novi Aarones incensum precum Deo offerant, Illius majestatem placent, iustitiae rigorem impediunt, iram et furorem Illius avertant; cum ipsi per Dei gratiam fiant divinae voluntatis indices, Ecclesiarum Christi post Apostolos fundatores, fidelis populi ductores, veritatis assertores et defensores, falsorum dogmatum inimici, haere-*

sum flagella, baptizatorum patres,
rerum coelestium praecones.*

Nic nad to správnějšího. Svatým má býti kněz, jako zástupce Kristův, aby důstojně představoval Svätého Svatých; svatým jako učitel zákona Páně, aby mu učil slovem i životem; — svatým jako kněz Nejsvětější oběti, aby čisté byly jeho ruce, které se dotýkají těla Božího, čistá ústa, která rumění krev Ježíšova; — svatým jako správce Boží a prostředník lidí, aby modlitbou a pokáním krotil hněv Boží a uváděl na ně milosti s nebe; svatým jako pastýř duší, aby je vedl za sebou cestami Božími, neboť na tom závisí také jeho štěstí časné a spasení věčné.

Takový jest hlas Boží a hlas církve; ale i hlas lidu vymáhá od kněze svatosti. Dobří chtějí v něm viděti vzor k následování a rmoutí se, když toho nevidí. Zlí sledují bedlivě, zda tak žije, jak učí, a postřehnou-li, že podléhá nějaké vadě, vylouvají tím svoje hříchy, ano i mnohdy smích si tropí z náboženství, že má takové služebníky, kteří nevěří v to, čemu učí, sic kdyby věřili, jinak by žili. Dnes zlý svět jest velice náchylným k takovým úsudkům; proto kněží tím usilovněji mají dychtiti po svatosti stavu svému odpovídající.

Zdaž jest taková dychtivost u tebe? Zda můžeš aspoň říci: Jako jelen touží po pramenech vod, tak touží duše má po Tobě, ó Bože, a po dokonalé službě Tvé. Tato touha jest nutná, neboť jednak vyprošuje hojnější milosti u Boha, který »l a č n é n a s y c u j e d o b r ý m i v ě c m i«, jednak dává duši horoucí zápal a velikou sílu v dychtění po ctnosti; vždyť dle slov Písma m o u d r o s t, a tudíž i ctnost, s n a d n ě s p a t ř e n a b ý v á o d t ě c h, k t e ř í j i m i l u j í a n a l e z e n a b ý v á o d t ě c h, k t e ř í j i h l e d a j í (Moudr. 6, 13. 14.).

Tato touha působí, že kněz horlivěji se modlí, statečněji s žádostmi svými a s nástrahami světa bojuje, vytrvaleji na posvěcení své duše a duší jiných pracuje.

Zdaž taková touha jest u všech kněží? Bohužel, nikoliv; neboť jsou i takoví, kteří spokojující se prostředním stupněm ctnosti kněžské, přímo tvrdí, že dokonalost jest údělem a výsadou malé hrstky svatých, oni pak že nejsou k ní vázáni, protože nenáleží do počtu řeholníků anebo poustevníků. Smutný to zajisté klam, jehož následek jest, že takový kněz nestará se o nabytí dokonalých ctností, ani o důkladné napravení svých vad, — že zanedbává obvyklé pobožnosti, jako rozjímání, zpytování svědomí, častou zpověď, exercitie, duchovní četbu, — že lehce váží malé přestupky, a tak upadá v duchovní chladnost, časem i v těžké hříchy. Zdaž tobě cos podobného nehrozí? Zdaž pohlížíš na dokonalost kněžskou tak, jako na př. sv. Vincenc Paulanský, který často říkával: »Kdybych nebyl knězem, nikdy bych se neodvážil státi se jím, neboť cítím, že býti knězem, znamená býti svatým«.

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, všechno jsi mi dal, co dáti jsi mohl, a příliš vysoko povznesl jsi mne nehodného; ale já špatně se za to odvděčuji, protože neposlouchám Tvého rozkazu: Buďte dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest, a v duši mé plno marných a pozemských žádostí, které přehlušují touhu po úplném oddání se tobě. Právem bys mne mohl vymazati z počtu Svých služebníků, ale já dnes volám k Tobě s lítostí a s důvěrou: *Ne proicias me a facie tua et spiritum sanctum tuum ne auferas a me.*

Rozjímání VI.

Jaká má býtii svatost kněze.

I. Svatost kněze má býtii v pravdě kněžská, to jest podle vůle a života nejvyššího kněze Ježíše Krista dosažená, která se proto vystříhá všelikého hříchu a dychtí po nabytí všelikých ctností, která dbá o posvěcení vlastní duše, která nezakládá si na zevnější pozornosti, nýbrž na vnitřním jednání a na vnitřních úkonech a pohnutkách k dokonalosti. Protivou takové svatosti jest ctnost zdánlivá, plynoucí z pohnutek pozemských, zvláště ze sebelásky, a tím spíše ctnost pokrytecká, zakrývající mnohdy hrubé přestupky a různé vady.

Taková byla ctnost fariseů; řekl o nich Pán Ježíš: »Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákonníkův a fariseů, nevedete do království nebeského« (Mat. 5, 20), týmž jindy pohrozil: »Běda vám, zákonníci a fariseové pokrytci, jenž jste podobni hrobům obíleným, které z venčí zdají se pěknými lidem, ale uvnitř jsou plni kostí umrlčích a všeliké nečistoty« (Mat. 23, 27).

Či není mezi kněžími takových hrobů obílených, kteří chtějí, aby je lidé měli za hodné, a ve skutečnosti hovějí různým přestupkům a v těžkých hříších trvají? Jsou, ale počet jich neveliký, a čím déle, méně jich bude, protože dnes tisíce očí patří podezíravě na kněze, takže zlému a pokryteckému těžko se ukrýti. Zato více jest takových, kteří chladně a nevěrně, ale s vědomím své viny Pánu Bohu slouží. Takoví na př. hromují mocně s kazatelen na některé vady, na př. na hněv anebo lakotu, a sami jich nejsou prosti. Řeční výmluvně o potřebě modlitby a umrtvenosti, a sami málo a špatně se modlí, k umrtvování pak docela

nejsou rychlí. Doporučují vroucně užítky mše sv. a časté zpovědi a sami nedbale k sv. oběti se připravují a zřídka se zpovídají. Takovým mohl by ne jeden svě-
ták říci: Medice, cura te ipsum! Může i tobě?

II. Svatost kněze má býti všestranná, to jest, zářiti všemi ctnostmi, žádné nevyjímajíc, protože jedné-li se toliko nedostává, daleko knězi k dokonaloti. Především kněze mají zdobiti: vzhledem k Bohu láska, jaké on sám žádá, horlivost o jeho slávu, jakož i o čest Bohorodičky a prospěch církve, láska k modlitbě, pravá zbožnost a obětovný duch; vzhledem k lidem horlivost o jejich spásu, milosrdnost, srdečnost ke všem, poslušnost ku představeným; — vzhledem k sobě samému útlost svědomí, sebezápor, pokora, čistota, skromnost, opatrnost, prostota, cit povinnosti, pracovitost a trpělivost.

Mimo to svatost má objímati celý život kněze, a proto má se jeviti v myšlenkách, aby vypuzovala z duše netoliko každou myšlenku hříšnou a zejména všelikou představu neskromnou, všeliký soud proti lásce k bližnímu, ale i všechny myšlenky marné, všechno zbytečné snění, v němž si tak libuje naše obraznost.

Má se jeviti v pocitech srdce, aby netoliko žádné věci nemiloval proti vůli Boží, aneb více než Bůh ji milovati dovoluje, ale aby také ty tvory, které sluší se anebo náleží milovati, toliko pro Boha a v Bohu miloval, a Boha samého ve všem; proto střež se nepořádných náklonností a zvířecí sebelásky.

Má se jeviti ve skutcích, a tedy u vykonávání funkcí posvátných, v plnění povinností ať osobních, ať pastýřských, v používání pobožností, konečně ve skutcích milosrdenství a horlivosti apoštolské. Slovem svatost kněžská má se podobati mosaikovému obrazu, který potud jest pěkný a dokonalý, není-li v něm žádné štěrbiny.

Zdaž jest takovou svatost tvá?

Svatost kněžská má býti vysoká, zejména vyšší, nežli obyčejná dokonalost věřících. Jestli dle slov sv. Lva Velikého býti křesťanem znamená coelestem formam induere, což třeba říci o knězi, který věřící důstojností svou a mocí nevýslovně převyšuje; správně proto dovozuje sv. Vavřinec Justiniani: Magna dignitas, sed magnum et pondus. In alto gradu positi oportet quoque ut in virtutum culmine sint erecti; alioquin non ad meritum sed ad proprium praesunt iudicium; správně též ozývá se sv. Isidor: Tantum inter sacerdotem et quemlibet probum interesse debet, quantum inter coelum et terram discriminis est.

Mimo to kněz přijímá nerovně více milostí nežli, věřící; hle, sám Spasitel praví: Od každého pak, jemuž mnoho bylo dáno, bude se pohledávati mnoho, a komu bylo svěřeno mnoho od toho bude se žádati více. (Luc. 12, 48.) Skutečně více dává Pán knězi a více mu svěřuje, má tedy právo více od něho vymáhati.

Konečně kněz jest povinen býti živým jaksí evangeliem pro lid, ježto všichni mají se od něho učiti životu Božímu a nalézati v něm vzor k následování, což vyžaduje neposlední dokonalosti. On má netoliko obracet hříšníky, ale též duše nevinné vésti cestami Božími; než jak se to stane, nekráčí-li sám těmi cestami; však qui non ardet, non accendit (sv. Řehoř Veliký); co více, lingua amoris, qui non amat, barbara est et peregrina (sv. Bernard). Právem tedy připomíná sv. Chrysostom: Sacerdos debet vitam habere immaculatam, ut omnes in illum veluti in aliquod exemplar excellens intueantur. Idcirco enim nos elegit, ut simus quasi luminaria et magis-

tri ceterorum, ac veluti Angeli versemur in terris; na jiném místě zase takto tvrdí: *Necesse est sacerdotem sic esse purum, ut in coelis collocatus inter coelestes illas virtutes medius staret.*

Svatost kněze světského má býti vyšší než svatost řeholníka, ačkoli tento z povolání svého má dychtiti po dokonalosti; takový totiž důvod uvádí sv. Tomáš Aquinský: *Quia per sacrum Ordinem aliquis deputatur ad dignissima ministeria, quibus ipsi Christo servitur in Sacramento altaris, ad quod requiritur maior sanctitas interior, quam requirat etiam religionis status. Unde gravius peccat, ceteris paribus, clericus in Sacris Ordinibus constitutus, quam aliquis religiosus, qui non habet ordinem sacrum (2. 2, 9, 184 a. 8.).*

Svatost kněží světských má býti vzdělána dle ideálu apoštolského, a tudíž Kristova, tak aby každý z nich mohl říci k věřícím: *Následovníky mými buďtež, jakož i já jsem Kristův (1. Cor. 4, 16.).*

IV. Konečně svatost kněžská má stále postupovati a trvati až do konce života; neboť kdo nepostupuje, ten couvá, a kdo couvá, ten může i v pozdějším věku klesnouti v těžké hříchy a zahubiti svou duši. Nežádá se, abychom pracovali stále na venek a stále s větším zápalem, neboť věkem energie přirozená se stírá a také sil fysických ubývá, ale abychom to, na čem pracujeme, pracovali stále dokonaleji uvnitř a při tom abychom nabývali ctností stále zralejších a trvalejších. Tak činí svatí kněží. Vidí oni ve světle Božím, že nemají dosti ctností a zásluhy; a ačkoli v životě svém postřehují nejeden dobrý skutek, přece zdá se jim tak nepatrným a nedokonalým, že mu nepřipisují žádné ceny. Proto stále se pokořují a stále

prahnou po větší dokonalosti, Jeden z nich — sv. Ondřej z Avelinu — zavázal se slibem, že ze dvou činností dobrých vybere vždy tu dokonalejší. Jiný — sv. Alfons z Liguori — složil slib rovněž nesnadný, že žádné chvíle v životě neztratí. Pracoval také do posledního dechu, a když máje skoro devadesát let, nemohl kázati ani zpovídati, psal aspoň duchovní knížky a modlil se.

Bohužel, takové vytrvalosti neshledáváme příliš často u kněží. Nejednen přestává pracovati před časem a uchýliv se na odpočinek, žije pohodlně a nečinně, ačkoli v okolí žeň veliká, a dělníkův málo. Co horšího, život nejednoho kněze světského i řeholního dá se přirovnati k soše Nabuchodonosora, jehož hlava byla ze zlata, ramena a prsa ze stříbra, bedra z mědi, holeně ze železa a nohy z hlíny (Daniel II.); to jest, jeho skutky jsou napřed dokonalé jako zlato, a potom ztrácejí stále více na ceně, až konečně stávají se hlinou.

A jak jest s tebou? Zda nepotřebuješ stydět se před tolika dušemi zbožnými, jejichž zpovědi slýcháš? Ty je mnohdy káráš za malé přestupky a žádáš od nich mnoho, a sám jaký jsi?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, přijímaje z rukou biskupových tonsuru, ujišťoval jsem hlasitě: *Dominus pars haereditatis meae et calicis mei* a v den svěcení kněžských přislíbil jsem se zápalem: *Diligam te, Domine, fortitudo mea et refugium meum*; kdežto dnes se studem a lítostí musím zvolati: *Salvum me fac, quoniam defecit sanctus*; tak jest, nejsem svatý, jakým jsem povinen býti; ovšem, horší jsem, nežli jsem byl v prvních letech kněžských, a méně mám ctností, nežli tolik duší, pro které pracuji. Než Ty, o Ježíši, slituj se nade mnou a podporuj mne, abych se stal podobným svatým sluhům Tvým!

ČÁST II.

Ježíš Kristus učí kněze, čemu má unikati.

Rozjímání VII.

Unikání hříchu smrtelného.

I. Proč stříci se hříchu smrtelného? Proto, že hřích vůbec jest vědomou a dobrovolnou neposlušností vůle Boží, a tedy odbojem proti Bohu. A kdož jest Bůh? Toť Ten, který jest sám ze sebe a všechny dokonalosti má v nekonečné míře — toť nejvyšší Pán a Stvořitel všehomíra. — A co jest člověk? Tvor, který mocí Boží povstal z nicoty, a jehož Bůh zachovává, aby se nevrátil v nicotu. A tato nicota vzpirá se vůli Stvořitelově, volajíc drze: »Nebudu sloužiti. Kdož jest Bůh, aby mi rozkazoval?« Divte se, nebesa, a slyš to, země, neboť veliké zlo člověk učinil.

Hřích jest hanebnou nevděčností a šeredným věrolomstvím. Hle, Bůh jest pro člověka netoliko Stvořitelem, Pánem a Vládcem, ale i Otcem nejlepším, neboť on dává mu život a rozličná dobra přirozená, on z nevýslovné lásky posílá na svět Syna svého Jednorozeného, aby hříšného člověka vykoupil krví svou a v církvi své aby mu zůstavil pro jeho spasení pravdu, milost a vládu, a do konce aby mu dával sebe samého v tajemství oltářním; — on skrze Ducha svatého osvěcuje a zúrodňuje tu církev a každou duši, aby majíc v sobě život Boží na zemi, sloučila se jednou s Bohem na věky. Všechněch těchto darů dostává se katolickému křesťanu v úděl, pod tou podmínkou, aby již na křtu svatém přislíbil zachovati Bohu věrnost; zatím však křesťan, těžkého hříchu se dopouštěje,

stává se zrádcem, křivopřísežníkem, nevděčником, protože darů Božích užívá proti jich dárci, protože Spasitele znovu přibíjí na kříž a šlape jeho krev, protože Ducha svatého vyhání ze své duše, aby v ní postavil oltář a trůn satanovi. Jak strašná to urážka! U lidí jest velikým zločinem kralovražda a bývá trestána smrtí; a hle, hřích smrtelný jest takořka kralovraždou, protože hříšník netoliko následuje oněch katů, kteří ukřižovali Boha-člověka, ale on chce takořka zabítí Pána Boha, aby mu nerozkazoval a jeho netrestal. *Peccatum, quantum in se est, Deum perimit*, pravil sv. Bernard. Urážka ta jest nekonečná, protože nekonečná jest důstojnost uraženého (sv. Tomáš Aqu.); proto na dostiučinění za ni bylo třeba smrti Boha-člověka, a tresty pekelné nedovedou shladiti viny, byť jediného toliko hříchu smrtelného, a proto jsou věčné.

Bůh, jakožto nejsvětější, musí míti v nelibosti hřích, — jako nejspravedlivější, musí jej trestati, sic přestal by býti Bohem. *Odiosunt Deo impius et impietas eius* (Sap. XIV). A jak strašné jsou ty tresty! Uvaž jen, že andělé za jeden hřích, myšlenkou spáchaný, byli zbaveni tak veliké slávy a tak hojné milosti a spadli s nebe do pekla, do věčného zavržení a trestu. Rozvaž, že první rodiče, spáchavše jenom jeden hřích, ztratili pro sebe i pro potomstvo dary nadpřirozené, že musili vyjít z ráje na putování světem a smrt v bolestech, že na celé pokolení lidské stáhli tolik neštěstí a tolik utrpení.

Rozvaž, jak trašné jsou tresty v pekle, které hřích smrtelný zapálil, a že tam jsou také duše, které se dopustili jenom jednoho hříchu těžkého a bez pokání sešli se světa. *Ne bojte se těch* — varuje Spasitel — *kteří zabíjejí tělo, duše však zabítí nemohou; ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti*

d o p e k l a (Mat. 10, 28)., a to právě učiní hřích smrtelný.

Rozvaž, jak nevýslovné muky snesl Spasitel za to, že přijal na sebe hříchy celého lidstva; hled, jak proto v zahradě krvavý pot prolévá, — slyš, jak s kříže volá: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?

Rovněž, jak hřích smrtelný nešťastnou činí duši již v životě! Všechno co lidé nazývají zlem, může se pro nás státi dobrem, milujeme-li jen Pána Boha (Řím. 8, 28); proto právem těšil se starý Tobiáš: »Neboj se, synu můj; chudý sice život vedeme, ale mnoho dobrého míti budeme, jestliže se báti budeme Boha a jestliže odstoupíme od všelikého hříchu a budeme-li dobře činiti« (Tob. 4, 23). Za to však hřích smrtelný jest pravým a jediným zlem. Neboť on, odnímaje duši milost pověcuující, s ní pak Boha, odnímá zároveň život nadpřirozený, odnímá nadpřirozenou krásu, odnímá nadpřirozené zásluhy a činí ji ošklivou mrtvolou, ležící bez hnutí, protože duše nic nadpřirozeného pro život věčný nemůže učiniti, a hanebně páchnoucí, protože množíc hříchy, rozkládá se v hnílobu a kazí jiné duše. Právem tedy volá k hříšníkovi sv. Cyprian: »*Ani m a m t u a m m i s e r p e r d i d i s t i ; i p s e a m b u l a n s f u n u s t u u m p o r t a r e c o e p i s t i ; e t n o n a c r i t e r p l a n g i s .*« Právem též hříšníci musí naříkati: *C e c i d i t c o r o n a c a p i t i s n o s t r i ; v a e n o b i s , q u i a p e c c a v i n u s* (Thren 5, 16).

Zdaž i ty nemusíš plakati nad sebou?

II. Jestli však hřích každého křestana jest tak strašnou urážkou Boha a tak velikým zlem pro člověka, což říci o hříchu kněze? Vždyť kněz stojí výše než věřící a více milosti od Boha přijímá, protože mocí svěcení stává se pomazaným Božím, vykonava-

telem vlády Kristovy a jaksi druhým Kristem; proto hřích jeho jest tím těžším věrolomstvím a tím hanebnější nevděčností! On z povolání svého jest povinen býti svatým, a zatím dopouští se ohavných svatokrádeží. On má rozšiřovati slávu Pána Boha, a zatím uráží ho více, než jiní hříšníci. On má býti přítelem Pána Ježíše, a zatím vydává ho katům a pomáhá ho křižovati. On má vésti lidi k spasení, a zatím uvádí v záhubu duši svou a duše jiné. On má ničiti království hříchu, království satanovo, a zatím uráží Pána Boha v jeho vlastním domu; proto právem nařiká sv. Řehoř Veliký: *Heu Domine Deus, quia ipsi sunt in persecutione tua primi, qui videntur in ecclesia tua gerere principatum.* On má býti člověkem Božím, a zatím stává se podobným ďáblu; však sám Spasitel řekl k apoštolům: *Z dali nevyvolil jsem vás dvanácte? A jeden z vás jest ďábel* (Jan 6, 71.)

Vysoko stojí kněz, ale také tím níže padá, jako pohrozil Pán skrze proroka: *Postavil jsem tě na hoře svaté Boží, a zhřešil jsi a svrhl jsem tě s hory Boží a zkazil jsem tě* (Ezech. 28, 14. 16.). *Quid altius coelo — praví sv. Petr Chrysolog — de coelo cadet, in coelestibus qui delinquit.* Právem tedy tvrdí Otcové, že nejbolestnější jest pro Pána Boha urážka, spáchaná od těch, kteří jsou přioděni důstojností kněžskou. *Nulla re Deus magis offenditur, quam quando peccatores sacerdotii dignitate praefulgeant* (sv. Chrysostomus). A proč? Proto, že jest to hanebná zrada a že jí nic omluviti nedovede. Vždyť kněz nemůže uvést na svou obranu, že neměl s dostatek světla, anebo že mu scházely potřebné milosti. Hřešíť on s vědomím zlého anděla; avšak jeho vina skoro

větší, protože anděl, ačkoli měl rozum osvícený, neviděl ještě kříže na Kalvarii a nebyl knězem; proto právem kněz hříšník může o sobě říci: *Lucifero horribilem me invenio. Ille nulla praecedente vindicta peccavit superbiens; ego visa eius poena, peccavi contemnens. Ille semel in innocentia est constitutus; ego multoties in ea sum restitutus. Ille se erexit contra Eum, qui eum fecit: ego contra Eum, qui me refecit. Et si ambo contra Deum, ille tamen contra non requirentem se, ego vero contra morientem pro me* (Sv. Bonaventura de 4. ment. exercit.).

Ale též lekati se má trestu Luciferova, neobrátili se v čas k Bohu: *Sacerdos Christi angelus Domini factus est; tamquam angelus aut eligitur aut reprobatur* (Sv. Bernard).

Trest očekávající zlého kněze bude tím těžší, čím větší jsou jeho přestupky, neboť odplatí Hospodin činícimu zlé vedle zlosti jeho (II. Král. 3, 39.). Sliboval-li v Starém Zákoně Bůh zlým kněžím: Pošlu na vás chudobu a zlořečiti budu požehnáním vašim a zlořečiti budu jim nebo nepoložili jste to na srdce (Mal. 2, 2.); — pohrozil-li, že ten, který v zemi svatých nepravost činil, nespátří slávy Páně (Is. 26, 19.), jakého výroku má se lekati zlý kněz Nového Zákona? Vždyť sám Spasitel oznámil, že onen služebník, jenž poznal vůli pána svého a nepřipravil ani neučinil podle vůle jeho, dostane mnoho ran (Luc. 12, 47.).

Ó, jak strašné musí být peklo takového služebníka! Ale největší bolest způsobí mu tam výčitka Spasitelova, hřmící v duši po celou věčnost: Což jsem

ti učinil anebo čím jsem tě zarmoutil, že jsi se ukázal nevděčným vůči mně? Vyvýšil jsem tě na svého dvořana a přítele, ano i na svého zástupce, a ty jsi mne jako Jidáš za trochu grošů prodal mým katům. Zasypal jsem tě statky pozemskými a hojnými útěchami, ano i krmil jsem tě mannou nebeskou, totiž tělem svým a krví svou, a tys mne krutě bičoval svou smyslností. Obklopil jsem tě lidskou ctí, — učinil jsem tě vyšším králů zemských, a tys svou pýchou vložil korunu trnovou na moji skráň a přibil mne na kříž.

Zdaž se nelekáš, aby si i na tebe Pán tak nestěžoval?

Svatí kněží lekali se hříchu a jenom hříchu, a jeden z nich — sv. Anselm — neváhal se vysloviti, že by raději volil vrhnouti se v peklo, než dopustiti se hříchu. Téhož ducha byl sv. Jan Maria Vianney. Přijímalť pokoření sebe, námahu a hořkost, ale urážky Boží sněsti nemohl. Trápil se nad ní jako syn, jemuž urazili otce. Každá potupa, způsobená Bohu, dotýkala se nejcitlivější struny jeho srdce a vyvolávala hlubokou bolest. Ó můj Bože — volal hned se slzami — když přemýšlím o strašné nevděčnosti člověka vzhledem k Bohu, mám chuť utéci někam za moře, abych jí neviděl. Strašná to věc! Kdyby Bůh nebyl tak dobrý! Ale jeho dobrota tak veliká, tak veliká! Ach, jakého zahanbení zakusíme, až poznáme na posledním soudu svou nevděčnost! Tehdy pochopíme — ale pozdě. Pán Ježíš otáže se nás: »Proč jsi mne urážel?«, a my nebudeme věděti co odpověděti.« Takové úvahy končily se vždy bolestným zvoláním: »Ó jak jsou hříšníci nešťastní! jak nešťastní!« . . .

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Bože, Ty nekonečně oškliviš si hřích a trestáš za hřích; a já zahrávám mnohdy s hříchem, a nekaji se, jak jsem povinen, za hříchy předešlého života.

Než dnes pronikni svatou bázní srdce mé, abych uměl aspoň báti se Tebe, když neumím ještě milovati Tebe.*) Bázeň pak nechť přivede za sebou lásku, abych každodenně litoval z dokonalé lásky, že jsem Tebe, Nejvyšší dobro, tolikráte urazil.

Rozjímání VIII.

Unikání hříchu smrtelnému.

(Pokračování.)

**Jak nešťastným jest kněz, páchající hříchy smrtelné,
a jak veliké škody působí duším.**

I. Těžkou úlohu má kněz a nemálo bolestí zakouší v životě svém, z nichž nejcitelnější asi jest ta myšlenka, ustavičně jej trápící, že Bůh bývá tak často a tak těžce urážen, — že tolik duší hyne na věky na vzdor lásce Boží a práci kněžské. Než s druhé strany nachází dobrý kněz v modlitbě, v oběti mše sv. a v jiných funkcích svých tolik útěch svatých, že mnohdy musí volati s pohnutím: **J a k v e l i k é m n o ž s t v í s l a d k o s t i T v é, P a n e, k t e r o u ž j s i s c h o v a l b o j í c í m s e T e b e** (Ž. 30, 20.).

Za to však nevýslovně nešťastným jest kněz, který těžce klesl a trvá v hříchu, zvláště v hříchu nečistém, protože ztrácje Boha, ztrácí zároveň radost a pokoj a naději a slávu a právo na nebe. Svědom. trápí jej neustále, volajíc jedním hlasem: **U b i e s D e u s t u u s? Q u o m o d o c e c i d i s t i l u c i f e r** — utlumil-li však v sobě ten hlas, tím větší jest jeho neštěstí. Každý úkon kněžský, každé kázání, každá zpověď, každá mše sv. odsloužená ve stavu hříchu jest pro něj oprávněnou výčitkou; každý pohřeb mu připomíná: **M e m e n t o m o r i** a otravuje bídou rozkoš, jaké se z hříchu těšil.

*) *Discam timere Te, Domine, si nondum didici amare Te* (sv. Augustin).

A mimo to znepokojuje ho bázeň, aby se lidé nedověděli o jeho hříších; tu zase skličuje ho stud, že se již dověděli, že jím pohrdají, že představení jej napomenou a pokárají!

A jak strašné jeho ponížení! On sluha Boží, přítel a zástupce Kristův, udělovatel Ducha svatého, stal se sluhou satana a nevolníkem hnusných vášní, takže mnohdy amplexatur stercora, qui nutriebatur in croceis (Thren IV., 5.). Právem nad takovými kněžími nařiká sv. Augustin: *Per noxias voluptates lapsi et effusi non solum templa Dei esse desinunt, verum etiam ruinae fiunt, in quibus habitant mala daemonia.*

Neštěstí zlého kněze jest tím větší, že jeden hřích plodí obyčejně množství jiných, — že za jednou svatokrádeží jde jich často celá řada; neboť co svatokrádeží může takový kněz spáchat za jeden den! Skutečné to malomocenství, jímž kazí se úd za údem. Snazším jest též u takového kněze návrat do hříchu, a mnohdy potvrzuje se na něm slovo Páně, že když duch nečistý vyjde od člověka a nalezned ům, z něhož vyšel, prázdný, vymetený a ozdobený, vezme s sebou sedm jiných duchů horších než sám, a vejdouce přebývají tam, i stávají se poslední věci člověka toho horšími, než byly první (Mat. 12, 43.—45.).

Za to však obrácení zlého kněze jest velmi nesnadné; neboť zdaž ty pravdy Boží, které pohnou člověkem světským, mohou působiti na toho, který všechno zná a vším pohrdá — jemuž věci Boží úplně zevšedněly? *Nihil impossibile, quam illum corrigere, qui omnia scit et tamen contemnens bonum, diligit malum* praví sv. Chrysostom a proto činí takovýto závěr: *Laici*

delinquentes facile emendantur. Clerici, si mali fuerint, in emendabiles sunt; a znovu: Si in sacerdotio peccas, peristi. Takový kněz nevěrností a nevděčností svou zadržuje výlev milostí Božích, jak pohrozil apoštol: Země, kteráž často pije přicházející na sebe dešť, a rodí bylinu příhodnou od Boha, ale kteráž vydává trní a hloží, zavržena jest a blízka zlořečení, jejížto konec jest spálení (Žid. 6, 7. 8.) Mimo to špatný kněz stydí se uznati se za hříšníka a činiti pokání, a dokonce i ve zpovědi, již ostatně se vyhýbá, vyznává se bez lítosti a úmyslu se polepšiti. Nerad též přijímá napomenutí, ať pocházejí od kohokoliv, takže sv. Chrysostom s hořkostí se ozývá: *nulla certe in mundo tam crudelis bestia, quam malus sacerdos, nam corrigi se non patitur, neque veritatem audire potest.*

Následek toho jest slepota duševní a zatvrzelost srdce, která působí, že hříšník na konec ztrácí stud i bázeň a často i víru; *cum in profundum venerit, contemnit* (Prov. 18, 3.), a *cor illius sicut aspidis surdae et obturantis aures suas* (Ps. 7, 4.).

Stává se, že takový kněz i před tváří smrti neobrací se upřímně, anebo umírá náhle bez smíření s Bohem. Ó jak přísný bude soud nad takovým knězem, a jak hrozné bude peklo!

Scito et vide, quia malum et amarum est reliquisset Dominum Deum tuum et non esse timorem mei apud te, dicit Dominus (Jer. 2, 19.).

Zdaž máš tu svatou bázeň?

II. Kněz, dopouštěje se hříchův těžkých, škodí netoliko sobě, ale i duším, ano i celé církvi, takže

právem stěžuje si sv. Řehož Veliký: *Nemo amplius in ecclesia nocet, quam qui perverse agens nomen vel ordinem sanctitatis habet.*

Takový kněz nečiní toho, co činiti jest povinen, to jest nepřičiňuje se o to, aby oslavoval Boha a posvěcoval duše. Neboť on předně se nemodlí anebo se modlí špatně, takže jeho modlitba ani jemu, ani bližním potřebných milostí nevyprošuje. Nenít on Mojžíšem, přimlouvajícím se za lid; avšak zpravďuje se na něm slovo sv. Řehoře Velikého: *Cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur.* Za druhé v práci pro duše ve zpovědnici, na kazatelně a kdekoliv jinde nerozvíjí té svaté horlivosti, která s milostí Boží duše obrací neb posvěcuje; neboť on sám jest chladnější než led, a vznítí-li časem v sobě umělý oheň rozhorlenosti na př. v kázání, oheň ten nikoho nerozpálí. Konečně nevzdělává nikoho dobrým příkladem, jak jest povinen; neboť třeba by své přestupky zakrýval pláštěm zdánlivé nábožnosti, lidé přece dříve nebo později poznají svůj omyl, což uvede jej později v tím větší pohrdání. Slovem, *qui sibi nequam est, cui alii bonus erit?* (Eccl. 14, 5.)

Naopak, špatný kněz mnohdy přímo duše hubí, když je svádí ke hříchu, zvláště nečistému, anebo když odpadnuv od církve, táhne je za sebou v propast herese neb odpadlictví. Jest to vražedník duší, — jako dravý vlk, trhající ovce, anebo travič, podávající arsenik v podobě cukru; k němu též volá Bůh, jako kdysi ke Kainovi: *Hlas krve bratra tvého volá ke mně ze země* (Gen. 4, 10.). Takový hlas jde nyní před trůn Boží i ze země polské, jako žaloba tolika duší, zavražděných od špatných kněží, mariavity zvaných.

Jiné duše kazí špatný kněz svým příkladem, podoběn jsa vskutku malomocnému, který snadno nakazí ty, kteří s ním mají bližší styk. Hřích jeho stává se tak *»ecclesiae labes, eorumque, qui cum ipso consuetudinem habent, pestis ac pernicies«* (sv. Isidor Pel.); neboť lidé snadno si namlouvají, že co dovoleno pastýřovi, dovoleno i ovečkám.

Všechny pohoršuje špatný kněz svým životem. Dobří patřice na jeho zjevné hřích, netoliko trnou nad tím a pohoršují se, ale mnohdy slábnou ve zbožnosti a vzdalují se svatým svátostem; neboť jest to skutečně těžká věc zpovídati se knězi známému pohoršlivým životem, a některé kajicnice cítí nepřemožitelný odpor, mají-li z jeho rukou přijímati sv. přijímání. Špatní těší se, že kněz není lepší než oni, a utvrzují se ve zlém, a mnohdy chlubí se hřích; *»viso exemplo pravo sacerdotum — naříká sv. Brigita — peccator fiduciam peccandi sumit et incipit de peccato, quod prius reputabat erubescibile, gloriari.*

Hřích kněze, je-li zjevný a ohavný, stává se takořka nákazou morovou, rozcházející se v celém okolí a zabíjející jiné duše, takže se poněkud zpravduje slovo sv. Chrysostoma: *»Si sacerdotes fuerint in peccatis, totus populus, convertitur ad peccandum.* Stává se také, že ten a onen, nevida dobrého příkladu na svém pastýři zanedbává povinnosti náboženské a stává se praktickým atheistou.

Konečně hřích kněze pohoršitele škodí celé církvi protože dává jinověrcům a bezbožníkům vítanou příležitost, aby za pád jednotlivců činili zodpovědným veškeré duchovenstvo a všechny kněze, aby je rozhlašovali za rozpustilce, šejdiře a podvodníky atd.

Ó jak strašný jest zločin pohoršení dané od špatného kněze. Ten, který měl šířiti čest jména Božího, šíří jeho urážku i rouhání se jemu; ten, který měl budovati království Ježíšovo v duších, buduje v nich království satanovo; který měl duše uváděti do nebe, strhuje je s sebou do pekla; který měl svolávati na lid požehnání Boží, stahuje naň, jako kdysi Heli, kletbu. Není tedy divu, že Kristus Pán ohlašuje strašnou hrozbu: Běda světu pro pohoršení! Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází. Kdo by pohoršil jedno z maličkých těchto, kteří ve mne věří, lépe by mu bylo, aby žernov osličí byl zavěšen na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské (Mat. 18, 6.—7)..

Kněz pohoršovatel zasluhuje dle slov sv. Řehoře Velikého tolik výroků smrti, kolikráte dal pohoršení, a podle sv. Chrysostoma, jest se mu báti v pekle trojího trestu: *qui legem transgrediuntur et doctoris finguntur auctoritate, dupliciter et tripliciter jure condemnabuntur: primo quia transgrediuntur, deinde, cum in corrigendis aliis ipsi claudicant, tertio, quia nequitia sua facile ceteros corrumpunt.*

Uvažuj nyní, zda jsi v životě kněžském nespáchal těžkého hříchu a nedal jsi někomu pohoršení, buďto zlým činem, buďto dobrovolným zanedbáváním povinnosti, buďto nerozvážným slovem neb nekněžským chováním. Bylo-li tak, hleď odprosiť za to Pána Boha a před lidmi zlo napravit! Bůh volá v duši, tož neodkládej obrácení; *audiamus illum, dum rogat, ne nos postea non audiat, dum iudicat* (sv. Augustin); ale s pokorou a důvěrou malomocného, kterého Pán uzdravil, volej: *Domine si vis, potes me mundare, a vykonej co nej-*

dříve dobrou zpověď, jak tě povzbuzuje sv. Bernardin Sien.: *Subito cum peccasti, vadas ad confitendum; quia quemadmodum in domo cum incenditur ignis, subito exclamas, ita cum peccasti, subito vadas ad clamorem confessionis, ad extinguendum peccatum.*

Vystříhal-li jsi se s milostí Boží hříchu smrtelného od času svěcení, a život tvůj byl vždy ku vzdělání věřících, děkuj za to Bohu, ale tím se neubezpečuj, protože nejeden kněz klesl až v pozdějším věku; raději stále se modli, stále bojuj, stále užívej známé zbraně duchovní a stále pamatuj na věčnost; vždyť sám sv. Ambrož vroucně o to Pána Boha prosil, ut diem obitus, diem extremi iudicii, damnationem aeterni supplicii, beatitudinemque regni futuri semper meminerim.

Zároveň modli se a pracuj, seč jen můžeš, aby kněží, s kterými se stýkáš, vedli život svatý; vidíš-li však, že některý začíná scházeti na bezcestí, napomeň jej v duchu lásky! Tak činil sv. Alfons z Liguori. Netoliko sám byl vzorem svatosti, ale jako kněz a potom jako biskup úsilně se staral, aby kněze, odbočující s cesty Boží, a zvláště pohoršovatele obrátil k Pánu Bohu. Jednou pozval k sobě takového kněze, a chtěje na něho mocný dojem učiniti, položil na prah své světnice veliký kříž. Kněz spatřiv kříž zarazil se velice a chtěl couvnouti. Tu však sv. Alfons, živě vzrušen, zvolal: »Vejdi synu můj a pošlap kříž Spasitelův! Či učiníš tak poprvé v životě?« Pohled ten a ta slova tak účinkovaly na kněze, že pláče žalostně přislíbil se polepšiti a slibu dostál.

Zdaž ty kříže Kristova nikdy jsi v životě nepošlapal?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane můj, pln studu a bázně vrhám se k nohám Tvým, neboť jak složím počet, kterého Ty v krátce budeš ode mne žádati, ze svého života a z práce na spasení duší, mé péči svěřených? Ó jak nedokonalý a nesvatý byl dosud můj život! Jak špatná byla práce pro duše! A snad i nejedné z nich dal jsem pohoršení. Což Ti odpovím na soudě? Ach Bože, vím že jsi Otec milosrdný, a proto z hloubi srdce zkroušeného volám k Tobě: Smiluj se nade mnou podle velikého milosrdenství svého a podle množství slitování svých shladiž nepravost mou a od hříchu mého očist mne!

Rozjímání IX.

Unikání zatvřelosti srdce a nekajčnosti.

I. Ježíš Kristus mluví sám o sobě, že přišel na svět pro hříšníky, aby je vyzval ku pokání a stal se smířením za hříchy naše, čili naším Vykupitelem a Prostředníkem u Otce. Za tím účelem vyslal před sebou Jana Křtitele, který netoliko vedl život kající, ale též volal k židům: »Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské. Přinášejte tedy ovoce hodné pokání; již zajisté přiložena jest sekera ke kořeni stromů; každý tedy strom, který nenese dobrého ovoce, vyřadí a na oheň uvržen bude.« (Mat. 3, 1. 8. 10.)

Sám Spasitel netoliko činil pokání za hříchy lidské, tak že pozemský jeho život byl pásmem utrpení a ponížení a zakončil se smrtí na kříži, ale vyzýval všechny ku pokání: »Pravím vám, nebudete-li pokání činiti, všichni podobně zahynete.« (Luc. 13, 5.) On též v Apocalypsi napomíná anděla, to jest biskupa efesského: »Mám proti

tobě, žes první svou lásku opustil. Protož pomni, odkud jsi vypadl, a čiň pokání a první skutky čiň! Pakliž toho nebude, přijdu na tebe rychle a pohnu svícem tvým s místa jeho, leč budeš činiti pokání.« (Apoc. 2, 4.—5.)

Rovněž nabádají ku pokání opravdoví služebníci Páně a zároveň sami činí pokání, a to netoliko za hříchy své, ač mnohdy velmi nečetné a lehké, ale i za hříchy jiných lidí, zvláště svých oveček. Sv. Karel na př. vedl život neslýchaně přísný a umrtvený, ale od času, kdy ovčinec jeho navštívila morová nákaza, kterou pokládal za trest za hříchy jisté části obyvatelů milánských, přičinil ještě skutků kajících, tak že od té doby spal toliko na tvrdých prknech a to sotva několik hodin, nejedl masa a nevytápěl svých obytných světnic, ve dne i v noci posluhoval nakaženým, bos a s těžkým křížem v ruce konal processí po ulicích města.

Věděli ti svatí kněží, jak potřebno a užitečno jest pro ně i pro lid pokání; zejména, že ono zjednává nám milosrdenství Boží, že přibližuje nás ke Kristu Pánu, který netoliko v čase utrpení, ale i po celý život za nás pokání činil, že zhlazuje tresty, patřící nám již na této zemi anebo v očistci, že krotí zlé žádosti, pobádá k větší bdělosti, vrací pokoj duše, množí zásluhy. Kdož by tedy utíkal od pokání!

Co se týče špatných kněží, tu sám Bůh k nim volá: »Obratťež se, obratťe se od cest svých nejhorších; a proč byste měli umřítí, dome israelský... nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od cesty své a živ byl.« (Ezech. 33, 11.) »Čiňte pokání a obratťe se, aby shlazení byli hříchové vaši.« (Skutky ap. 3, 19.)

Zdaž ten hlas jest u kněží tak účinný, jako u Ninivitů, kteří na kázání Jonášovo dali se na pokání, anebo jako ti židé, kteří vyslechnuvše vyzvání sv. Petra, prosili o křest? Možno říci, že kněží, zůstávající v hříších těžkých, připomínají tři zemřelé, které Spasitel vzkřísil. Jedni podobni jsou dceři Jairově, která před chvílí zemřela, než Pán Ježíš vešel do domu, a která uslyševši všemohoucí: **T a l i t a k u m i**, dívka vstaň, ihned vstala a chodila. (Mar. 5, 81.) To jsou ti, kteří podlehnouše pokušení v nějaký těžký hřích upadli, ale hned na hlas milosti se obracejí, získávají ve zповědi život nadpřirozený a chodí potom po cestách Božích.

Jiní podobni jsou mládenci z Naimu, kterého nesli na marách do hrobu za městem; hned za branou zastoupil mu Pán Ježíš cestu a lítost maje nad slzami matky, přistoupil, dotekl se mar a řekl: **M l á d e n ě**, **t o b ě p r a v í m**, **v s t a ň**; tu onen mládenec, probudiv se ze sna smrti, usedl a počal mluvit.

To jsou ti, kteří poddávajíce se jakési vášni více hříchů a s větší náchylností spáchali, takže zlí duchové je přemohli a nesou už je do bran smrti, aby je uvrhli do pekla. Běda jim, nezadrží-li Pán Ježíš toho pochodu! Ale za ně se přimlouvá netoliko Matka-církev, ale i Matka-Maria, k níž nepřestali se modliti; na její tedy prosbu dává jim Pán milost obrácení, rozkazuje každému z nešťastných: **T o b ě p r a v í m**, **v s t a ň**! (Luc. 7, 14.) Ale to obrácení neděje se tak lehce, neboť kdo má náklonnost ke hříchům, ten i po dobré zповědi cítí velikou slabost, takže musí seděti, to jest pod ochranou Matky-církvě duchovně se posílit, než začne **m l u v i t i**, to jest působiti ku chvále Boží a dobrou duši.

Jiní konečně podobají se Lazarovi, který již čtyři dni ležel v hrobě a zapáchal, takže i jeho sestry Maria a Marta pochybovaly o jeho vzkříšení. Pán Ježíš po dvakráte nad ním zaplakal a stanuv nad hrobem a

pomodliv se zvolal hlasem velikým: **L a z a r e**, v y j d i z h r o b u ! Potom poručil rozvázati mu plátna a pustiti jej, aby šel. (Jan 11, 43.)

To jsou ti, kteří dlouhý čas v hříších navyklých leží, takže zapáchají, to jest, lidi pohoršují, a na sebe i na církev uvalují hanbu, což jaksi z očí Spasitelových vytlačuje slzy bolesti. Obrácení takových jest velmi nesnadné a těžké. Běda jim, nemodlí-li se za ně duše svaté a nepřimlouvá se Bohorodička Maria; neboť ačkoliv pocítují jakousi touhu po nápravě, tož přece síla návyku jest veliká a ďáblové pilně ostříhají jejich hrobův. Nejmilosrdnější srdce Spasitelovo touží po tom zachrániti i takové hříšníky; třeba však volati k nim hlasem velikým, to jest, užívati silných prostředkův, obyčejně těžké nemoci a hrůzy soudu, aby se zachvěli a obrátili. Ale i potom práce vzkříšeného již Lazara za pomoci milosti musí býti veliká, aby odvrhl plátna jej poutající, to jest, zlé náklonnosti a škodlivé příležitosti.

Zdaž nebyl jsi podoben jednomu z těch vzkříšených? Ne-li, zpívej **M a g n i f i c a t**, a pro budoucnost modli se a bdi!

II. Pravil Pán Ježíš ke všechněm a zvláště ke kněžím: Nebudete-li činiti pokání, zahynete. Z toho jde na jevo, že netoliko úplná nekajícnost, ale i odkládání s pokáním vede k záhubě. Neboť jaká to urážka Pána Boha, mluvití asi takto: Víím, ó Bože, že jsi hoden nejvyšší lásky a toužím po tom, Tebe milovati, chci pokáním obrátiti se k Tobě, ale ne hned, protože nyní jsem si hřích zamiloval a nemohu se s ním rozloučiti. Jaká to drzost odháněti ode dveří duše Pána, klepajícího milostí svou a volajícího: Obrat se a neodkládej pokání ze dne na den. Zdaž by se byl obrátil Šavel aneb Matouš aneb Zacheus, kdyby byli řekli ku Pánu: Nyní tebe nechceme poslouchati; přijď později! Naopak bylo by se stalo s nimi totéž, co s nevě-

řícími židy, kteří za to, že nechtěli poslouchati Krista uslyšeli z úst jeho strašný výrok: »V hříchu svém zemřete. (Jan 8, 21.)

Odkládání pokání s jedné strany množí hříchy, posiluje vášně, utužuje pouta vížící duši, dává větší sílu satanovi, s druhé zadržuje milosti Boží a vyzývá spravedlnost Boží; a Bůh nebývá posmíván (Gal. 6, 7). Někdy ta spravedlnost ukazuje se v celé hrůze, protože nekající upadá v úplnou zatvrzelost a umírá v hříších, čehož živým svědkem Jidáš a za ním tolik jiných. Stává se též, že kněz hříchům uvyklý chce se jich zprostiti, ale později, až přijde stáří; zatím však smrt přijde náhle, bez zpovědi, — anebo ta zpověď jest bez lítosti, protože návyk ke hříchům ani před tváří smrti neunikl.

Ne nadarmo ohlašuje Bůh již ve Starém Zákoně: Pohrdli jste všelikou radou mou a domlouvání mého nedbali jste; protož i já také k zahynutí vašemu smáti se budu a posmívati se budu, když přijde na vás to, čehož jste se báli (Přísl. 1, 25.—26.). Ne nadarmo hrozí též Spasitel těm, kteří zavrhnou pravdu a milost a nechtějí se káti, rozděluje je na tři druhy.

Do prvního druhu náleží ti, kteří nechtějí ani slyšeti o Bohu a věčnosti a proto odhánějí a pronásledují hlasatele slova Božího; o nich praví toto Pán k učedníkům: Do kterého města vejdete a nepřijmou vás, tam vyjděte na ulice jeho a rcete: I prach, který se nám na nohou přichytil z města vašeho, stíráme vám.... Pravím vám, že Sodomě bude v onen den lehčeji než městu tomu (Luc. 10, 11. 12.).

Do druhého druhu náležejí ti, kteří patří na zázraky víry a diví se jim, ale sami nevěří anebo mají

víru mrtvou, protože podle ní nežijí. Takovými byli obyvatelé měst Korozaim a Bethsaidy, jichž týkala se hrozba Páně: »Běda tobě Korozaim, běda tobě, Bethsaido; neboť kdyby v Tyru a Sidonu byly seudály divy, které se děly ve vás, byli by dávno v žíní a v popeli sedíce činili pokání. Avšak Tyru a Sidonu lehčeji bude nasoudě nežli vám« (Luc. 10, 13.—14.). Ta hrozba může se týkati i nekajících kněží.

Do třetího druhu náležejí ti, kteří obzvláštní milosti od Boha obdrželi, ale z nich pro duše své nekořistili. Ty představují obyvatelé města Kafarnaum, které tolik naučení z úst Krista Pána slyšelo a tolik zázrakův jeho vidělo: toto jako nejvinnější ze všech předních měst obzvláštního trestu zasloužilo: »A ty Kafarnaum až do propasti budeš pohřženo« (Luc. 10, 15.). Tento trest hrozí též kněžím nekajícím; neboť kdož více než oni povýšen, kdo cennějšími dary zasypán? Proto právem dává výstrahu sv. Jeroným: *Laetetur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum. Grandis dignitas sacerdotum, sed magna eorum ruina, si peccant.*

Ó kdykoliv čteš ta slova, čiň pokání a střež se hříchu, aby tebe nepotkal trest zavržení: Čteme, že sv. Gennadius, patriarcha cařihradský, vida, že nedovede napravit chybujícího a zatvrzelého kněze, patřícího ke chrámu sv. mučenníka Eleuthera, položil na hrobě téhož světce list, obsahující tato slova: »Eleuthere, blahoslavený mučedníku Ježíše Krista, vojín tvůj vede život pohoršlivý a pobloudilý; buď jej naprav anebo zavrhni od sebe.« Druhého dne nalezen byl onen kněz bez života, — zemřel náhlou smrtí.

Kdož chtěl by jíti v šlápějích toho kněze a vydati se v tak strašný konec? Jinou cestu ukazuje onen kněz, který slyše kázání blahoslaveného Antonína Baldinucci T. J., působením milosti Boží vyšel z nenadání z kostela a za chvíli vrátil se bos, v šatu kajícíka, s provazem na krku, s trnovou korunou na hlavě, posypané popelem, a vystoupiv na nejvyšší stupeň hlavního oltáře, počal s velikým pláčem hlasitě vyznávati všechna pohoršení, jakých se stal příčinou, a prosil za odpuštění. Byl by vykonal nahlas zpověď z celého života, kdyby Otec Antonín nebyl zavolal naň s kazatelny: »Dosti — dosti.«

Jaký byl dosud tvůj život a jaké jest jednání nynější?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ach, můj Bože, i já mnohdy zhřešil jsem v životě a jak špatné a nedostatečné bylo dosud mé pokání. Zasloužil jsem svého trestu, ale Ty, ó Pane Nejmilosrdnější, nepamatuj na hříchy mé, protože srdcem skroušeným a pokorným nikdy nepohrdneš. Hle, takové srdce skládám Ti v té chvíli v oběť a prosím: Přijmi jako pokání všechny mé vzdechy, práce a boly; přijmi život můj i smrt mou!

Rozjímání X.

III. Unikání nerychlého a neupřímného obrácení.

Ježíš Kristus v podobenství o synu marnotratném učí, jaké má býti obrácení kněze.

I. Vypravuje Kristus Pán (Luc. XV.), že jistý otec měl dva syny, a že mladší z nich požádal od otce vydání podílu, který na něho připadal. Žádost zajisté nemoudrá a hříšná, protože dobře mu bylo u otce, takže nepoznal bídy a utrpení, — proč tedy jej opouštěti

a vydávati se v nebezpečnosti? Ale on chtěl žíti podle své vůle a pustiti uzdu svým žádostem. Podobně nerozumný a převrácený jest každý hříšník, který chce darů Božích užívati podle své vůle, pokládaje je za svůj majetek a nikoliv za půjčku danou od Boha aby z ní platil Bohu úrok chvály. Oč větší jest vina kněze hříšníka, který hojněji než obyčejní lidé přijímá darů a více než oni má světla, jakož i vyšší zaujímá postavení!

Syn marnotratný, vzav svůj majetek, odebral se v dalekou krajinu, kde v krátkém čase všechno utratil žije prostopáše. Podobně hříšník, zneužívaje svobodné vůle, vzdaluje se od Boha, protože na něho zapomíná, o pravdách jeho nerozjímá, k němu se nemodlí; a přišed v krajinu cizí, v krajinu bludu a hříchu, rozptyluje statky Boží, neboť utrácí dary nadpřirozené, jako milost posvěcující a dary Ducha svatého, přátelství Boží, právo na nebe, ctnost lásky a všechny zásluhy, a dokonce zadává těžké rány svým silám přirozeným a kazí v sobě obraz Boží. U kněze jest pád tím těžší, protože darův nadpřirozených i přirozených nadužívá netolika na urážku Pána Boha a na vlastní zavržení, ale též na záhubu duší, které Bůh jeho péči svěřil, a zejména, že jich nevzdělává slovem Božím, že nevytlívá na ně milosti Ježíšovy, že je zabíjí svou leností nebo pohoršlivým životem. A od čeho obyčejně jeho pád začíná? Hle, od toho, že nemyslí na Boha a na povolání své, že zanedbává modlitbu, zpytování svědomí, častou zpověď, rekolekce, a za to míchá se do špatných společností a vydává se v nebezpečné příležitosti.

Ale non est pax impiis; neboť rozkoš, jakou hřích působí, trvá na krátko, aby postoupila místo bolesti a hanbě, které už mají jaksi příchuf pekelnou. Syn marnotratný, utrativ všechno s neřádnicemi, upadl v nouzi a pocítil veliký hlad, že přišel k jednomu

obyvateli oné krajiny, aby pásl jeho vepře. A rád by naplnil břicho své pokrmem, jež vepři jedli, ale žádný mu nedával.

V takovou tíseň a v takové ponížení upadá rovněž zlý kněz, takže o něm právem možno říci: Člověk, když ve cti byl, nesrozuměl; přirovnán jest hovadům nemoudrým a učiněn jest podoben jim (Ž. 48, 13.) Rozptyluje on dary Boží s neřádnicemi, to jest, se svými vášněmi a jako nevolník satanův, pase vepře, to jest své vady a přestupky; — pase pýchu, domáhaje se hříšným způsobem slávy a důstojnosti, — pase smyslnost, holduje prostopášnosti neb nestřídmosti, — pase hněvivost, unášeje se hněvem nebo nenávisí, — pase lenost, nic si nedělaje z povinností, ale šlapaje zákon Boží i církevní. V pravdě, plakati by nad ním bylo třeba s Jeremiášem: *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus . . . Filii Sion inclyti et amicti auro primo quomodo reputati sunt in vasa testea? Qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora* (Thren. IV.).

Syn marnotratný, pocítuje svou nouzi, počal rozjímati nad přítomným stavem svým, tak nepodobným tomu, v jakém prve býval a nad velikou nerozumností, jaké se dopustil. A v tom již počátek jeho obrácení; neboť z toho přirovnání vznikla lítost čili bolest duše a povstalo rozhodnutí: *Vstanu*, to jest, opustím to místo, a půjdu k otci svému a řeknu mu: *Otče zhřešil jsem proti nebi a proti tobě.*

Žalostný jest rovněž stav zlého kněze, protože hořkost a hanba jest jeho denním pokrmem; ale to jest štěstím pro něho, a běda mu, kdyby žil v záhubném pokoji. I jeho trápí ta myšlenka: Co jsem učinil nešťastný, že jsem uvalil na sebe takovou bolest a hanbu! Jak šťastni jsou oproti mně u porovnání

se mnou ti bratří kněží, kteří slouží Bohu věrně, ano i ti svatí, kteří žijíce podle vůle Boží, sytí se chlebem andělským, kdežto já požívám mláta vepřů a umírám hladem!

Pán Bůh chtěje ho obrátiti posílá k němu jakoby své anděly výčitky svědomí a napomenutí starších, a časem užívá neobyčejných prostředků. Sv. Norbert na př. žil v mládí po světsku honě se toliko za radovánkami a za hodnostmi duchovními. Jednou když byl na cestě, strhla se strašná bouře; hrom udeřil zrovna vedle něho a srazil jej s koně, takže sotva na živě zůstal. Když přišel k sobě, otázal se v skroušenosti: »Pane, co chceš, abych činil?«, uslyšel vnitřní hlas, vyzývající ho, jako kdysi Šavla, k obrácení: »Norberte, odvráť se od zlého a čiň dobře, hledej pokoje a řiď k tomu všechnu práci.«

Časem obrací Bůh zlého kněze, zvláště oddaného prostopášnosti neb opilství, dlouhou a těžkou nemocí; proto právem modlil se sv. Augustin: Zde mne, Pane, trestej, zde mne řež, zde pal, toliko na věčnosti mne nezavrhuj od sebe a odpust mi na věky!

Jindy zase kněze pyšného přivádí ku vzpamatování se velikým pokořením. Sv. Petr Gonzales stal se v mladém věku děkanem kapituly, a chtěje se lidem ukázati v nové hodnosti, neboť byl velmi marnivý. vsedl na spanilého koně a objížděl město Astorgu. Ohlížeje se na všechny strany nepostřehl, že na jedné z ulic byla hluboká louže, a právě do té kaluže zapadl s koněm ku všeobecnému posměchu četně shromážděné lůzy. Bylo to pro něho napomenutím Božím; proto když vylezl z bláta, zvolal hlasitě: »Rychle mne svět vyplatil za takový kousek; dám mu odvetu a opustím jeho službu.« Vskutku vstoupil hned do kláštera a stal se svatým.

Nejčastěji vděčí kněz za své obrácení přimluvě Bohorodičky, klepá-li jen na její nejlaskavější srdce,

K ní tedy se modli, knězi, s dětinnou důvěrou, ať jsi svatým, ať chladným či zlým, aby ona ti zjednala potřebné milosti od »stolice milosrdenství«, to jest od srdce Ježíšova.

Zdaž tak činíš? Snad i nyní slyšíš její hlas: Navrať se k Pánu Bohu svému, a navrátí se k tobě!

II. Syn marnotratný, vstav, šel k otci svému, nehledě na křiky rozběsněných žádostivostí, ani na posměšky tovaryšů a tovaryšek hříchu. A když ještě byl daleko, uzřel ho otec jeho, který truchlel velice nad zaslepeností synovou, ale nepřestal ho milovati a za něj se modliti. Často vycházel z domu patře, zda syn ten se nevrací; a nyní chvátá k němu vzrušen, vrhá se mu v náručí a líbá jej se slzami. Co více, jakmile uslyšel z úst synových ta slova: »Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouti synem tvým; ale učiň mne jako jednoho zesvých dělníků;« hned volá na sluhy: »Rychle přineste roucho přední a oblecte ho a dejte mu prsten na ruku a obuv na nohy jeho. A přiveďte tele tučné a zabijte je, a jezme a veselme se; neboť tento syn můj byl mrtev a ožil; byl ztracen, a jest nalezen.«

Ó jak dobrý jest náš Otec nebeský! Žádný z hříšníkův nevrátil by se k němu, ale zahynul by hned po hříchu na věky, kdyby milosrdenství Boží nezadržovalo ramene trestající spravedlnosti a kdyby Pán nevycházel vstříc hříšníkům svou milostí, kterou ho osvětluje, dojíká a k lítosti povzbuzuje. Tak působí milost Boží i v duši kněze. S jedné strany představuje mu, jak Bůh jest k němu dobrý a připomíná ony chvíle štěstí při sloužení prvých mší svatých a při konání prvních služeb kněžských; a s druhé strany maluje v sytých barvách utrpení a ponížení přítomné, volaje při tom: Vrať se k Otci, neboť ten Otec jest

nekonečně milosrdný; on tebe nezavrhne, ale vrhneš-li se s pravou lítostí k jeho nohám, odpustí viny, byť i velmi těžké a četné, dá ti políbení lásky a pokoje, navrátí šat nevinnosti, v krvi Ježíšově vybělený, vloží prsten na ruku tvou, na znamení, že duše tvá jest jeho nevěstou, a obuv na nohy tvé, na znamení, že máš znovu choditi po cestách Božích. Stává se také, že kněze po jeho obrácení hojnějšími než před tím dary zahrnuje a výše povznáší, jako to učinil se sv. Petrem, k němuž po z mrtvých vstání řekl: Pasiž beránky mé, pasiž ovce mé.

A co má činiti kněz po obrácení? Následovati marnotratného syna v pokání, když následoval jej v hříších.

Zejména syn marnotratný odvrhl navždy své hříchy a příležitosti k nim; tak má učiniti kněz a míti silné předsevzetí: Raději umříti nežli znovu hřešiti; jinak podle slov sv. Ambrože nebyl by kajícím, ale posměvačem.

Syn marnotratný obdržev odpuštění, nepřestal litovati, že otce tak dobrého urazil; podobně i lítost knězova má býti živá a ustavičná, tak aby mohl opakovati se sv. Bernardem: »S jakým čelem osmělím se povznéstí oči své k Otci tak dobrému, já syn tak nehodný? Vylévejte oči mé prameny slz, nechť stud pokryje tváře mé, nechť zbytek let mých uplyne uprostřed slz a vzdychání!« Taková byla lítost sv. Petra, který za jeden hřích nepřestal plakati, až na kříži krví zaplakal. Taková byla lítost svatého Efréma za hřích ještě před křtem spáchaný — neboť pokřtěn byl teprve ve věku dospělém; jeho jsou též slova: »Pláč má býti každodenním chlebem všech lidí, kteří touží po tom, aby vedli život duchovní, a ten chléb chutná sladce, protože zjednává milosrdenství Boží a nekonečné milosti.« Proto každému knězi radí se vzbuzovati dokonalou lítost každodenně před mší

svatou a při zpytování svědomí, a zároveň kořistiti chutě z odpustkův tak hojně od církve udílených.

Syn marnotratný, vědom svých úpadkův, pokořoval se hluboce netoliko před otcem svým a před bratrem, který věrnost otci zachoval, ale i před cizími; proto vyznával hlasitě, že není hoden slouti synem a že spíše patří mu býti služebníkem; nechť tedy i kněz vždy a zvláště po obrácení svém nízko o sobě myslí; nechť se nad bratry své nevynáší, byť i jej povyšovali; nechť všeliké pokoření v duchu kajícího přijímá! Jest též povinen napravit zlo, které způsobil, a jestli komu ukřivdil, má jako Zacheus vynahraditi, — pohoršil-li koho, má dvojnásobnou horlivost všechny k Bohu táhnouti, pamatuje na slova sv. Řehoře Velikého: »Nullum maius sacrificium quam zelus animarum.« Tak sv. Petr napravil svůj úpadek, neboť netoliko třikráte vyznal, že Krista miluje, ale veřejně vytkl židům jejich strašný zločin, neboje se ani bičův ani kříže. V těchto šlépějích kráčel sv. Norbert. Obrátiv se, ukládal si tak přísné pokání a tak pilně cvičil se v ctnostech, že stal se vzorem pro všechny. Sám papež vysoko jej cenil a chtěl jej udržeti u sebe; ale pokorný muž odvětil: »Otče Svátý, ztrávil jsem mladost v hříších, a toto místo není ku pokání, které mi třeba činiti.« Bydlil též v odlehle poustevně, kdež založil řád praemonstratský; a později stal se arcibiskupem magdeburským.

Zdaž i ty jsi proniknut duchem kajícího?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, i já jsem zhřešil proti Tobě, rozptyluje dary Tvé. Mohl jsi mne zavrhnouti hned po prvním hříchu, v mládí spáchaném; ale ty jsi čekal na mé obrácení a chodil jsi za mnou po cestách nepravosti a naleznuv mne, netoliko jsi mi odpustil, a to po tolikráte, ale povznesl jsi mne k důstojnosti kněžské.

O buďtež ti za to díky! *Misericordias Tuas in aeternum cantabo.* Učiň jen, abych nikdy již nestal se synem marnotratným, ale abych hříchy mladosti pokáním napravil.

Rozjímání XI.

IV. Unikání hříchu všednímu a necitlivosti svědomí.

I. Spasitel chválí služebníka dobrého a věrného, to jest, takového, který uniká i malým chybičkám, a všechny rozkazy, byť i méně důležité svědomitě plní; takový služebník bude ustanoven nad mnohým a vejde v radost pána svého (Mat. 25, 23.). Za to však Pán ohlašuje: »Kdo věrný jest ve věcech nejmenších, jest věren i ve věcech velikých a kdo jest ve věcech nejmenších nesprávný, jest nesprávný i ve věcech velikých« (Luc. 16, 10.); čili vystříhá se hříchů všedních.

Jest však možno uniknouti všechněm i těm nejlehčím hříchům? Není to možno bez zvláštní výsady Boží, jakou obdržela Bohorodička, vzhledem na svou důstojnost a na zásluhy Ježíše Krista; neboť následkem pádu Adamova veliká jest slabost lidská; proto i Písmo sv. praví, že *spravedlivý sedmkrátě klesne a povstane.* (Přísl. 24, 16.)

Možno však s milostí Boží a prací vlastní vystříhati se hříchů všedních s rozmyslem a se zalíbením páchaných; a toho také Bůh od nás žádá. A jaké jsou hříchy u kněze? Vzhledem k Bohu jsou to: dobrovolné roztržitosti a nepotřebný spěch v modlitbě, nedostatek úcty a pozornosti k Nejsvětější Svátosti a v plnění úkonů liturgických, chladnost při mši svaté aneb špatná příprava a díkučinění. Vzhledem k sobě: nemírnost v požívání pokrmu, nápoje, snu, zábavy,

nedostatek bdělosti nad okem, jazykem, obrazotvorností, srdcem, marnivost, domýšlivost, náklonnost k penězům a k slávě, výbuchy podrážděnosti a netrpělivosti. Vzhledem k bližním: antipatie, lehké nenávisť a touhy po pomstě, ukvapené soudy, uštěpačné žerty a posměšky, menší pomluvy, ostré spory, hněvivé napomínání, nelaskavosti k chudým, nedbalosti v plnění povinností spolkových a p.

Těchto a jiných hříchův všedních jest třeba pilně se vystříhati, a to proto, že hřích všední, ačkoli podstatou svou liší se od hříchu smrtelného, přece jest zlem v sobě. Neboť předně jest přestoupením vůle Boží, ačkoli ve věcech menších. Bůh rozkazuje: »Zachovávej přikázání má, a živ budeš a zákona mého jako zřítelnice oka svého (Přísl. 7, 2.); kdežto člověk na to odpovídá: Přikázání zavazující pod hříchem těžkým budu plniti, protože se bojím pekla, ale ve věcech menší váhy, ačkoli přikázaných, nebudu poslouchati, protože nedbám o život dokonalejší ani o hojnější odplatu, ani se nelekám očistce. Jakáž to smělost! Bůh žádá úcty a lásky za svou nekonečnou lásku k lidem, ohlašuje úcty prorokovými: Jestliže jsem já otec, kdež jest čest má? (Mat. 16.), a přikazuje v Novém Zákoně: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého (Mat. 22, 37.); zatím však člověk dopouští se dobrovolně hříchův všedních omezuje tu čest, odpírá Bohu celé srdce, protože část téhož zůstává tvorům. Jakáž to nevděčnost!

Hřích všední jest dále urážkou Pána Boha, lehkou sice, ale toliko v poměru ke hříchu smrtelnému; správně totiž poznamenal sv. Augustin: *Non est considerandum, quid homo fecerit, sed quem offenderit, quam bonus est, quam benignus, quam pius.* Co více, sv.

Basilius neváhá tvrditi: *Quis est, qui peccatum ullum, cuiuscunque modi illud sit, leve audeat appellare, quum asseruerit Apostolus, quod per transgressionem legis Deum inhonoras?*

Důsledkem toho hřích všední jest velikým zlem, větším — praví hluboký theolog O. Nieremberg T. J. — než všeliké zlo tvorů, takže kdyby se ti řeklo: Zvol jedno z nich: buď dopuť se hříchu všedního anebo se odsuď na věčné muky v pekle a odřekni se všech útěch a dober nebeských, nebylo by ti volno dopustiti se hříchu všedního. Jestliť on takovým zlem, že toliko Syn Boží mohl nás od něho vykoupiti, — že do nebe nikdo se nedostane, byť jen s jedním hřichem neodpykaným.

Bůh jako nejsvětější z podstaty své nenávidí hřích všední a to nekonečně více, nežli si lidé zošklivují malomocenství anebo rakovinu, která tvář zžírá. Jako spravedlivý pak musí jej trestati a trestá mnohdy přísně, čehož svědkem tu žena Lotova, obrácená v sloup solný, — tu sestra Mojžíšova, stížená malomocenstvím, — tu sám Mojžíš, nepuštěný s Aronem do země zaslíbené, — tu prorok rozsápaný od lva, — tu David, ztrácející 70.000 poddaných za trest marnivosti, — tu Betsamitští, postižení náhlou smrtí za neuctivost k arše úmluvy atd.

Ale nejlépe ošklivost hříchu všedního ukazují tresty očistcové, které ji vypalovati musejí, — tresty tak těžké, že, jak praví Doctor Andělský: *Poenae minima purgatorii excedit maximam huius vitae* (in 4 dist. 21.). Zvláště ty duše mnoho tam budou trpěti, které za živa hojněji milostí přijaly a tedy i kněží, kterým ne nadarmo hrozí sv. Bernard: *Scitote, quod post hanc vitam, quae hic neglecta sunt, in purgatorii poenis centupliciter reddentur.*

Ale i na zemi jsou velmi škodlivy účinky hříchu všedního. On, jako dobrovolná nevěrnost a nevděčnost, zmenšuje míru milostí, vnuknutí a svatých nadšení, jaké nám Bůh chce udělit. Člověk ovšem nezůstává bez pomoci nebeské, ale milosti, samy sebou postačující, jeho vinou jsou zbaveny účinnosti, takže páchaje hříchy všední, ačkoli milosti posvěcující neztrácí, přece přátelství s Bohem oslabuje a štědrosti Boží zadržuje, jak sám Spasitel pohrozil: »Jakou měrou budete měřiti, bude vám odměřeno.« (Mar. 4, 24.)

Mimo to tou měrou, jakou hříchy všední se množí, ubývá lásky a s ní zápalu po dokonalosti kněžské, ku práci pastýřské čili apoštolské. Láska jest jako oheň, z kterého vylétají jako jiskry jiné ctnosti; ale když na ten oheň padají často kapky vody, to jest hříchy všední, oslabují jeho sílu. Co více, zmenšují bázeň svatou a odpor proti hříchu smrtelnému, který už nezdá se býti tak ošklivým a zavržení hodným jako dříve.

Za to však duši zachvacuje slabost, takže po- cifuje roztržitost a nechuf v modlitbě a veliké nesnáze a nesoulad v životě duchovním, protože Bůh takové duši odpírá anebo skrovně udílí svých osvícení a útěch.

Po častých, ač malých, vítězstvích vzmáhají se také zlé žádosti a vady, a vždy více zdvíhají hlavu; proto právem přikazuje Duch svatý: Zlapejte nám lišky maličké, ježto škodu dělají na vinicích (Cantic. 2, 15.), protože hříchy všední, rodíce zlé náklonnosti, jako lišky podhryzují samy kořeny života duchovního. Ony též posilují moc a vliv zlého ducha, který dle slov sv. Alfonsa Lig. upoutává duše napřed vláskem, potom nitkou, později provázkem a na konec řetězem hříchu těžkého. Nejnebezpečnějšími pouty pro kněze jsou přichylnost k penězům, která srdce jeho zatvrzuje, a náklonnost k ženě, která snadno stává se smyslnou a tělesnou.

Tím způsobem hříchy všední netoliko zadržují duši na cestě k dokonalosti, ale přizpůsobují ji k hříchům těžkým, tak jako nemoci neléčené vedou tělo k smrti, jako díry dna neucpané potopují loď. Zarážejícím příkladem jest tu Jidáš, jehož pád začal od hříchu všedního. Vysvětlí se to snadno, protože jedno jest zřídlo hříchu smrtelného a všedního, to jest žádostivost, která, když počne, rodí hřích (Jak. 1, 15.); a za druhé — protože hranice hříchu tohoto i onoho jest tak neznačná, že snadno lze ji překročiti. Stává se také, že ten a onen si namlouvá anebo i zpovědníkovi, jakoby hřích od něho spáchaný byl pouze hříchem všedním, kdežto však jest smrtelným; a takové dobrovolné klamy přiházejí se i u kněží širokého svědomí.

Což divného, že Duch svatý vystřihá: Kdo pohrdá malými věcmi, pomalu zahyne (Eccl. 10, 1.), anebo že sv. Jan Chrysostom káže s větší právě opatrnosti unikati hříchu všednímu nežli smrtelnému, a to proto, že smrtelný sám sebou vzbuzuje strach a ošklivost, kdežto všední snadno bývá brán na lehkou váhu a nepozorovaně vede k smrtelnému.

Svaté Kateřině Janovské ukázal jednou Pán Bůh ve vidění ošklivost hříchu všedního, což ji tak překvapilo, že potom sama o sobě říkala: »Kdyby ten stav, v jaký jsem tehdy upadla, déle potrval, byla by všechna krev v mých žilách ztuhla, a musila bych umřít; ale Bůh mě zachoval, abych vypravovala hříšníkům, jak velikým zlem jest sám stín hříchu všedního.«

II. Aby se člověk uvaroval hříchů všedních, třeba míti svědomí útlé neboli citlivé, které má v ošklivosti i ten nejmenší hřích a ve chvílích pokušení volá: Bojuj a vítěz! Přihodí-li se však sebe lehčí poklesek, dělá výčitky a káže litovati. Není to svědomí chorobně lekávé a vidoucí hřích tam, kde ho není, a následkem toho trápící duši a množící hříchy; s nepravými

skrupulemi musí ovšem bojovati každý člověk, a což teprve kněz, protože ony škodí jemu samému i jiným duším. Svědomí citlivé řídí se bázni Boží, ale soudí dle pravdy a nikoliv dle jakéhosi domnění, a ačkoliv zná slabost lidskou, neztrácí přece důvěry v Boha, ani poslušnosti k svému zpovědníku. Jest jako bdělý voják, který stojí na stráž, a když vidí nepřítele, hned volá: Do zbraně!

Tato citlivost jest potřebna, abychom neupadli náhodou v zlé příležitosti a abychom ušli nebezpečným pokušením, zvláště když jsou ukryta. Přihodí-li se však přece poklesek ze slabosti, útlé svědomí káže hned pokořiti se, litovati a spěchati k zpovědi a pro budoucnost lépe bdíti, čímž nedopouští, aby se utvořila náklonnost ke hříchu všednímu a vznikající z ní návyk.

Útlé svědomí jest rovněž potřebno v plnění povinností a dobrých skutkův, abychom žádné povinnosti nebrali na lehkou váhu ani nezanedbávali, anebo špatně nevykonávali, — abychom kořistili z každé příležitosti k dobrému a všechno to, co činíme, abychom činili důkladně na venek a z čisté pohnutky uvnitř, — abychom se nespokojovali nízkým stupněm ctnosti, ale abychom postupovali stále výše v dokonalosti kněžské. Jest u tebe taková útlost svědomí?

A jak jí nabýti?

Třeba ucpati zřídla, z kterých plynou hříchy všední; hlavní pak zřídla jsou: rozptýlenost ducha, nezřízená náklonnost k jakémukoliv tvorů anebo též k svému mínění a své vůli, chladnost duchovní, hovnění sebelásce, časté prodlévání v lidské společnosti, nemírné obtížení se činnostmi zevnějšími. konečně vady temperamentu, zvláště ukvapenost, podrážděnost, povídavost.

Po každém hříchu všedním vzbuditi lítost a často též vzbuzovati lásku k Pánu Bohu!

Konati každodenně důkladné zpytování svědomí a zpovídati se častěji a dobře, možno-li, před jedním zpovědníkem!

Pamatovati na přítomnost Boží, uvažovati v rozjímání veliké pravdy víry a modliti se vroucně, zvláště po sv. přijímání: *Cor mundum crea atd.*

Bditi bedlivě nad smysly, obrazností a jazykem! Zdaž si umiňuješ tak činiti?

Svaté Kateřině Janovské zjevil se jednou Pán Ježíš hned po její zpovědi, v té podobě, jak nesl kříž na Kalvarii, všecek krví zalitý. Po tom pohledu zvolala světice se slzami: »Ó Ježíši, lásko má, již nikdy nebudu hřešiti, již nikdy,« ačkoli její hříchy byly nečetné a lehké.

A jak jest u tebe? Zdaž si přeješ následovati svatého Ondřeje z Avelinu, který, spáchav všední hřích, tak se zarazil, že způsob života změnil?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, s pomocí milosti Tvé unikám hříchu smrtelnému, ale za to co hříchů všedních téměř každodenně napáchám! Pokrývají jako ošklivé vředy mou duši, takže se zahanbením musím naříkati: Od šlépěje nohy až do vrchu hlavy není ve mně zdraví. Než ty, ó lékaři nebeský, vyleč mne z těch vředů a učiň, abych, patře na Tvůj kříž a na tvé rány hříchy mými způsobené, volal z hloubi srdce: Ó Ježíši, lásko má, již nikdy nebudu hřešiti.

Rozjímání XII.

V. Unikání chladnosti duchovní.

I. Vypravuje sv. Matouš (21, 18.—19.), že Kristus Pán vracel se z Bethanie do Jerusalema lačněl. »A spatřiv jeden strom fíkový podle cesty, šel k němu a nenalezl na něm ničeho leč toliko listí. I řekl jemu: Nerodiž se z tebe

ovoce na věky. I uschl fik ten.« Kohož představuje ten fik, ne-li kněze nevěrného svému povolání? Pán od něho žádá, aby byl stromem rodícím, který má vydávati dobré ovoce Bohu k slávě a lidem k užitku; zatím však má jen listí dobrých úmyslů a pěkných slov, ale nerodí skutkův Bohu milých.

Do počtu kněží nevěrných svému povolání náleží kněz chladný, to jest takový, který vybírá v životě prostřední cestu mezi dokonalostí a hříchem, tak že nechce se zpronevřiti Bohu, ale netouží po sebe-posvěcení, nezavrhuje práce pro Boha, ale nejeví v ní opravdového zápalu, protože mu schází duch sebe-záporu a oběti, — slovem, není ani horkým ani studeným, ale vlažným. (Apoc. 3, 16.)

Zejména kněz chladný nerad by se dopustil hříchu smrtelného, ale při tom na lehkou váhu bere hříchy všední a často upadá v ně s rozmyslem, a hově některým slabostem, vydává se v nebezpečenství těžkých pokleskův. Poněvadž neodává celého srdce Bohu, proto srdce to snadno lne ke tvorům, jako na př. k lidem, k penězům, k důstojnostem, k zábavám, ku pohodlnému životu.

Kněz chladný rád by se posvěcoval, ale neužívá anebo nedbale užívá prostředků vedoucích k dokonalosti; a tak na př. nekoná rozjímání, nečte knih duchovních, nezpytuje každý den svědomí, vzdaluje se exercicií, modlí se málo a chladně, zpovídá se zřídka a to ještě bez pravé lítosti a pevného předsevzetí se polepšiti, jde ke mši sv. bez přípravy aneb se špatnou přípravou a odchází bez díkyčinění, neudrží se v sebranosti a v pamatování na přítomnost Boží, — slovem nežije vnitřně, a za to dává se na pospas věcem zevnějším.

Konečně kněz chladný nerad by zanedbával vážnějších povinností, ať již osobních, na př. odříkávání breviáře, ať pastýřských a společenských, jako na př.

na kazatelně, ve zpovědnici, ve škole; ale příliš často plní je tak, aby se jich zbavil, a tudíž nedbale, nedůkladně, bez vyšší pohnutky, bez svaté horlivosti; časem některé povinnosti jako méně vážné anebo nemilé odkládá aneb na jiné svaluje, a za to ztrácí mnoho času v zahálčivosti, tu zase vybírá si zaměstnání milejší, ano i světské, vrhá se na př. do víru života politického, oddává se pracím literárním, občanským, společenským, anebo miluje veselé společnosti, příjemná tovaryšstva — ano i mladých žen — hru v karty, časté vycházky z domu a p.

Jakáž jsou zřídla té chladnosti, kterou nazýváme dobrovolnou, neboť může býti chladnost čili vyprahlost nedobrovolná, pocházející chvilkově z choroby fysické, anebo též z dopuštění Božího.

Jest to především nedostatek pravého povolání a z toho touha zajistiti si v životě kněžském pohodlné a vznešené postavení, pěkné příjmy, lehkou poměrně práci, — dbáti vždy o zdraví a o zábavu, a nikdy se nemučiti ani netrápiti tím, že v osadě neb okolo nás jest mnoho temnoty, bídy a hříchův.

Bylo-li povolání opravdové, ztrátu neb oslabení téhož a tudíž i chladnost působí u kněze nedostatek bdělosti nad sebou a užívání prostředkův ducha kněžského udržujících, a zvláště zanedbávání rozjímání, zpytování svědomí a časté zpovědi, — lehké vážení hříchů všedních, hledání ukojení smyslův a útěch pozemských, časté prodlévání ve světě, a zvláště ve společnosti žen, záliba v zábavách, besedách a výletech, čtení lehkých románů, nemírné oddávání se vědám světským aneb politice, hospodářství, záležitostem společenským, nával zaměstnání vnějších bez denního pořádku a vyznačení určitých chvilí na modlitbu a p.

Prohlédni nyní své svědomí; zdaž nepozoruješ v sobě stop chladnosti aneb aspoň zdaž nehrozí ti tu nějaké nebezpečství?

II. Jakéž jsou následky té chladnosti dobrovolné? Zlé a škodlivé, protože chladnost protiví se především vůli Boží. Kněz žije proto, aby velebil Boha; zatím však on modle se, žije a pracuje chladně, slouží zároveň nevěrně a velebí nedokonale, ano i působí, že lidé jeho vinou urážejí Boha, ježto nedbá, jak náleží, o jejich posvěcení. Kněz má z povolání svého toužiti po dokonalosti, která dle svatého Bernarda jest »neustálým zápalom po pokroku v ctnosti a stálým snažením po věcech lepších«; zatím však chladnost káže mu spokojiti se nízkým stupněm ctnosti, aby si nemusel činiti násilí a plniti rozkazu Božského Mistra: *Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám. Kněz jest povinen milovati Boha z celého srdce svého, a jeho život má býti životem oběti, zatím však on rozděluje srdce své mezi Boha a svět, tu zase holduje v tom, co činí dobrého, sebelásce, ukazuje, že nepokládá Pána Boha za hodna veškeré své lásky a nedbá tak mnoho o jeho přátelství ani o jeho odplatu. Může on zcela správně říci s jedním svatým: Undique me circumdat amor, et nescio, quid sit amor (sv. Bonaventura).*

Ó jak veliká to zaslepenost a jak strašná z toho škoda! Neboť Bůh, štědrý ku štědrým, odpírá knězi chladnému hojnost milostí a jasnějších vnuknutí, a mnohdy zbavuje ho těch hřiven, které mu byl dal; jak sám Spasitel hrozí v podobenství o služebníkovi lenivém: »Vezměte od něho hřivnu... Neboť každému, kdo má, bude dáno a tomu, kdo nemá, bude odňato i to, co má. (Mat. 25, 28. 29.). Právem tedy blahoslavená Markéta Maria napomíná duše řeholní a nepřímou i kněze: »Bůh odbírá nám mnohdy věci velmi potřebné k našemu posvěcení, protivíme-li se dlouho jeho dobrotě a urážíme-li jeho trpělivost.«

Mimo to kněz chladný, nespolutpůsobě náležitě

s milostmi Božími, ztrácí jednak zásluhy, které dle slov prorokových »s k l á d á v d ě r a v ý m ě š e c«, jednak vydává se do tužší války s nepřáteli duší, neboť jak správně řekl sv. Alfons: »mouchy utikají od kotle kypícího a napadají na vlažný; a tak i ďáblové daleko méně pokoušejí kněze horlivé než chladné.« Kromě toho kněz horlivý má pohotově zbraň modlitby, kdežto u chladného jest ta zbraň zrezavělá.

Chladnost sama sebou rodí mnoho hříchů všedních a kdo je páše se zalíbením a bez výčitek svědomí, ten oslabuje v sobě bázeň Boží a snadno upadá v hřích těžký; proto správně nazývá se chladnost pohnutkou ďábelskou. Svědkem tu může býti sv. Petr, který šel z pozdálí za Spasitelem a hřál se při ohnisku, čímž láska jeho vychladla; ale také hned dopustil se těžkého přestupku.

Co horšího, dobrovolná a dlouhotrvající chladnost působíc bludné svědomí, které hříchy těžké představuje jako lehké, může svést k neplatným zpovědem a nehodným přijímáním neb mším svatým, a to i před tváří smrti a tak do zavržení věčného; ne nadarmo též hrozí sv. Řehoř Veliký, že kdo jest povolán ke spasení a na cestě svatosti chce se spokojiti životem nedokonalým, nebude spasen. Však čteme o sv. Terézii, že nikdy hříchu těžkého se nedopustila, a přece jí Pán Ježíš ukázal ve vidění místo, určené pro ní v pekle, kdyby nebyla vyšla ze stavu chladnosti.

Život kněze chladného jest pro jiné lidi neužitečný aneb aspoň méně užitečný, nežli má býti. On má se modlití za jiné duše, zvláště za ty, které jeho péči byly svěřeny, a za tím účelem jest mu uloženo odříkávati každodenně breviář; zatím však jeho modlitby jsou tak chladné a rozptýlené, že nikomu milosti nevyprošuje. On má planouti na kazatelně ohněm svatým pro pravdu a ctnost, ve zpovědnici vybavovati jedny duše z hříchu, druhé zas vésti k dokonalosti;

ve škole dávatí dětem chléb učení Božího; zatím však kazatelna, zpovědnice, škola, nepatří k jeho nejmilejším přátelům, tak že někdy musejí si stěžovati na jeho nedbalost. Mimo to jeho život světský a zahálčivý anebo utopený v jiných věcech, jenom ne v duchovních, pohoršuje a v zlém utvrzuje lidi zlé, zarmucuje dobré, kazí jiné kněze. A tak přihází se mnohdy, že mladý kněz jenom proto stydne v horlivosti, že patří na chladnost vlastního spolubratra, který mu býti má vůdcem a vzorem.

Život kněze chladného jest pln vnitřní rozervanosti a těžkých utrpení, protože Bůh často volá v duši: Jsem-li já Pán tvůj, a ty můj sluha, kdež jest věrná služba? Běda mu, jestli ten hlas v hluku zevnějších zaměstnání a roztržitostí zanikne! A nejnešťastnějším jest tenkrát, žije-li v klamném pokoji a namlouvá-li si, že není špatným knězem, ježto nepáše hříchů smrtelných a nepomíjí vážných povinností.

Takový pokoj neopouští ho mnohdy ani při smrti, ale jak strašným bude pro něho soud, kdy Spasitel řekne: Vydej počet ze všech hřiven, ze všech povinností, ze všech chvílí v mé službě ztrávených. Neobhájí se tenkrát kněz chladný tou výmluvou, že žil v coelibátě a modlitby povinné nezanedbával, neboť Pán připomene mu podobenství o pěti pannách nemoudrých a ta známá slova: Ne ten, kdo mi říká, Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale ten, jenž činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích (Mat. 7, 21), to jest, jenom sluha pilný a věrný.

Bohužel, chladnost náleží k těm nemocem, kterých duše v sobě nevidí, — podobnať ona k anemii, ničící pozvolna organismus, anebo k smrti na mraze přicházející nepozorovaně. Proto Pán hrozí v apokalypsi chladnému pastýřovi: »Že jsi vlažný, a nejsi ani studený ani horký, počnu tě vy-

vrhovat i z úst svých,« a dodává ještě výstrahu. Ó bys byl studený a nebo horký (3, 15.—16.), neboť studený, to jest hříšník spíše se obrací nežli vlažný, který se za dobrého pokládá. Skutečně pokorný setník a syn marnotratný obrátili se, kdežto pyšný a licoměrný fariseus přes zdánlivou pobožnost byl zavržen. Spravduje se tu na chladných kněžích, co řekl sv. Bernard o takových řeholnicích: »Viděl jsem prostopášníky činící pokání, ale neviděl jsem řeholníka, který jsa dříve chladným, stal by se později horkým.«

Zdaž není tedy záchrany pro toho, jenž upadl v chorobu chladnosti?

Vypravují evangelia, že paralytik v Kafarnaum, nemoha se dostat ke Kristu, poručil spustiti sebe na loži k jeho nohám a to otvorem učiněným ve střeše. Pán také odměnil jeho důvěru spojenou s lítostí, neboť napřed odpustil mu hříchy a potom navrátil mu zdraví (Mat. 9, 2—7.). Nemocí podobnou paralysi jest chladnost, ale tím horší a nebezpečnější, že nemocný obyčejně nemoci své neuznává a má se za zdravého. A tak i tuto nemoc jedině Kristus Pán může vyléčiti. Ale co třeba činiti k dosažení té milosti?

Především poznati svůj smutný stav; poněvadž pak sebeláska vrhá na duši závoj a zrak její zatemňuje, proto třeba vroucně prositi o světlo Ducha svatého, — prositi za přímluvu Královny apoštolův a triumfujících v nebi kněží a volati jak onen slepý z Jericha: »Dej, Pane, abych prohlédl, abych viděl Krista okem lásky a šel za ním věrně ho následuje. Tehdy Pán Ježíš přiblíží se k tobě a řekne: »Pravíš: jsem bohatý a mám hojnost a ničeho nepotřebuji a nevíš, že jsi ty bídný a ubohý a chudý i slepý a nahý. Radím tobě, abys sobě koupil ode mne zlata ohněm zkušného, abys byl bohatý a

oblečen byl v roucho bílé a neukazovala se hanba nahoty tvé, a mastí sílicí pomaž oči svých, abys viděl. (Apoc. 3, 17.—18.).

Nejlépe jest vykonati s celým pohroužením se několikadenní exercicie a v nich generální zpověď od času vysvěcení a tak obléci se v roucho bílé a koupiti si zlata v ohni zkušeného, to jest čisté a trvalé lásky. Tehdy také promluví Pán: *usquequo piger dormis? quando consurges de somno tuo?* (Přísl. 6, 9); a proto probuď se co nejdříve ze sna a dej se do práce nad sebou a pro duše, abys neuslyšel jednou strašného výroku: *»Služebníka neužitečného uvrzte do temnosti zevnitřní!«* (Mat. 25, 30).

Chceš-li však vystříhati se té nemoci, nezanebávej nikdy obyčejů ze semináře přinesených, zvláště rozjímání, zpytování svědomí, časté zpovědi a každoročních exercicií.

Čítej při tom životy svatých, zvláště svatých kněží, a co se týká žijících spolubratří, nepřirovnávej se nikdy k špatným nebo chladným, ale k lepším než ty jsi, ano i ke zbožným lidem světským! Vypravuje se, že sv. Ignác Loyola, jsa ještě světským člověkem, vykonal u jistého kněze, který chladný a pohoršlivý život vedl, zpověď z celého života, a to s takovou lítostí, že kněz onen musel mimovolně obrátiti úvahu na smutný stav své duše a otázati se sebe samého: *»Jaký soud vydáš o sobě, když člověk světský, neobdařený tak vysokým posláním, jako jest tvé, neobtěžný tak těžkou zodpovědností, který nepřirovnatelně méně těžkými hříchy Boha urazil, tak velice jich lituje a tak přísně sebe soudí.«* Působením těch myšlének obžaloval se pokorně před svým poenitentem; a sv. Ignác poradil mu vykonati duchovní cvičení,

kteráž dokonala úplné obrácení. Tak i ty sebe suď, unikaje dobrovolnému sebeklamu.

Střez se zároveň hříchů všedních, zvláště s rozmyslem a bez lítosti spáchaných, neboť jako mouchy umírající kazi libost masti (Eccl. 10, 1.), tak hříchy ničí útlost svědomí a tak připravují k těžkým pokleskům. Třeba se tu držeti zásady O. Ludvika de Ponte: »Velmi mnoho spáchal jsem hříchů, ale nikdy jsem neuzavíral pokoje s hříchem«. Podobně má se to se všelikou náklonností buďto k lidem, buď k penězům anebo k pohodlí.

Nespokojuj se nikdy průměrným stavem ctností a neustávej v práci, ani si nenaříkej na nepříjemnosti svého stavu, ale touži stále po vyšší svatosti, čiň všechno, co možná, dokonale a snášej všechno trpělivě! —

Aby pak se ti to neznechutilo aneb abys neupadl v lethargii duševní, pamatuj na nekonečnou lásku Boží, na vysokou důstojnost kněze, na pomíjeditelnost věcí pozemských, na blízkou smrt, na přísný soud a na věčnost, ve které tím větší sláva tě čeká, čím více tu budeš pracovati a trpěti pro Boha.

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

O Pane, ty's mne povznesl tak vysoko a tolika dobrodiními zasypal, a já místo abych hledal toliko Tvé slávy a s celou oddaností pracoval pro Tebe a pro duše, krví Tvou vykoupené, hledám jenom sebe, unikaje tomu, co námahu působí a co oběti vyžaduje. Místo abych byl horlivým pracovníkem Tvým, podobám se onomu paralytikovi, jenž nemohl se z lože hnouti. Než nyní s pomocí Nejsv. Matky Tvé a svatých služebníků Tvých vrhám se k nohám Tvým s lítostí a důvěrou; Ty pak, ó Ježíši, pohleď na mne milosrdně a rci: »Odpouštějí se ti hříchové tvoji,« a potom: »Vezmi lože své, lože chladnosti, a jdi do domu svého — do kostela, na život svatý, na práci horlivou.

ČÁST III.

Ježíš Kristus učí kněze, s kým a jak má bojovati.**Rozjímání XIII.****I. Válka s ďáblem.**

I. Vidíme ve světě dva prapory vztýčené, pod nimiž shromáždí se celé lidstvo. Jeden z nich třímá v ruce jako král a vůdce nejvyšší sám Syn Boží v lidském těle, Ježíš Kristus. Jej totiž ustanovil Otec nebeský králem nebe i země a dal mu v dědictví všechny národy (Ž. 2, 6.); on též přišel na zemi, aby přemohl hřích, jímž ďábel panuje nad lidmi, a založil v duších království pravdy a milosti a tak panoval nade všemi pokoleními a věky. Nesmrtelný to král věkův, v němž přebývá tělesně plnost Božství (Kolos. 3, 9.), na jehož jméno kleká všeliké koleno nebeských, zemských i podzemských (Philip. 2, 10.).

Poněvadž ďábel vzpíral se rozšíření království Božího, proto Kristus Pán přemohl jej smrtí svou na kříži a učinil z kříže prapor svůj, na němž napsal ta slova: Zapři sebe samého a miluj Pána Boha z celého srdce svého a bližního svého jako sebe samého. Pod prapor ten volá on celé lidstvo, tedy i tebe, abys byl jeho věrným poddaným a bojoval statečně s jeho nepřáteli, kteří jsou zároveň nepřáteli tvými, to jest se satanem a s jeho spojenci.

Má On na tebe plné právo, protože ti dal dvojitý život, přirozený a nadpřirozený a vykoupil tě z otroctví ďáblova a potom povznesl tak vysoko a tak hojně obdařil. U něho též toliko pravda, cesta a život. Království jeho, toť království světla, takže kdo v něho věří a za ním jde, ten nechodí v temnotách. Království jeho toť království pokoje, takže kdo se ho pevně drží,

ani uprostřed zuřících bouří života neutone. Království jeho toť království pravého štěstí, takže kdo jej upřímně miluje, nalézá v něm zdroj přesladké útěchy — že i veliká utrpení snáší statečně a ani smrti se neleká.

Hle, ten Král a vůdce zve i tebe pod svůj prapor, neboť hned na křtu svatém stal jsi se jeho poddaným a vojínem. Vyzývá tě napřed, abys sám v sobě bojoval s ďáblem, jakož i s tělem, sebeláskou a zlým světem, volaje k tobě: Nechoď za svými žádostmi, ani za lákadly světa, jimiž ďábel tě táhne pod svůj prapor, ale jdi za mnou a miluj můj kříž. V pravdě já žádám od tebe sebezapření a oběti, ale dávám ti za to hojnou náhradu v životě, při smrti i po smrti, a v boji duchovním poskytuji ti zbraně nepřekonatelné a sám jsem tvým pomocníkem. Ale na tom není dosti; učinil jsem tě svým knězem čili jedním z podřízených vůdců svých bys i v jiných duších přemáhal království ďáblovo, to jest blud a hřích; a život tvůj má býti stálým zasvěcováním se slávě mé a blahu duší.

Zdaž jdeš za tím hlasem Božského vůdce a Krále?

Rozvaž dále, že i Lucifer, kníže ďáblův, ačkoliv překonán od Krista Pána na Kalvarii, chce míti království své na zemi a jako vůdce vojska pekelného, rozvinuje svůj prapor, na němž napsána jsou ta slova: »Žij bezuzdně a miluj toliko sebe samého!« On totiž vnitřními žádostmi i vnějšími lákadly světa stále klepá na srdce lidská, volaje: Pojdte ke mně všichni a služte mně věrně jako králi svému a já vám dám světlo jasnější a větší volnost, nežli dává Kristus, a obdařím vás pravým štěstím, jaké zajišťují toliko rozkoše smyslné, bohatství a důstojnosti. O jak on klame, ten »otec lži!« Neboť světlo jeho jest hrubou temnotou, která i plamének rozumu zhasíná — volnost jeho jest ohavným otroctvím, které člověka strašně ponižuje — štěstí jeho jest krátkotrvajícím klamem, po němž nastává hrozné probuzení. Běda těm, kteří poslouchají

hlasu Lucifera a stojí pod jeho praporem! Snad i ty jsi k nim náležel?

II. Jakže se dělí lidstvo vzhledem k těm dvěma zmíněným praporům?

Pod praporem Krista Pána stojí v první řadě Bohorodička Maria, nejsvětější a nejdokonalejší z tvorů, která patou svou potřela hlavu hada pekelného. Dále stojí andělové v nebi, na zemi pak apoštolové Páně, kromě jednoho, který hověje hanebné žádostivosti, posloužil ďáblu za nástroj. Za nimi stojí svatí mučedníci a vyznavači a uprostřed nich tolik papežů, biskupův a kněží. Ó co umrtvení oni z lásky ke Králi Ježíšovi si učinili, co obětí u nohou jeho složili, co trudův a utrpení pro rozšíření jeho království snesli! Za nimi stoj: nesčetná řada duchovních a světských, kteří nejsou sice naprosto dokonalými, protože časem v menších věcech poslušnost odpírají, ale přes to svého Krále a Vůdce milují a za nic by ho zraditi neb opustiti nechtěli. K posledním vojínům náležejí ti, kteří časem ze slabosti jakýsi těžší hřích spáchají, ale hned srdečnou lítostí a dobrou zpovědí ke Kristu se vracejí. Takoví aspoň na chvíli přecházejí do tábora nepřátel Kristových.

Stále pod praporem Luciferovým válčí s Kristem Pánem všichni bezbožníci, nevěrci a jinověrci, kteří v Pána Boha aneb jen v božství Kristovo nevěří, dogmata jeho, třeba jen z části, zavrhují, církev jeho pronásledují, poddané jeho jedem bludu a zkaženosti otrávití se pokoušejí. Ó, co v nich pekelné jistě zloby, smělosti, prohnanosti a obětavosti! Uprostřed nich vidíme také kněze, kteří se stali odpadlíky od církve, a heretiky; a k nim, bohužel, připojila se v posledních dobách hrstka kněží polských, tvůrcův mariavitismu v zemi a nezávislých církví v Americe.

Druhý zástup toho vojska tvoří modloslužebníci smyslnosti aneb též pýchy a sebelásky, kteří pouze

o to se starají, aby měli slávu, sbírali jmění, užívali rozkoší, za to však myšlenku na Boha a na věčnost odpuzují s odporem, a Krista Pána nenávidí, protože od nich žádá víry ve své tajemství a život podle kříže.

V třetím konečně zástupu stojí ti katolíci, kteří sice věří, ale dle víry nežijí, a teprve někdy při smrti opouštějí prapor ďáblův. K nim mohou náležeti i kněží, hovějí-li některé vášni a dopouštějí-li se těžkých hříchův.

K jakému praporu a ke kterému zástupu ty patříš?

Ó pozastav se aspoň nad tím, jak veliký a dobrý jest Král a Vůdce náš, — jak hojnou připravuje odplatu za věrnou službu a za statečný boj, — jak smutný jest osud tolika duší, které vinou kněží lenivých a chladných jdou v zavržení; a tu roznítí se v duši tvé oheň lásky, tak že následuje onoho věrného poddaného krále Davida, budeš volati: »Živť jest Hospodin, a živť jest pán můj a král, že na kterémžkoli místě budeš, budiž k smrti neb k životu, tuť bude i služebník tvůj.« (II. Král. 15, 21.); co více, že v horlivosti svaté rád budeš následovati tolik apoštolův a missionářů.

Jedním z nich byl blahoslavený Antonín Baldinucci T. J. († 1717). Za 20 let vykonal více než 700 missií v Itálii. Na každou missii bral s sebou kopii záračného obrazu Matky Boží Sněžné, nacházejícího se v kostele římském S. Maria Maggiore, bez něhož, říkal, nemohl by kázati. Šel všude pěšky a bos, neboť pouze ke mši sv. užíval sandálů, v uzlíčku pak nosil disciplinu o dvanácti železných hvězdičkách a dva dlouhé ostnaté řetězy, kterými opásával nahá bedra. Na cestě nic ho nezdržovalo: ani horko ani zima ani sněhové závěje neb ostré kamení, o něž si zraňoval nohy. Kdykoliv blížil se k místu, kde měl konati missie, začínal litanie k Matce Boží, dále modlitby

k andělům strážným a sv. patronům, jakož i modlitby za duše zemřelých té vesnice neb toho městečka; potom vstupoval na kazatelnu anebo na povýšené místo, vedle pak stával člověk celý zahalený, že jen oči mu bylo viděti, s velikým křížem v ruce. Stávalo se, že mezi kázáním obnažoval své plece a onou strašnou disciplinou bičoval se až do krve, což vyvolávalo sténání z prsou přítomných a také i zatvrzelé obracelo. S kazatelny šel do zpovědnice a mnohdy až do dvou hodin v noci muže zpovídal. Při tom spal sotva 2—3 hodiny a třikrát v týdnu přísně se postil, nepožívaje ničeho kromě ovoce, v jiné dni pak zdržoval se od masa, ryb a pokrmů z mléka. Ale za to také šly za ním divy milosti Boží a veliká obrácení. Zdaž můžeš se přirovnati k tomuto pracovníku Božimu?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í . P ř e d s e v z e t í .

Ó Pane, z nekonečné dobroty Své povolal jsi mne netoliko za poddaného svého, ale i za podřízeného vůdce. S milostí Tvou nezradil jsem dosud Tvého praporu; přece však nemohu říci, že jsem bojoval vždy statečně na obranu jména Tvého a zasloužil si koruny slávy. Ovšem musím si mnohdy vytýkati malomyslnost a nedostatek sebeposvěcení. Proto nyní lituje chyb minulých obnovuji přísahu věrnosti a přislubuji, že podporován jsa pomocí Tvou jako pilný dělník budu pracovati na rozšíření Tvého království v duších a jako statečný voják budu hájiti tvého praporu, byť i přišlo za něj život položit.

Rozjímání XIV.

II. Válka s ďáblem.

(Pokračování.)

I. Co Kristus Pán oznámil o ďáblovi buďto ústy svými anebo skrze své apoštoly? Hle, nejprvé praví, že viděl s a t a n a j a k o b l e s k s n e b e p a d a-

jícího (Luc. 10, 18.); a skrze apoštoly objasňuje, že po veliké bitvě, ve které Michael a andělové jeho zápasili s drakem, to jest s Luciferem a s jeho anděly (Apoc. 12, 7.), Bůh tyto anděly odbojné pekelnými provazy do pekla strhnul, vydal k mučení (II. Petr. 2, 4.). Převrácenost každého ďábla a zvláště samého náčelníka jest nesmírná; on jest lhář a otec lži, on vrah od počátku (Jan 8, 44.), neboť skrze hřích prvních rodičů, které svedl, způsobil smrt duše i těla se všemi souženými na zemi, on též vnukl v srdce Jidášovo, aby vydal Pána Ježíše (Jan 13, 2.). Panovav skrze modlářství a zkaženost mravů nad pohanstvem a z části i nad židovstvem, stal se jaksi knížetem tohoto světa (Jan 14, 30.), a netoliko na duše vyléval svou sílu skrze hřích, ale i na tělo skrze posedlost; k tomu pak poháněla jej zloba, pýcha a závist.

Kristus Pán pravil: Nyní bude kníže tohoto světa navenyvržen (Jan 12, 31.) a vypuzoval ho nejen z posedlých a vyháněl z duší, ale smrtí svou zlomil jeho moc, takže nyní podobá se psu uvázanému, který může štěkati a zuřiti, ale ukousnouti nemůže, leda toho, kdo se k němu přiblíží; dopouští-li mu však Bůh pokoušeti i křesťany, to proto, aby se v jejich vítězství ukázala moc Boží a aby tím větším leskem zazářila jejich ctnost.

Nenávidí on strašně Pána Boha, a poněvadž mu škoditi nemůže, snaží se zahubiti duše, které mají zaujmouti uprázdněné trůny v nebi; zvláště však zuří proti kněžím, věda, že uloví-li jednoho kněze, mnoho duší skrze něho do pekla uvrhne; vždyť cíhal již na apoštoly, aby je prosival jako pšenici a učini z nich mouku pro peklo. Není tedy divu, že Spasitel především kněze vystříhá: Bděte a modlete se abyste nevešli v pokušení (Mat. 26, 41.), a že apoštol k nim volá: Střízliví buďtež a bdětež,

neboť protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pohltil (1. Petr 5, 8.)

Jak ďábel pokouší? Tak, že hned snaží se duši jako nějaký lev zastrašiti, anebo, což častěji se děje, jako had nestřeženě uštknouti. Někdy přepadá otevřeně a viditelně, a to nejčastěji svaté; a tu bere na sebe obyčejně strašnou podobu; čteme dokonce, že sv. Mikuláše z Tolentinu ďáblové zbili a zranili.

V posledních dobách předmětem jejich nástrah byl blahoslavený Jan Maria Vianney. Obyčejně o půlnoci tři mocné údery na bránu oznámily svatému faráři přiblížení se nepřitele; potom údery ty opakovaly se postupně u všech dveří; ďábel vcházel do ložnice, chopil se záclon nad lůžkem a třásl jimi vztekle, tu zase pohyboval disciplinou, že se na stole kroutila jako had anebo pozvedl lůžko vzhůru a vyhodiv svatého muže na zemi, vláčil jej dokola pokoje. Při tom vydával různé zvířecí hlasy. V síni farní byl obraz zvěstování nejsv. Panny, k němuž měl svatý pastýř velikou úctu; a hle, ďábel, zvaný od něho Grappin, každou noc jej blátem a špínou poházel. Nejvíce zuřil tenkrát, když účinkováním práce neúporného zpovědníka a působením milosti Boží následovala nějaká veliká obrácení; není tedy divu, že svatý muž dokonce se radoval z těch kousků ďábelských, pokládaje je za znamení smilování Božího; neboť mnohdy po noci tak strašné objevili se u dveří kostela zatvrzelí hříšníci, prosíce o zpověď.

Obyčejně pokouší ďábel skrze své spojence — zlý svět a zlé žádosti; a zejména takové nastavuje lákadlo, jaké pro člověka má nejvíce půvabu a bedlivě slídí, které vadě on zvláště podléhá; proto každý křesťan, tím více pak každý kněz jest povinen úsilně o to se starati, aby žádostem svým uzdu položil a vady své vykořenil.

Časem proměňuje se ďábel v anděla světla (II. Cor. 11, 14.) a pokouší tajemně, odívaje zlo v roucho ctnosti, tak že ho těžko odkrýti. Tak pokoušel sv. Alfonsa Liguorského. Vzav na sebe podobu zcela neznámého missionáře, začal vynášeti do nebes spisy světcovy, aby jej svedl k pýše; ale světec pokořil se hluboce a učinil znamení kříže, po čemž ďábel hned zmizel.

Podobná osidla líčí na každého kněze. Je-li kněz horlivým v práci a koná dobré skutky, hledí ďábel přimísiti k nim bludy a nedokonalosti, a zejména poskvrniti vnitřní pohnutku, tu zase namluviti mu, že již mnoho dobrého učinil anebo se napracoval, a že si může pohověti, anebo že jest to pýcha toužiti po dokonalosti a lišiti se od ostatních. Tak na př. sv. Mikuláše z Tolentinu znepokojoval velice tou myšlenkou, že život umrtveny, jaký on vedl, jest dílem marnivosti, hledající vyvýšení sebe nad jiné; a teprve po vroucí modlitbě odkryl mu Pán Ježíš nástrahu ďábelskou.

Zabředl-li však kněz do hříchů anebo žije-li v ochladlosti, tu ďábel, představuje mu některé dobré stránky, buď pravdivé anebo vymyšlené, upokojuje ho, že není tak zle s jeho duší, — že jsou horší nad něho, — že Bůh není tak přísný, aby za ty přestupky měl kárati, — že konečně bude ještě čas navrátiti se k Bohu; anebo naopak představuje mu všechna úsilí zbaviti se hříchů anebo ochladlosti jako marná, aby jej udržel ve zlém anebo též uvrhnul v beznadějnost a zoufalství.

Zdaž nezakusil jsi podobných pokušení?

II. Před započatím práce učitelské uchýlil se Pán Ježíš na poušť, kde modlil se a postil, čímž poučil kněze, že chtějí-li býti opravdovými apoštoly, mají v jistých dobách v osamocenosti modliti se a pokání činiti, aby sobě a duším, o něž mají pečovati, vyprosili potřebné milosti.

Co více, Syn Boží v lidském těle dovolil satanovi, aby jej pokoušel, jednak aby ukázal, že jest nám podoben ve všem kromě hříchu a že v čem sám trpěl a byl pokoušen, mocen jest i těm, kteříž pokoušení bývají spomáhati (Žid. 2, 18), — jednak aby napravil pád Adamův, který podlehl v pokušení ďábelském, — jednak aby nás naučil, jak máme bojovati s pokušeními a dodal nám odvahy k válce, připomínaje, že věrný jest Bůh a nedopustí pokoušeti nás nad to, co můžeme, ale s pokušením učiní také prospěch (1. Cor. 10, 13).

A jak Pán Ježíš zachoval se před pokušením? Hle, čtyřicet dní žil v osamocenosti, oddán jsa modlitbě a umrtvování. Podobně nechť každý kněz vykonává co rok exercicie, a vůbec ať žije v sebranosti a v paměti na přítomnost Boží, neboť duch rozptýlený a světu oddaný lehko upadá v pokušení. Nechť vede život pracovitý a umrtvený, daleký změkčilosti a přebytku, neboť *«jeho pokrmem jsou ctnosti»* (sv. Basil), a zvláště rod nečistý nebývá vypuzen leč modlitbou a postem (Mat. 17, 20.). Nechť nevyvolává pokušení, protože, kdo miluje nebezpečnoství, v nebezpečnoství zahyne (Coeli 3, 27); proto nechť nevydává se lehkomyšlně ve špatné příležitosti, a za to ať bdí bedlivě nad smysly, žádostmi, obrazotvorností a sebe-láskou; v pokušení pak nechť se zbytečně neleká, aby ušel nepokoji, jež satan chce v duši vyvolati. Pamatuje, že bojováním jest život člověka (Job 8, 1.), a že máme bojování proti knížatům a vládcům temnosti (Ef. 6, 12.), a dle rozkazu apoštola obleče se ve zbroj Boží, zejména ať má při sobě pancéř spravedlnosti, štít víry, prilbu spasení a meč ducha, to jest slovo Boží a modlitbu (Ef. 6, 11.—17.).

Zdaž máš s sebou pokaždé tu zbraň?

Když Kristus Pán po čtyřicetidenním postu lačněl, přiblížil se k němu satan, a chtěje se přesvědčiti, zda on jest skutečně Synem Božím, řekl: »Jsi-li Syn Boží, řekni, ať kamení toto chlebové jsou« (Mat. 1, 3), to jest užij své moci k svému pohodlí a pamatuj na tělo, které tak přísně a bez potřeby trýzníš. Pán Ježíš odpověděl na to slovy Pisma svatého: Psáno jest, nesamým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, které vychází z úst Božích, to znamená, třeba jest pokrmu pro tělo a jest dovoleno starati se o ten chléb, jen když shoduje se to s vůlí Boží, ale jest také třeba pokrmu pro duši, tím pak jest slovo Boží, čili učení Boží se všemi prostředky spasení. Běda tedy tomu, kdo pamatuje na tělo, duši svou odsuzuje k hladu; — běda též knězi, který myslí jenom o rozkošech a výhodách pro tělo, kdežto učení, ctnost, modlitba a práce duchovní nemají pro něho významu. Kdyby i na tebe udeřilo pokušení smyslnosti, odpověz satanovi slovy apoštolovými: Budu-li podle těla živ, zemru, pakli duchem skutky těla mrtviti budu, živ budu. (Řím. 8, 13.)

Satan poražen byv v první bitvě, silou od Boha mu ponechanou přenesl Krista na střechu chrámu jerusalemského a řekl: »Jsi-li Syn Boží, spusť se dolů. Nebo psáno jest, že andělům svým přikázal tobě a na ruce uchopit tě, abys snad o kámen nohy své neurazil. (Mat. 4, 6.)

Chtěl on dokonce slovy Pisma svatého vzbuditi v Kristu Pánu pýchu a domýšlivost; ale Spasitel odpověděl krátce slovy Pisma: »Zase psáno jest: nebudeš pokoušet Pána Boha svého. Podobně mluví satan k nejednomu knězi, zvláště k mladému a schopnému: Ukaž se lidu; zablýskni se

výmluvností, učeností, zběhlostí ve věcech světských; chop se toho neb onoho díla, abys si získal slávu u světa, neboť jsi moudrý a učený a proto hoden cti lidské. Zdaž neslyšel jsi nikdy takového sykotu hadího? Jakže mu nejlépe odpírati? Hle, odpověď: Samému Bohu čest a sláva, a mně ponížení.

Po druhém vítězství vrátil se Pán Ježíš na poušť. Zdá se, že satan s blízké hory ukázal mu v duchu v klamném obraze všechna království světa, řka: To všechno tobě dám, jestliže padneš se mi klaněti. Tu odhalil celou svou převrácenost, nazýváje svými království, která mu nenáležela, ale i bezbožnosti, žádaje pro sebe úcty božské. Ale Kristus Pán odrazil jej slovem pohrdání. Odejdi, satane, neboť psáno jest: Pánu Bohu svému se budeš klaněti a jemu samému sloužiti.

Podobně i dnes slibuje satan člověku bohatství, rozkoš, slávu a vládu nad jinými, ale žádá za to pro sebe pokorné a věrné služby. Zejména od kněze vymáhá, aby shromažďoval žádostivě peníze, aneb honil se za důstojnostmi s újmou svědomí, — aby zanedbával své povinnosti a vedl život rozptýlený a změkčilý, — aby se řídil zásadami světskými a stál na straně nepřátel církve, — aby v případě kollise s vládou duchovní vypovídal jí poslušnost a postupoval až k apostasi.

Lekej se i ty, knězi, pokušení žádostivosti neb pýchy a našeptávání ďábelská ihned odrážej: Odejdi, satane! Mně dobře jest trvati u Boha. Což by mi konečně pomohlo, kdybych celý svět získal a na duši utrpěl?

Ďábel po třikráte jsa přemožen, utekl zahanben; a hle, andělové přistoupili a sloužili Kristu. Tak děje se i s tebou; po vítězství nad pokušením nastupuje radost a pokoj; neboť Bůh ne nadarmo řekl: Tomu,

kterýž zvítězí, dám mannu skrytou (Apoc. 2, 17.). Nedoufej však v sebe, ani se neubezpečuj, neboť satan může se vkrátce vrátiti a zadati ti hanebnou porážku; vždyť i na Krista Pána udeřil poznovu v zahradě gethsemanské pokušením zármutku. Pamatuji rovněž, že naše žádosti časem se skrývají jak jiskry v popelu, ale jenom vítr může je rozdmýchat.

Jakže bylo dosud ve tvém životě?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, mnohdy v bojích s ďáblem utrpěl jsem porážku, ale od nynějška budu pamatovati na tvá slova: Pánu Bohu budeš se klaněti, jámu samému budeš sloužiti. Tak, Ty jenom sám budeš chlebem mé duše, Ty mou slávou, Ty mým bohatstvím, Ty také podporuj mne svým světlem a svou silou, kolikrátkoli pokušení na mne udeří, aby i na mně splnila se Tvá přípověď: Buď věrný až do smrti, a dám ti korunu života. (Apoc. 2, 10.)

Rozjímání XV.

III. Boj se zlým světem.

I. Co nazýváme zlým světem? Všechno, co na zemi odvádí lidi od Boha, jako: zlé zásady, zlé žádosti, zlé nástrahy. Odkud se vzal zlý svět? Z hříchu; jest tedy plodem zlého ducha a zkažené přirozenosti lidské. Nejdříve utvořil se svět v pohanství, s kterýmž se stotožnil; zevnějším pak jeho znakem byl kult božstev a vášní, skrze něž ďábel panoval nad lidmi. V národě židovském, v časech Krista Pána představovali zlý svět ti, kteří nesoudili dle pravdy Boží ani nejednali dle vůle Boží, nýbrž dle nízkých žádostí a sebelásky; a k nim náleželi především Fariseové, Saduceové a Herodiané. Tento svět vystoupil proti Kristu Pánu a jeho církvi.

Když národy pohanské staly se křesťanskými, utvořil se uprostřed nich zlý svět, v němž zůstaly zásady a tužby pohanské, ale pod pokrývkou křesťanskou. Dnes ten svět tvoří především zjevní nepřátelé náboženství katolického, jako nevěrci, židé, heretikové a odpadlíci, kteří s massonerií v čele vypovídají otevřenou válku církvi; — dále špatní katolíci, kteří některá dogmata a zákony katolické přijímají, a jiná zavrhují aneb dle svého vykládají, žádajíce reformování katolicismu; — konečně nestálí katolíci, kteří sice věří, ale ne vždy dle učení církve soudí, aniž dle jejích předpisův jednají, tak co se týče mnohých pravd a povinností, jako na př. o zpovědi, postech, zábavách, cti, soubojích a p. mají ještě názory vskutku pohanské.

A jak se jeví dnes duch světa?

Hle, s jedné strany jako nemírná žádost zisku a neukojitelná touha po užívání, tudíž i lhostejnost k tomu všemu, co nedává zisku a co sahá nad smysly, zacházející u mnohých až k popírání Boha a duše, — s druhé strany jako bujná pýcha a svévole ducha, z čehož i pohrdání zjevenou pravdou a odboj proti vládě, zvláště duchovní.

V našich časech jest ten svět velmi mocný, protože má nesčíslné prostředky působnosti a zvláště široce rozvinutou propagandu bezbožnosti a zkaženosti mravní, jako protináboženské spolky zednářské, volnomyšlenkářské, socialistické, anarchistické atd., — liberální a židovské denníky, jako by učené a náboženství nepřátelské knihy a přehledy, rozpustilá představení divadelní a díla umělecká, domy nemravnosti obklíčené ochranou vlád, spisy pornografické a konečně celá moderní literatura. Proto i vliv ducha světského na dnešní společnost jest veliký. Ano i nejeden kněz vědomě anebo nevědomky mu podléhá, čehož důkazem jsou nové proudy moder-

nismu, liberalismu katolického, zreformovaného katholicismu a t. p. Zdaž myslíš, že jsi zcela prost tohoto vlivu.

Kristus a svět si odporují, takže co dle Krista jest moudrostí, to světu jest hloupým, — co Kristus přikazuje, tomu se svět posmívá, — co však Kristus zakazuje, to svět dovoluje.

Zejména, Kristus praví: blahoslavení, kteří poslouchají slovo Boží, aby lépe poznali Boha a jeho pravdu; a svět: blahoslavení, kteří mají pozemskou učenost, neboť pravdy Boží není, a pravda jest jenom to, co smysly poznávají aneb co rozum lidský vyzkoumati dovede. Kristus: blahoslavení, kteří jdou za mrtvou, nesouce svůj kříž, milují Boha nade všechno a bližního jako sebe samého a poslouchají mé církve; a svět: blahoslavení, kteří žijí dle svých žádostí, milují toliko sebe a poslouchají jediné své vůle. Kristus: blahoslavení, kteří shromažďují poklady nebeské a nelnou k bohatstvím pozemským, ale jsou chudí duchem a milosrdní k chudým; a svět: blahoslavení, kteří nestarají se o nebe po smrti, ale hledají nebe na zemi a za tím účelem shromažďují bohatství, nedělice se s nikým. Kristus: blahoslavení čistého srdce, kteří tělo a žádosti svírají uzdou umrtvení a vystříhají se všelikého hříchu; a svět: blahoslavení, kteří ukájejí všechny tužby smyslnosti a vystříhají se pouze toho, co škodí jejich zdraví, cti anebo majetku, Kristus: blahoslavení tiší, kteří nemstí křivd svých a každému přinášejí pokoj; a svět: blahoslavení silní, kteří majíce sílu a moc, mohou dávat odvetu. Kristus: blahoslavení pokorní, kteří nízcce o sobě myslí, lekají se sebe a sebou pohrdají; a svět: blahoslavení pyšní, kteří se vynášejí nad jiné a snaží se stále výše. Kristus: blahoslavení, kteří lační a žízni po spravedlnosti, to jest po všeliké ctnosti a dokonalosti; a svět: blahoslavení, kteří lační po majetku, rozkoši, významu.

Kristus: blahoslavení, kteří pláčou a trpí pronásledování pro spravedlnost; a svět: blahoslavení, kteří se smějou a dovedou jiné trápiti.

Svět odporuje proto pravdě a zákonu Krista Pána, a sblížení se neb smíření jest tu nemožno. Není tedy divu, že Kristus Pán nazývá svět královstvím knížete temnosti, — že mu ohlašuje své běda a předpovídá soud a zavržení od Ducha svatého (Jan 16, 8.—11.), protože Ducha pravdy nepřijímá (Jan 14, 17.), — že se zaň nemodlí a vyvolených svých před ním vystřihá: Nemůžete dvěma pány sloužiti. (Mat. 6, 24.)

Zlý svět nenávidí kněží, protože tak nenávidí Krista, jak on sám pověděl: Kdybyste byli ze světa, svět by miloval, co jeho jest; poněvadž pak ze světa nejste, proto vás svět nenávidí (Jan 15, 19). Působí pak svět na kněze nejčastěji půvabem; a to buď že pochlebuje jeho pýše, slibuje mu vládní služby, vyšší význam, potlesk veřejného mínění, stane-li na jeho straně a pronikne se jeho ideami, — buď že podněcuje smyslnost a sybaritismus a zošklivuje coelibat a život zdrželivý, — buď že brojí proti dogmatům, povinnostem a zařízením vlády duchovní. Správně praví sv. Jakub, že přátelství tohoto světa jest nepřítelkou Boží (6, 4.), a sv. Bernard napomíná: *Verum tu sacerdos Altissimi, cui ex his placere gestis? mundo an Deo? Si mundo cur sacerdos? . . . Nam si placere vis mundo, quid tibi prodest sacerdotium?* (De mor. et off. episc. II. 5.)

V novějších dobách doporučuje svět kněžím tužby demagogické, socialistické, radikální; tu vrhá je do víru života politického aneb činnosti spolkové, ale nevedené v takovém duchu, jak nařizuje sv. stolice; anebo pronáší hesla po zmodernisování a zreformování kato-licismu, protože prý ho třeba přizpůsobiti duchu času a v shodu uvésti s pokročilou civilisací věku. V skutku

podánilo se světu uloviti na to osidlo nedávno několik nadaných kněží, jako Murriho v Itálii, Daensa v Belgii, Tyrella v Anglii, Loisyho ve Francii, Schella v Německu atd.

Zdaž nemáš podílu aspoň z části na těch bludných názorech a tužbách, ale stojíš otevřeně a vytrvale při praporu církve Kristovy? Pamatuj, že, nemá-li kdo ducha Kristova, není jeho (Řím. 8, 9).

II. Nemilujte světa, ani těch věcí, kteréž na světě jsou (1. Jan 2, 15.) a kdokoli chce býti přítelem tohoto světa, nepřitelem Božím učiněn bývá (Jak. 4, 4.); tak napomíná Kristus Pán skrze své apoštoly. Nemiluj, tedy, knězi, zlého světa, neboť on jest nepřitelem Kristovým a vrahem duší. Nemiluj jeho zásad, neboť jsou bludné, klamné a hříšné, — ani jeho statků, neboť jsou svůdné a záhubné. Svět pomíjí i žádost jeho, praví apoštol, a jenom ten, kdo činí vůli Boží, zůstává na věky (1. Jan 2, 17). Pomíjejí bohatství, pomíjejí rozkoše, pomíjí sláva; a bys i sebral poklady nesmírné, bys i vypil celé moře rozkoše, bys i došel nejvyšších hodností a věhlasem jména svého naplnil celou zemi, nic ti to nepomůže, nic tebe neobšťastní, tak že na konci života, který jako stín měsíce uniká, budeš museti zvolati: Marnost nad marnostmi!

Co zbude ti po smrti z nahromaděných bohatství? Rakev a hrob. Več promění se tělo, živené rozkošemi? V hnilobu a hrst prachu. Kam poděje se sláva, tolika obětmi vykoupená? Rozvěje se jako dým, vznášející se vzhůru. Zajisté, marnost jest hledati pomíjejících bohatství a skládati v nich naději. Marnost také jest po hodnotech bažiti a k stavu vysokému se povznášeti. Marnost jest tělesným žádostem hověti a po věcech dychtiti, pro kteréž pak těžký trest snášeti se

musí. Marnost jest dlouhého života si žádati, o ctnostný však život málo dbáti. Marnost jest přihlížeti toliko k životu vezdejšímu a k budoucím věcem neprohlédati. Marnost jest milovati to, co rychlým kvapem pomíjí, a nechvátati tam, kde radost věčná potrvá. (Ó násl. Krista Pána I. Kn. 1. kap.) Marnost všechno kromě milování Boha a sloužení jemu samému! Neupoutávej se tedy k marnosti, nýbrž vzhůru vznes srdce své, kde krása bez poskvrnny, dobro bez nedostatku, potěcha bez hořkosti, štěstí beze změny.

Nemiluj světa, abys neztratil lásky Pána Boha a nezahubil duše, neboť láska světa kazí a zabíjí duši, poněvadž všechno, což jest na světě, jest žádost těla a žádost očí a pýcha života, kteráž není z otce. (1. Jan 2, 16.) Krásně praví sv. Augustin, že člověk stává se tím, co miluje; miluje-li tedy zemi, stává se zemí, miluje-li Boha, stává se Bohem, neboť sám Bůh řekl: *Di estis et filii Excelsi omnes* (Ž. 81, 6.). Bohužel, nejeden kněz stává se zemí, protože miluje zemi, místo aby se stal synem Nejvyššího, k čemuž jest povolán.

Nenáviď světa a měj ho v ošklivosti, neboť jest převrácený a ošklivý. On, krutý tyran, pochlebuje jaksí sluhům svým, a zatím je hubí, utiskuje, ku pádu přivádí; — on lhář a podvodník, slibuje mnoho a nic nedává; — on lehkomyšlný, dbá jenom o chvíli přítomnou a dychtí po užívání a hojnosti, a ve chvíli bolesti nemá jiného léku než ukrácení života, — on samolibý, toliko o sebe se stará, o koná-li co dobrého, žádá za to zábavy neb pochvaly; — on shovívavý na těžké poklesky a přísný a mnohdy nemilosrdný na lehčí přestupky; — on licoměrný a pokrytecký, zdánlivostí zakrývá své myšlenky a city a místo aby se staral o pravou ctnost, uspokojuje se jejím zevnějškem Zdaž nepoznal jsi světa po této stránce?

Nedůvěřuj světu, neboť jest to nepřítel úkladný a zrádný, který obyčejně dělá přítele, rád užívá pochlebování a pomáhá si ochotně hesly pěkně znějícími, tak že i kněze zkušeného může do osidel chytiti, jako chytil na př. Lamennaisa na lep svobody církve, Passaglia, Curcia a mnoho jiných na lep vlastenectví, Murriho na lep lásky k lidu.

Pamatuj, že svět podobá se pavouku, který, číhaje na mouchu, rozvěšuje zrádné sítky a vhodí v ně nějaké vнадidlo a sám se skryje v koutě. Zdaž nebyl jsi někdy nemoudrou mouchou?

Za to však oddej se zcela Bohu, jak tě povzbuzuje sv. Augustin: *A m e m u s u n u m b o n u m , i n q u o s u n t o m n i a b o n a e t s u f f i c i t* (De dilig. Deo c. 18.).

Na sv. Filipa Benitia usmívalo se ve světě nemalé štěstí, protože pocházel ze znamenitého a zámožného rodu; ale on prahnul po dokonalejší službě Boží a modlil se vroucně k Bohu, prosil o přímluvu Panny Nejsvětější, aby mu ukázala cestu života. Brzy byl vyslyšen, neboť hned uzřel ve vidění obraz tohoto světa jako nějaké údolí plné propastí, močálů, válejších se skal a syčících hadů; a když ustrašen pohlédl vzhůru, spatřil tam Nejsv. Pannu, snášejíci se s nebe na spanilém vítězném voze a uslyšel její hlas: »Filipe, usedni na tom voze,« což bylo pro něho znamením, aby vstoupil do řehole Služebníků Matky Bolestné. Podobně i ty se modli za přímluvu Nejsv. Panny, abys unikl osidlům světa a dokonale sloužil Bohu.

Z p y t o v á n í s v ě d o m í . P ř e d s e v z e t í .

Ó Pane, Ty mne vystříháš, že nemožno dvěma pánům sloužiti; a já přece velmi často chci spojit službu Tvou se službou světa, neboť příliš dbám na jeho úsudky, dbám o jeho chválu, lnu k jeho stat-

kům a potěchám. Než ty učiň nyní, abych vzdávaje Tobě celé srdce a miluje lidi pro Tebe, v ošklivosti měl svět a vystříhal se světa.

Rozjímání XVI.

IV. Boj se zlým světem.

(Pokračování.)

I. Kristus Pán předpověděl apoštolům a tím i biskupům a kněžím, že je zlý svět bude nenáviděti a pronásledovati, protože nejsou ze světa. Budete v nenávisti u všech pro jméno mé (Luc. 21, 17.) Jestli mne pronásledovali i vás pronásledovati budou (Jan 15, 20). To pronásledování bude mnohdy tak strašné, že i krev jejich prolévati budou a v synagogách bičovati (Mat. 10, 17.); ale na útěchu pronásledovaných dodává: Na světě budete míti útisk, ale doufejtež, já jsem přemohl svět (Jan 16, 33.). Vy budete kvíliti a plakati, ale svět se bude radovati; vy se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost (Jan 16, 20.).

Skutečně po Spasiteli a apoštolech 35 papežů a nesččetně mnoho biskupův a kněží podstoupilo smrt mučednickou; ale také jejich krev stala se semenem věřících a zjednala triumf kříži Kristovu. A podnes není nedostatek mučedníků z řad duchovenstva katolického a to netoliko v zemích pohanských, ale i v krajinách křesťanských; k nejnovějšímu jich zástupu náležejí kněží a řeholnice, které povraždila lůza anarchistická v Barceloně (v červenci 1909). Buď i ty, knězi, hotov prolíti s radostí krev za Krista Pána, kdyby té oběti od tebe požádal.

Častějším jest pronásledování nekrvavé, ale za to citelné a dlouhotrválé; a také to Spasitel učedníkům

svým předpověděl: Před vladaře a krále budete voděni. Skutečně, co již služebníků Božích během věků pohnáno bylo před soudy, uvrženo do vězení, posláno do vyhnanství a oloupeno o jmění. Není jich nedostatek ani v novějších časech; neboť komu jsou neznáma utrpení papežů Pia VI., Pia VII. a Pia IX. anebo těch biskupův a kněží XIX. věku, kteří v Německu za doby kulturního boje, v Polsku a jinde útrapy snesli. Právě nyní církev ve Francii od zednářů a socialistů zakouší strašného útisku; a zdá se, že týž osud potká duchovenstvo i v jiných krajích. Nuže, buď připraven i ty, knězi, na vězení neb vyhnanství pro Krista a jeho církev; vzorem pak nechť ti tu bude sv. Basilius Veliký. Když císař Valens nemohl ho lahodnými prostředky nakloniti k odpadu od víry katolické, vyslal k němu svého místodržitele Modesta, který jménem císařovým pohrozil mu zaba-vením statků biskupských, dále vyhnanstvím a na konec mučením a ukrutnou smrtí. Než svatý biskup odvětil mu takto: »Boha spíše než císaře jsem povinen poslouchati. Zabéře-li mi majetek, neochudí mne, neboť mám dosti na těchto ošumělých šatech a několika knihách. Vyhnanství se také nebojím, protože celá země jest Boží a tedy i moje a všude na ní naleznu útulek. Ani muk, kterými mi hrozíš, se nelekám, neboť ony přivedou mne k smrti za Krista, po níž vroucně toužím. Jimi prokáže mi císař největší dobrodiní, ježto mne dříve pošle k Bohu mému.« Smělá ta slova v údiv přivedla místodržícího. »Nikdo mi dosud tak opovážlivě neodmlouval« — řekl po chvíli k sv. Basiliovi. »Snad jsi tedy na biskupa nepřipadl« — odpověděl týž. »My v pravdě ukazujeme pokoru, oddanost a přívětivost ve stycích svých s kýmkoliv a tím více s těmi, již vykonávají vládu, ale když nám někdo víru chce vyrvati, proti tomu směle čelo stavíme.« — A nejen že se nepodrobil, ale dočkal se

triumfu pravdy. Častějšími než násilné bezpráví jsou lži a pomluvy; a také tento druh pronásledování předpověděl Spasitel učedníkům svým:

»Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati a mluvitiv všecko zlé proti vám lhouce« (Mat. 5, 11.) Zvláště dnes, kdy ve všech téměř krajích utvořily se svazy zarputilých nepřátel náboženství, kteří přetřásají na svých schůzích a ve svých časopisech hanebné lži a očerňování zvláště o těch biskupech a kněžích, kteří nejčinněji brání pravdy a spravedlnosti. Ano i muže tak svatého, jako Pius IX., neváhali se bídnicí očerniti, že v mladosti byl zednářem a pouštěl se v milostné plotky! Buď i ty, knězi, jist, že to pronásledování tebe nemine, ale zdaž máš se toho lekati nebo se tím trápati? Když sv. Františka Saleského očernili, tu on, místo aby se rmoutil, pozvedl jasný zrak k nebi a takto se modlil: »Otče nejspravedlivější a chvály nejhodnější, hle nadešla hodina zkoušky služebníku Tvému. Bez Tvé vůle, bez Tvého určení nic neděje se na zemi. Dobře mi, že zahanbení pokrylo mou tvář, neboť to mne musí nutiti, abych spíše u Tebe než u lidí hledal potěchy. Ó Otče, všeliké cti a velebnosti nejhodnější, v ruce Tvé poroučím svou čest a všechno své. Mám silnou naději, že tolik budeš pečovati o mé dobré jméno a tolik brániti mne před pomluvou, kolik jest to potřebno k chvále Tvé a blahu lidu Tvého. Více nad to nežádám.« Ostatně byl pokojný, maje tu zásadu, že pomluvy jsou hříchem složeným ze slov, která zavalnutí větru odnese.

Zdaž i ty jsi takového mínění? Zdaž hotov jsi snésti všeliké pronásledování za Krista a jeho církev?

Ó bys nezapomněl nikdy oněch slov Spasitových: »Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabíjati nemohou; ale bojte

se spíše toho, jenž může tělo i duši zatratiti do pekla.* (Mat. 19. 28.)

II. Kromě pronásledování zjevného má svět zbraň tajnou, často nebezpečnější než první, a sice ohled na mínění lidské, čili jak se obyčejně říká, bázeň světa. Tou zbraní pošpiní nejednu duši, nakloňuje ji, aby zapřela své zásady anebo zpronevěřila se svým povinnostem; a jest málo duší, které by dovedly rozhodně a vždy se jí opřiti. Zvláště dnes, kdy veřejné mínění stalo se bůžkem, před nímž mnohdy i lidé věřící a sami kněží zapalují kadidlo, nesnadno jest vystříhati se bázně světa. Odkud to pochází? Z toho, že bázeň světa jest vlastně skrytá sebeláska čili, jak případně pověděl O. Faber, zamaskované zbožnění sebe samého. Přejeme si, aby svět dobře o nás mluvil, ohlížíme se na jeho úsudky ano i v plnění svých povinností a proto tak často zpronevěřujeme se Bohu.

Tím způsobem tvoří se u lidí světských a někdy i u duchovních zbožnost poloviční, která touží po tom: líbiti se Bohu i světu, a zatím jest Bohu i světu odpornou; neboť Bůh cení jenom obět úplnou, a svět touží po bezohledném oddání se jeho službě. A jaký toho následek? Ten, že Bůh zavrhuje duši, jako nevěrnou, a svět posmívá se jí jako pokrytecké.

Bázeň světská napadá velmi často a mnohdy, žel, přemáhá kněze. Bázeň ta zejména působí, že kněz jde po proudu mínění, ačkoliv pokládá je za bludné, že zavírá oči ku přestupkům podřízených, zvláště když tito oslňují postavením a rodem, — že plazí se a ponizuje před těmi, kteří mají vládu světskou, — že pochlebuje bohatým a mocným, — že nad hrobem chválí mrtvého, který pochvaly a snad ani pohřbu křesťanského nezasluhuje, — že, aby se zalíbil lidem, přestupuje zákon církevní, anebo křivé úsudky o lidech vydává, — že ve společnosti lidí špatných, vedoucích řeči protináboženské, rozpustilé anebo po-

mlouvačné, mlčí anebo pravdy a mravnosti nebrání tak, jak brániti povinen. Těm všechněm hrozí Spasitel: Kdo by se styděl za mne a za slova má, za toho bude se stydět i Syn člověka, když přijde ve slávě své i Otcově i andělů (Luc. 9, 26.).

Tato bázeň působí, že kněz nedává svědectví pravdě, anebo nějakou obtížnou povinnost odkládá, anebo nevěrně plní, aby si neodradil lidí, na jichž mínění a přízni mu mnoho záleží; tu zase, že zanedbává některá cvičení náboženská, anebo pastýřská, jako na př. častější zpověď, exercicie, missie lidové, spolky katolické a p., aby se od jiných kněží nelišil. Takový nechť zapamatuje si slova apoštola: Kdybych se lidem líbil, nebyl bych služebníkem Kristovým (Gal. 1, 10); kdo pak nelásky lidské se leká, nechť má před očima jednání sv. Chrysostoma s Eudoxií, sv. Stanislava s Boleslavem Smělým, sv. Jana Nepomuckého s Václavem a t. d.

Časem ten ohled lidský jest velmi jemný, takže třeba nemalé odvahy a šlechtnosti duše, abychom mu nepodlehli. Tím větší chvály však jsou hodni ti, kteří jej překonají. Tak na př. učený a svatý kardinal Caesar Baronius byl zpovědníkem papeže Klementa VIII. právě v tom čase, kdy král Jindřich IV. prohlásil, že chce přijmouti víru katolickou, aby tím snáze udržel trůn Francie. Někteří kardinálové, mezi nimi i Baronius, souhlasili s tím návrhem, jiní však byli protivného mínění, a na jejich stranu přiklonil se Klement VIII. Baronius vzhledem k vítězství věci katolické a zažehnutí domácí války ve Francii podporoval silně záměry Jindřicha Bourbona; a když prosby a žádosti neúčinkovaly, prohlásil papeži rozhodně, že ho nemůže zpovídati, protože by mu musel odepřiti rozhřešení. Klement VIII., jako muž rozumný a svědomitý, neměl toho za zlé Baroniovi a změnil své mínění.

V těžké kollisi byl rovněž sv. Ignác Loyola. Vzácna totiž a zbožná paní Alžběta Roserová, která sv. Ignácovi a mladé řeholi mnoho dobrého prokázala, vymohla si s dvěma jinými paními u papeže Pavla III. dovolení ku společnému klášternímu životu pod vedením Ignácovým. Světec však, maje mnoho záležitostí důležitějších, odřekl té prosbě, třeba že dobroditelka stala se následkem toho zaujatou nepřítelkyní a zavedla i proces proti řeholi.

Ty, knězi, lekej se jenom hříchu a starej se jenom o lásku Boží a nedbej o pochvalu světa ani se nermuť z jeho hany. Požádá-li tedy Bůh od tebe jakékoli povinnosti, splň ji bez ohledu na to, co lidé řeknou, pamětliv jsa vždy slov Spasitelových: Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznáám i já před otcem svým, kterýž jest v nebesích (Mat. 10, 32.)

Zdaž máš takovou vůli?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

O Pane, jak často naříkal jsem si, já sluha Ukřižovaného, na nenávist a křivdu od lidí; jak často z podlé bázně světa zpronevěřil jsem se Tobě; jak často, abych se zalíbil lidem, zarmucoval jsem srdce Tvé! Než nyní změň srdce moje, tak bázlivé, tak osamocené, tak slabé, abych od nynějška vyznával Tě před lidmi a radoval se, když mi nastane trpěti pro jméno Tvé!

Rozjímání XVII.

Boj se zkaženou přirozeností lidskou.

V. Jak nutný jest tento boj.

I. Bůh učinil člověka přímého (Excl. 7, 30.) ale hřích zbavil jej milosti posvěcující a darův nadpřirozených a dokonce i přirozenost lidskou přivedl do zkázy, následkem čehož jest větší náklonnost

ke zlému než k dobrému a boj žádostivosti proti rozumu a zákonu Božímu. Toho boje zakouší i člověk pokřtěný, jenž obdržel posvěcující milost, aby bojem za pomoci milosti dobyl si ctnosti a nebe; apoštol nazývá jej bojem mezi starým člověkem, který se porušuje podle žádostí bludu, a novým, který podle Boha stvořen jest. (Ef. 4, 21.-24). Tento boj jest nutný, neboť člověk starý podle Adama musí býti přemožen a musí umřít, aby nový člověk podle Krista žil a působil; to pak neděje se bez zapírání sebe, bez umrtvování, bez smrti duchovní. Nediv se tedy, že i tvůj život má býti stálým bojem!

Kristus Pán, který přišel všecko obroditi, obnoviti a posvětiti, žádá sebezapírání od každého člověka, který chce z jeho milosti kořistiti, neboť takto praví: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři se sám, vezmi kříž svůj a následuj mne (Mat. 16, 24.); to znamená, kdo chce býti mým učedníkem a obdržeti život věčný, nechť násilí činí zlým žádostem a sebelásce, nechť nese ochotně kříž bojů a prací a následuje mých ctností, nechť život svůj podobným činí životu mému!

Bez sebezapření není možno obroditi se podle Krista, neboť ono právě s milostí Boží napravuje, co hřích prvotní zničil, a navrácuje jaksí člověku prvotní spravedlnost.

Bez sebezapření není možno obdržeti hojnějších milostí, neboť Pán k tomu dává milosti, aby duše s nimi spolupůsobila a uzavírá jaksí úmluvu s člověkem, že bude k němu tím štědrějším, čím statečnějším bude člověk v boji duchovním a rychlejším k obětem pro Boha. Když jednou jistý kněz, rozjímaje o učednících jdoucích do Emaus, pozastavoval se nad tím, jak by to bylo možno přinutiti Pána, aby navždy zůstával s duší, uslyšel vnitřní hlas: »Čiň sobě násilí a tím

i mně násilí učiníš«. S milostí dává Pán obyčejně v odměnu za sebezapření svou útěchu a pokoj svatý; kdežto duše neumrtvená podobá se člověku nahému, vhozenému do trní, to jest, od svých nezkrocených žádostí zakouší stálých trýznění a bolů. ¹⁾)

Bez sebezapření není možno uniknouti hříchům, protože žádosti a sebeláska táhnou k zlému; třeba však dáti se s nimi do boje na život a na smrt, sice podrobí si nás v otroctví a stáhnou do hříchu; concupiscentia, cum conceperit, parit peccatum, (Jak. 1, 13.). Proto správně varuje autor knihy O následování Ježíše Krista: »Neučiniš-li si násilí, hříchu nepřemůžeš.« Pozastav se jen nad sebou, z čeho povstaly tvé poklesky? Hle, z toho, že nebojuješ se zlými náklonnostmi.

Bez sebezapření nelze nabýti pravé ctnosti, neboť každá ctnost musí překonati protivnou sobě vadu; jen potud také postup v životě duchovním jest možný, pokud si kdo násilí činí. Naopak ctnost nezaložená na sebezáporu a umrtvení jest domem zbudovaným na písku, který ledajaká bouře podrývá, anebo fatamorganou, čili zjevem ukazujícím se na chvíli ve vzduchu, a tudíž mamem a klamem. Ano i ctnosti přirozené čili přirozené schopnosti k dobrému musejí býti vyzkoušeny v boji, aby se staly pravými ctnostmi. Čím spíše jest tento boj potřebný, narazí-li ctnost na silné náklonnosti ke zlému! Nemáš-li tedy nějaké ctnosti, jest to z toho, že nechceš sám, s sebou bojovati.

Bez sebezapření není možno státi se podobným Kristu Pánu, žítí jeho životem, to jest životem milosti a vejíti s ním do života věčného. Ohlásil to sám Spasitel: »Království nebeské násilí trpí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je« (Mat. 11, 12); jindy zas řekl: Jak těsná jest brána a úzká cesta,

¹⁾) Sv. Jan z Kříže »Vstup na horu Karmel I. 3.«

která vede k životu. za to však široká jest brána a prostranná cesta, která vede k zahynutí (Mat. 7. 13.—14): neboť prvá vymáhá pokorení se a zavržení toho, co škodlivo duši, kdežto druhá dovoluje hlavu vzhůru nositi a hověti zlým žádostem. Třeba tedy vcházeti těsnou branou pokory a pospíchat cestou strmou a mnohdy trny porostlou na Kalvarii za Kristem Pánem, jeho Matkou a jeho svatými, jinak žití křesťanské a spasení věčné jest nemožno. Kdo miluje duši svou — rozumí se tak, že jí ve všem vyhovuje — ztratí ji — praví Spasitel; a kdo nenávidí (to jest umrtvuje) duše své na tomto světě, k životu věčnému ostříhá ji (Jan 12, 25.). Podobně vystříhá apoštol: Jestliže podle těla živi budete, zemřete; jestliže však duchem skutky těla mrtviti budete živi budete (Řím. 8, 13). A tento život jest tím světější, ta chvála v nebi bude tím vyšší, čím dokonalejší bylo sebezapírání. Oznámil to sv. Petr z Alkantary ve vidění, které po jeho smrti měla sv. Terezie: »O jak blahoslavená jest kajícnost, která mi zjednala takovou chválu!«

Zkoumej nyní, zda máš v sobě život nadpřirozený, a poznáš to, uvážíš-li, zda jdeš k Bohu cestou úzkou a branou těsnou.

II. Vymáhá-li však Kristus Pán od každého sebezapírání v tom, co ke hříchu táhne a od ctnosti odvádí, oč více od kněze! Neboť kněz jest mužem Božím; jest tedy povinen dokonaleji plniti vůli Boží, kterou Duch svatý ohlašuje v těchto slovech: Odstup od zlého a čiň dobré... Ostříhej nevinnosti a hled na upřímnost! (Ž. 36, 27. 37.).

Kněz jest sluhou a učedníkem Kristovým, má tedy věrněji než jiní lidé následovati Krista Pána v sebezapření a v nesení kříže.

Kněz jest spolupracovníkem Spasitelovým v díle na spasení lidí; protož jako svět vykoupen byl obětí kříže, tak úkolem kněze jest přisvojovati duším ovoce vykoupení a dle slov apoštolových připojovati své oběti a utrpení k oběti a mukám Kristovým. Z toho především plyne, že horlivý kněz musí mnoho trpěti pro Boha a duše, takže může opakovati s apoštolem: »Mám veliký zármutek a ustavičnou bolest v srdci mém« (Řím. 9, 2.), a za druhé, že chce-li Pán Bůh dokonati veliké věci, na př. obrácení nějaké zatvrzelé duše, založení řehole, utvoření znamenitého díla milosrdenství, užívá k tomu obyčejně kněze umrtveného a ve škole kříže vycvičeného.

Vyjadřuje to Spasitel těmi slovy: Nezemře-li zrno pšeničné padši do země, zůstává samotno; zemře-li však, přináší mnoho užitku (Jan 12, 24, 25.). Také všechny činnosti svaté vy-máhají od kněze stálého a všestranného sebezapírání. On má mnoho a vroucně se modliti, a ty modlitby obětovati za sebe a za duše; ale, jak dovede se modliti, bouří-li se v těle nezkrocené žádosti, hnízí-li v srdci nepořádné náklonnosti, působí-li v mysli stálý hluk daremné myšlenky, samolibé, světské? Správně řečeno, že modlitba a umrtvenost jsou dvě křídla, na nichž vznáší se kněz k Bohu; jedno bez druhého nic neznamena.

On každodenně slouží mši svatou; než jaké nevinnosti duše a tudíž jakého sebezapření vymáhá tato nejvyšší a nejsvětější obět?

On vede k Bohu duše, péči jeho svěřené, než s jakými nebezpečnostmi a překážkami potkává se v tom pastýřském vedení duší! On má býti andělem modlitby, přebývajícím stále ve světě víry; zatím však myšlenky pozemské táhnou jej do světa viditelného a zakrývají mu pohled na Boha. Má býti andělem čistoty; zatím však v těle plane oheň smyslné žádosti

a na jeho srdce číhá žena anebo jiné vnadidlo. Má býti andělem sladkosti, zatím však každou chvíli vybuchne temperament sanguinický a bouřlivý, zvláště když lidé nemoudří, nudní aneb převrácení popuzují jej k hněvu. Má býti andělem milosrdenství, zatím však sám musí se někdy starati o chléb vezdejší aneb o groš na chrám Páně, anebo setkává se s nevděčností neb neuctivostí lidskou. Má býti andělem trpělivosti, zatím však každý den přináší nějakou trpkost aneb boj, a časem objevují se nemoce, pomlavy a zjevné pronásledování, slovem, těžké kříže. A tak tím vším, čím má býti dobrý kněz, nikdy se nestane, a tím méně bude apoštolem a missionářem, neplní-li rozkazu Páně: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe samého a vezmi kříž svůj.

Jest to věc tak lehká? Zajisté nikoliv; protož Spasitel napomíná: Vcházejte těsnou branou! Bohužel mnoho jich jde širokou branou a prostrannou cestou; a mezi těmi, kteří mají odpor k sebezapírání a kříži, vyskytuje se ten neb onen kněz.

Než ty, knězi, pamatuj, že ta cesta vede k ztracení; chceš-li tedy býti věrným sluhou Kristovým, vykonati mnoho dobrého, míti pokoj duše na zemi a slávu věčnou v nebi, jdi vždy v životě cestou sebezapírání. Před tebou jde sám Božský Mistr, za ním Nejsv. Bohorodička a nesčetný zástup svatých a každý z nich volá: Jdi za Kristem!

Popatř aspoň na jednoho ze středu kněží, triumfujících dnes s Kristem, — na př. na sv. Františka Xaverského; ó jak veliké bylo jeho sebezapření na zemi! Ani tenkrát, když v Indii podnikal práce apoštolské, nepožíval nic jiného než rýže a vody. Obvyčejně spal jenom tři hodiny a to v chatrči rybářské, kde byly roje hmyzu, na holé podlaze, neboť pokrývky ani žíněnky nepřijal od místokrále indického. Zbytek noci ztrávil na modlitbě aneb na posluhách

bližnímu. Zejména konal smírčí soudy mezi rozhněvanými a navštěvoval nemocné a pečoval o ně. Tento tvrdý způsob života přiváděl v údiv i brahmíny indické a obracel tisíce nevěřících, neboť milost Boží byla s ním. Zdaž jsem aspoň trochu podobným to-
muto služebníku Božímu?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

O Pane, Tys i mne povolal za služebníka a učedníka svého, ale já nezasluhuji toho čestného názvu, protože nechci jíti cestou úzkou, cestou sebezapírání; za to však toužím ve všem hověti sobě. Ale za to také život můj tak nedokonalý, práce má tak málo účinná, pokoj můj tak často zviřený, spasení mé tak nejisté. Od nynějška však vezmu kříž svůj na ramena a půjdu tou cestou, která vede do života; Ty jenom táhni mne k Sobě a za Sebou!

Rozjímání XVIII.

VI. Jaký má býti ten boj čili jaké má býti sebezapření kněze.

I. Sebezapření čili umrtvení má býti dle Krista Pána všestranné a stálé, neboť on sám tak přikazuje: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj každodenně a následuj mne! (Luk. 9, 23.) Kříž ten třeba vložiti na duši i na tělo, čili umrtvení má býti vnitřní i vnější. V pravdě vnitřní jest důležitější, takže správně varuje sv. Ignác: »Umrtnění těla o málo posune duši na cestě k nebi, neutlumí-li sama v sobě hnutí pýchy a sebelásky, ale může i škoditi, rodíc v ní tajnou pýchu a nepravou zbožnost;« než s druhé strany nesluší se zanedbávati umrtvování vnějšího, sice tělo nabude převahy nad duší a podrobí si ji v otroctví. Takové jest mínění všech mistrů duchovních; a když jeden z nich

ptal se Pána na modlitbě: »Pane, kolikrát mám trpělivě snést a v jakých věcech mám se odříci sebe samého,« uslyšel takovouto odpověď: »Vždy a každé hodiny; jak v malých, tak i ve větších věcech.«¹⁾ Potvrzuje to apoštol a praví o sobě: Pro tebe mrtvení býváme celý den (Řím. 8, 36.).

Nic nad to slušnějšího. Vždyť předně celá bytost naše náleží Bohu, a každá chvíle našeho života jest vlastnictvím Božím a musí býti obrácena k slávě Boží, proto z celé bytosti čili ze svých smyslů, sil, citů, myšlenek, slov skutkův a utrpení, jakož i z každé chvíle máme skládati oběti Bohu; než zdaž může býti k tomu lepší příležitost, než odřeknutí se vlastní vůle v tom, což od Boha odvádí anebo co dokonalejší službě Boží škodí? Kříž čili sebezapření jest vlastně tím oltářem, na němž celá naše bytost jako oběť zápalná má splanouti. Zdaž i v duši tvé takový oltář?

Mimo to v každé chvíli můžeme se cvičiti ve ctnostech a shromažďovati zásluhy anebo rozmnožovati poklesky a stahovati na sebe trest, neboť žádosti naše stále se ozývají, jednou na př. pýcha a sebeláska, podruhé zase smyslnost, hněv neb nechut k bližnímu; třeba tedy stále bdíti, stále bojovati, stále násilí si činiti, stále život přirozený v nadpřirozený měniti. Bez sebezapření život náš jest pln hříchův, a duše naše začíná se podobati té roli, již pluh neporušuje a která plevem zarůstá. Jak jest nyní s duší tvou?

II. Především třeba se umrtvovati ve věcech malých a všedních, neboť ta drobná vítězství nad sebou jsou obětí milou Bohu a nám učitečnou. Protož každému knězi doporučuje se modliti se kleče a sebraně a varovati se pilně roztržitosti a během dne pamatovati na přítomnost Boží. Ráno vstávati v touž

*) O následování Ježíše Krista III. 37.

hodinu a to časně, později pak zachovávat co možná denní pořádek. Nutiti se do každodenního a zbožného rozjímání, zpytování svědomí a duchovního čtení. Před jídlem a po jídle pozorně se modliti, nehoršiti se, je-li strava méně dobře připravena, a při každém posilnění učiniti si dost malé umrtvení, odřikaje si toho, co chutnější, aspoň z části, a požívaje toho, co méně chuti lahodí. Krotiti nevčasnou zvědavost a nechtíti věděti toho, co ani k chvále Boží, ani k našemu duchovnímu pokroku, ani ke vzdělání bližních přispěti nemůže. V rozmluvě varovati se samochvály, povídkavosti, pomluvy, hádky, dělání si žertů z lidí, aneb vychloubání se důvtipem. Ve styku s lidmi snášeti jejich vady a svoje vykořeňovati. Zadržovati výbuchy špatné nálady, jestliže služebník anebo nějaký člověk nudný neb protivný trpělivost na zkoušku vystavuje. Nebýti horlivým v hledání příjemnosti v častých návštěvách, projíždkách, zábavách aneb též v četbě knížek lehčího obsahu. Nenaříkati na trudy s povinnostmi kněžskými spojené, ani na úpal, zimu, hlad, nespavost, nemoc, nýbrž přijímati ochotně příkrostiti, jaké Bůh sám přímo anebo skrze lidi sesílá, neboť správně praví sv. Terezie, že »snášejíce utrpení pocházející od Boha a bližních, více získáváme za jeden den, nežli za deset let dobrovolného umrtvování.«

Zdaž můžeš o sobě říci, že tak postupuješ?

Umrtvuje se v malých věcech, snáze se vzdáme na takové vítězství, jakého Pán časem žádá: »Udeří-li tebe někdo v pravé líce tvé, nastav mu i druhé« (Mat. 5, 39.), a to jest na činy heroické, jimž u svatých se podivujeme. V takových případech třeba býti šlechetným a štědrým k Tomu, jenž z velké lásky k nám snesl takové urážky a všechno, ano i sebe samého nám dal. Neodříkej Pánu většího umrtvení, požádá-li ho od tebe; a umrtvuj se netoliko v tom, co jest zapovězené, ale i v tom, co jest

dovoleno, neboť právě tou cestou jde se ke ctnosti. Jak jest tomu u tebe?

III. Umrtvováními každodenními nebo neobyčejnými nechť vládne duch opatrnosti křesťanské, aby se člověk nedopustil přehánění nebo podivinství; přihází se totiž, že některé duše méně vhodným uspořádáním svých pobožností vyvolávají posměch u lidí světských anebo nedostatkem umírněnosti v umrtvování zevnějším ničí své síly a stávají se neschopnými ku práci. Za to však v umrtvování vnitřním není možno míry přebrati.

Nechať umrtvováními vládne duch oddanosti k církvi, která vždy doporučuje kajícnost, ale nedovoluje mrzačení se aneb trýznění, jaké si působí brahmini indičtí anebo fakirové mohamedánští. Právem také církev zavrhla středověké bičovniky za to, že vynášejíce bičování k důstojnosti křtu, šířili bludy kacířské a oddávali se rozpustilosti. Především jest třeba zachovávatí věrně ustanovené posty, a co se týče nadobyčejných skutků kajících, jíti za hlasem osvětleného zpovědníka.

Nechať umrtvováními vládne duch kajícnosti, abys každé příkoří, dobrovolně způsobené aneb ochotně přijaté obětoval za své i cizí hříchy. Pamatuj i ty, knězi, že kdybys spáchal jenom jeden těžký hřích ve svém životě, zasloužil bys zaň peklo, a že odpustil-li ti Bůh trest věčný, zbývá ještě k odpykání trest časný, který zhlazuje aneb zmenšuje umrtvování. Střež se té choulostivosti dosti časté, jež odkládá pokání až k trestu očišcovému, a dle rady sv. Josefa Kalasantského pokládej ten den za ztracený, v němž bys se v ničem neumrtvil.

Nechať konečně umrtvováními vládne duch lásky k bližnímu, abys měl vždy vyšší a čistší pohnutku, to jest činiti neb snášeti všechno pro Boha a ve sjednocení se srdcem Ježíšovým a unikati všemu tomu, co

blížnímu příkoří působí. Bylo by tedy bludem cvičiti se v mlčení, když kdo se na něco ptá a čeká na odpověď, — anebo odřící duchovní posluhy na př. zpovědi proto, že nyní dle pořádku denního přichází chvíle k odřikávání breviáře, anebo kázati jiným, aby se postili v dny od církve neustanovené, abys za dost učinil své zálibě. Co více, pokora káže ukrývati neobyčejné skutky kajícího a láska žádá, abys časem k vůli bližnímu mírnil se v dobrovolných umrtveních; tak na př. možno k uctění hosta předložit lepší pokrmy anebo jísti s ním jako obyčejně, jak to činili sv. Karel Boromejský, sv. František Saleský a jiní.

IV. Ctnost umrtvování zdá se osobám světským a také i některým kněžím čímsi příkrým a trudným; a skutečně vymáhá ona stálých vítězství nad sebou a zvláště přemáhání vrozené nám choulostivosti; ale za to jak veliké tu sbíráme odměny a jak sladké nalézáme potěchy?

Takovou potěchou a to nejsladší jest příklad Krista Pána, jehož celý život pozemský byl neustálým umrtvováním a nepřerušným nesením kříže. Pozařadíme se nad jeho životem skrytým v lůně Bohorodičky, pohlédněme do stáje betlemské, otevřeme dvěře domu v Nazaretě, choďme za Mistrem po údolích i horách Palestiny, jděme konečně na Golgotu — všude umrtvení, všude kříž, — umrtvení těla, neboť se zřekl všelikého jmění a všelikého pohodlí, poddal se všeliké bolesti — umrtvení srdce, neboť se zřekl všeliké potěchy, — umrtvení ducha, neboť se zřekl všeliké slávy, — umrtvení vůle, neboť se zřekl vlastní vůle a stal se poslušným k smrti kříže. A jak veliké a nevýslovné jest jeho sebezapření a umrtvení v nejvyšším tajemství oltářním! Kterýž tedy sluha Kristův bude nyní utíkati od umrtvování!

Potěchou nad míru sladkou jest též příklad Bohorodičky a svatých, neboť se tu připomínají slova sv. Augustina: Potuerunt hi et hae, cur tu non Augustine? Kdož necítí v sobě ohně zápalu, čta život blahoslaveného Jana Marie Vianneye, taráře z Arsu? Hle, ten svatý kněz netoliko byl ideálem všelikého sebezapírání, ale i takto tu ctnost zvláště ve všedním životě doporučoval: »Ach, jak já miluji ta drobná umrtvení, kterých nikdo nevidí, jako na př. vstáti o čtvrt hodiny časněji, obětovati v noci chvilku na modlitbu. Ale jest mnoho takových, kteří myslí jenom na spaní. Blahoslavený Ondřej Žurawek, poustevník, zbudoval si zvláštní královský palác v ohromném pni dubu. Uvnitř vystlal jej trním, nad hlavu zavěsil tři kameny, — ostny, aby jej bodaly, když si lehne, a kameny, aby jej udeřily do hlavy, když vstane. A my? my sníme jenom o pohodlném lůžku, na němž by se nejliběji spalo. Lze se obejítí bez ohřívání se, možno nehledati pohodlí, sedíme-li špatně; možno odřici si ovoce, na něž máme chut, vidíme-li je, chodíce po zahradě; možno si odřici nějakou lahůdku, naskytující se v hospodářství; možno zdržeti se pozorování půvabných předmětů, zejména na ulici, a za to pohlížeti na Krista Pána, nesoucího před námi svůj kříž, — na Matku jeho, která na nás patří — na svého anděla strážce, stojícího právě při nás.«

A jako svatý pastýř radil jiným tak sám činil. Za účelem sebezapírání nikdy na př. nepříčichl ke kvítku, nepil, když jej žízeň trápila, neodehnal dotěrné mouchy, neopíral se kleče, nejevil odporu k věci ošklivé, nenařikal na úpal, zimu, bezesnost, bolesti těla, útisk a dotěrnost lidskou.

Zdaž aspoň z části plníš radu toho svatého kněze?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó můj Ježíši, jak nepodobný jsem Tobě a svatým služebníkům Tvým, neboť já stále myslím na to, jak bych ve všem vyhověl svým chutěm a život si zpříjemnil, a utíkám od toho, co příkoří a bolest působí. Než od nynějška oddám sebe v obětí zápalnou, — nechť tělo mé i duše má jest »obětí živou, svatou, příjemnou Bohu« (Řím. 12, 1.), abych v ohni umrtvení a lásky splanul celý ku slávě Tvé a ku blahu duší a duši svou posvětil.

Rozjímání XIX.

Boj se žádostivostí smyslnou.

VII. Umrtnění těla.

I. Před hříchem bylo tělo poslušno rozumu a rozum Boha; následkem hříchu však žádostivost smyslná, dříve spoutaná a pokojná, stala se vzpurnou a odbojnou, tak že nyní tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu (Gal. 5, 17.). Žádostivost ta podobá se hltavé mouše, pijící chtivě jed, protože jest sladký, žene se stále po rozkošech smyslných bez ohledu na Boha, ježž uráží, a na duši již v záhubu uvádí. Nikdo z lidí kromě Nejsv. Panny není jí prost, nařikají si na ni i svatí; vždyť apoštol Pavel uprostřed prací apoštolských volá: Nešťastný já člověk, kdož mne vysvobodí z těla smrti této? (Řím. 7, 18). a dodává: Tresci tělo své a v službu podrobuji, abych snad, an jiným káži, sám nebyl zavržen (1. Cor. 9, 27.).

Potřeba tedy trestati, to jest umrtvovati tělo, aby nečinilo odboje proti duši a neuvrhávalo ji do hříchu a z hříchu do pekla. Nakazuje to sám Spasitel a výstrahu dává, že kdo hříšně tělo miluje, ztratí je (Mat. 16, 25). Ten nezasluhuje ani jména křesťana a tím

méně vysoké hodnosti kněze, jak správně řekl sv. Řehoř Nazianský: *Nullus Deo et sacrificio dignus est, nisi qui prius se viventem hostiam exhibuerit*, rozumí se umrtvením. Za to však všichni, kteříž jsou Kristovi, tiť ukřižovali tělo své s hříchy a žádostmi (Gal. 5, 24.). Zdaž jsi skutečně Kristův?

Jest třeba umrtvovati tělo a ovládním nízkých žádostí připraviti se k modlitbě, k hodnému konání sv. oběti a úkonů kněžských, konečně ku práci pastýřské a apoštolské. »Člověk — praví případně sv. Alfons z Liguori — má před sebou dva druhy života: život andělů, kteří usilují činiti vůli Boží, a život zvířat, kteří hledají jenom ukojení žádostí smyslných. Plní-li člověk ve všem vůli Boží, stává se andělem; žije-li však jenom podle těla, stává se zvířetem«. Budiž, knězi, andělem Božím a pamatuj od nynějška na výstrahu sv. Řehoře Velikého: *Si ad coelestia pervenire volumus, necesse est, ut passiones carnis mortificemus*; *) jakož i na zásadu Ludvíka Blossia: *Ad veram perfectionem integra mortificatione pervenitur*. **)

Třeba umrtvovati tělo a tak kajícností a prací zhlazovati trest, čekající na nás v očistci, rozmnožovati své zásluhy, zdokonalovati ctnosti, přinášeti i z těla obět Bohu, snášeti mrtvení Ježíšovo na sobě, aby i život Ježíšův zjeven byl na tělech našich (2. Kor. 4, 10). Zajisté, uvážíš-li, co Pán Ježíš, ač nejsvětější, vytrpěl pro tebe na těle, zdaž ty jsa hříšníkem, nebudeš chtíti nic trpěti?

Třeba mrtviti tělo, a tak sobě anebo bližnímu vyprositi hojnější milosti. Vzorem jsou tu svatí, kteří ve velikých potřebách duchovních připojovali k modlitbě dobrovolně mučení těla. Tak na př. sv. Alfons

*) Mor. 1. Reg. IV. — **) De inst. spir. VII.

z Liguori za missie v jedné velice zatvrzelé osadě, nemoha ji překonati vroucím svým slovem, obnažil veřejně své plece a začal se bičovati až do krve; a tento kající skutek v jedné chvíli obrátil hříšníky. Čteme také, že náš Petr Skarga před sepsáním každého díla několikráte se bičoval. Toužíš-li i ty, knězi, získati od srdce Ježíšova účinnější pomoci, klepej na ně modlitbou a umrtvováním!

II. Duchovenstvo katolické vyznačovalo se vždy duchem umrtvenosti a mnoho biskupův a kněží dospělo tu k heroismu. Tak na př. sv. Karel Boromejský žil v těle, jakoby těla neměl, neboť se živil nejjednoduššími potravinami a to v náramně malém množství, spal tři hodiny denně, leže na podlaze, anebo sedě na židli; nevytápěl svého pokoje a nehřál se u ohně, nosil spravovaný oděv, do něhož v čase visitací nasbíral miliardy blech, odřikával breviář vždy kleče, často se bičoval atd.

Podobného ducha byl sv. Alfons Liguori. K mučení těla používal postu, tvrdého lůžka, zíněné košile, discipliny, a železných řetízků, a na druhé straně stále pracoval s napětím všech sil; co více, zvláštním slibem se zavázal, že žádné chvíle času marně neztratí. Když došel velmi pozdního věku a pro sklérosu nemohl ani choditi, tu aspoň mučil se tím, že seděl nepohnutě na židli, zaujímaje se modlitbou a spisováním děl duchovních.

Neúmorným v práci byl též sv. Vincenc a Paulo, a jeho život byl mimo to velmi umrtvený. Vína na př. nepil, prostý pak pokrm často posypával hořkým práškem. Spal i v stáří na hrubém slámníku, nikdy neulehal před půlnocí, a o čtvrté, ať zdráv ať nemocen, vstával k bičování se a k společným modlitbám.

Podobně pro blahoslaveného Jana Marie Vianneye nebylo dosti, že několik hodin denně zpovídal a skoro

každodenně kázal, ale nepoužíval delšího odpočinku než několik hodin, a to na tvrdé slámě, později pak na prkně a na kamenu, kdežto postel a podušky, darované od zbožných duší, putovaly k chudým. Obyčejným jeho pokrmem bylo několik zemákův a časem trochu mléka; také se rád dělival se žebráky o chléb, od nich sebraný. V jeho ložnici v podkroví odkryto jednou mnoho náradí kajícího, jako žíněné košile, železné řetízky, uzlovitý provaz zakončený kuličkou z olova, několik ostrých disciplin, které se blyštěly jako stříbro od častého používání a měly na koncích kousky železa neb olova. Někdy bičoval se až do krve, a když jednou ho proto litovali, odpověděl s úsměvem: »Ráno musím se trochu zmrskati disciplinou, abych občerstvil svého »trupa« — to vzpružuje nervy.« Skutečně jeho tělo, které nazýval trupem, bylo již za živa zcela oduševněné; a jeho pohled dojímal a obracel i lidi nevěřící. Tento život v pravdě andělský byl též zřídlem tolika milostí přehojných a činů vskutku zázračných.

A kdož by se neobdivoval těmto velikým bohatýrům křesťanským? Bůh sám chtěl okázati v nich sílu své milosti, učiniti z nich hodné nástroje své vůle, vynahraditi skrze ně četné urážky a nevěrnosti jiných lidí a při tom zahanbiti změkčilost těch kněží anebo lidí světských, jež samo slovo »umrtvení« zaráží. Ty přece k nim nenáležíš?

III. Bohužel, jsou kněží, jimž se zdá, že umrtvování jest ctnosti svatých aneb aspoň přísnějších řeholí, kdežto duchovní, ve světě pracující, vázání jsou toliko k zachovávání obyčejných postů a konečně v tom, co jest dovoleno, mrtviti se nepotřebují. Z toho jde, že někteří, co se týče stolu, spánku a pohodlí, žádné újmy si nečiní, leda jen v tom, co jest pod hříchem zakázáno. Takový náhled jest bludný, neboť ačkoli některé skutky kající, jako na př. disciplina

nejsou přísnou povinností pro všechny, tož přece umrtvení jako ctnost, držící na uzdě tělo a smysly, jest nezbytná, křesťanům, oč více kněžím, takže bez ní nemůže se nikdo posvětit ani spasiti. Jsou též případy, v nichž i použití neobyčejných prostředků aneb skutků kajících jest nutným.

Jakými zásadami třeba se tu řídit?

S tělem třeba zacházeti jako s nemocným, jemuž věci škodlivých vůbec odříkáme, tu zase jako se sluhou, jemuž dáváme věci potřebné, ale kterého trestáme ukazuje-li se vzdorovitým a lenivým. Třeba tedy dáti tělu zdravý i dostatečný pokrm, slušný oděv a mírný oddech, nikoliv však mazliti se s ním a hověti všelijakým jeho chutěm; proto nelibovati si ve vybraném a hojném stole, nepožívatí lihových nápojů, leč zřídka jako léku a v malých dávkách, — nespáti na měkkém loži a dlouho, nepovolovati si po obědě zdřímnutí, leda v pádu nespavosti noční aneb veliké únavy.

Poněvadž smysl hmatu jest nejnebezpečnější ze všech, proto třeba bdíti nad ním bedlivě a zachovávatí velikou opatrnost, a to nejen vzhledem k sobě, zejména při oblékání se, v koupeli, v nemoci, v sezení, v ukládání se ke spánku, ale i vzhledem k jiným, zvláště k osobám druhého pohlaví, a nedopustiti se žádné hříšné důvěrnosti (jako na př. hlazení aneb silnějšího stisknutí ruky), nemazliti se s malými děvčaty, nedovolovati (leda výjimkou) mladým ženám líbati ruce, ať ve zpovědnici, ať v domě, neboť i jim může to škoditi.

Bouří-li se tělo, náleží je krotiti postem, bičováním aneb jiným nějakým mrtvením; mějž tedy každý kněz ve svém inventáři disciplinu, třeba ne ze železných řetízků, jako na př. sv. farář z Arsu.

Nechť však neobyčejnými mrtvenými vládne kněžská opatrnost a rada osvíceného zpovědníka, abys ne-

ničil svých sil tělesných a nestal se slabochem, jako se to přihodilo sv. Bernardovi, který velikými posty tak oslabil žaludek, že potom nemohl nic požívat. Časem radí se též užívat silnějšího nebo častějšího pokrmu za tím účelem, abys prospěšněji pracoval na kazatelně, ve škole, ve zpovědnici, u nemocných atd.

Pro kněze jest zdraví drahocenným kapitálem a proto jest povinen šetřiti ho a nevydávati lehkomylně v nemoc; než s druhé strany nechť se varuje té hanebné změkčilosti, která dělá ze zdraví jakéhosi bůžka, stálou úctou otočeného, a poroučí pilně se varovati všelikého trudu, všemožného přemožení. »Často — praví sv. Ignác — sebeláska tak nás zaslepuje, že se nám zdá, že leccjaká přísnost oslabuje nám zdraví a že i život ohrožuje. Netřeba však věřiti hned tělu, jakmile si zasteskne, není dobře šetřiti se pro leccjaké škemrání; tím spíše, že Pán někdy předivným způsobem podporuje síly horlivého a umrtveného kněze. Jest také jistá věc, že »malý počet kněží, kteří se odříkají svého těla a všelikých výhod, více způsobí dobrého, než celý zástup těch, kteří se příliš starají o své zdraví«. *) Vůbec každý kněz má pamatovati, že jest učedníkem Spasitele ukřižovaného a že nežije pro svou příjemnost, ale pro slávu Boží a spasení duší; nechť si tedy nenaříká, že uprostřed trudův a těžkostí zdraví své trápí a jde-li o záchranu nějaké duše, na př. o zaopatření umírajícího, nechť jest hotov vydati i svůj život.

Dobrym a obyčejným umrtvením těla jest modlitba, zvláště vnitřní, tak že správně řečeno: *mentis oratio, carnis mortificatio*, jakož i práce dlouhotrválá a jednotvárná, na př. ve škole anebo ve zpovědnici, konečně trpělivé snášení nemoci, nespavosti, úpalu, zimy, obtíží stáří a p.

*) Sv. Vincenc Paul.

Zdaž řídíš se probranými zásadami a užíváš těch mrtvení?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

O Ježíši, Tys z lásky ke mně dovolil bičovati tělo své, a svatí kněží z lásky k Tobě ukládali si mnohdy přísné mrtvení; zatím však já sluha Tvůj utíkám před tím vším, co mému tělu nějakou bolest působí, mám odpor k těžší neb delší práci, nařikám na pot a nemoc. Než Ty, ó Králi mučedníkův, posilni srdce mé, abych i z těla svého skládal Ti každodenně obět chvály.

Rozjímání XX.

Boj se žádostivostí smyslnou.

Mrtvení smyslů zraku, sluchu a čichu.

Smysly jsou jaksí dveřmi duše, jimiž vcházejí do těla a jím do duše dojmy a potěchy zevnější: poněvadž pak smysly nevybírají mezi tím, co jest dovoleno neb zapovězeno, proto třeba postavití nad nimi stráž, a tou stráží má býti mrtvení. Po-ěšení zakázaných nebo hříšných nemají nikdy smysly žádati ani užívatí; potěchy pak dovolené nechť přijímají vždy za dobrým účelem, s mírností a s úmyslem hledati ve všem Pána Boha, aby svět viditelný, místo aby odtrhoval, raději táhl duši k Bohu. Časem třeba z lásky k Bohu odřici si také toho, co milé a ne hříšné; správně zajisté pověděno, že Pán Bůh dal nám potěchy pozemské netoliko k tomu, abychom jich rozumně užívajíce, díky mu za ně vzdávali, ale také abychom z lásky k němu od nich se zdržovali. **) Skládej tedy časem i z těchto potěch obět Pánu Bohu!

**) Vincenc Caraffa T. J.

II. Oči jsou vnějšími okny, jimiž duše hledí na svět viditelný. Hledají ony toho, co pěkné a milé, bez ohledu na vůli Boží; a proto podávají někdy duši dojmy dobré, jako na př. pohled na kříž, na svatý obraz, náboženský obřad a p., ale často také dojem špatný anebo nebezpečný.

Písmo sv. praví, že už nejednu duši »oko olou pilo« (Thren. 3, 51), jak toho příklad máme na Evě, Kainovi, Chámovi, ženě Putifarově, Samsonovi, Davidovi, Šalomounovi, nestoudných starcích, pokoušejících Suzannu atd.

V Novém Zákoně Kristus Pán poroučí: »Pohoršuje-li tě oko tvé, vylup je a vrz od sebe« (Mat. 18, 9), t. j. umrtvuj zrak svůj! On sám též byl vzorem podivuhodné skromnosti a měl obyčejně oči sklopené, jen když mluvil k učedníkům, pozvedl k nim zrak svůj. V šlépěje Božského Mistra má vstoupiti každý jeho sluha, neboť správně napomíná jej svatý Anselm: »Oculi tui oculi Christi sunt, non igitur licet tibi oculos Christi ad aliquas vanitates conspiciendas dirigere.«

A jak máš umrtvovati zrak?

Hle, pamatuj často na tu zásadu. »Intueri non licet, quod non licet concupiscere.«*)

Zejména nepatřiti dobrovolně na věci neslušné, jako na př. na sprosté obrazy neb rytiny, dekoletované anebo neoděné ženy, a proto vyhýbati se galeriím, kde plno nahoty, neodebíráti moderních časopisů ilustrovaných, nebývati na divadlech, a tím méně na plesech, baletech a jim podobných podívaných, neboť bylo by to věci špatnou a pohoršlivou; správně zajisté řečeno: In verecundis oculis libidinosus animus deprehenditur;**)

*) Sv. Řehoř.

***) Sv. Bernard.

dávné sněmy: *Ab omnibus oculorum illecebris sacerdotes se abstineant.* Padne-li však časem zrak mimovolně na něco neslušného, jej nutno ihned odvrátiti a nebezpečný dojem zastříti.

Nepohlížeti zvědavě a se zalíbením na ženy, zvláště mladé a vнадné, neboť ne nadarmo varuje Mudřec: »Odvrať tvář svou od ženy vystrojené a neohlédej se na krásu cizí. Pro krásu ženskou mnozí zahynuli a odtud žádost jako oheň rozněcuje se.« (Eccli. 9, 8.—9.) Tak i opat Pastor po čtyřicet let byl trápen nečistými myšlenkami, že jednou popatřil na ženu. Z téhož důvodu zakoušel těžkých pokušení svatý Benedikt, takže, aby je přemohl, vrhl se bez oděvu do trní. Nic divného, že již starý Job takto si umínil: Učinil jsem smlouvu s očima svými, a bych ani nemyslil o panně (31, 1.). Čteme také, že někteří kněží, jako na př. sv. Hugo, nepohlédli nikdy na ženu, a poněvadž pro kněze žijícího ve světě jest to věcí nemožnou, proto aspoň, dle rady sv. Františka Saleského, je třeba tak hleděti, abychom se nezařadili ani pozornosti neobrátili na krásu ženy, s kterou rozmlouváme. Dobře jest tu míti před očima duše pohled na kříž, anebo přenést se myslí do hrobu, kde i nejpěknější tělo přijde v odpornou hnilobu.

Budiž každý kněz stydlivý vzhledem k zraku při oblékání se a v koupeli, opatrným na ulici, skromným a sebraným v kostele, neboť velice to škodí jemu samému a pohoršuje mnoho lidí světských, rozhlíží-li se kolem u oltáře aneb při posvátných úkonech. Sv. Bernard prodlévaje dlouho v jednom kostele, nepohlédli nikdy na stěny a klenbu. Sv. Vincenc a Paulo jsa na cestě měl oči upřené na křížek u růžence, jež vždy s sebou nosil. Proto také skromný kněz nezhlíží se bez potřeby v zrcadle.

Nechť konečně odřiká si kněz časem příjmeností dovolených, jakých oko poskytuje, aby z nich skládal obět Bohu, jak to činil na př. sv. Karel Boromejský, který zdržuje se v pyšných villách římských, ani okem nezavadil o arcidíla umění — anebo jak to čteme o sv. Františku Saleském, který u příležitosti nádherného vjezdu Ludvíka XIII. do Avignonu ani se nepodíval z okna, ale modlil se v koutku své světničky.

Za to však doporučí se každému, aby patřil okem ducha na obrazy ze světa víry, zvláště na Krista Pána, »neboť, což jest lepšího a příjemnějšího — praví sv. Terezie — než pohlížeti na Toho, který nás tak miluje a v kterém přebývá všelike dobro.« Zvláště velice sladkým a účinným jest představit si Hostii vystavenou v monstranci anebo Spasitele ukřižovaného.

Zdaž postupuješ dle těchto pokynů?

III. Ucho stává se někdy zřídlem hříchů, když poslouchá dobrovolně a se zalíbením to, čeho poslouchati nemá; proto právem varuje Mudrc: »O p l e t u š i s v é t r n í m« (Ezech. 28, 28), a tím plotem má býti stálá bdělost a mrtvení.

Zejména nenáleží poslouchati řečí odporujících víře, zlehčujících Prozřetelnost Boží, ubližujících církvi učící; a kdyby někdo musil slyšeti něco podobného, nechť učiní v čas vzbuzení víry a povstane odvázně na obranu toho, co všechněm má býti svato. Když sv. Petra, dominikána, přepadli heretikové a začali se rouhati, hrozíce mu při tom smrtí, vrhl se na zemi a zvolal »věřím« a modle se apoštolské vyznání víry obdržel smrtelnou ránu.

Jiný svatý, slyše hlásati před sebou mínění heretické, zacpal si uši a dal se do pláče, že se dožil tak smutných časů.

Neposlouchati nikdy řečí neslušných, oplzlých aneb románových. Když jednou sv. Bernardina prosto-

pášná žena dráždila svou láskou, začal se v její přítomnosti bičovati až do krve, čímž ona se zarazila a utekla.

Neposlouchati pochval, pochlebenství aneb lísání se. V takovém případě sv. Filip z Neri ženě, která jej nazvala svatým, odpověděl hrubě: »Odstup, ďábel ze mne, a nikoliv svatý.« Sám Spasitel odmítl od sebe vypočítavou pochvalu, neboť na slova onoho Žida: »Mistře dobrý« odpověděl: »Proč mne nazýváš dobrým? Nikdo není dobrý, leč jediný Bůh.« (Mar. 10, 17.—18.)

Neposlouchati na cti utrhaní, tím méně pomluvy, neboť správně pověděl sv. Bernard: »Nechci rozhodnouti, kdo více zasluhuje trestu, zda pomluvač či ten, jenž pomluvu poslouchá. Pozoruji jenom ten rozdíl, že první má ďábla v ústech a druhý v uších.« Třeba v takových případech hájiti pověst bližního aneb něco říci na jeho obranu; kdyby však to nebylo radno, nejlépe jest mlčeti a jeviti při tom nelibost, neboť jako »vítr půlnoční rozhání déšť«, tak »tvář smutná utrha jíci« (Přísl. 25, 23). Když před sv. Františkem Saleským přemílali někoho pro jeho poklesky, tu volal: »Bída lidská, bída lidská.« Jindy zase řekl: »Žel, jsme samá slabost«; a zase: »Níže bychom byli upadli, kdyby nás Pán nedržel svou prací.«

Neposlouchati hloupých klepů, prázdných žertů anebo marných novinek, neboť k čemu to slouží, není k tomu, aby se mysl bez potřeby zaujala a aby se vyvolávaly roztržitosti v modlitbě. Vypravuje se, že jeden svatý muž mezi takovou rozmluvou usnul, což se nepřihodí každému. Jiný v podobném případě vytáhl růženec a modlil se, nemohl-li přivésti řeči na lepší pole.

Za to však poslouchati s pokorností slovo Boží, když je jiní kněží hlásají, neboť blahoslavení,

kteříž slyší slovo Boží a ostříhají ho (Luc. 11, 28). Sv. František Saleský poslouchal každé kázání, jemuž byl přítomen, a to s takovou pozorností, že ani oči s mluvícího nespustil, a když se mu divili, že kázání suchopárné nepůsobí mu nepříjemnosti, odpověděl: »Z každého kázání se něčemu naučím.«

Poslouchati ochotně poučení rekolečních, zpěvů posvátných, rozmluv pobožných, čtení duchovního a napomenutí zpovědníka nebo představeného, neboť z toho odnáší duše veliké užítky. Tak na př. svatý Augustin sám o sobě svědčí, že ho zpěvy kostelní k slzám dojímal; a jak na kněze dobré vůle působí dobře vykonané exercicie, dokazuje zkušenost. Poslouchati konečně trpělivě, když ptá se někdo o poučení aneb o radu, anebo když prosí o podporu aneb o potěchu, a představovati si při tom Spasitele, jak buď učí učedníky anebo těší zarmoucené. Vzorem tu jest zase sv. František Saleský, k němuž lidé přicházeli davem s různými, někdy malichernými nebo nemožnými věcmi; a on je poslouchal s takovou pozorností a přívětivostí, že mnohdy pro tu příčinu teprve pozdě v noci breviář odříkával.

Zdaž řídíš se těmi pokyny?

IV. Smysl čichu není tak nebezpečným jako jiné, ale i on může poskytovatí příležitost k mrtvení se. Zejména nechť kněz neužívá pomád, voňavých mýdel, voňavek, leč by mu to lékař v jistých případech doporučil; vždyt byli svatí, jako sv. Vavřinec Justiniani, sv. Vincenc a Paulo, kteří nikdy s příjemností nepřivoněli ke kvítku. Za to však nechť snáší trpělivě odporné zápachy při vyučování dětí, při zpovídání, navštěvování nemocných atd.

Svatí docházeli tu i k heroismu. Tak na př. sv. Karel Boromejský přišel jednou do kostela, v němž shromáždilo se mnoho horalů, strašlivě páchnoucích.

Za chvíli jeho průvodcové, blízcí již k omdlení, utekli po sobě z kostela, on však tam zůstal po několik hodin, jako by byl nejlepší vzduch. Takovým hrdinou byl též sv. Petr Klaver. Jednou měl zpovídati černocho, od paty až do hlavy pokrytého zapáchajícími vředy. Majitel toho černocho a čtyři jiní zámožní obyvatelé, kteří již tolik o Klaverovi slyšeli, dívali se z úkrytu, jak se zachová k tomu, na nějž odporného pohledu ani černoši snést nemohli. Jakmile sv. Petr uzřel toho ubožáka, již za živa hnijícího, a ucítil ošklivý smrad, vycházející z jeho ran, v první chvíli zaražen a jakoby násilně odpuzen, couvl s odporem. Nemohl si však odpustiti, že tělo na chvíli zvítězilo nad duší, která v tom nešťastném ukazovala mu bytost vykoupenou krví Syna Božího. Ustupuje tedy stranou a bičuje se nemilosrdně až do krve, žebrá za odpuštění Krista Pána za to, jak soudil, příliš veliké pochybení proti lásce k bližnímu, a potom blíží se k nemocnému, líbá jeho rány, slzami je obmývá, usedá k němu a poslouchá jeho zpověď. Prokázav mu všechny možné posluhy, obmývá jeho rány voňavou vodou, kterou s sebou přinesl a rozloučiv se s ním, odchází s takovou veselostí, jako by se vracel od některého ze svých přátel.

V posledních dobách kdož neslyšel o Damianu Devensterovi, který několik let ztrávil s malomocnými na ostrově Molokai, prokazuje jim všeliké služby, duchovní i tělesné, dokud sám nepadl za oběť té strašné nemoci († 1889). Mimo to našel následovníky, kdyžtě na Madagaskaře i jinde věnují se malomocným jiní kněží (mezi nimi O. Beyzyn, polský jesuita), nedbajíce na odporný pohled a zarážející zápach. Zdaž tě ty příklady nenadchnou duchem umrtvenosti?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.*)

Ó Pane, jak jsem změkčilý a neumrtvený, zvláště co do zraku a sluchu, neboť kolikrát oko oloupilo mou duši, a kolik slov hříšných neb prázdných vešlo uchem do nitra duše! Ale nyní volám k Tobě s pokorou: »Odvrať oči mé, aby neviděly marnosti« (Ž. 118, 37). Nechť se i na mně splní to, co slíbil jsi skrze proroka: »Kdo zavírá oči své, aby neviděl zlého, tenť na výsostech přebýváti bude.« (Is. 33, 15.—16.)

Opleť také, Pane, uši mé trním, aby nepouštěly nic hříšného neb nebezpečného, ale abych poslouchal vždy hlasu Tvého.

Rozjímání XXI.

IX. Boj s vybočeními jazyka.

I. Řeč je velikým darem Božím a nástrojem, sloužícím k velebení Boha; ale také mnoho, ba nejvíce hříchův pášou lidé řečí, takže správně praví sv. Jakub: Jazyk jest oheň, veškerost nepravosti (3, 6) a jestliže kdo v slovu neklesá, tenť jest muž dokonalý (3, 2); naopak, kdo nepojímá v uzdu jazyka svého, toho marné jest náboženství (1. 26).

Zkrocení jazyka jest obtížno všechněm, čím více však kněžím, kteří na kazatelně kárají všeliké vady, ve zpovědnici po vyslyšení dobrovolných žalob oznamují své soudy, kromě kostela vyřizují nejrozmanitější záležitosti a jako pastýřové duši jsou ve stálých stycích s lidmi?

Čehož oni mají se vystříhati? Tak především povídavosti, neboť praví Duch sv.: Mnohomluvení nebývá bez hříchu (Přísl. 10, 19), a Spasitel va-

*) O umrtvení smyslu chuti čti »Rozmyślenia o życiu kapłańskiem. Część I. Rozjim. L, II., 5, a Część II. Rozjim. XXXVII.

ruje: Z každého prázdného slova, kteréž mluvití budou lidé, vydají počet v den soudný (Mat. 12, 36). Za to však Duch svatý doporučí mlčení jako prostředek k zachování sebranosti a cvičení se ve ctnostech: Zavedu duši na poušť a mluvití budu k srdci jejímu (Oz. 2, 14.). Vzorem tu jest sám Spasitel, neboť on mlčel v životě Matky, mlčel, to jest velmi málo mluvil ve věku dětském a jinošském, mlčel po čtyřicet dní před započatím práce učitelské, mlčel, když jej mučili, mlčí nyní v Nejsv. Svátosti; všechna pak slova, jaká vypověděl v životě pozemském, dýchala božskou v pravdě moudrostí a svatostí a pohnutkou jejich byla jediné sláva Otce nebeského a posvěcení lidí.

Není tedy nic divného, že Nejsv. Panna tak málo mluvila v životě, zachovávajíc za to každé slovo Kristovo v srdci svém, a že svatí tak si libovali v mlčení, vždyť sv. Jan »mlčící« po čtyřicet sedm let nemluvil s lidmi, a sv. Agathon po několik let nosil kamének v ústech, aby překonal jazyk.

Nechť kněží řeholní zachovávají mlčení řeholí nařízené, světští pak nemluví bez potřeby, zvláště v kostele, a kromě naléhavých případů nevyřizují záležitosti s lidmi přede mší svatou. Všichni nechť mnoho rozmlouvají s Pánem Bohem, Nejsv. Pannou a svatými, zpívají zbožné písně, ochotně hlásají slovo Boží, udělují poučení ve zpovědnici a učí dítky katechismu a v mluvení spojují se se srdcem Pána Ježíše, prosíce, aby se mu líbilo každé jejich slovo a aby On sám skrže ně mluvil.

Za tím účelem třeba se řídití těmito zásadami:

Mítí vždy čistou a vyšší pohnutku, zvláště lásku k Bohu a jíti za výstrahou sv. Jeronýma: »Nihil aliud noverit lingua tua nisi Christum« (Ad Demetr.).

Takovou právě pohnutku měl svatý Karel Boro-
mejský; svědčí o něm biskup Fontana, který po
čtrnáct let patřil na jeho život: »Nikdy z úst svatého
nevyšlo slovo, které by nesměřovalo k službě Boží,
kázni církevní a k vedení neb spasení duší.

Poněvadž dle rozkazu svatého Pavla každé slovo
kněžské má býti zdravé, bez úhony, aby ten,
kdož by se protivil, styděl se (Tit. 2, 8), proto
třeba napřed uvážiti, co mluvit, ke komu mluvit, kdy
mluviti čili jak praví Písmo sv., slovům svým učiniti váhu a
ústům udělati dvěře a zámky (Eccli 28, 29, 28), vrát-
nou pak budiž křesťanská opatrnost.

Zejména těžiti z každé příležitosti a táhnouti lidi
k Bohu, jak to činil na př. sv. František Xaverský,
který jeda do Indie, bavil se s lodníky, aby jim při té
příležitosti mluvil o Bohu; anebo jak postupoval sv.
Hieronymus Aemiliani, který zna obilí s venkovany
(ačkoli byl z rodu patricijského a před tím znameni-
tým vůdcem), obracel neb posvěcoval pracující s ním
dělníky. Kněz horlivý netoliko při konání církevních
úkonů, ale i v každém styku s lidmi, povznáší jejich
srdce k Bohu a také i běžnou rozmluvu oduchovňuje;
činí to však opatrně, aby nikoho neurazil anebo neodpu-
dil.

Za to však nesluší se mluvit toho, co jest zabrá-
něno pod hříchem, anebo co může lidi pohoršiti, třeba
v tom nebylo hřichu. Proto třeba se vystříhati žertův
a planých řečí o věcech svatých, nevhodného užívání
slov Písma sv., lehkomyšlného braní jména Božího,
posmívání se osobám zbožným a kajícím a vypravo-
vání ze zpovědnice, zvláště před lidmi světskými. Vy-
stříhati se hlásání domněnek světských a neshodujíc-
ích se s duchem kněžským, lehkovážného pojmání
zákonův církevních, kritisování ustanovení představe-
ných. Vystříhati se netoliko řečí neslušných, ale i kluz-
kých anebo dvojsmyslných vtipů, hrubých narážek,
nepřiměřených zdvořilůstek a pochlebenství k ženám;

správně zajisté řekl sv. Bernard: *Nugae sunt in ore laicorum, blasphemiae in ore sacerdotum.* Vystříhati se pomluv, náhlých soudů, podvodů, nadávek, zlořečení, hádek, výbuchů hněvu a prchlivosti. Vystříhati se samochvály, nadsazování, nešetřnosti a nediskretnosti. Vůbec pamatovati na to, že k hrůze jest v městě svém člověk mnohomluvný, a nerozvážlivý vslovu svém v nenávisti bude, (Eccli 9, 25.), a naopak, že blahoslavený, který nepoklesl vslově úst svých (Přisl.). Zdaž na to skutečně pamatuješ?

II. Především má kněz vystříhati se lži, neboť každá lež uráží především Boha a jest ohavností v jeho očích; čím více, vychází-li z úst kněze, o němž pravil blahoslavený Albert Veliký: »*Mendacium in ore omnis hominis peccatum est, in ore autem doctoris veritatis sacrilegium est.* Lež činí kněze dítkem satana, jakožto lháře a otce lži. (Jan 8, 44.); ona též zabijí duši a uvaluje na ni trest Boží, slíbený ústy proroka: »*Zatratíš všechny, kteří mluví lež*« (Ž. 5, 7). Škodí též knězi ve styku s lidmi, protože podkopává jeho vážnost, jak správně poznamenal sv. Efrém: *Qui delectatur mendaciis, hic in verbis suis omnem perdet auctoritatem, odibilis enim Deo pariter et hominibus redditur.*

Nechť tedy každý kněz tak v ošklivosti má lež, aby mohl říci s Jobem: *Živť jest Bůh, že dokud jest dýchání ve mně a Duch Boží v chřípích mých, nebudou mluvití rtové moji nepravosti, ani jazyk můj vynášeti lži* (27, 4.) A byť i lží mohl obrátiti duši anebo vysvoboditi sebe od smrti, nechť se toho neodváží, neboť Bůh sám prikazuje: *Nedopouštěj se žádného klamu.* (Eccli. 7, 14.) Vzorem tu jest svatý kněz Phokas, který žoldněřům, hledajícím jej, aby byl mučen, a tázajícím se

nezná-li Phokasa křesťana, odpověděl: »Znám jej, hle, stojí před vámi,« a nedopustil, aby vojíni lži jej zachránili od utracení. Kdo tu nevzpomene sv. Jana Kentského, který nemohl snést, že ze zapomětivosti neřekl pravdy, a vydal lupičům ukryté v rouchu peníze.

Dovoleno však zatajiti pravdu aneb užiti nevinné vytáčky, žádá-li toho spravedlivá příčina; nemáme totiž povinnosti odpovídati na každou otázku, zvláště když někdo nemá práva se ptáti, anebo ptá se na takové věci, které se ho netýkají. Tak mohl Justin pohany, tázající se, kde jest svatyně křesťanská, uvésti do svého obydlí a odpověděti: »zde«, neboť dům křesťana má býti chrámem Božím.

Aby se vystříhal lži, jest třeba, aby se varoval neupřímnosti, té nemoci napadající všechny lidi a tedy i kněze, která působí, že člověk rád se maskuje a za lepšího vydává, nežli jest, a to jak k vůli lidem, tak vůči Bohu i sobě.

A kdy že jest kněz neupřímným vůči Bohu? Tenkrát, když věda o tom, že třeba Boha milovati celým srdcem, dává Bohu část srdce a slouží mu nedbale, anebo v té službě hledá sebe, a přece často opakuje: »Bože, miluji Tě.«

Kdy jest neupřímným vůči sobě? Tenkrát, když zakrývá před sebou svou slabost, svou bídu, svou zlobu, jen aby se nepokořil a neztratil nepravého pokoje; a ačkoliv žije chladně, přece si namlouvá, že jest na cestě k nebi a trvá v dobrovolném klamu, tak že časem omlouvá i zjevné poklesky!

Kdy jest neupřímným k bližnímu? Tenkrát, když jinak s nimi zachází na venek, a jinak cítí a soudí o nich uvnitř, — když pochlebuje těm, jimiž v duši pohrdá, chválí to, co pokládá za pohanění hodno, když dělá, jakoby měl pocity, které jsou mu cizí, a časem sladkými slovy zakrývá srdce nepříznivé aneb

úskočné, konečně tají-li před lidmi své vady a rozvíjí pravé anebo zdánlivé ctnosti, aby si zjednal slávu u lidí anebo nějaký prospěch. Neupřímnost ve vyšších stupních stává se ohavným pokrytectvím, jemuž podléhali fariseové a kněží židovští, a které z úst Spasitelových vyvolalo strašné »běda«.

Uvaž nyní, knězi, zda nemáš té vady anebo zda jdeš vždy cestou pravdy následuje Krista Pána, o němž sami odpůrcové řekli: Mistře, víme, že jsi pravdomluvný a cestě Boží v pravdě učíš. (Mat. 22, 16.) Zdaž zejména máš v ošklivosti lež, tak jako sv. Alfons z Liguori, který se jí nikdy neprohřešil, aneb jako sv. Ondřej z Avelinu, který dopustiv se lehké lži v obhajování svého klienta, po celý život toho litoval a opustil povolání advokátské!

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Ty prikazuješ služebníkům svým: Budiž řeč vaše: jest, jest, ne, ne: což pak nad to více jest, to od zlého jest. (Mat. 5, 37.) Ty také proto dal jsi mi jazyk, abych hlásal slávu Tvou a sloužil vždy pravdě; zatím však v životě mém bylo tolik přestupků řečí spáchaných, tolik neupřímnosti a licoměrnosti v mé duši! Než nyní postav, Pane, stráž ústům mým, očisti rty mé a ducha mého učiň přímým, aby jazyk můj, na němž tolikrát spočívá nejsv. tělo a krev Tvá, velebil vždy jméno Tvé; nechť i na mne hodí se ta slova: *Vir Dei est ut et verbum Domini in ore tuo verum est*, (III. Král. 17, 24.)

Rozjímání XXII.

X. Boj s výstřelky obraznosti, paměti a mysli.

I. Obraznost jest jako nějaké vnitřní oko duše, které dojmy obdržené od smyslů jako zrcadlo nějaké odraží, okrašluje, přeměňuje, s jinými slučuje a nové

obrazy z nich tvoří. Schopnost ta může býti nápomocnou v životě duchovním, představujíc zejména obrazy ze světa víry, ale může též duši velice uškodit a skutečně škodí, ježto hřích prvotní vytiskl na ni silně svůj znak, takže ona nechce poslouchati rozumu, ale podobna vskutku šílené ženě, vybíhá stále na lup a snáší do duše, co se namane, bez ohledu na to, zda jest to dobré či zlé.

Zejména podsouvá někdy obrazy smyslné, ošklivé, protivné, ano i rouhavé, a malujíc zlo půvabnými barvami, rozpaluje žádosti a pomocí jich stahuje vůli k dobrovolnému zalíbení ve zlém čili ke hříchu. Jedná ona s duší jako ďábel, který pokoušeje Krista Pána, představil mu v klamném vidění všechna království světa. Takových svévolných hříček obrazotvornosti zakoušejí i svatí kněží; vždyť i svatý Jeroným si naříká, že konaje přísné pokání v jeskyni betlemské, býval mnohdy přenesen v duchu na ulici Říma a jakoby se díval na tanečnici neslušně oděnou, kterou tamtéž náhodou byl viděl. Rovněž před svatým Augustinem vynořovaly se v obraze rozkoše světské a jakoby chytajíce jej za šat, volaly: Jak to? chceš nás opustiti na vždy? Nechceš už míti s námi nic společného? Zdaž, knězi, nikdy jsi toho nezakusil?

Mimo to obraznost také tím způsobem škodí duši, že jí nedovoluje spokojiti se se skutečností, ale káže sníti o jiném osudu, stavu aneb místě, — že ji klame vidinou lepšího štěstí, jako klame fatamorgana cestovatele uprostřed pouště, — že ji odtrhuje od práce, čímž duše znechucuje si přítomný stav, povinnost neb zaměstnání. Takové pokušení dosti často napadá kněze. Tak na příklad nejeden řeholník sní o jiné řeholi aneb o návratu do světa, domnívaje se, že tam bude lépe sloužiti Bohu; tu zase ten neb onen pastýř tlačí se na jinou faru v naději, že tam bude život lehčí. Čteme, že sv. Filip z Neri chtěl opustiti Řím, kde velmi zdárně

pracoval; ale na cestě za branou potkal ctihodného starce, který ukazuje na Řím, řekl: »Tam jest tvá Indie,« což svatého Filipa pohnulo k návratu.

Zdaž nezakusil jsi nikdy podobného pokušení?

Konečně obraznost nedovoluje duši jíti prostřední cestou, nýbrž pohání ji do krajnosti, od přílišné radosti aneb i nadšení k smutku aneb i zoufalství; ona též představuje všechno v přílišném světle, týrá obavou před zdánlivými kříži a těžkostmi, káže věřit u jiných nenávist, pohrdání, zlé záměry, časem i zločiny. Jest možno, že nejvíce trápení, zklamání a úrazů pochází z vidin obraznosti a podrážděné sebelásky. Zdaž jsi toho na sobě nezkusil?

Všichni mistrové duchovní napomínají držeti obraznost na uzdě; jinak stane se příčinou mnoha hříchů, bludův a utrpení. Co tedy činiti?

Bdíti nad smysly, zvláště nad okem a uchem, — krotiti nepořádnou zvědavost, jakož i zbytečnou jemnost a citlivost, — varovati se marných vidin neb obav a proto nepouštěti se ve svět fantastický, nečísti románů, neposlouchati nepotřebných novinek, ani se netoulati bez cíle po světě, nehledati stále dojmů estetických, neoddávat se zahálce, nehověti chorobné bázlivosti a ještě méně vražedné omrzlosti; — slovem pokládati život za velikou úlohu, od jejíhož vykonání závisí štěstí na zemi i na věčnosti, míti při tom za průvodce na té pouti rozum osvícený věrou, obraznost pak zaměstnávatí především obrazy ze života Pána Ježíše, Bohorodičky a svatých. Pro kněze není nic sladšího a prospěšnějšího než pohlížeti okem ducha na Hostii Nejsvětější vystavenou v monstranci. Vzorem tu zase sv. František Saleský, který nedovolil nikdy obraznosti své toulati se, kde chtěla, a zaháněl všeliké obrazy neb myšlenky neužitečné, které ho mohly zbaviti sebranosti, odtrhnouti od modlitby neb od práce, a vůbec

zdržeti na cestě k dokonalosti. Zdaž budeš od nynějška následovat toho svatého?

II. Na obrazotvornost působí mocně pamět, přechovávajíc dávné dojmy, jakoby ve vnitřní pokladně; třeba tedy vypuditi z ní všechny ty vzpomínky, vědomosti, obrazy a úsudky, které by mohly duši uškoditi; k tomu pak slouží sebranost, zpytování svědomí, modlitba (zvláště růženec) a čtení duchovní. Buď též pilným v očišťování té mohutnosti a poskytuj jí pokrmu ze světa víry. Zvláště připomíná-li ti pamět dávné zdařilé činy, slavné jakési skutky a lidské pochvaly, postav proti nim četné neblahé poklesky, pošetilé kousky a pokoření! Dráždí-li tě pamět obrazy spáchaných dříve hříchů proti čistotě, anebo vzpomínkou na pokušení, jichž jsi dříve zakusil, — tu spěchej v duchu pod kříž Spasitelův, zahleď se ve svůj hrob a spusť se do pekla, které tě za hřichy čekalo! Představuje-li pamět urážky a křivdy, jichž jsi od lidí zakusil, aby ti znovu nenávist v srdci roznítala, — tu popatř okem ducha na Spasitele, modlícího se za své katany a rozjímej o milosrdenství Božím, kterého jako vinník rovněž potřebuješ! — Zdaž snažíš se tak činiti?

III. S obrazností a pamětí v těsném svazku jest svět myšlenkový, — ten svět tajemný, do něhož jenom Bůh a duše má přístup, ten svět sloučený těsně se světem citů a se světem činů, tak že správně pověděl autor knihy »O následování Ježíše Krista«: »Miluji-li nebe, rád uvažuji o nebeských věcech. Miluji-li svět, těším se z blaženosti světské. Miluji-li tělo, často tělesnost obetkává mysl mou. Miluji-li ducha, tu rozplývám se v rozjímání o věcech duchovních. Cokoliv tedy miluji, o tom rád myslím, mluvím, slyším, a obrazy toho zachovávám v paměti své.« (Kn. III. 48, 6.)

Duch náš podobá se jdoucímu mlýnu; jest v neustálém pohybu a pořáde vydává nové myšlenky. Některé

z nich jsou nedobrovolné, povstávají-li bez našeho svolení, — jiné dobrovolné, sami-li je vyvoláváme, anebo když se objevují, je podržujeme. Co do ceny mravní, některé jsou dobré, jiné zlé; z dobrých pak některé jsou přirozené, jiné nadpřirozené. Nemůžeme uniknouti všem zlým myšlenkám, které nás někdy i při modlitbě napadají; ale můžeme a máme je vypuzovati z duše, aby se nestaly dobrovolnými, a tím i hříšnými. Když jistý řeholník stěžoval si před opatem, že jej napadají zlé myšlenky, vyvedl jej opat do pole a řekl: »Roztáhni svůj plášť a zadrž jím vítr, který právě duje.« »Ale toť nemožno« — odvětil řeholník. »Tak vidíš« — zakončil opat — »jako nemůžeš zadržeti větru vanoucího, tak nemůžeš zabrániti, aby zlé myšlenky na tebe nedorážely, ale můžeš a jsi povinen stavěti se proti nim, aby tebe nepovalily.«

Za tím účelem jest třeba zamilovati si Boha a podrobiti jeho vůli svět představ a myšlenek: zachovávatí dobré, posvěcovatí dobrou pohnutkou obojetné, očišťovatí nedokonalé a zaháněti zlé, a to ihned, jakmile se objeví, neboť jsou to jiskry, které duši popálí, jestliže jich v tu chvíli neodžene.

Třeba předcházeti — co možná — zlým neb neúčinným myšlenkám a držeti na uzdě obrazotvornost, bdíti bedlivě nad pamětí, odtrhávati srdce od nepořádných náklonností; a za to uváděti do duše obrazy, vzpomínky a myšlenky svaté, k čemuž slouží zvláště vzpomínka na přítomnost Boží, rozjímání, duchovní čtení a návštěva Nejsv. Svátosti.

Třeba pronikati duchem Krista Pána a přisvojovati si jeho myšlenky, záměry, soudy, nejsvětější a nejdokonalejší, protože toužící jedině po slávě Otce Nebeského a po spasení duší, takže mohl o sobě říci: Jak slyším, soudím; a soud můj jest spravedlivý; nebo nehledám vůle své,

ale vůle toho, kterýž mne poslal. (Jan 5, 30.) Zdaž aspoň v budoucnosti budeš tak činiti?

Když svatý Alfons Rodriguez měl se zasvětit dokonalejší službě Boží v Tovaryšstvu Ježíšově, osvítil jej Bůh takovýmto viděním: Zdálo se mu, že hejno černých a ošklivých krkavců jej přepadá a chce jej uzobati. Poděšen patří vzhůru a vidí, jak spouští se s nebe bílá holubice, mající na krku vyšito jméno Ježíš, kteráž ony krkavce přinutila k útěku. Muž svatý porozuměl, že jej čeká tuhý boj a kde hledati záchrany. Brzy potom strhly se v jeho duši myšlenky všeho druhu, i rouhavé a nečisté a zoufalé a tak strašné, že myslil, jakoby celé peklo spiklo se proti němu. Než on vzýval stále jméno Ježíš a volal: Sancta Maria Mater Dei, memento mei a z té modlitby čerpal takovou sílu, že všechna pokušení překonal a stal se svatým.

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, i na mne často dorážejí takoví krkavci, neboť jednou trápí mne zlé myšlenky proti víře, pokoře a naději, jindy zase obraznost představuje mi ošklivé obrazy, anebo paměť týrá mne zlými vzpomínkami. Žel, stává se i to, že ti krkavci zasazují mi těžké rány. Než od nynějška budu se statečněji brániti, a nepřestanu volati v boji: »Ježíši, zachraň mne, Matko Nejsvětější, zakryj mne pláštěm své ochrany!

Rozjímání XXIII.

XI. Boj se zlými žádostmi a vadami a zvláště s vadou hlavní.*)

I. Žádosti jsou hnutí, která povstávají v žádání smyslném při pohledu na něco dobrého neb zlého a a pod vlivem obraznosti. Hnutí ta obražejí se také

*) Čti »Rozmyšlenia o žyciu kaptańskim.« Cz. I. Ror. L. I.

v těle a zvláště v srdci, které v tom poměru, v jakém ony působí, se rozšiřuje neb stiskuje, prudčeji neb volněji bije: proto pokládá se srdce za středisko žádostí. Dle svatého Tomáše Aquinského jest jich jedenácte, totiž: láska, nenávisť, touha, odpor, radost, smutek, naděje, zoufalství, bázeň, hrdost, hněv. Žádosti ty jsou nutnými vzpružinami k činnosti; bez nich není možno představit si čili — jak praví sv. Jeroným — člověk bez nich přestal by býti člověkem, a v těle žil by bez těla.

Nebyl bez žádostí ani Nejsvětější Spasitel; vždyť i On se radoval, rmoutil a >tesknil v sobě<; než v Spasiteli byly žádosti poslušny vůli a vždy svaté, takže jeho srdce bylo by možno přirovnati k loutně, naladěné na tón lásky k Otci nebeskému a k lidem, jejíž struny ozývaly se pouze na rozkaz Božského Mistra a vždy velice líbezně a harmonicky. U lidí však následkem hříchu prvotního žádosti ty jsou rozpoutané, odbojné a slouží spíše smyslnosti než rozumu, čímž srdce naše podobá se loutně rozladěné, která každé chvíle vydává nepravé tóny. Pozastav se jen nad sebou a poznáš, že každou chvíli nějaká žádost se probouzí, — tu radost, tu zase smutek, — jednou láska, jindy zase odpor, nenávisť nebo hněv; poznáš také, že předmětem, po němž se pachtí, nejsou vždy statky nebeské, ale častěji statky pozemské, zejména důstojnosti, požitky a potřeby smyslné; poznáš konečně, že hnutí žádostí velice závisí od vlivu smyslů, obraznosti a sebelásky.

Co počítí se žádostmi? Vykořeniti je? Nikoliv — neboť bylo by to přímo nemožno, a za druhé škodlivě; vždyť bez žádostí nebylo by možno nabýti ctnosti. Žádosti jsou jako divocí koně; třeba je tedy podrobiti pod vládu rozumu osvíceného věrou a stiskati je pevnou uzdou stálého mrtvení; jinak mohou se rozběsniti a státi se vášněmi, které duši vrhají v propast hříchu, místo aby ji vedly na výšiny ctnosti.

Nic hanebnějšího a škodlivějšího nad všelikou

vášeň. Jest to ukrutné zvíře, které uchvacuje duši Bohu a týrá ji neustále, žádajíc pořád nového žrádla. Příklad máme na Jidášovi. Poddav se chtivosti myslil pouze na to, jak by zvětšil svůj měšec. Když Spasitel vešel s učedníky do domu Lazarova a Maria z Bethanie pomazala nohy Božského hosta mastí nardovou, zvolal Jidáš rozhorleně: »Proč se neprodala tato mast za tři st a denárů v nedalo se chudým? (Jan 12, 4—5.) Pokrytec, nemyslel vůbec na chudé, ale na svůj měšec; proto napomenul jej též laskavě Spasitel. Ale nemělo to účinku, protože vášeň tak opanovala Jidáše, že jej dohnala k nejzvrhlejšímu zločinu a uvrhla do pekla. Strašný ten konec apoštola budiž výstrahou každému křesťanu, čím více pak každému knězi, aby se nestal otrokem jakékoliv vášně. Odstrašujícím příkladem tu jest i Kain, otravující se závistí, i David, planoucí hříšnou láskou k Bethsabe, i ona luza židovská, nenávistí od fariseů opojená a volající: »Propusť Barabáše, a utrať Ježíše!«

Což tedy máš činiti, knězi? Hle, bdi nad žádostmi, a jakmile uzříš, že nějaká žádost pozvedá silně hlavu a chce vhoditi uzdu, ihned ji krot, aby nevzrostla v moc. *Dum parvus est hostis — učí Petr Blossius — interfice, nequitia elidatur in semine; alide parvulos ad petram.* Poněvadž nepřítel ten jest úkladný a často ukrytý, protože domácí, proto starej se netoliko poznati jeho zásady — k čemuž, poslouží meditace a zpytování svědomí — ale v boji s ním vzývej o pomoc Toho, který vidí v skrytě a proniká srdce lidské! Bdi také nad obrazností a nad smysly, protože ony vyvolávají žádosti, anebo posilují.

Všechněm žádostem dej náležitý předmět a tím nechť jest Bůh, aby toužily, po čem Bůh káže toužiti, unikaly, čemu Bůh káže unikati.*)

*) Cti „Życie duchowne czyli doskonałość chrześcijańska.“ Tom. I. str. 255. VI. vyd. Přemysl 1906.

Když tedy láska ke tvorům v srdci se probouzí, obrať ji k Nekonečné Kráse a Nejvyššímu Dobru, anebo aspoň očisti ji v ohni lásky Božské! Když touha po věcech pozemských srdce tvé rozpálí, zatouži po stacích věčných! Když bázeň před nějakým utrpením časným duši tvou zmitá, lekej se v tu chvíli hříchu a trestu za hřích! Když tě zármutek nad ztrátou nějakého pomíjejícího dobra hněte, rmuť se raději, že jsi Dobro nestvořené ztratil! Budiž ti tesknost jaksi křídlem, vznášejícím tě vzhůru; hněv budiž ti jakoby psem, ostříhajícím tě od nepřátel, to jest, od hříchův; odvaha nechť slouží ti za kopí v boji; naděje budiž ti holí, opírající tvé kroky; — všechny žádosti buďtež služebníci vůle, vůle pak služebníci Boha.

Tím způsobem stanou se pomocnicemi tvými ve snaze po dokonalosti kněžské. Jak bylo dosud? Zdaž nějaká žádost nevyvolává odboje a nehledí podrobiti tě v nevoli? Rozvažuj často o zázračném vyléčení tchyně Petrovy a pros, aby i tebe Pán Ježíš zprostil zimnice všeliké zlé žádosti! Tu zase připomínej si bouři na moři Genezaretském, zvláště tenkrát, když nějaká žádost mocně zuří a chce potopiti loď tvé duše, to jest, uvrhnouti ji v těžký hřích. Abys unikl tak strašné katastrofě, probuď modlitbou Pána Ježíše, na nějž snad často zapomínáš, volaje s pokorou a důvěrou: Ježíši, zachraň mne, neboť hynu! A při tom bojuj se vzbouřenými vlnami, vzbuzuje božské ctnosti, a snaž se co nejdříve veplouti do přístavu pokoje!

II. Následkem hříchu prvotního přinášíme na svět netoliko slabost k dobrému, ale i jisté náklonnosti ke zlému, které někdy již ve věku dětském se objevují; ten na př. náchylný jest od přirozenosti k obžerství, onen k pýše, tamten k hněvu, jiný k sobectví, lži nebo krádeži a p. Jsou též jisté nedokonalosti a vady vrozené, to jest z temperamentu pocházející, jako na př. přílišná živost anebo nad míru veliká povolnost,

nesmírná veselost anebo zádumčivost a ponurost, roztržitost, mnohomluvnost, necitelnost srdce anebo přílišná citlivost, nestálost povahy a náklonnost k rozmarům, podrážděnost a prchlivost ve stycích s lidmi a p.

Ne všichni lidé mají tytéž špatné náklonnosti a v témž stupni; každý však má více méně jistou náklonnost hlavní, která právě jest kořenem všech jeho hříchův. Poznati ji možno po tom, že všude se tlačí třeba ne vždy zjevně, — že duše cítí radost, když ji uspokojí, — smutek, když jí něco odřekne, — odpor, když chce s ní bojovat, — příkrost, když skutečně bojuje. Ona má tisíce vytáček, aby duši oklamala; časem zdá se ctností, anebo skrývá se za jinou náklonností neb vadou, aby odvrátila pozornost duše jinam a nedopustila odkrýti svých skrýší.

Chceš-li knězi, žíti a jednati dle vůle Boží, hled nejdříve poznati sebe a zvláště svou hlavní vadu! Dám ti tu jisté pokyny. Tak, máš-li o sobě dobrou představu, — prahneš-li po cti, slávě, hodnostech, oblibě, potlesku, — těšíš-li se z pochval, rmoutíš a hněváš-li se z pokoření, — rád-li a dobře mluvíš o sobě, o jiných pak s pohrdáním a lehkovážností, — ukrýváš-li své slabé stránky a na jevo vystavuješ dobré, — prahneš-li po tom, aby pokaždé tvoje mínění nabylo převahy a vůle tvá se stala, věř, že pýcha jest tvou hlavní náklonností. Hledáš-li všude uspokojení a pohodlí, — libuješ-li si v dlouhém spaní, v chutných obědech a citlivých přátelstvích, — zaráží-li tě nejmenší umrtvení, věř, že smyslnost jest tvou hlavní náklonností! Cítíš-li nechut k modlitbě, zanecháváš-li bez vážné příčiny duchovní pobožnosti, naříkáš-li na své povinnosti anebo zanedbáváš-li je, jdeš-li nerad na kazatelnu, do zpovědnice nebo do školy, za to však libuješ-li si v nečinnosti, hře aneb v povídání, věř, že lenost jest tvou hlavní vadou!

Jakmile poznáš své vady, zvláště vadu hlavní,

dej se do boje ve jménu Božím s tím nepřitelem, neboť tu jest pokoj nemožným. Především nedopust, aby zlá náklonnost stala se zvykem! Jakmile tedy pocítíš nějakou přirozenou náchylnost k zlému, na př. k hněvu, bojuj s ní v čas, sic ona sesílí a přejde v návyk; a čím více budeš jí hověti, tím silněji se rozmůže a přivede tě k četnějším a těžším hříchům. Ó jak mnoho jich hanebně zahynulo, protože nepřemohli prvního hnutí hříšné lásky!

Stala-li se náklonnost návykem, třeba s ní naložit jako s dravým potokem, to jest dáti jí hráze, a těmi budiž stálá bdělost; — dále zasaditi se o zlomení její síly, varovati se napřed poklesků větších a dobrovolných potom menších a konečně vysušiti zřídlo samo, čili zlou náklonnost, a vštípiti opačnou ctnost. Velice tu pomůže denní zpytování svědomí zvláště z té vady, častá zpověď a vzbuzení lítosti po každém poklesku.

Po vykořenění jedné náklonnosti zlé třeba se bráti k druhé, dokud není duše dokonale očištěna. Nechť se tu však nikdo neubezpečuje a chvilkovým vítěstvím nespokojuje, protože vady jsou jako škodlivé letorosty, které, třeba byly jednou odřaty, znovu narůstají, takže správně o nich praví sv. Bernard: *Putata repullulant, effugata redeunt, reaccenduntur extincta et sopita denuo excitantur.*

Konečně nechť nikdo nepřestává na odstranění vad, ale ať stará se zároveň o ctnosti jim protivné, jak to činili svatí! Svatý Pavel na př. byl povahou svou živý a násilnický, což jej naklonilo k pronásledování vyznavačů Kristových, ale potom užil té energie jako apoštol k oslavení jména Ježíšova. Sv. Ignác a sv. František Xaverský snili v mladém věku o slávě; a hle, tuto náklonnost obrátili v tu stranu, aby vykonalí veliké činy pro Boha. Svatý František Saleský musel bojovati proti dvěma žádostem: lásce a hněvu;

prvou překonal tím způsobem, že přilnul zcela k Pánu Bohu, druhou pak, že opanoval z přirozenosti prudkou povahu a nabyl neochvějné přívětivosti.

Zdaž poznal jsi již, jaké máš náklonnosti, a snažil jsi se vykořeniti náklonnost hlavní, abys na jejím místě vštípil ctnost jí protivnou?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, ty mi rozkazuješ rozbítí bůžky, jakými jsou mé vady, a zbořiti oltáře; ale já se o to nesnažím ochotně, mužně a vytrvale, jak jsem povinen; proto také plno v duši mé slabosti, plno v životě mém poklesků. Nyní však volám k Tobě o pomoc. *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuvandum me festina.* Kéž smilostí Tvou zbořím všechny modly, jimž jsem se dříve klaněl, abys Ty byl jediným Bohem mým.

Rozjímání XXIV.

XII. Boj se zlými náklonnostmi srdce.*)

I. Srdce ve významu mravním značí tolik, co sídlo žádostí, a zvláště nejsilnější z nich, totiž lásky. V pravdě volba toho, co jest předmětem lásky pro člověka, záleží na vůli; poněvadž však láska vyvolává v srdci mocné hnutí, proto říká se obyčejně, že srdce miluje; proto i Bůh sám volá v Písmě svatém: *Dej mi, synu můj, srdce své* (Přísl. 23, 26.). Podobně, mluvíme-li o srdci Ježíšovu, rozumíme netoliko srdce skutečné, které na kříži bylo otevřeno kopím setníkovým, ale i srdce duchovní, čili srdce míněné jakožto sídlo pocitů nejsvětějších, vzor a školu ctností nejvznešenějších, ohnisko a znak Slova vtěleného.

Srdce lidské před hříchem lnulo zcela k Bohu, takže Bůh byl jediným jeho dobrem, a v Bohu milo-

*) Čti Rozjímání o životě kněžském. Část I., rozjímání LI., III.

valo to, co Bůh milovati kázal; nyní po hříchu lne více ke tvorům, takže teprve milost Ježíšova musí je od nich odtrhávati, aby zcela v Bohu spočinula.

Ó jak rozdílně jest srdce naše od srdce Ježíšova!*) V srdci Ježíšově přebývá »plnost Božství« a tím i plnost milosti, svatosti a slávy; jest to jakoby spanilá svatyně, kde olář zlatý a stěny z drahého mramoru, kde vůně kadidla, kde zpěv zázračný, kde stálá sláva Boží. Srdce naše má býti podobnou svatyní, ale jak často vypadá ono tak, jako vyhlížely kdysi naše kostely po odchodu Tatarů; ozdoby otrhané, oltář rozbořený, příbytek Páně zneuctěný a rozbitý, slovem ohavnost spuštění, neboť po tom srdci přešla stopa horšího všech pohanů, hříchu smrtelného. Kolik takových svatyní nachází se v té chvíli na světě, takže kdyby se ukázal nyní prorok Jeremiáš, musel by nad každou z nich začíti žalostné nářky. Jiné svatyně jsou sice celé, ale schází jim náležitý lesk; jsou to duše nedokonalé a neunikající hříchům všedním. Jakáž jest svatyně srdce tvého? Ó, povalil-li ji v trosky hřích smrtelný, pros, by ji zbudoval milostí svou Stavitel nebeský. Je-li v ní mnoho prachu zemského, hleď ji očistiti a okrášliti.

V srdci Ježíšově jest sídlo citů nejsvětějších, pohnutek nejčistších, ctností nejdokonalejších, — jest to takořka překrásná zahrada, plná květů, nevýslovné krásy a vůně. Také i naše srdce má býti zahradou Páně, v níž mají růsti vonné květy ctností křesťanských; než, Bohužel, jak často bylo by možno říci s Mudrcem Páně: Přes pole člověka lenivého šel jsem, a přes vinici muže blázna, a hle všecko porostlo kopřivami, a trní přikrylo svrček jeho a ohrada kamenná byla zbořena (Přísl. 24, 30., 31.). Není v té zahradě Boží

*) Či Pobožnost k nejs. Srdci Ježíšovu od téhož autora.

ohrady, protože není bdělosti, takže divoká zvířata, to jest vášně, běhají po ní sem tam; není světla slunečného a rosy nebeské, protože není modlitby a součinnosti s milostí. Místo květů roste v ní množství plevele, a ujme-li se kde nějaký kvítek, jest tak prostý, bezbarvý a bez vůně, že ani za to nestojí pohlédnouti naň; a tento kvítek velmi brzy uvadne, protože v srdci našem plno samolibosti, někdy i zlých žádostí; vyskytne-li se pak nějaký dobrý pocit anebo šlechetný záměr, tu buď zakrní býlím sebelásky a nečisté pohnutky, anebo z nedostatku sebezáporu a vytrvalosti velmi brzy usychá.

Pozorujíce lidská srdce, shledáváme velmi často u mnohých přílišnou citlivost k sobě, a z toho velikou nedůtklivost na každou příkrost neb urážku — tu zase tvrdost a trpkost, u všech nestálost, hledání potěch smyslných neb duchovních a ochotnou náklonnost ke tvorům.

Zkoumej, jak vypadá zahrada tvého srdce, a s pomocí milosti Ježíšovy dej se do vyplení plevele a zasévání ctností srdci jeho milých!

II. Nejhorší rána hříchem srdci, způsobená jest to, že snadno a nezřízeně lne ke tvorům hledajíc v nich štěstí. Zatím však tato náklonnost působí mnohdy srdci těžké utrpení, nemůže-li dosáhnouti toho, čeho žádá, anebo ztrácí-li to, co si příliš zamilovalo. Právem se říká, že srdce lidské jest bezmezné, takže jenom Bůh nekonečný dovede je naplniti, což pěkně vyjádřil sv. Augustin: »Fecisti nos ad te, Deus, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in Te.

Ta nezřízená náklonnost ke tvorům působí duši veliké škody, protože často ji uvrhuje do hříchů a vždy jest jaksi lepem zdržujícím její křídla, aby se, k Bohu nevznesla.*) Příčina toho jest ta, že kdežto

*) Sv. Terezie.

láska svatá žije z oběti, náklonnost žije ze samolibosti, neboť hledá potěchy z té osoby nebo věci, k níž se obrací, a činí duši její otrokyní. »Láska ke tvorům — praví vhodně bl. Maria Alacoque*) — jest jedem vraždícím v tvém srdci lásku Ježíšovu. Toužíš-li po jejich náklonnosti a staráš-li se o jejich přízeň, ztrácíš přichylnost nejsv. srdce Ježíšova. Ovšem, ono odpírá ti svých milostí v té míře, v jaké nabýváš dober pomíjejících. Potěchy lidské toho druhu ucpávají zřídlo darů vytryskujících z Božského srdce a proměňují srdce tvé v zemi suchou a neplodnou.«

Konečně všeliká náklonnost ke tvorům škodí dokonalejšímu spojení s Bohem. »Pamatuj — dává výstrahu bl. Markéta Maria — že tvůj snoubenec jest žárlivý a touží po tom míti celé srdce tvé, a nesplníš-li té touhy, tedy pohrdne srdcem tvým. Nevypudíš-li z toho srdce tvorů, On sám se z něho vzdálí; neodvrhneš-li náklonnosti k nim, On ti lásku svou odejme. Není prostřední cesty, — On chce míti všechno nebo nic. Odřekni se všeho a najdeš všecko v srdci Ježíšově.« **)

Než, co to znamená zřící se všeho? Zdaž třeba státi se poustevníkem anebo aspoň řeholníkem? Nikoliv, neboť ne všichni jsou k tomu povoláni; ale třeba milovati Boha celým srdcem, všecko pak, co Bůh milovati rozkázal, milovati v Bohu a pro Boha, — a za druhé zachovávatí svatou lhostejnost k věcem stvořeným a tak přijímatí spokojeně všechno, co Bůh dává anebo sesílá, ať bohatství anebo chudobu, ať chválu nebo ponížení, ať potěchu anebo utrpení, a užívati všeho podle vůle Boží. Rozumí se, že ta lhostejnost vymáhá panování vůle nad žádostmi a city, z čehož plyne stálá potřeba bdíti nad srdcem a očišťovati srdce.

Ty, knězi světský, neskládáš slibův chudoby a

*) Avis 20.

**) Avis 30.

poslušnosti; ale přece máš býti tak ustálen, abys mohl říci upřímně po sv. Františku z Assisi ta slova: »Bůh můj a mé všecko.« I tobě má býti vzorem nejsvětější Spasitel, jehož srdce bylo prosto i stínu nějaké méně dokonalé náklonnosti, a který mimo to zřekl se jmění, slávy pozemské a všeliké potěchy, zvoliv si za to kříž v životě i ve smrti.

Z lásky k Božskému Mistru umiň si, že nepřilneš k žádnému z tvorů tolik, že bys proň spáchal byt jen všední hřích a ztratil svatou svobodu ducha.

Obzvláště nelni k bohatstvím, aby ti nebyla osidlem ďábelským; proto neshromažďuj jich vůbec a máš-li je, miluj milosrdenství a chudobu duchem!

Nelni k důstojnostem, abys se nestal obětí pýchy, která již zahubila nejednoho kněze; proto neder se na vyšší místa, a byl-li jsi povýšen, ponižuj se před Bohem i před lidmi!

Nelni k pohodlí, abys se nestal otrokem změkčivosti a lenivosti, ale miluj život pracovitý a umrtvený!

Nelni k věcem tak malicherným, jakými jsou pěkný nábytek, okázalé spřežení, hojné obědy, milá tovaryšstva neb zábavy, abys nebyl lidem ku posměchu, aneb což horšího, abys nevyvolal pohoršení a neutrpěl újmy na duchu kněžském.

Nelni k jistým zaměstnáním, byť i slušným, tak abys pro ně zanedbával modlitbu anebo povinnosti pastýřské; ale plň ochotně to, čeho od tebe vymáhá vůle Boží, zachovávej, pokud možno, stálý denní pořádek!

Nelni k jistým místům aneb postavením, takže by opuštění jich způsobilo ti velikou bolest; ale buď hotov jíti všude, kam tě vůle Boží prostřednictvím představených pošle.

Nelni k lidem, byť i byli tvými příbuznými, takže bys pro ně ztrácel pokoj duše, aneb i zpronevřoval se svým povinnostem; neboť pamatuj vždy na slova

Spasitelova: »Miluje-li kdo otce neb matku více než mne, není mne hoden. (Mat. 10, 37.)

Střez se především náklonnosti k jakékoliv ženě, protože snadno povstává a snadno se kazí, a tak může způsobiti veliké nebezpečenství anebo hříchy. Buď tedy ostražitý netoliko vůči těm ženám, s kterými se mimo kostel stýkáš, ale i vůči těm, které ve zpovědnici vedeš, třeba to byly řeholnice anebo duše velmi zbožné; právem zajisté vystřihá Doctor Angelicus: *quo devotiores, eo magis alliciunt*. Čteme sice, že někteří svatí, jako na př. sv. František z Assisi a sv. Klára, sv. František Salesský a sv. Johanna Chantal žili v přátelství duchovním, jehož cílem i poutem byl Bůh a jenom Bůh, avšak pro mladého kněze a rovněž mladou penitentku může takové přátelství státi se nebezpečným, zvláště když častěji se stýkají mimo zpovědnici a nebdí nad sebou. Praví sv. Bonaventura, že v té míře ďábel s námi postupuje jako kdysi v Kaně správce svatby, — s počátku dává dobré víno, to jest, namlouvá duši, že její poměr jest jenom v Bohu založen a k Bohu vede; než když ji tím ujištěním opojí, podává jí jed, probouzí napřed sympatické pocity, ale jen čisté, potom je míchá se smyslnými a na konec podává ošklivé a nečisté.

Odstrašujícím příkladem jest tu slavný kazatel XIX. století O. Jacek (Loyson), který s bosého karmelitána stal se odpadlíkem od řehole i víry. A kdož byl původcem jeho pádu? Američanka, obrácená od něho z herese a potom jeho penitentka, s kterou trávil celé hodiny v rozmluvách.

Nechť každý kněz vystřihá se jako ohně přátelství smyslného, jevícího se obyčejně vroucím pohledem, častou rozmluvou, tesknou myslí, výměnou dopisů (s příchutí duchovní!), fotografií a dárkův, a zvláště vzájemnou úctou. Nechť jest též ostražitým vůči těm ženám, které mu prokazují nějaké buď stálé aneb

chvilkové služby anebo které o něho pečují; neboť ani tu není zle o vzájemnou náklonnost. Nechť rovněž uniká vyvolávání citů lásky u jakékoliv ženy, byť i sám byl jich prost, neboť nesluší se zabíratí pro sebe srdce lidská, která náležejí toliko Bohu. Vidí-li tedy, že v té neb oné probouzí mocnější dojem, nechť se jí straní ve společnosti a nepřijímá jí nikdy o samotě v domě, ve zpovědnici pak nechť jí odepře dalšího vedení, kdyby se nepodařilo — což jest věcí nesnadnou — očistiti toho pocitu, aby duši neškodil.

Posléze, nelni, knězi, ku potěchám duchovním, a nermuť se, nemáš-li jich! V pravdě potěchy duchovní jsou cenným darem Božím, ale nejsou Bohem; jest tedy dovoleno užívati jich, ale jen mírně; dovoleno též prositi o ně, ale s pokorou; není však dovoleno přilnouti k nim a pokládati je za podstatu života duchovního. Neboť kdo v tomto životě hledá jenom světlo, sladkost a vzlet, ten ukazuje, že více než Pána Boha miluje jeho dary, — jeho láska jest nájemná a tudíž slabá a nestálá! Za to však kněz, milující opravdu a silně Pána Boha, volá se sv. Františkem Saleským: »Ať žije Ježíš«, a to netoliko v potěchách, ale i ve vyprahlostech a utrpeních, jenom o to dbaje, aby Bůh měl z něho slávu.

Proto také pravý milovník Kristův skládá ochotně obět ze srdce svého, vymáhá-li jí Bůh, následuje Božského Spasitele, který neváhal opustiti své nejmilejší Matky, když přišel čas hlásati evangelium. Téhož ducha jsou vždy svatí kněží; vždyť i dnes tolik misionářů opouští své rodiny a otcovské kraje, aby divokým národům zvěstovali Krista.*)

Prohlédni nyní srdce své, zda není v něm nějaké nezřízené náklonnosti, a jest-li, hled' ji utlumiti aneb ji očistiti. Za to posvěcuj všechny své city, spo-

*) O sv. Františku Xaverském, který jeda do Indie nechtěl se rozloučiti s matkou, bylo v I. Dílu str. 155.

juje je s city srdce Ježíšova a prose, aby Pán Ježíš v srdci tvém nezávisle kraloval a působil.

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Ty i mně slibuješ: Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou, než srdce to poskvřnilo se v mladosti tolika hříchy a i nyní ve stavu kněžském co hříchů všedních a nezřízených náklonností, jako menších skvrn padá na to srdce! Než nyní toužím dokonale je očistiti; a poněvadž ono velmi slabé a nestálé, proto volám k Tobě s důvěrou: Srdce čisté stvoř ve mně, Bože! a se svatou služebnicí Tvou (sv. Gertrudou) prosím: Ó Ježíši, vezmi srdce mé a dej mi srdce Tvé!

Rozjímání XXV.

XIII. Boj se zlou sebeláskou.

I. V Ježíši Kristu byla dvojí vůle a tudíž i dvojí láska, totiž Božská a lidská, ale tak, že vůle lidská byla zcela poddána vůli Boží a láska lidská trvala v nejdokonalejším souladu s láskou Boží. Prohlašuje to sám Spasitel: Sestoupil jsem s nebe, nikoliv abych činil vůli svou, nýbrž vůli toho, jenž mne poslal (Jan 6, 38.); proto nehledám vůle své, nýbrž vůli toho, jenž mě poslal. (Jan 5, 30.) Nehledal též Spasitel ani své slávy ani své obliby, ani své potěchy neb kořisti, nýbrž byl prost i stínu zlé sebelásky.

Za to však v každém člověku, vyjma Nejsvětější Pannu, tkví zlá sebeláska to jest ta stálá pamět, úcta a citlivost k sobě a ta ustavičná touha zajistiti duši i tělu to všechno, co jim slávu, potěchu neb prospěch přináší, a to bez ohledu na vůli Boží, která přikazuje člověku, aby miloval sebe pro Boha a tak dosáhl cíle, jaký mu Bůh vytkl, a zjednal si statky věčné.

Kde se vzala ta zlá sebeláska? Z hříchu prvotního; neboť od té chvíle, kdy odvrátila se vůle lidská od Boha, obrátila se k sobě, tak že člověk stal se sobě ohniskem života, a mnohdy stává se bohem sobě i jiným. Pozastav se dobře nad sebou a přesvědčíš se, že, nemiluješ-li sebe podle vůle Boží a nejdeš za hnutím milosti, činiš sebe samého cílem a ohniskem svého života, protože myslíš pouze na sebe, soudíš o všem dle sebe, vztahuješ všechno na sebe, hledáš všude sebe, to jest vlastní chválu, potěchu a prospěch, a to nejen ve věcech dovolených, ale i zakázaných.

Jak se ta zlá sebeláska jeví vzhledem k člověku samému? Tak, že dle slov autora o Následování Ježíše Krista tíhne ke tvorům, ke tělesnosti, k marnostem a rozptýlenostem, hledaje zevnějších potěch, které by lahodily smyslům. Ohlíží se po věcech časných, raduje se ze zisku a rmoutí se ze škody a rozhorluje se na slovo nejlehčí urážky. Miluje zahálku a tělesný odpočinek a pracuje toliko k svému pohodlí a prospěchu; nic darmo učiniti nechce; učiní-li však co dobrého, to vždy v naději čehosi rovného neb lepšího, v naději pochval neb přízně, a s tou výslovnou a tajnou touhou, aby jeho činy a dary byly velice cenné. Chce se blýskati a viděnu býti, chlubí se důstojným místem a vysokým rodem, přijímá rád úctu a vážnost, a obává se zahanbení a pohrdání. Oškliví si to, co jest všední a skromné, hrozí se toho, co příkré a trpké, naříká si na obtíže a nedostatek. Nerad se podrobuje a nerad se nechává obmeziti a dobrovolně ujařmiti se nedá. Slovem, má vždy sebe sama za cíl, všechno vztahuje k sobě a jenom za sebe staví se na odpor a bojuje.

Jak se jeví zlá sebeláska vzhledem k Bohu? Tak jako liknavost k bojům, pracím a obětem pro Boha, a s druhé strany jako žádost po potěchách, výsadách a zvláštních laskavostech od Boha, časem i jako nad-

užívání milostí a darů Božích k vlastnímu zalíbení neb vyvýšení.

A jak vzhledem k lidem? Tak jako pýcha, závist, nespravedlnost, lhovost k bídě lidské, podrážděnost na každou urážku, nenávisť vůči těm, kteří nás urazili aneb které jsme urazili, neposlušnost vůči představeným, egoismus a chut ponížovati neb kritisovati všechny.

Jaké jsou účinky zlé sebelásky? Hrozné. Ona jest matkou všech hříchův, neboť nikdo nehřeší jenom z umírněné lásky k nějakému dobru, skutečnému neb zdánlivému, jehož si žádá proti vůli Boží; proto správně řekl sv. Bernard, že by nebylo pekla, kdyby nebylo sebelásky.

Ona zabíjí všelikou ctnost, protože vzdaluje od duše milost Boží a nemůže se shodnouti s královskou ctností s láskou svatou. Proto Spasitel varuje: Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákonníkův a fariseů (kteří v dychtění po ctnosti hledali sebe, nikoliv Boha), nevejdete do království nebeského. (Mat. 5. 20.)

Ona ničí dobré skutky a zásluhy, protože kazí jejich kořen, totiž dobrou pohnutku. Proto Kristus Pán přikazuje: Varujte se, abyste nečinili spravedlnosti své před lidmi, byste byli od nich viděni; sic nebudete míti odplaty u Otce svého, jenž jest v nebesích. (Mat. 6, 1.)

Ona zaslepuje duši, protože zakrývá neb omlouvá před ní její vady a poklesky a její vlohy neb schopností představuje v přílišném a mnohdy klamném světle, čímž i duše jaksi pobožné a řeholní žijí mnohdy v klamu a bludu. Ne nadarmo napomíná Pán Ježíš, abychom nenásledovali pěti panen bláznivých a nezaspali snem sebelásky.

Nic divného, že sebeláska jest ošklivá před Bohem a to tak ošklivá, že »kdyby mohla dostat se do nebe, proměnila by Jerusalem nebeský v pekelný Bábylon« *) — tak ošklivá, že když anděl jenom na chvíli poddal se jejímu našeptávání, ihned zavržen byl do pekla.

Nic též divného, že Spasitel pohrozil: Kdo miluje duši svou (láskou zlou), ztratí ji, — a kdo nenávidí duše své na tomto světě, k životu věčnému zachová ji (Jan 12, 25.); a opět: Kdo nemá v nenávisti duše své, nemůže býti mým učenníkem. (Luc. 14, 26.) Třeba tedy vykořeniti zlou sebelásku. Ale zdaž se to podaří? Bohužel, vykořeniti ji úplně jest nemožno, vždyť i svatí toužili, aby aspoň na půl hodiny před smrtí sebeláska zcela v nich odumřela; možno však a třeba panovati nad ní, aby neškodila milosti Boží. — Zdaž po tom upřímně toužíš?

II. Jest lehká věc bojovati s láskou vlastní? Nikoliv, protože to nepřítel domácí, ukrytý a úkladný, který může i duši zbožnou a opatrnou podvésti a přemoci. Neboť jak často zdá se nám, že jednáme z lásky k Bohu, kdežto poslední a tajnou vzpruhou jest sebeláska. Sv. Bernard praví vhodně, že jest to střela lehce pronikající rozum i srdce, ale zasazující těžkou ránu a zabíjející toho, kdo se nemá na pozor. A zdaž také na kněze udeří někdy ta střela?

Velmi často, neboť on předně stojí na svícnu a vystaven jest pokušení ucházeti se o lidskou chválu neb lásku, a za druhé, protože satan číhá stále, aby dobré jeho činy zkazil hned v zřídle, to jest, aby zkazil pohnutku.

Což tedy máš činiti, knězi? Hle, především pros vroucně Pána Ježíše, zvláště když On v podobě svátostné v duši tvé přebývá, aby tě vytrhl ze začarovaného kola sebelásky, a vůli tvou obrátil k Dobru Nej-

*) O. Scupoli: Boj duchovní.

vyššímu, — aby v tobě zničil zlou náklonnost k sobě a sám aby v tobě žil, sám působil, slovem, aby byl počátkem, středem a koncem tvého života.

Sebeláska činí z duše totéž, co ďábel s onou ženou, kterou poutal po osmnáct let, že skrčená jsouc, nemohla ani vzhůru pohlédnouti (Luc. 13, 11); třeba tedy prositi Pána Ježíše, aby On sám duši vyprostil a kázal jí stále patřiti v nebe.

Poněvadž sebeláska odívá dítky své v šaty ctnosti (často i v šat pokory) a zrak duše zatmívá, proto pros také, aby ti Pán dal o k o j a s n é, to jest dobrou vždy a čistou pohnutku, volaje na modlitbě: Dej mi poznati sebe, dej mi poznati Tebe, a opět: Ducha pravého obnov v útrokách mých, to jest, v nejhlubších mých tajných skrýších.

Zkoumej při tom sebe a učiň zvláštní zpytování svědomí ze sebelásky jakož i z marnivosti a pýchy, těch nejmilejších jejích dcer. Pocítíš-li v duši podnět k něčemu dobrému, pátrej bedlivě, zda na dně jejím nespočívá sebeláska; a tak i činíš-li co, bdi, aby toho její jed neotrávil. Odkryješ-li to, pokař se a očisť pohnutku, a dokonaje dobrý skutek, hleď, abys se nedopustil samolibosti anebo potěšení z pochval lidských. Všecko čiň proto, že Bůh tak chce, a ne proto, že ty tak chceš, a nezavrhuj dobré věci z toho důvodu, že necítíš k ní chuti a záliby. Střez se též rozmrzlosti, nedaří-li se ti co dobrého, anebo smutku, haní-li tě lidé, protože jsou to rovněž plody sebelásky.

Především obracej bedlivou pozornost na svět myšlenek, abys nemyslil stále o sobě, nesoudil lidí dle sebe, nevztahoval všeho na sebe, ale abys hledal vždy a všude království Božího a spravedlnosti jeho, to jest slávy Boží a sebeposvěcení. Pozoruj též svět citů, abys nenaklonil se nezřízeně k čemukoliv. To i ono jest věcí nesnadnou; proto třeba stále bdíti, stále bojovati, stále se mrtviti, stále se pokařovati. Mysl naše jest

jako mlýn, ve kterém mele se daleko více koukolu než pšenice; neboť co zlých, pošetilých, časem vskutku šílených myšlenek přesune se během jednoho dne, a srdce naše toť jako břechan, který se vine kolem dveří a zdí, neboť ono lne jak k věcem pozemským, tak k bohatstvím, rozkošem, důstojnostem, anebo k zaměstnáním, pracím a povinnostem, anebo k lidem, majícím v sobě nějaký půvab aneb skýtajícím nějaký vděk anebo i k věcem duchovním, působícím příjemnost a uspokojení. Jak tedy třeba se stříci, aby se do světa myšlenek aneb do světa citů nevlížila jako nějaký had zlá sebeláska!

S druhé strany dobrá sebeláska jest povinností pro všechny; proto sluší se dbáti o dobro vlastní, jen když to jest dle vůle Boží čili beze škody pro duši; sluší se též užívati věci pozemských a milovati lidi, jen když to jest bez újmy na lásce Boží. Poněvadž slábnost naše jest velmi veliká, takže myšlenky a city naše jdou snadno za zlou sebeláskou, proto jest nutná stálá paměť na přítomnost Boží, stálá sebranost, stálé sebezapření, abychom ducha i srdce obraceli k Bohu, tak abychom mohli říci s prorokem: Bůh můj jsi, ty. — Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky. (Ž. 15, 2. a 72, 26.)

Vzor dávají nám tu svatí kněží, kteří znovu a znovu snaží se následovati Krista Pána a Nejsv. Pannu. Jejich touhou bylo nejíti nikdy za namlouváním sebelásky a nehledati v životě své chvály neb útěchy nebo prospěchu, ale mysliti, přáti si, mluvíti a činiti vždy to, čeho od nich vymáhala vůle Boží a co se líbilo nejvyššímu srdci Ježíšovu, byť to bylo velmi nemilé přirozenosti lidské; proto také přijímali v duchu umrtvenosti trpkosti života a radovali se z pokoření, protože tato i ony jsou hrobem sebelásky. Věděliť, že duše nehledající sebe v ničem dostává hojně milosti a vchází v krajinu světla nadpřirozeného a svaté lásky, takže

žije jenom v Bohu a pro Boha, a Bůh žije v ní a užívá jí jako svého nástroje k velikým mnohdy věcem.

Jedním z takových kněží byl blahoslavený Jan Maria Vianney. Zvítěziv v sobě nad všelikým hnutím sebelásky a přetrhav všechna pouta, která přikovávala jeho srdce k zemi, neměl již žádné závady v oddání se Nejvyššímu Dobru a v poslušnosti ke vnuknutím Ducha svatého. Vůle jeho rozplývala se ve vůli Boží; jeho pohledy, tužby, přání a náklonnosti byly — jak se říká — zbožné, to jest v myšlenku a vůli Boží přeměněné; jeho srdce, láskou Boží rozšířené, objímalo celý svět v bratrském objetí. A po ničem již neprahnul, kromě po království Božím na zemi, kromě posvěcení duše a vůle Boží aby se světila jako v nebi tak i na zemi. Proto mohl právem říci se svatým Pavlem: »Živ jest ve mně Kristus.«

Takovým knězem byl též bl. Antonín Baldinucci, T. J. Měl velké zalíbení v modlitbě a životu bohabojném; mimo to oddával se s vroucím zápalem a po mnoho let missiím lidovým, jakmile jen poznal, že jest to vůle Boží. Nedbal nikdy na své zalíbení; proto kolikrátkoli žádán byl o slyšení zpovědi aneb o poradu duchovní, ihned přerušoval modlitbu, ano i spěchal s odsloužením mše sv., které nikdy neprotahoval nad půl hodiny, jen aby těm, kteří jej prosili, nepůsobil nepříjemnosti.

Takový byl též sv. František Saleský. Nebylo činnosti, již by nepoctil skutkem nějaké ctnosti a zvláště nevyrovnatelným byl ve službách bližním a v přijímání lidí nemilých a nepříjemných; co pak se týče náklonností, mohl o sobě říci: »Málo jest věcí, po nichž bych prahnul, a po těch neprahnou mocně; nemám skoro žádných přání a kdybych po druhé na svět přišel, neměl bych jich vůbec.«

Zdaž mohl bys to též říci o sobě?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, Ty mne ostříháš před sebeláskou, jako nepřítelkou Tvou i mou, a to před skutečným sebezbožňováním; a zatím já jsem jejím nevolníkem. Neboť jak velice lekám se pokoření a prahnu po cti lidské; jak kvapně utíkám před všelikou příkrostití a lnu ke všelikým potěchám; jak často zanedbávám aneb povrchně plním to, co se mi nelíbí; jak i v kázáních a úkonech církevních hledám mnohdy sebe a takorka jedním okem hledím do nebe a druhým na lidi, žebraje jejich pochval. Proto i v životě mém kněžském tolik nedokonalostí a vybočení a tak málo opravdu dobrých skutkův. Než Ty, ó Pane, vyleč mne z té choroby, abych od nynějška vždy a všude hledal Tebe a jenom Tebe.

ČÁST IV.

Ježíš Kristus učí kněze, jakých prostředků má užívati ku posvěcení sebe.

Rozjímání XXVI.

I. Častá zpověď.

Ó jak dobrý jest Pán a Bůh náš, že ustanovil svatou zpověď; neboť tím upokojil skutečnou potřebu naší duše. Cítí-li člověk opravdovou lítost za své viny, touží vyznati je netoliko před Bohem, ale i před lidmi; a to právě jest, co naklonilo dobrého lotra k vykonání veřejné zpovědi a co vrhlo Magdalenu k nohám Spasitelovým, když seděl mezi stolovníky u Šimona farisea. Pán Bůh sám žádal vyznání hříchu od Adama a Kaina a jako předobraz zpovědi ustanovil ve Starém Zákoně očišťování malomocných, kteří měli povinnost dostaviti se před kněze; předobrazem bylo též vyznávání vin,

které před kazatelem pokání Janem Křtitelem skládali obracující se židé!

Zpověď, ustanovená od Ježíše Krista, jest výronem z Božského srdce a arcidílem jeho nekonečné slitovnosti; neboť jest to předejití soudu Boží spravedlnosti čili soud milosrdenství Božího, na němž jest žalobcem i svědkem sám vinník, a kde vyznání viny s lítostí nalézá vždy odpuštění. Jest to lázeň Boží, učiněná z krve Vykupitelovy a svěřená stráží kněží a připomínající onen rybník v Bethsaidě, jež obklopovalo mnoho nemocných, čekajících, až jím pohne anděl Páně. Jest to div Boží dobroty, stkvělejší než vzkříšení Lazara nebo mládence z Naimu; neboť v dobré zpovědi duše, která hříchem těžkým zemřela Bohu, nabývá nadpřirozeného života.

Což z toho vyplývá? To, že kněz má vysoko ceniti svatou zpověď netoliko vzhledem k jiným, ale i vzhledem k sobě, že má za ni vroucně děkovati a často a dobře z ní kořistiti.

Jakéž pohnutky nakloňují k časté zpovědi?

Především svatost stavu, neboť kněz povolán jest k věcem svatým a především k sloužení Nejsvětější Oběti, která vyžaduje nevinnosti vskutku andělské. Proto sám apoštol napomíná: Zkusiž sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij! (1 Cor. 11, 28.): není pak lepšího zkušení sebe nad častou a dobrou zpověď. Následuje apoštola, nařizuje sněm Tridentický, že k té oběti náleží přistupovati; *»quanti maxima fieri potest interiora cordis munditia et puritate (Sess. XXII.)*; a hle, k zachování té vnitřní čistoty nejlépe slouží častá a dobrá zpověď, což jiný apoštol, sv. Jan vyjadřuje těmito slovy: Blahoslavení, kteříž umývají roucha svá v krvi Beránka, aby moc jejich byla ke stromu života (Apoc. 22, 14.), to jest nad nejsvětější svátostí. Častá a dobrá zpověď množí mimo

to zásluhy kněze a posunuje ho na cestě k dokonalosti, neboť v ní slučují se skutky cenných a pro duši potřebných ctností, jako důvěry v milosrdenství Boží, sebezapření, kajicnosti, svaté bázně, pokoření se před člověkem k vůli Bohu. Jest to věc člověku velice prospěšná a Bohu milá; a správně řekl sv. Bernard: *Melior est in malis factis humilis confessio, quam in bonis factis superba gloriatio*. Svědkem toho jest pokorný setník.

Za druhé k časté dobré zpovědi mají nakloniti kněze potřeby jeho duše. Jest on člověkem chorým, který denně klesá a rány byť i lehké, ale časté odnáší; proto jest povinen užívati tak účinného léku, jakým jest častá zpověď, sice mohou se rány rozjitřiti a přivoditi těžkou nemoc anebo i smrt. *Semper confitear*, praví sv. Augustin, *quia semper habes, quod confitearis, difficile est in hac vita, ut sic homo mundetur, ut nihil in se habeat, quod confiteatur* (In Es. 69). Potřebna-li jest řeholníkovi, odloučenému od světa anebo řeholnici, uzavřené klausurou, týdenní zpověď, oč více knězi svět-skému, který jest vystaven tolika nebezpečenstvím.

Mimo to jest on člověkem velice slabým a lehkou podléhá té neb oné žádosti; proto jest mu také nutna nadpřirozená pomoc, a takovou dává mu častá zpověď, o níž případně praví sv. Bernard: *Bonum animae ornamentum confessio, quae et peccatorem purgat et iustum reddit purgatiorem* (De septem grad. conf.). Skutečně, kdo častěji se zpovídá, ten z milosti svátostné a z poučení zpovědníkova čerpá velikou sílu k překonání zlých náklonností svých a k zamítnutí svůdných lákadel světa. Sama myšlenka: musím se za krátko zpovídati a strašně zastyděti, dopustím-li se toho hříchu, — chrání mnohdy v pokušení, zvláště proti čistotě; a právem se říká, že Bůh proto nařídil zpovídati se před knězem, aby obavou studu

uchránil člověka hříchu, a byl-li hřích spáchán, aby ze studu učinil pro hříšníka skutek kající.

Za to však odkládání zpovědi oslabuje duši a posiluje její nepřátele, tím více, že jak správně poznamenal jistý autor, plnost spasitelných skutkův ze zpovědi dobře vykonané obyčejně netrvá déle než tři neb čtyři dni; potom nepáchají se sice hříchy těžké, ale jest cítiti zmenšení horlivosti v práci, pozornosti v modlitbě, zápalu v umrtvování, — slovem, páše se mnoho nevěrností.*) Jestli však kněz zřídka, to jest, sotva několikrát za rok se zpovídá, vydává se tím v nebezpečství, že jej ta neb ona žádost přemůže; a tu náleží hledati hlavní příčinu žalostných oněch úpadkův, které na potupu stavu kněžského kdykoliv se přihodily. (**)

Není také divu, že kněží svědomití často se zpovídají. Čteme, že sv. Borgiáš zpovídal se dvakráte za den, ráno totiž před mší svatou a na večer před odpočinkem, — že někteří svatí kněží a biskupové, jako sv. Karel Boromejský, sv. František Salesský, blahoslavený Česlav, papež Klement VIII. a j. zpovídali se denně. Tím pravidlem řídil se též sv. Vincenc a Paulo; ale zpovědník nemohl naléztí látky k rozhřešení, což z úst světcových vyvolalo stesk: »Ach, můj otče, kdyby ti Pán Bůh dal tu milost, abys mne poznal, jinak bys soudil.« Podnes v některých řeholích předpis zpovídati se dvakráte v týdnu, a tak také radí všem kněžím kardinál Bona. Zajisté že kněžím světským, pracujícím po osadách jest to nemožno aneb aspoň velmi obtížno, ale proč by i oni nemohli se zpovídati každý týden aneb aspoň každých čtrnácte dní? Jest přece záhodno přinéstí nějakou obět na prospěch vlastní duše. Synoda přemyšlská z r. 1902 nařizuje, aby nikdo z kněží neodkládal zpovědi za tři neděle.

*) Dubois: Vzor kněze (přeloženo též do češtiny.).

**) Chaignon: Rozjímání pro kněze.

Žel, jsou kněží, kteří mají zpovědníky v místě, a přece zpovídají se zřídka. Jsou jiní, kteří ochotně spěchají k sousedním kněžím na besedu, ale nepamatují při tom na vlastní duši, nač především jsou povinni pamatovati. Není tedy divu, že ta duše vypadá někdy jako zahrada bez plotu, zarostlá býlím a plevelem, po níž běhají různá zvířata.

A jak jest u tebe ?

II. Dobrá zpověď jest zřídlem milosti, zásluh a potěch; za to však zpověď, nemající potřebných podmínek, jaké má mítí, jest novým hříchem, a místo aby byla lékem, stává se duši jedem. Všichni kněží vědí, které jsou ty podmínky, ale ten i onen béře je na lehkou váhu a tak zpovídá se špatně.

Chceš-li, knězi, tomu uniknouti, přistupuj ke každé zpovědi s náležitou přípravou, neboť jest to věc vážná a svatá a při tom složitá, v níž Bůh i duše má podíl, takže s milostí Boží má se spojití práce duše. Nejdí k ní přímo od rozmluvy neb zaměstnání, ale pomodli se dříve, a to pokorně a vroucně, aby Duch svatý osvětlil tě ve zpytování svědomí a dal ti opravdovou lítost. S modlitbou spoj aspoň krátké rozjímání a zejména na vzbuzení dokonalé lítosti vykonej v duchu pout na čtyři místa, totiž do pekla, do nebe, pod kříž na Kalvarii a před svatostánek !

Po náležité přípravě zpovídej se upřímně, — ne jako Adam, který svaloval vinu na Evu, nýbrž jako onen marnotratný syn, který neobviňoval rozpustilých společníkův, nýbrž jen sebe samého — anebo jako ona Samaritánka, která přiznala se před Kristem Pánem k svým nepravým svazkům a proto našla milosrdenství.

Zpovídej se s lítostí, plynoucí z lásky, — ne jako Kain, který nechtěl uznati své viny, nýbrž jako Magdalena, která slzami zkroušenosti omývala nohy Spasitelovy a proto zasloužila si těch potěšujících slov: Odpouštějí se jí hříchové mnozí, protože

mnoho milovala (Luc. 7, 47.). Pamatuj, že lítost nadpřirozená aspoň nad jedním hříchem všedním jest nutna, aby zpověď byla platna; kdybys tedy od poslední zpovědi nespáchal ani jednoho hříchu všedního, vyznej s lítostí hřích dávnější, třeba již odpuštěný.

Zpovídej se s důvěrou, — ne jako Jidáš, ale jako Petr, anebo jako onen mrtvicí raněný v Kafarnau; neboť třeba by hříchy tvé byly veliké, milosrdenství Boží jest nekonečně větší; proto i na tebe shlédne Pán milostivě a řekne ti: Odpouštějí se ti hříchy tvé; jdi v pokoji a nehřeš více!

Zpovídej se s pokorou, — ne jako onen fariseus ve chrámě, ale jako onen setník; proto neváhej ponížiti se před spolubratrem, třeba nižším tebe věkem neb důstojností, vida v něm samého Krista. Kdybys se v té chvíli lekal zahanbení, připomeň si slova svatého Jana Chrysostoma: »Bůh připojil k hříchu stud a k zpovědi důvěru; ďábel však převrátil ten pořádek, vzbuzuje zálibu ve hříchu a stud a obavu před zpovědí.« Hleď, abys vždy překonal satana!

Zpovídej se s pevným předsevzetím polepšiti se, — ne tak, jako Ananiáš a Safira, kteří chtěli oklamati apoštola Petra, ale tak jako Zacheus, který slíbil nahraditi křivdu a slibu dostál. Proto nespokojuj se stereotypní formulkou: Lituji a slibuji se polepšiti, nýbrž umiň si pevně, že budeš unikati hříchům těžkým a hříchům všedním se zalíbením páchaným, že zmenšíš aspoň počet každodenních provinění neb nevěrností, třeba nerozvázných, a že zasadiš se energičtěji o vykořenění svých vad, zvláště vady hlavní, a o přerušení oblíbených slabostí. Každou zpověď tak vykonej, jako by byla poslední v životě.

Když zpovědník dává ti naučení, poslouvej ho pokorně a pozorně, třeba by nebyl osvícenec, neboť Duch svatý vane, kde chce, a mnohdy užívá velice jednoduchých nástrojů.

Když obdržíš rozhřešení, představ si, že Pán Bůh dává ti, jak onen otec marnotratnému synu, políbení pokoje, anebo že Pán Ježíš ze srdce svého a ze svých ran vylévá nejsvětější krev na duši tvou.

Po zpovědi nedávej se do rozmluvy se zpovědníkem, ale modli se delší chvíli, vyzýváje Nejsvětější Pannu, anděle a svaté, aby pomohli ti děkovati za tak veliký dar a vyprosili účinných milostí k postupování v dokonalosti kněžské.

Pokání vykonej vždy svědomitě, jak bylo uloženo; a protože bývá obyčejně velmi malé, proto přidej něco z vlastní vůle, — spoj se se srdcem Pána Ježíše, které za hříchy tvé želelo a takové pro tebe sneslo bolesti, — konečně hleď získati co nejvíce odpustků, k čemuž máš příležitost každý den a každou chvíli.

Především, chceš-li odnésti ze zpovědi veliké užitky, měj stálého zpovědníka, který by byl zároveň vůdcem tvé duše. Každému křesťanovi to prospívá, oč spíše knězi, kterýž v životě utkává se s tolika trudnostmi, zmatky a pokušeními zjevnými i ukrytými. *Consiliariis omnes opus habent* — praví sv. Chrysostom — *etiamsi Moysi conferrí possint*. Kdo ho nemá, podobá se lodi bez kormidelníka, kterou vlny na všechny strany zmítají; ten také v životě mnoho pošetilostí provede, neboť právem varuje sv. Bernard: *Qui se sibi magistrum constituit, stulto se discipulum tradit*.

A jakého vůdce máš si zvoliti? Ani chladného, ani omezeného, ani příliš lekavého neb nesmělého, ani shovívavého, ani daleko bydlicího, ani toho, který se tobě zpovídá, ale svatého, osvíceného, odvážného a horlivého o posvěcení svých poenitentův.

Bohužel, takových vůdců třeba hledati se svíčkou, protože i dobří kněží zřídka vcházejí v hlubinu svědomí svých spolubratří, kteří se jim zpovídají, ale pře-

stávají na všeobecné trási, aneb jen na udělení roz-
hřešení.

Svatí kněží hledají co nejlepšího vůdce a jsou ve-
lice svědomití u vedení jiných kněží. Sv. Alfons po-
slouchal slepě svého zpovědníka, což ukázalo se pro
něho tím užitečnějším, protože jej skoro stále trápily
skrupule svědomí. Sv. František Sálesský, jako kněz
i biskup, radil se pokorně se svým bývalým učitelem
Déagem, a když tento umřel, oplakával dlouho jeho
ztrátu. Oba dva svatí, jako zpovědníci, co kněží uvedli
na cestu dokonalosti!

Jakéhož máš zpovědníka, jak sám se zpovídáš a
jakým jsi zpovědníkem svým spolubratřím?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Tys mi prokázal neocenitelné dobrodiní,
ustanoviv i pro mne svátost pokání, ale já netěžil jsem
z ní náležitě, neboť co nedokonalostí a nedostatků
v mých zpovědích! Dnes však pokořuji se před Tebou
hluboce, lituji svých vin a slibuji, že od nynějška budu
se často zpovídati a co nejlépe a před výborným zpo-
vědníkem. Ty jen podporuj mne v té svaté věci, osvěćuj
mysl mou, rozněćuj srdce mé, posiluj vůli mou, abych
oplakáváje své hříchý, uslyšel od Tebe ta slova: Že
jsi mnoho miloval, mnoho se ti odpouští.

Rozjímání XXVII.

II. Každodenní zpytování svědomí a každo- roční exercicie.

I. Spasitel v podobenství o deseti hřivnách učí,
že Pán nebeský bude žádati počtu z darů nám pro-
půjčených, zda jsme jich neutratili lenivostí anebo ne-
užili ke zlému (Mat. 25.); jindy zas napomíná, že smrt
přichází neočekávaně jako zloděj, — že po smrti bu-
deme museti složitý přesný účet ze všech svých zále-

žitostí a že nevejdeme do nebe, dokud posledního haléřku nezaplatíme. Totéž praví apoštol, že všichni staneme před tribunálem Kristovým (Řím. 14, 10.), a proto vystříhá: Kdybychom sami sebe soudili, nebyli bychom souzeni (1 Cor. 11, 31.).

Z toho plyne, že Pán Ježíš žádá, abychom často zpytovali své svědomí; a služebníci jeho čili učitelé duchovní dávají nám pokyny, jak máme konati zpytování svědomí povšechné a zvláštní. To i ono jest potřeba každému křesťanu, toužícímu žíti podle vůle Boží, oč spíše knězi, který jest povinen toužiti po dokonalosti a který má tolik povinností, a vystaven jest tolika pokušením a překážkám!

Povšechné zpytování svědomí dává knězi poznati poklesky neb nebezpečnosti každého dne, zejména ~~ty~~ každodenní roztržitosti na modlitbě, ~~ty~~ nedbalosti v úkonech duchovních, ~~ta~~ našeptávání marnivosti a egoismu, ~~ty~~ výbuchy netrpělivosti, ~~ty~~ nezřízené náklonnosti atd., čímž udržuje se týž v pokoře a bdělosti. Podobáť se hospodáři, který každý večer obchází svůj dvůr se svítilnou v ruce a do každého kouta nahlédá, zda se tam zloděj nevkradl. Takový kněz ujde mnohým osidlům na sebe naličeným, a má-li nějakou slabost, předejde tomu, aby se z ní vytvořil záhubný návyk; snažší též a důkladnější jest jeho zpytování svědomí před zpovědí. Možno též obrátiti na něj ta slova: *Non timebis a sagitta volante in die, a negotio perambulante in tenebris, ab incursu et daemónio meridiano.*

Za druhé zpytování svědomí jest jaksi zpovědí před Pánem Ježíšem; a spojili se s dokonalou lítostí, shlazuje hříchy jak všední, tak i smrtelné a zastupuje svátost pokání. Nechť tedy každý kněz koná každodenně zpytování svědomí a s pomocí milosti Boží, o kterou prositi náleží, vzbuzuje dokonalou lítost, zvláště

tenkrát, když by mu svědomí vyčítalo nějaký těžký hřích, neboť smrt někdy i ke kněžím přichází v noci.

Konečně zpytování svědomí pomáhá k nabývání ctností, neboť s jedné strany odkrývá před knězem jeho slabosti, vady a pokušení, s druhé jest pro něho pobídkou k větší horlivosti a k ráznému postupu v dobrém. Správně řekl sv. Řehoř Veliký: »*Electorum est actus suos ab ipso cognitionis fonte discutere; reproborum autem prava, quae faciunt, caeca mente pertransire* (L. Mar. 6.)

Za to však kněz, zanedbávající té praxe, snadno bere na lehkou váhu menší provinění, řídí se příliš často nízkými neb nedokonalými pohnutkami, upadá v nebezpečné zásady, a časem i v hříchy těžké anebo v duchovní chladnost.

Nic divného, že svatí doporučejí vroucně kněžím tuto každodenní zpověď u stop Ukřižovaného; a jeden z nich dává takovouto výstrahu. *Haec spiritualis summa est exercitii, haec forma studii spiritualis, ut sapienter disponamus praesentia nostra, recogitemus in amaritudine animae nostrae praeterita, futura quoque praevideamus.*)*

Zdaž zachovááš se dle této výstrahy? A jak konati to povšechné zpytování svědomí?

Při modlitbě večerní postaviti se v přítomnost Boží, nejlépe u stop Spasitele Ukřižovaného, anebo představit si též, že jsme na soudu Božím, kde *quid quid latet, apparebit*; — připomenouti si provinění celého dne, spáchaná myšlením, citem, slovem, skutkem, a zanedbáním; vzbuditi nad nimi dokonalou lítost plynoucí z lásky k Bohu; poděkovati Bohu, že nás v tom dni tolika milostmi obdařil a za viny netrestal; učiniti zvláštní předsevzetí,

*) Sv. Bernard »De ap. Petro et Paulo«, serm. 2.

poprositi o milost k jich vykonání; uložiti si nějaké malé pokání a spojití se s nejmilostivějším srdcem Ježíšovým. Dobře jest vykonati každé zpytování svědomí tak, jako by to bylo poslední v životě a jako by mělo bezprostředně předcházeti soud Boží.

II. Velice užitečno také jest zpytování zvláštní, jehož předmětem jest buď jistá ctnost, které nabýti toužíme, — buď zvláštní nějaké hříchy, nevěrnosti neb nedokonalosti, jimž chceme uniknouti, buď jenom jedna vada, a to hrozná pro duši, a zvláště vada hlavní, již vypovídáme válku na život a na smrt. Prospěch z toho tím větší, že pozornost duše obrací se v jednu stranu a překonává největšího nepřítele, po čemž vítězství nad jeho spojenci jest lehčí. Také sv. Ignác ve svých »Cvičeních duchovních« vysoko cení právě toto zpytování svědomí, jde za pokynem knihy o Následování Krista: *Si omni anno unum vitium exstirparemus, cito viri perfecti efficeremur.* On sám kladl skoro zvláštní zpytování svědomí nad rozjímání a po jistý čas užíval jenom toho prostředku, jakož i týdenní zpovědi a sv. přijímání u vedení duchovních svých synů, a s jakým účinkem, patrně z toho, že z té školy vyšli takoví mužové jako sv. František Xaverský, blahoslavený Petr Faber, Laynez a jiní. Horliví učnové svatého zakladatele řádu konají to zpytování třikráte za den; — a to první, zvané předvídací, ráno, aby poznali nebezpečnosti, která jim v tom dnu mohou hroziti, — druhé v poledne, třetí na večer z poblouzení spáchaných dopoledne a odpoledne, — a každé asi čtvrt hodiny.

A jak se to děje? Tak, že za předmět zvolí se obyčejně jedna vada, a to taková, která nejvíce škodí duši a nejmocněji na venek se jeví a při tom uráží neb pohoršuje bližního. Tento předmět se nemění, dokud vada není vykořeněna aneb aspoň značně oslabena; neboť tu třeba držeti se toho hesla: *P e r s e*

quar inimicos meos, comprehendam illos et non convertar, donec deficient (Z. 17, 38.).

Je-li tato vada přemožena, náleží odstraniti napřed poklesky vnější, to jest, slova a skutky, potom pak vnitřní, či myšlenky a city, a zároveň zakořeniti ctnost protivnou. Sv. Ignác radí poklesky tyto zapisovati anebo aspoň dobře pamatovati a každého dne pátratí, oč jsme pokročili; za každý pak poklesek vzbuditi lítost a uložití si nějaké pokání. Na počátku a na konci vykoná se nějaká modlitba.

Ke každému zpytování svědomí jest třeba veliké důvěry v Boha, abychom nespolehali jedině na vlastní síly, ale spolehali na pomoc s hůry, jak napomíná Mudrc: Po celý život svůj miluj Boha a vzývej ho o spasení své (Eccli. 13, 18.). Potřebna jest jistá přísnost vzhledem k sobě, abychom nezakrývali před sebou vlastních slabostí, poblouzení neb pokleskův, ani abychom se nespokojovali povrchním jich zkoumáním, ale abychom vnikli v jejich zřídla a sledovali sebelásku v nejtajnějších úkrytech. Discutite vos sine dolo — praví případně sv. Augustin — sine adulatione, sine palpatione. Non enim est aliquis intus tecum, cui erubescas et iactes te. Est tibi, sed cui placet humilitas; ipse te probat. Proba et te ipsum tu ipse... Semper tibi displiceat, quod es, si vis pervenire ad id, quod nondum es.*)

Potřebna jest odvaha a vytrvalost, abychom nepozbyli chuti pohledem na vlastní ubohost, ani tvrdým odporem nějaké vady, ale abychom bojovali statečně a dodržovali věrně předsevzetí.

Jest to všechno u tebe? Žel, jsou kněží, u nichž

*) De verb. apost. ser. 15.

toho všeho není, kteří ani na tu praxi nepamatují; ale za to též nemohou se zbaviti svých vad.

III. Kdo chce žítí duchovně, nespokojuje se tím, že každodenně zpytuje své svědomí; on touží kromě toho, aby se v jistých časech uchýlil od lomozu zaměstnání na místo osamocené a věnoval aspoň několik dní na vykonání exercicií. Příklad dává tu sám Spasitel, neboť třeba že ztrávil věk dětský a jinošský do třicátého roku v zátiší nazaretském, přece dříve než započal práci učitelskou, po čtyřicet dní modlil se a postil na poušti. Takové přípravy Božský Mistr pro sebe nepotřeboval, ale chtěl byti i tu vzorem svým služebníkům.

On též určil exercicie pro apoštoly, povzbudiv je těmito slovy: **Pojďte soukromí na pusté místo a odpočiňte maličko (Mar. 6, 31.).** Apoštolové si to zapamatovali; také před přijetím Ducha svatého vykonali znovu exercicie s Marií Matkou Ježíšovou.

Jich následující, zachovávají tu praxi věrní služebníci Kristovi, nevyjímajíc těch, kteří spravují diecese, jsou pastýři v osadách, vychovávají mládež; neboť kdož více duchovní pomoci potřebuje, ne-li oni? Vždyť jejich život plyne ve stálém styku s lidmi, ve stálém nátlaku zaměstnání, takže každý den přináší nové trudy, nové roztržitosti, nová protivenství a bolesti, uprostřed nichž ani bdělé svědomí neuchrání se lehčích poklesků, ano i horoucí zápal pozvolna stydne, ano i silný duch slábně, ano i srdce pokojné se bojí. Třeba tedy očištění, zahřatí, posílnění a upokojení duše; a to všechno dávají exercicie dobře vykonané. Sv. František Sálesský byl pastýřem a žil ve stálé sebranosti, a mimo to jednou za rok, často i dvakráte vykonával desetidenní exercicie, aby, jak sám říkal, bídnou duši svou, následkem zaměstnání jakoby bouří vzrušenou, trochu upokojil.

V exerciciích blíží se Bůh jaksí k duši a odhaluje se před ní jako nejvyšší Pravda, nejdokonalejší Dobro, skutečná Svatost, plně slib, daný skrze proroka: *Zavedu ji na poušť a budu mluvit k srdci jejímu* (Aze. 2, 14.). Není též lepšího prostředku k poznání vůle Boží v trudných neb rozhodných chvílích života nad vykonání dobrých exercicií.

S druhé strany duše rozjímáním, úkony různých ctností a důkladnou zpovědí, obyčejně generální, přibližuje se více k Bohu, poznává jej dokonale, vchází hlouběji ve své úkryty, obrozuje se uvnitř a buďto odvrací se od cesty špatné na dobrou anebo odvrhuje dočasnou ochladlost anebo se rozněcuje k tím různějším pokroku v životě v skutku kněžském. Skutečně nejeden kněz vděčí za své obrácení neb posvěcení exerciciím; jestiž to jediný lék na lenost duchovní, která, bohužel, často kněze napadá.

Záhodno tedy, aby každý kněz vykonal co rok několikadenní exercicie buď společně s jinými bratry, buď soukromě v nějakém klášteře neb v domě rekolleckním; záhodno též, aby v každé diecesi všichni kněží byli k tomu zavázáni.

Ve společných exerciciích dobrý účinek záleží na těchto podmínkách: Vůdcem exercicií má býti kněz trochu starší, duchovně žijící, a potřeb a pokušení kněžím hrozících dobře znalý, ve vědách theologických zběhlý a tudíž vzdálený jak rigorismu, tak laxismu. Má míti mnoho lásky a aspoň trochu dar výmluvnosti, neboť kdyby mluvil ostře a sarkasticky anebo mdle a bez života, mohl by odraditi aneb omrzeti posluchače.

Vzorem byl tu sv. Alfons z Liguori, který dávaje v roce 1756 exercicie v Neapoli, shromáždil kolem své kazatelny více než tisíc duchovních a tak je dojal ohnivým slovem svým, že jeden z posluchačů zvolal: *•To ne člověk, ale Bůh k nám mluví!•* jiný zas ve-

řejně žaloval na svůj špatný život a všichni hlasitě zavrhovali své hříchy.

Kněží mají přinést na exercicie dobrou vůli, a proto zachovávat mlčení, poslouchat pozorně poučení, konat svědomitě rozjímání a zpytování svědomí, zapisovat si dobrá předsevzetí a starat se o jejich provedení, slovem podrobit se pravidlu, danému od sv. Bernarda: *Intrate toti, manete soli, exite alii!*

Konečně jest žádoucí, aby umístění kněží bylo příhodné a aby každý z nich měl vlastní celu se zdravou stravou, neboť to zabraňuje škodlivým stížnostem a kyselostem, k nimž někteří jsou příliš náchylni.

Radí se též vykonat jednou za měsíc celodenní cvičení, jakožto přípravu k dobré smrti, a volit v nich za předmět rozjímání poslední věci a tak účtovat se svědomím, jako kdyby měl hned začít Boží soud. Jsou i kněží, kteří jeden den v týdnu věnují větší sebranosti a pokud možno, osamocenosti.

Ty aspoň, knězi, učin předsevzetí, že co rok na několik dní zamkneš se v místě osamoceném s Bohem, abys mohl říci: *Loquere, Domine, quia audit servus Tuus*. Když pak Bůh promluví, hleď splnit, čeho od tebe požádá, a tudíž vykořenit, co bylo bludného, očistit, co bylo poskvrněného, posvětit, co bylo nedokonalého.

Zdaž jsi tak dosud činil?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Ty i ke mně mluvíš: Co platno člověku, kdyby celý svět získal a na duši škodu trpěl; zatím však já tak málo dbám o posvěcení své duše, tak snadno na ni zapomínám, pracuje pro duše jiných, tak nedbale používám prostředků k jejímu zdokonalení, ač ty prostředky jiným doporučuji. Ty mne vyzýváš: Pojď na místo osamocené a odpočín maličko,

a já chci žítí ve stálém shonu, starám se o mnohé, jako ona Marta v evangeliu, a straním se osamocnosti s Tebou. Než Ty, ó Pane, mluv ke mně hlasem silným, abych uprostřed hluku slyšel Tebe, myslil na Tebe, tesknil po Tobě, a aspoň několik dní v roce ztrávil tak, jako služebnice Tvá Maria u vnitřní sebranosti a uprostřed ticha vnějšího a u stop Tvých.

Rozjímání XXVIII.

III. Pamět na přítomnost Boží.

I. Duše Kristova od první chvíle vtělení patřila na božství, sloučené s člověčenstvím v jednotě osoby, velebila je, kořila se před ním, projevovala mu svou lásku a oddanost, obdivovala se jeho dokonalosti; v tomto pak pohružování se, které bylo zřídlem nevýslovného pokoje a štěstí, nepřekážel jí viditelný svět, nýbrž všechny tvory volaly k ní stále: Sláva a poslušnost a láska Bohu v Trojici svaté jedinému! Pamět na přítomnost Boží byla tedy u Krista Pána ustavičná a zároveň naplněna stálými a nejsvětějšími úkony. Hle, náš ideál, jehož následovati máme, a k němuž Bohorodička nejvíce se přiblížila. Pokud žijeme na zemi, nemůžeme dojíti tak vysokých stupňův, abychom bez přerušení mysli na Boha a srdce měli stále povznesené k Bohu, to bude teprve odměnou naší v nebi, kde víra promění se ve vidění Boha »facie ad faciem.«

S druhé strany pamatovati na přítomnost Boží a při tom vzbuzovati akty velebení, oddání se, díkyčinění, lítosti, ponížení se a bázně svaté jest naší přísnou povinností.

Toho žádá sama spravedlnost, neboť, je-li Bůh, jako náš Stvořitel a Pán, všude přítomen, takže v něm žijeme a se hýbáme,« jak na něho nemysliti, jak ho nectíti, jak se před ním nekořiti? Co bychom řekli

poddanému, který stojí před svým králem, neobracel by k němu žádné pozornosti, ale rozmlouval by se služebníky královskými?

Toho vyžaduje sama vděčnost, neboť máme-li všecko od Boha, zdaž není slušno, abychom pamatovali na dárce a skládali mu stálé díky? Co bychom řekli žebráku, který přijav velmi hojnou almužnu, nepohlédl by na svého dobrodince, ale hned by naň zapomněl?

Toho vyžaduje sama láska; neboť, je-li Bůh naším Otcem, nekonečně nás milujícím, zdaž nesluší se pamatovati na něho a toužiti po něm? Vždyť miluje-li kdo upřímně jiného člověka, přeje si býti stále v jeho společnosti a aspoň v duchu jest co nejčastěji u něho. Co bychom řekli o dítěti, které by na otce svého nejlepšího a nejpečlivějšího zřídka myslilo a nepřálo si ho viděti?

Toho vyžadují naše potřeby. Paměť na přítomnost Boží vystřihává od hříchu, a již myšlenka: »Bůh na mne patří, Bůh nejsvětější, nejmilosrdnější, nejspravedlivější,« jest silnou pomocí v boji s pokušením; proto právem tvrdil sv. Augustin, že by člověk nikdy nezhrěšil, kdyby Boha s očí své duše neztrácel. Naopak o hříšniku řekl prorok: *Non est Deus in conspectu eius, ideo inquinatae sunt viae eius in omni tempore (Es. 53.)*.

Ta paměť proniká duši bázní, nadějí a láskou, neboť což znamenají ta slova: Stojím v přítomnosti Boha? To značí, že stojím před nekonečnou Svatostí, které se oškliví i nejmenší hřích, — před nekonečnou Spravedlností, která v jedné chvíli může mne za těžký hřích potrestati na věky, — před nekonečnou Dobrotou, která na mne nikdy nezapomíná. Zdaž není slušno, aby za to ponižovala se duše co nejhloběji před Bohem, aby v Bohu skládala všechnu svou naději, aby po Bohu celou silou dychtila, volajíc s prorokem: »Což

mám na zemi a což mám na nebi kromě Tebe, Bože srdce mého?«

Ta paměť posiluje a potěšuje v nesení kříže, připomínajíc Spasitele jdoucího na Kalvarii, a přivádějíc Boha ku pomoci; proto ne nadarmo rozechřává se prorok: Chválu vzdávaje vzývati budu Hospodina a od nepřátel svých vysvobozen budu (Ž. 17, 4.). Hospodin osvícení mé a spasení mé, kohož se budu báti? (Ž. 26, 1.) Oči mé vždycky k Hospodinu, nebo on vytrhne z osidla nohy mé (Ž. 24, 15.). V den soužení svého hledal jsem Boha, rukama svýma lomil jsem v noci k němu; a nejsem oklamán (Ž. 76, 3.).

Ta paměť konečně uzpůsobuje duši k modlitbě, udržuje v sebranosti a skromnosti, rozněcuje ji k obětem pro Boha a očišťuje její pohnutky; protož není divu, že sám Bůh přikazuje: Choď přede mnou a buď dokonalý (Gen. 17, 1.), a že Mudrc Páně radí: Na všech cestách svých přemýšlej o něm, a onť spravovati bude kroky tvé (Přísl. 3, 6.).

Je-li to každému křesťanu potřebno, oč více knězi, který má žíti z víry a netoliko sám pohybuje se ve světě nadpřirozeném, ale i jiné duše má v ten svět uváděti. Bez toho život kněžský bude stálým pásmem roztržitostí, chyb a utrpení. Vědí o tom svatí kněží, a proto starají se všemožně, aby zachovali paměť na přítomnost Boha a tím i sebranost.

Jedním z nich byl sv. František Sálesský. Říkával: Nejvíce poklesků pochází z toho, že lidé příliš často zapomínají, že Bůh patří na jejich činy, slyší jejich slova, proniká jejich myšlenky a city. Proto sám ani uprostřed nátlaku zaměstnání ani na cestě neztrácel Boha s očí. Když tázala se ho jistá řeholnice, proč jda po ulici hledí do země, odpověděl: »Jak bych mohl jinak choditi v přítomnosti Boha?« Aby tu paměť uprostřed

tolika záležitosti zevnějších si uchoval, utvořil si v duši poustevnu, kterou nazýval chrámem Božím a svým rájem pozemským; a tam duše jeho zavírala se s Bohem, jednak aby se nadchla dokonalostmi Pána Boha, jednak aby se kořila před ním, jako před svým Králem a Soudcem, jednak aby se tulila k jeho srdci, jako k svému otci a příteli. »Těžko vysloviti — tak psal jednou sv. Johanně Františce de Chantal — jak ty různé záležitosti na mne doléhají, a přece mé bídné a špatné srdce nikdy nemělo více pokoje a chuti k milování Boží velebnosti.« On též jiným duším dával takovou radu: »Čiňte tak, jako malé děti, které jednou rukou drží se svého otce a druhou sbírají jahody anebo maliny, rostoucí u cesty. Tak i vy, třímajíce v jedné ruce statky této země, chyťte se druhou ruky Otce nebeského a obračejte se každou chvíli k němu, abyste se přesvědčili, zda se mu líbí vaše zaměstnání. Uprostřed záležitostí, nevymáhajících napjaté pozornosti, patřte více na Boha, než na ty záležitosti; je-li však pozornost nutná, povznete aspoň chvilkou zrak k Bohu, tak jako ti plavci, kteří směřujíce k zemi, pohlížejí časem na nebe.« Ta paměť na přítomnost Boží působila, že při modlitbě šetřil nejhlubší úcty, že nikdy neunášel se hněvem a nemluvil slova marného, že konečně v pokoji svém choval se s takovou skromností, jako kdyby tisíc očí naň patřilo.

Zdaž snažíš se následovati tohoto světce? A snad i o tobě možno říci: *Non est Deus in conspectu eius, ideo inquinatae sunt viae eius.*

II. Sám Spasitel přikazuje »modliti se k Otci nebeskému v skrytě a zavřítí dvěře pokojíka« (Mat. 6, 6.) čili zachovati sebranost; správně též dí znamenitý spisovatel Faber, že kromě lásky nic není potřebnějšího nad sebranost. Protož, aby žil v sebranosti, má kněz netoliko vypuzovati z duše škodlivé myšlenky, z obrazotvornosti škodlivé představy, ze

srdce škodlivé náklonnosti, — netoliko vystříhati se marnivosti, povídavosti, světských zábav, čtení lehkých knížek, příliš častého prodlévání ve společnostech a zahrnování se příliš mnohými záležitostmi vnějšími, ale též zachovati paměť na přítomnost Boží, plnou pokory, úcty a lásky. Jak to dokázati?

Především náleží pamatovati, že Bůh jest všude přítomen, že všechno bytostí svou proniká a že čte v naší duši, jako v otevřené knize, a proto vystříhati se jakékoliv zlé myšlenky; za to však v každé záležitosti, v každé bolesti, zvláště v každém pokušení mluvíti k sobě: Bůh mne vidí a jest pro mne více než matkou, protože mne netoliko nosí v lůně svém, ale též krmí, brání a těší.

Radí se též pozvedati často zrak k nebi, kde Bůh zjevuje svou velebnost v celém lesku, kde jest trůn Beránka Božího, kde stolice naší Královny a Matky, kde nesčetné řady andělův a svatých. Sám Mistr Božský povznášel svůj zrak k nebi a nám poručil modliti se: Otče náš, jenž jsi na nebesích. Proto i svatí kněží rádi obracejí oči své vzhůru, jako to činil na př. sv. Ignác z Loyoly, který rád stával na večer na ploché střeše domu a pohlížel na nebe hvězdami poseté a tu vzdychal a říkal se slzami: «Ó jak hnuší se mi země, pohlédnu-li na nebe!»

Velice prospěšno jest představit si pomocí obraznosti Pána Ježíše v různých podobách a jíti tu za vnuknutím Božím, za tužbou duše a za rokem církevním.*) Zejména lidé trpící odnášejí mnoho potěch, pohlížejí-li okem vnitřním na umučení a smrt Spasitelovu; všichni pak a zvláště kněží, nechť představují si co nejčastěji, že klečí před příbytkem svátostným, anebo že patří na Hostii nejsvětější, vystavenou v monstranci, anebo také že duchovně přijímají z rukou Nejsvětější Panny.

*) Srovnej téhož díla část I. str. 23.

Dobře jest za příkladem sv. Františka Salesského a jiných svatých kněží zbudovati si v duši svatyni a postaviti v ní na oltáři Pána Ježíše, a potom utíkat se často k němu, zvláště když svět vnější svými lákadly, trápeními neb roztržitostmi mocně na duši doráží. Doporučuje to sv. Augustin a sám o sobě takto praví: »Chvátal jsem za Tebou, veliký Bože, po ulicích a náměstích této obširné říše světové, a nemohl jsem Tebe nalézt, protože jsem Tě špatně hledal, a neznal jsem místa Tvého. Pozdě začal jsem Tě milovati, ó Kráso tak dávná a tak nová, běda pozdě! Byl jsi ve mně, a já jsem se vzdálil od Tebe, hledaje Tě mezi tvory plnými půvabu a krásy, které jsou jen dílem rukou Tvých. Byl jsi se mnou, kdežto já nebyl jsem s Tebou, protože jsem se klonil k tvorům, které jsou jenom proto, že je zachovááš. Osvětiž oči mé duše, aby patřila na Tebe uvnitř sebe, aby Tě milovala, aby Tě držela, aby byla spojena s Tebou, jako Ty spojen jsi s ní.«

Každé duši radí se patřiti na svět viditelný okem víry a nikoliv jen okem smyslným, aneb i od hříchu zamženým, tak aby tvorové neodtrhovali duše od Boha, ale jako odlesky krásy Boží a díla lásky Boží povznášeli ji k Stvořiteli. Tak všecko ve světě přirozeném připomínalo svatým svět nadpřirozený a volalo mocným hlasem: Miluj toho, který tebe i nás stvořil. O blahoslaveném Janu Maria Vianneyi vypravovalo se pěkně, že on obdržev takořka nevinnost, jakou měl Adam před hříchem, plál láskou netoliko k lidem, ale i ke všem tvorům, a v celé přírodě viděl sestru v duchu, která prozpěvovala tytéž písně lásky jako on. O jiném knězi — Šimonu Salovi — čteme, že jda přes pole, klepal holí květy a říkal: »Buďte již zticha, já vím, že Bůh jest dobrý.«

Třeba též ve všech příhodách, ať nás samých, ať jiných se týkajících, snažiti se oslavovati jak dobrotu,

tak spravedlnost Boží, a nesouditi o nich dle našep-
távání sebelásky aneb dle bludných pojmů světa. Tak
na př. když potká tě nějaké příkoří neb nějaké poko-
ření, pomysli, že Bůh dává ti příležitost činiti pokání
za hříchy. Slyšíš-li, že někdo náhle zemřel, mluv
k sobě: Možná, že zítra přijde řada na mne, a zdaž
jsem hotov jíti na soud Boží. Čteš-li o velikých ne-
štěstích a katastrofách, opakuj s prorokem: »Spra-
vedlivý jsi, ó Pane, a strašné jsou soudy
Tvé, ale doufajícího v Tebe milosrdenství
zahrne.«

Nejsnazším prostředkem k připomínání si přítom-
nosti Boží jsou střelné výrazy čili svaté povzdechy
a krátké obraty duše k Bohu, tak že dle sv. Františka
Sálesského dovedou nahraditi nedostatek jiných mod-
liteb, zvláště v nemoci, a všechny jiné modlitby ne-
mohou jich zastoupiti.

Takové vzdechy a obraty jsou zvláště tehdy žá-
doucný, kdy v modlitbě trápí nás roztržitosti, kdy po-
kušení na nás dorážejí, kdy těžká bolest nás potkává,
kdy trud nás hněte, když budíme se ze sna, když ně-
jakou věc začínáme, abychom ji obětovali Bohu, když
slyšíme hlas zvonu neb bití hodin, když zrak náš
padá na kostel neb na nějaký svatý obraz a p. Možno
též učiniti s Pánem Bohem úmluvu, že kolikrátkoliv
učiníme smluvený znak na př. položíme ruku na
srdce aneb pohlédneme na nebe, tolikrát vzpomeneme
na přítomnost Boží a projevíme mu svou lásku.

Doporučují se tu zvláště ty střelné výrazy, které
Sv. Stolice obohatila odpustky, jako na př.: Sláva
Otcí atd. — Bože můj a mé všecko. — Ježíši, Ježíši!
— Ježíši můj, milosrdenství. — Ježíši, Bože můj, mi-
luji Tě nade všechno. — Nejsladší Ježíši, nebudiž mi
Soudcem, ale Spasitelem. — Sladké Srdce mého Je-
žíše, učiň, ať Tě vždy více miluji. — Sladké Srdce

Ježíšovo budiž mou láskou. — Nejsvětější Srdce Ježíšovo, smiluj se nad námi. — Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce mé podle Srdce Svého. — Budiž všude milováno Nejsvětější Srdce Ježíšovo. — Pochválena a požehnána budiž nejsvětější svátost oltární nyní i vždycky i na věky věkův. Amen. — *A d o r a m u s T e, S a n c t i s s i m e D o m i n e J e s u C h r i s t e, b e n e d i c i m u s T i b i, q u i a p e r s a n c t a m c r u c e m T u a m r e d e m i s t i m u n d u m.* — Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svátého. Amen (žehnej se). — *L a u d e t u r J e s u s C h r i s t u s.* — Ó Maria bez poskvrny hříchu počatá, oroduj za nás své útočiště k Tobě beroucí. — Sladké Srdce Mariino, budiž mou spásou! — Ó svatý Josefe, ctiteli Nejsvětějšího Srdce, oroduj za nás. — *A n g e l e D e i* atd. — aneb ty známé modlitbičky: Kterýs trpěl za nás rány atd. — Buď vůle Tvá, Bože. — Všechno pro Tebe, ó Ježíši atd.

Výrazy střelné byly a jsou oblíbenou stravou svatých kněží, a někteří z nich jako na př. sv. František Sálesský, ve chvílkách osamocení rádi občerstvují duši nábožnou písní.

Zdaž následuje jich snažíš se pamatovati na přítomnost Boží? A snad i ty náležíš k těm, na něž náříká si Pán: Uprostřed vás stanul, jehož vy neznáte (Jan 1, 26.).

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Bože, všechno mi připomíná, že v Tobě žiju a hýbám se, netoliko ten breviář, ta Obět sv. a každý úkon duchovní, ale i ta země a to nebe, které ohlašují slávu Tvou. Duch můj má se proto obíratí co nejčastěji Tebou; zatím však jak zřídka myslím na Tebe, jak málo Tě miluji! Zajisté, musím říci se studem to, co věrní tvoji služebníci vyznali s pocitem

hluboké pokory: Jsi se mnou, a já jsem s Tebou *;) láska Tvá obkličuje mne se všech stran, a já nemám pojmu o tom, co to jest milovati.***) Než Ty od nyníška, ó Pane, osvěćuj mne a rozněćuj, abych na všech cestách svých myslel na Tebe a chodil stále před Tebou.

Rozjímání XXIX.

IV. Čtení knih o životě duchovním a Písma svatého.

I. Čtení knih o životě duchovním jest potřebno každému křesťanu, prahnoucímu po životě dokonalejším, oć více knězi, který z povolání svého má býti vzorem věřícím a vésti je po cestách Božích. Knihy takové, sepsané od světcův aneb od mistrů svatých a osvícených, obsahují pravidla života duchovního, zejména pak nauku o zbožnosti, o působeních Božích v duši, o cvičení se ve ctnostech a o unikání překážkám k dokonalosti; a kterýž kněz bez té nauky může se obejít? Má tedy ovládati dokonale ascetiku a to jak v theorii, tak v praxi, ano i základní vědomosti z oboru mystiky, aby uměl rozeznati, zda jisté zjevy neobyčejné pocházejí od Boha či mají snad jiné zřídlo.

Mimo to knihy duchovní povzbuzují k dokonalosti, poněvadž obsahují léčivé výlevy duší milujících Boha, jakož i příklady ze života svatých; a kterýž kněz nepotřebuje takového povzbuzení? Vždyť přihodilo se nejednou, že duchovní čtení uvedlo duši zbloudilou na lepší cesty, jako na př. sv. Augustina, sv. Ignáce z Loyoly a jiné, — anebo že v duši ochladlé roznítilo svatý oheň. Někdy působí ono mocněji, nežli kázání, protože kázání působí obyčejně jen chvilkově. Ano stává se též, že někdo cítí se více dojatým při

*) Sv. Augustin. -- **) Sv. Bonaventura.

čtení nežli v rozjímání, čehož příčinu podává svatý Ambrož: *Christum alloquimur, cum oramus; illum audiamus, cum divina legimus oracula.*

Nic divného, že již sv. Pavel napomínal Timothea: Dej pozor na učení; neboť to čině i sám sebe spasena učiníš i ty, kteříž tebe poslouchají (1. Tim. 4, 16.), a v šlépějích apoštolských svatí Otcové vroucně doporučují čtení duchovní všechněm a zvláště kněžím: *Si vis cum Deo semper esse, semper ora et semper lege* (svatý Ambrož); *nunquam de manu tua et oculis tuis recedat liber* (sv. Jeroným); *sine legendi studio neminem ad Deum intentum videas* (sv. Athanasius).

Jaké knihy duchovní náleží čísti? Vůbec ty, které netoliko osvěcují, ale i dojmají, a při tom zcela se shodují s duchem církve, za to však nikomu se nedoporučuje čísti spisy prosáklé modernismem, quietismem, rigorismem nebo laxismem, ani spisy příliš těžkopádné, nepraktické a nesrozumitelné, takže jim možno snadno podložiti bludný význam. Přednost zasluhují díla napsaná od světců, kteří znali cesty Boží a prostředky k dokonalosti z vlastní zkušenosti, jako na př. ascetické spisy sv. Augustina, sv. Bernarda, sv. Ignáce z Loyoly, sv. Františka Sálesského, sv. Alfonse z Ligury a p. S užitkem čte se zlatá knížka o Následování Ježíše Krista, jakož i díla Rodrigezova, Scupoliho, Scaramelliho a p., a především životopisy svatých biskupův a kněží.

A jak čísti? S pamatováním na Boha, který v ten čas chce mluvit k nám, a tedy po modlitbě o světlo s hůry; při tom s čistým úmyslem, s pokorou, s pozorností, se snahou obracet to, co se čte, na vlastní duši; konečně v pořádku, pozvolna, ale vytrvale, zachovávajíc tu zásadu *non multa, sed multum.*

Nechť neuplyne žádný den bez krátké aspoň četby: vždyť sv. Karel Boromejský i v čas pastýřské visitace vozil s sebou knížky duchovní a každý den, třeba jen chvílku, do nich nahlížel. Dobře též jest za jeho příkladem pěknější místa a poskytující vhodné myšlenky zapisovati ve zvláštní knize, neboť to se hodí potom na kazatelně i ve zpovědnici. Konečně po každém čtení třeba zpytovati svědomí, zda jsme tak žili, jak mistři duchovní radí; tím způsobem přemění se četba v rozjímání.

Zdaž činí tak všichni kněží? Nikoliv, spíše třeba říci, že ten a onen čte mnoho novin a spisů světských (časem i románů) a málo knih duchovních. Proto i v nejedné duši tak temno, tak sucho, tak chladno! A jakž jest u tebe?

II. Písmo svaté jest knihou Boží, listem Boha ke tvorům,¹⁾ srdcem a duší Boha samého,²⁾ zbrojnicí, a pokladnicí církve,³⁾ hostinou Boží,⁴⁾ rozkoší srdce;⁵⁾ zdaž není tedy slušno, aby každý kněz tuto »knihu kněžskou«⁶⁾ znal, ctil a čítal?

Vyzývá nás k tomu Duch svatý, řka ústy proroka, že jest to svědectví Hospodinovo věrné, jež dává moudrost maličkým (Ž. 18, 8), a nařizuje skrze Mojžíše: »A budou slova tato, kteráž já přikazuji tobě dnes, v srdci tvém... a budeš je rozjímati sedě v domě svém a jdace cestou, lehaje i vstávaje (Deut. 6, 6.—8.)«

Vyzývá sám Spasitel, řka: Zpytujte Písma; tať jsou, ježto svědectví vydávají o mně (Jan 5, 39.)

Vyzývá apoštol Pavel, uče, že všeliké Písmo, od Boha vdechnuté, užitečné jest k učení, k trestání, k napravování, k

¹⁾ Sv. Řehoř Veliký. — ²⁾ Týž. — ³⁾ Sv. Efrem.

⁴⁾ Sv. Řehoř V. — ⁵⁾ Sv. Augustin.

cvičení v spravedlnosti, aby dokonalý byl člověk Boží ke všelikému skutku dobrému způsobný (2. Tim. 3, 16.—17.).

Wyzyvá sněm tridentský, varuje, ne coelestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat (Sess. V. Ref. 1.).

Wyzyvají Otcové svatí a mistři duchovní, jichž jménem sv. Jeroným takto ke knězi mluví: *Divinas scripturas saepius lege, imo nunquam de manibus tuis sacra lectio deponatur* (ad Nepot.). Tak též činí svatí kněží, a jedním z nejpilnějších byl tu sv. Karel Boromejský. I tenkrát, když stal se kardinálem a arcibiskupem milánským, každodenně čítal Písmo sv., a to kleče, a při tom vypisoval si pěknější úryvky na zvláštní lístky (polizzoni), tak že po jeho smrti bylo nalezeno sedm objemných sešitův takových lístků. Ve své knihovně měl sedmáct vydání biblí v jazyku latinském, řeckém a hebrejském; nic tedy divného, že Písmo sv. uměl téměř z paměti a že tak často je vplétal do svých kázání; správně tedy řekli svatí: *Sapienter dicit homo tanto magis vel minus, quanto in scripturis sanctis magis minusve profecit* (sv. Augustin), a znovu: *Sine sacra Scriptura perfectus praedicator esse non potest* (sv. Dominik).

A jak čísti Písmo svaté? Pokud možno, každodenně, třeba po trošce, při tom s hlubokou úctou (v prvních dobách čítávalo se kleče), s úplným podrobováním se výrokům církve a za pomoci schváleného výkladu, abychom nesešli na zcestí, na jaké sešli v našich časech kněz Loisy a podobní mu theo-

logové; neboť již sv. Petr varoval: Žádné pro-
roctví Písma vlastním vyložením se
nestává (2. ep. 1, 20). Před čtením nechť se kněz
modlí, aby Pán Ježíš přiblížil se k němu a učil jej
slovem vnitřním, tak jako učil učedníky jdoucí do
Emaus, jimž vykládal všechna písmena,
kteráž o něm byla a otevřel smysl,
aby rozuměli písmům (Luc. 24, 27. 45.).

Písmo svaté u všech kněží jest u veliké úctě,
ale ne každý zná je tak dokonale, jak povinen, pro-
tože nepamatuje na to, aby znalost odnesenou ze se-
mináře, která obyčejně nepostačuje, doplnil vlastní
prací; proto také nejedno kázání jest nyní tak jalové,
tak prázdné, tak málo duchovní. Oč výše stáli v tom
ohledu nad dnešními kněžími, nepravím již otcové
církevní, ale naši staří kazatelové z XV., XVI. a XVII.
století! Poslouchalif oni rozkazu Prorokova: Co me de
volumen istud, a proto v jejich kázáních měl pře-
vahu prvek Boží a více účinkoval na duše, než ny-
nější floskule poetické a vlastenecké. Zdaž nepovzbu-
díš se tím, knězi, abys denně aspoň část kapitoly
Písma svatého Starého i Nového Zákona přečetl a
abys měl též zvláštní knihu k zapisování čelnějších
úryvků? Budeš li tak činiti, stane se duch tvůj dle
krásných slov sv. Jeronýma knihovnou Kristovou.
Jakž bylo dosud?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Pane, Ty i ke mně chceš co nejčastěji mluvit
hlasem mužů od Tebe nadchnutých a slovem věrných
služebníků Tvých; ale já jsem dalek od následování
ctného Samuela, abych se Ti pokaždé ozval: Mluv,
Pane, neboť slyší služebník Tvůj. Se zahanbením mu-
sím vyznati, že knihy světské mají pro mne větší pů-
vab, nežli duchovní, a že při četbě duchovních snadno
mne přepadá nechut a omrzlost. Než ty osvět můj

rozum, da mihi intellectum, ut sciam testimonia Tua, a proměň srdce mé, abych od této chvíle mohl opakovati s prorokem: *Quam dulcia sensibus meis eloquia Tua super mel ori meo.*

Rozjímání XXX.

V. Oddávání se vědám svatým.

I. Pro každého kněze mocným a nutným prostředkem k posvěcení se jest oddávání se vědám svatým. Že tomu tak, netřeba mnoho dokazovati. Vždyť poznání Boha a věcí svatých jest podmínkou života duchovního, a čím lépe kdo Pána Boha zná, tím více jej miluje, má-li jen dobrou vůli a pokorné srdce. Mimo to má kněz od Krista Pána to poslání, aby byl učitelem zjevené pravdy, protože i jeho týká se ten rozkaz: Učte všechny národy; než jakž může učiti, neovládá-li sám vědy Boží?

Oddávání se té vědě žádá od něho sám Bůh, přikazuje již ve Starém Zákoně: Rtové kněze maj ostříhati umění a zúst jeho hledati budou zákona; neboť anděl (to jest vyslanec) Hospodina zástupův jest (Mal. 2, 7.), a vyhrožuje: Poně vadž jsi ty zavrhl umění, zavrhu tebe, abys neposluhoval mi kněžstvím (Oze. 4, 6.)

V Novém Zákoně Spasitel vymáhá, aby kněz byl světlem světa, to jest, zářil paprsky vědy a ctnosti, slibuje, že kdožby činil a učil, ten velikým slouti bude v království nebeském (Mat. 5, 19.); apoštol pak napomíná: Buď pilen čtení a učení (I. Tim. 4, 13.), abys byl schopný učení (I. Tim. 3, 2.), a slibuje neučeným: Jestli kdo neví, nebudou o něm věděti.

Žádá toho též církev učící a na sněmech stanoví předpisy, aby nebyli připouštěni k svěcením ti, kteří

nejsou vycvičeni v potřebných vědách, podávajíc tento důvod: *Quia litteris carens sacris non potest esse aptus officiiis, a znovu: Si sacerdos est, sciat legem Domini! Si ignorat legem, ipse se arguit non esse Domini sacerdotem.**) Dějiny svědčí, co se nastarala církev o vzdělání svých levitův;***) vždyť právě za tím účelem zakládala školy biskupské a opatské, později pak university a semináře. Dnes jest to jednou z hlavních starostí každého arcipastýře.

Proto také Otcové církevní a mistři duchovní jednohlasně tvrdí, že kněz má býti vycvičen ve svatých uměních, chce-li hodně zastávati své povolání a užitečně působiti, — že naopak kněz neučený jest skvrnou a neštěstím církve, jako jeden ze »strážců slepých« a »psů němých, nemohoucích štěkati,« na něž Bůh již ve Starém Zákoně vrhl své kletby (Is. 46, 10.—11.).

Mezi Otcí a spisovateli církevními byli mužové hluboké a rozsáhlé učenosti, jako na př. sv. Justin, Origenes, Lactantius, sv. Athanasius, sv. Řehoř Nazianský, sv. Basilius, sv. Chrysostom, sv. Jan Damascenský, sv. Augustin, sv. Jeroným, sv. Řehoř Veliký; totéž třeba říci o tolika pozdějších biskupech a kněžích svatých, jichž jména zapsána jsou v listech dějin církevních zlatými písmenami. Všichni připravovali se pečlivě ke kněžství a také později nepouštěli knížky a péra z ruky, ačkoliv ne jeden byl obtížen správou diecese neb kláštera anebo jinými záležitostmi. Tak na př. sv. Karel Boromejský již jako kardinál a státní sekretář utvořil v Římě akademii pod názvem »Nocí vatikanských«, kdež scházeli se k večeru mladí kněží na vědecké rozpravy z oboru filosofie. Stav se arcibiskupem milánským, čítal, ačkoliv byl tolik zaměstnán, netoliko bibli, ale i spisy svatých Otců a díla

*) Papež Gelasius I. Can. 8. — **) Sněm pařížský.

theologická, neztrácejí ani té chvíle času, když jej holili.

Podobně sv. František Sálesský v mládí svém odbyl v Paříži kurs studií právnických a theologických, věnuje denně osm hodin vědě a zbytek času na pobožná cvičení. Jako biskup ujímal si spánku, aby netoliko dal se do čtení spisů svatých Otců a Summy sv. Tomáše, kterou znal převýborně, ale aby i psal díla ascetická, tak hluboká a tak půvabná. Rovněž známo, kolika a jak znamenitých knih otcem jest sv. Alfons Liguory, kterému, možno říci, teprve smrt vyrvala péro z ruky.

Totéž třeba pověděti o sv. Bedovi, který řekl o sobě: *Aut discere aut docere aut scribere dulce habui*, aneb o sv. Ignácovi, který v pozdním poměrně věku dal se do studií filosofických a theologických a dokonce, ač s tím byly spojeny nemalé obtíže, získal stupně doktora filosofie, — aneb o tolika svatých a učených kněžích.

Kdož by nesouhlasil s názory těchto mužů, zvláště dnes, kdy pyšného Goliáše, to jest tento svět, posmívající se církvi, nemůžeme jinak přemoci, leda prakem, to jest modlitbou, vylétající z tolika duší svatých, a vlastním jeho mečem, totiž vědou, již on se tak chlub a kterou staví naproti »zatemnělosti« kněžstva.

Důsledně jest požadavkem našich časů zaříditi co nejlépe v každém ohledu semináře, ústavy biskupské a fakulty theologické a zároveň povzněsti, pokud možno vysoko obzor věd theologických.

Dále, aby kněží po vyjití ze semináře oddávali se pilně studiím Písma sv. a theologie, ti pak, jimž dal Bůh více hřiven, aby psali díla neb pojednání vědecká pro duchovenstvo a populární pro lid.

Především doporučuje se věda theologie dogmatické, neboť ona co do předmětu vznáší se na nejvyšší stupně až k nevyzpytatelným tajemstvím Božím, roz-

množuje víru, rozněcuje lásku a posiluje moudrost nadpřirozenou. Poněvadž nevěra nynější sšikovaná ve volnomyšlenkářství a v jiných sektách protináboženských útočí prudce na církev a její dogmata, proto jest povinen každý kněz znáti výtky nepřátel a netoliko chtíti, ale i uměti postaviti se na obranu pravdy čili přisvojiti si dobře apologetiku a čísti hodně spisy toho druhu.

Má též míti důkladnou znalost theologie mravoučné, aby i sám měl jasné pravidlo života a jiným duším aby dobře radil, dalek jsa bludův *per excessum* i *per defectum*. V případech pochybnosti nechť utíká se vždy *ad probatos auctores* a z nich ať čerpá též znalost ascetiky a mystiky.

Jiné vědomosti theologické nemohou mu býti cizími, neboť co znamená kněz neznající historie a práva církevního? Anebo zda může užitečně působiti duchovní správce neb kaplan, který neztrávil homiletiky, theologie pastýřské a katechetiky? Poněvadž dnes nevěra porušuje dějiny církve a dobývá z ní zbraně proti dogmatům víry, proto náleží uměti odrážeti ty útoky a v dějinách církevních ukazovati *digitum Dei*.

Co se týče vědění světských, dávná církve třímala i na tomto poli vševládne žezlo, později však je odvrhla, znavena poněkud ohromným vzrůstem těchto věd. Dnes žádá se právem, aby každý kněz, pokud se týče všeobecného vzdělání, rovnal se aspoň lidem světským, a, vědomostmi z oboru filosofie, sociologie a dějin umění aby nad nimi vynikal.

Učiň nyní zpytování svědomí se sebou samým, zda tomu vskutku tak.

II. A jakými zásadami se řídití v oddávání se vědám?

Míti vždy dobrý úmysl a tedy hledati i v tom chválu Boží, oslavení církve, prospěch své duše i duší jiných.

Nezanedbávati pro vědy povinnosti pastýřských neb jiných; bloudil by tedy pastýř aneb jeho pomocník, který by se zamykal před osadníky, nepřipravoval se náležitě na kázání aneb utíkal ze zpovědnice, aby za to všechn svůj čas věnoval knihám.

Nezanedbávati též pobožností duchovních, ale spojovati práci vědeckou s duchovními cvičeními a pamatovati, že věda sama bez pobožnosti netoliko duši vysušuje, ale i nadýmá a časem k odboji proti vládě duchovní svádí, jak toho smutný příklad měli jsme v XIX. století na Passagliovi, Döllingerovi a jiných. *Utilis lectio, utilis eruditio est* — varuje právem sv. Bernard — *sed multo magis unctio est necessaria, quippe quae sola docet de omnibus**). Nechť tedy každý kněz otvíraje knihu neb bera péro do ruky, pomodlí se o světlo s hůry; a byť i se mu zdálo, že mnoho ví, nechť jest pokorný, neboť celá jeho věda jest jako kapka proti velikému jezeru. Konečně byť i měl bystrost geniální, Bůh mu ji může v jedné chvíli odebrati.

Ve volbě vědomostí náleží dávatí přednost theologickým, světským pak oddávati se potud, pokud povinnost stavovská (na př. profesora nějakého předmětu), aneb ohled na prospěch církve neb společnosti toho vyžaduje. Totéž rozumí se o práci v novinách a časopisech. Musí-li při tom kněz zkoumati plody literatury moderní, často velmi špatné, nechť proti otravě, mnohdy tajemně a pozvolna působící, užívá pilně protijedu duchovního! Vůbec nechť kněží v pádu potřeby čtou opatrně knihy protináboženské, rozumí se se zachováním předpisů Indexu, a nechť odmítnou s odporem knihu nemravnou. Všichni mají podporovati písemnictví a starati se poznati proudy a snahy věku.

*) Declam. C. 18.

Konečně v našich časech, v nichž na každém poli tvoří se svazy a spolky, jest povinno i duchovenstvo se spojit, aby si pomáhalo v práci na vzdělání a posvěcení vlastním. K tomu též svolují svatí biskupové a kněží.

Svatý Karel netoliko v Římě shromažďoval mladé patricie a preláty na diskusse vědecké a duchovní, ale jako arcibiskup ustanovil, aby v těch osadách, v nichž bylo aspoň pět kněží, všichni se shromáždili dvakráte v týdně a pod vedením praefekta rozbírali otázky theologické a při tom vpravovali se do asketiky.

Také sv. František Sálesský povzbuzoval vroucně své kněze k cvičení se v pobožnosti, ale zároveň k nabývání vědomostí. »Pravdu pravím vám — tak pravil k nim jednou — více třeba se lekati u kněze nevědomosti než hříchu, neboť ona netoliko hubí jeho samého, ale i o úctu připravuje a ponižuje kněze. Zaklínám vás tedy, bratří nejmilejší, abyste upřímně oddávali se vědám. Vědění u kněze toť osmá svátost v hierarchii církevní. Největší neštěstí přišla na církev proto, že archa vědění z rukou levitův dostala se do jiných. Způsobila-li Ženeva (to jest sekta kalvinská) tak strašné spustošení u nás, ta jest příčina, že jsme byli lenivými a přestávali na odříkávání breviáře, nemyslíce na to, abychom postupovali v nabývání vědomostí.«*)

Podobné byly názory sv. Vincence Paulanského, který netoliko zakládal a zlepšoval semináře ke vzdělání a vychování příštích služebníků oltáře, ale při každé příležitosti konal s kněžími porady a utvořil pro ně zvláštní spolek pod názvem konference duchovní, aby v nich oživoval ducha kněžského a zálibu ve vědách. Za tím účelem pod jeho vedením anebo pod dozorem jiného ředitele konali schůze větší a menší.

*) Vie de Saint François de Sales par M. le Curé de Saint Sulpice. T. I. 475.

Na větších každý týden projednávány byly tři otázky, a to o ctnostech křesťanských, o povinnostech kněžských a o úřadech církevních. Mimořádným předmětem byly těžké případy svědomí, předkládané od jednoho z členů anebo missie neb rekolekce od nich zavedené. Po každé konferenci, trvající obyčejně dvě hodiny, podal ředitel obsah rozpravy a přidával několik slov na povzbuzenou. Na menších schůzích každý měsíc činovníci spolku odbyvali společné porady. Ovoce těch schůzí bylo velmi hojné. Sám sv. Vincenc Paulanský zapsal do pařížské konference sv. Lazara více než sto kněží; z ní též vyšli znamenití biskupové a horliví missionáři.

Dnes místo těch konferencí zastupují konference vikariátní zavedené v mnohých diecesích; a mohly by též přinésti nemalý užitek, jen kdyby se na ně kněží náležitě připravovali a kdyby dobře byly řízeny.

Ku povznesení duchovenstva v každém směru, a tedy i ve vědeckém velice napomáhají synody diecesní, jichž potřeba stala se v našich časech téměř naléhavou.

Jest u nás zalíbení ve vědách a ruch na poli theologickém? Žel, ruch ten jest ještě slabý a třeba přiznati s žalem, že kněží polští poměrně málo čtou a ještě méně píšou. Ovšem, práce pastýřská a spolková mnoho času pohltí, ale každý kněz najde v zimních večerech a v měsících letních volnou chvíli na čtení, kněz schopnější pak i na psaní. Třeba jenom chtítí a dáti vale kartám, příliš častým návštěvám, nepotřebným řečem a zvláště lenosti a nestálosti, těm nedobrym chorobám trápícím nejednoho kněze.

A jak jest u tebe?

Ó Pane, Ty i ode mne žádáš, abych byl světlem světa a svítil lidem jak září vědy, tak leskem ctnosti a sloužil touto i onou k slávě Tvé. Zatím já ani o ctnost ani o vědu nestarám se tak úsilně, jak jsem povinen, a přece chtěl bych býti velikým v království

nebeském a zářiti jednou jako hvězdy na obloze. Protož prosím Tě dnes pokorně: dodávej mi povzbuzení a osvěcuj mne světlem vnitřním, abych měl zalíbení ve zkoumání všeliké pravdy, zvláště pak ve »vědění svatých«, které učí žiti v Tobě a pro Tebe.

Rozjímání XXXI.

V. Modlitba v duchu Kristově. Ve jménu Ježíšově.

I. V knihách svatých setkáváme se někdy s vyzváním k modlitbě; a není v tom nic divného. Neboť předně modlitba jest nutným úkonem života náboženského a potřebou lidské duše. Kdo v Boha věří a uznává se za člověka, ten se modlí; správně též říká se, že modlitba jest holdem tvora Stvořiteli, prosbou nuzného u dveří Páně, díkučiněním poddaného před trůnem Krále, nářkem vinníka u stupňů tribunálu Soudcova, něžností dítky na klíně Otcově, tesknoutou vyhnance po vlasti. Člověk dle sv. Jana Marie Vianneye vydává dvojí hlas, hlas anděla modlitbou — hlas zvířete hříchem. Modlí-li se, podobá se duchům nebeským; nemodlí-li se, následuje nerozumných zvířat.

Za druhé modlitba jest nutná dospělým k spasení, poněvadž bez ní není možno obdržeti milosti Boží; neboť ačkoli některé milosti, na př. počátek víry dává Bůh mnohdy bez modlitby, jiných přece, zvláště daru vytrvalosti, uštědřuje jenom těm, kteří o ně prosí;*) proto právem nazývá se modlitba vodovodem, kterým prameny milosti Boží splývají do duše. »Modli se tedy — vyzývá každého sv. Alfons z Liguori — modli se a nikdy neustávej modliti se, neboť budeš-li se modliti, neomylně budeš spasen; naopak zanedbáš-li modlitbu, jistě zahyneš na věky.« Ale svatí netoliko

*) Tak sv. Augustin.

vybízelí jiné, ale sami tak činili, vyznávající hlasitě, že modlitba byla »dveřmi a cestou všech těch velikých milostí, udělených jim od Boha.«*)

Konečně modlitba jest sama sebou věc svatá, od Boha nařízená, jež netoliko obsahuje v sobě vzbuzení mnoha ctností, ale povznáší duši k Bohu a člověka pozemského činí nebeským; proto bývá přirovnávána pěkně k vozu Eliášovu a k řebříku Jakobovu. Je-li modlitba nutna každému křesťanu, oč více knězi, který vzhledem na své povolání a poslání více milostí potřebuje a proto i povinen jest k častější a vroucnější modlitbě. On jest jaksi pozemským andělem; jako tedy andělové modlí se stále v nebi, tak kněží mají se modlití na zemi, protože jest to jejich služba a povinnost. Onť vojínem Kristovým, a modlitba jeho zbraní. Onť žencem Božím, a modlitba jeho srpem. On učitelem a světlem světa, a modlitba jeho knihou moudrosti a lampou zářící. On orodovníkem lidí u Boha, a modlitba klíčem k pokladnici milosrdenství Božího.

Krásně praví sv. Otcové, že když kněz kleká k modlitbě, tu jaksi celý svět se svými bédami a bolestmi stojí před ním, prose o přímluvu u Boha. Tak chápal své poslání Mojžíš; proto v čas boje Israele s Amalekity stál na hoře a držel ruce své vztýčené vzhůru, aby lidu svému vyprosil vítězství. Za takového orodovníka pokládal se též Samuel; a sám Bůh vyzýval kněze židovské skrze proroka, aby mezi předstíni a oltářem plakali a prosili: Odpust, Pane, odpust lidu svému (Joel 2, 17.). Oč spíše jest to povinností kněží Nového Zákona. V pravdě prostředníkem naším u Otce jest Pán náš Ježíš Kristus, který jest v ž d y c k y ž i v k o r o d o v á n í z a n á s (Žid. 7, 25.); ale na jeho srdce mají klepatí především ti, jimž odevzdal vládu svou na zemi, a jak

*) Tak sv. Terezie.

v oběti nejsvětější, tak v modlitbách svých prositi jej o smilování nad nešťastnými, vzývajíce zároveň za přímluvu Bohorodičku, anděly a svaté. Vždyť Pán sám to zjevil, když na přímluvu nejmilostivější Matky učinil zázrak v Káně, a na prosbu apoštolův vysvobodil od satana i od nemoci dceru ženy kananejské (Mat. 15.).

Plnice vůli Kristovu všichni papežové, biskupové a kněží modlí se za lid křesťanský a zvláště za ty duše, které Bůh péči jejich svěřil. Tak činil sv. Karel Boromejský po celý život a zvláště v čase strašného moru, ničícího jeho ovčinec; a netoliko modlil se zaň a pokání činil, ale nařídil veřejné procesí, prostřed něhož šel bos s provazem na šíji a s velikým křížem v ruce. Tak učinil sv. Kajetán v Neapoli; a když lid toho města v čase rozruchův dopouštěl se různých bezpráví, on tak vroucně za něj orodoval, aby ho Bůh netrestal, že mu srdce puklo bolestí. Tak činili svatí missionáři, kteří ve dne pracovali na kazatelně a ve zpovědnici, a v noci se modlili a ukládali si těžké mrtvení. V jich šlépějích — pokud možno — kráčeti mají ostatní kněží, protože ke každému z nich volá sv. Bernard: *Si non placas, cur sacerdos?* nepřimlouváš-li se za bratry, proč jsi se stal knězem?

Slovem potřeby jeho vlastní a bědy jiných duší nutí jej k modlitbě; jisto též, že oddává-li se kněz rád a náležitě modlitbě, žije po kněžsku a činí mnoho dobrého pro duše, — nemodlí-li se anebo špatně-li se modlí, i sám sebe hubí a duše jiné do záhuby připravuje.

Modlitby žádá Spasitel ode všech, oč spíše od svých kněží, přikazuje modliti se vždycky a neustávati (Luc. 18. 1.), uče ústy i příkladem, jak se modliti, a podáváje důvody, proč s důvěrou a vytrvale se modliti, to jest, poukazuje na dobrotu Otce nebeského a na milosrdenství svého srdce.

Duše Krista Pána patřila stále na velebnost Boží a život pozemský od prvé chvíle vtělení byl stálou modlitbou, protože stálým velebením Otce nebeského, stálým poddáváním se jeho vůli, stálým díkučiněním za milosti dané andělům a lidem, stálým odprošováním za hříchy světa a stálou prosbou o milosrdenství pro hříšníky; a ta modlitba plyne i nyní z jeho srdce, buď na trůně slávy, buď na oltáři a ve svatostánku. Mimo to věnoval Pán Ježíš zvláštní a dlouhé chvíle modlitbě; zejména modlil se Pán Ježíš mnohdy v noci (Luc. 6, 12.) — modlil se veřejně i skrytě — modlil se ústy i v duchu — modlil se co nejdokonaleji, protože v největší sebranosti, s nejhlubší úctou a s nejvroucnější láskou, — modlil se v nejvážnějších chvílích, jako na př. na poušti (Mat. 4, 1.), před slibem daným Petrovi, že bude skálou církve (Luc. 9, 18.), v čase svého proměnění (Luc. 9, 27.), před vzkříšením Lazara (Jan 11, 14.), z jitra před slavným vjezdem do Jerusalema (Jan 12, 27.), při poslední večeři (Jan 17, 1.), v zahradě olivetské (Mat. 26, 39.) a na kříži. (Mat. 27, 40.).

A proč se Pán Ježíš modlil? Proto, že spojiv přirozenost lidskou s božskou, přijal zároveň povinnost vzdávati holdy Otci nebeskému a obcovati s ním na modlitbě. Proto také, že ty holdy nevzdával jenom za sebe, jako Bůh-člověk, ale i za celé pokolení lidské, jakožto jeho hlava. Proto také, že jako prostředník lidstva netoliko svou smrtí, ale i svou modlitbou chtěl zjednati každému člověku potřebné milosti. Proto konečně, že chtěl posvětit a účinnou učiniti naši modlitbu a zároveň naučiti nás svým příkladem, jak máme se modlit. Zdaž plníš rozkaz Krista Pána a následuješ ho v modlitbě?

II. A jak máme se modlit? Hle, především ve jménu Ježíše Krista, neboť on sám nás tak vyzývá: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám (Jan 16, 23), a činí nám i výtku: Dosud

jste neprosili o nic ve jménu mém. Proste a vezmete. (Jan 16, 24.)

Modliti se ve jménu Ježíšově znamená, modliti se předně pro zásluhy Ježíše Krista, a to proto, že modlitba celou sílu k naklonění Boha k našim prosbám čerpá z jeho dobroty a milosrdenství, jakož i ze zásluh modliby a smrti Spasitelovy. Pán Ježíš, žije na zemi, modlil se za nás a zjednal našim modlitbám účinnost; nyní pak přimlouvá se za nás na oltáři a na trůně nebeském; potřeba tedy před modlitbou pokořiti se a prositi: Ó Bože, jsem bídný hříšník, vyslyšení nehodný; ale patř na umučení a smrt Syna Svého a pro jeho zásluhy smiluj se nade mnou!

Modliti se ve jménu Ježíše Krista znamená dále tolik, co spojovati modlitby naše s modlitbami, které stále plynou z jeho srdce v nejsvětější svátosti utajeného; neboť když spojujeme se se Spasitelem, již nemodlíme se my, ale On sám v nás a s námi se modlí, čímž naše modlitby stávají se dokonalými a účinnými.

Chceš-li, knězi, toho dojíti, učiň za příkladem jistého duchovního spisovatele toto předsevzetí: *) Od nynějška budu začínati modlitbu svou tím, že vejdu v sebe; budu se ptáti Ducha Kristova ve mně přebývajícího, zda předmět mé modlitby shoduje se s přáním milovaného Spasitele. Až se přesvědčím, že předmět ten patří v obor modliteb srdce Božího, budu se s ním spojovati, představuje mu potřeby mne zajímavící a a zaklínaje je, aby se mnou a pro mne prosilo o tutéž milost, o niž já prosím. A nespokojuje se pouhou prosbou, budu naléhati, budu zaklínati, budu úpěnlivě vzývati to nejsvětější srdce, aby se za mne přimluviti ráčilo. Potom obraceje se k Otci předvěčnému složím mu v obět srdce Syna jednorozeného, to srdce, které mu jest nekonečně milé, připomenu Otci nebeskému

*) O. H. Ramière »Apoštolát Nejsv. Srdce Ježíšova«, Krakov 1871. str. 183.

všecko to, co Božský Spasitel učinil, co vytrpěl k chvále Otce svého a pro spasení mé duše. Budu ho zaklínati, aby pro nejmilostivějšího Spasitele našeho byla mi udělena milost, o kterou za jeho přímluvou prosím.

Modliti se ve jménu Ježíše Krista znamená konečně modliti se podle jeho vůle čili prositi o to, co se shoduje s jeho vůlí, a tak, jak on chce. Tudíž o dary duchovní pro sebe a pro jiné třeba prositi bezpodmínečně; ale nenáleží určovati Pánu Bohu chvíle, kdy ani způsobu, jak má nás vyslyšeti, neboť Bůh má své časy a své cesty. Sluší tu prositi úsilně o hojné milosti, abychom uctili dobrotu a štědrost Boží; tak na př. sv. Augustin prosil o velikou lásku, sv. Bernard o neposkvrcěnou nevinnost, sv. František Borgiáš a sv. Jan z Kříže o utrpení pro Boha, sv. Jan Maria Vianney o obrácení hříšníkův a p.

Za to však o dary časné třeba prositi pod podmínkou, poslouží-li to k slávě Boží a k spasení našemu neb jiných duší. Tak modlil se sám Spasitel: »Otče, chceš-li, přenes ode mne kalich tento.« Tak modlili se svatí. »Já jsem dítkem — říkal sv. Augustin — a nevím, co mi jest užitečno; jsem nemocen a proto nemohu posouditi, co mi ke zdraví poslouží. Čiň tedy se mnou, ó Pane, jak sám uznáš za nejlepší. Dej mi zdraví a požehnání, je-li taková vůle Tvá, ale neměj ohledu na mé žádosti. Bude-li mi to neúžitečno, tu, prosím Tě, zůstav mne v nemoci a v chudobě, zůstav mne pod křížem. Tu buď Ty sám mým životem, mým zdravím, mým štěstím, mým bohatstvím. mou láskou, mým jediným statkem, mým vším.«

Zdaž modlíš se tak vždy? Snad i časem obtěžuješ Pána o takové věci, že musí ti říci, jak synům Zebedeovým: Nevíš, oč prosíš.

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Pane, život Tvůj pozemský, oslavený a eucharistický toť stálá a nejdokonalejší modlitba, a srdce

Tvé toť jako podivuhodná zahrada, plná nejpěknějších květů, to jest nejsvětějších myšlenek a citů, a při tom stálé sebranosti. U mne, žel, jinak, neboť málo se modlím a špatně se modlím, protože se nespojuji s Božským srdcem Tvým. Protož musím naříkati si s prorokem: Zvadl jsem jako seno a vyschlo srdce mé. Než Ty, o Ježíši, svaž krví svou to bídné srdce, nechť vypustí ze sebe květ modlitby, který by se obracel stále k srdci Tvému, nechť i život můj jest stálou a svatou modlitbou!

Rozjímání XXXII.

VI. Modlitba v duchu Kristově. S pokorou a s důvěrou.

I. Pán Ježíš modle se pokořoval se co nehlouběji ve své lidské přirozenosti před Otcem nebeským a žádá také od nás pokory vnitřní i zevnější, když se modlíme. Nic nad to správnějšího, neboť co jest člověk modlící se vůči Bohu? Hle, ubohý žebrák prosící o podporu a k tomu pro hříchy své vyslyšení nehodný; proto nechť ponižuje se před velebností Boží, vyznáváje s žalem své viny a prosí úpěnlivě o milosrdenství, neboť jenom taková modlitba bude přijata a zjedná dary. Modlitba kořícího se oblaky pronikne, aniž odstoupí, dokudž nepopatří Nejvyšší (Eccl. 35, 31.); na kterou pak modlitbu milostivě popatří, tu také vyslyší.

Dosvědčují to malomocní, kteří zdaleka stáli, neosmělující se přiblížiti ku Pánu Ježíši, a volali hlasem velikým: »Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi« (Luc. 17, 13). Dosvědčuje to žena Kananejská, která úpěnlivě prosila o uzdravení dcery, a když jí Pán na pohled drsně odpověděl: »Není dobré vzíti chléb synů a vrci jej psům,« nejen že se neurazila, ale hlouběji se pokořila, řkouc: »Tak jest, Pane, ale i

štěňátka jedí drobty, které padají se stolu pánů jejich« (Mat. 15, 27.). Dosvědčuje to celník, který stoje u dveří chrámových, nechtěl ani oči k nebi pozvednouti, ale bil se v prsy své, řka: Bože, buď milostiv mně hříšnému! (Luc. 18, 13.). Dosvědčuje to Magdalena, která padla zrovna k nohám Ježíšovým a obmývala je slzami, prosíc za odpuštění, ale neodvážila se ani slova promluvit. Všichni ti obdrželi, oč prosili.

Naopak modlitba pyšného farisea, který se chlubil před Bohem tím, co činil, a vynášel se nad jiné, byla zamítnuta, jako ošklivá a zavržení hodná; neboť jest lži chlubiti se tím, čeho nemáme, a rouháním jest stavěti se hrdě před Pánem Bohem, před nímž jsme prach a nic.

Věděli o tom svatí, že pokora a láska, »toť dvě křídla duchovní modlitby, na nichž duše vznáší se vzhůru až k Bohu«*); proto snahou jejich bylo před modlitbou rozehráti a pokořiti svou duši, a jeden z nich takto o sobě praví: »Více než čtyřicet let staral jsem se se všelikou pilností vpraviti se do modlitby, než nenalézal jsem účinnějšího prostředku nad ten, stanouti před Bohem jako slabé dítě neb jako ubohý žebrák, slepý a ode všech opuštěný.« Tak i ty čín, knězi! Dávaje se do rozmluvy s Bohem, nezapomínej nikdy, jak jsi slabý, jak nuzný, jak hříšný, a ponižuj se hluboko před velebností Boží, volaje často mezi modlitbou: »Kdo jsi Ty, ó Bože, a kdo jsem já?« — anebo opakuje slova pobožného autora knihy »O následování Ježíše Krista«: »A kdož jsem já, abych směl volati k Tobě? Já nejbídnější sluha Tvůj, nejnepatrnější červík, stokrát nuznější, špatnější a pohrdání hodnější, než to sám cítiti a vysloviti dovedu.«

Opravdová pokora jeví se i na venek v slově i v postavení; proto člověk opravdu pokorný modlí se

*) Sv. Vavřinec Justin. De casto conubio l. 22.

s úctou co nejhlubší. Vzor dal nám tu sám Spasitel, neboť modle se v zahradě vrhl se na zemi, jakožto zástupce a prostředník všech hříšníkův. Žel, hříšníci ne vždycky jdou za Božským Mistrem, na což takto si stěžuje sv. Caesarius: »Všemohoucnost se modlí, a bída se nemodlí. Láska se koří, a nepravost se nepokořuje. Lékař vrhá se na zemi, a nemocný se nesehne. Soudce prosí o smilování, a vinník neprosí za odpuštění.«

Svatí kněží pamatují vždy, kdo jest Bůh, k němuž mluví, a proto netoliko jejich duch, ale i tělo ponizuje se co nejhlouběji. Svátý Martin modle se před Nejsvětější svátostí chvěl se velikou bází, a když se ho ptali po příčině, odpověděl: »Jak nemám se lekati, když stojím před tím, který bude mým soudcem?« Svátý Jan Maria Vianney odříkával breviář kleče, neopíraje se o lávku, ačkoli od stálého vyučování a zpovídání mnohdy téměř klesal k zemi. Jiní celé hodiny a časem celé noci ztrávili klečíce.

Neschází ani dnes zbožně se modlících; ale jsou i tací, kteří k modlitbě vybírají nejpohodlnější postavení a příliš důvěrně jednájí s Pánem Bohem, — kteří v kostele a zvláště v sakristii bez potřeby a hlasitě rozmlouvají, — kteří i mezi pobožností unášejí se hněvem a jsou hotovi plísňiti neb tlouci služebníky kostelní.

Zdaž ti tu svědomí nic nevyčítá?

II. Ježíš Kristus modlil se vždy s důvěrou co největší a sám o sobě pravil před vzkříšením Lazarovým: »Otče, děkuji tobě, že jsi mne vyslyšel. Jáť jsem věděl, že mne vždycky slyšíš.« (Jan 11, 41.—42.) Žádal Pán od lidí také důvěry, jakožto podmínky k vyslyšení jejich modlitby; aby pak tu důvěru vzbudil, vypravoval jim, že Bůh jest nekonečně mocný a dobrý, a objasnil to příkladem o otci, který dětem svým nedá kamene místo chleba ani hada místo ryby

ani štíra místo vejce (Luc. 11, 11.), — a o příteli, který v noci vstává, aby splnil prosbu neodbytného přítele (Luc. 11, 5.) a o nespravedlivém soudci, který chtěje se zbaviti úpěnlivých nářků ženy, již stala se křivda, záležitost její vyřizuje (Luc. 18, 4.).

Mimo to Božský Mistr dává takovýto rozkaz: Protož pravím vám: všecko, začkoli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete, a stane se vám (Mar. 11, 24.); jindy zase slibuje: Bude-li míti víru jako zrno horčičné, řeknete této hoře: Jdi odsud tam, a půjde, a nebude vám nic nemožného (Mat. 17, 19.).

Skutečně víra silná a pocházející z ní důvěra vyprošovala od Spasitele zázračné milosti. Vidíme to na setníku, který doufaje, že Pán může jedním slovem vyléčiti jeho služebníka, uslyšel hned ta slova: Jdi, a jak jsi uvěřil, staň se tobě. Vidíme to na ženě, která dotkla se roucha Kristova, a k níž Pán řekl: Doufej, dcero, víra tvá tě uzdravila (Mat. 9, 22.). Vidíme to na oněch malomocných, na dvou slepých, v jedné chvíli uzdravených, na ženě kananejské, na paralytiku v Kafarnau a jiných atd.; kdežto naopak Petr za to, že bál se u přítomnosti Spasitelově, zasloužil výčitku: Malověrný, proč jsi pochyboval? (Mat. 14, 31.)

Bůh jest nekonečně dobrý a chce co nejochotněji rozdávatí své dary; žádá však, aby lidé uznávali se za bídné žebráky a v pokorné a důvěrné modlitbě vzdávali hold jeho dobrotě. »Postavil jsi, ó Pane, — praví pěkně sv. Augustin — u dveří Svého paláce milosrdenství, poroučeje, aby přijímalo všechny, kteří se dostaví, poručil jsi nakloňovati a zváti ty, kteří otálejí s příchodem. Ještě jste o nic neprosili, voláš k nim, prostě a obdržíte, tlucte a bude vám otevřeno. Jsou tam moji andělové ne proto, aby před vámi dvěře zavírali, ne proto, aby vás odbývali, ale aby

vás uváděli; ne proto, aby odmítali vaše prosby, ale aby je doporučovali a podporovali. Přicházejte tedy, klepejte s důvěrou; nedovolím, aby spravedlivý zhylnul hladem u dveří mých.«

Důvěra v milosrdenství Boží má se však shodovati s vůlí Boží a býti vytrvalá; přihází se totiž často, že Bůh nevyslyší hned lidské prosby. Modlitba špatná, to jest nemající nutných podmínek, bývá odmítnuta tak jako oběť Kainova; proto právem varuje sv. Jakub: Prosíte a neberete, protože zle prosíte (4, 3.). A ani dobrá modlitba neobdrží vždy ihned to, oč prosí; neboť Bůh toho neslibil, a proto mnohdy odkládá s vyslyšením, jednak aby naklonil duši k delší modlitbě, jednak aby zkusil její důvěry, naučil ji pokorě a trpělivosti, rozmnožil její zásluhy. Proto také Pán Ježíš nařizuje neustávati v modlitbě, ale prositi s jistou dotěrností a klepati silně na vrata milosrdenství Božího: Proste, a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlucte, a bude vám otevřeno (Mat. 7, 7.).

Přesvědčila se o tom Kananejka, jejíž pokoru a důvěru sám Pán pochválil: Ó ženo, veliká jest víra tvá; staniž se tobě, jakž chceš (Mat. 15, 28.). Přesvědčil se o tom onen slepý z Jericha, který okřikováním zástupu nedal se zastrašiti, aby nevolal tím hlasitěji: Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou (Mar. 10, 47.). Přesvědčil se o tom onen paralytik, který leže u rybníku Bethsaidy, po třicet osm let čekal na uzdravení. Přesvědčili se učedníci jdoucí do Emaus, s nimiž teprve potom Pán Ježíš zůstal, když naň úsilně naléhali. Přesvědčilo se o tom později tolik svatých, jichž vytrvalou modlitbu mnohdy Bůh nahradil zázrakem. Tak na př: sv. Řehoř Divo-tvorce, modle se celou noc vyprosil u Boha, že hora posunula se na stranu, aby mohl na tom místě zbudovati kostel.

Modli se i ty, knězi, pokorně a vytrvale a při tom pamatuj, že Bůh nejdříve nás vyslyší, přistupujeme-li dle napomenutí apoštolova s důvěrou k trůnu milosti (Žid. 9, 16.), to jest k srdci Ježíšovu, prosíce o milosrdenství za přímluvou nejsvětější Panny, sv. Josefa a jiných svatých. Rychle též Bůh vyslyší, prosíme-li o kříže a pokoření; za to však, třeba že se modlíme, zůstává nám dále pokušení a utrpení, ale dává nám vnitřní sílu, jako to činil s apoštolem národů, kterému neodňal zášijkujíciho jej ostnu tělesného. Často též naše modlitba za obrácení nějakého hříšníka jest bez účinku, a to proto, že on tak jako Jidáš zatvrzelostí svou maří působení milosti; ale i v takovém případě třeba následovati svaté Moniky, to jest, neustávati v prošení, poddávati se zcela vůli Boží a posilovati modlitbu postem jakož i almužnou, neboť almužna vysvobozuje od smrti a činí, že nalézáme milosrdenství a život věčný (Tob. 12, 8.)

A jak ty se modlíš? Zdaž vždy s pokorou a důvěrou?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Pane, Ty mi kážeš modliti se za sebe i za jiné, a netoliko povrchně prositi, ale klepati vytrvale na srdce Tvé; a já zatím málo se modlím za sebe a ještě méně za jiné. Modlím-li se však; to ne tak často, jak Tobě se líbí, neboť nedostává se mi pokory a vytrvalé důvěry. Než Ty, ó Pane, připni ta dvě křídla ke každé mé modlitbě, — nechť proniká nebesa, vznáší se až k trůnu milosti a obdrží, oč prosí.

Rozjímání XXXIII.

VII. Modlitba v duchu Kristově. Se sebraností ducha.

I. Ježíš Kristus káže modliti se se sebraností ducha, to jest, mysliti na to, co ústa vyslovují. Nic

v tom divného; neboť co jest modlitba, ne-li povznesení ducha k Bohu a rozmluva s Bohem? Jenom modlitba z duše sebrané plynoucí jest milá Bohu a nám užitečná, jak ujišťuje sám Spasitel: »Kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu mém, tuť jsem já uprostřed nich.« Což znamenají ti »dva neb tři«? ptá se sv. Ambrož, ne-li tělo, duši a Ducha svatého? Neboť když duše shromáždí všechny své schopnosti ve svatyni srdce, »aby se modlila ve skrytosti«, když tělo sbírá své smysly a podrobuje je duši, v tu chvíli přiblíží se Duch svatý a přináší do tohoto sjednocení mír a pokoj, takže modlitba jest účinná a přitahuje do společnosti samého Pána Ježíše.

Naopak modlitba duše dobrovolně roztržité jest urážkou Pána Boha a vyvolává jeho trest. Jaká by to byla urážka, když by někdo, přijda ke králi s důležitou záležitostí, odvrátil se od něho a rozmlouval s dvořany? Oč větší urážky dopouští se člověk, který při modlitbě odvrací se od Stvořitele a jde myslí ke tvorům? Taková modlitba nemá účinku, neboť »zdaž může nás Bůh vyslyšeti, když my sami sebe neslyšíme?«*) Právem též napomínají svatí: »Obětuj Pánu Ježíši čistou modlitbu, aby myšlenky světské nerozbourily tvého srdce a nezapletly duše tvé v tisíce marných věcí. Pamatuj, že jsi pod okem Boha, kterýž zkoumá záhyby tvého srdce a tajné skryše tvého ducha.«**)

Pamatuj konečně i na to, že lépe odříkati jeden »Otče náš« s pozorností než tisíce růženců bez pobožnosti a sebranosti.***)

Než co činiti, abychom se modlili sebraně?

Třeba často a vroucně prositi o dar modlitby, neboť on pochází od Boha, jak čteme v Písmě svatém: »Vyleju na dům Davidův a na obyvatele

*) Sv. Cyprian. — **) Sv. Paulin de orat. — ***) Sv. Edmund. Kentnar.

jerusalemské ducha milosti a pro se b« (Zachar. 12, 10.) a opět: »Žádný nemůže říci Pán Ježíš, jedině skrze Ducha svatého.« (I. Cor. 12, 3.) Skutečně jako země nemůže roditi, nezvlaží-li ji rosa a nezahřeje slunce, tak duše nemůže se modliti bez milosti Ducha svatého, který nás netoliko povzbuzuje k modlitbě, ale pomáhá mdlobě naší, uče nás, oč prositi třeba, a prose za nás lkánými nevypravitelnými. (Řím. 8, 26.—27.). Bez Ducha svatého — praví pěkně svatý farář z Arsu — jsme jako kámen na cestě. Vezmi houbu namočenou ve vodě do jedné ruky a do druhé kamének a stiskni silně! Z kamene nevytlačíš nic, z houby hojně vody. Houba je duše plná Ducha svatého, kaménkem srdce tvrdé a chladné, od něhož Duch svatý vzdálen. Třeba tedy často v životě a zvláště před modlitbou volati: *Veni sancte Spiritus*; tu zase obraceti se ke Spasiteli s pokornou prosbou: *Pane, nauč mne modliti se!*

Mimo to jest nutno odstraňovati překážky, odvádějící nás od modlitby anebo vyvolávající mezi modlitbou rozptýlenost a nechut, jakými jsou: zapominání na Boha, hříchy smrtelné a všední, dobrovolné zlé náklonnosti, city a zalíbení, nedostatek bdělosti nad smysly, paměti a obrazotvorností, přílišná těkavost a povídavost, nemírné oddávání se vědám a záležitostem světským, zalíbení v zábavách a společnostech; k přemahání pak těch překážek slouží především: zbožná paměť na přítomnost Boží, umrtvení vnitřní i vnější, stálá stráž nad smysly a schopnostmi duševními, krocení žádostí a umírněnost ve všem, soulad v činnostech zevnějších a šetření pořádku denního, ve kterém má býti místo na rozjímání, čtení duchovní a zpytování svědomí, — konečně pilné cvičení se v modlitbě.

Rozvaž nyní, knězi, zda prosíš často a vroucně o dar modlitby a zda odstraňuješ překážky, zadržující vylití Ducha svatého!

II. Kdo chce se dobře modliti, má kromě toho zapuzovati roztržitosti čili cizí myšlenky a city, které jako roj dotěrných komárů napadají duši, trýzní ji a odtrhují od Boha, ničíce tím zároveň ovoce modlitby. Odkud ony pocházejí? Především z vrozené slabosti duše, která nesnese delšího spočinku a nerada trvá dlouho u jednoho předmětu, ale jako motýl přelétá s předmětu na předmět. Zejména duše mající živou obrazotvornost a srdce citlivé nesnadno dovedou sebrati své myšlenky a obrátiti je k Bohu, neboť každou chvíli nějaká cizí myšlenka anebo nepatřičný pocit mocí se vnucuje. Takovýmto duším dává jistý spisovatel duchovní tuto radu: »Je-li duch tvůj tak nestálý a přelétavý, že nemůžeš dávatí pozor na význam slov modlitby, nehněvej se, nerouhej, ale čiň s ochotným a pokojným srdcem, co můžeš; obětuj Bohu svou dobrou vůli, trvej v trpělivosti a buď pokorný a nikoliv malomyslný.«

Mnohdy roztržitosti pocházejí od ďábla; ďábel totiž nemůže snéstí modlitby, věda, že je to čas milosti pro duši; proto všelikými způsoby stará se jí přerušiti a proto buď odvrací pozornost duše jinam, anebo ji zajímá marnými sny, anebo rozněcuje její náruživost, anebo naplňuje její obraznost ošklivými představami a rozpaluje smyslnost, anebo budí nepokoj, odpor, nechut, podrážděnost, ospalost a rozmrzelost.

Ďáblu pomáháme obyčejně my sami a nejvíce roztržitostí pochází z naší viny. Zejména nebdíme nad smysly, proto plno prázdných myšlenek a dojmů vchází do duše jako do zájezdního domu; jsme zaslepeni »kouřem sebelásky a prachem pomíjejících zaměstnání«, proto plno v nás starostí pozemských, pyšných domněnek a samolibých plánů; jsme nesmírně povídaví a zvědaví, proto množství novinek uvádíme do duše; nestaráme se o sebestmrtvení a proto plno v nás

marných přání a nezřízených náklonností; nepřipravujeme se vůbec k věci tak vážné a mezi modlitbou nepamatujeme vůbec na přítomnost Boží a nedáváme si práce; což tedy divného, že máme tolik roztržitosti — ovšem, byl by to zázrak, kdybychom jich neměli.

Zdaž jsi toho na sobě nezkusil?

Je proto mnoho roztržitostí dobrovolných a zaviněných, za něž odpovíme před Bohem; ale jsou též nedobrovolné, které Bůh jako zkoušku dopouští, aby duše, bojujíc s nimi, rozmnožila své zásluhy. Nejsou jich prosti kněží, zvláště ti, kteří mají mnoho zaměstnání a často stýkají se s lidmi, takže každý z nich může opakovati slova autora knihy »O následování Krista Pána«: »Vyznávám upřímně, že bývám velmi roztržitým. Tam často bývám, kde jest mysl má. Tam jest častokráte mysl moje, kde je to, co miluji.« Ano i svatí nařikali si na roztržitosti; ale s druhé strany prosili vroucně o jich oddálení a dávali si velikou práci, aby je odstranili; proto také docházeli podivuhodné sebranosti v čase modlitby. Někteří měli též od Boha zvláštní dar, a k těm náležel sv. František Saleský. Když se ho jednou tázali, jak může uprostřed takového nátlaku různorodých zaměstnání oddávati se svobodně modlitbě, odpověděl: »Díky dobrotivosti Boží, jsem prost roztržitosti mezi rozjímáním. Nevím, čím jsem si zjednal tu milost u Pána — pravil jindy — a vidím v tom nevýslovné jeho milosrdenství, že sotva kleknu k modlitbě, zapomínám na všechno kromě něho samého.«

Nemáš-li toho, knězi, sám, netrap se tím a nečič Pánu Bohu výčitek, neboť ten, kdo statečně bojuje s roztržitostmi, má větší zásluhu, nežli kdo jiný, kterému modlitba plyne svobodně. Jako otec se vůbec neurazí, když syn v horečce mluví nemoudře, nýbrž lituje ho, tak Bůh pro nedobrovolné naše roztržitosti

vzrušuje se jaksi k lítosti a neodpírá nám své milosti a mnohdy v náhradu za naši práci a boj dává nám chvíle vroucnější modlitby. Co více, sv. Augustin ujišťuje, že, »již to samo je modlitbou, působí-li nám to trpkost, že nemůžeme se modliti.«

Abys se vyhnul roztržitostem dobrovolným, odstranuj známé ti již překážky a umrtvuj se uvnitř i zevnitř, neboť jako kadidlo vůni svou vydává, je-li spáleno na řevavém uhlí, tak i modlitba tehdy vznese se k nebi, vychází-li z duše umrtvené.*)

Ke každé modlitbě připravuj se náležitě a proto hledej příhodný čas i místo — čas, abys zbytečně nespěchal — místo, abys byl vzdálen hluku zevnějšího. Pán Ježíš modlil se obyčejně v noci a o samotě; proto nám též doporučuje: »Když se budeš modliti, vejdi do pokojíka svého, zavři dvěře a modli se k Otci svému v skrytě« (Mat. 6, 6.), to jest uchyl se do pokojíku svého srdce a zamkni se s Bohem svým, zapomena na svět. Nejprospěšněji a nejlépe, tedy i pro kněze, jest modliti se v kostele, jakožto v »domě modlitby«, u nohou Pána přítomného ve svatostánku; tam také třeba uchýliti se každý den po poledni, abychom se tam pomodlili breviář neb růženec.

Před modlitbou postav se v přítomnost Boží, pros o světlo a oheň s hůry a nalaď duši na tón lásky, připomínaje si tajemství a dokonalosti Boží, a zároveň pokoř se hluboko a postav se zcela uctivě, pokud možno, kleč, opakuje za Abrahamem: »Budu mluvíti k Pánu svému, a čk oliv jsem prach a popel« (Jan 18, 27).

Dobře také je hned na začátku spojití se s Pánem Ježíšem a obětovati modlitbu jeho srdci prostřednictvím nejsvětější Panny. Svatá Gertruda, modlíc se jednou breviář v choru, pozorovala, že je tak pronásledována

*) Sv. František Sal.

nepatříčnými myšlenkami, že zvolala s bolestí: »Ó Pane můj, jaký užitek budu míti z modlitby tak roztržité?« V té chvíli zjevil se jí Pán Ježíš a ukazuje na své srdce, řekl: »Kolikrát ze slabosti lidské případnou na tebe roztržité myšlenky, poruč modlitbu svou mému srdci a ono doplní tvé nedostatky.« Mezi modlitbou bdi nad smysly, zachovávej mlčení, kroč výhonky obraznosti, odlétající každou chvíli v jiné strany, a obracej pozornost na to, co mluvíš neb rozjímáš. Práce to nemalá, časem velmi těžká, ale pamatuj, že sv. Terezie přirovnávala modlitbu k vytahování vody vědrem se studně. Odstraňuje cizí myšlenky, nepozastavuj se nad tím, odkud ony pocházejí a kam směřují, aniž válčí s nimi útočným bojem, neboť kdož bude se honiti za mouchami, které na nás dorážejí? Ale připomínej si, že rozmlouváš se samým Bohem, a že Pán Ježíš na tebe patří; tu zase obrať zrak na nejsvětější svátost, na kříž aneb na obraz anebo vzbud' střelnou modlitbu na př. Ježíši, Spasiteli, smiluj se nade mnou, dej, abych Tě viděl. Nechť rovněž neodstrašují tebe pokušení, jakých někdy za modlitby zakoušíš — jestiž to ovoce pokažené přirozenosti a zlého ducha, jimiž tě chce od modlitby odtrhnouti; zapuď je statečně, jako zahnal Abraham dravé ptáky, kteří chtěli urvati oběť položenou na oltáři a oběť, jakou chceš věnovati Pánu na oltáři srdce, zůstane netknuta. Nejlepší zbraní v takovém případě jest vzbuzování lásky, jakož i jiných ctností. Zvláště když trápí tě ošklivé představy, dobře jest si představit, že hledíš na Nejsvětější Hostii vystavenou v monstranci.

Přemahá-li tě spánek a usínáš-li na modlitbě, změň polohu těla, skloň se k zemi, vztáhni ruce ke kříži, otri oči studenou vodou anebo modli se hlasitě. Zpozoruješ-li, že dobrovolně odběhl jsi od Boha, pokař se a vzbud' lítost, než neopakuj modlitby, ale buď od té chvíle bdělejší a horlivější! Po každé modlitbě

odprošuj Boha, že jsi tak nevěrně těžil z jeho milosti a obětuj všechno srdci Ježíšovu. Zdaž činil jsi tak dosud?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, jak jsi dobrý, že dovoluješ mi mluvit k Tobě, neboť kdo jsi Ty a kdož jsem já? Díky Ti, že jsi nezavrhl mé modlitby, tak nedbalé, tak roztržité, tak nedokonalé. Ó nezavrhuj jí ani nadále, nýbrž očišťuj ji a posvěcuj, aby jako vonné kadidlo vznášela se před trůn Tvůj a zjednávala milosrdenství Tvé mně i jiným duším.

Rozjímání XXXIV.

Modlitba v duchu Kristově.

VIII. S pobožností srdce.

I. Třeba se modliti se srdcem pobožným čili rozehrátým láskou k Bohu, neboť ze srdce jde žár modlitby, podle lásky srdce oceňuje Bůh modlitbu, jak řekl sám ústy proroka: Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jeho daleko jest ode mne (Is. 29, 13). Jaké srdce líbí se Bohu? Hle, srdce čisté a zároveň pokorné, neboť v takovém srdci Bůh sám přebývá láskou a modlitbu takového srdce vyslyší. — Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou — v modlitbě. Takovými jsou svatí; proto také jejich modlitba je tak sladká, tak dokonalá, tak účinná.

Zajisté ne nadarmo slibuje apoštol: Nejmilejší, jestliže by nás srdce naše netrestalo, máme doufání k Bohu, a začkoli prositi budeme, vezmeme od něho (1. Jan 3, 21). Svatí — praví bl. Jan Maria Vianney — tak se potápějí v modlitbě, jak ryba ve vodě, neboť jsou zcela Bohu oddáni; v jejich srdci není rozdělení.

Za to však člověk hříšný zakouší obyčejně v modlitbě nechuti, trudnosti, výčitek svědomí a různých pokušení. Zdaž má proto zanechat modlitby? Naopak, — modlitba jest poslední jeho záchranou a běda mu, pohrdne-li jí. Nechť modlí se tedy k Bohu jako onen marnotratný syn: »Otče zhřešil jsem,« — anebo jako onen setník: »Bože, buď milostiv mně hříšnému« aneb jako Magdalena modlitbou srdce a tiché slzy. Než modle se nechť přeruší a odhodí pouta hříchu, sic kdyby ústy volal: Bože, smiluj se, a srdcem lnul ke hříchu, sama modlitba byla by hříchem. Přinášej i ty, knězi, k modlitbě srdce očištěné a zkroušené, neboť takovým Bůh nikdy nepohrdne, a zároveň modlitbu srdce spoj s modlitbou činu, neboť správně poznamenal sv. Cæsarius: »Jak odvážíš se prositi o to, co Bůh slíbil, nesplníš-li toho, co Bůh nařídil?« Jak jest tomu u tebe?

Modliti se srdcem pobožným znamená dále cítiti v srdci oheň svaté lásky, jevíci se blahým vzrušením, tklivou slzou, vroucím západem a vzletem k Bohu. U svatých bývá ten oheň tak mocný, že sv. Stanislav Kostka musel přikládati studené obklady na rozpálená prsa, a sv. Filipovi Nerejskému dvě žebra vzhůru vystoupila.

Dobry Bůh dovoluje nám časem okusiti při modlitbě nebeských potěch, větší pak míru dává jich svatým; proto není divu, že jeden z nich — sv. Filip z Neri — volal: »Jdi ode mne, Pane, jdi ode mne, neboť jsem člověk smrtelný a nemohu snést toho nadbytku nebeských sladkostí.«

Pěkně o těch potěchách mluví bl. Jan Maria Vianney: »Modlitba toť vonná rosa, ale třeba modliti se s čistým srdcem, abychom cítili tu rosu. Modlitba jest předchutí nebe a nejvyšším štěstím člověka na zemi. Skutečný to med, který proniká duši a všechno v ní oslazuje. Po dobré modlitbě mizí smutek jako sníh před paprskem slunečním.«

Hle, zdaž vzrušení a slzy jsou důkazem dokonalé modlitby? Nikoliv, — neboť často ta citlivost pochází z vrozené něžnosti srdce a proto není vždy dílem lásky. Přihází se dokonce, že některá duše modlí se jakoby vroucně a citlivě, a přece její modlitba není Bohu milá. Příčina toho jest ta, že skutečná zbožnost záleží na rozechřání srdce láskou k Bohu a pocházející z toho ochotné vůle činiti všecko, čeho Bůh od nás žádá.

Často s tou ochotností spojují se potěchy vnitřní, jichž ovocem jest podivuhodná radost, síla a blaženost duše; a jsou časem tak hojné, že sdílejí se tělu, vždyť stávalo se mnohdy, že svatí při modlitbě vznášeli se nad zemí, plní nadšení. Pocházejí-li tyto potěchy od Boha, jsou darem sladkým a cenným, za který Pánu Bohu děkovati a z kterého pro posvěcení duší kořistiti náleží.

Dovoleno též o ně prositi, jen když netoužíme po nich dychtivě a podrobujeme se vůli Boží. Jsouť ony obyčejně pokrmem duší dokonalých a to neustavičným; často však krmí jimi Bůh duše slabé a začátečnické v jeho službě jako dítky malé prsou svých, aby je přivedl k pohrdání potěchami světskými. Totéž přihází se i kněžím; a jako Pán Ježíš uvedl nejprve učedníky své na Tábor a potom do Gethsemany, aby pohled na slávu připravil je na slabost a ponížení, tak Bůh obdařuje časem kněze svými něžnostmi v prvních letech jeho služby, aby jej tím způsobem přivedl na cestu kříže a na cestě té udržel.

S druhé strany může býti modlitba dokonalou, třeba neposkytuje duši žádných potěch, nýbrž s velikou vyprahlostí jest sloučena. Jak se tu zachovati?

II. Vyprahlost na modlitbě jeví se tím, že člověk nemůže myšlenek sebrati ani citů roznítiti, čímž jeho modlitba jest pro něho velice obtížná a nesnadná. U vyšším stupni cítí velikou ochladlost, bázeň a nechut

k věcem duchovním, protože se mu zdá, že jej Bůh pro hříchy zavrhl a vyplňuje na něm kletbu vynesenou na lid israelský: Budiž nebe, kteréž nad tebou jest, měděné, a země, po kteréž šlapeš, železná (Deut. 28, 23.). Časem mezi modlitbou strhují se též násilná pokušení, jako na př. k nevěře, zoufalství, nečistotě, nenávisti, takže se duši zdá, jakoby byla skoro v pekle.

Což jest příčinou takové vyprahlosti? Mnohdy chvilkovou nechut a chladnost na modlitbě působí choroba fysická, zvláště nervová a žaludeční, jindy zase utrpení mravní, zejména bolestné zklamání neb pronásledování od lidí.

Častěji provinění duše, zejména pýcha, lenost duševní, náklonnost k potěchám pozemským, neumrtvenost žádostí, příliš zaměstnání zevnějších, opomíjení pobožností, především pak hříchy všední dobrovolně páchané vyvolávají podobný stav, protože ničí vnuknutí Boží a svaté city a za to rodí pochmurnost, chlad a vyprahlost.

Časem ta vyprahlost jest dílem satana, který jest úhlavním nepřitelem modlící se duše a proto snaží se buď ji rozptýliti anebo znechutiti jí modlitbu anebo pokušeními ji zastrašiti.

Mnohdy konečně Bůh sám to dopustí, aby buď pokáral duši za ochladlost zaviněnou a dobrovolné nevěrnosti, anebo aby ji udržel v pokoře, anebo aby zkusil její stálost a rozmnožil zásluhy.

Co činiti v takovém stavu? Především náleží poznati, co zavinilo nechut a omrzelost při modlitbě. Je-li příčinou choroba fysická, náleží starati se o vhodný lék aneb potřebnou úlevu — pakli utrpení mravní, náleží hledati útěchy u Boha i u lidí. Svatá Teresie radí nenamáhati se v ten čas dlouhou modlitbou, ale za to obíratí se více duchovním čtením a skutky milosrdenství.

Je-li vyprahlost následkem lenosti a nevěrnosti naší, třeba se hluboko pokořiti a odprositi Pána Boha v žalostné zpovědi a kdyby ten stav trval delší čas, vykonati několikadenní exercicie.

Je-li vyprahlost nezaviněna, náleží pokládati ji za zkoušku od Boha a nepřerušovati ani nezkracovati modlitby, nýbrž pamatovati, že podstatou pobožnosti nejsou potěchy, nýbrž oddání se vůli Boží, a že ta modlitba jest nejlepší, ve které plníme vůli Boží; žádá-li tedy Pán Bůh od nás modlitby vyprahlé, obětujme mu vyprahlou, ale přejme si, aby byla vroucí. Taková modlitba jest milá Bohu a duši prospěšná, protože spojena jest s obětí. Sv. František tvrdí, že »jedna unce modlitby v čase vyprahlosti více má ceny před Bohem, než-li sto liber v čase potěchy.« — Hle, modlitba Pána Ježíše v zahradě byla nejdokonalejší a přece k té modlitbě družila se nejstrašnější vyprahlost.

Tou cestou šlo rovněž mnoho svatých. Tak na př. sv. Bernard sám o sobě praví: »Vyschlo srdce mé, ssedlo se jako mléko, stalo se jako země bez vody, nemohu se pohnouti k pláči — tak tvrdé mám srdce. Nechutná mi zpívati, není mi milo čísti, nemám útěchy z modlitby.« (Ser. 54 in Cont.); a přece muž svatý neustával se modliti.

A což činiti, je-li mysl naše mezi modlitbou trápena roztržitostmi a pokušeními a srdce chladné jako led? V takovém případě třeba státi pokojně před Bohem »jako vojín přede dveřmi paláce neb jako socha v královské zahradě.« Patř, praví vhodně sv. František Sálesský — kolik dvořanů jde každý den do pokojů královských bez naděje na rozmluvu s králem, ale jenom proto, aby pohlédl na ně a aby mu složili hold svůj. Tak i ty jdi k modlitbě jedině proto, abys sloužil Bohu a ukázal Bohu svou věrnost. Když promluví k tobě potěchou vnitřní, děkuj mu za to; nepromluví-li a bude-li se stavěti, jakoby tebe neviděl,

stůj pokojně před jeho přítomností, a dříve neb později pohlédne a odmění. Dobře jest v takovém stavu pohlížeti okem lásky na kříž neb na nejsvětější svátost, aneb i líbati kříž a při rozjímání pomáhati si knížkou. Sv. Karel pohlížel rád při modlitbě na obraz, představující Pána Ježíše v zahradě a mnohdy kleče před ním bičoval se nelítostně.

Nejlépe jest při modlitbě vyprahlé vzbuzovati akty obětování se Pánu Bohu a shodování se s jeho vůlí. Tak činil sv. František Sálesský a sám to vyznal: »Co se mne týče, přijímám spokojeně všechno, co mi Pán sesílá. — Přijímám-li útěchy, celuji pravici jeho milosrdenství — zakouším-li vyprahlosti a roztržitosti, celuji levici jeho spravedlnosti . . . Kdo má zálibu v modlitbě z lásky k Bohu, ten chce jenom to, co Bůh chce.«

Tak číň i ty, knězi. Můžeš však prositi Pána, aby se nevzdaloval od tebe, nutě ho s učedníky: Pane, zůstaň se mnou, neb se připozdívá, — neboť temnota a ochladlost mou duši obestírá, vzdálíš-li Ty ode mne svou přítomnost. Můžeš i v čase vyprahlosti prositi pokorně s pobožným mistrem: »Ó, Ježíši, útěcho putující duše, přijď, přijď, neboť bez tebe není dne veselého ani hodiny, neboť Tys mým veselím a bez Tebe pusto v domě mém.« *)

Trvá-li vyprahlost déle, radí sv. Filip Nerejský následovati žebráka a se vztaženou rukou jíti k srdci Ježíšovu, tu zase k Nejsv. Matce, k andělu strážci a k svatým Páně a prositi o drobkou duchovní potěchy. Když sv. František Salesský byl na studiích v Paříži, zakoušel po delší dobu veliké vyprahlosti duševní spojené s různými pokušeními a s bázní rovnající se téměř zoufalství. Zejména týrala jej ta myšlenka, že všechno, cokoliv činí, jest Bohu nemilým, protože již jest předurčen k zavržení. Jednou, když ta pokušení byla násilnější, uchýlil se do kostela sv. Štěpána de

*) O násl. Ježíše Krista III. 21.

Près a vrhnuv se na kolena před obrazem Bohorodičky, prosil za její přímluvu o milost, aby aspoň na zemi miloval Boha z celého srdce, nebude-li ho moci milovati na věčnosti. Zároveň cdřikal zbožně tu modlitbu »Vzpomeň, ó nejdobrotivější Panno.« Sotva ji skončil, ihned zakusil, jak účinná jest pomoc Bohorodičky, neboť pokušení prchla, a jinoch nabyl bývalé pohody duševní.

Jaké byly doposud tvé modlitby? Zdaž nebylo v nich zaviněné vyprahlosti?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó, Pane, i já musím zvolati s prorokem: Zvadl jsem jako seno a vyschlo srdce mé, takže z něho ani slzy lítosti ani krůpěje modlitby vytlačiti nemohu; všechno pak vinou mou. Správno zajisté, že odpíráš mi rosu nebeské potěchy, když já tolikráte odepřel jsem poslušnost k Tvé milosti. Než nyní, ó Pane, spust tu rosu na vypálenou duši mou, nechť ona vydá ze sebe květ srdečné modlitby, který by se ustavičně obracel k srdci Tvému.

Rozjímání XXXV.

Modlitba v duchu Kristově.

IX. Modlitba rozjímavá.

Čteme v evangeliu, že Pán Ježíš někdy celé noci strávil na modlitbě, a ta modlitba byla nejdokonalejší meditací a kontemplací. On též prikazoval učedníkům, aby se uchylovali na místa osamocená a odpočívali maličko, modlíce se. Modlitba prosebná a všeobecné rozvažování pravd Božích jest nutno k spasení, a kde toho není, tam úpadek duše jest jistý, na což naříká si již prorok: Zpuštěním z pustne všecka země, neboť není žádného, kdo by to rozvažoval srdcem. (Jer. 11, 12.)

Rozjímání v užším slova smyslu jest nutno v obyčejném pořadu věcí k dokonalosti, a to každému křesťanu, tím spíše tedy každému knězi. Sám Duch svatý nazývá šťastným toho, který přemýšlí v zákoně Hospodinově dne i nocí (Z. 1, 2.), jako neméně slaví Nejsvětější Pannu za to, že všechna slova zachovávala, ukládajíc je v srdci svém a Marii, sestru Lazarovu za to, že rozvažujíc slova Spasitelova, nejlepší částku vyvolila. Jak tato praxe drahá jest církvi, patrnó z toho, že sv. Otec Benedikt XIV. udělil odpustky plnomocné všem těm, kteří by po celý měsíc každodenně aspoň půl hodiny anebo nejméně čtvrt hodiny rozjímali a při tom naplnili obyčejné podmínky.*)

Co se týče kněží, doporučejí jim vroucně světové a mistrové duchovní rozjímání, slibující nebe tomu, kdo každý den aspoň čtvrt hodiny pravdy Boží rozvažuje. Co více, sv. Karel Boromejský nesvětil takového alumna, který se nevpravil do té praxe, a jeden ze sněmů XIX. století neváhal prohlásiti: *Nullum sacerdotem iure sperare posse, perseveraturum se usque ad finem aut copiosos fructus laturum in Christi ecclesia, qui quotidianam meditationem negligere assueverit, neque assiduam cum Deo coniunctionem fovendam curet**)*

Neboť čím jest rozjímání pro kněze?

Hle, předně světlem pro duši. V tom světle poznává on dokonaleji pravdy, výroky a díla Boží a z toho učí se vroucněji milovati Pána Boha a plniti věrněji jeho vůli. V tom světle poznává lépe sebe, to jest své slabosti a nedostatky a tak nabývá hlubší pokory; neboť rozjímání jest zároveň zrcadlem duše. Kterýž kněz nepotřebuje volati k Bohu: *Noverim Te, nove-*

*) Constit.: Quemadmodum ze dne 16. prosince 1746.

***) Conc. prov. Cincinnati. II. z r. 1858.

rim me! Věděli o tom svatí, odkud čerpali nadpřirozenou moudrost; proto netoliko prosili s prorokem: »Dejž mi rozum a zkoumati budu zákon tvůj (Ž. 118, 34.); ale sami vyznávali, že hlavně z rozjímání čerpali svou moudrost a mnohdy spletité úlohy kladli před Nejsvětější svátostí anebo u stop Nejsv. Panny.

r. 2 Rozjímání jest pokrmem duše, a jako ten, kdo by přijímal pokrm po několika dnech, oslábl by na silách, tak duše kněze nikdy anebo zřídka zaujatá modlitbou vysychá, umdlévá, sil pozbývá, snadno znechucuje si práci a podléhá v pokušeních jako vojín nemající zbraně a přepadnutý od nepřátel; neboť rozjímání jest zároveň zbraní duše, a dokonce dle slov sv. Vincence a Paulo duši duše, protože dává jí hybnost a sílu. Kterýž kněz nepotřebuje té síly?

Rozjímání jest ochlazením duše; a jako květy a rostliny, které zahradník každý den polévá, pěkně kvetou a rozvíjejí se, kdežto však vadnou a schnou, voda-li jich nesvlažuje, tak duše knězova oživená rozjímáním stává se pěkným květem vydávajícím vůni Bohu i lidem usychá však v úpalu starostí a zaměstnání, nedostává-li se jí té rosy nebeské. Kterýž kněz nepřesvědčuje se o tom na sobě?

Rozjímání jest ohněm pro duši, rozpalujícím ji, aby běžela ochotně cestou Boží a byla hotova i k velikým obětem pro Boha. V přemýšlování mém rozpálil se oheň praví o sobě sám prorok (Ž. 38, 4.). Pramení z něho zápal kazatelský; neboť kdo umí dobře rozjímati, umí také dobře promlouvati o Bohu. Z toho pochází duchů poštolský, a správně řekl sv. Vincenc a Paulo: »Ukažte mi muže pravé modlitby, a já řeknu, čeho je schopen. Takový může říci s apoštolem: Všecko mohu v tom, který mne posiluje.«

Nic také divného, že svatí kněží tak si libovali v modlitbě rozjímavé. Sv. Kajetan věnoval jí osm hodin denně, sv. František Carraciolo denně sedm

hodin a to kleče před Nejsv. svátostí. Sv. Vincenc a Paulo, ač od svítání do noci stále byl zaměstnán, rozjímal ráno celou hodinu a to kleče pokorně na zemi, ve dne pak věnoval modlitbě volné chvíle, a mnohdy i noc na modlitbě ztrávil. Sv. František Saleský, ačkoliv obtížen správou diecese, ráno aspoň hodinu meditoval, na večer pak a nežřídko v pozdní noci odříkával část růžence s rozjímáním celou hodinu trvajícím. Musel-li časem zkrátiti meditaci, vynahrazoval to stálým obracením se k Bohu. Blahoslavený Jan Maria Vianney, ač neúnavný u vyučování katechismu a zpovídání, mnoho času věnoval na rozjímání, duchovní čtení a návštěvu Nejsv. svátostí; ostatně modlil se ustavičně vznášeje vzhůru srdce, z kterého svaté jiskry i uprostřed práce vylétaly k Bohu.

Vstupuje v šlépěje svatých služebníků Božích, miluj i ty, knězi, rozjímání, aby ti bylo chlebem vzdejší. Nevymlouvej se nedostatkem času, neboť zahabli by tě svatí výše uvedení kromě tolika kněží žijících; co více, sv. Vincenc a Paulo mohl by ti ukázati svého penitenta kněze de Gondi, který, ačkoliv byl vysokým úředníkem a měl četné styky se světem, každodenně jednu hodinu z rána a druhou k večeru oddával se rozjímání. Věnuj i ty této svaté věci každý den ráno aspoň půl, nejméně čtvrt hodiny, abys mohl právem říci s prorokem: *Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo*. Kdybys měl ráno pilnou práci na př. ve zpovědnici, rozjímej na večer, třeba bys musel zkrátiti čas spánku o půl hodiny, neboť dosti spánku bude v hrobě. Řekneš snad, že musíš jako katecheta oddávati se vědě anebo jako duchovní správce posluhování bližním; tož věz, že rozjímání jest také věda a to velmi vysoké ceny, a že o duši svou třeba ti především dbáti. Obvyklé zanedbávání meditace pochází z lenosti ducha a z nedostatku umrtvenosti. Snad jest tak i u tebe?

II. Ale jak a o čem rozjímati? Místrí duchovní a v jich čele sv. Ignác, dávají nám vhodné pokyny, kterých, jakožto známých, není třeba obširně vypočítávati. Dle metody sv. Ignáce, založené na hluboké znalosti ústrojí psychického a potřeb duchovních, skládá se každé rozjímaní ze tří částí: z přípravy, úvahy a závěru. Příprava záleží v tom, abychom napřed promyslili — možno-li ještě předcházejícího večera — předmět rozjímaní a před začátkem téhož naladili duši jako nástroj ku hře, to jest, abychom dali smyslům a obraznosti uzdu a upokojili v srdci hluk pozemských citů a tužeb, — dále abychom se postavili v přítomnost Pána Boha, vzdali mu nejhlubší čest, obětovali mu tu modlitbu, vyznali svoji nehodnost a zároveň svoji neschopnost a poprosili o milost za přímluvu Nejsv. Panny, andělův a svatých. Přípravy této nenáleží nikdy zanedbati, neboť jak správně řekl sv. Tomáš Aquinský »znamenalo by to postupovati nerozumně a pokoušeti Pána Boha, kdyby kdo očekával pomoci Boží a nespolutpůsobil s milostí dle sil v těch věcech, v nichž pracuje moha si sám pomoci.«

Má-li se rozjímati o nějaké události ze života Pána Ježíše, doporučuje sv. Ignác tak zvanou polohu místa čili představení si obrazu téže příhody, tak jakoby se v očích našich opakovala, aneb jakoby Pán Ježíš přímo k nám mluvil.

Rozjímaní samo zaujímá všechny schopnosti duše. Předchází úvahu, neboť ačkoliv cílem té modlitby jest působiti na vůli, to jest táhnouti člověka ke ctnosti či zdokonaliti ve ctnosti, tu přece vůle vybírá to, co jí rozum představuje, jak pravil sv. Tomáš: *Omnis actus voluntatis ex aliqua consideratione procedit, eo quod bonum intellectum est obiectum voluntatis.*

Za úvahy má duch náš pracovati, ale zároveň prositi o světlo nebeské; případně zajisté poznamenal

sv. Vincenc a Paulo, že jako světlo ohně, v němž poznáváme předměty v noci, liší se velice od světla slunečního, které ve dne zemi osvětluje a zúrodňuje; tak veliký jest rozdíl mezi našimi myšlenkami a myšlenkami vnuknutými od Boha. »Naše myšlenky a úvahy jako oheň v noci bledé osvětlují předměty; za to však světlo milosti, které vypouští ze sebe Slunce spravedlnosti, proniká srdce do hloubky, oživuje je a oplodňuje.«

S milostí Boží třeba však spolupůsobiti, neboť modlitba jest prací, — a jak praví Písmo sv., — umrtvením ducha. A co činiti, když někdo pro velikou únavu anebo bolest hlavy rozjímati nemůže? Na to odpovídá sv. Vincenc a Paulo: »Kdo nařiká na bolení hlavy, nechť přestane napínati smysly a chovaje se klidně, přijímá to, co mu Bůh vnukne, a nestará se o myšlenky, pobádající k vroucným affektům.« Takovému radí se přechísti meditaci a vzmoci se na střelné modlitby.

Rozjímání má býti netoliko theoretické a abstraktní, ale má též míti na zřeteli potřeby duše a budití v ní city čili akty víry, velebení, lásky, obětování se Bohu, pokory, lítosti atd.; z těch citů pak mají vznikati předsevzetí. Rozvažování samo podobá se jehle, do níž navlečena zlatá nitka, která jest spletena z citů a předsevzetí; — jehly jest třeba k šití, než kdyby chtěl někdo šíti bez niti, nadarmo by čas tratil, neboť ne jehla, ale nit drží; podobně rozvažování bylo by úplně neplodné, kdyby skrze zpytování svědomí a vhodné pocity nevedlo k předsevzetím. »Užitek z rozjímání — praví správně osvědčená učitelka modlitby sv. Terezie — nezáleží v tom, že duše myslí na Boha, nýbrž na vroucí lásce k němu, a té lásky nabývá se předsevzetím mnoho činiti a trpěti pro Boha.« Ta předsevzetí činí se buď mezi rozjímáním anebo na konci a mají býti pevná, pokorná, zvláštní a praktická, to jest přiměřená potřebám duše.

Rozjímání končí se modlitbou díků, obětování se, odprošování za nevěrnosti a prosby o milost k vykonání předsevzetí. Sv. Ignác doporučuje duchovní rozmluvu, obrácenou buď k Bohu Otci, buď k Pánu Ježíši, buď k Nejsv. Panně anebo k některému ze svatých; dobře též dodati: *Suscipe Domine - Anima Christi - Ave Maria - Sladké srdce Ježíšovo a p.*)*

Dle rady sv. Ignáce možno též užiti prostředků pomocných k meditaci.

První jest obyčejná kontemplace, neboť nadobyčejná čili vlitá jest výjimečným darem Božím. Meditace toho druhu záleží v tom, že připomenuvše si nějakou událost z evangelia a představivše si místo, pozorujeme jednající osoby, posloucháme jejich slova a rozvažujeme jejich činnost a z toho všeho vybíráme si kořist duchovní. Tento způsob hodí se dobře při pobožnosti růžence.

Druhý způsob jest upotřebení smyslů čili představení si pomocí obraznosti nějaké pravdy neb tajemství Božího a při tom buzení příhodných citů. Tím způsobem možno na př. spustiti se do pekla, patřiti na strašné muky zavřených, slyšeti zoufalé jejich nářky, cítiti pálicí je oheň a p.

Třetí způsob jest pozastavování se nad přikázáními Božími, ctnostmi, hříchy hlavními, povinnostmi kněžskými, schopnostmi duševními i tělesnými a p., spojené se zpytováním svědomí a případnými předsevzetími.

Čtvrtý způsob jest rozebírání jistých modliteb aneb úryvků z Písma sv., abychom z nich pomocí paměti, rozumu a vůle vydobyli pokrm a potěchu pro duši.

*) Dle této metody složena jsou rozjímání pro kněze O. Chaignona. V rozjímáních na všechny dni roku od O. Hamona nalézáme pořádek jiný, ale rozdíl není podstatný.

Tento druh modlitby hodí se zvláště tenkrát, když mysl jest unavena anebo rozptýlena.

Pátý způsob záleží v tom, že odříkávajíce nějakou ústní modlitbu, zastavujeme se kratince (jak praví sv. Ignác ab uno anhelitu ad alterum) nad každým slovem důležitějším, abychom lépe porozuměli tkvícímu v něm smyslu a vybavili z toho pro sebe nějaké poučení. Tento způsob přístupný jest všem, ano i lidem prostým.

Lépe jest užívati jisté metody, ale není radno řídit se jí otrocky; spíše jest třeba jíti za potřebami duše a za proudem vnuknutí Božích, a Deus, ubi vult, spirat. Sv. František Saleský postupoval tu velmi prostě. Tak na př. stával před Bohem jako dítě milující před otcem a patřil se svatou důvěrou v jeho obličej a proto mnohdy z jedné myšlenky, z jednoho slova modlitby Páně neb jiné čerpal podivuhodně vroucí a sladké pocity. Časem přistupoval k rozjímání jenom s tím předsevzetím: »Chci se líbiti velebnosti Tvé, ó Bože, a Ty čiň se mnou jak chceš a dej mi, co chceš«. Buď i ty podobného ducha!

Co do předmětu doporučí se kněžím především rozjímání o životě skrytém, veřejném, oslaveném a eucharistickém Pána Ježíše, jakož i o jeho umučení, jeho srdci a jeho matce, dále o dokonalostech Božích, tajemstvích víry, ctnostech a povinnostech kněžských, konečně o posledních věcech.

Každá meditace budiž zároveň přípravou ke mši svaté a k soudu Božimu, který dříve neb později čeká kněze. Kterak jsi konal dosud meditace?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Ty mi rozkazuješ, abych každodenně aspoň chvíli klečel u nohou Tvých, jako kdysi klečela Maří Magdalena v Bethanii, a rozvažoval Tvá slova a zároveň vnikal v srdce Tvé; ale já spokojuji se bláhovými výmluvami a vyhledávám si rozmanité

překážky, abych jen utíkal od Tebe a za to abych se vrhal do víru světa. Oč spíše zasloužil jsem výčitky, učiněné Martě, neboť ne tak pro posluhování Tobě v duších lidských, jako pro oddávání se věcem světským opouštím tebe a zanedbávám aneb zkracuji rozjímání. S hanbou musím vyznati, že věci světské více mi chutnají než duchovní. Než Ty změň srdce mé, abych od této chvíle mohl opakovati s prorokem: *Quam dulcia faucibus meis eloquia Tua super mel ori meo!*

Rozjímání XXXVI.

Modlitba v duchu Kristově.

V. Modlitba ústní. — Breviář.

I. Ústní nazývá se modlitba, vyjadřují-li ústa, co duch myslí a srdce cítí. Stojí ona nížeji než rozjímavá a dle sv. Tomáše Aquinského není naprosto nutná, ale jest shodná s potřebami přirozenosti lidské a užitečná. Sám Bůh k ní nabádá, neboť ve Starém Zákoně osvícený prorok takto o sobě praví: Hlasem svým volal jsem k Hospodinu, hlasem svým modlil jsem se k Hospodinu (Ž. 141, 2.) a takto před modlitbou prosí: Pozoruj hlasu mého, když budu volati k tobě (Ž. 140, 1.). Hospodine rty mé otevři, a ústa má budou zvěstovati chválu tvou (Ž. 50, 17.) V Novém Zákoně Božský Spasitel modlil se někdy ústně jako na př. při poslední večeři, v Gethsemaně a jindy; on též naučil lidi nejdokonalejší modlitbě ústní.

Takové modlitby sám rozum vymáhá, neboť jest záhodno, aby člověk netoliko duchem ale i tělem velebil svého Tvůrce. Takové také jest ústrojí přirozenosti lidské, že věci smyslné, a tudíž i slova modlitby, vyjadřovaná ústy, stávají se vzpružinou a povzbu-

zením ducha, jak pravil Pán škrze proroka: Z daliž nejsou slova má jako oheň a jako kladivo rozrážející skálu! (Jer. 23. 29). S druhé strany jest vlastností duše projevovati mocnější city slovy a znaky, o čemž svědčí prorok David: »Rozveselilo se srdce mé, a zplesal jazyk můj.« (Ž. 15, 9.)

Modlitba ústní přináší duši nemalé užitky, neboť budí v ní zbožnost; a zvláště tenkrát, když duše jest rozervaná neb vyprahlá, pomáhá velice k sebranosti mysli a zahřátí srdce, tèm pak, kteří nemohou rozjímati, jest nezbytna.

Jaká tedy vděčnost náleží Kristu Pánu, že nás naučil modlitbě ústní, zvané proto modlitbou Páně! Jest to modlitba vskutku Božská co do původu svého, a co do obsahu nejdokonalejší, protože ku podivu krátká, ku podivu prostá, ku podivu bohatá na nejvznešenější myšlenky a mající ohled na všechny lidské potřeby. Začínáme ji obracejíce se plni důvěry a lásky k Otci svému, kterýž jest v nebesích, a potom prosíme o oslavení jeho jména, o rozšíření jeho království, to jest církve svaté na zemi a života nadpřirozeného v duších — dále o milost plniti jeho vůli a to tak věrně, jako ji plní andělové v nebi, — o chléb ve zdejší, čili o všecko to, co slouží k zachování života, jakož i o chléb nebeský, kterým jest slovo Boží a nejsvětější svátost, — konečně o odpuštění nám vin a naklonění srdce našeho, abychom rovněž odpouštěli svým vinníkům, a o oddálení od nás pokušení, do nichž bychom měli upadnouti, a za odvrácení všeho toho, co jest škodlivu duši i tělu, čili od zla v životě časném i na věčnosti. Jak tedy slušno, abychom tu modlitbu odříkávali co nejčastěji a vždy s pozorností a nábožně. Nechť i každý kněz tak činí a časem modlitbu Páně volí za předmět rozjímání.

Za ní jdou ty modlitby, které církev odříkávat nařídila, kterých ve své liturgii používá a k nimž od-

pustky připojila. Především doporučuje církev pozdravení andělské a ty modlitby, v nichž ono přichází, jako »Anděl Páně«, růženec a korunky; tu zase povzbuzuje konati novény, odříkávati litanie, účastniti se veřejných pobožností a schválených od ní bratrstev. Radí se všechněm, aby nebrali na sebe příliš mnoho modliteb bratrských a vůbec modliteb ústních, pamatující na zásadu: lépe méně a dobře. Není však zbožného kněze, který by neodříkal denně částky růžence, nectil srdce Ježíšova, nekonal denní návštěvy Sanctissimi a týdenní adorace.

Povinnou modlitbou každému knězi jest breviář; neboť již ve XIII. století IV. sněm lateránský za Innocence III. nařídil, ut *divinum officium nocturnum pariter et diurnum studiose ac devote celebretur*. Právnem církev tak ustanovila; neboť bylo-li řečeno kněžím Starého Zákona: *Ecce nunc benedicite Dominum omnes servi Domini, qui statis in domo Domini. In noctibus extollite manus vestras in sancta et benedicite Dominum.* (Ž. 133, 1.—2.); oč spíše na kněžích Nového Zákona leží povinnost, aby kromě oběti mše svaté skládali Pánu »*sacrificium laudis*«.

Breviář jest mimo to modlitbou nejdokonalejší. Neboť kdo se tu modlí? Kněz, a tedy netoliko anděl pozemský, ale sluha, posel a zástupce Krista Pána. Ke komu se modlí? K Bohu v Trojici svaté jedinému. S kým se modlí? S Kristem Pánem, jakožto Spasitelem a prostředníkem lidstva, jakož i s církví vítěznou, bojující a trpící. V čím jménu se modlí? Ve jménu vlastním i celé církve; správně zajisté řekl sv. Jan Zlatoústý: *Sacerdos pro universo terrarum orbe legatus apud Deum et deprecator intercedit* (De sacerdotibus 6.). Za jakým účelem se modlí? Aby velebil, děkoval, vzýval a odprošoval a to netoliko za sebe, ale za celé lidstvo. Kdy se modlí?

V tom právě čase, kdy tolik lidí uráží Pána Boha. Jak se modlí? Slovy Boha samého a při tom výrazy, které církev sama složila; proto právem nazval sv. Bernard breviář »listem církve projevujícím city jejího srdce a psaným k ženichu Kristovi.«

Konečně jest to modlitba nejužitečnější, opravdová pokladnice církve, takže dle sv. Alfonse z Liguori po oběti nejsvětější nic není, z čeho by bylo možno získati více bohatství duchovních a že sto jiných modliteb nezastoupí této modlitby kanonické.

Zdaž kněží polští modlí se breviář? Modlí se, neboť aspoň v našich diecesích minuly ty časy josefinismu, kdy sami professoři takto poučovali alumny: »Breviář není pro vás, nýbrž pro mnichy.«

Zdaž odříkávají jej pozorně a pobožně? Ne všichni neboť vyskytují se tací, kterým tato povinnost zdá se příliš velikým břemenem, takže je nesou neradi; a více jest takových, kteří odříkávají breviář bez pozornosti, bez úcty, bez zbožnosti. Jest to chybou? Jest, neboť jak praví Doctor Angelicus: *Non est absque peccato, quod aliquis orando evagationem mentis patiatur; videtur enim contemnere Deum, sicuti si alicui homini loqueretur et non attenderet ad ea, quae ipse profert* (Sum. 2., 2. qu. 83, a. 13.) Kárá též takového kněze sněm tridentský: *Quid est voce psallere, mente autem domum aut forum circuire, nisi homines fallere et Deum irridere* (Cap. 6. de hor. can.). Ale to se týká roztržitostí dobrovolných, kdežto nedobrovolné nejsou hřichem a zásluhy nám neodnímají. Praví dokonce sv. Tomáš: *In spiritu et veritate orat, qui ex instinctu spiritus ad orandum accedit, etiamsi ex infirmitate, aliqua mens post modum evagetur* (2., 2. qu. 83, a. 4.). Skutečně slabost naše jest tak veliká, že mezi modlitbou musíme stále zaháněti cizí myšlenky.

Tak i ty čiň, maje za heslo ta slova: Orabo spiritu, orabo et mente; psallam spiritu, psallam et mente (1 Cor. 14, 15.)

A jak zachovati pozornost při modlitbě ústní?

Spisovatelé duchovní podávají především tři způsoby První záleží v tom, že se pozastavujeme u významu výrazův, které ústa pronášejí. Tento způsob, ačkoli přístupný všem, jest nejméně dokonalý, protože zbytečně roztrhává pozornost a nedovoluje hlubším citům se rozvinouti. Druhý způsob záleží v tom, abychom se udrželi — pokud možno — v nejhlubší sebranosti a budili v sobě city živé víry a lásky bez ohledu na to, zda tyto city hodí se k slovům, která právě ústa vyjadřují.

Tento druh pozornosti směřující spíše přímo k Bohu než k slovům, jest velmi užitečný při odříkávání růžence neb breviáře, zvláště pro ty, kteří významu slov nerozumějí. Třetí a nejdokonalejší způsob spojuje sjednocení se s Bohem skrze všeobecné city lásky s pozorností obrácenou na jednotlivé úryvky, a tak zároveň přeměňuje modlitbu ústní v modlitbu rozjímavou.

Pokud se týče breviáře postačí k naplnění povinnosti, vyslovuje-li kdo každý výraz náležitě a má všeobecnou intenci velebiti Pána Boha; ale nemáme se tím spokojovati, nýbrž spíše býti pozornými na jednotlivá slova a vzbuzovati aspoň tu a tam vhodné city.

Zdaž jest podobná pozornost u všech kněží? Nikoliv, — právem také tvrdí jistý spisovatel duchovní, že breviář jest jednou z těch činností, v které vlažný kněz dopouští se nejčastějších provinění, a že dle toho lze poznati svatého kněze, odříkává-li po dlouhých letech kněžství pozorně a pobožně tuto povinnou modlitbu.

Jak ceníš si officium divinum, a jaká jest u tebe pozornost?

II. A co máš činiti, knězi, aby odříkávání breviáře bylo dokonalé?

Pokládej si to za veliké štěstí, že tě církev k takové modlitbě zavazuje, a neosvobozuj se od ní, leda že z velice důležité a neodkladné příčiny, ačkoliv svatí ani v chorobě si mnohdy nehověli. Nikdy též nenaříkej, že breviář jest příliš dlouhý, třeba bys jej musel odříkávati pozdě v noci.

Znej dobře rubriky breviáře a pokaždé vyhledej si napřed připadající officium.

Vybeř si k tomu pokojné místo, nejlépe v kostele před Nejsvětější svátostí, a čas odpolední, zachovávaje, pokud možno, denní pořádek a kořistě z každé volné chvíle. Měj též ten zvyk pravidelně anticipovati Matutinum cum Laudibus.

Před započatím modlitby uklidni duši, zmítají-li jí cizí myšlenky nebo mocnější city, vzbud dokonalou lítost (zvláště kdyby svědomí něco vytýkalo), vzbud úmysl obecní a zvláštní, postav se v přítomnost Boží a odříkej zbožně, možno-li, kleče: *Aperi Domine*, abys si vyprosil milosti Boží a spojil se s Pánem Ježíšem modlícím se za nás.

Modli se s uctivostí vnitřní i vnější, a tedy nikoliv sedě pohodlně (leda někde ve vlaku), ani leže (leda v případě slabosti), ani běhaje prudce, ani rozmlouvaje chvilkami s lidmi.

Jednotlivá slova vyslovuj výrazně, netoliko myslí, ale i ústy, vystříhaje se přílišného spěchu a nepotřebných přestávek; abys pak při odříkávání žalmů vzbuzoval odpovídající pocity, hled porozuměti hlubokým jich významům.

Kdykoli vysloviš jméno *Ježíš* anebo *Sláva Otci* atd., skloň pokorně hlavu a k *Paternoster* klekni, modlíš-li se stoje.

Roztržitosti tlačící se do duše stále zaháněj a byly-li by silny, aneb vyprahlost tě napadala, sbírej

mysl a zahřívej srdce nějakým affektem aneb střelnou modlitbou, tu zase pohledem na kříž anebo na příbytek svátostný, — představuje si, že Pán Ježíš s kříže neb z Hostie na tebe patří, anebo přenášeje se myslí do nebe před stolicí Beránkovu, k nohám Nejsvětější Panny a mezi zástup blahoslavených.

Na konec odříkej vždy kleče *Sacrosanctae*, vykonej krátké zpytování svědomí a odpros Pána Boha za nedbalost anebo nedostatek umrtvení.

Jsi-li zavázán k chóru, chovej se v něm tak, jako bys byl uprostřed andělův a svatých; rovněž také rád zpívej svaté písně, následuje sv. Augustina, jehož zpěv žalmů k slzám dojímal.

Vzorem v odříkávání modliteb ústních buďtež ti svatí kněží.

Svatý Karel i tenkrát, když stal se kardinálem a arcibiskupem, odříkával breviář kleče a s odkrytou hlavou, neodvraceje očí od knížky a shoduje se — pokud bylo možno — s určenými hodinami.

Sv. Ignác Loiola s takovou vroucností ducha odříkával kněžské hodinky, že mnohdy hojnost slz tlumila slova a nutila jej, aby přerušil žalmy, a dokonce slzy hojně prolívané oslabily jeho zrak.

Na kolenou modlil se vždy sv. Vincenc Paulánský; mimo to po společných modlitbách v chóru a po celodenní meditaci odříkával litanie o jménu Ježíš a čítával Nový Zákon. Mimo to jda za dne kolem kostela, vcházel dovnitř a padal tváří na zem a slyše hlas zvonu k **A n d ě l P á n ě**, i uprostřed davu anebo v paláci královském klekal k modlitbě.

Blahoslavený Jan Maria Vianney zachovával všechny pobožnosti doporučené od církve a patřil k třetímu řádu sv. Františka, jakož i do několika bratrstev. Breviář odříkával kleče, s velikou sebraností a ve spojení s Pánem Ježíšem; aby pak usnadnil si to sjednocení, vztahoval ke každé části breviáře jinou část

umučení Páně; při jitřní na př. uctíval Ježiše v zahradě umdlévajícího při pohledu na kalich utrpení, při Chválách na jeho krvavý pot, při hodině první na jeho odsouzení k smrti, při hodině třetí na cestu křížovou, při hodině šesté na jeho ukřižování, při deváté na jeho smrt, při nešporách na snění jeho s kříže, při kompletáři na uložení jeho do hrobu.

Nevyrovnatelným v zálibě v modlitbách ústních byl sv. Patrik, apoštol Irska, neboť říkával denně sto padesát žalmů Davidových se všemi hymnami v breviáři a se dvěma sty modlitbami; noc pak rozdělával na tři doby a v první odříkával sto žalmů a při tom desetkrát klekal, — v druhé odříkával ostatní žalmy, ponořen jsa ve studené vodě až po krk a maje ruce i oči obráceny k nebi, — v třetí trochu odpočíval uloživ se na tvrdém kameni.

Ó jak tento světec zahanbuje naši lenivost a změkčilost!

Jak odříkával jsi dosud breviář a ústní modlitby? Zdaž nezapomínáš kdy na částku růžence a krátké modlitby?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Očisti, Pane, srdce mé i ústa má, jako jsi očistil žhavým uhlem rty proroka Isaiáše, abych od nynějška pozorně a nábožně odříkával každou modlitbu a byl skutečně andělem pozemským velebícím jméno Tvé.

Rozjímání XXXVII.

Modlitba v duchu Kristově.

XI. Modlitba citová a neustálá.

I. Modlitba citová (*o r a t i o a f f e c t i v a*) jest povznesení duše k Bohu pomocí citů srdce a úkonů vůle. V pravdě i rozum tu působí, ale rozvaha není vyvinuta, zvláště na začátku, ale vůle má hlavní

úlohu; ona totiž působením milosti Boží dychtí po Bohu, aby mu projevila svou lásku a oddala se zcela jeho vůli.

Taková modlitba zaujímá prostřední místo mezi meditací a obyčejnou kontemplací zvanou od theologů činnou sebranností. Přístupna jest zvláště těm, kteří na ohništi srdce udržují nevyhaslý žár lásky, tak že nepotřebují veliké práce, aby za přiměřeného působení Božího rozdmýchali silnější plamen. Tu již pouhé připomenutí dokonalosti Božích aneb některého tajemství víry postačí k rozehřátí a vyvolání svatých pocitů, které projevují se obyčejně střelnými modlitbami.

Tak na př. je-li duše sebrána a představí si Spasitele na kříži, tu cítí, jak povstávají v jeho nitru různé pocity: lásky, vděčnosti, naděje, lítosti atd. Chtěla by býti ukřižována s Pánem a umříti pro něho. Vrhá se pod kříž, prolévá slzy, celuje rány Páně, sbírá tekoucí z nich krev. Přála by si míti lásku ne jednoho Serafína, ale všech duchův nebeských, by se jí mohla odplatiti aspoň částečně za lásku nekonečnou, tu zase bolest všech kajících, aby dala náhradu Pánu Ježíši za hříchy své i cizí; a poněvadž to jest nemožno, proto cítí v sobě bolestnou ránu a jest jaksi opojena láskou.

Užitky modlitby citové jsou velmi hojné. Předně jest ona velice lehká. I nejprostší duše jsou jí schopny; nechť roznítí je jen čistá a vroucí láska k Pánu Bohu, a dovedou strávití celé hodiny v sladké rozmluvě s ním. Netřeba tu hlubšího vědění — stačí, pozná-li duše dobrotu Boží a vlastní nouzi; vždyť sv. František z Assisi obyčejně jen opakoval slova: »Bůh můj a mé všechno«, a přece modlil se dokonale. Ovšem znalost věcí Božích velice napomáhá k roznícení ohně lásky; poněvadž však lidé učení jsou příliš náchylni k bádáním rozumovým a k samolibosti, proto méně

obracejí pozornost na city srdce a snadno chladnou ve zbožnosti, vyžadující mnoho pokory a prostoty. A to nám vysvětluje, proč podobnou modlitbu častěji lze nalézt u lidí prostých než učených, častěji u žen než u mužů. Pro nemocné jest tento druh modlitby nejpřístupnější a nejužitečnější.

Za druhé modlitba citová směřuje přímo k roz-nícení lásky Boží; poněvadž pak láska spojuje duši s Bohem, dává jí velikou sílu a obohacuje ji zásluhami, proto duše odnáší z takové modlitby značné užitky. Rozvažování pravd Božích osvěcuje rozum a tím zároveň léčí hlavní jeho nemoc — nevědomost; než co platno znáti své povinnosti, nechce-li vůle slabá a lenivá jich plniti; třeba tedy ji posílniti a k činu rozehráti, a to právě jest úkolem modlitby citové.

Kromě toho taková modlitba probouzí v duši vroucí touhu shodovati se vždy a všude s vůlí Pána Boha, rozšiřovati jeho chválu, rozmlouvati s ním, umrtvovati se z lásky k němu, hledati samotu, navštěvovati Nejsv. Svátost, přistupovati k sv. přijímání a pracovati pro spásu duší. Proto také tvrdí spisovatelové duchovní, že ona více přispívá k posvěcení duší než jiné druhy modlitby, — že často spojuje se s vyššími stupni modlitby rozjímavé čili kontemplace, tudíž i s nadobyčejnými dary, jako na př. s darem slz, darem sladké a milostné rozmluvy s Bohem, s darem velikých potěch duchovních, s darem vroucích plamenů lásky atd.*)

A jak zabrati se do takové modlitby ?

Především třeba se náležitě uzpůsobiti; k tomu pak přispívá: důvěra v Boha, pokora, očistění srdce, zkrocení sebelásky, zalíbení v kříži. Třeba též hned na počátku modlitby oddati se zcela Pánu Bohu a míti upřímné předsevzetí, že projevíme mu svou lásku a

*) Čti sv. Františka Sal. *Traité de l'amour de Dieu.*

sjednotíme se s ním, nedbajíce všelikých roztržitostí, vyprahlosti a pokušení.

Ke vzbuzení svatých citů velice pomáhá krátká úvaha o lásce Boží jevící se zvláště v jeslích, na kříži a v tajemství oltářním, jakož i časté modlitby střelné. To právě bylo oblíbeným zvykem světců. Tak na př. sv. Ignác, mučovník, říkával: Ó Ježíši můj, má lásko; sv. Leonard da Portu Mauricio: Ó Ježíši můj, milosrdenství; sv. František Paulanský: Ó Dobroto, nesmírná Dobroto; sv. František Xaverský: Ó můj dobrý Ježíši, ó můj Stvořiteli; sv. František Salesský: Nechť žije Ježíš; sv. Vincenc a Paulo: Ve jménu Božím; sv. Alfons Liguori: Ó Matko má, Maria atd.

Zvol si i ty, knězi, nějakou modlitbu střelnou a oblib si modlitbu citovou, vzbuzuje často city velebení, díkůčinění, pokořování se a obětování se Pánu Bohu; ale vystříhej se bludů, jakých dopouští se v ní mnohdy duše nezkušená, zejména, že ochutnavši sladkých citů, není tak schopna dobrých skutků, a zvláště úmorných zaměstnání a povinností stavu, že přeceňujíc chvilkový zápal, příliš snadno pokládá se za dokonalou v lásce, že vlastní touhu má často za vnuknutí Ducha svatého.

Jak dělo se dosud v duši tvé?

II. Pán Ježíš vyzývá nás, abychom se modlili vždycky a neustávali (Luc. 18, 1.). Právem toho Pán žádá, neboť co jest život každého člověka, a zvláště každého kněze? Stálý boj a nepřetržitá práce; třeba proto neustálé pomoci milosti, tu pak vyprošuje ustavičná modlitba. Od jitra až do večera jako mladá vlaštovice tak volati budu a rozjímati budu jako holubice (Is. 38, 14.) — praví prorok, a slova ta znamenají, že jako ptáčata v hnízdě ustavičným šveholením upomínají matku o pokrm, tak duše povinna jest stálou modlitbou prositi Boha o pokrm milosti.

Než zdaž možno modliti se bez přestání? Na zemi nemožno; — to štěstí jest údělem blahoslavených. Jak tedy splniti rozkaz Spasitelův? Hle, třeba předně cítiti neustálou potřebu a jakoby hlad modlitby; neboť kdo teskní po Bohu, ten modlí se ustavičně, třeba by jazyk mlčel, a to proto, že modlitba není ničím jiným než láskou k Pánu, jevící se touhou.

Za druhé třeba choditi v přítomnosti Boží a činiti všechno k chvále Boží, tak aby celý život byl neustálou modlitbou.

Konečně náleží modliti se tenkrát, když potřeba toho vyžaduje a kdy k tomu vhodný čas.

Zejména modli se, knězi, ráno, jakmile procitneš. abys hned uctil nejsvětější Trojici, Nejsvětější svátost a nejsvětější Pannu, a potom před obvyklou modlitbou obětoval ten den srdci Ježíšovu. Modli se při oblékání, odříkávaje *Anděl Páně*, litanie a jiné modlitby. Modli se přede mši svatou známé modlitby a po mši svaté, odříkávaje *Benedicite, Te Deum*, orace a modlitbičku *En ego*, obdařenou plnomocnými odpustky. Modli se před každou důležitější záležitostí, jak to činil Pán Ježíš, abys vyprosil pro ni milosti Boží a oddal ji Pánu Bohu. Modli se před jídlem a po jídle, jak rovněž to činil Pán Ježíš, abys i tuto věc posvětil. Modli se před kázáním: *Veni Sancte Spiritus*. Modli se před zpovídáním: *Da mihi Domine, sedium Tuarum* etc. Modli se vycházej z domu, abys poprosil o požehnání Nejsvětější Panny. Modli se, spatiš-li kostel, abys vzdal poklonu Pánu ukrytému. Modli se na hlas zvonu neb hodin, abys pozdravil Bohorodičku. Modli se ve chvíli pokušení, abys vzýval pomoc Boží. Modli se v těžkém utrpení, vrhni se k stopám kříže a volej: *Ježíši, to pro Tebe; Matko bolestná, potěš!* Modli se u večer před odpočinkem, abys poděkoval Bohu za jeho dary a odprosil jej za pochybení a k obvyklé modlitbě a zpy-

tování svědomí připoj částku růžence! Modli se za bezesné noci, uchyluje se v duchu tu před svatostánek, tu zase do nebe.

Život svatých byl a jest stálou modlitbou, protože stálou touhou po Bohu. Tak na př. sv. Vincenc a Paulo aspoň čtyřikráte za hodinu povznášel srdce k Bohu, a když bily hodiny, odkrýval hlavu, znamenal se svatým křížem a pozvedal oči k nebi. Rovněž bl. Jan Maria Vianney po každém úderu hodin odříkával **Zdráva s Maria** s tímto vzýváním: Pozdraveno budiž neposkvrněné početí nejsvětější Panny Marie, Matky Boží! Ó Maria, budiž pozdravena ode všech národů, nechať celá země vzývá a velebí neposkvrněné srdce Tvé. On též intence svých modliteb takto uspořádal: v neděli ctil nejsvětější Trojici, v pondělí prosil Ducha svatého o pomoc na celý týden a modlil se za duše trpící v očistci; úterý věnoval úctě andělů, středu ke cti svatých, čtvrtek úctě Nejsvětější svátosti, pátek pobožnosti o umučení Páně; v sobotu děkoval Bohu, že stvořil neposkvrněnou Pannu a že ji obdařil takovou milosrdností ke hříšníkům.

Zdaž i ty, knězi, máš podobného ducha modlitby?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, před trůnem Tvým v nebi stojí andělové, držíce číše plné vonného kadidla, a tím jsou modlitby duší zbožných. I mně dal jsi takovou číši, neboť i ode mne žádáš kadidla modlitby. Ale jak nepodoben jsem andělům, neboť číše má často jest prázdná anebo má kadidlo tak špatné, že nevznáší se k trůnu Tvému, ale že rozchází se po zemi. Dnes však obracím se k Tobě s úpěnlivou prosbou: *Dirigatur oratio meo sicut incensum in conspectu tuo* a připovídám, že za pomoci milosti Tvé budu se o to starati.

Rozjímání XXXVIII.

XII. Úcta k nejsvětějšímu srdci Ježíšovu, k nejsvětější Panně Marii, k andělům a svatým.

I. Každý kněz má míti vroucí úctu k nejsvětější Trojici; ale o tom jsme již rozjímali.*)

Má míti vroucí úctu k Slovu vtělenému, jakožto dítěti Božímu; ale i o tom jsme rozjímali.**)

Má míti vroucí úctu k umučení Páně a k Nejsvětější svátosti; ale o tom budeme rozjímati jindy.

Má míti vroucí úctu k nejsvětějšímu srdci Ježíšovu; a o tom budeme nyní rozjímati.

Což to znamená míti úctu k srdci Ježíšovu? To znamená ctíti a milovati srdce Ježíšovo, rozvažovati tužby a ctnosti toho srdce a přisvojovati si je, vzývati to srdce o pomoc, úctu a lásku k tomu srdci dle sil rozmnožovati.

Proč třeba to srdce ctíti a milovati? Proto, že ono jest částkou člověčenství Ježíšova, nerozdílně sloučenou s božstvím, a proto zasluhuje cti božské — a proto, že jest stolicí milosrdenství, trůnem milosti, pokladnicí plnou darů a zřídlem nadpřirozeného života, života Božího na zemi — a konečně proto, že jest ohniskem citů nejsvětějších, školou nejvyšších ctností a vzorem všeliké svatosti.

A jaký jest cíl této úcty? Hle, vzájemná láska k Pánu Ježíši za lásku nekonečnou, jakou nám prokázal v životě svém pozemském a stále prokazuje v životě oslaveném a eucharistickém — dále dosti učinění za nesčetné hříchy lidské a za nevýslovné urážky, jakých zakouší v nejsvětějším tajemství oltářním — konečně zjednání přehojných pokladů, jaké srdce to rozdává.

*) Srov. Část I. Rozjímání I.

***) Srov. Část I. Rozjímání III., XV. XXV.

Této úcty vyžaduje sám Spasitel, jak patrně to ze zjevení, daných blahoslavené Markétě Marii Ala-coque v letech 1674 a 1675 a od církve schválených. V těchto zjeveních požádal Pán Ježíš, aby ke cti jeho srdce zasvěcen byl první pátek po oktávě Božího Těla, aby duše milující modlitbami a sv. přijímáními vyhrazovaly mu četné, žel, urážky, jakých se mu od lidí dostává, — aby obraz toho srdce vystaven byl k zvláštnímu uctění, — aby ta úcta pokládána byla za nový důkaz jeho lásky na ty »poslední časy«. Přislíbil též Pán Ježíš udělití přehojných darů všem těm, kteří budou mítí upřímnou a vroucí úctu k jeho božskému srdci. Sliby ty dají se vyjádřiti dvanácti body:

1) Udělím jim všech milostí, jakých potřebují k plnění povinností svého stavu.

2) Sídlení bude pokoj v jejich rodině.

3) Budu je těšiti ve všech trpkostech.

4) Budu jim jistou útěchou v tomto životě a zvláště v hodinu smrti.

5) Vyleju hojná požehnání na všechna jejich předsevzetí.

6) Hříšníci najdou v mém srdci nevyčerpatelné zřídlo milosrdenství.

7) Duše chladné stanou se horlivými.

8) Duše horlivé povznesou se v krátkém čase k vysoké dokonalosti.

9) Požehnání mé splyne hojně na domy, ve kterých obraz mého srdce bude vystaven a uctíván.

10) Udělím kněžím daru dojímání srdce zatvrzelých hříšníků.

11) Jména osob, které se přičiní o rozšíření té úcty budou zapsána v mém srdci a nebudou odtud vymazána.

12) Těm všem, kteří po devět prvních pátků měsíce budou přijímání nejsv. svátost, udělím v poslední chvíli života milosti lítosti, tak že neumrou ve stavu hříchu.

A kterýž kněz nepronikne se vroucí úctou k božskému srdci Ježíšovu a nebude jejím horlivým apoštolem? Vždyť tím způsobem splní rozkaz Spasitelův a při tom najde v jeho srdci světlo, sílu, záchranu, ochlazení a potěchu. Vzorem nechť ti tu jsou svatí kněží, kteří následující nejsvětější Panny a sv. Jana apoštola obzvláštní úctou a láskou k božskému srdci byli proniknuti, jako na př. sv. Petr Damiánský, sv. Bernard, sv. Bonaventura, bl. Jindřich Suso, Tauler, Tomáš Kempenský, sv. Ignác, sv. Karel, sv. František Sálesský, bl. O. Eudes, O. Kašpar Družbicki, především pak O. Klaudius de la Colombière, zpovědník bl. Markéty Marie; on totiž netoliko tu duši v jejím poslání utvrdil a ujistil, ale i první po ní zasvětil se nejsvětějšímu srdci Ježíšovu, čině ze sebe úplnou obět, a potom tu úctu horlivě rozšiřoval. Po něm chopili se toho poslání jiní kněží, zvláště z Tovaryšstva Ježíšova; dnes pak díky dekretům svaté Stolice (Klementa XIII., Pia IX., Lva XIII.), úcta tato rozšířila se po celém katolickém světě.

A jak jeví se tato úcta? Učitelkou budiž tu blah. Markéta Marie!

Především jako snaha poznati důstojnost, svatost, lásku a štědrost srdce Ježíšova, jakož i vnitřní jeho život, to jest, život neustálé modlitby, život sebezapírání, pokory a poslušnosti, život ponižování se a zadostučinění pro nás, život horlivosti o slávu Otce nebeského a o spasení duší; a proto rozjímati často o srdci Ježíšovu a povzbuzovati se k následování jeho ctností a tužeb.

Zvláště rozvažovati tři velké pomniky lásky Ježíšovy — jesle, kříž, svatostánek, a spláceti za lásku láskou, vystříhati se všelikého hříchu a činiti nebsnášeti všechno pro Boha.

Zasvěcovati se zcela srdci Ježíšovu, to znamená, uznati nad sebou vládu toho božského srdce, poddati

se ochotně jeho žezlu a obětovati mu všechno své jmění a zdraví, všechny smysly těla a schopnosti duše, všechny své myšlenky, city, slova, skutky a utrpení, všechny chvíle svého života, aby Bůh sám tím vším vládl a všechno řídil k své slávě, aby líbilo se všechno božskému srdci Ježíšovu. Obnovovati každodenně obětování všech svých záležitostí*) a při tom zasvěcovati Srdci Ježíšovu svou rodinu, svou osadu, svou školu, konečně dle přání sv. Stolice (ze dne 22. května 1875 a dne 25. května 1899) celou církev a celý svět.

Modlití se k nejsv. Srdci Ježíšovu a proto vzývati je o pomoc v nebezpečnostech jako Petr na jezeře Genezaretském, — vzývati v hříších jako Magdalena u nohou Ježíšových — vzývati v utrpeních jako Marta u hrobu Lazarova. Milovati též modlitby k srdci Ježíšovu, obohacené odpustky, jako na př. střelné modlitby**), litanie k nejsv. srdci Ježíšovu (300 dní pokaždé), korunku k nejsv. srdci Ježíšovu, novenu k nejsv. srdci Ježíšovu (200 dní).

Ctíti božské srdce Ježíšovo a proto poklekati před srdcem utajeným v nejsv. svátosti. Ctíti též obrazy toho srdce a míti v knížce modlitební, na stěnách

*) Možno užiti k tomu této modlitbičky: »Pane Ježíši Kriste, ve spojení s tím Božským úmyslem, v kterém sám na zemi skrze nejsvětější srdce Svě chválu Bohu jsi vzdal a nyní tu chválu v nejsvětější svátosti až do konce světa vzdáváš, obětuji Ti co nejochotněji, následuje nejsv. srdce Blahoslavené Marie vždy Panny, po celý dnešní den, žádné částky nevyjímaje, všechny své záměry a myšlenky, všechny své činy a slova.« (Odpustky 100 dní jednou za den. Lev XIII. 19. prosince 1886).

***) Jako na př.: Sladké srdce mého Ježíše učiň, ať Tě stále miluji (300 dní Pius IX. 26. list. 1876). — Sladké srdce Ježíšovo budiž mou láskou (300 dní Pius IX. 13. května 1875) — Budiž všude milováno nejsv. srdce Ježíšovo (100 dní Pius IX. 23. září 1860). — Ježíši tichý, a pokorný srdcem, učiň srdce mé podle srdce svého (300 dní Pius IX. 25. ledna 1868 atd.).

domu, na oltářích v kostele a na prsou nositi medailku neb škapulíř nejsv. srdce Ježíšova.

Slaviti pobožně — a je-li kdo duchovním správcem slavnostně s celou osadou — svátek srdce Ježíšova, první pátek každého měsíce a celý měsíc červen. Kromě toho za příkladem Markéty Marie posvěcovati každý den v týdnu a zvláště každý pátek nějakým úkonem ke cti nejsv. srdce Ježíšova, každodenně pak dvakráte, to jest o 9. hodině ráno na památku bolestné cesty Spasitelovy a o 4. po poledni k uctění rány jeho boků uzavíratí se jaksi v srdci Ježíšovu a vzbuzovati různé úkony, což bl. Markéta Marie nazvala »božským stykem aneb »svatým znamením«. Lze též zvoliti si každý den některou hodinu a v ní státi jaksi na stráži srdce Ježíšova a obětovati mu všechny své záležitosti, zvláště svou lásku, nezanedbávati však obyčejných svých prací.

Za příkladem téže svaté duše míti srdečnou úctu k třiceti letům života Ježíšova a k umučení Páně, které ona ctíla také tím způsobem, že v každé noci ze čtvrtka na pátek »svatou hodinu« (od jedenácté do půlnoci) a celou noc ze Zeleného čtvrtku na Veliký pátek ztrávila na modlitbě.

Navštěvovati každodenně Nejsv. svátost v náhradu za urážky jí způsobené, sloužiti aspoň občas na ten úmysl mši sv. a doporučeti náhradné přijímání.

Dáti se zapsati, pokud možno, do bratrstev a spolků ku cti nejsv. srdce Ježíšova, jako na př. do bratrstva srdce Ježíšova, do apoštolátu modlitby, do »věčné adorace srdce Ježíšova«, do arcibratrstva čestné stráže srdce Ježíšova, do arcibratrstva »svaté hodiny«, do bratrstva Božské Matky srdce Ježíšova, do bratrstva nejsv. srdcí Ježíše a Marie.

Konečně rozšiřovati dle sil úctu k nejsv. srdci Ježíšovu.

Vybeř si, knězi, ty neb ony úkony a pobožnosti k nejsv. srdci Ježíšovu, ale buď potom věren v za-

chování připovědí daných božskému srdci, chceš-li míti hojně milostí a pracovati prospěšně nad dušemi.

Zdaž jsi byl dosud takovým?

II. Že kněz má míti vroucí úctu k nejsv. Panně Marii, zbytečno dokazovati. Neboť kdo jest Nejsv. Panna Maria? Hle, vyvolená od věků Panna-Matka, Nevěsta Ducha sv., Rodička Syna Božího, Pomocnice Spasitele světa, Prostřednice naše u něho, Rozdělovatelka milostí, Královna nebe i země, Matka všech lidí, Ochránkyně církve, vzor a učitelka svatosti, Kterak ji tedy nectíti, kterak nemilovati, kterak nezývati, kterak nenásledovati?

Tuto úctu jako povinnost sám Bůh ukládá, jakmile dal přikázání: »Cti otce svého a matku svou«, jakmile nejsv. Pannu požehnal a povznesl tak vysoko, že výše nad ní jenom Bůh, níže pak všechno kromě Boha.

Po této úctě touží srdce Spasitelovo; vždyť s kříže dal takové poručení Janovi, v něm pak každému člověku: »Hle, matka tvá«; kterak však účinným jest prostřednictví té Matky, ukázal v Káně, když na její prosbu první zázrak učinil. Nic divného, že církev svatá tuto úctu tak vysoce cení a všechněm doporučuje.

Kněz má mimo to zvláštní důvody k úctě Boho-roděčky, ježto jest ona matkou církve Kristovy a rodičkou nejvyššího kněze, a proto zvláštní milostí obklopuje ty, kteří v církvi úřad kněžský konají; ona jest matka dobré rady a ustavičné pomoci, ona jest útěcha hříšných a potěšení zarmoucených; ona všemohoucí na kolenách čili úpěnlivě prosící a královna milosrdenství; jak často tedy potřebuje kněz utíkat se k jejímu nejmilostivějšímu srdci, aby sobě nebo duším zjednal její pomoc. Říkají svatí, že kdo pokorným srdcem slouží Marii, tak jest si jist nebe, jakoby už byl v nebi. Naopak sv. František Borgiáš

neváhá tvrditi, že náleží pochybovati o vytrvání v dobrém těch kněží, kteří nemají vroucí úcty k nejsv. Panně.

Proto nebylo, není a nebude pravého kněze, který by nectil, nemiloval, nevzýval, nestaral se o následování nejsv. Panny; a svatí září tu i příkladem. Kdož na př. vyrovná se sv. Efrémovi, sv. Bernardovi, sv. Bonaventurovi, sv. Alfonsu Liguorskému a tolika jiným? Hleď i ty následovati jejich šlepějí!

Ale kterak má kněz projevovati úctu k nejsv. Panně?

Hle, má pokládati nejsv. Pannu za svou Paní, královnu a Matku a sebe za jejího sluhu, poddaného a syna; má tudíž oddávati se zcela nejsv. Panně a žíti ve stálé a naprosté od ní závislosti dle vzoru božského jejího Syna v Nazaretě. Za tím účelem má dle rady bl. Ludvíka Marie Grignon de Monfort († 1716) a sv. Alfonse Liguoriho v některý svátek nejsv. Panny po mši svaté obětovati jí celou svoji bytost, všechny své statky časné a duchovní, konečně veškerou cenu svých dobrých skutkův minulých, nynějších a budoucích, a od té chvíle zasvěcení se plniti všechny své činnosti dle přání Mariina a za jejího prostřednictví, tak aby ona vždy všechno řídila.

Ukazovati lásku té Matce, a proto nezarmucovati jejího srdce hříchy, ale starati se, abychom se jí ve všem líbili, a snažiti se z lásky k ní o skutky milosrdné a jiné oběti.

Především skládati každodenně v ruce Mariiny všechny své modlitby, práce, umrtvování a bolesti, aby ona je skládala před stolicí Beránkovou. Sloužiti též časem mši sv. buďto na poděkování Bohu za všechny milosti a výsady dané Nejsv. Panně, zvláště za výsadu neposkrvněného početí a mateřství Božího, buďto na ten úmysl, aby jakožto Nejmilosrdnější užívala užitekův mše svaté podle své vůle, na př. na spasení některé duše.

Tak zbožný kněz Jan Olier nařídil, aby v semináři od něho založeném slouženy byly každý den tři mše svaté, — první, aby uctila Bohorodičku jako královnu a ozdabu církve vítězné, — druhá, aby ji uctila jako královnu a prostřednici církve učící, — třetí aby ji uctila jako královnu a utěšitelku církve trpící. *)

Pokládati Nejsv. Pannu za svoji učitelku a proto poslouchati jejích výstrah a rozvažovati její ctnosti, jakož i neméně mluvit jiným duším o těch ctnostech, zvláště pak vykládati tajemství růžence.

Modlití se vroucně k Nejsv. Panně, a zvláště mítí co nejčastěji v sráci i v ústech »Zdravas Maria«. Sv. Alfons Liguori modlil se každou čtvrt hodiny a více cenil jedno pozdravení andělské nežli všechny poklady světa. Blahoslavený Jan Maria Vianney po každém bití hodin odříkával Zdravas Maria s tímto vzýváním: Budiž pozdraveno neposkvrněné Početí Nejsv. Panny Marie, Matky Boží. Ó Maria, budiž požehnána ode všech národů, nechť celá země vzývá a velebí neposkvrněné srdce Tvoje.«

Odříkávati třikrát denně »anděl Páně« a děkovati Bohu při prvním pozdravení za to poselství s nebe na zemi, které se stalo počátkem našeho spasení, — při druhém radovati se s Marií z její nevýslovné důstojnosti, ke které ji Bůh povznesl, — při třetím cítiti s archandělem a s Marií to Slovo, které stalo se tělem.

Odříkávati každodenně částku růžence, neboť jest to modlitba po breviáři nejdokonalejší, nejpěknější a nejúčinnější. Růženec toť kniha Mariina, v které ona učí lidi prosté i mudrce, — toť žebřík Mariin, po němž ona povznáší duše zbožné, jako andělové Jakobovi, na výšiny dokonalosti křesťanské — toť kotva Mariina, kterou ona vytahuje

*) Za tím účelem sdružují se kněží v t. zv. koruny zlaté, aby mše sv. ve všech dnech roku odslouženy byly k oslavení Pána Boha skrze Nejsv. Pannu.

z propasti úpadků duše hříšné, — toť loutna Mariina, na které ona hraje duším nešťastným. Třeba jenom rozjímání tajemství spojovati s modlitbou ústní a z každého tajemství vybaviti si povzbuzení k nějaké ctnosti. Tak odříkávají růženec svatí kněží a užívají ho jako vodovodu přivádějícího na duše vodu milosti ze srdce Ježíšova skrze srdce Mariino; a jeden z nich — sv. Klemens Maria — vyznává, že ho růženec v práci missionářské nikdy nezklamal. Mnoho též milostí a útěch přinesl růženec sv. Františkovi Salesskému; odříkával každodenně jednu částku s hodinovým rozjímáním a každý měsíc účastnil se processí bratrstva růžencového.

Dále ctíti Nejsv. Pannu střelnými modlitbami *) a pobožnými písněmi, zvláště hymnem *Magnificat*, který z její duše vyplynul, — zpěvem hodinek o neposkvrněném početí a písní *Salve Regina* neb *Regina coeli*. Tak sv. Vincenc a Paulo, uveden v otroctví do Afriky mírnil svoji tesknotu zpěvem *Salve Regina*, a ten zpěv navrátil mu svobodu, neboť slyšíc ho jedna z žen odrodilce, u kterého světec jako otrok pracoval, přimluvila se zaň, takže vrátil se do Francie a onoho odrodilce získal zase víře. Antifonu *Regina coeli* říkával každodenně bl. Jan Maria Vianney na poděkování za milosti, které obdržel prostřednictvím Mariiným, a každý večer modlil se hlasitě na kazatelně spolu s lidem, odříkávaje korunku neposkvrněného početí.

Ctíti Nejsv. Pannu odříkáváním oficia o Matce Boží, litaníí loretánských a některých modliteb, mezi

*) 1. Pochválen budiž Ježíš a Maria nyní i vždycky (Odpustky 100 dní).

2. Sladké srdce Mariino budiž mou spásou (Odp. 100 dní).

3. Budiž pozdraveno svaté a neposkvrněné početí Nejsvětější Panny Marie, Matky Boží (Odpustky 300 dní). -

4. Ó Paní má! Ó Matko má! Pomni, že jsem Tvým! Ochraň mne, braň mne jako věc a majetek svůj (Odp. 40 dní).

nimiž vyniká »Pod ochranu Tvou« a »Pomni, ó nejdobrotivější Panno«. Známa jest událost, že horlivý kněz Bernard, příjmím Malý, nemoha obrátiti zatvrzelého zločince, chtěl mu vstrčiti do úst lístek, na kterém byla napsaná modlitba »Pomni«, čímž jej přinutil, by ji odříkal a v té chvíli naklonil ke zpovědi.

Ctíti Nejsv. Pannu pobožností k sedmi jejím radostem a k sedmi bolestem, neboť co se týče radostí, máme její slib, daný sv. Tomáši Kantuarenskému, že ty, kteří o nich rozvažují, potěší, obveselí a představí Synu svému v hodině smrti; a co se týče bolestí, máme její zjevení, dané sedmi svatým zakladatelům řádu Servitův.

Ctíti Nejsv. Pannu pobožností k neposkvrněnému srdci Mariinu, jak to činil bl. Jan Maria Vianney. Jednoho dne mluvil takto s kazatelny: »Včera jsem řekl Matce Boží: »Ó má nejmilejší Matko, je-li ti milá pobožnost k tvému neposkvrněnému početí, dej mi peníze na fundaci, kterou bych rád uctil Tvé nejsvětější srdce.« Dnes ráno znovu jsem opakoval tu prosbu, dodáváje: »Dej mi ty peníze do dneška do večera, neboť kdybych je později obdržel, nebyly by již pro tebe.« Potom přinesla mi jistá osoba tři sta franků; modlitba tedy byla vyslyšena.«

Ctíti Nejsvětější Pannu novénou před jejími svátky a na ty svátky obětovati jí v dar nějaký dobrý skutek anebo nějakou práci nepovinnou.

Zasvětiti úctě Nejsv. Panny zvláštním způsobem každou sobotu, jakož i měsíce květen a říjen. Sv. Karel Boromejský postil se každou sobotu o chlebě a o vodě, sv. František Caracciolo a sv. Alfons Liguori zdržovali se v ten den téměř úplně pokrmu, a jiní svatí dávali v ten čas hojnější almužnu.

Ke cti Nejsv. Panny stavěti v domech, v kostelích a na ulicích neb při cestách její obrazy, ozdobovati její

chrámy a putovati do jejich pozemských sídel.*) Známo, že sv. František Sálesský, Pius IX. a jiní vyjednali si v Loretě neobyčejné dary a že dnes také tolik duší dostává v Lourdech zdraví nebo jiné milosti.

Ke cti Nejsv. Panny nositi její škapulíř anebo medailku, ale pod ním míti vždy srdce čisté. Známo jest, že obrácení Alfonsa Ratisbonna, žida a později kněze a missionáře, začalo tím, že přijal z rukou přítele medailku Neposkvřené Panny a lístek s modlitbou »Pomni« a dokonalo se díky jejímu se zjevení.

Ke cti Nejsv. Panny dáti se zapsati do jednoho z jejich bratrstev, na př. růžence, škapulíře, sedmi bolestí, Matky Boží ustavičné pomoci, družiny mariánské atd.

Ke cti Nejsv. Panny se zápalem kázati a tu úctu všelikým způsobem rozšiřovati a pamatovati na jej slib: *k t e ř í v y s v ě t l u j í m n e, ž i v o t v ě č n ý m í t i b u d o u* (Eccli 24, 31.). Sv. Alfons Liguori v každém kázání hleděl vzpomenouti Nejsv. Panny a blahoslavený biskup Edminco začínal každé kázání jejími chválami. Toto znamení úcty tak milé bylo Bohorodičce, že jednou ve zjevení řekla sv. Brigittě: »Řekni tomu pastýřovi, že chci býti jeho matkou a v den jeho odchodu s tohoto světa sama představím jeho duši svému Synu.«

Konečně ochraně Nejsvětější Panny odevzdávej sebe, svou rodinu, svou osadu, své přátele, kajícíky, učedníky, podřízené a též i celý svůj národ a celou církev bojující a trpící. Zvláště potřebuješ-li nějaké veliké milosti neb náhlé pomoci, klepej na srdce Ježíšovo skrze srdce Mariino, neboť to srdce jest tak citlivé, že nemůže věděti o naší nouzi, aby se neslitovalo nad námi. Tak když svatý kněz Des Gennettes, farář osady Matky Boží Vítězné v Paříži nemohl obrá-

*) V zemích polských jest nyní 40 obrazův Nejsv. Panny slavnostně korunovaných.

titi svých osadníků na cestu Boží, odevzdal je pod ochranu Nejsv. Panny a založil pro ně bratrstvo Nejsvětějšího a Neposkvrněného Srdce Mariina k obrácení hříšníkův; a hle, v krátkém čase změnila se duchovní podoba té osady.

Z těch různých způsobů uctívati Nejsvětější Pannu zvol si ten, který se více zamlouvá tvému srdci, ale zachovávej ho věrně, neboť ona sama k tomu vyzývá: Blahoslavený člověk, kterýž mne slyší a který bdí u dveří mých každý den (Přísl. 8, 35.). Správně též sv. Jan Berchmans T. J., umíraje dal bratřím svým, tázajícím se, co činiti náleží k získání ochrany Nejsv. Matky, takovouto radu: *Q u i d q u i d m i n i m u m, d u m m o d o s i t c o n s t a n s.* Zdaž jdeš za takovou radou?

III. Andělové jsou bytosti veliké dokonalosti, utvrzení v milosti a slávě a zároveň jsou dvořany a posly Božími. Oni netoliko obklopují v nebi stolicí Beránkovou a padají na tváře své, poklonu činíce Bohu (Apoc. 7, 11), ale sestupují na zemi, jakožto nástrojové milosrdenství Božího neb spravedlnosti Boží. Tak čteme v Písmě svatém, že andělové posláni byli k Abrahamovi, Lotovi, Isákovi, Jakubovi, Eliseovi, Tobiášovi, Danielovi, Agaře, Juditě, do Jerusaléma, obklíčeného vojskem Sennacheribovým, k Zachariášovi, k Nejsvětější Panně k sv. Josefu, k sv. Petru, ve vězení atd. Andělé jsou zároveň služebníky Krista Pána, jakožto krále andělův; oni také zpívali nad jeho jeslemi, sloužili mu na poušti, zjevili se před ním v zahradě getsemanské s kalichem bolesti, zvěstovali ženám jeho z mrtvýchvstání, potěšili učedníky po jeho nanebevstoupení.

Oni rovněž dle vůle Boží jsou strážci duší a ochránci celých národů, zvláště národů katolických, neboť již Israelovi připověděl Pán: *»A j já p o s í l á m a n d ě l a s v ě h o, k t e r ý ž b y š e l p ř e d t e-*

b o u« (Exod. 23, 20.); a výrokem prorokovým ujistil každého člověka: *Andělům svým rozkázal o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých* (Ž. 90, 11.).

Každý kněz má při sobě anděla strážce, a je-li pastýřem, i dva anděly, protože též anděla diecese neb osady. Ten pak anděl bdí nad každým jeho krokem, a by snad neurazil o kámen nohy své, to jest, ostříhá jej v nebezpečenstvích, chrání v pokušeních, podporuje v pracích, těší v utrpeních, a s druhé strany číše s jeho modlitbami a dobrými skutky neb přáními nese před trůn Boží. Byli světci, kteříž viděli anděly, ani assistují kněžím, sloužícím mši sv., podávajícím sv. přijímání, nesoucím nejsv. Viaticum.

Hleď, knězi, jak Bůh sám cení tvou duši a tvůj úřad kněžský, a děkuj vroucně za tu ochranu; a zároveň se vystříhej, abys neškodil na duši jednomu z těch malých, jejichž andělové patří stále na tvář Otce nebeského (Mat. 18, 10.).

Poslouchaje napomenutí sv. Bernarda: *In quo vis angulo Angelo tuo reverentiam habe, cti všechny anděly, zvláště pak svého anděla strážce, k němuž vysílej několikrát za den tu modlitbičku: Angele Dei, qui custos es mei, me Tibi commissum pietate superna hodie illumina, custodi, rege et guberna.* Máš-li vyjít z domu, poklekni vždy před obrazem Nejsvětější Panny, prose o požehnání a k andělu strážci povzdechni: *Buď průvodcem mým!*

Následuj andělů v zalíbení v modlitbě, pokoře a čistotě a střež se učiniti neb pomysliti něco takového, zač bys se musel stydět před andělem svým.

Vzývej ho o pomoc v těžkých chvílích života, a zvláště při smrti, kdy budeš svádět poslední boj se satanem. Svatý Alfons Liguori měl srdečnou úctu

k sv. Michalu, a když mu na lůžku smrtelném podali obrázek tohoto archanděla, celoval jej s úctou a pocítil z toho velikou útěchu.

Rozšiřuj úctu k andělům strážným, ale zároveň poroučej do jejich ochrany své osadníky neb přátele neb poddané, zvláště jdeš-li na kazatelnu anebo zasedáš do zpovědnice. Sv. František Sálesský, projížděje vesnice a města, modlil se za obyvatele k jejich andělům strážným, zvláště, když měl pro ně pracovati; na kazatelně pak míval zvyk před začátkem kázání rozhlédnouti se po přítomných, aby — jak sám vyznal — uctil a o pomoc poprosil jejich anděly. S druhé strany čteme, že někteří kajicníci, nemohouce se dotlačiti k svatému faráři z Arsu, modlili se k jeho andělu strážci, a mnohdy se stávalo, že on vstával ze zpovědnice a právě těmto dával přednost před jinými.

Zdaž plníš tak povinnosti vzhledem k svému andělu strážci?

Kněz má také míti upřímnou úctu k svatým Páně, neboť oni jsou pro něho vzorem a podporují jej svou přímluvou u Boha. Jsou to lidé, kteří spolupůsobíce věrně s milostí Boží na zemi, dospěli na vysoký stupeň dokonalosti křesťanské, a za to obdrželi v nebi vysoký stupeň slávy a byli připočteni mezi jasné hvězdy církve, — lidé v pravdě blahoslavení, protože chudí duchem a čistého srdce a tiší a spravedliví a milosrdní a trpěliví uprostřed pronásledování.

Pohlížeť na ně, knězi, jako na vzory vznešené, Kristu Pánu a Nejsvětější Panně velice blízké; a proto uvažuj o jejich ctnostech a pokud můžeš, následuj jich! Zvláště čítej o životech svatých kněží, neboť z toho načerpáš netoliko mnoho světla, ale i vroucí pobídku k následování, tak že budeš museti říci se sv. Augustinem: »Proč bych nemohl učiniti to, co učinili ti a oni?«

Vzdávej náležitou čest svatým, jakož i jejich ostatkům a obrazům, a nenásleduj těch tak zvaných pokrokových kněží, kteří mají obrazy svaté jenom v ložnici, v jiných pokojích pak světské.

Vzývej svaté o pomoc, neboť oni netoliko koří se před stolicí Boží v nebi, volajíce hlasem velikým: Spasení Bohu našemu, kterýž sedí na trůnu a Beránkovi (Apoc. 7, 7.—10.), ale i přimlouvají se za nás, poznávajíce naše potřeby v podstatě Boží jako v zrcadle, anebo též ze zjevení Božího. Především prose o nějakou ctnost aneb milost, obrať se buď k svému patronu, buď k těm svatým, kteří tou ctností v životě velice vynikali, anebo jejichž přímlovu v jistých potřebách uznala církev za zvláště účinnou. Tak na př. o dar víry pros za přímlovu sv. Petra a jiné apoštoly, o dar statečnosti za přímlovu sv. Stanislava biskupa a jiné mučedníky, — o dar umrtvenosti za přímlovu sv. Petra z Alkantary a jiné vyznavače, — o dar horlivosti o slávu Boží a o spasení duše za přímlovu sv. Pavla apoštola, sv. Františka Xaverského, sv. Karla Boromejského, — o dar modlitby za přímlovu sv. Terezie a sv. Ignáce z Lojoly, — o dar nábožnosti k srdci Ježíšovu za přímlovu bl. Marketu Marii a ctihodného Klaudia de la Colombière, — o dar uctivosti k Nejsv. Svátosti za přímlovu sv. Paschala, — o dar nábožnosti k umučení Páně za přímlovu sv. Pavla z Kříže, — o dar nábožnosti k Nejsv. Panně za přímlovu sv. Bernarda a sv. Bonaventury, — o dar čistoty za přímlovu sv. Stanislava Kostku, — o dar upřímného obrácení za přímlovu sv. Augustina, — o dar zamilování si chudoby a pokory za přímlovu sv. Františka z Assisi, — o dar laskavosti a přívětivosti sv. Františka Sálesského, — o dar lásky ke kříži za přímlovu sv. Jana z Kříže, — o dar zamilování si svaté vědy za přímlovu sv. Jeronýma a sv. Tomáše Aquinského, — a dar milo-

srdnosti za přímluvu sv. Jana Kentského a sv. Vincence Paulánského, — o dar pracovitosti za přímluvu sv. Alfonse z Liguori, — o dar svaté výmluvnosti za přímluvu sv. Jana Zlatoústého, — o dar zamilování si zpovědnice za přímluvu sv. Filipa Nerejského a bl. Jana Maria Vianneye, — o všechny dary duchovní a pozemské za přímluvu sv. Josefa atd.

Konečně rozšiřuj dle sil nábožnost k svatým, zvláště k patronu svého kostela, k sv. Josefu a k patronům národním.

Zdaž činil jsi tak dosud?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, doposud jsem byl velmi chladný a lenivý ve všelike nábožnosti; než ty sám rozpál v srdci mém veliký oheň lásky, který by se vznášel až k stoličce srdce Tvého a k trůnu Rodičky Tvé a zároveň objímal všechny anděly a svaté Tvé.

Rozjímání XXXIX.

XIII. Vzpomínka na smrt, na soud soukromý a na soud poslední.

Spasitel připomínal mnohdy lidem smrt a věčnost, jednak kříse mrtvé, jako Lazara, mládence naimského a dceru Jairovu, jednak oznamuje v podobenstvích, že smrt jest jistá a blízká, ale hodina její nejistá.

Zejména přirovnal sebe k hospodáři, který odjíždí v daleké strany, a neznámo, kdy se navrátí, každého člověka ke služebníkovi, kterému svěřena stráž nad domem; z čehož vyvedl naučení: Bděte tedy, neboť nevíte, kdy Pán domu přijde, zdali večer čili o půlnoci neb o kuropění neb ráno, aby přijda nenadále nenalezl vás spících (Mar. 13, 34.—37.).

Tutéž pravdu pověděl Pán Ježíš v podobenství o desíti pannách. Všechny měly lampy, to jest víru, a

všechny usnuly, očekávající příchodu ženichova, to jest smrti a soudu; ale pět moudrých uchovalo v lampách olej, udržující světla, to jest milost Boží, kdežto pěti nemoudrým nedostávalo se oleje i světla, protože nešťastnice upadly do hříchu smrtelného a nezahladily ho pokáním. V tom právě a to neočekávaně přišel ženich; za ním vešly též panny moudré na hody do jeho paláce, jehož dvěře toliko láska otvírá; za to však panny nemoudré zavrženy byly od bran nebeských. A toto podobenství skončil Pán slovy: **Bděte ž tedy, neboť nevíte dne ani hodiny.** (Mat. 25, 13.); a to opakoval i jindy: **Věřte, kdyby hospodář věděl, v kterou hodinu přijde zloděj, bděl by a nenechal by podkopati domu svého. Protož i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou nevíte** (Mat. 24, 43.—44.).

A netoliko Pán Ježíš kázal nám bdíti, ale smrtí svou naučil nás umírat i a zjednal nám tu milost, aby smrt naše »drahá byla před obličejem Páně«.

Zdaž třeba jest knězi připomínati smrt? Vždyť má ji stále před očima, zaopatřuje umírající a pohřbívaje zemřelé. Jest třeba, neboť člověk přivykne všemu a tedy i pohledu na smrt. Není tedy divu, že sv. Basilius poručil jednomu z domácích, aby mu často, zvláště mezi záležitostmi veřejnými, šeptal do ucha: »Otče, hrob tvůj ještě není dokončen«; a že sv. Juvenal biskup měl ve své světnici lebku, na níž byl nápis: »Byla jsem, čím jsi, budeš, čím jsem.«

Myšlenka na smrt jest i knězi nutna a při tom podivuhodně účinná, tak že někdy bývá pobídkou k životu svatému. Tak čteme, že František Borgiaš, kníže Gandijský, patře na změněnou hrozně tvář císařovny Eleonory, jejíž rakev otevřeli, poklekl a zvolal: »Přisahám Bohu, že nebudu milovati toho, co by mi smrt mohla vyrvati;« potom vstoupil do kláštera a

stal se svatým. Tu zase, že svatý Silvestr, pohlédnuv na mrtvolu jednoho ze sličných příbuzných zvolal ta slova: »Ego sum, quod hic fuit; quod hic est, ego ero,« a bez meškání odebral se na poušť, aby tam přísný život vedl.

Memento mori — praví k tobě, knězi, Spasitel; memento, abys nebyl změkčilým a nehověl tělu, neboť pomysli, co bude z toho těla po smrti? memento, abys neshromažďoval chtivě bohatství, neboť co vezmeš s sebou do hrobu? memento, abys nelnul k světu a jeho rozkošem, nýbrž opakuje s apoštolem: *Quotidie morior*, obracel srdce své vzhůru, protože jenom Bůh sám uspokojiti je může; memento, abys neoddával se lenosti, protože čas práce a zásluhy jest krátký; memento, abys v čas připravoval se na smrt, protože nevíš, kdy a jak umřeš, zejména, abys každý den svůj tak prožil, jakoby měl býti posledním, a každý měsíc abys vykonal rozjímání o posledních věcech.

Pamatuj, že jaký život, taková smrt, a jaká smrt taková věčnost. Kněz špatný, který miloval hřích, zřídka ho při smrti lituje, a stává se také často, že umírá náhle bez pokání anebo se zoufalstvím v duši jako Jidáš. Kněz vlašný i v poslední nemoci nemyslí anebo málo myslí na smrt a na soud, a za to zajímá se příliš stavem svého zdraví, budoucností svých příbuzných, jměním, které zanechá, tak že mu mnohdy třeba připomenouti povinnost přijmouti svaté svátosti. Kněz svatý připravuje se každodenně na smrt, zpytuje své svědomí, když pak přiblíží se ta chvíle, umírá v pocitech odevzdanosti do vůle Boží, lítosti, naděje a touhy po Bohu, maje zrak obrácený na kříž Spasitelův a doporučuje se jeho srdci a ochraně Nejsvětější Matky.

Tak právě umíral sv. František Sálesský. Raněn byv mrtvicí v Lyoně, poprosil hned o udělení svatých

svátostí a mezi tím stále vzbuzoval víru, lásku a lítost. Když pak jistý řeholník otázel se ho, jaký jest jeho stav, odvětil: »Očekávám milosrdenství Boží. *Expectans expectavi Dominum et intendit mihi.*« Když jiný kněz mu poradil, aby prosil o oddálení kalicha, odpověděl: »Nikoliv, nýbrž necht' raději děje se vůle Boží. *Bonum est sperare in Domino. Dominus est, quod bonum est in oculis meis, faciat.*«

Odevzdal se též zcela do vůle Boží, a s druhé strany byl naprosto poslušen lékařů, kteří jej dle tehdejší metody, nad míru bolestnými prostředky chtěli udržeti na živu.

Když jej vyzvali, aby se zasvětil Nejsv. Trojici a doporučil Nejsv. Panně, zvolal: »Z celého srdce zasvěcuji a odevzdávám Bohu všecko své — svou pamět a své činy Otci nebeskému — svůj rozum a slova Synu Božímu — svou vůli a své myšlenky Duchu svatému — své srdce, své tělo, svůj jazyk, své smysly a své bolesti nejsvětějšímu člověčenství Ježíše Krista . . . a co se Matky Boží týče, po celý život jsem se k ní modlil.« Když jej bývalý zpovědník povzbuzoval, aby za příkladem sv. Martina opakoval: *Domine, si adhuc populo Tuo sum necessarius, non recuso laborem*, světec pokořil se hluboko: »Jak to, já mám býti *necessarius*? Spíše zajisté *servus ; inutilis, inutilis, inutilis.*« Často též v poslední nemoci odříkával žalm *Miserere* a zvláště ten verš: *Amplius lava me, Domine, ab iniquitate mea et a peccato meo munda me; tu zase jiná slova žalmistova: Amplius lava me et a peccato meo munda me; tu zase jiná slova žalmisty: Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.* Poslední slova, která pravil k jednomu ze svých, byla: *Advesperascit et inclinata est*

iam dies; potom vzývav ještě jednou jméno Ježíš, už jenom v duchu se modlil. Mezi modlitbami za umírající odešel svatý do nebe, když vyslovena byla ta slova: Omnes sancti innocentes, orate pro eo; a bylo to právě na svátek mláďátek (r. 1622).

Chceš-li, knězi, aby smrt tvá byla tak svatá a tak i drahá před tváří Boží, snaž se, aby život tvůj podobal se životu tohoto pastýře!

II. Uloženo jest lidem jednou umřítí, a potom bude soud (Žid. 9, 27.) — takovýto výrok padl na celé lidstvo. Proto i Kristus Pán napomíná každého, aby se připravoval netoliko na smrt, ale i na soud. Kdo soudí lidi? Ten, který je spasil, neboť jemu odevzdal Otec veškerý soud; všichni my zajisté musíme se ukázati před soudnou stolicí Kristovou, aby každý přijal na těle vlastním, jakž činil, buďto dobré nebo zlé (2. Cor 5, 10.).

Spasitel dává lidem výstrahu v podobenstvích. Zejména v podobenství o vladaři učí, že on jako hospodář a pán celého světa bude žádati od každého člověka, který jest jenom dočasným vladařem nad statky Božími, přesného počtu, kterak z těch statků těžil. Běda člověku, který toho počtu nesloží a neučiní si přátel z mamony nepravosti, zejména ochotnou almužnou, protože ho nepřijmou do příbytků věčných (Luc. 16, 1.—9.).

V druhém podobenství o hřivnách představuje se Kristus v podobě pána, který odjížděje do cizí krajiny, ponechává každému ze služebníků jistou míru darův, přikazuje jim, aby je prací svou rozmnožili (Mat. 25, 14.—30.). Tak i s námi činí Bůh — dává každému jisté dary přirozené a nadpřirozené, ale žádá, abychom jich používali dle jeho vůle a k jeho slávě, z čehož po smrti na soudu Božím máme účtovat. Běda nám, kdybychom jich zneužili proti Bohu anebo zakopali je v zemi!

Takový soud čeká i tebe, knězi, a to soud nejspravedlivější, ale i nejpřísnější, neboť bude tě souditi ten, který všechno učinil, aby tě spasil, a tolika milostmi tě zahrnul, ale jehož milosrdenství se již pro tebe skončilo — Ten, před kterým nic ukrýti se nedá, protože jeho božský zrak proniká všechno, ano i tvoje myšlenky.

Iudex ergo cum sedebit,
quidquid latet, apparebit,
nil inultum remanebit.
Quid sum miser tunc dicturus?
Quem patronum rogaturus;
cum vix iustus sit securus.

Není divu, že i svaté myšlenka na soud Boží lekala. Tak na př. sv. Ondřej z Avelinu vedl v poslední chvíli strašný boj s pokušeními, protože ho chtěl ďábel vehnati v zoufalství; ale to jej zachránilo, že neodvracel svých očí od obrazu Nejsv. Panny a za jejího přispění zvítězil. Podobně podávali sv. Alfonsu z Liguri před smrtí každou chvíli obraz Matky Boží k políbení, z čehož měl takovou útěchu, že i na tváři jevil vnitřní radostný pocit. Když naposled přijal Pána Ježíše jakožto viaticum zvolal s důvěrou: »Ó můj Ježíši, neopouštěj mne!«

Tak i ty, knězi, pros úpěnlivě po celý život, a spolu hříchů minulých lituj a pokání za ně číň!

Iuste iudex ultionis
donum fac remissionis
ante diem rationis.
Ingemisco tamquam reus
culpa rubet vultus meus
supplicanti parce Deus.

A pro budoucnost umiň si, že nikdy Pána Boha těžkým hříchem neurazíš, hříchů všedních vystříhati se budeš a že zasvětiš celý svůj život slávě Boží. To

předsevzetí obnovuj při každé zpovědi, pamatuje, že zpověď. jakožto soud milosrdenství a spravedlnosti, jest předejitím soudu Božího.

Nechť se ti zdá, že Soudce Nejvyšší každodenně k tobě mluví: Vydej počet z vladařství svého; — vydej počet z myšlenek, pocitů, slov, činů a utrpení, a zvláště z povinností kněžských, aby v tom všem nebylo přestupku ani nedbalosti ani nečisté pohnutky, ale aby se všecko líbilo srdci mému a zjednálo ti kdysi věčnou odplatu.

Zdaž přemýšlíš často o soudu Božím a jsi hotov složití každé chvíle počet z života svého?

III. Ježíš Kristus předpověděl, že tento svět se skončí a že nastoupí poslední soud; ale kdy to bude, toho nikdo neví, ani andělové nebeští, jedině Otec (Mat, 24, 36.).

Nechť ani ty, knězi, zkoumati tohoto tajemství Božího, ale »jednej tak, jako bys jednal, kdyby to mělo býti zítra a nebude ti třeba strachovati se příchodu Soudcova« (Sv. Augustin.).

Soud ten však nenastoupí, dokud se nesplní předpovědi Boží. A tak evangelium bude hlásáno po celém světě (Mat. 24, 14.), takže všichni lidé budou moci poznati učení Kristovo. Do toho však ještě daleko; a proto tak zvané proctví Malachiášovo, dle kterého už jenom devět papežů po Piovi X. má spravovati církev, nezasluhuje žádné víry.

Ti, kteří uvěří, utvoří jeden ovčinec pod jedním pastýřem (Jan 10, 16); ale bude mnoho nevěřících a rozmnoží se nepravost (Luk. 18, 8. Mat. 24, 12., II. Thess. 2, 13.). Už dnes šíří se zkáza nápadným způsobem, jakž tedy má se zdvojnásobiti horlivost kněží!

Povstanou falešní Kristové a falešní proroci a budou činiti znamení veliká (Mat. 24, 24.); vystoupí dokonce na jeviště světa antichrist, který bude se vydávati za Krista a pomocí ďáblovou

bude konati zdánlivé zázraky (II. Thess. 2, 9., Zjev. 20, 3.—9.); ale Kristus Pán zabije ho dechem úst svých, to jest, výrokem zavržení (II. Thess. 2, 8.). Dnes už plno šířitelů bezbožnosti, v jichž čele stojí sekty volnomyšlenkářské a jiné; protož bojuj s nimi knězi, seč můžeš!

Než přijde den Páně, vrátí se na zemi Enoch a Eliáš, aby nabádali lidi a zvláště židy k víře a ku pokání (Mal. 4, 5.—6., — Mat. 17, 11., — Zjev. 11, 3.—11.). V posledních dnech také židé uvěří v Krista Pána (Oze. 3, 4.—5.).

Konečně přijdou těžké rány na zemi, tak jako při zboření Jerusáléma, jehož konec v předpovědi Kristově jest obrazem konce světa. Zejména povstane národ proti národu a království proti království a budou morové a hladové a zemětřesení po místech.

Ukážou se také strašná znamení na nebi, tak že slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati (Mat. 24, 7. a 29.).

Soud poslední přijde neočekávaně jako blesk a jako zloděj a jako potopa za časů Noemových (Mat. 24, Luc. 18.). Napřed vstanou z mrtvých všichni zemřelí dobří i zlí, a to pojednou v okamžení (I. Cor. 15, 52.), na hlas trouby andělské, ale tak, že těla jedněch budou zářící, druhých ošklivá.

A když všichni se shromáždí, ukáže se na nebi znamení Syna člověka, to jest kříž obklíčený září, potom sám Soudce Kristus sestoupí s nebe, pln moci a velebnosti, v průvodu všech andělů.

Spravedliví uvítají ho s nevýslovnou radostí, zlí pak se strašnou bází, tak že říkati budou horám: padněte na nás, a pahrbkům: přikrejte nás (Luc. 23, 30.). Soud obecný bude

veřejným projevem božství, moci a slávy Spasitelovy, jakož i ukázáním toho, co lidstvo samo způsobilo, a tím i zjevným výměrem spravedlnosti.

U stop Soudcových stanou všichni národové, a on rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlů a postaví ovce zajisté na pravici své, kozly pak na levici (Mat. 25, 32.—33.). Toto rozdělení předpověděl Kristus Pan v podobenství o pšenici a koukolu a viditelným obrazem téhož jsou dva lotrové na Kalvarii. Na které straně staneš tenkrát ty, knězi?

Nastane vyjevení činů lidských, dobrých i zlých. Písmo sv. praví, že otevřeny budou knihy, v nichž ty činy jsou zapsány; ale to jest jenom obrazné vyjádření té myšlenky, že ve světle Božím ukáže se všecko, co lidé dobrého neb zlého dobrovolně myslili, mluvili neb činili (Luc. 8, 17.), a to tak, že spravedliví budou míti z toho chválu, a zavržení hanbu. Chceš-li uniknouti té hanbě, zahlaď hříchy pokáním a již se jich nedopouštěj v budoucnosti!

Po tom bleskurychlém odkrytí i těch nejskrytějších věcí lidských vydá Soudce výrok: Pojďte, požehnání Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa; a zase: Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho. (Mat. 25, 34., 41.)

Odměňuje-li Soudce nebeský v tom i onom případě skutky milosrdenství, tím nemíní se, jakoby ony samy byly příčinou odměny neb trestu, nýbrž spíše, aby se poukázalo, jak veliké ceny jsou u Boha. Hleď proto, knězi, aby v životě tvém takových skutků nescházelo!

Rozjímej často o soudu posledním a ještě častěji ptej se sám sebe: kdybych umřel v tu chvíli, jaký výrok vydal by na mne Soudce nejspravedlivější?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, tak často čítám a mluvím o posledních věcech, a tak zřídka pozastavuji se nad tím, že to všechno i mne čeká. Zdá se mi, že ta smrt, ten soud kdesi daleko ode mne; zatím však snad již zítra, snad této noci všechno to nastane. Nestarám se též, abych za hříchy dávné činil náležitě pokání a zbytek dnů svých abych lépe ztrávil. Než nyní skroušený a pokorný volám úpěnlivě:

Oro supplex et acclinis,
cor contritum quasi cinis
gere curam mei finis.
Inter oves locum praesta
et ab hoedis me sequestra,
statuens in parte dextra.

Rozjímání XL.

XIV. Paměť na nebe, na očištec a na peklo.

I. Kristus Pán netoliko otevřel nebe svým křížem a zjednal nám milost, abychom se dostali do nebe, ale jednak ústy svými, jednak skrze své apoštoly poučil nás o nebi.

Zejména učí nás, že nebe jest příbytkem slávy Boží, kde On sám má stolicí, obklopenou nesčítným zástupem andělů a svatých, vzdávajících čest Bohu v Trojici sv. jedinému. (Zjev. 1.)

Učil též, že máme se modliti k Otci, který jest v nebesích, a že On sám sestoupil s nebe^š na zemi, aby splnil vůli Otcovu. (Jan 6, 38.)

Rovněž učí, že nebe jest místo odplaty pro blahoslavené — že jest podobno spanilé hostině, na níž Bůh sám obsluhuje hosty (Luc. 12, 37.) — že je tam veliké světlo (I. Tim. 6, 16.) a v tom světle vyvolení patří stále na Boha tváří v tvář (I. Cor. 13, 12.)

— a že tím a skrze dokonalou milost stávají se podobnými Bohu (I. Jan 3, 2.), ano i že jsou účastnými přirozenosti Boží (II. Petr 1, 4.) — a že požívají takové rozkoše, jaké oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani srdce lidské nepocítilo (I. Cor. 2, 9.) a to štěstí že bude trvati na věky (Jan 10, 29, 16, 22.).

Učí dále, že do nebe dostanou se jenom duše čisté, to jest prosté všelikého hříchu i trestů za hříchy, a to ne zadarmo, ale za práce, podniknuté se sebezapřením a láskou k Bohu a za utrpení ochotně a statečně snášená, protože jsme služebníky Božími, kteří mají svých hřiven dobře užívatí — a pocestnými Božími, kteří jenom branou těsnou a úzkou mohou vejítí do života — a dělníky Božími, kteří najati jsou na celý den do vinice Páně — a mučedníky Božími, kteří skrze mnoho útisků musejí se probítí do království Božího.

Konečně učí v podobenství o hřivnách a o práci na vinici, že sláva a blaženost nebeská budetím větší, čím horlivější a čistší byla práce na zemi a čím vyšší byl stupeň milosti posvěcující či lásky ve chvíli smrti.

Rozvažuj, knězi, co nejčastěji tu nauku o nebi a občerstvuj se jí v trudech a bojích života. Zvláště, když práce těžká tě unavuje, nemoc svírá, když bolest na tebe doléhá — kdy svádíš tuhý boj s pokušeními a nemůžeš pokročiti v dokonalosti kněžské, — kdy v péči o duše zakoušíš neúspěchů aneb i pronásledování od lidí; místo abys klesal na duchu, mluv k sobě: *sursum corda*, to jest, povznes mysl svou a city své do nebe, kde nebude utrpení ani pokušení, kde Bůh setře slzy s očí tvých a pohrouží tě v pramenech rozkoší, kde tovaryšstvo andělů a svatých, kde trůn Bohorodičky a stolice Beránkova, kde neustálé vidění Boha.

Tak činili svatí. Sv. Ignác na př. vycházel často

v noci na rovnou střechu domu a patře na nebe, hvězdami vyšívané, říkával v slzách: »Ó jak hnusí se mi země, pohlédnu-li na nebe.« Proto také sv. František Sálesský často vzdychal: »Heu! quia incolatus meus prolongatus est.« Duše má touží po nebeské vlasti. Blahoslavení, kteří neskládají naděje v něčem pozemském, nýbrž pokládají vše pozemské za hrob nebeského.«

Blahoslavený Jan Maria Vianney přebýval stále duchem v nebi. Když jednou měl kázání o proměnění Páně, zvolal unesen: »Uzříme jej, uzříme jej! Ó moji bratři, pomyslili jste již někdy na to? I my budeme viděti Boha — budeme jej viděti opravdu, budeme jej viděti tak, jak jest, tváří v tvář.« Po celou čtvrt hodiny proléval hojné slzy, opakuje: »Budeme jej viděti, budeme jej viděti!«

Jest, knězi, podobná touha v tvé duši, ale touha plodná, to jest, spojená s vytrvalou a ochotnou prací po celý den života, abys, až přiblíží se noc, obdržel hojnou odplatu od nebeského Hospodáře?

II. A což činiti, byly-li hříchy v minulosti? Zhladiti je i trest za ně upřímným pokáním a to již na této zemi, sice bude třeba pykati v očistci. Tak Kristus Pán hrozí hříšníkovi, který se nevyplatil spravedlnosti Boží za živa, že bude vržen do vězení a nevyjde od tud, dokud posledního penízku nezaplatí (Mat. 5, 26.); jindy pak oznamuje, že kdyby mluvil proti Duchu svatému (to jest protivil se pravdě a milosti Boží), nebude mu odpuštěno ani v tomto věku ani v budoucím (Mat. 12, 32.); z toho vysvítá, že odpuštění některých hříchů možno dosáhnouti po smrti. Že to jsou hříchy všední, vysvětluje blíže sv. Pavel, tvrdě, že všichni stavíme na základě, kterým jest Kristus a klademe zlato, stříbro, drahé kamení, dříví, seno, slámu, to jest skutky do-

konalé i špatné. Oheň očištcový dílo každého zkusí, čili skutky dobré očistí a špatné spálí; kdo však nepřinese na soud hříchů v těžkých, ten sám bude spasen, avšak tak, jako skrze oheň (I. Cor. 3, 15.).

Opírajíc se o zjevení Boží, učí církev svatá od počátku, že duše v očištcu očišťují se od hříchů všedních a od trestů, jichž za hříchy těžké nazemi neodpykaly. V čem záleží to očištění? V tom, že duše, odloučené od těla, nemohou hned patřiti na Pána Boha, po němž dychtí celou silou a z toho zakoušejí nevyhovitelnou a nad všeliký výraz těžkou tesknotu. Kromě toho pálí je jakýsi oheň nepochopitelný, pekelnému podobný, a to tím silněji, čím větší jest jejich vina. Z toho povstává bolest tak veliká, že, jak říkají svatí, nejlehčí z trestů očištcových těžší jest než největší z trestů, jaké mohou býti na tomto světě, — bolest rovnající se téměř pekelné,*) s tím rozdílem, že ji oslazuje naděje. Utrpení duší pykajících také proto jsou tak veliká, že mnohdy trvají příliš dlouho, — že duše nevědí, kdy jejich vyhnanství se skončí, — že samy nemohou ani si něco zasloužiti ani samy za sebe prositi, a toliko v lásce k Pánu Bohu, v odevzdanosti do vůle Boží, v naději spasení, v útěchách Matky milosrdenství a andělův, jakož i v modlitbách věřících nalézají jistou úlevu.

S druhé strany očištec, dle hlubokých vývodův sv. Kateřiny Janovské, jest dílem lásky Boží a neocenitelným dobrodiním, neboť duše, pozorující na sobě nejlehčí skvrnu, raději by se tisíckrát pohroužila v peklo, nežli by stanula takto poskvřená před velebností Boží.

Děkuj i ty, knězi, za očištec, ale zároveň boj se očištcem a neujisťuj se tak snadno, že mu unikneš, kdyžtě i kněží tak svatí, jako ctihodný sluha Boží

*) Sv. Augustin in Ps. 36.

Claudius de la Colombière prošli skrze ta utrpení.*)

Chceš-li, aby ta utrpení byla pro tebe kratší a méně citelná, střež se hříchův, nepravím těžkých, ale i všedních, zvláště dobrovolných a se zalíbením páchaných, jichž obyčejně nelitujeme anebo špatně litujeme; především pak bdi, abys nedopustil se takových hříchů po poslední zpovědi v životě.

Veď život pracovitý a umrtvený a všechny trudy, pokoření a trpkosti obětuj jako pokání za minulé hříchy!

Vzbuzuj často lítost, z dokonalé lásky plynoucí, nos na sobě stále škapulíř karmelitánský a kořisti z četných odpustkův!

Pomáhej sám duším trpícím, obětuje za ně modlitby, dobré skutky, mše svatě a heroický čin lásky a zajistíš si jejich pomoc, až dostanou se do nebe. Tvrdí se také, že ony modlí se v očištcí za nás dle vnuknutí, jaká přijímají od Boha; proto sv. Kateřina Bononská, chtěíc zjednatí sobě neb jiným nějakou mílost, utíkala se k těmto duším o přímluvu.

Konečně, »sestupuj často za života do očištcě abys nemusel tam jíti po smrti,«**) čili pamatuj na muky očištcové a piše závět, zanechej nějaký obnos na mše sv. za svou duši, neboť ti, kterým zůstaviš majetek, příliš brzy na ni zapomenou. Pamatuj také na kostely, na chudé a na díla katolická a za to naříd, aby pohřeb tvůj byl velmi skromný!

III. Jest peklo, — neboť tak zjevil Bůh ve Starém Zákoně skrze muže osvícené, a tak říkal sám Syn Boží v lidském těle. Slibuje spravedlivým nebe, pohrozil zároveň hříšníkům, že budou uvrženi do temnosti

*) Dle vidění blahosl. Markéty Marie. O. Claudius, její zpovědník, trpěl v očištcí po ten čas, který uplynul od jeho smrti do pohřbu, ale na její prosbu byl vysvobozen.

**) Sv. Augustin.

zevnitřní (Mat. 22, 13.), kde bude pláč a skřípání zubův (Mat. 8, 12.). V podobenství o boháči a Lazarovi praví, že boháč pohřben jest v pekle, kde trpí muky veliké v tom plameni (Luc. 16, 22.—24.). V líčení soudu posledního předpovídá, že padne na hříšníky takovýto výrok: Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného... I půjdou zavržení do trápení věčného. (Mat. 25, 41, 46.)

Toto trápení bude strašné; neboť tam bude poena a sensus, to jest oheň nepochopitelný, který bude páliť duše, a po z mrtvých vstání i těla, — oheň udržovaný všemohoucností Boží a řízený spravedlností, který nekonečně bolestněji bude mučiti nežli oheň pozemský. Ó jakýžto trest pro kněze zavrženého, který za života nechránil se ohně vášní.

Tam nejhrubší temnoty, protože ten oheň nebude svítiti. Ó jaký to trest pro kněze zavrženého, který nechtěl býti za živa světlem lidí.

Tam týráni nejukrutnější od ďáblů, kteří obdrží plnou moc nad zavrženými, i od samých zavržených, kteří budou se navzájem vztekle nenáviděti, protože v pekle není ani kapky lásky. Ó jaký to trest pro kněze zavrženého, který poddával se za živa ďáblu a hubil duše.

Je tam rovněž poena damni, jakožto mučirna nejstrašnější, protože zavržení nespátrí nikdy Pána Boha a budou zbaveni na věky jeho lásky. Správně řekl bl. Jan Maria: »Kdyby zavrženec mohl aspoň jednou říci: »Bože, miluji tě,« nebylo by pro něho pekla. Ale žel, ubohá ta duše ztratila vlastní vinou schopnost milovati...« Poznává nyní dokonale, že jejím cílem bylo milovati a velebiti Boha a Bůh že jejím jediným a pravým štěstím; zatím však vzdalujíc od sebe Boha za živa a scházejíc s tohoto světa v hříchu smrtelném, sama se odsoudila k tomu, že už

se nikdy s Bohem nesloučí, a to vyvolává v duši strašnou bolest, spojenou se stálou nenávisí Boha a se stálým zoufalstvím.

A tato zoufalost bude tím hroznější, že duše zavržená jenom sobě ztrátu Boha připíše . . . »Peklo — pravil vhodně bl. Jan Maria Viannay — pochází z dobroty Boží. Zavrženci volají: Ach, kdyby nás Bůh nebyl tolik miloval, méně bychom trpěli a peklo bylo by snesitelnější; ale býti tak milovánu a přece zahynouti věčně, ach, toť ukrutné.« Bude-li tak naříkati každá duše v pekle, což teprve kněz, který za života větší lásky zakusil než jiní a více milostí obdržel. Jeho zvláště týká se hrozba Spasitelova: »Lehčeji bude zemi Sodomských a Gomorských v den soudu« (Mat. 10, 15.) — a ten výrok, vydaný na duši hříšnou: Jakž mnoho se chlubila a v rozkošech byla, tak mnoho jí dejte muk a smutku (Zjev. 18, 7.).

Kdyby aspoň duše v pekle mohly se modliti anebo měly tu naději, že po milionech let skončí se jejich muky; zatím však červ jejich neumírá a oheň nehasne (Mar. 9, 43.) neboť takto pohrozil Spasitel: Kdo věří v Syna, má život věčný, a kdo nevěří Synovi, neuzří života, nýbrž hněv Boží zůstává v něm (Jan 3, 36.).

Zdaž může se kněz dostat do pekla? Žel, může, protože sám sebou jest velmi slabý a neopatrný, a tu tíží jej veliké povinnosti a číhají na něj nebezpečná pokušení. Co více, sv. Jan Zlatoústý tvrdí, že veliká část kněží přijde v zatracení, když ne za své, tedy za cizí hříchy, jimž z lenosti nebrání.

Děkuj Bohu, knězi, že nejsi v pekle, a mohl jsi tam padnouti hned po prvním těžkém hříchu. Jsi-li dnes prost takového hříchu, nezaspí snem klamně bezpečnosti a nepřestávej se báti, bdíti a volati o pomoc nebes. Tak na př. sv. Jeroným výslovně praví, že

z obavy před peklem rozhodl se přebývat s hady a štíry; on též slyšel mnohdy v duchu hlas trouby andělské: Mrtví, vstávejte na soud. Sv. František Borgiaš, kdykoliv rozjímal o pekle, byl celý vzrušen a bled; a když ptali se jej na příčinu, odpovídal: »Byl jsem dnes v pekle a viděl jsem to místo, na které bych se byl dostal, kdybych se nevaroval hříchů.«

Buď i ty, knězi, často v pekle za živa, abys tam nevpadl po smrti. Zvláště když vábí tě nějaké pokušení hříšnou léčkou, mluv k sobě: *Momentaneum, quod delectat, aeternum, quod cruciat.* Pamatuj, že do pekla jdou netoliko bezbožní, nevěřící (Jan 3, 18), nečistí, zlodějové, lakomí, nestřídmí (I. Cor. 6, 10.), ale i ti, kteří se na zemi vynášejí (Mat. 19, 30.), anebo špatně užívají hřiven daných jim od Boha (Mat. 25, 30.). Vystříhej se tedy jak všeliké vášně, tak sebelásky a lenosti; abys pak se jich uvaroval, rozjímej, účtuj se svědomím, zpovídej se často a vzbuzuj každodenně dokonalou lítost.

Vystříhej též jiné duše před peklem, zvláště ty, které Bůh tvé péči svěřil. Tak činí missionářové, a jedním z nich byl sv. František a Hieronymo T. J. Kázával často o pekle, a to i na ulicích Neapole, což dohánělo prostopášníky a prostopášnice k vzteklým výbuchům. Nejhorší byla prostopášnice Kateřina, neboť když na blízku jejího domu mělo býti kázání, začala se svými družkami zpívat i tancovat na ulici, tak že svatý musel odejít s prázdnem. Přišel tam o něco později, ale jaký byl jeho údiv, když mu sousedové zvěstovali, že včera právě Kateřina náhle zemřela. »Pojďmež se za ni pomodlití« — řekl a vešel s četným zástupem do domu, kde ležela mrtvola, zvolal snad z vnuknutí Božího: »Kateřino, řekni mi, kde nyní jsi?« Opakoval tak dvakrát a po třetím zvolání otevřela zemřelá oči a řekla hlasem žalostným: »V pekle,

v pekle jsem.« Překvapení přítomných bylo k nevypsání; mnoho jich prosilo hned o zpověď.

A ty, knězi, kde bys se ocitnul, kdyby tě v té chvíli smrt potkala?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Pane, věřím, že jest nebe, že jest očištec, že jest peklo; ale jak slabě na mne ta víra působí. Mnohdy se téměř zdá, jako by to všechno ani se mne netýkalo. Neboť jak málo pracuji k tomu, abych unikl trestům očišcovým anebo je zmenšil, jak málo bojím se pekla! Než ty táhni mé srdce vzhůru a pronikni bázní tělo mé.

*Preces meae non sunt dignae,
sed tu bonus fac benigne,
ne perenni cremer igne.
Rex tremendae maiestatis,
qui salvandos salvas gratis,
salva me, fons pietatis.*

Rozjímání XLI.

XV. Posvěcení našich činností a utrpení.

I. Rozjímali jsme již o tom, jak posvětití naše city, myšlenky, slova a modlitby; nyní zastavme se u toho, jak posvětití naše činnosti a utrpení.

Čteme v evangeliu, že když Kristus Pán přišel do domu Lazarova, Maria, klečíc, poslouchala božských jeho slov, Marta pak starala se o připravení večeře. Spasitel pokáral Martu, ne však za to, že oddávala se práci, aby uctila božského Hosta, ale že oddávala se jí horečně a nemírně, čímž dal poznati, že život činný třeba spojovati s nábožným.

Každý kněz ve světě působící má býti Marií i Martou, a proto s jedné strany věnovati tolik času modlitbě, kolik ho dobro jeho duše a duší jiných vy-

máhá, s druhé pak posvěcovati všecky své činnosti a to ať veliké, ať malé, ať duchovní ať tělesné, neboť ze všech náleží Pánu Bohu chvála. Žel, ne všichni kněží jednají dle té zásady. Jsou tací, kteří majíce četné povinnosti zevnější, rádi by od nich utekli, aby se mohli více oddávati nábožnosti; ale i v tom jest mnohdy pokušení směřující k tomu, aby jim znechutilo práci a uvrhlo do nedbalosti. Svatého faráře z Arsu stihala myšlenka, aby vstoupil do kláštera Trapistův neb Kartusiánů, »kde by mohl — jak sám říkal — oplakávati bídný svůj život a vyprositi si milosrdenství Boží.« Jednou i podlehl tomu pokušení a utekl na několik dní do kláštera. Tři léta před tím útekem za týmž cílem vstal v noci a pustil se na cestu; přecházejce však kolem kříže, zastavil se náhle a otázal se sám sebe: »Zdaž plním též vůli Boží? Což lepšího, obrátiti třeba jenom jednu duši, či modliti se v samotě?« V odpovědi, jakou v srdci uslyšel, uznal hlas Boží a vrátil se domů.

Nepoměrně více jest takových kněží, kteří působíce příliš mnoho na venek, zapomínají na modlitbu anebo ji redukují ad minimum; následek toho jest, že duch jejich slábne a mnoho věcí nedokonale vykonává.

Jak tedy posvěcovati své činnosti?

Především býti ve stavu milosti a v sjednocení s Pánem Ježíšem skrze lásku; jinak ani věci na pohled nejsvětější neměly by zásluhy pro život věčný; neboť tak ujišťuje apoštol: *Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými a t. d.* (I. Cor. 13.).

Míti při tom dobrou pohnutku a činiti všechno, co činíme, z veliké lásky; vždyť Pán Ježíš pochválil chudou vdovu, která vhodila do pokladnice dva groše (Mar. 12, 43), a pokáral pyšné a pokrytecké farizee, kteří z dobrých skutkův hledali své chvály (Mat. 6,

1.). Poněvadž pohnutka snadno se zvrhne, proto třeba stále ji očisťovati a zdokonalovati, zvláště tou myšlenkou: Bůh na mne patří a Bohu vydám počet z každé činnosti.

Všechno plniti dobře na venek a tedy v náležitém čase a náležitým způsobem, vystříhající se neladu, ukvapenosti a omrzelosti. Vzorem tu sám Spasitel, který »všechno dobře činil,« — vzorem tu svatí kněží, kteří ke každé činnosti tak se měli, jakoby byla jedinou a poslední, a mimo to zachovávali pokoj a svobodu ducha.

Za činnosti delší vznášeti každou chvíli mysl k Bohu; následovati v tom svaté a zvláště jich Královny, která jednou rukou třímala dítě Ježíše a druhou pracovala u krbu.

Konečně vykonávati každou činnost ve sjednocení se srdcem Ježíšovým, a proto hned z rána obětovati všecko božskému srdci skrze neposkrvněné ruce Mariiiny, za dne obnovovati toto obětování se a hleděti v duchu na Pána Ježíše mluvícího a jednajícího anebo vnikati do srdce Ježíšova.

Tak čiň, sluho Boží, a především v každé záležitosti spoj se s Pánem Ježíšem! Zvláště když vstáváš ze sna, mysl o tom, jak Slovo Předvěčné stalo se tělem a začalo život pozemský z lásky k nám.

Když se myješ, vzpomeň na křest Ježíšův, anebo na onu chvíli, kdy Pilát myl si ruce, odsoudiv Spasitele na smrt.

Když se oblékáš, představ si, jak Nejsv. Panna zavinovala Božské dítě plenkami, anebo jak pochopové Herodovi oblékali jej v bílé roucho.

Když začínáš modlitbu, nechť se ti zdá, že vidíš Ježíše, vstupujícího do zahrady olivetské a potom kořícího se před Otcem nebeským.

Když sloužíš mši sv., mysl si, že jsi s Ježíšem na Kalvarii, tu zase ve večěradle.

Když mluvíš na kazatelně, patř na Ježíše, učícího zástup; usedaje pak ve zpovědnici, představ si jej v té chvíli, kdy odpustil kající Magdaleně.

Když jdeš k nemocnému, nechť se ti zdá, že provázíš Ježíše ke tchýni Petrově aneb k služebníku setníkovu.

Rozmlouváš-li s lidmi, poslouchej Ježíše, mluvícího k učedníkům aneb k Samaritánce.

Když sedaš ke stolu, představ si, že jsi při poslední večeři a přijímáš z rukou Pána Ježíše chléb andělský.

Plníš-li své povinnosti, a práce zdá se ti obtížnou jdi do domu nazaretského a hled, jak Syn Boží pracuje v dílně, tu zase vykonává všeliké služby domácím.

Oddáváš-li se skutkům milosrdným, představ si, že spolu s Nejsv. Matkou zavijíš v prostěradlo tělo Spasitelovo, s kříže sňaté.

Ukládaje se ke spaní, nezapomínej, že Spasitel na tebe patří a proniká tvé myšlenky, a proto neodvracej od něho svého oka vnitřního a usni při jeho srdci!

Probouzeje se v noci ze sna, myslí o nebeském Hosti zavřeném v našich kostelích a vysílej k němu svaté vzdechy!

Slovem, ve všech činnostech spoj se s Pánem Ježíšem a všechny obětuj jeho srdci, aby všechny posvětilo!

Zdaž budeš tak činiti?

II. Třeba též posvěcovati utrpení, jichž nikdo není prost, a tím méně kněz, neboť co bojů musí on svěsti se svými žádostmi, se zlým světem a nenávisným ďáblem, — co zakouší překážek, časem i pronásledování, když staví se na obranu pravdy Kristovy, kdy žádá od lidí poslušnosti k zákonu Božímu i církevnímu, když přemáhá jejich bludy a přestupky. Dne

zvláště život dobrého kněze jest přeplněn kříží; a kde jeho síla, kde útěcha, kde poučení, jak má ty kříže nésti? Hle, u toho, který, jako Král bolesti, nekonečně více vytrpěl, jednak aby za naše hříchy dostiučinil, jednak aby nás trpěti naučil, jednak aby nám zjednal sílu k snášení a milost k posvěcování našich utrpení.

A kterak ta utrpení posvěcovati?

Předně přijímati je v duchu kajicnosti a lásky, to jest jako zasloužený trest za hříchy a jako památku dobroty Boží! Za druhé snášeti je statečně a ochotně, ano děkovati za ně Pánu. Za třetí obětovati je nejsv. srdci Ježíšovu, a proto opětovati každé ráno úkon zasvěcení se tomuto srdci a potom v každém utrpení říkati: To pro tebe, můj Ježíši. Konečně spojovati naše utrpení s bolestmi Pána Ježíše, rozvažovati o těch bolestech a vnikati v jeho srdce.

Tak činí vždy svatí kněží a proto docházejí k veliké lásce ke kříži a posvěcují se křížem.

Tak čin i ty, sluho Boží! Zejména v zármutku dívej se na Spasitele, volajícího s kříže: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? V chudobě pohlížej na Spasitele ležícího v jeslích na seně, tu zase na svlečeného ze šatu na kříži! V nemoci pohlížej na Spasitele, zmrskaného biči, korunovaného trním a přibitého hřeby na kříž! V pokoření pohlížej na Spasitele, jemuž se posmívala lůza a farizeové, a jenž níže byl postaven než zločinci. V těžkých zklamáních pohlížej na Spasitele, prodaného od Jidáše a opuštěného od jiných učedníkův. V pronásledování pohlížej na Spasitele, vydaného na smrt a to od toho lidu, kterému tolik dobrého učinil. V opuštěnosti pohlížej na Spasitele, řkoucího s kříže: »Hle, Matka tvá.« Po ztrátě drahé osoby pohlížej na Spasitele, plačícího nad hrobem Lazarovým a těšícího vdovu z Naimu.

Před smrtí pohlížej na Spasitele, visícího na kříži a volajícího: Otče, v ruce tvé proučím ducha svého.

Ó kdybychom tak činili, jak dokonalé byly by naše činnosti, jak svatá naše utrpení! Zatím však nám daleko do toho. Ano i tenkrát, když snažíme se dobře sloužiti Pánu Bohu, dopouštíme se proti jeho vůli a lásce různých přestupků, které ačkoli všední, přece urážejí jeho velebnost a poskvřňují naši duši. V našich pak činnostech což poklesků a nedokonalostí. Čteme o horlivém knězi T. J. O. Alvarezovi, že Pán Bůh představil mu ve vidění jeho vlastní život v podobě vinné ratolesti, na níž bylo pouze několik hroznů plných a zdravých, kdežto ostatní byly zkažené, uschlé anebo shnilé. Kdyby i nám Pán Bůh představil v podobném obraze náš uplynulý život, co by tu bylo hroznů zkažených, které před Bohem nemají žádné ceny, ačkoli v očích našich zdály se dobrými a pěknými. Neboť co činností našich vyplynulo z pohnutky špatné, zejména ze žádosti po marné chvále a z ukončení sebelásky anebo z pohnutky méně čisté. A co zase lenosti a nevěrnosti v zevnějším vykonávání našich věcí; takže i k nám mohl by Bůh zvolati: Viniči založíš a okopeš, a vína nebudeš píti, protože ji mšice zpustoší.

Obtížněji ještě přichází nám posvěcovati utrpení. Víme všichni, že jako hříšným dětem Adamovým, vykopeným krví nejsvětější a jako hříšníkům, křížujícím na novo Spasitele, patří kříž čili utrpení, — víme též, že kříž jest pro nás dobrodiním Božím; a přece utíkáme kvapem od kříže. Rádi bychom šli za Ježíšem, kdybychom nemuseli bojovati, — rádi bychom měli podíl na jeho slávě, kdybychom nemuseli trpěti. Na Tábor a na horu Olivetskou pohlížíme s toužebností, ale Kalvarii téměř každý se vyhýbá; a jde-li tam, to tak, jako oni dva lotři, tažení jsouce provazy, anebo jako Šimon Cyrenejský, přinucený nésti kříž. Říkáme ovšem někdy ve chvíli nadšení duševního: »Pane, půjdu za Tebou třeba až pod kříž;« ale ve-

zme-li nás jaksi Pán za slovo a upoutá na lůžko nemocí anebo navštíví hořkým zklamáním aneb pronásledováním lidským, vytrhujeme se ihned z rukou Božích a odstrkujeme od sebe kříž, zapomínajíce na to, že »milujícím Boha všechno vychází v dobré.«

A jak jest u tebe a jak bude v budoucnosti?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, ty mne vedeš s sebou na horu Tábor, abych se proměnil na duši a stal se podobným tobě ve svých citech, myšlenkách, slovech i skutcích, a potom kážeš mi jíti za sebou na Kalvarii, s křížem na ramenou, abych Tě následoval ve snášení utrpení a hotov byl umřítí pro Tebe. Teprve s Tábora a s Kalvarie uvedeš mne na horu Olivetskou, do příbytku věčné slávy. Než, já nechci pracovati na posvěcení vlastním ani trpěti s Tebou a pro Tebe a přece toužím po nebi a vzhlížím k němu. Proměň mne, o Ježíši, abych v životě i při smrti, v útěchách i v bolestech byl věrným služebníkem Tvým, láskou s Tebou sjednoceným, dokud mne nevezmeš k sobě na trůn slávy.

Rozjímání XLII.

Krátké pokyny kněžím čerpané z veřejného života Ježíše Krista.

I. Ježíš Kristus jako Bůh-člověk nepotřeboval připravovati se k životu veřejnému, neboť byla v něm plnost moudrosti a svatosti, a přece připravoval se, jednak přebýváje v Nazaretě do třicátého roku života, jednak modle se a postě po čtyřicet dní na poušti. Ty, knězi, potřebuješ nutně takové přípravy, protože jsi od přirozenosti člověkem zatemnělým, slabým a hříšným; ale nespokojuj se tím, že jsi čtyři léta v semináři ztrávil a před svěcením odbyl několikadenní

exercicie. Avšak celý život tvůj budiž přípravou k soudu Božímu, a každý den přípravou ke mši svaté a práci téhož dne; jako prostředky nechť ti napomáhají: život zbožný, stálé bdění, každodenní rozjímání, každodenní breviář, každodenní zpytování svědomí, každodenní modlitba před mší svatou a po mši svaté, každodenní návštěva nejsvětější svátosti, každodenní částka růžence, dále čtení knih duchovních a theologických, častá zpověď, každoroční exercicie, konečně rady osvěcených a svatých kněží. — Zdaž se tak připravuješ?

II. Ježíš Kristus, podnikaje práci učitelskou, povolával za učedníky své nikoliv lidi znamenité a učené, ale prosté, chudé a neučené rybáře, — nestaral se o přízeň Pilátovu neb Herodovu neb nejvyšších kněží a farizeů, ani nepochleboval náruživostem lidu, ale mluvil všem pravdu, bez obavy, že narazí na kohokoliv, — neodíval též svého učení v lesklý šat tehdejších rabinů neb filosofů, ale mluvil velmi prostě, aby mu všichni rozuměli; slovem, Pán Ježíš nepoužíval takových prostředků, jakými si lidská obezřetnost pomáhá. Za to však celou svou naději složil ve svatosti poslání, které mu Otec nebeský svěřil, a v lásce Otce nebeského, jak sám řekl při vzkříšení Lazarově: »Otče, děkuji Ti, že jsi mne vyslyšel. Já jsem věděl, že mne vždy vyslyšíš« (Jan 11, 41.—42.).

Podobně i ty, knězi, nestarej se o úsudky světa, ani neočekávej úspěchů své práce od prostředkův často lidských, neboť Duch svatý tě varuje: Zlořečený člověk, který doufá v člověka a klade tělo za rámě své, a od Hospodina odstupuje srdce jeho (Jer. 17, 5.); ale celou důvěru skládej v Bohu, čině vůbec všechno, co povinen jsi činiti, a opakuje za apoštolem: Bůh-li s námi, kdo proti nám? (Řím. 8, 31.). Zdaž tak činíš?

III. Ježíš Kristus pracoval z nejčistší pohnutky, protože pracoval pro slávu Otcovu a pro spasení duší, ponechávaje pro sebe namahání, bolest a pokoření. Pracoval nezištně, protože miloval chudobu, a tak byl chud, že mohl říci: *Lišky mají doupat a ptáci nebeští hnízda, a Syn člověka nemá, kde by hlavu složil* (Mat. 8, 20.). Pracoval neúporně, hlásaje stále království Boží a chodě pěšky po dolinách i horách palestinských. Pracoval s trpělivostí, sladkostí a vytrvalostí co největší, třeba že mu nepřátelé kladli osidla, že mu vlastní učedníci mnohdy nerozuměli, že lid očekával od něho především chleba a svobody.

Podobně i ty, knězi, v práci své nehledej ani slávy, ani cti, ani peněz, ani útěchy vlastní, ale pouze zvelebení Boha, oslavení církve, posvěcení své duše, spasení duší jiných. Pracuj s láskou čistou a obětovnou a spolu sladkou a trpělivou, neboť taková láska duše táhne, kdežto násilnost a příkrost je odstrašuje. Pracuj vytrvale, jak dlouho můžeš, a to s celým sebezapřením a posvěcením, nevypřahuje z pluhu, dokud se Pánu nezalíbí zprostiti tě práce; nemůžeš-li však pracovati, pomáhej duším modlitbou a podporuj grošem díla církve. A nedej se odvrátiti tím, že je to práce těžká a málo účinná, že lidé překážejí anebo i pronásledováním hrozí; neboť popatř, hle, pod křížem Spasitelovým stála jenom hrstka věřících, a po zmrtvých vstání Páně na hoře v Galilei shromáždilo se jich sotva pět set; a přece Pán Ježíš slíbil učedníkům: *Doufejte, já jsem přemohl svět; a tak se stalo.* Protož ani ty nezošklivuj si práce, ani nepřestávej doufati v Boha, třeba by odevšad kupily se překážky a duši tvou zalévaly hořkosti. Zdaž tak pracuješ?

IV. Zvláště Ježíš Kristus zvěstoval evangelium, promlouvaje s vážností vskutku božskou a odívaje

nejvznešenější řeči ve formu ku podivu jasnou, půvabnou a všechněm přístupnou. Tak i ty, knězi, hlásej s kazatelnou slovo Boží, konej v kostele katechese, vykládej dítkám učení Boží ve škole; všechno to pak čiň se svatou horlivostí a takovým způsobem, aby z toho byl veliký užitek. Zdaž jsi takovým kazatelem a katechetou?

V. Ježíš Kristus volal hříšníky ku pokání, představuje jim nekonečné milosrdenství Boží; těm pak, v nichž okem Božím viděl opravdovou lítost, odpouštěl hříchy, jako Magdaleně, Samaritance, cizoložnici, paralytikovi, Petrovi, lotru na kříži. Ty, knězi, ve svátosti pokání vykonáváš vládu samého Krista; mějž také laskavost jeho srdce! A zejména zasedej ochotně do zpovědnice, — jsi-li duchovním správcem, i ve dni všední; přijímej a slyš všechny trpělivě; budiž všechněm dobrým otcem a starostlivým lékařem; a duše zbožné veď k dokonalosti. Zdaž jsi takovým zpovědníkem?

VI. O Ježíši Kristu se praví: *Coepit facere et docere*, čili svaté činy šly před svatými slovy. Volal lidi k ctnostem vznešeným, ale obtížným pokažené přirozenosti lidské, jako k zamilování si chudoby, k sebezapírání, pokoře, poslušnosti, trpělivosti; protož aby lidé odhodlali se milovati ty ctnosti, sám stal se jim vzorem nejdokonalejším, tak že netoliko mohl říci: *Kdo z vás může mne viniti z hříchu*, ale i: *Slouží-li mi kdo, následuj mne* (Jan 12, 26.); a *kdo chce za mnou přijíti, vezmi kříž svůj a následuj mne* (Mat. 16, 24.). Pamatuj i ty, knězi, že máš rozšiřovati království Boží v duších čili posvěcovati duše netoliko slovem, ale i příkladem, bez něhož slovo nebude účinné, aby sám život tvůj byl evangeliem pro lid a aby se mohlo říci o tobě: *Fuit vir potens in opere*

et sermone coram Deo et omni populo (Luc. 24, 19.). Zdaž jest tomu vskutku tak?

VII. Ježíš Kristus na potvrzení svého Božství a k posvěcení duší činil veliké zázraky, neboť všechno bylo poddáno jeho moci. Ty, knězi, nemůžeš se vzemoci na divy všemohoucnosti, ale můžeš a jsi povinen přičiňovati se modlitbou a prací, aby se dělo co nejvíce divů milosti v duších.

Tak Pán Ježíš utišil bouři na moři; ty přemáhej lidské vášně a navracej pokoj duším. Pán Ježíš otvíral oči slepých, jako na př. žebrákovi u Jericha anebo slepému od narození; ty uč neumělé, osvěcuj bloudící, obracej k Bohu nevěrce s pomocí milosti. Pán Ježíš zázračně uzdravoval nemocné; ty aspoň přinášej jim Boží útěchu, starej se o ochranu těm, kteří žádné ochrany nemají a zaopatřuj starostlivě ty, kteří se blíží k branám smrti. Pán Ježíš křísil mrtvé, jako dceru Jairovu, mládence z Naimu a Lazara z Betanie; ty horlivostí apoštolskou zachraňuj zemřelé na duši, modlí se za duše trpící v očistci, zvláště za ty, na které nikdo nepamatuje. Zdaž pojímáš tak svůj úkol?

VIII. Ježíš Kristus těšil zarmoucené, jako plačící matku z Naimu anebo těžce utrápené sestry Lazarovy; tak i ty měj soustrast s trpícími a snaž se přinést jim úlevu, veda je zvláště k srdci Ježíšovu a k stopám Matky Bolestné. Zdaž nezavíráš srdce svého nešťastným?

IX. Ježíš Kristus říkal s nevýslovnou sladkostí: Nechte maličkých přijít ke mně a nabraňte jim, neboť takových jest království Boží (Mar. 10, 14.); a když přiblížily se dívky k němu, kladl na ně ruce a žehnal jim; tak i ty měj srdce otcovské k dítkám a zvláště k sirotkům a opuštěným; možno-li pak, zakládej anebo podporuj ústavy pro ubohé dívky. Zdaž máš takové srdce?

X. Ježíš Kristus netoliko slovem Božím nasytil zástup na poušti, ale i chlebem a rybami, řka tehdy: *Lít o mi zástup u*. On též slitoval se nad chudými novomanžely v Káně a na prosbu Nejsv. Matky proměnil pro ně vodu ve víno. Tak i ty, knězi, jda ve šlépějích Spasitele a Bohorodičky, a poslouchaje nejnovějších pokynů náměstků Kristových, poskytuj lidem netoliko Boží nauky a milosti, ale i duchovního světla a pozemského chleba čili pracuj rovněž, jak můžeš — na široké nivě společenské, neboť to jest požadavkem našich časů. Zdaž můžeš opakovati za Pánem: *Lít o mi zástup u*?)

XI. Ježíš Kristus nehledal nikdy vlastní příjemnosti, ale z lásky k lidem vcházel časem do jejich domů a přijímal od nich pohostinství. Tak na př. navštívil novomanžele v Káně, Šimona farizea, Zachea celníka, Lazara v Betanii. Ty, knězi, nechod nikdy do společností špatných neb nebezpečných, abys neztratil ctnosti neb dobré pověsti. Ano ani ve společnostech dobrých neb nelišných nebývej často, ani za tím účelem, abys na marných zábavách, na př. při hře v karty trávil dlouhé hodiny, neboť potřebuješ času na lepší věci. S druhé strany nepohrdej lidmi a nestraň se jich, zvláště jsi-li duchovním správcem. Vyžaduje-li toho dobro či jiná slušná příčina, jdi mezi lidi, ale zachovej se vždy tak, jak na pravého kněze sluší, aby všichni měli z tebe příklad a útěchu. Zdaž můžeš o sobě říci, že tak vždy bylo?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Ježíši, když jsi mne učinil svým nástrojem, svým sluhou, svým spolupracovníkem, učíš, abych aspoň trochu se Ti podobal!

*) Obšírněji o těch otázkách bude v díle pátém p. t. Pastýř podle srdce Ježíšova.

ČÁST V.

Ježíš učí kněze, jak má nabývatí ctností dokonalých.

Čti: »Rozjímání o životě kněžském čili Ascetiku kněžskou«.
Část II. Rozjímání I.—XLVII.*)

Modlitba sv. Tomáše Aquinského o ctnosti potřebné muži apoštolskému.

Concede mihi, misericors Deus, quae Tibi placita sunt, ardentè concupiscere, prudenter investigare, veraciter agnoscere, perfecte adimplere ad laudem et gloriam nominis tui. Ordina statum meum; et quod a me requiris, ut faciam, tribue, ut sciam; et da exsequi, sicut oportet et expedit animae meae. Da mihi, Domine Deus meus, inter prospera et adversa non deficere, ut in illis non extollar, in istis non deprimar; de nullo gaudeam vel doleam, nisi quod ducat ad Te vel abducat a Te; nulli placere appetam, vel displicere timeam, nisi Tibi.

Vilescent mihi omnia transitoria et cara mihi sint omnia Tua praeter Te, et Tu, Deus, praeter omnia. Taedeat me gaudii, quod est sine Te, nec aliquid cupiam, quod est extra Te. Delectet me labor, qui est pro Te, et taediosa sit mihi omnis quies, quae est sine Te. Frquenter da mihi cor ad Te dirigere et in defectione mea cum emendationis proposito dolendo pensare. Fac me, Domine Deus, obedientem sine contradictione: pauperem sine defectione, castum sine corruptione, patientem sine murmuratione, humilem sine fictione et hilarem sine dissolutione; tristem sine delectatione; maturum sine gravitate, agilem sine levitate, timentem sine desperatione; veracem sine duplicitate, operantem bona sine

*) Hodlá též překladatel vydání v jazyku českém.

praesumptione; proximum corrigere sine elatione; ipsum aedificare verbo et exemplo sine simulatione.

Da mihi cor pervigil, quod nulla abducat a Te curiosa cogitatio; da nobile, quod nulla deorsum obliquet sinistra intentio; da liberum, quod nulla sibi vindicet perversa et violenta affectio. Largire mihi, Domine Deus meus, intellectum Te cognoscentem, diligentiam Te quaerentem, sapientiam Te invenientem; conversationem Tibi placentem; perseverantiam Te fideliter exspectantem et fiduciam Te finaliter amplectentem; Tuis poenis configi per poenitentiam, tuis beneficiis uti in via per gratiam et tandem tuis gaudiis in patria perfrui per gloriam. Per dominum etc. etc.

Volno drukować.

Przemyśl 20. sierpnia 1910.

† **Józef Sebastyan,**
biskup.

Čís. 5009.

•**Imprimatur**•

K. a. Ordinariát v Praze dne 14. května 1912.

Dr. Jan Sedlák,
generální vikář.

OBSAH:

Strana

Část I.

Čím jest Ježíš Kristus pro kněze a co od něho žádá.

I. Ježíš Kristus jest pravý Bůh a Spasitel náš jako Pravda, Cesta a Život	3
II. Ježíš Kristus jest vzorem a mistrem života vnitřního i vnějšího	9
III. Ježíš Kristus povoláváje první učedníky, učí kněze, jak má jíti za hlasem Božím	14
IV. Ježíš Kristus učí, jak se připravovati k svěcením a s jakým úmyslem přijímati svěcení	19
V. Ježíš Kristus povznáší kněze nad míru vysoko, ale žádá též od něho svatosti života	25
VI. Jaká má býti svatost kněze	32

Část II.

Ježíš Kristus učí kněze, čemu má unikati.

VII. Unikání hříchu smrtelného	37
VIII. Jak nešťastným jest kněz, páchající hříchy smrtelné, a jak veliké škody působí duším	43
IX. Unikání zatvrzelosti srdce a nekajčnosti	50
X. Ježíš Kristus v podobenství o synu marnotratném učí, jaké má býti obrácení kněze	56
XI. Unikání hříchu všednímu a necitlivosti svědomí	63
XII. Unikání chladnosti duchovní	69

Část III.

Ježíš Kristus učí kněze, s kým a jak má bojovati.

XIII. Válka s ďáblem	78
XIV. > >	82
XV. Boj se zlým světem	89
XVI. > > >	96
XVII. Jak nutný jest ten boj	101
XVIII. Jaký má býti ten boj čili jaké má býti sebezapření kněze	107
XIX. Umrtvení těla	113
XX. Mrtvení smyslů, zraku, sluchu a čichu	119

XXI. Boj s vybočeními jazyka	126
XXII. Boj s výstřelky obraznosti, paměti a mysli . . .	131
XXIII. Boj se zlými žádostmi a vadami a zvláště s vadou hlavní	136
XXIV. Boj se zlými náklonnostmi srdce	142
XXV. Boj se zlou sebeláskou	149

Část IV.

**Ježíš Kristus učí kněze, jakých prostředků má
užívati ku posvěcení sebe.**

XXVI. Častá zpověď	156
XXVII. Každodenní zpytování svědomí a každoroční exercicie	163
XXVIII. Paměť na přítomnost Boží	171
XXIX. Čtení knih o životě duchovním a Písma svatého .	179
XXX. Oddávání se vědám svatým	184
XXXI. Modlitba v duchu Kristově. Ve jménu Ježíšově .	191
XXXII. Modlitba v duchu Kristově. S pokorou a s důvěrou	197
XXXIII. Modlitba v duchu Kristově. Se sebraností ducha .	202
XXXIV. S pobožností srdce	209
XXXV. Modlitba rozjímavá	215
XXXVI. Modlitba ústní. — Breviář	223
XXXVII. Modlitba citová a neustálá	230
XXXVIII. Úcta k nejsvětějšímu srdci Ježíšovu, k nejsvětější Panně Marii, k andělům a svatým	236
XXXIX. Vzpomínka na smrt, na soud soukromný a na soud poslední	215
XL. Paměť na nebe, na očistec a na peklo	260
XLI. Posvěcení našich činností a utrpení	268
XLII. Krátké pokyny kněžím čerpané z veřejného života Ježíše Krista	274

Část V.

**Ježíš učí kněze, jak má nabývati ctností doko-
nalých.**

XLIII. Modlitba sv. Tomáše Aquinského o ctnosti potřebné muži apoštolskému	280
---	-----

ThDr. JOSEF ŠEBESTIAN PELCZAR,
BISKUP V PŘEMYŠLU.

Ježíš Kristus vzorem a mistrem kněze.

ROZJÍMANÍ PRO KNĚZE.

ČÁST III.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti
vzorem a mistrem kněze.

Se svolením autorovým na jazyk český
přeložil

JAN MOTTL,
farář ve Velharticích.

VELHARTICE.

Náhledem vlastním. — Tiskem družstva „Vlast“ v Praze.
1912.

Wolno drukować.

Przemyśl, dnia 26. sierpnia 1911.

† Józef Sebastyan,
biskup.

»IMPRIMATUR!« Čís. 12.465.

Kníž. arcibiskup. Ordinariát v Praze, dne 11. září 1912.

Dr. Jan Sedlák,
generální vikář.

Rozjímání I.

Nejsvětější Svátost jest korunou tajemství a skutků Božích, neboť jest doplněním té lásky, kterou Pán Ježíš ukázal nám v tajemství vtělení, ve svém životě pozemském, ve své smrti a v založení své církve.

I. 1. »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal« (Jan 3, 16.) — těmi slovy sám Spasitel zjevil tajemství vtělení. Nevýslovná to zajisté milost a spolu i moc a láska Boží, že »Slovo předvěčné stalo se tělem a přebývalo mezi námi, plno milosti a pravdy,« — že druhá božská osoba spojila s sebou nerozdílně přirozenost lidskou, — že Syn Boží působením Ducha svatého přijal tělo z Neposkvrněné Panny, narodil se z ní jako Bůh-člověk a Syn Mariin a přebýval uprostřed lidí.

Láska Boží září netoliko v samém tajemství vtělení a v okolnostech s tímto tajemstvím souvisících, zejména v tom, že Syn Boží ukázal se na zemi tak pokorný, tak chudý, tak tichý, tak trpělivý, ale i v záměrech, pro které přišel na zemi; neboť nepřišel pouze proto, aby jako Bůh vtělený a král všehomíra přijímal od nás oběti a pocty, nýbrž proto, aby konal skutky milosrdenství bez mezí. Právem tedy možno zvolati k Pánu s jedním nábožným spisovatelem: Ó Ježíši,

jsi-li ke mně tak laskavý jako otec, milostivý a trpělivý jako matka, věrný jako přítel, milující jako bratr, — jsi-li mým pastýřem a milosrdným Samaritánem, mým lékařem a těšitelem, mou obětí, mým Spasitelem a mým pokrmem, všechno to pochází pouze z toho, že stal jsi se člověkem a že z vlastní zkušenosti poznal jsi pokušení, utrpení a smrt.*)

Doplněním té lásky jest Nejsvětější svátost, neboť tu Pán Ježíš ne pouze jednou přichází na svět, ale tolikráte, kolik mší svatých slouží se na světě; a spojuje se již nikoliv s celou společností lidskou vůbec, ale s každým křesťanem, který ho přijímá, zvláště. Ó jak veliké a podivné jsou skutky Tvé, Pane!

2. Nesmírnou lásku projevil Pán Ježíš v pozemském životě svém, ukrýváje se v domě nazaretském, oznamuje lidem evangelium, čině pro ně veliké zázraky, rozděljuje jim své milosti a potěchy. A hle, všechno to činí ve své svátosti oltární, neboť tu skrývá zcela svou velebnost, tu zakrytý jsa dokonává veliké zázraky, tu osvěcuje, tu podpírá, léčí a těší, — tu mimo to přichází do duší jako jejich nebeská posila. Ó jak veliké a divné jsou skutky Tvé, Pane!

3. Důkazem nesmírné lásky jest umučení Páně a smrt, kterou za nás a k vůli nám podstoupil, neboť ačkoliv mohl nás vykoupiti jednou kapkou své krve, přece prolil všechnu krev, a to ve strašných poníženích a bolestech. Ale v Nejsv. svátosti září ještě větší láska, neboť tato svátost netoliko připomíná na věky umučení Páně, ale jako obět jest nekrvavým opakováním oběti na kříži. Ó jak veliké a divné jsou skutky Tvé, Pane!

4. Dilem nesmírné lásky jest svatá církev katolická, které Pán Ježíš svěřil svou pravdu, svůj zákon, svou milost, svou vládu, a kterou posílil a osvěžil

*) A. Tesnière »Návod k rozjímání a adorování Nejsv. Svátosti.

sesláním Ducha Svatého. Než čím byla by církev bez Nejsvětější svátosti, ve které Pán Ježíš netoliko rozdává přehojné milosti, ale sám jako jich Dárce stále v ní přebývá, aby byl téže církvi obětí, životem, světlem, silou, potěchou a ohniskem služby Boží.

Čím byly by naše chrámy beze mše svaté a bez svatostánku? Tím, čím jsou dnes modlitebny protestantské anebo sbornice židovské.

Čím byly by duše lidské, kdyby Pán Ježíš mezi nimi nepřebýval, za ně se neobětoval a ve svatém přijímání k nim nepřicházel? On dokonav dílo vykoupení vstoupil do nebe, aby tam na trůnu slávy zastával úřad našeho Prostředníka, Krále a Soudce; na zemi však zůstali lidé zaslepení, slabí a hříšní, z jejichž srdcí vytryskla úpěnlivá prosba: Pane, zůstaň s námi! Božské jeho srdce smilovalo se nad lidmi; zůstal tedy na zemi až do skonání věkův, protože, k d y ž m i l o v a l s v é, a ž d o k o n c e j e m i l o v a l. Láska Boží ustanovila Nejsvětější svátost a způsobila, že Pán Ježíš jest přítomen na tolika oltářích ve mši svaté pod způsoby chleba a vína, a to všude živý, všude celý, — že mimo to tolik duší nasycuje tělem svým a krví svou a co nejúžeji s sebou spojuje. Ó jak veliké a podivné jsou skutky Tvé, Pane!

Právem řekl svatý Augustin, že svatá Eucharistie jest »amor amorum«. Uvažuj o tom co nejčastěji a rozněcuj se stále k větší a větší lásce ke Kristu Pánu!

Zdaž tak činiš?

II. Z lásky k Otci nebeskému i k lidem ponížil se Syn Boží dle slov apoštolových; to jest, pokořil se nehlouběji, když přijal přirozenost lidskou a stal se nám podobným ve všem kromě hříchu. Tato láska mu kázala naroditi se ve chlěvě, žiti do 30. roku v po-

době chudého řemeslníka, snášeti tolik urážek od lidí a sstoupiti až na dno ponížení v čase umučení. Ale touto mlhou pokoření prodíraly se časem paprsky slávy; a zvláště v četných zázracích mocně zářil blesk božství. V Nejsv. svátosti však zakryto jest jak božství, tak i člověčenství, takže Pána Ježíše možno viděti jedině okem víry. Zřídka též, ačkoliv jest všemohoucí, ukazuje zázrakem svou přítomnost; jinak neodhaluje záclony, ani nepřerušuje mlčení, třeba že někdy nevěrci jej vyzývají: »Jsi-li tu, ukaž se nám!« Hle, láska nekonečná a nepochopitelná; neboť tato láska žádala, aby Pán Ježíš přicházel do našich duší a s nimi co nejúžeji se spojoval, a proto ukryla jej pod svátostnými způsoby chleba a vína. Ó jak dobrý a líbezny jest, Pane, Duch tvůj (Moudr. 141.), jak velicí jsou skutkové tvoji Hospodine! Všechny věci s moudrostí jsi učinil. (Ž. 103, 24.)!

Tato láska káže Pánu Ježíši, aby v Nejsv. svátosti plnil ty záměry, pro něž na zemi sestoupil. Zůstal tu zajisté jako náš Mistr, aby nás příkladem svým a slovem vnitřním učil všeliké ctnosti. Zůstal tu jako nejvyšší Kněz, aby na oltářích obnovoval obět kříže a přisvojoval nám její ovoce. Zůstal tu jako náš Přítel, aby mírnil zármutky a bídy našeho vyhnanství. Zůstal tu jako náš Otec, aby nás sytil tělem svým a krví svou a svatým přijímáním nás posvěcoval a s sebou spojoval. Zůstal tu jako náš Král, Pán a Bůh, aby přijímal naše pocty a za to aby nás obdařoval milostmi v životě i při smrti. — V pravdě památku učinil divů svých milostivý a milosrdný Hospodin (Ž. 110, 4.); kdož je dokonale vypoví?

A zdaž lidé znají ty divy? zdaž o nich přemýšlejí? zdaž si jich váží? Žel, jsou tací, ano i mezi katolíky dle jména, kteří v tyto zázraky lásky Boží nevěří, protože sami jsouce podlými sobci, měří Boha dle sebe a nechtějí připustiti, že Bůh mohl tak velice

milovati člověka. Zapomínajíť, že Bůh jest láska, jak praví apoštol, a že tajemství oltáře jest jasným důkazem božského původu našeho náboženství, protože takové lásky nemohl člověk vymysleti.

Což horšího jest, jsou nevěrci, kteří nenávidějí náboženství katolického, že hlásá toto a jiná tajemství, a proto je pronásledují, Spasitele pak rouháními svými urážejí.

Mezi lidmi věřícími jest mnoho takových, kteří lásky Ježíšovy náležitě si neváží a proto neodvděčují se za ni, jak se sluší, tak že i k nim mohl by Pán říci: Tak dlouho jsem s vámi, a nepoznali jste mne. Nejčastěji pochází to z jejich viny, že neucí se pilně katechismu, neposlouchjí kázání, nečtou knih duchovních, nekonají duchovních cvičení; ale snad mnohdy zodpovědnost za tu jejich nevědomost a nedbalost padá na jejich duchovní správce neb katechety.

Stává se totiž i to, že ten neb onen kněz jest chladný vůči tomuto tajemství a chladně o něm promlouvá. A jakáž toho příčina? Hle, ta, že zřídka o něm rozjímá, že přípravu a díkučinění po mši svaté ledajak odbývá, že návštěvy a adorace Nejsv. svátosti obyčejně zanedbává. Což divného, že nemá pravé zbožnosti, jejíž prvním důkazem jest úcta k Nejsv. svátosti.

A jak bylo dosud u tebe a jak bude v budoucnosti? Zdaž neslíbiš Pánu, že budeš každého dne aspoň chvílku rozjímati o jeho lásce, obsažené v tajemství oltárním, a mluvití lidem často o té lásce?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane Ježíši, Ty sám jsi řekl: Přišel jsem oheň pustit na zem, a což chci, ne-li aby hořel? Pustil jsi též oheň ze srdce svého, a každý úder toho srdce, každá chvíle Tvého života pozemského, každé Tvé

slovo, každý Tvůj čin, především pak Tvé jesle, Tvůj kříž, Tvůj oltář, Tvůj příbytek, — toť veliká ohniska, z kterých neustále vycházejí plameny lásky. Já tak často se k nim přibližuji, a přece chladné jest srdce mé, chladné slovo mé! Než Ty, ó Ježíši, hoď jiskru ze srdce svého, obětujícího se na oltáři a zavřeného ve svatostánku, abych i sám rozhořel se ohněm lásky i jiné duše jím rozněcoval, aby všichni v Tobě a skrze Tebe život věčný obdrželi.

Bone Pastor, panis vere,
 Jesu nostri miserere,
 Tu nos pasce, nos tuere,
 Tu nos bona fac videre
 In terra viventium.

Rozjímání II.

Bohorodička Maria a Nejsvětější tajemství oltářní.

I. Nejsvětější svátost jest dar Trojice Nejsvětější; ale daru toho neobdrželi jsme bez prostřednictví Bohorodičky Marie.

Syn Boží mohl přijíti na svět v lidském těle tak, jako první člověk Adam čili u věku dospělém; avšak moudrost a láska Boží ustanovila, že Ježíš Kristus má se naroditi z Panny Marie a že ta Panna má dáti své svolení k tomu, že stane se matkou Boží. Ó jak veliké jest důstojenství té Panny! Když Bůh chtěl stvořiti svět, řekl: »Staň se«, a stalo se všecko; když pak chce obroditi hříšné lidstvo vtělením Synovým, činí to závislým od jednoho slova Mariina: »Staniž se«. Maria vyřknuvši to slovo způsobila, že Syn Boží stal se člověkem a tudíž naším bratrem podle těla, ona pak sama stala se Bohorodičkou a naší Matkou, což skutečně s kříže ohlášeno bylo. Ó jak veliké to štěstí míti Ježíše bratrem a zváti se dítětem

Mariiným! Toho štěstí dostalo se i tobě údělem; zdaž není tedy slušno, abys za to děkoval Bohu a vděčným byl Bohorodičce?

Skrze ni přišel Pán Ježíš k celému lidstvu a přichází stále do každé duše; skrze ni máme též jíti k Ježíšovi; neboť Maria jest Prostřednice naše u Syna a Rozdělovatelka milostí Božích. A co máš činiti, abys za jejího prostřednictví spojil se s Ježíšem? Hle, buď jejím dítětem netoliko dle jména, ale »v duchu a v pravdě«, to jest, miluj ji jako matku, cti ji jako královnu, poslouchej jí jako paní, a proto plň vůli Božského jejího Syna, neboť i k tobě praví Maria, co kdysi k služebníkům v Káně. Cokoliv ti Syn můj poručí, učiň!

Zdaž tak činiš?

Nejsvětější Panna, davši tělo a krev Synu Božím u přičinila se tím také o vykonání oběti kříže a o ustanovení Nejsvětější svátosti, neboť totéž tělo, které Bohorodička porodila, přibito bylo na kříž a dnes obětuje se na oltářích a ve svatém přijímání stává se pokrmem duší lidských. Právem tedy možno k ní volati se sv. Augustinem: Tys nám, ó Matko, připravila chléb andělský mlékem svých prsů! Správně také přirovnávají církevní spisovatelé Marii první matce Evě, podotýkajíce, že jako Eva podala Adamovi, v něm pak celému pokolení lidskému, pokrm záhuby, tak Maria obdařila celý svět pokrmem života.

Maria věděla ze zjevení Božího, že Pán Ježíš umře na kříži za hříchy světa; a protože jí bylo lito ubohého lidstva, proto jej prosila často, aby zůstal na zemi až do konce věkův. Tvrdí i učitelé duchovní, že když v Káně vyřkla ta slova: »Synu, nemají vína«, prosila netolika o víno pro novomanžely, ale o svátost Oltářní pro celý svět. Mimo to dodávají, že Pán Ježíš hlavně z lásky k nejsvětější Matce učinil ten nevy-

slovný zázrak lásky čili připravil hostinu eucharistickou, s kteréhož stolu, přichystaného pro Bohorodičku i pro nás, ubohá štěňátka, drobty padají.

Kdo vypoví, jaké byly pocity nejsvětější Panny když Božský její Syn v Kafarnau mluvil k zástupu: Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil — anebo když ve večeradle před samými apoštoly ustanovil Nejsvětější svátost — anebo konečně, když na Kalvarii u přítomnosti své Matky, stojící pod křížem dokonával krvavou obět.

Ucti nyní to srdce Mariino, v němž tyto pocity měly své ohnisko. Zda snažíš se tu následovati Bohorodičky?

II. Po seslání Ducha svatého účastnila se nejsvětější Panna Maria velmi často oběti nekrvavé; neboť staré podání vypravuje, že nejdříve sv. Petr a potom Jan apoštol, jako přijatý syn a jaksi jako domácí kaplan Bohorodičky sloužil v její přítomnosti mši svatou, které ona s neslýchaným žářem lásky se účastnila, připomínajíc si živě Božského Syna. Nyní králujíc na trůně slávy, těší se nevýslovně, kolikrát-koli vidí, že se někde slouží obět nejsvětější; a proto přistupuje k oltáři představ si, že zrovna vedle klečí Bohorodička, obklopená anděly, spoj se s ní na modlitbě a vzývej ji za přimluvu!

Můžeš také následovati příkladu svatého kněze P. Oliera, který každou sobotu sloužil mši svatou na úmysl, aby Nejsvětější Matka obdařila jej dobrodiním podle své vůle buď na vykoupení nějaké duše opuštěné v očištění, aneb na zachránění nějakého zatvrzelého hříšníka.

Chudý domek Mariin byl nejspanilejším chrámem, v němž ona u nohou Ježíše, rouchem svátostným zahaleného, vylévala své srdce. Domek ten byl nejkrásnějším obleskem nebe na zemi, a život její byl usta-

vičnou návštěvou Nejsvětější svátosti a stálou adorací. To právě mírnilo její tesknotu po Synovi až do té chvíle, kdy jej tváří v tvář spatřila. Teskni i ty, knězi, po božském Spasiteli a proto spěchej co nejčastěji před jeho příbytek, aby i tvůj život byl stálou adorací!

Nejsvětější Panna dle starého podání přijímala každodenně sv. přijímání, které jí podával apoštol Jan; nyní pak vroucně prahne po tom, aby její dítky co nejčastěji spojovaly se s Pánem Ježíšem; proto je povzbuzuje k tomu vnuknutími Ducha svatého, hlasy andělů strážných a slovy kněží, volajíc jaksi k nim: »Děti drahé, chodte na hostinu Boží požívat chleba andělského, který vám po matce církvi posílám«; těm pak, kteří na její pozvání spěchají ochotně ke stolu Páně, vyprošuje milosti dobré přípravy. Proto i ty, knězi, kdykoliv máš sloužiti mši sv., pros prvé tu nej-laskavější Matku, aby prostřednictvím svých nebeských dvořanů ozdobila domek srdce tvého svatými úkony a ctnostmi. Když přijímáš svaté přijímání, představ si, že Nejsvětější Panna klade ti na srdce Božské dělátko; a po mši svaté celuj s živou vděčností její stopy a pros o vzrůst a vytrvalost v dobrém; tu zase veleb s ní Boha hymnem Magnificat!

Konečně modli se po celý život, aby Nejsvětější Panna zjedнала ti vytrvání v milosti až do smrti a v poslední chvíli aby netoliko přinesla ti za přísluhy knězovy Pána Ježíše, ale aby sama sestoupila nad lůžko tvé, jako přišla k umírajícímu Stanislavu Kostkovi, a duši tvou vzala do nebe.

Nejsvětější Panna připravovala hostinu eucharistickou všem lidem, dávajíc tělo a krev Synu Božímu, ale od chvíle ustanovení Nejsvětější svátosti používá k vystrojení té hostiny církve učící, která jest její duchovní dcerou a zároveň matkou lidí, — nevěstou Kristovou a spolu jeho rodičkou. Církev totiž, obdrževši moc od Ducha svatého, s jeho milostí rodi-

Krista v duších a uvádí jej na oltář a potom dává duším za pokrm. A jako Matka Maria tulila dětátko Boží k prsům, ostříhala je před Herodem a dovolovala pastýřům a mudrcům přistoupiti k jeho nohám, tak matka-církev stará se o to, aby Ježíš v Nejsvětější svátosti byl předmětem víry, úcty a lásky u všech, a všichni navzájem aby se hrnuli k jeho srdci pro poklady duchovní v tomto tajemství uložené.

Zdaž i ty, knězi, plníš věrně všechny povinnosti své vůči Pánu utajenému? Zda modlíš se a pracuješ, aby také jiné duše toho Pána ctily, milovaly a co nejčastěji a hodně přijímaly?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, dej mi aspoň slabý paprsek té lásky, jakou hořelo srdce Tvé Rodičky k nejsvětějšímu tajemství! Ty pak, ó Matko nejsladší, veď mne stále v životě k Ježíšovi — Ty ozdobuj duši mou Svými ctnostmi a city, kdykoliv přistupovati budu k oltáři, — Ty spolu se mnou děkuj, když jej přijmu do srdce svého — Ty mi jej přines v hodině smrti a učíš přimluvou svou, abych po celou věčnost velebil Toho jež tu vidím pod záclonou.

Rozjímání III.

Přislíbení ustanovení Nejsvětější svátosti.

I. Již ve Starém Zákoně odhalovala Moudrost Boží záclonu s nehlubších tajemství svatého náboženství, která měla býti v Novém Zákoně objevena v celé plnosti; týká se to i tajemství oltářního. Zejména Duch Svatý zvěstoval je jednak slovy, která z jeho vnuknutí napsali svatí spisovatelé — jednak některými předobrazy naznačujícími oběť mše svaté aneb i svaté přijímání.

Co se týče slov, postačí uvést tyto předpovědi: Od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy a na každém místě

obětována bývá jménu mému obět čistá, neboť veliké jest jméno mé mezi národy, praví Hospodin zástupův (Mat. 1, 11.). Moudrost obětovala oběti své, smísila víno a přistrojila stůl svůj... A mluvila: Pojdte, jezte chléb můj a pijte víno, kteréž jsem vám nalila (Přísl. 9, 2. 5.). Památku učinil divů svých milostivý a milosrdný Hospodin, pokrm dal těm, kteříž se ho bojí (Ž. 110, 4. 5.). Chléb nebeský dal jim. Chléb andělský jedl člověk (Ž. 77, 24. 25.). Což jest dobrého jeho, a co krásného jeho, jediné obilí vyvolených a víno plodící panny (Zach. 9, 17.).

Co se týče předobrazů, Otcové církevní vztahují k tajemství Nejsvětější svátosti oltární jednak oběti: Abelovu, Melchisedechovu, Abrahamovu a vůbec oběti starozákonní, obrazy to oběti Nového Zákona — jednak beránka velikonočního každoročně zabíjeného — jednak strom života rostoucí v ráji — jednak řeku ráj tento svažující — jednak mannu na poušti a samu archu úmluvy — jednak chleby předkladné ve svatyni, — jednak podpopelný chléb ječný Gedeonův — jednak Samsonův plást medu — jednak mouku Eliseovu — jednak chléb Eliášův. Správně též církev zpívá: *In figuris praesignatur, cum Isaac immolatur, agnus Paschae deputatur, datur manna patribus.* Děkuj Bohu za to zjevení, rozjímej časem o těch předobrazech a vysvětluj je věřícím!

II. V Novém Zákoně Syn Boží v lidském těle již ne za pomoci obrazů, nýbrž jasnými slovy oznámil, že stane se obětí a pokrmem lidí. Slib svůj obsažený nepřimo v podobenství o večeři vyjevil Pán po zázračném rozmnožení chleba, kterým nasýtil zástup pěti tisíc lidí shromážděných na poušti. Překvapeni tímto zázrakem chtěli židé prohlásiti Krista za krále; a když

uchýlil se na horu a přešel po vlnách jezera Genezaretského do Kafarnaa, spěchali tamtéž druhý den ráno po lodích, doufajíce, že zase pro ně chléb rozmnoží. Ale Pán Ježíš je napomenul, aby hledali pokrm, který zůstává k životu věčnému, a který jim dá Syn člověka (Jan 6, 27.).

Když židé se otázali, co mají činiti dobrého pro Boha, aby obdrželi ten pokrm, požádal Pán víry ve své božské poslání; za to však židé žádali nějakého neobyčejného znamení na potvrzení, že Kristus je zaslíbeným Messiasem, a to zázraku většího než učinil Mojžíš, když všecken lid po čtyřicet let nasycoval mannou s nebe padající.

Na to odvětil Pán: Ne Mojžíš dal vám chléb s nebe (neboť manna ze vzduchu, a niliv s nebe padala), ale Otec můj dává vám chléb s nebe pravý (Jan 6, 32.). Židé, vždy chtiví a hmotářští, soudili, že jest to chléb toliko pro tělo, a zatoužili po něm: »Pane, dávejž nám vždycky chléb ten.« Tu zjevil jim Pán netoliko své poslání, ale i své božství a požádal od nich víry; neboť kdo věří v něho, nikdy nebude lačněti ani žízni. Těmito slovy urazila se pýcha a zaslepenost židův, takže začali reptati: Jak že on povídá, že s nebe sstoupil či že jest Synem Božím? Vždyť my známe jeho otce i matku! Toto reptání, jak Kristus objasnil, povstalo z toho, že víra v jeho božství jest darem Otce nebeského, darem nadpřirozeným, jehož nikoliv pyšným, ale jen pokorným dostává se údělem.

Po této přípravě odhaluje Pán dokonaleji tajemství oltáře, řka: Já jsem chléb živý . . . který jsem s nebe sstoupil, a to ne takový jako ona manna na poušti, která otců vašich neuchránila smrti. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky; a chléb, kterýž já dám, tělo mé jest, jež vydám za život

s věta (Jan 6, 52.). Výslovně tedy vyřkl Spasitel, že jeho tělo bude vydáno na smrt, aby svět dosáhl života věčného, a že ono stává se pokrmem duší.

Ze židů vykládali si zajisté někteří slova Spasitele ve smyslu přeneseném a obrazném, jiní pak — a takových byla většina — doslovně; a poněvadž ani ti ani oni neměli víry v jeho božství, proto nechápajíce, jak může Pán dáti své tělo k jedení, začali se hádati mezi sebou.

Avšak Pán Ježíš nejen že neodvolává ani neopravuje svých slov, ale mluví určitěji a důrazněji: Amen, amen pravím vám, nebudete-li jísti těla Syna člověka a pítí jeho krve, nebudete mítí života v sobě. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější. Neboť tělo mé právě jest pokrm, a krev má právě jest nápoj (Jan 6, 54.—56.). Praví tedy Pán Ježíš, že jeho tělo a krev čili on sám bude pokrmem a nápojem duší, a dodává, že kdo jej hodně přijme, bude mítí život nadpřirozený, život věčný a že spojí se s ním co nejúžejí a skrze něho s Otcem nebeským. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá, a já v něm. Jako mne poslal živý Otec, a já živ jsem pro Otce, tak i ten, kdo jí mne, živ bude pro mne.

III. Nyní už netoliko mnozí ze zástupu, ale i někteří učedníci začali reptati: »Tvrdá jest tato řeč, a kdož ji může slyšeti?« Snad si někteří představovali, že Pán Ježíš tělo své rozkrájí na kousky a dá požívatí lidem, jiní pak nemohli si vyložití, jak může jedno tělo Kristovo nasytiti tolik lidí. Káral je za to Pán, že patřili na něho okem tělesným, a nikoliv okem víry, — předpověděl, že tajemství to bude ještě nesnadnější k pochopení rozumu zbavenému víry, až on vstoupí na nebesa, kdež první byl, —

a napomenul je, že ne samo požívání těla, ale požívání v jeho duchu, to jest, u víře a lásce bude spasitelným pokrmem pro duše. Prohlédl božským okem svým, že mezi učedníky jsou tací, kteří od začátku nevěřili v jeho božství, a že jeden z nich ho zradí; předvídal rovněž, jakým příkořím bude vydáno toto tajemství i u některých křesťanů; ale přece je zjevil a spolu přikázal prositi Otce o dar víry.

Potom obraceje se k apoštolům, řekl: Zdaž i vy chcete odejít? V té chvíli Petr jménem všech s nesmírným zápalem zvolal: Pane, ke komu půjdeme? ty máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že jsi ty Kristus, Syn Boží. Všichni apoštolové bez pochyby opakovali ta slova, i Jidáš; ale Pán Ježíš četl v jeho srdci a viděl, že tam není víry; a proto poprvé odkryl před jinými to pokrytectví, nazýváje jej »dáblem« (Jan 6, 81.).

Ty pak, knězi, nejen ústy, ale z hloubi srdce zvolaj: Věřím Pane, neboť Ty máš slova života věčného, a padna na kolena, děkuj Nejsvětější Trojici za ten chléb, který s nebe sstoupil a dává život světu!

IV. Viděli jsme, kterak zástup židovský přijal slova Kristova; a kterak je přijímají dnešní křesťané? Jsou, díky Bohu, miliony věřících, kteří s nástupci apoštolův a dobrých učedníků v čele, volají se zápalem: My věříme, že Ty jsi Kristus Syn Boží; ke komuž tedy půjdeme, ne-li k Tobě, když tě toliko Ty máš slova života věčného?

Ale jsou také následovníci těch židův, — vlastencův, kteří chtěli vzkřísiti království nezávislé a prohlásiti Krista za krále; to jsou ti, kteří touží jenom po povznesení svém a po velikosti pozemské svého národa, ale nehledají království Božího, — a na všechno-

myslí, jenom ne na Krista, jenom ne na ten chléb, jenž dává život světu.

Také jsou následovníci oněch židů materialistů, kteří proto běželi za Kristem až do Kafarna, aby obdrželi co nejvíce chleba pozemského, ale o pokrm nebeský nedbali; neboť starají se pouze o ukolení potřeb tělesných, jakoby neměli duše nesmrtelné.

Konečně jsou následovníci oněch učedníků — kritiků, kteří zavrhuji učení Kristovo, protože ho nemohou svým rozumem víry zbaveným pochopiti. K nim náleží především heretikové, zavrhující dogma církevní o předpodstatnění, jakož i všichni racionalisté i jiní nevěrci.

A zdaž vyskytují se podnes následovníci pokrytce Jidáše? Žel, ani takových není nedostatek, kteří na venek projevují víru v tajemství oltární, ale v duši jí nemají, a prodávajíce Krista svým vášním, stávají se vskutku »ďábly«.

Přihází se dokonce, že ten neb onen kněz, hovějící pýše neb smyslnosti ztrácí víru v nejsvětější tajemství, neboť dějiny církevní každého věku vypravují nám o takových kněžích-odpadlících.

A ty, knězi, jakého jsi ducha? Zda nechce tebe opanovati pýcha, smyslnost, žádostivost neb láska světa, takže duše tvá netouží již po tom chlebě, který s nebe sestoupil? Zdaž nepovstává v ní časem ta myšlenka ďábelská: tvrdá jest ta řeč! Jak to může býti? —

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, nechci následovati toho zástupu židovského, ani oněch nevěřících učedníků, nýbrž chci stále opakovati ono zvolání knížete apoštolův. Ale mé víře nedostává se často světla, síly, zápalu; Ty tedy milostí svou oživ tu víru, abych od nynějška v životě i při smrti volal z hloubi srdce: Věřím, ó Pane, že jsi

Syn Boží a chléb duší, který s nebe sstoupil. Ke komu tedy půjdu, ne-li k Tobě; komu budu sloužiti s celou láskou, ne-li Tobě; v kom mám skládati naději, ne-li v Tobě, neboť Ty jediný máš slova života věčného. Tebe také chci vždycky velebiti: *Ecce panis angelorum factus cibus viatorum, vere panis angelorum non mittendus canibus.*

Rozjímání IV.

Ustanovení Nejsvětější svátosti a viditelného kněžstva.

I. Co Pán Ježíš slíbil v Kafarnau, to splnil den před svou smrtí. Při poslední večeři vzal totiž chléb a požehnal a lámal a dával učedníkům svým a řekl: *Veďte a jezte, totoť jest tělo mé (Mat. 26, 26.), které se ze vás vydává (Luc. 22, 19.). A vzav kalich s vínem díky činil a dal jim, řka: Pijte z toho všichni, totoť jest krev má nového zákona, která za vás (Luc. 22, 20.) a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchův (Mat. 26, 28.)*

Tak vykonal se zázrak všech zázraků, neboť tu Pán Ježíš všemohoucností svou proměnil chléb ve své tělo a víno ve svou krev; poněvadž pak tam, kde jest živé tělo, jest i krev, kde jest živé tělo a živá krev, tam jest i duše čili celé člověčenství Ježíšovo, — kde jest člověčenství, tam jest i božství s člověčenstvím nerozlučně spojené, proto Pán Ježíš pod způsobou chleba i vína a pod každou částkou těch způsob odevzdal se apoštolům živý a celý, aby jim dal život nadpřirozený a věčný. Ó jak veliký úžas zmocnil se jich v oné chvíli! Vidělit v ruku Pána Ježíše chléb a kalich s vínem, ale věřice v jeho všemohoucnost a důvěřujice jeho slovům, nepochybovali,

že to jest pravé tělo a pravá jeho krev: neboť kdyby jim byl chtěl dáti pouze znamení neboli symbol svého těla a své krve, nebyl by řekl: Totoť jest tělo mé, toto jest krev má. A jakž nevěřiti slovům nejvyšší a neomylné Pravdy? *Visus, tactus, gustus in te fallitur, sed auditu solo tuto creditur. Credo, quidquid dixit Dei filius, nil hoc verbo Veritatis verius.*

Tím, že pán Ježíš proměnil zvlášt chléb ve své tělo a víno ve svou krev, představuje tím svou smrt a zbavuje se jaksi veškerého života, dokonal obět nekrvavou, dříve než zítra přinesl obět krvavou na kříži čili obětoval ve večeřadle mši svatou. Zároveň slovy svými: »To čiňte na mou památku«, která pravil apoštolům a v apoštolích k jejich nástupcům a pomocníkům v úradě apoštolském čili ke všechněm biskupům a kněžím, nařídil Pán Ježíš, aby ta obět obnovovala se do konce věkův, jako památka a obnovení oběti nekrvavé, dokonané ve večeřadle, a oběti krvavé přinesené na kříži.

Mimo to Pán Ježíš poprvé udělil apoštolům svaté přijímání a slovy svými: »To čiňte na mou památku« dal jim, jakož i všechněm biskupům a kněžím, moc a rozkaz, aby jeho tělem a krví nasycovali věřící, kteří ukáží se hodnými toho daru; každé pak přijímání má býti zároveň památkou smrti Ježíšovy, jak pravil apoštol: Kolikrátkoliv budete chléb tento jísti a kalich píti, smrt Páně budete zvěstovati, dokavádž nepřijde (1. Cor. 11, 26.).

Tím způsobem ustanovil Pán Ježíš ve večeřadle Nejsvětější svátost jako obět mše svaté a jako svaté přijímání.

Zaleť tu, knězi, v mysli do večeřadla a padna na kolena, koř se, veleb, děkuj a pros, aby spolu s apoštolý také tebe Spasitel nasýtil svým tělem, a svou krví!

II. Uvaž při tom některé okolnosti toho zázraku nad zázraky! Jak učí sv. Tomáš Aquinský: (*«Se tenet in manibus — cibati ipse cibus»*), Pán Ježíš sám sebe držel v ruce a potom požil, neboť jako nejvyšší kněz a vzor všech kněží chtěl tu první obět nekrvavou dokonati úplně; k dokonalosti pak oběti náleží zničení žertvy obětní požitím jí.

A kdy ustanovil Pán Ježíš tu svátost?

Hle, po snědení beránka velikonočního na znamení, že on jest pravý Beránek, který zítra má býti zabit za hříchy světa a obětovati se od té doby na oltářích Otci nebeskému.

Ustanovil tu svátost v noci na znamení, že té noci končí se Starý Zákon a vyplňuje se předpověď obsažená v požívání beránka velikonočního, kterého židé zabíjeli k večeru, — jakož i proto, že On přišel na svět v noci, a že noc světlem Božím osvětlená, zobrazuje víru, a tato svátost jest především *»mysterium fidei«*.

Ustanovil tu svátost v předvečer své smrti, protože chtěl ukázati úzký svazek mezi večeřadlem a obětí na kříži, mezi obětí nekrvavou a obětí křížovou — a zároveň na znamení, že chtěl jaksí napsati svou závět a závětí tou odkázati lidem nejvzácnější dědictví.

Ustanovil tu svátost, když umyl nohy apoštolům, na znamení, že ke mši svaté a k svatému přijímání třeba přistupovati se srdcem čistým a pokorným aneb aspoň očištěným ve svátosti pokání.

Ustanovil tu svátost, když předpověděl, že jeden z učedníků jej zradí, na znamení, že On jest Bůh vševědoucí, a že ani tak strašné urážky jako svato-krádež a zrada Jidášova nedovedou ochladiti jeho lásky a zdržeti ho, aby nepřebýval dále s lidmi. Podivuj se té lásce a odvděčuj se za ni!

III. Uvaž dále, proč Pán Ježíš ustanovil tu svátost! Hle, proto, aby oslavil Otce nebeského a dokonal

dílo spasení duší — aby zůstavil památku své lásky a zvláště svého umučení a smrti, — aby dal církvi své jedinou obět největší, nejúčinnější, — obět chvály, díkučinění, prosby a smíření, a spolu aby byl církvi neustálým ohniskem úcty Boží a života nadpřirozeného, — aby byl duším pokrmem nebeským a tak aby ty duše oživoval, léčil, učil, posiloval, potěšoval, posvěcoval a v sebe přeměňoval.

Ó knězi, Pán Ježíš ustanovil Nejsvětější svátost i pro tebe, a co ty dáš Pánu za všechno, co ti učinil? Jak se tomu Dárci nejlaskavějšímu odvděčíš?

Hle, Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti jest přítomen s celým svým člověčenstvím i božstvím; a proto věř, doufej, miluj, oslavuj!

Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti jest Král nekonečné velebnosti, ale z lásky k nám sestupuje na nejnižší stupeň pokory; a proto vzdávej mu pocty co nejhlubší, odčiňuj urážky, rozšiřuj čest Boží, seč jsi!

Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti jest nejvyšší kněz a nejsvětější obět; a proto splňuj přání jeho srdce; a když On sám z milosrdenství svého povolal tě k viditelnému kněžství, připravuj se co nejpečlivěji k oběti Nového Zákona a konej ji co nejpobožněji!

Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti jest náš Otec, Přítel, Lékař, Živitel; a proto spěchej k němu co nejčastěji pro všelikou milost a voď k němu i jiné duše!

Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti jest náš Mistr, jenž mluví k nám slovem vnitřním; a proto poslouchej jeho vnuknutí a následuj jeho ctností!

IV. Pán Ježíš těmi slovy: »To čiňte na mou památku« ustanovil též viditelné kněžstvo. Toho vyžadovala moudrost Boží; neboť kde jest obět, tam musí býti i kněz; to také dokonala láska Boží. Tomu kněžství dal Pán moc, jaké nedal andělům ani Bohorodičce, moc totiž nad svým tělem mystickým a nad tělem eucharistickým, a tedy netoliko moc hlásati jeho

učení, rozdíletí jeho milosti, vésti jeho duše, ale i přináseti obět mše svaté a podávati duším pokrm nebeský! V pravdě »sacerdos alter Christus«, a kněžstvo toť láska srdce Ježíšova.*) Pozastav se nad tím, jaká to důstojnost kněze, jaká pro něho čest a jaké štěstí, kdyby toliko jednu mši svatou mohl v životě odsloužiti! A tu tolik mši svatých, tolik svatých přijímání!

Právem volá sv. Augustin: »Veliká jest důstojnost kněze, v jehož rukou Pán poznovu tělo přijímá ako kdysi v lůně Panny« (In Psal. XXXVIII.).

Právem též říkal bl. Jan Maria Vianney ke svým ovečkám: »Svätost kněžstva povznáší člověka tak, že ho činí téměř Bohem na zemi. Neboť co jest kněz? Člověk, který tu zaujímá místo Boží, který jest přioděn veškerou mocí Boží . . . Bez svátosti kněžstva neměli bychom Nejsvětější svátosti oltářní. Neboť, kdo klade na oltář tělo Ježíšovo? Kněz. Kdo přijal duši vaši, když jste přišli na svět, a přenesl ji na klín Boží? Kněz. Kdo ji nasycuje a posiluje na pouti pozemské? Kněz. Kdo ji připravuje na soud Boží, očišťuje naposled od hříchův krví Krista Pána a posiluje na cestu do věčnosti? Kněz a vždycky kněz. Ani jednoho dobrodiní Božího nevzpomenete, aniž by vám vedle něho v paměti nevystal obraz kněze. Teprve v nebi pochopíme velikost kněžství. Kdybychom ji chápali na zemi, zemřeli bychom, nikoliv úžasem, ale láskou.«

Než s druhé strany jak velice tíží kněze povinnost vděčnosti, jak svatý má býti jeho život; neboť on má náležeti zcela Kristu, zářiti jeho světlem, dýchatí jeho duchem, planouti jeho láskou a žíti jedině jemu.

Ó knězi, i tebe přioděl Pán tou mocí, že jeho všemohoucností uvádíš jej na oltář a spolu s ním

*) Bl. Jan Maria Vianney.

obětuješ. I ty nasycuješ se každodenně jeho tělem a krví a zároveň jsi strážcem a udělovatelem toho pokrmu božského pro jiné duše. Čím sis toho zasloužil? Ničím, ale milosrdenství Boží to způsobilo. A kterak se za to odvděčíš? Tím, že budeš žítí a jednati dle srdce Ježíšova a tudíž netoliko snažiti se o všelikou ctnost, ale i modliti se, pracovati a trpěti, aby království Boží se rozšiřovalo v duších, aby Bůh poznán byl od lidí, veleben a milován. Hleď také, abys ctil důstojnost kněžskou u sebe i u svých spolu-
bratří; nechť jsou ti heslem slova bl. Jana Maria Vianneye, vyslovená již dříve sv. Františkem z Assisi sv. Kateřinou Sienskou a sv. Magdalenou de Pazzis:
»Kdybch potkal kněze a anděla, poklonil bych se dříve knězi.«

Jak jsi se odvděčoval dosud za milost kněžství?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Ježíši, budiž Ti dík a chvála, že jsi ustanovil Nejsvětější svátost a dal mi poznati ten poklad všech pokladů! Díky Ti i za to, že jsi mne povolal k svému kněžství, že jsi tolikráté použil mé služby v přinášení oběti nejsvětější a nasýtil mne sám sebou. Ó Pane, Ty víš, že jsem nehoden té milosti, ale Ty slitováváš se i nad nehodnými, když s pokorou a lítostí klepají na Tvé srdce. Proto i já, hluboce zkroušen, padám před Tebou a prosím:

*Pie Pellicane Jesu Domine, me immun-
dum munda Tuo sanguine. O memoriale
mortis Domini, Panis vivus vitam praestans
homini, praesta meae menti de Te vivere
et Te illi semper dulce sapere.*

Rozjímání V.

Přítomnost Pána Ježíše v Nejsvětější svátosti.

I. Církev katolická opírajíc se o slova Krista Pána učí, že jakmile biskup nebo kněz řádně vysvě-

cený vyřkne ve mši svaté nad chlebem: *Hoc est corpus meum* a nad vínem: *Hic est calix sanguinis mei*, ihned silou Boží podstata chleba a vína přemění se v tělo a krev Pána Ježíše, a že v Nejsvětější svátosti pod každou způsobou a pod každou částkou té i oné způsoby jest Pán Ježíš celý a živý pravdivě, skutečně a podstatně přítomný.

Toto »přepodstatnění« způsobí, že není již na oltáři podstaty chleba a vína, nýbrž podstata těla a krve Pána Ježíše, z chleba pak a z vína zůstávají pouze způsoby jako podoba, chut, vůně a barva. Teprve když ty způsoby podlehnou porušení, buďto že se zkazí anebo jsou požitý, vrací se zase podstata chleba a vína a uniká podstata těla i krve Pána Ježíše.

Představ si nyní, knězi, že klečíš před Nejsvětější svátostí, vzbud' víru a vnikej hlouběji v toto tajemství!

Mocí konsekrace jest tu pravé tělo Ježíšovo, totéž, které působením Ducha svatého utvořilo se z nejčistší krve Neposkvrněné Panny Marie a potom sytilo se mlékem jejich prsů, — totéž, které pro nás spočívalo v jesličkách a namáhalo se po dolinách i horách palestinských, snášejíc hlad i žízeň, — totéž, které za nás bylo bičováno, trním korunováno a hřeby na kříž přibito, — totéž, které po krátkém odpočinku v hrobě vstalo z mrtvých ve stavu oslaveném a potom vstoupilo na nebesa a sedí na trůně slávy s jizvami zářícími. Jest tu oslavené a netrpící, ale zbavené té jasnosti, jaká je obklopuje v nebi. Ucti to tělo Boží a rci: Hle, skládám Ti úctu nejhlubší, nejsvětější tělo Boha-člověka, a tím pokorněji Ti děkuji, že jsi se tu ukrylo, tím vroucněji Tě zvu do srdce svého, abych žil pro Tebe, v Tobě a jednou s Tebou, ó Ježíši!

Jest tu pravá krev Ježíšova, ta krev nejsvětější, která pro nerozlučné spojení s Božstvím jest nekoňné ceny, takže každá její kapka mohla vykoupiti tisíce světů, — ta krev, která za naše hříchy skropila

netoliko tělo Ježíšovo, ale i zahradu olivetskou, sloup bičování, dřevo kříže, cestu bolestnou a vrchol Kalvarie, — ta krev, která spolu s ranami svatými svítí nyní bleskem slávy na trůně nebeském. Onať na tom- též trůně a na oltářích pozemských volá o milosrdenství pro nás, — ona ve svátosti křtu a pokání smývá s nás skvrny hříchů, — ona jako rosa nebeská zúrodňuje role Boží a vyvádí z nich předivné květy a klasy, city totiž a činy, — ona ve svatém přijímání léčí a posvěcuje duše naše, — ona ve svaté oběti splývá i do očištky, aby přinesla úlevu duším tam trpícím. Ucti tu krev nejsvětější a rci: S pocitem nesmírné vděčnosti klaním se Ti, Pane Ježíši Kriste, že jsi krví svou a umučením svým vykoupil svět; vzdávám božskou poctu Tvé krvi nejsvětější a slibuji, že z lásky k Tobě oddám se práci, kajícínosti a utrpení, abych oslavil Tebe a spasil duši svou.

Jest tu srdce Ježíšovo, to srdce Božské, protože s Božskou osobou nerozdílně spojené, které utvořeno od Ducha svatého, bilo na zemi láskou k Otci nebeskému a k lidem, — které litost mělo nad velikou bídou, plakalo při pohledu na zatvrzelý Jerusaleml, volalo »žíz ním« s kříže a dalo se kopím otevřítí, abychom poznali, jak velice nás miluje, — to srdce, které před více než dvěma sty lety podivuhodným způsobem zjevilo plameny své lásky, aby jimi zapálilo chladná srdce lidská. Hle, Nejsvětější svátost jest dílem nejsladšího srdce Pána Ježíše čili lásky jeho božsko-lidské, — a krásně se praví, že dvojí řetěz spojuje se v tom tajemství, — jeden, jenž spouští se s nebe na zemi, a to jest touha Boží po člověku, — druhý, jenž vznáší se se země k nebi, a to jest tesknota člověka po Bohu. To srdce Ježíšovo přebývá tu s námi po všechny dni jako stolice milosrdenství, pokladnice milostí, ohnisko svatého žáru a škola ctností. Ucti to srdce Božské a rci: Kterak Ti za to neděko-

vati, Ježíši, Bože náš, jak nevelebiti, nemilovati, nezývati, nenásledovati nejsladšího srdce Tvého? Jak za nekonečnou obět nespláceti obětí z celého srdce a z celého života?

Jest tu duše Ježíšova, Bohem Otcem stvořená a od Ducha svatého všelikými poklady vědění, milosti a svatosti ozdobená; jest tu podobně jako na trůně nebeském, velebí neustále majestát Trojice nejsvětější a zároveň stále myslí na nás, nám žehná, námi se zajímá a za nás se přimlouvá. Ucti duši Ježíšovu a rci: Od nynějška bude mou starostí mysliti co nejdokonalěji o Tobě, Ježíši, teskniti po Tobě, pracovati a trpěti pro Tebe, abych vůli Tvou plnil, jméno Tvé oslavoval, království Tvé rozšiřoval.

Jest tu Božská osoba Ježíše Krista, která jest ovšem na každém místě spolu s osobou Otce nebeského a Ducha svatého, — neboť Božství jest nesmírné a všude přítomné, — ale tu v Nejsvětější svátosti obzvláštním způsobem spojeno jest s člověčenstvím Ježíšovým, tu také předivně objevuje svou moudrost, svou dobrotu, svou svatost a svou trpělivost. Ucti Božství Ježíšovo a rci: Ty-li jsi, ó Ježíši, v tajemství oltářním přítomen s Božstvím i s člověčenstvím, tu i já před trůnem Tvým svátostným po celý život budu Ti vzdávati pocty, díky, oběti a prosby.

Podivuj se nyní dokonalostem Božím, které v Nejsvětější svátosti září!

Podivuj se všemohoucnosti Boží, která tu dokonává mnoho zázraků, takže svatá Eucharistie jest skutečně »zázrakem zázraků«. Zejména ta všemohoucnost ničí tu podstatu chleba a vína, měníc ji v podstatu těla a krve Pána Ježíše, takže toliko způsoby zůstávají, a tudíž dělí věci před tím nerozdělitelné a působí, že způsoby jsou bez podstaty, a že když ony se ničí, vrací se podstata chleba a vína. Rozum lidský musí se tu kořiti, nemoha pochopiti toho tajemství; ale

s druhé strany musí vyznati, že tu není nic nemožného všemohoucnosti boží aneb odporujícího zákonům logiky a metafysiky. Skutečně, stvořil-li Bůh tělo Adamovo ze země a vdechnuv v ně ducha učinil hlínu tělem živým, — proměnil-li Pán Ježíš v Kaně vodu ve víno, zdaž bude nesnadno jeho všemohoucnosti proměnití chléb a víno v jeho tělo a v jeho krev? *Sermo Christi* — vhodně řekl sv. Ambrož — *potuit ex nihilo facere, quod non erat; non potest ea, quae sunt, in id mutare, quod non erat? Non enim minus est novas rebus dare quam mutare naturas* (De Sacram. lib. 4.). Vždyť i v přírodě dějou se popobné proměny, neboť pokrmý, kterých požíváme, přetvořují se v nás v tělo a v krev.

Rovněž jest dílem všemohoucnosti, že Pán Ježíš umísťuje se s tělem, krví, duší i božstvím svým v malé hostii, a to i v každé i té nejmenší částce té i oné způsobu a rozmnožuje se na tolika místech, a přece jest všude celý, všude týž a nikdy ho neubývá. *Sumit unus, sumunt mille, quantum isti, tantum ille, nec sumptus consumitur.* V tom jest tajemství, které však neodporuje rozumu, a které všemohoucnost Boží a podstata těla oslaveného dostatečně vysvětluje. Pán Ježíš z mrtvých vstalý nemůže již umíratí a tělo jeho nemůže býti rozděleno v částky; když tedy kněz láme hostii, tu nerozděluje těla Páně, nýbrž pouze způsobu, jichž každá částka obsahuje celé tělo a všechnu krev Pána Ježíše. *Nulla rei fit scissura* — tak zpívá církev v hymnu — *signi tamen fit fractura, qua nec status nea statura Signati minuitur.* V přírodě vidíme jistou podobnost toho zázraku. Tak duše naše jest jedna a celá v každé části našeho těla, — tak malá zřítelnice obrází v sobě současně tolik předmětův, — tak každý úlomek zrcadla představuje týž předmět,

který celé zrcadlo. Co více, byli svatí, kteří byli viděni současně s tělem i s duší na různých místech, jak to na jisto víme o sv. Františku Xaverském; a zdaž by ten zázrak byl Pánu Ježíši nemožným?

Místo tedy abys se ptal s nevěřícími židy: Jak to může býti? rci raději: **V ě ř í m P a n e**, neboť u **B o h a n e b u d e n e m o ž n é ž á d n é s l o v o** (Luc. 1, 37.).

Podivuj se zároveň moudrosti Boží, která září v Nejsvětější svátosti! Ona tu spojila dva záměry na pohled neshodné, že Pán Ježíš se ustanovil vrátiti se do nebe na trůn slávy a při tom zůstati s lidmi na zemi až do konce věkův. Ona též způsobila, že Pán Ježíš přebývá s námi a přece nás neohromuje bleskem velebnosti a neodnímá nám zásluhy víry. Ona konečně pokryla tělo a krev Pána Ježíše způsobami chleba a vína předně proto, že lidé vzdalovali by se s odpořem požívání těla i krve, kdyby to i ono nebylo zacloněno, a za druhé, protože chléb a víno jsou dokonalými symboly svaté eucharistie. Zdaž nezvoláš tu s prorokem: **P a m á t k u d i v ů s v ý c h u č i n i l m i l o s r d n ý a l í t o s t i v ý H o s p o d i n**; dal pokrm těm, kteří se ho bojí (Z. 110, 4.).

Podivuj se konečně dobrotě Boží, jejíž výronem a triumfem jest nejsvětější eucharistie, ten dar nad všechny dary, — dar vskutku božský a tak veliký, že ho rozum lidský dokonale oceniti ani srdce lidské dostatečně zaň děkovati nedovede. Jak tu nezpívati s církví:

Lauda Sion Salvatorem,
 lauda Ducem et Pastorem
 in hymnis et canticis!
 Quantum potes, tantum aude!
 Quia maior omni laude,
 nec laudare sufficis.

Zdaž rozjímáš často o Nejsvětější svátosti a pronikáš se stále hlubší úctou k ní, stále vroucnější láskou? Zda mluvíš též se zápalem o tom tajemství?

Ó Pane, jak jsi mocný, jak moudrý, jak dobrý! Než mnozí lidé Tebe neznají anebo znáti nechtějí: mnozí Tebe nectí, jak jsou povinni; mnozí Tebe nemilují, jak si přeješ. Žel, k lidem chladným a necitelným i já náležím, neboť jakáž jest má vděčnost za ten poklad největší, jehož se mi dostalo tak hojnou měrou za úděl? Než Ty, ó Ježíši, učiň, abych ve dne i v noci rozjímal o Tobě a aby v rozjímání rozhořel se duch můj!

Rozjímání VI.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás víry.

I. Privil sám Spasitel: Tento jest život věčný aby poznali Tebe, samého pravého Boha, a kterého jsi poslal Ježíše Krista (Jan 17, 3.). Než kterak poznati Ježíše Krista? Z učení církve, která jest »sloup a utvrzení pravdy« (I. Tim. 3, 15.). A co dělati, abychom si přisvojili to učení? Poslouchati a věriti, víra pak rodí se z milosti Boží, neboť věrou činíme první krok k Bohu dle slov, apoštola: Kdo k Bohu přistupuje, musí věřiti, že Bůh jest (Žid. 11, 6.); víra také uvádí duši v svět nadpřirozený, svět Boží, otvírá takořka dvěře k němu, jichž rozum sám otevřítí nikdy nedovede, a ukazuje duši, ačkoli jen z daleka a jako v zrcadle, Pána Boha, jeho dokonalosti, jeho tajemství i ta dobra, která člověku slíbil, i ty skutky, které z lásky k němu učinil, i ty tresty, které zlým a nenapravitelným připravil. Avšak bez víry nelze se líbiti Bohu (Žid. 11, 6.), a kdo neuvěří, bude zatracen (Mar. 16, 16.).

Každé tajemství našeho náboženství vymáhá od člověka víry, to jest podrobení rozumu autoritě Boha zjevujícího a neomylnému výroku církve; ale v tajemství oltářním podrobena jest víra přísnější zkoušce, než kdekoliv jinde. Když Pán Ježíš chodil po zemi palaestinské, viděli lidé jeho lidskou podobu, poslouchali jeho nejmoudřejší nauky, podívovali se jeho nejsvětějšímu životu a božským v pravdě činům, a proto nebylo jim nesnadno uvěřiti, že jest pravý Bůh. V Nejsvětější svátosti vidí oko pouze podobu chleba a vína, a přece proti svědectví smyslů třeba věřiti, že tu jest pravé tělo a pravá krev Pána Ježíše čili sám Pán Ježíš se svým člověčenstvím a božstvím. A proč třeba tak věřiti? Proto, že řekl Ježíš Kristus, pravý Bůh, který jako nejsvětější nemůže nikoho v blud uvésti, a jako všemohoucí může podstatu chleba a vína proměnit v podstatu svého těla a své krve.

Že Pán Ježíš slíbil ustanoviti nejsvětější svátost, a že skutečně ji ustanovil, dosvědčují evangelia a všichni apoštolové; a že jeho slova tak a nejinak třeba vykládati, rozhodla církev, která má od Ducha svatého dar neomylnosti. Zdaž jest tedy tak obtížno věřiti v to tajemství?

Vyskytují-li se však přece lidé, kteří nevěří, to proto, že jsou následovníky oněch pyšných a smyslných židů, kteří volali: »Tvrdá jest ta řeč,« aneb onoho zrádce Jidáše. K nim patří netoliko sami nevěrci, ale i ti protestanti, kteří tvrdí, že Pán Ježíš ve svaté eucharistii zanechal nám nikoliv tělo své a krev svou, ale toliko znamení těla a krve.

Vypravuje jeden zbožný spisovatel,^{*)} že v polovici XIX. století v městě Lüttichu dostal se jeden mladý a věřící katolík do společnosti atheistů, kteří se mu začali posmívati, říkajíce: »Jak může člověk

^{*)} Diessel: Das grösste Denkmal der göttlichen Liebe. — Regensburg 1908.

rozumný uvěřiti, že pod zdrobkou chleba jest přítomen sám Bůh? Jest to možné? Či dovede to pochopiti myslící člověk?« Na to onen jinoch odvětil: »Milí pánové, doufám, že až odbije moje poslední hodina, budu spasen a vejdu do nebe nikoliv tou branou, na které napsáno: »Jak to může býti?«, ale tou, která má nápis: »Credo — věřím v to, co Bůh zjevil.« Chcete-li vyvrátiti tuto pravdu katolickou, musíte dokázati, že Krista na světě nebylo, že není Bohem, že neučinil žádných zázraků, že oné pravdy jasně a výslovně nezjevil!« Nastalo mlčení, a každý z oněch nevěrců cítil se zahanben.

Vskutku již od kolébky své věřila církev katolická, která jest neomylnou strážkyní a hlasatelkou učení Kristova, že to Bůh-člověk ustanovil a zjevil tajemství oltární.

Již první křesťané trvali netoliko »v učení apoštolském a na modlitbách« ale i »v sdílnosti lámání chleba«,*) to jest ve slyšení mše svaté a v přijímání Nejsvětější svátosti; ale snad nečinili tak všichni s náležitou úctou a zbožností, ježto apoštol Pavel napomínal Korintany: »Zkus již sám sebe člověk, a tak z toho chleba jez a z kalicha pij!« Neboť není to vezdejší chléb ani obyčejný kalich, nýbrž tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista; a proto kdo by jedl chléb ten a pil kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně, ten také odsouzení sobě jí a pije.**)

Všechny věky následující jsou svědky, že církev věřila vždy v dogma o předpodstatnění. Zejména svědčí dekrety papežův a sněmů, zavrhuující haeretiky, kteří tak jako Berengar, Luter a jiní odvážili se za-

*) Skutky ap. 2, 42.

***) 1. Cor. 11, 27,—29.

vrhnouti předpodstatnění, anebo s Kalvinem, Zvinglim a jinými popírali přítomnost Pána Ježíše v Nejsvětější svátosti; svědčí o tom obrazy v katakombách, představující toto tajemství pod rozmanitými znaky; svědčí nesčetné svatyně a svatostánky, povždy ve veliké uctivosti chované; svědčí o tom všechny mše svaté, slavnosti, adorace a procesí, všechny modlitby, písně a knihy ku cti Nejsvětější svátosti složené, svědčí o tom v každém věku milionové zástupy kněží a věřících, z nichž první slouží mši svatou a rozdávají tělo Páně, druzí pak obkličují oltáře a hrnou se ke stolu Božímu; svědčí o tom konečně svatí mučedníci, kteří za tuto víru prolili svou krev, jako na př. sv. Tarsicius, který nesa pro uvězněné mučedníky Nejsvětější svátost ve váčku na prsou, padl pod ranami pohanů a vypustil ducha, ale pokladu nejdražšího nedal si odnítí; — anebo jako bl. Jan Sarkander a tolik jiných. Zdaž není dosti důkazův?

Chceš-li jich více, rozvaž tu nekonečnou lásku zračící se v tajemství oltářním a důstojnou vsutku srdce Božského, kterou toliko Bůh sám mohl vynalézt. Rozvaž také tu vroucí lásku, jakou k Bohu utajenému planulo a plane tolik duší, a kterou toliko milost Boží může rozpáliti. Rozvaž dále ty nevýslovné zázraky vnitřní, jaké působí v duších obět mše svaté a sv. přijímání, a poznáš, že Nejsvětější svátost jest hlavním a stále tryskajícím zřídlem života nadpřirozeného. Pán Ježíš utajený v tomto tajemství může zajisté i dnes říci: »Slepí vidí, chromí chodí, malomocní se očišťují, hluchí slyší, mrtví vstávají z mrtvých« (Mat. 11, 5.); neboť všechno to děje se i dnes způsobem duchovním. Rozvaž konečně ty zázraky zevnější, vykonané všemohoucností Boží na potvrzení tohoto tajemství; není-li však těchto zázraků příliš mnoho, to pochodí z toho, že Pán Ježíš zvláště v tomto tajemství chce vyzkoušeti naši víru, protože ono jest především »tajemstvím víry«.

Když Pán Ježíš přišel do Galileje, nějaký úředník královský, jehož syn stonal v Kafarnau, přiblížil se k němu, prose ho, aby vstoupil a uzdravil jeho syna, neboť »počínal umíratí.« Úředník onen věřil v božství Kristovo, ale víra jeho byla ještě slabá; proto Pán Ježíš činí mu i jiným židům výčitku: »Neuzříte-li divů v a zázraků v, neuvěříte« (Jan 4, 48.). Snad týká se tato výtka i tebe? Zdaž i ty očekáváš zázrak od Pána anebo chceš jako apoštol Tomáš viděti jej okem pozemským? Pamatuj, že blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili; protož spoléhaje na slovo Páně a na svědectví církve rci s velikou věrou: »Pán můj a Bůh můj!« *Plagas sicut Thomas non intueor, Deum tamen meum Te confiteor.*

II. A jaká má býti tvá víra? Především plná pokory; příklad pak dává ti tu onen setník. Z lásky k svému nemocnému služebníkovi prosil o uzdravení téhož; a když uslyšel přípověď Páně: »Já přijdu a uzdravím jej«, zvolal pokorně: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a bude uzdraven služebník můj« (Mat. 8, 6.—8.). I stalo se, jakž uvěřil.

Nechť i víra tvá v Nejsvětější svátost jest pokorná, abys nepotahoval Boha před soud svého rozumu a nechtěl vyzkoumati toho, co Bůh skryl před okem tvého těla a před chápavostí tvého ducha; neboť jako ten, kdo dlouho patří v slunce, bývá oslepen jeho bleskem, tak i ten, »kdo zkoumatelem jest velebnosti, oslněn bude slávou«. (Přisl. 15, 27.). Budiž ti dosti na tom, víš-li, že Bůh může učiniti více, nežli dovedeš pochopiti, a zvláště že tajemství oltáře netoliko neodporuje rozumu, nýbrž obdařuje rozum hojným světlem, srdce pak naplňuje nevýslovnou útěchou.

Nechť víra tvá v Nejsvětější tajemství jest silná a daleka i stínu pochybovačnosti, vždyť spočívá na

dvou nepohnutelných základech, to jest, na svatosti a všemohoucnosti Boží, jakož i na neomylnosti církve. Kterak tedy nevěřiti?

Napadnou-li tě přece myšlenky nevěrecké a to snad i mezi mší svatou, nestrachuj se, třeba i byly rouhavé a ošklivé, neboť myšlenka sama, nemáš-li v ni zalíbení, není hříchem. Nevydávej se také schválně v zápas nebo v hádku s ďáblem, který dle slov sv. Františka Saleského jest v šermu zručnější než ty a může tě lapiti v síť svých námitek; ale řidě se naukou církve braň se pouhým vzbuzením víry: »Věřím, ó Pane, a za tu víru chci zemříti.« Credo, quidquid dixit Dei Filius, nil hoc verbo Veritatis verius. Tu zase vzbuzuj lásku: »O Ježíši skrytý, Tobě se zcela odevzdávám, jako Ty jsi se mi celý odevzdal. Raději umříti, než odloučiti se od Tebe.« Pamatuj, že když první rodiče uvěřili slepě satanovi, který jim sliboval, že budou »jako bohové«, ztratili moudrost nadpřirozenou, milost posvěcující, synovství Boží a stali se podobnými ďáblu. Jinak stane se, uvěříš-li Bohu skrytému, neboť On tě nasytí ovocem pravého stromu života, že budeš svatostí podobný jemu.

Nechť víra tvá v Nejsvětější tajemství jest živá, to jest, nechť jeví se v úkonech úcty, lásky a oddanosti k Pánu skrytému! Když Spasitel uzdravil syna onoho úředníka královského z Kafarnaa, řekl k němu: »Jdi, syn tvůj jest živ«. Podobně i k tobě praví Kristus: Jdi, a netoliko do kostela na mši svatou, na návštěvu a adoraci, ale jdi cestou života vskutku kněžského — jdi stále za mnou, za Matkou mou a za mými svatými, až spojíš se se mnou na věky!

O kéž ti tu jest vzorem veliký ctitel eucharistie svatý Tomáš Aquinský, který k její cti složil tak krásné modlitby a hymny, a když měl před smrtí přijmouti svaté viaticum, leže na popeli, neboť tak

sám chtěl, zvolal hlasitě: »Věřím pevně, že Ježíš Kristus jako pravý Bůh a pravý člověk jest přítomen v této Nejsvětější svátosti. Velebím Tě, ó můj Bože a Spasiteli! Přijímám Tě, ó Nejsladší, který jsi cenou mého výkupu a posilou na mé pouti.«

Zdaž máš podobnou vůli a zdaž podobně voláš k Pánu, když přistupuješ k oltáři? Ó pros vroucně o víru pokornou, silnou a živou, neboť čím dokonalejší bude tvá víra, tím dokonalejší bude tvůj život, tím větší zápal k práci, tím účinnější působení na duše. Pros také o takovou víru pro své stádečko, jsi-li pastýřem; neboť kdo zapře, že život náboženský vzrůstá se v osadě tou měrou, jak roste v ní úcta k Nejsvětější svátosti.

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, ty i ode mne žádáš víry pokorné, silné a živé, neboť i mně, ač nehodnému, svěřil jsi stráž nad tajemstvím Oltářním a rozdělení téhož. Já věřím ó Ježíši, ale zároveň prosím: Rozmnož ve mně víru a osvět duši mou světlem vnitřním, vždyť Ty i v tomto tajemství jsi »světlem světa«. Prosím Tě také za ty nešťastné, kteří podobni jsouce slepému žebráku z Jericha nevidí Tebe, poněvadž víru ztratili. Ó by s milostí Tvou otevřely se oči jejich, aby Tě spatřili na oltářích Tvých a v příbytcích Tvých okem víry a potom šli věrně za Tebou!

Rozjímání VII.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás naděje.

Již v ráji slíbil Bůh seslati Spasitele na záchranu hříšného pokolení lidského a tento slib opakoval několikrát skrze patriarchy a proroky Starého Zákona. Knihy svaté ožívují u lidí naději na spasení a navá-

dějí je k důvěře zejména tím důvodem, že Bůh jest netoliko Pán všemohoucí a v slibech svých věrný, ale i Otec nejlaskavější a jako matka nejcitlivější, takže byť i matka pozemská zapomněla na dítě své, On nikdy na nás nezapomene. Doufaly též v něho zbožné duše Starého Zákona, že jim dá nejen to, co jest potřebno k životu pozemskému, ale i k spasení věčnému a že On sám bude jejich odplatou velmi velikou.

Konečně přišel čas, že sám Syn Boží ukázal se na zemi jako vtělené milosrdenství pro všechny lidi, nebo iako jejich cesta, pravda i život. On také oznámil idem, jak dobrý jest Otec nebeský, a jak On sám jest askavý; a z jeho srdce vyšla ta přesladká slova: Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím. Jak tedy neměl člověk doutati, že mu Bůh hříchy odpustí, potřebných milostí udělí a jednou do nebe přijme, když viděl, že Bůh-člověk přišel k vůli němu na zemi a netoliko přinesl mu pravdu, ale i umřel za něho na kříži, aby otevřel to nebe a zjednal mu milost spasení

Mimo to Pán Ježíš léčil zázračně nemocné, křísil mrtvé, těšil zarmoucené, obracel hříšníky; ale skoro vždy před vykonáním zázraku neb nějakého skutku milosrdenství vymáhal od lidí víry, jdoucí spolu s nal dějí, jako na př. od paralytika, od setníka, od slepého mládence, od otce onoho náměsíčníka, od sester Lazarových atd. Víry a naděje vymáhal i tenkrát, když měl zástupu ohlásiti slib ustanovení Nejsvětější svátosti; při poslední večeři pak pravil: »Věříte v Boha i ve mne věřte!... Budete-li oč prositi ve jménu mém, to učiním« (Jan 14, 1. 14.), Kázal též, abychom doufali, kdykoliv se modlíme: »Protož pravím vám, všecko, začkoliv modlíce prosíte, věřte, že obdržíte a stane se vám.« (Mar. 11, 24.).

Když Pán Ježíš vstoupil na nebesa, mohla si potomní pokolení naříkati, že nedošla toho štěstí, jakého se dostalo údělem jeho souvěkým židům. Než On předešel této stížnosti, neboť netoliko tam na trůnu slávy přimlouvá se stále za lidi u Otce milosrdenství a sesílá odtud milosti a požehnání; ale vynaleznuv zázračný způsob prodlévání na zemi, přebývá s lidmi až do konce věkův jako jejich Mistr, Kněz, Otec, Spasitel a Král. Zdaž mohl Pán Bůh více učiniti pro člověka? Jakž tedy nemá člověk doufati, kdyžž Bůh s takovou láskou vstříc mu vychází?

Hlavním předmětem důvěry a naděje jest Bůh sám, na nějž máme patřiti na věky; podřadným pak jest všecko, co Bůh slibil; především věčné spasení a to, co k spasení vede. A hle, v Nejsvětější svátosti jest přítomen Bůh-člověk Ježíš Kristus, a to s veškerou svou všemohoucností a zároveň s veškerou dobrotou, takže i tu stále jde z jeho srdce ten hlas: »Pojďte ke mně všichni! Budete-li mne oč prositi ve jménu mém, to učiním.«

V zemi palestinské přebýval Pán na jednom místě a mnohdy stálo to lidi velikou námahu, aby jej spatřili; tu však přebývá v tolika svatyních, na tolika oltářích; a kdežto prvé sytil lidi chlebem pozemským, nyní rozmnožuje pro ně zázračně chléb eucharistický a stává se jejich pokrmem. Ó my jsme šťastnější oněch židův!

Vskutku přítomnost Pána Ježíše v Nejsvětější svátosti toť nebe na zemi! Dle sv. Augustina blaženost nebeská záleží v tom, že »videbimus Deum, possidebimus Deum, a mabimus Deum«; a hle, v tomto tajemství vidíme Pána okem víry, máme jej ve svatém přijímání a spojujeme se s ním láskou; a jaká to pro nás čest, jaká rozkoš! Vskutku hodí se na nás slova prorokova: Opojení budou z hojnosti domu Tvého; a proudem rozkoše své je napájet; budeš; nebo u Tebe jest studnice života,

a v světle Tvém uzříme světlo (Ž. 35, 9.—10.). Než abychom toho zakusili, třeba jest věřiti, doufati a milovati.

Zakusili toho v celé plnosti svatí kněží. Tak na př. sv. Alfons Liguori, jsa už pokročilého věku, přebýval v klášteře v Noceře a tam každodenně až osm hodin ztrávil před Nejsvětější svátostí, což bylo mu v těžkých oněch svízelných přeslaskou útěchou. Mnohdy musili jej skorem násilím vyvésti z kostela, ale hned potom říkával k bratrovi: »Doved' mne k Pánu Ježíši, mám mu něco říci.« Když už nemohl choditi, dával se nositi na křesle do kaple; a když i to bylo již nemožno, nařikal si zpovědníkovi, který jej těšil tím, že má přece ve své cele oltářik, řka: »Ale tam není Pána Ježíše.«

Takové city pronikají nejednoho kněze; a byli i takoví světci, kteří nadpřirozeným způsobem, protože vnitřním vnuknutím, dovedli uhodnouti, kde jest umístěna Nejsvětější svátost aneb zda některá hostie jest konsekrována či ne.

Zdaž i ty, knězi, spěcháš s takovou tesknou a nadějí k Pánu skrytému?

Je-li však láska jeho tak veliká, že dal nám sebe samého, zdaž nebude též chtíti uděliti potřebných milostí k našemu spasení? Vždyť on s oltáře a ze svatostánku stále volá: Žízni-li kdo, pojď ke mně a napij se! (Jan 7, 37.). Jáť dám žíznivému ze studnice vody života darmo (Apoc. 21, 6.).

Třeba jen k němu jíti s velikou důvěrou, jak nás vyzývá apoštol: Přistupmež tedy s doufáním k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost k příhodné pomoci (Zid. 4, 16.); neboť což jest tím trůnem milosti, ne-li nejslitovnější srdce Ježíšovo, které stále bije v Nejsvětější svátosti, a ke kterému jest třeba jíti skrze neposkvrněné

srdce Mariino. Pán Ježíš chce tě vyslyšeti, ale první mluví k tobě, jako k paralytikovi v evangeliu: »Doufej, synu!« Zdaž tak doufáš?

II. A kdy spěchati s důvěrou k Pánu skrytému? Každodenně, neboť kněz potřebuje každodenně jeho milosti.

Spěchej k němu zvláště tenkrát, když trápí tě bídy pozemské; a jak často přihází se to v životě kněžském! V klášteře sv. Alfonsa z Liguori nedostávalo se jednou peněz a živobytí, takže na celý oběd pro několik řeholníkův nezbylo nic jiného než dva bochníčky chleba. Dají o tom věděti sv. Alfonsovi, ale muž Boží odvětil klidně: »Nestrachujte se;« a když za chvíli přišli dva chudšasové do fortny, poručil jim dáti ty bochníčky; potom šel do sakristie, oblékl se v komži a poklekl před Nejsvětější svátostí; a pomodliv se chvíli, přiblížil se až ku svatostánku a zaklepal z ticha na dvířka, volaje: »Pane můj a Bože, vím, že jsi tu; hle, my nemáme chleba.« To pověděv, pln důvěry vrátil se do své cely. A nesklamal ho Pán; neboť za chvíli objevil se u fortny sluha jisté vzácné paní s hojnou almužnou.

Spěchej s důvěrou k Pánu skrytému, dotkne-li se tebe nemoc; a kterýž kněz jí prost?

Na bl. Jana Marie Vianneye čekalo každý den téměř od půlnoci množství lidí, aby je zpovídal; než on byl mnohdy tak sláb, že nemohl povstati s chudobné postele. Co činil v takové chvíli? Hle, nejdříve bičoval se nelitostně, aby, jak říkal, oživil trochu svůj trup; potom šel před Nejsvětější svátost a modlil se chvíli, a to jej tak posílilo, že mohl zpovídati kolik hodin za den.

Spěchej s důvěrou k Pánu skrytému v duchovních potřebách! Svatý Petr z Nolaska velice se rmoutil nad tím, že neměl dostatečného počtu řeholníkův ke konání velikých skutků milosrdenství. Kleče jednou

před Nejsvětější svátostí, takto se modlil, slze: »Jakže, ó Pane, zdaž vůči nám ukážeš se skoupým, kdyžt tak štědrým jsi ke všechněm? Je-li zloba má závadou milostem Tvým, vymaž mne, jako služebníka neuzitečného z knihy života a rozmnož dítky Nejsvětější Panně, pod jejíž ochranou a na jejíž rozkaz tato řehole byla založena.« Sotva tato slova vyřkl, uslyšel hned z nebe hlas: »Nebojte se, malé stádo, neboť zalíbilo se Otcí vašemu dáti vám království.« A brzy potom rozšířila se tato řehole v mnohých krajích.

Spěchej s důvěrou k Pánu ukrytému, záleží-li na obrácení nějaké hříšné duše. Tak již nejeden kněz modlil se před Nejsvětější svátostí: »Pane, daruj mi tu duši,« a vyprosil pro ni milost kající. O sv. Klementu Marii čteme, že v takovém případě pomodlil se k Nejsvětější Panně růženec a po vroucí modlitbě před svatostánkem klepal na dvířka, říkáje: »Můj Ježíši, nyní čas, musíš pomoci.«

Spěchej s důvěrou k Pánu utajenému, pronásleduje-li tě zloba lidská. Svatý Otec Pius IX. musil v roce 1848 utikati z Říma v šatě obyčejného kněze, aby ušel úkladům bezbožných spiklenců. Postavení jeho bylo trudné, ale on doufal v Pána, odpočívajícího na jeho prsou v témže stříbrném pouzdře, ve kterém Pius VI. nesl Nejsvětější svátost, když jej republikáni vezli do Francie.

Spěchej s důvěrou k Pánu skrytému, když nebezpečnoství smrti hrozí, a není kněze, který by tě vyzpovídal a sv. viatikem posílil. Čteme o sv. Rajmundovi, že když umíraje prahnul po přijetí sv. viatika, a kněz nepřicházel, začal vroucně prositi Pána Ježíše, aby ho této posily nezbavil. A hle, před mnoha očitými svědky zjevil se mu sám Pán Ježíš a udělil mu svaté přijímání. Tato posila nebeská posilovala mučedníky, tak že šli na muky jako na hody a nelekali se ani těch nejstrašnějších.

Slovem, spěchej v životě i při smrti k Pánu utajenému a pros jej každodenně o smilování a zvláště každou důležitější záležitost odevzdávej jeho srdci skrze ruce Mariiny!

Zdaž budeš tak činiti?

Budiž však důvěra tvá jednak pokorná, abys zcela a ve všem podroboval se vůli Boží, jednak silná, aby jí nic zviklati nedovedlo! Taková byla důvěra sv. Františka Xaverského; neboť když ho chtěli odstrašiti od práce apoštolské na ostrově Mauricii, že jej tam čeká nepochybně smrt, odvětil pokojně: »Nelekám se ani větrův ani bouří ani nebezpečností ani divokých ostrovanů; nechť se třesou kupci, kteří hledají zisku; než kdo hledá slávy Pána Boha, kdo spoléhá na jeho všemohoucnost, čehož má se lekatí?«

Máš takovou důvěru aneb zdaž aspoň prosíš o takovou důvěru?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. R o z j í m á n í.

Ó Pane, Ty i mně rozkazuješ skrze proroka: Slož starost svou na Pána, neboť on pomocníkem tvým, a skrze apoštola: Přistupuj s důvěrou k trůnu milosti! Zatím však jak snadno důvěra má slábné, jak často přepadá mne nechut, zvláště když hromadí se překážky! Než Ty, ó Ježíši, přicházeje každodenně do mého srdce, posiluj je silou svou, abych od nynějška opakoval v životě: *In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum*, a při smrti abych zvolal s Jobem: Víím, že Vykupitel můj živ jest, a že v poslední den ze země vstanu.

Rozjímání VIII.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás lásku.

I. Pěkně pravil sv. Tomáš Aquinský o Pánu Ježíši:

Se nascens dedit socium,
convescens in edulium,
se moriens in pretium,
se regnans dat in praemium.

A co bylo zřídlem všech jeho prací, obětí a darů? Lásky, neboť On miloval v své až do konce je miloval.

Ta láska dosáhla vrcholu v Nejsvětější svátosti, tak že sv. Augustin mohl směle říci: Bůh, ač nejmoudřejší, více dáti nedovede, — ač nejsvětější, více dáti nemůže, — ač nejbohatší, nemá, co by více dal. Nedivíme se též nikterak, že sv. Magdalena de Pazzis nazvala tu lásku štědrá až marnotratnou.

Vnikněmež trochu v hlubinu té lásky!

Pán Ježíš ustanovil Nejsvětější svátost v předvečer své smrti; a proto byla jaksi jeho závětí. Lidé připravovali mu hroznou smrt, a On odkázav jim své všecko své, zůstavil jim na konec dar největší — sebe samého. Tak odplatil se svým nepřátelům. Ó podivuhodná lásko Ježíšova!

Moudrost jeho mohla vynaléztí různé způsoby přebývání s lidmi a tudíž i prodloužení blesku slávy zjevené na hoře Tábor, a to tím spíše, že po zmrtvýchvstání jest tělo jeho oslavené. Než On ukryl své Božství i člověčenství pod způsobami chleba a vína, aby nás neodstrašil svou velebností, nýbrž aby nás přitáhl k sobě svou pokorou a sladkostí. Ó předivná láska Ježíšova!

Předvídal On dobře, že v tom šatě ponížení bude vystaven strašným urážkám; ale přece zůstal s lidmi až do konce věkův. Za týmž účelem vysílá svou všemohoucnost a dokonává v každé mši svaté řadu zázraků, tak že Nejsvětější svátost jest skutečně »abyssus miraculorum.« Ó předivná láska Ježíšova!

Nevýslovným darem jeho srdce jest již to, že obnovuje na našich oltářích nekrvavým způsobem obět

kříže a přivlastňuje nám její ovoce, protože obnovuje zázrak lásky, vykonaný na Kalvarii.

Mohl Pán ustanoviti, aby toliko sám svatý Otec v Římě a to jednou za rok sloužil mši svatou, ale On dal tu moc všem biskupům a kněžím a to na všechny dni v roce kromě Velkého Pátku, tak že kdekoliv kněz, třeba byl hříšník aneb odpadlík od víry, stojí u oltáře a při mši svaté vyřkne slova Páně: »Toto jest tělo mé — tento jest kalich krve mé,« ihned Pán Ježíš proměňuje chléb a víno v tělo své a v krev svou. Ó předivná lásko Ježíšova!

Kdyby Pán byl přítomen v Nejsvětější svátosti pouze mezi mši svatou, byla by to milost neocenitelná; ale on zůstává s námi ve svých příbytcích ve dne v noci, jako vězeň.

Mohl též právem žádati, aby mu stavěli kostely z mramoru a zlata, aby tam nikdy, ani v době noční nescházelo ctitelů, klečících pokorně celé hodiny; ale On přebývá mnohdy v kostelících chudičkých a jest příliš často zapomenut a opuštěn od lidí, a to netoliko v noci, ale i ve dne. Kolikrátě svatyně jeho byly zneuctěny a zbořeny? Ó předivná lásko Ježíšova!

Kdyby Pán Ježíš jenom proto zůstal na zemi, aby se za nás obětoval, naše pocty přijímal a své milosti nám rozdíl, byli bychom nad všeliký výraz šťastni. Než On dává nám cosi nekonečně vyššího, neboť si přeje přicházeti do našich duší jako pokrm jejich nebeský.

Mohl žádati, aby jeho ctitelé jenom jednou v životě anebo jednou v roce po dlouhém modlení a umrtvování přistupovali k svatému přijímání; ale On zve k sobě všechny, netoliko kněze a řeholníky, ale i lidi světské, — netoliko dospělé, ale i maličké, — netoliko dokonalé, ale i kající hříšníky, neboť si přeje, aby všichni přijímali jej co nejčastěji, a žádá ode

všech pouze čisté srdce a chvilku přípravy. Ó předivná láska Ježíšova!

A kdož by nyní chtěl odepřít Pánu lásku? Věru, třeba tu zvolati s apoštolem: Kdo by Tě, ó Ježíši, nemiloval, budiž proklet!

Než kterak projevovati tu lásku ku Pánu ukrytému?

II. Hle, projevuj tu lásku myslí i citem, to jest, vzbuzuj víru ve skutečnou přítomnost Pána Ježíše, jakož i lásku ku Pánu a touhu po něm! Rozjímej též často a zbožně o tom tajemství a zalétej co nejčastěji v duchu do nejbližšího kostela k nohám Ježíšovým, zvláště když slyšíš hlas zvonu, anebo když v noci spánek od tebe prchá. Radno též čisti knihy o tomto tajemství a doporučeti je jiným duším.

Projevuj tu lásku slovem, to jest, mluv často a nadšeně o tom tajemství, tu dětem, když je vyučuješ katechismu, tu dospělým, když kážeš! Zpívej také rád písně o Nejsvětější svátosti a nejsladším srdci Ježíšově a také doporučej ty písně lidu.

Projevuj tu lásku zbožným sloužením mše svaté a budiž ti také velice milo slyšeti mše svaté jiných buďto skutečně nebo duchovně, navštěvuje na př. v myslí všechny chrámy katolické na obou polokoulicích a účastňuje se v duchu všech obětí mše svaté.

Projevuj tu lásku každodenní návštěvou Nejsvětější svátosti v době odpolední a týdenní aneb aspoň měsíční adorací a horlivou účastí v pobožnostech a procesích cum Sanctissimo. Za tím účelem dej se zaplati do bratrstva k uctění Nejsvětější svátosti a do kněžského spolku ustavičného klanění.

Projevuj tu lásku svědomitou přípravou na každou mši svatou a po mši svaté srdečným díkučiněním. Za mše svaté spojuj se co nejúžeji s Pánem Ježíšem v duchovním přijímání, představuje si, že tak, jako se stalo sv. Bonaventurovi, přenáší se k tvým ústům

svatá hostie s oltáře, — tu zase, že Nejsv. Matka podává ti Pána Ježíše v podobě svátostné. Přijímej též častěji Velebnou svátost v těžké a dlouhé nemoci, na což mnohdy i zbožní kněží zapomínají, a modli se za přímluvu Matky Nejsvětější, sv. Josefa a sv. Barbory, abys byl hoden přijmouti před smrtí sv. viaticum.

Projevuj tu lásku věrností k vůli Ježíšově; a proto nejednej proti ní vědomě ani v malých věcech, neboť i všední hřích dobrovolný bolestně zraňuje nejsvětější srdce Ježíšovo. Případne-li na tebe nějaké pokušení, zvláště nečisté, spěchej před trůn svátostný a představ si, že Pán Ježíš v nejsvětější hostii na tebe hledí; — a proto volej k němu s důvěrou: Ježíši, Synu Boží, smiluj se nade mnou!

Projevuj tu lásku trpělivým nesením křížův, jaké Pán sešle na tebe; a zdá-li se ti některý kříž příliš těžkým, dones ho k nohám Pána ukrytého, — tu zase patří na něj, jak On nese kříž na Kalvarii, a jak Matka Bolestná jde za ním!

Projevuj tu lásku ochotnými oběťmi, zvláště pro chrámy Páně a pro služby Boží! Pamatuj, že každý náš kostel jest jaksi chlévem betlemským, a svatostánek jesličkami; neboť tu i tam jest týž Pán Ježíš s celým svým Božstvím, s celým člověčenstvím, s celou svou láskou, — tu i tam pokorný a mlčící, ale obklopený anděly; toliko že tam jest v podobě nemluvněte, tu pak pod způsobou chleba, — tam na klíně Matky Marie, tu pod stráží matky — církve. Ty pak podobně jako oni pastouškové a tři mudrcové, jdi k němu s velikou věrou a láskou a nes mu v obět s pastouškami své každodenní záležitosti a zaměstnání, s králi své zlato milosrdných skutků, své kadidlo modlitby a svou myrrhu svízelů a utrpení! Všechno to obětuj mu každodenně, s dary pak odevzdej mu sebe samého!

Zjevuj konečně tu lásku horlivostí apoštolskou, horoucně touže po tom a za tím cílem pracuje, aby Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti ode všech byl poznán, ctěn, milován.

Zdaž tak projevuješ svou lásku? Žel, jsou kněží, kteří té lásky nemají, aneb málo mají, neboť jdou ke mši svaté jako k nějaké záležitosti pozemské a to lhostejné, a před Pánem ukrytým jsou chladní a rozptýlení. Ty přece k nim nenáležíš?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Pane, Tys i mně projevil svou lásku hojnou opravdu až příliš a dovoluješ mi také čerpati z n v celé plnosti, obětuje se každodenně skrze mne a přicházejí do mého srdce. A kterak se Ti odvděčím? Kdybych z lásky k Tobě vydal život svůj krutým mukám, bylo by to všecko málo. Avšak láska má tak chladná, tak nečistá, tak nestálá. Než nyní prosím Tě úpěnlivě za přímluvy Matky láskyplné: rozpal, očisti a posvěť srdce mé v srdci Svém!

Rozjímání IX.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás úctu vnitřní.

I. Spravedlivě vymáhá od nás Pán Ježíš úctu božskou; neboť kdo jest On? Hle, Bůh a člověk, a tudíž náleží božská úcta jak jeho božství, tak člověčenství.

Když Syn Boží ukázal se na zemi v lidském těle, uctil jej Otec nebeský, sesílaje s nebe hlas: »Tento je st můj milý Syn, v němž jsem si zalíbil« (Mat. 3, 17); uctil jej Duch svatý, sestupuje naň při křtu v Jordáně jako holubice; uctili jej andělové, zpívající nad chlévem a sloužící mu na poušti; uctila jej Maria s Josefem, klekající před ním, když ležel v jeslích; uctili jej pastuškové a mudrci od východu, skládající mu dary; uctil jej Petr jménem apoštolů,

vyznáváje: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého«; uctil jej zástup lidu po zázračném nasycení chlebem, chtěje jej učiniti králem; uctil jej slepý jménem všech zázračně uzdravených, padaje mu k nohám; uctil jej dobrý lotr na kříži a setník pod křížem, vyznávající, že jest pravý Bůh.

Když Pán Ježíš vstoupil na nebesa, uctili jej a uctívají neustále všichni andělové a svatí, neboť jak viděl svatý Jan a napsal v knize Zjevení, všichni obyvatelé nebeští padají před Sedícím na trůně, klanějí se Živému na věky věkův a vrhají koruny své před trůnem, volajíce hlasem velikým: »Hoden jest Beránek, kterýž byl zabit, vzíti moc a božství i moudrost i sílu i čest i slávu i dobrořečení« (Zjev. 5, 12). Vychází též z neposkvrněného srdce Bohorodičky neustálý hymnus velebení před trůn Beránka.

V Nejsvětější svátosti jest Pán Ježíš přítomen s božstvím i člověčenstvím; a proto právem může k nám říci: »Jestliže jsem já Otec, kdež jest čest má? a jestliže jsem já Pán, kde jest bázeň má?« (Mal. 1, 6.).

Z důvodu nerozdílného spojení člověčenství Ježíšova s božstvím v jednotě božské osoby náleží nejvyšší čest, čest božská jeho tělu, jeho krvi, jeho duši a jeho srdci.

Tu úctu vymáhá sama vděčnost. Hle, Syn Boží již svým vtělením stal se nám Emanuelem čili Bohem s námi; v eucharistii pak přebývá mezi námi v tolika chrámech a na tolika oltářích, tak že daleko větším právem, než to učinil Mojžíš, můžeme říci: »Není jiného národa tak velikého, kterýž by měl bohy k sobě přibližující se, jako Bůh náš přítomen jest všem prosbám našim« (Deut. 4, 71.).

Ve svaté eucharistii Slovo vtělené žije dále svým životem božským i lidským, prisvojuc nám ovoce vtělení a vykoupení, obdařuc nás hojně svými milostmi. Tu také každodenně Beránek Boží prolévá mysticky svou krev, abychom stali se účastnými oběti kříže.

A Pán Ježíš netoliko přebývá v tolika chrámech uprostřed lidu svého, obětuje se zaň žehnaje mu a obdařuje ho svými milostmi, ale činí si z duší našich chrámy, vcházeje do nich ve svatém přijímání. A kterak ho za to nevelebiti?

To vymáhá sama láska. Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti jest v pravém slova smyslu Bohem skrytým. Za jeho pozemského života ukrývalo se božství pod šatem člověčenství, ale zjevovalo se časem zázraky, tak že sv. Jan mohl říci: Život jest zjeven, a viděli jsme a svědčíme a zvěstujeme vám život věčný, kterýž byl u Otce (to jest Syna Božího) a ukázal se nám (1. Jan 1, 2). V tomto tajemství však Pán Ježíš tak pečlivě ukrývá své božství i člověčenství, že se zdá, jakoby nebyl živ, jakoby byl ničím. A proč to?

Hle, ukrývá se, aby vyplnil přání svého srdce a byl pokrmem duší našich a proto také odívá se ve způsobu chleba a vína.

Pán se ukrývá, aby nás vábil k sobě tou nevýslovnou láskou; neboť kdyby odhalil lesk velebnosti, jaký jej na trůně slávy obkličuje, utíkali bychom od něho s hrůzou, tak jako oni židé, kteří slyšíce hřmění, které bylo znamením hlasu Božího na hoře Sinaj, volali k Mojžíšovi: Mluv ty snámi a slyšeti budeme; nechť nemluví nám Hospodin, abychom snad nezemřeli (Exod. 20, 19).

Ukrývá se Pán, aby podrobil naši víru větší zkoušce, ale též, aby nám za to připravil hojnější odplatu. In cruce latebat sola Deitas, at hic

latet simul et humanitas. Ambo tamen credens atque confitens, peto, quod petivit latro poenitens.

Ukryvá se Pán, aby nám dal v sobě nevyrovnatelný vzor sebezapření, pokory, poslušnosti, oddanosti k Bohu i k lidem.

A kterak nemilovati a nectíti za to Boha ukrytého?

II. Mimó to Pán Ježíš netoliko sám se pokořuje, ale vydává se neustálým a nevýslovným urážkám, neboť možná říci, že jeho život eucharistický jest v jistém smyslu dalším pokračováním jeho hrozného umučení.

Kolikráte židé, pohané, mahomedáné, haeretikové, nevěrci zneuctili kostely katolické, bořili oltáře, metali tělo Páně na oheň, sekali noži, šlapali nohama anebo dávali zvířatům požívati! Vždyť i v zemi polské v Krakově a v Poznani jsou postaveny chrámy ke cti Božího těla na tom místě, kde nejsvětější hostie hozena byla do bláta.

Zločiny tyto v nejnovějších dobách neustaly; neboť připomeň si jen ty ohavné orgie, jakých se dopustili bezbožníci v kostelích za revoluce francouzské nebo za vlády kommunity pařížské (1871) aneb v Barceloně (1909), v Lisaboně (1910) i jinde! Přidej k tomu všechna svatokrádežná přijímání a mše svaté, krádeže a zneuctění, které se dějí tak často v našich chrámech, a jistě přisvědčíš, že Pán Ježíš i dnes *nasycen jest pohaněním* (Thren, 3, 30.).

A proto čím hlouběji se Pán Ježíš sám ponižuje a ponižován bývá od zlých, tím větší povinnost má jeho nevěsta církev svatá vyvyšovati a velebiti Boha ukrytého. Ona též plní svou povinnost a vybízí stále všechny své děti, aby vzdávali čest vnitřní i vnější tomu, který k vůli nim tak hluboce se pokořil.

Skutečně tou měrou, jak množí se urážky činěné Pánu v tomto tajemství, duše zbožné zdvojnásobňují

svou úctou a lásku, čehož důkazem jsou stále častější přijímání a adorace netoliko denní, ale i noční.

Zdaž nepocituješ této povinnosti? Než v čem záleží úcta vnitřní?

III. Hle, snaž se za pomoci milosti Boží a práce duchovní nabýti víry co nejživější a nejpokornější v toto tajemství a čiň často vzbuzení této víry, zvláště když se připravuješ ke mši svaté, když vcházíš do kostela, když začínáš adoraci anebo návštěvu Nejsvětější svátosti, když vystavuješ anebo v průvodu neseš Sanctissimum, když tě napadají pochybnosti o tomto tajemství a p.

Navykni si též opakovati často a vždycky s vnitřní zbožností střelné modlitby o Nejsvětější svátosti, jako na př.: Pochválená a požehnaná budiž Nejsvětější svátost oltářní, nyní i vždycky i na věky věkův. Amen. (100 dní odpustkův jednou za den Pius IX. 24. května 1876). Slava a velebení, láska a díkučinění budiž v každém okamžiku tobě, ó srdce Ježíšovo, v Nejsvětější svátosti na všech oltářích celé země až do konce světa. Amen (100 dní odpustkův jednou za den Pius IX. 29. února 1868). Tu zase připomínej si úryvky z překrásných našich písní eucharistických!

Rozjímej často a zvláště každý čtvrtek a v oktávě Božího Těla o tomto tajemství! Kdykoliv pak adoruješ Sanctissimum anebo díky činiš po mši svaté, vrhni se k nohám Pána Ježíše a rci: Kdo jsi ty, ó Pane, a kdo jsem já?

Vidiš-li kostel, třeba z daleka, aneb slyšíš-li hlas zvonu zvěstujícího začátek mše svaté, veleb Pána ukrytého tou modlitbičkou: Pochválena a požehnána budiž Nejsvětější svátost; a nemůžeš-li některý den jíti do kostela aneb sloužiti mše svaté, čiň tak v duchu! Tu pak za tím cílem přelétni myslí všechny kostely katolické! Vzorem budiž ti tu sv. Paschalis, který jako chlapec klekal na poli, obraceje se směrem ke kostelu.

v kterém se sloužila mše svatá; a jako kněz ještě po smrti leže v kostele na katafalku otevřel oči, aby při podzvihování uctil Pána ukrytého.

Obětuj často mši svatou aneb návštěvu anebo adoraci Sanctissimi na odčinění urážek, jakých Pán v tomto tajemství zakouší.

Měj vroucí touhu rozšiřovati úctu k němu, jakož i srdečnou nábožnost k nejsvětějšímu srdci Ježíšovu.

Zdaž tak činiš?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, vím, že náleží Ti v tomto tajemství nejvyšší čest, čest božská, a přál bych si takovou čest Ti vzdávati. Než jak často můj duch rozptyluje se pozemskými myšlenkami a zapomíná na Tebe. Protož připomínej mi skrze mého anděla strážce tuto povinnost a mluv sám ke mně z hloubi svého příbytku, aby život můj byl neustálou adorací, aby ze srdce mého stále plynul ten hymnus:

Adoro Te devote latens Deitas,
quae sub his figuris vere latitas:
Tibi se cor meum totum subjicit,
quia Te contemplans totum deficit.

Rozjímání X.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás úctu vnější.

I. Člověk jest bytost skládající se z duše a z těla; a poněvadž celý náleží Bohu a závisí od Boha, proto jest povinen duchem i tělem čili vnitř i zevně vzdávati čest Bohu. Úcta vnitřní i zevnitřní jest nutnou složkou náboženství a svatou povinností člověka; a taková úcta náleží Pánu Ježíši, jakožto Bohu-člověku neboť sám pravil: Otec nikoho nesoudí, ale všechn soud dal Synu, aby všichni ctili

Syna jako ctí Otce. Kdo nectí Syna, nectí Otce, který ho poslal. (Jan 5, 22—23.).

Vskutku apoštolové, svaté ženy a jiní věřící ctili Pána netoliko vnitřně, ale i zevně, padajíce mu k nohám, a to jak za jeho pozemského života, tak po jeho z mrtvých vstání.

Rovněž Pán skrytý v Nejsvětější svátosti oltární hned od kolébky církve přijímal čest božskou; a nemáme-li z prvních časů tak mnoho důkazův této úcty vnější, zavinila to disciplína arcani čili obava před zneuctěním nejsvětějších tajemství.

A přece již v druhém století zdobeny byly katakomby obrazy nebo znaky mše svaté a svatého přijímání a z téhož století máme důkladný popis tehdejší liturgie křesťanské. Ke konci třetího století bylo asi mnoho chrámův a svatostánkův, ježto pronásledovatel Diocletian v r. 302 zavřítí je kázal. Později kult Nejsvětější svátosti spanile se rozvinul; a když někteří haeretikové začali proti němu vystupovati, uvalili na sebe zavrhuující je výrok sněmův i papežův.

Jaké jsou hlavní projevy toho kultu a jaké povinnosti leží tu na tobě, knězi?

Hle, klekej před Pánem ukrytým, když přicházíš do kostela, mezi mši svatou, za výstavy Velebné svátosti, za procesí s ní, při požehnání a p.; a klekej zbožně, nenásleduje těch, kteří příliš spěšně a ne až k samé zemi shýbají kolena. Měj též ten chvalitebný obyčej, netoliko klekati na kolena, ale i líbatí zemi a říkati po třikráte — zvláště při ranní a večerní modlitbě: Pochválena a pozdravena atd.

Svatý a výmluvný biskup Kašpar Mermillod, který v roce 1892 zemřel v Římě jako kardinál, míval v Ženevě dojemná kázání o Nejsvětější svátosti, na které chodilo též mnoho protestantův. Na večer, když kostel byl prázdný, chodil každodenně před tabernákl a modlit se dlouho; potom s velikou uctivostí líbal podlahu.

Když jednoho dne opouštěl kostel, s podivením spatřil, že v zadu za lavicemi objevila se jedna vznešená paní kalvinského vyznání a takto k němu pravila: »Ctihodný pane, poslouchala jsem tvá kázání o tajemství oltářním a umínila jsem si, že vypátrám, zda věříš ve skutečnou přítomnost Kristovu. Za tím účelem sledovala jsem tě tu v kostele a vidouc, s jakou uctivostí a zbožností chováš se u stupňů oltářních, nabyla jsem přesvědčení, že víra tvá jest velmi silná. To mne nakloňuje, abych přijala náboženství katolické. Buď tak laskav a dopomoz mi, abych se stala dítkem té církve, která se těší z toho, že má Boha.«

Jsa toho pamětliv, kdo jest přítomen v Nejsvětější svátosti, chovej se před Pánem s nejhlubší pokorou a s uctivostí co největší; a proto nedovoluj si nikdy v kostele neb v sakristii nepotřebné rozmluvy, tím méně žertů, smíchu, unesení hněvem (a p. Toto upozornění jest nutno, neboť časem ten neb onen kněz jednáním svým v kostele pohoršuje i lidi světské.

Nezapomínej, že křesťané prvních století nesměli před Pánem ukrytým ani usednouti neb plivnouti — co více, že sv. Martin biskup chvěl se před ním na celém těle, a když se ho ptali po příčině, odpovídal: »Kterak se nemám lekatí, když stojím před svým Soudcem?«

Važ si netoliko chrámů Páně, ale i náčiní a nádob ke mši svaté, jakož i neméně všech kněží, jakožto živých monstrancí; měj též velikou úctu k těm svatým, kteří se vyznačovali zvláštní úctou a láskou k tomuto tajemství, jako byli: sv. Tomáš Aquinský, sv. Paschalis sv. Filip Nerejský, sv. František Salesský, sv. Václav sv. Ludvik, sv. Terezie, blahosl. Juliana, blahoslavená Markéta Marie atd.

Odříkávej často modlitby k Nejsvětější svátosti a buď s lidem aneb sám zpívej také rád takové písně.

Čiň tak zvláště v oktávě Božího Těla; a můžeš i celý jeden měsíc zasvětit ku cti Nejsvětější svátosti.

Navštěvuj každý den po poledni, a můžeš-li i častěji Nejsvětější svátost — spěchej tam, kde Pán Ježíš jest vystaven aneb nesen v procesí, — a vykonej každý týden zvláštní hodinnou adoraci; abys pak získal odpustků s těmito pobožnostmi spojených, zapiš se do spolku kněží adoratorů a do bratrstva Nejsvětější svátosti. Svatý František Saleský, ačkoliv byl obtížen velikými pracemi, účastnil se s velikou radostí adorace Sanctissimi a tu byl tak sebrané mysli, že ani potu s čela nestíral ani dotěrných much neodháněl. Když nesl v processí Nejsvětější svátost, vypadal dle svědectví svaté Johanny de Chantal jako nějaký cherub. Srdce jeho hořelo a tvář zářila vnitřní radostí, kterou působila přítomnost Pána ukrytého, takže všichni, kteří naň hleděli, byli jím uchvázeni a polepšovali se. »Ó jak bych si byl přál — pravil jednou po takovém procesí — aby srdce mé bylo dokořán otevřeno k přijetí Pána; ale žel, neměl jsem nože, který srdce otvírá, a tím jest láska.«

Kleče před Nejsvětější svátostí pohlížej s uctivostí a láskou na hostii vystavenou, neboť tento druh úcty est milý Pánu a užitečný pro duši. Svatá Gertruda obdržela ujištění od Pána Ježíše, že kolikrát popatří pohledem plným lásky a zbožnosti na hostii nejsvětější, tolikráte zaslouží si nového stupně slávy očekávající jej v nebi, v příštím pak vidění Boha obdařen bude zvláštní radostí duchovní odpovídající množství zbožných a vroucích pohledů na nejsvětější tělo Pána našeho anebo v tom poměru, kolikráte si tak přál učiniti, ale nemohl.

Konečně mluv často a nadšeně s kazatelnou neb na katechesi ve škole o tom tajemství!

Zdaž tak činiš?

II. Jsi-li pastýřem osady, modli se a pracuj, aby

všechny tvé ovečky proniknuty byly velikou úctou a láskou k Nejsvětější svátosti!

Za tím účelem snaž se, aby chrám tvůj byl, ne-li okázalý — tož aspoň čistý a pokud možno, ozdobený, aby všechny pobožnosti, procesí, adorace vykonávaly se důstojně, ladně, zbožně a dle rubrik — aby nikdy nescházel potřebný počet voskových svící, věčná lampa napájená olivovým olejem, předepsané náčiní a liturgický šat a p.

Vzdaluj od chrámu všelikou neuctivost a za to žádej, aby všichni chovali se před Pánem ukrytým s uctivostí co největší, jakoby stáli před jeho trůnem v nebi.

Doporučej svým ovečkám časté a zbožné slyšení mše svaté a časté přijímání; aby pak příprava k svatému přijímání byla náležitá, uč o ní dítky v kostele neb ve škole a sedávej pilně ve zpovědnici netoliko ve dnech svátečních, ale i všedních a odpoledne vigiliích svátků. Piň tu rád a důkladně nařízení Svateho Otce Pia X. o častém přijímání (*Sacra Tridentina* ze 17. prosince 1905) a o prvém přijímání dítek (*Quam singulari* ze dne 8. srpna 1910.)

Doporučej též časté návštěvy Nejsvětější svátosti mimo mši svatou; a za tím cílem poruč otvírati kostel aspoň na hodinu po poledni a sám předcházej dobrým příkladem.

Doporučej též adoraci veřejnou i soukromou a k jejímu rozšíření zapisuj své osadníky hned v mladém věku do bratrstva Nejsvětější svátosti a zaveď — je-li možno — čtyřicetihodinnou pobožnost! Ve větších městech bylo by možno zavést i noční adoraci, která vděčí svůj počátek svatému knězi Augustinovi od Nejsvětější Svátosti. Byl rodem žid a nazýval se Heřman Cohen. Již jako malý chlapec vyznačoval se velikým talentem hudebním a hrou na piano uchvacoval veřejnost. Za to jako mladík a muž dospělý neměl žádných

zásad náboženských, avšak plným douškem pil z kalicha rozkoší světských. Teprve v roce 1847 obrátil se vskutku zázračně, když za májové pobožnosti řídil hudbu v jednom pařížském kostele. Nastala pomlčka ve zpěvu, neboť kněz dával požehnání Nejsvětější svátosti. Heřman stál chladný a roztržitý; ale jakmile pohlédl na nejsvětější hostii, zachvěl se v celém nitru. Totéž opakovalo se v městě Ems při pozdvihování ve mši svaté. Vyšel z kostela jako křesťan a již 28. srpna téhož roku přijal svatý křest. Z vděčnosti za milost víry zasvětil svůj život rozšiřování úcty Nejsvětější svátosti a za tím účelem zavedl v r. 1849 noční smírnou adoraci, která záleží v tom, že mužové různých stavů pořadem se střídajíce bdí po celou noc před Nejsvětější svátostí vystavenou v monstranci na oltáři a ráno při mši svaté přistupují k svatému přijímání.*) Taková adorace existuje již v Krakově, Lvově, Varšavě i jinde a k adoratorům náležejí většinou sodalové mariánští. Ty, knězi, kolikráte se v noci probudíš ze sna anebo nemůžeš usnouti, zaleť v duchu do nejbližšího kostela a klaň se Pánu ukrytému!

Bdi také nad tím, aby věřící před smrtí zbožně přijímali sv. viaticum, a přebývají-li poblíž kostela, nosívej k nim Pána Ježíše ve slavnostním procesí, povzbuzuje ostatní, aby assistovali se svícemi. Jak milá jest Pánu tato pobožnost, ukázal v životě svatého kněze Caesara de Bus. V mladém věku byl důstojníkem a vedl lehký život; ale přece se modlil a do kostela chodil. Když jednou stál v koutě za pilířem, přiblížil se k němu kněz, který právě nesl sv. viaticum k nemocnému a hledal ministranta, a vstrčiv mu svíci do ruky, řekl: »Račte jít, pane, přede mnou a po-

*) Otec Augustin vstoupiv do řehole bosých Karmelitánův, zemřel 20. ledna 1871 v německém městě Spandavě nakaziv se od zajatců francouzských na neštovice onemocnělých, kterýmžto s velikou obětovností přisluhoval.

služte králi ukrytému!« Důstojník byl tím velice překvapen, neboť věděl, že lidé nemoudří budou se mu za to smáti, což se také skutečně stalo; ale v té chvíli překonal falešný stud a provázal se svící kněze k nemocnému. Byl to obrat, který Prozřetelnost Boží způsobila v jeho životě; neboť od té chvíle nejen že obrátil se zcela k Bohu, ale i stal se knězem a zakladatelem zvláštní kongregace řeholní († 1607.)

Konečně rozšiřuj úctu k srdci Ježíšovu; neboť jako Nejsvětější svátost jest arcidilem toho srdce, protože výronem jeho lásky, tak zase navzájem srdce Ježíšovo jest stále přítomno v Nejsvětější svátosti, vždy živé a pro všechny otevřené.

Ne za jiným účelem zjevil Pán Ježíš pobožnost k svému srdci, než aby byla dostiučiněním za urážky způsobené mu v tajemství oltářním a prostředkem k roznícení lásky k němu v srdcích lidských; neboť dne 16. června r. 1675 takovéto zjevení učinil blahoslavené Markétě Marii Alacoque: »Hle, to jest to srdce, které tolik lidí milovalo, že se vyčerpalo a ponížilo pro ně na důkaz své lásky. Náhradou za to větší jich počet odplácí se mi jenom nevděčností, neboť nepřestává mne urážeti neuctivostí a pohrdáním, které projevují mně ve svátosti lasky.« Potom požádal Pán, aby první pátek po oktávě Božího Těla byl zasvěcen úctě nejsvětějšího srdce, jakož i aby duše jej milující vynahrazovaly mu četné, žel, urážky, jakých se mu od lidí dostává.

Jak ctí Božské srdce Ježíšovo a kterak tu úctu rozšiřovati, poznal jsi, knězi, v jiných rozjímáních.*)

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane Ježíši, v pokoře padám před Božským srdcem Tvým v Nejsvětější svátosti ukrytým a slibuji Ti slavnostě, že budu se snažiti, abych vynahrazoval

*) Díl I. rozjímání XXXIX.

ty křivdy a urážky, které jsem Ti sám učinil nebo a jiní učinili, stále silnější věrou, stále vroucnější láskou, stále dokonalejší oddaností k Tobě a stále horlivější prací, aby Tobě, Bože skrytý, byla čest a sláva ode všech.

Rozjímání XI.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest veleknězem a žertvou obětní.

I. Od kolébky lidstva shledáváme téměř u všech lidí oběti jakožto podstatnou část náboženství, což jest důkazem, že pocházejí ze zjevení Božího. Zejména obětovaly se Bohu plodiny zemské a krev zabitých zvířat, u zvrhlých pak národů pohanských i krev lidí a nevinnost panen; vůdčí pak ideou, která svítila těm obětem, jsou dvě zásadní pravdy — prvá, že člověk uznává nad sebou neomezenou moc Pána Boha a ctí jej jako svého Stvořitele a Pána, jako zřídlo všelikého dobra — druhá, že člověk cítí se hříšným, hodným smrti a uznává potřebu vykoupení.

Ve Starém Zákoně určil Bůh skrze Mojžíše rád oběti a ustanovil viditelné kněžstvo; ale zároveň oznámil skrze proroky, že ty oběti jednou přestanou, protože přijde velekněz, který svou smrtí zaplatí spravedlnosti Boží za hříchy lidstva čili stane se obětí za ně. Nejjasněji mluví o tom Isaiáš: *Vere linguores nostros ipse tulit... Oblatus est, quia ipse voluit...*

Poněvadž však lidstvo i po vykoupení potřebuje oběti i kněžstva, proto slíbil Bůh skrze proroky, že po celé zemi a po všechny věky bude se konati obět jedna, nejčistší a nejsvětější, — jakož i že přijde velekněz, který bude obětovati dle řádu Melchisedehova a že zůstaví viditelné kněžstvo, které má trvati do konce věků.

Skutečně v plnosti časů přišel na zemi velekněz a to, »svatý, nevinný, neposkvrněný, odloučený od hříšníků, vyšší nad nebesa« (Žid. 7, 26.), protože Bůh sám v lidském těle, který jednou se ukázal na shlazení hříchů skrze obětování sebe samého (9, 26.) na kříži. Tím oběti Starého Zákona, které byly obrazem a stínem oběti křížové, byly zrušeny; přestalo též kněžstvo podle řádu Aronova.

Ale zdaž Nový Zákon, to jest církev Kristova mohla se obejít bez oběti a bez kněžstva? Nikoliv — neboť duchovní potřeby lidstva jsou stále tytéž. Proto také Ježíš Kristus stal se zároveň veleknězem podle řádu Melchisedechova a spolu s kněžstvem viditelným ustanovil při poslední večeři obět, jejímž předobrazem byla obět krále sálemského. O Melchisedechovi praví sv. apoštol Pavel, že neznám sice svým původem, ale znám jako král města Salema (Jerusalema) a kněz Boha nejvyššího, obětoval Bohu chléb a víno a požehnal Abrahamovi, od kterého na důkaz úcty obdržel desetinu z kořisti dobyté na nepřátelích.

Kdož tu nevidí aspoň slabé podobnosti k Ježíši Kristu, který nemaje na zemi Otce, jako Syn Boží narozený z Panny působením Ducha svatého, jest veleknězem Nejvyššího a králem království pokoje, nekonečně vyšším Abrahama a jeho potomstva, jakož i celého lidstva. Onť při poslední večeři ustanovil a poprvé vykonal obět dle řádu Melchisedechova, obětuje nikoliv chléb a víno, ale pod způsobou chleba a vína tělo své i krev svou čili sebe samého. Ó jak veliký a dobrý jsi, ó Pane, kdož vypoví divy Tvé!

Mimo to Pán Ježíš slovy: »T o č i ň t e n a m o u p a m á t k u« dal apoštolům a v nich pak biskupům a kněžím moc a rozkaz obnovovati tu obět čili ustanovil viditelné kněžstvo, neboť ta obět měla se konati

do konce věků; než nevyšší kněz měl opustiti tuto zemi, aby usedl na trůn slávy.

Mocí tedy Boží a z vůle Boží přistupuje kněz k oltáři a obětuje s Kristem Pánem, či spíše Kristus obětuje skrze něho, takže když ve mši svaté vyřkne svatá slova Kristova: *Hoc est corpus meum, Hic est calix sanguinis mei*, sám Kristus Pán mocí svou proměňuje chléb a víno ve své tělo a ve svou krev.

Hleď, knězi dle řádu Melchisedechova, že jsi netoliko nástrojem, ale poslem, zástupcem a spoluobětníkem Krista Pána. Zdaž nechápeš, jak veliké jest vyvýšení tvé? Zdaž také ceníš náležitě svou důstojnost a nikdy jí nesnižuješ?

II. Ve Starém Zákoně obětovala se Bohu krev zvířat, prosíc za očistění hříchův; ale správně řekl sv. Pavel: »Nemožno jest, aby krev býkův a kozlů shladila hříchy«. (Žid. 10, 4.). Bylo třeba oběti nekonečné ceny, oběti Boha-člověka, jemuž také apoštol vkládá do úst slova žalmistova: »Obětí a darů nechtěl jsi, ale tělo způsobil jsi mi. Oběti zápalné a za hřích nelíbily se tobě. Tehdy řekl jsem: »Aj jdu, a bych činil vůli tvou« (Žid. 10, 5.—9.); — jde aby zemřel na kříži za hříchy světa a aby obnovoval tu obět do konce věkův.

A což bylo žertvou (victima) té oběti? Tělo a krev Ježíše Krista, neboť jeho tělo bylo přibito na kříž a a krev byla prolita. Tátáž je žertva oběti mše svaté; neboť Kristus Pán praví: *Totoť jest tělo mé, které se za vás vydává, rozumí se na kříži; tentoť jest kalich krve mé, která za mnohé (to jest, za všechny) vylita bude na odpuštění hříchův* (Mat. 26, 28.).

Předobrazem té i oné žertvy byl u židů beránek velikonoční, ale jenom tím, že jej zabíjeli; ale ta

okolnost, že jej požívali, uskutečňuje se pouze v oběti eucharistické. Této oběti týkají se též jediné slova apoštolova: »Máme oltář, z něhož nemají moci jísti, kteříž stánku slouží.« (Žid. 13, 10).

Jakéž tedy štěstí naše, že sloužíme oltáři Kristovu a netoliko obětujeme Beránka Božího, kterýž za bit jest od počátku světa (Apoc. 13, 8.), ale i tělo a krev téhož Beránka čili jeho samého požíváme.

A kterak se koná obět sama? Na Kalvarii byla úplná a zjevná, neboť tam vylila se všechna krev a duše odloučila se od těla, čili Pán Ježíš umřel skutečně. Ve večeradle a také na oltáři při každé mši svatě jest smrt Pána Ježíše mystická a představuje se tím způsobem, že kněz konsekruje napřed chléb, potom víno, jakoby odděloval krev od těla, takže jaksi obětím nožem jsou zde slova: *Hoc est corpus meum — Hic est calix sanguinis mei.*

Ó Pane, jak jsi Ty veliký a dobrý! A kdož vypoví divy Tvoje?

Zdaž ty, knězi, přistupuje k oltáři pozastavuješ se nad tím, jaký to úkon začínáš?

Zdaž děkuješ vroucně za to, že každodenně netoliko obětuješ, ale i požíváš Beránka Božího?

Zda jsi aspoň trochu podoben Nejvyššímu knězi a zda živct tvůj jest opravdovou žertvou a obětí pro Boha?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Pane, Ty si mne povolal do počtu kněží podle řádu Melchisedechova, ale za to právem žádáš, abych k podobenství Tvému byl svatý, neposkvrněný, vyšší ctností nad lidi, pro něž tu obět konám; než jak mi daleko do toho! Ty mne každodenně zveš k oltáři Svému a kážeš mi každodenně obětovati a požívatí Tebe, ó Beránku Boží, a já nejsem hoden

ani jednou v životě dosáhnouti té milosti. Proto pokorně a zkroušeně Tě prosím :

Anima Christi sanctifica me,
 corpus Christi salva me,
 sanguis Christi inebria me,
 aqua lateris Christi lava me,
 passio Christi conforta me!
 O bone Jesu, exaudi me,
 intra vulnera tua absconde me,
 ne permittas me separari a Te,
 ab hoste maligno defende me,
 in hora mortis meae voca me,
 et iube me venire ad Te,
 ut cum sanctis Tuis laudem Te
 in saecula saeculorum. Amen.

Rozjímání XII.

Jak veliká, svatá, a užitečná obět jest mše svatá.

I. Toť jest podstata mše svaté, že obětuje se v ní Ježíš Kristus Otci nebeskému skrze službu knězovu, obnovuje tak nekrvavě obět kříže. A proč ustanovil Pán Ježíš mši svatou?

Hle, předně proto, aby z té oběti plynulo nejvyšší Trojici stále velebení a doštiučinění za hříchy světa; — za druhé, aby ta obět byla neustálou památkou lásky Pána Ježíše a těch činů, které z lásky jeho vyplynuly a zejména jeho umučení a smrti, jakož i jeho zmrtvých vstání a nanebevstoupení; za třetí, aby Pán Ježíš tou obětí stále působil v mystickém těle svém; — konečně aby církev měla v té oběti nejspanilejší ohnisko veřejné služby Boží, jakož i nevyčerpateľné zřídlo milostí duchovních, lidé pak aby měli podivuhodný prostředek ku vzdávání pocty ve-

lebnosti Boží, díkučinění dobrotě Boží, odprošování spravedlnosti Boží a vyprošování milosrdenství Božího.

Ó hlubokosti bohatství moudrosti a vědomosti Boží!

Vzácnost oběti mše svaté záleží především v tom, že jest netoliko památkou první oběti kříže, ale i zároveň jejím obnovením čili touž obětí, protože jest tu jeden a týž kněz, jedna a táž žertva — Pán náš Ježíš Kristus. Rozdíl jest pouze v tom, že první obět byla krvavá a vyžadovala smrti Beránka Božího, druhá jest nekrvavá, neboť Beránek vstal z mrtvých a již neumírá, — první dokonala se pouze jednou druhá pak bude se opakovati do konce věkův — první byla zadosťučiněním a vykoupením, druhá účastenstvím v zadosťučinění — v první oběťoval se Pán smrtí skutečnou, v druhé se obětuje smrtí duchovní — v první hostie obětní byla skutečně smrtí zničena, v druhé pak ničí se toliko mysticky a svátostně, to jest, Ježíš Kristus, když jej požíváme, ztrácí své bytí, které mu dala konsekrace — v první oběťoval Pán svou smrt. jak v oné chvíli nastala, v druhé obětuje svou smrt již dokonanou, to jest, přisvojuje nám její zásluhy a staví před oči její památku — v první oběťoval se sám sebou, v druhé obětuje se skrze službu kněžskou.

Poněvadž mše svatá jest obnovením smrti kříže, proto jest to věc strašná (*tremendum mysterium*). Když tedy sloužíš mši svatou anebo ji slyšíš, představ si, že jsi na Kalvarii pod křížem Spasitelovým, že pohlížíš na jeho tělo ztuhlou krví pokryté, na hlavu trním zraněnou, na ruce a nohy hřeby probité, na srdce kopím probodené — že slyšíš jeho slova s kříže pronesená — že vidíš jeho Matku bolestnou a celou přírodu hrůzou se chvějící; a proto vzbuzuj v sobě city svaté bázně, pokory a lítosti!

Zároveň ta obět připomíná jednak spravedlnost, jednak milosrdenství Pána Boha a staví před oči veliká

tajemství víry, jako: pád prvních rodičův, tíži hříchu, hrůzu pekla, zázrak lásky dokonané ve večeradle a na Kalvarii, slávu Beránka Božího a poslední soud. Tajemství plna byla obětí Abrahamova, když na rozkaz Boží položil syna Isáka na hranici a měl mu zasaditi smrtelnou ránu, již však anděl odvrátil. Oč větší tajemství obsažena jsou v oběti mše svaté, kdež pravý Isák, Ježíš Kristus z lásky k Otci nebeskému a k lidem umírá způsobem duchovním na oltáři zápalném; neboť tu anděl nezadržuje meče lásky, jako nezadržel ho na Kalvarii. Kterak tedy tu nevolati s Jakubem: »Ó jak hrozné jest to místo!«

Nedějou se ovšem u oltáře zázraky viditelné, jako kdysi kolem kříže; ale za to co srdcí, tvrdých dříve jako skála, chvěje se, puká žalem — co lidí duchovně mrtvých povstává k životu Božímu pod vánkem milosti Boží, která vychází ze srdce Ježíšova! Pros i ty o takové zázraky pro sebe a pro jiné, kolikrátkoli mši svatou sloužíš!

A snad i ty mezi mši svatou býváš dobrovolně roztržitý?

II. Podstatou svou jest ta obětí nejvznešenější, nejsvětější a nejdokonalejší. Neboť kdož tu obětuje? Hle, Bůh-člověk, a tedy kněz nejvyšší, nejsvětější a Otci nebeskému nejmilejší. Ovšem používá tu kněží jakožto svých pomocníkův a zástupcův, ale za to žádá od nich, aby byli svatí; a byl-li Oziáš, syn krále Amaziáše, potrestán malomocenstvím za to, že nejso knězem odvážil se vykonati obětí, jakýž trest čeká kněze Nového Zákona, kteří bez povolání vtírají se do kněžství anebo kteří nesnaží se v životě následovati nejvyššího Kněze?

A co Ježíš Kristus obětuje? Hle, tělo své a krev svou čili sebe samého; a může-li býti žertvy dokonalejší a Boha důstojnější?

Proto obět mše svaté jest ceny nekonečné a tolik platí u Boha, že všechny dohromady modlitby, ctnosti a dobré skutky všech svatých a všech andělů, s jejich královnou Marií v čele nepřinášejí Bohu tolik chvály a nejsou mu tak milé jako jedna toliko mše svatá.

Milá byla Bohu obět Abele, který s velikou zbožností spálil na hranici nejlepší z prvorozených svého stáda, ale nevýslovně milejší jest mu obět mše svaté, ve které sám Syn Boží obětuje a na oltáři duchovně takořka spaluje Beránka Božího, zabitého na kříži za hříchy světa, to jest, sebe samého. Proto Bůh Otec na každou mši svatou pohlíží s nekonečnou láskou a praví asi: »Tento jest Syn můj nejmilejší, v němž jsem si zalíbil.«

Věru, nemohla-li vyjít z údivu královna ze Sáby spatřivši dvůr Šalamounův a oběti zápalné, jež obětoval, jakéž byly by její pocity, kdyby dlela pod křížem za oběti krvavé anebo před oltářem při oběti nekrvavé? Oslavuj i ty Pána Boha, že »veliký jest a velice slávy hodný.«

Uvaž mimo to, že té oběti nikdo a nic ponížiti nedovede, protože podobá se vskutku paprskům slunečním, kterých styk s blátem neposkvřuje. Na kněze Starého Zákona nařikal si Bůh: »K čemu jest mi množství obětí vašich? Neoběťujte již více oběti nadarmo; zápal kadidla v ohavnosti mám... A když rozprostíratí budete ruce vaše, odvrátím oči své od vás. (Is. 1, 11.—15.). Za to však obět Nového Zákona vždycky jest milá před obličejem Božím, protože nekonečně svatý jest Kněz neviditelný, nekonečně svatá jest žertva obětní; a třeba by kněz zemský měl srdce i ruce poskvřené, přece neposkvřní té oběti. Měj však vždy srdce čisté aneb aspoň skroušené, kdykoliv přistupuješ ke mši svaté, aby tebe Pán nepotrestal jako ve Starém Zákoně potrestal převrácené syny Heliho.

III. Konečně ta obět jest pro nás nejprospěšnější, neboť jest zvěčněním lásky Ježíšovy, obnovením oběti kříže a přivlastněním nám těch užtků, které Kristus Pán smrtí svou na kříži nám zjednal; proto také církev svatá učí, že kolikrátkoli se ta obět koná, tolikráte se obnovuje dílo našeho vykoupení. Hojně odměnil Bůh obět Noemovu, když slíbil, že nebude již »zlořečiti zemi pro lidi,« — aneb Abrahamovu, když potvrdil svůj slib, že rozmnoží símě jeho jako hvězdy nebeské — aneb Davidovu, když zarazil mor uprostřed Israele zuřící — aneb Šalamounovu, když mu dal dar neobyčejné moudrosti; ale nepřirovnatelně větší jsou užitky každé mše svaté, protože ona zjednává nám netoliko dobra pozemská, ale i nebeská.

Právem též tvrdí mistři duchovní, že jedna mše svatá, jak nekonečnou má cenu, dostačila by k posvěcení a spasení nesčíslných světů, kdyby je Bůh stvořil.

Poněvadž však člověk, jako bytost konečná, nemůže zcela obsáhnouti dobra nekonečného, proto Bůh uděluje nám užtků mše svaté částečně a v jisté míře, nač kromě moudrosti a milosrdenství jeho má také vliv naše způsobilost, s jakou účastníme se té oběti. Slouží-li kněz mši svatou ve stavu těžkého hříchu (čehož nedopusť, Bože), páše strašnou svatokrádež, ale užtků mše svaté nezmenšuje; je-li však svatý (což dej, Bože, všechněm), může modlitbou svou ty užitky rozmnožiti.

Proto hled, abys sloužil každou mši svatou s přípravou co nejlepší a modli se, aby všichni kněží byli svatými. Hled také, abys sloužil více mši svatých za duše zemřelých aneb abys se staral, by je jiní sloužili, neboť nevíme, mnoho-li pomoci naší potřebují a v jaké míře přisvojuje jim milosrdenství Boží užitky oběti nejsvětější.

Jaké to štěstí pro církev svatou, že ta obět koná

se každodenně bez přestání na tolika oltářích té i oné polokoule, a všude jest jedna a tatáž, jak to předpověděl Bůh skrze proroka Malachiáše (1, 11.).

Žel, mnoho katolíků neváží si náležitě toho štěstí. Mohli by denně slyšeti mši svatou a nechtějí se podrobiti malému sebezáporu neb malé obtíži. Což horšího, mnohdy ve dni sváteční z malicherných příčin anebo bez příčiny opomíjejí mši svatou, a slyší-li ji, to buď ne celou anebo se tak chovají, že bylo by záhodno dutkami je z kostela vyhnati. Ale to by nepomohlo; spíše jest třeba často a vroucně jim vykládati učení o mši svaté.

Jaké to štěstí také pro tebe, že můžeš netoliko účastniti se té oběti, ale i spolu s Kristem Pánem ji konati; neboť správně se praví, že když kněz mši svatou zbožně slouží, Pána Boha ctí, anděly obveseluje, církve vzdělává, živým pomáhá, zemřelým odpočinutí zjednává a sám se stává účastným všech dober věčných. (O následování Ježíše Krista IV, 5.).

Zdaž zasloužil jsi si toho štěstí? Ach, kdež! Snad i život tvůj před posvěcením byl hříšný a ani nyní není svatý? Čím se za to odvděčíš?

Hle, děkuj denně vroucně za povolání ke kněžství!

Snaž se usilovně o život svatý jakož i o náležitou přípravu ke mši svaté a o důstojné jí sloužení!

Mluv často lidem, dětem i dospělým, o vzácnosti a užitečnosti mše svaté, aby byla u všech v úctě a v lásce!

Zdaž tak činiš?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, kdož jsem já, že jsi na mne pohlédl milostivě, abys skrze mne konal obět nejsvětější? Ty v té oběti proléváš za mne mysticky svou krev, tedy i já jsem povinen býti hotov prolíti krev svou za Tebe. Ale ty toho ode mne nežádáš. Za to odevzdávám Ti sebe samého a přeju si skládati obět ze svého těla

svou prací, pokáním a utrpením, obět ze svého ducha svou věrou, pokorou a modlitbou, obět ze srdce svého svou čistou láskou, obět z vůle své ochotnou poslušností, obět z celého života věrnou službou.

Rozjímání XIII.

Mše svatá jest obět chvály a díkůčinění.

I. Nejmoudřejší a nejmilostivější byly záměry Ježíše Krista při ustanovení Nejsvětější svátosti jako oběti, a užitky její jsou podivuhodné.

Neboť jest to především obět chvály. Každý člověk jest povinen chváliti Boha a vyjadřovati mu obětí odvislost svou od Stvořitele; obět pak vymáhá úplného oddání čili zničení věci obětované na znamení, že celá dokonalost tvorů jest ničím u porovnání s dokonalostí Boží a že všeliké stvoření má své bytí od Stvořitele.

Ve Starém Zákoně na důkaz úcty k Pánu Bohu zabijena a spalována byla zvířata po tisících v obět, tak dalece, že Šalamoun při posvěcení chrámu obětoval tím způsobem 22.000 býkův a 120.000 ovcí: ale jak nízké a malicherné byly ty oběti proti velebnosti Boží! Mimo to přinášeli je lidé, kteří dle slov apoštolových potřebovali každodenně obětovati, »nejprvé za své hříchy, potom za hříchy lidu« (Žid. 7, 27.).

Teprve v Novém Zákoně ustanovena byla obět důstojná Boha; neboť, hle, sám Syn Boží v lidském těle oslavuje Trojici nejsvětější a obětuje na znamení úcty svou smrt podstoupenou na kříži a obnovenou duchovně na oltáři spolu se svým ponížením a odříkáním v tajemství oltářním; jest pak to oslavení nekonečné ceny.

Mimo to Syn Boží netoliko velebí Otce nebeského ve svém člověčenství za člověčenstvo, ale i za celý svět. S ním spojují se v tom velebení všichni andělé

a svatí s Nejsvětější Bohorodičkou v čele, obstupující takořka oltář při každé mši svaté. Spojovati se s ním jsou též povinni všickni lidé jako spoluobětníci a spoluvelebitelé; neboť právě k nim volá kněz po offertoriu: »Modlete se, bratří, aby má i vaše oběť příjemna byla Bohu Otci všemohoucímu«, nač věřící lid odpovídá v osobě ministrantově: »Přijmiž Hospodin obět z rukou tvých ke cti a slávě jména svého a celé své svaté církve.«

Ó jak nekonečně veliká a spanilá jest ta oběť chvály! Kdož, ó Pane, jest podoben Tobě? Čteme v knihách královských, že prorok Eliáš, chtěje zahanbiti kněží Bálovy, poručil vzdělati z kamení oltář a složiti na něm dříví a na dříví kusy zabitého vola, a potom vylito bylo na ten oltář dvanácte věder vody. Když se to dalo, prorok se modlil; sotva ukončil modlitbu, ihned spadl oheň Páně a strávil oběť zápalnou i dříví i kamení; což vida lid, padl na tváře své a zvolal: »Hospodin jest Bůh, Hospodin jest Bůh« (III. Král. 18, 32. 58.).

Oč hlasitěji a vroucněji třeba volati při zázracích velikých, ač neviditelných, jaké se dějí v každé mši svaté: Pán náš jest Bůh! Sláva Bohu v Trojici svaté jedinému!

Kdykoliv tedy sloužíš mši svatou anebo jsi jí přítomen, představ si, že slyšíš hlas andělův a svatých volajících ke kněžím: *Venite, adoremus et procedamus ante Deum!*

Uznávaje svou nehodnost modli se hned na počátku: »Pane, rty mé otevři, a ústa má budou zvěstovati slávu Tvou« (Ž. 50, 17.).

Mezi mši svatou a zvláště při pozdvihování spoj se s Pánem Ježíšem obět přinášejícím a rci: »Oslavovati budu Tebe, Hospodine, z celého srdce svého; vypravovati budu všecky divy Tvé.« (Ž. 9, 2.). »Dobrořeč, duše má, Hospodinu, a

všecko, což ve mně jest, jménu svatému jeho« (Ž. 102, 1.).

Také jest dobře obejít v duchu všechny kostely světa a slyšeti všechny mše svaté, které se v nich po celý den konají, a volati se Žalmistou: »Naplníte se ústa má chválou, abych zpíval slávu Tvou, celý den velikost Tvou« (Ž. 70, 8.), jakož i často opakovati: Sláva Otci i Synu i Duchu svatému atd.

Ale zdaž stačí velebiti Boha srdcem i ústy? Nestací — třeba kromě toho ve spojení se srdcem Ježíšovým vzdávati slávu Nejvyššímu celým životem, prací, apoštolováním a utrpením dle hesla svatého Ignáce: »Všecko k větší slávě Boží.«

Drahým budiž ti tedy všecko, co směřuje k oslavě Boží, k rozšíření království Ježíšova v duších, k úctě Bohorodičky a k povznesení církve svaté!

Zdaž jest tomu vskutku tak?

II. »Čím se odplatím Hospodinu za všecko, co mi učinil?« tak ptá se prorok (Ž. 115, 12.) a správně se ptá; neboť což jest dobrého, čeho bychom nepřijali od Boha? Od něho pochází stvoření světa a vtělení Slova a vykoupení pokolení lidského a ochrana Matky Nejsvětější a církev katolická se všemi dary a nebe s celou slávou. Od něho jsi též, knězi, přijal netoliko statky přirozené, ale i milosti duchovní a povolání ke kněžství s právem na odplatu věčnou. Kterak tu nevolati s prorokem: »Pojďte, slyšte všichni, kteří se bojíte Boha, a budu vypravovati, jak veliké věci učinil duši mé« (Ž. 65, 16.)- Kterak za to neděkovati?

Vděčnosti vyžaduje sám Bůh, neboť tak přikazuje ve Starém zákoně skrze proroka: »Dobrořeč, duše má, Hospodinu, a nezapomínej na všecka dobrodiní jeho! (Ž. 102., 2.), v Novém

pak napomíná skrze apoštola národův: »Ze všeho díky čiň tel« (Thess. 5, 18).

Odporná také jest Bohu nevděčnost lidská, jakožto projev pýchy, nespravedlnosti a samolibosti a mnohdy nevěry; není tedy divu, že naříkal si na ni Spasitel, když z deseti málomocných zázračně uzdravených toliko jeden »vzdal chválu Bohu.« Bůh ovšem nepotřebuje naší vděčnosti, ale my jí potřebujeme, protože díkučinění za obdržené milosti jest nejlepší prosbou o nové. Navykni si tedy začínati každou modlitbu díkůvzdáním Pánu Bohu!

Ale kterak děkovati? Především myslí a srdcem čili míti v dobré paměti dobrodiní Boží a povzbuzovati se jimi k horlivé a neustálé vděčnosti. Často tedy rozjímej, co Bůh pro tebe a pro celé pokolení lidské učinil, a zvláště rozvažuj veliká díla lásky Boží, jichž korunou jest Nejsvětější svátost oltární, jakož i milost povolání ke kněžství, z které tolik jiných milostí vyplynulo, a volej při tom s prorokem: »Co ž jest člověk, že jsi ho pamětliv anebo syn člověka, že jej navštěvuješ?«

Děkuj slovem, to jest veleb v modlitbě a před lidmi Dárce všelikého dobra. Čiň tak zvláště při mši svaté, když říkáš ta slova: *Gratias agamus Domino Deo nostro.* Děkuj tu Pánu za milosti udělené Nejsvětější Panně, všechněm andělům a konečně i tobě. Děkuj netoliko za dary a potěchy, ale i za trpkosti a kříže, neboť i ony jsou dobrodiním Božím. Děkuj především za sebe, potom za ty, kteří Bohu neděkují a za lásku urážkami se odplácejí.

Děkuj konečně skutkem a proto nezneužívej nikdy darů Božích k hříchu! Když postavili sv. Polycarpa v okovech před soud pohanský, řekl mu soudce: »Rouhej se Kristu a propustím tě na svobodu.« Na to sv. biskup odpověděl: »Již osmdesát let sloužím Kristu a za tu dobu žádné křivdy mi neučinil, — naopak za-

hrnoval mne četnými dobrodiními; kterak tedy mohu zlořečiti svému králi, který mne až dosud chránil a střežil?« Vystříhej se i ty všeliké nevěrnosti vůči Bohu!

Za to však ukazuj mu svou vděčnost oběti! Především cokoliv činíš, byť to bylo tak malé a všední jako na př. požívání pokrmu, čiň to k slávě Boží a obětuj každý den ráno a také po mši svaté sebe a všecko své nejsvětějšímu srdci Ježíšovu skrze neposkvrněné ruce Mariiny!

Vynasnažuj se také často o takové oběti, jakými jsou práce o duše, mrtvení těla i ducha, dary na ozdobení chrámů aneb na jiné zbožné podniky, almužna pro chudé, neb nějaký skutek milosrdný! Než všecko to jest ničím proti velebnosti Boží. Kterak tedy ukazovati důstojně vděčnost Dárci všelikého dobra?

Hle, oběti mše svaté; neboť v ní sám Syn Boží díky vzdává Otci nebeskému za všechny milosti dané lidem; proto jsou ty díky nekonečné ceny. To předvídal v duchu Božím prorok David, když sám sebe se ptá: »Čím se odplatím Hospodinu za všecko, co dobrého mi učinil?«, a takto odpovídá: »Kalich spasení vezmu a jméno Hospodinovo vzývati budu« (Ž. 115, 12—13). Tím kalichem v Novém Zákoně jest oběť mše svaté, kterou již v prvních stoletích nazývali eucharistií čili díkůčiněním.

Tož i ty, chceš-li vzdáti důstojné díky Bohu, spoj se se Spasitelem děkujícím na oltáři a časem odsluž mši svatou na ten úmysl! Konečně nechť celý tvůj život jest stálým díkůčiněním!

Zdaž jest tomu vskutku tak?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Bože, Ty mi kážeš chváliti Tebe a děkovati Tobě, ale kdo jsem já a kdož jsi Ty? Ty jsi sama velikost a já pouhé nic; Ty jsi sama svatost, a já sama špatnost. Ostýchám se i ústa otevřítí před Tebou

Než Ty jsi nám dal obět nejsvětější, nejdokonalejší a Sobě nejmilejší; proto obětuji Ti, Otče nebeský, tělo a krev Tvého Syna, obětuji Ti jeho život i smrt, jeho srdce a spolu s ním obětuji sebe, aby život můj byl neustálým hymnem chvály a díkůčinění.

Rozjímání XIV.

Mše svatá jest obět smíření a prosby.

1. Každý hřích smrtelný, jako těžká urážka Boha nekonečného v dokonalostech, zasluhuje trestu věčného čili pekla a co nejtěžšího trestu časného; a kdož ubohého hříšníka před nimi zasloní? Ve Starém Zákoně byla zvláštní »obět za hřích« (Lev. 6, 25.), ale již prorok Micheáš učinil tu otázku: »Zdaliž může ukrocen býti Hospodin tisíci skopců anebo mnohými tisíci kozlů tučných?« (Mich. 6, 7.). odpověď pak jasnou dal svatý apoštol Pavel: »Nemožno jest, aby krev býků a kozlů shladila hříchy... oběti zápalné a za hřích nelíbily se Tobě, Bože« (Žid. 10, 4. 6.).

Spravedlnosti Boží, hříchy lidskými uražené mohl jedině ten hodně dostiučiniti, který jest roveň Bohu co do přirozenosti, čili Syn Boží v lidském těle; on též dle slov apoštola Petra »hříchy naše sám na svém těle vnesl na dřevo« (1. Petr. 2, 24), to jest, přijal na sebe hříchy všech lidí a zároveň náležející za ně trest a ve smrti své dal výkupné ceny nesmírné, aby udobřil spravedlnost Boží a smířil v sobě svět s Otcem nebeským.

Pán Ježíš, jako náš Vykupitel, očišťuje nás od hříchů krví svou, která plynouc s kříže utvořila »sedm zřidel spasení«, sedm svatých svátostí; a jako náš prostředník stále oroduje za nás »na pravici Otcově«, ukazuje mu své rány, jež v těle oslaveném podivuhodně září.

Ale i na zemi koná úřad prostředníka, neboť v oběti mše svaté přimlouvá se za hříšníky, a krev jeho rozlévající se mystickým způsobem na oltáři zjednává jim odpuštění Boží; vždyť i tu stále vyvirá z jeho srdce modlitba: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.« Krev Abelova volala kdysi o pomstu, a tu krev Ježíšova volá o milosrdenství.

Mše svatá ovšem sama sebou hříchů neshlazuje, ale za to přivádí do duší milost lítosti, často dokonalé, která ihned ospravedlňuje hříšného člověka, spojená-li jest s neurčitou aspoň touhou po zповědi, — anebo nedokonalé, která ve svátosti pokání dostačuje k očištění duší. Ó jak veliké jest milosrdenství Tvé, ó Pane! Když vracel se Jakub z Mezopotamie a postřehl, že bratr jeho Esau táhne proti němu se čtyřmi sty muži, ulekl se velice a poslal mu dary a potom poklonil se před ním po sedmkráté až k zemi, což tak dojalo Ezaua, že s pláčem objímal bratra svého. A neměl by nám Bůh odpustiti a lásku svou nám prokázati, když mu obětujeme nikoliv nějaké dary pozemské, ale samého Syna Božího, obnovujícího mystickým způsobem smrt svou na kříži?

A čeho tu Bůh od nás žádá? Snad velikých mrtvení a skutků kajících? Čteme, že kněží Baalovi, chtějíce bůžka svého uprositi, volali k němu po celý den a při tom bodali tělo své noži. Bůh náš jest Bůh velikého milosrdenství a takových trýznění od hříšníků, obracujících se nežádá; ale přeje si, aby především měli srdce skroušené a ponížené a při tom aby se spojovali v duchu s Pánem Ježíšem obětujícím se za nás na oltáři. Kdož by toho dáti nemohl? Anebo kdož by se neodvážil prositi Pána o milost lítosti — toho Pána, který odpustil Magdaleně u nohou jeho plačící a slíbil ráj kajícímu lotrovi? Kdykoliv tedy přistupuješ k oltáři, představ si, že andělé a svatí volají

k tobě a k těm, kteří jsou mši svaté přítomni: *Ploramus coram Domino, qui fecit nos!*

Obět mše svaté odvrací zároveň aneb aspoň zmírňuje tresty časné; a právem lze říci s prorokem, že bez ní byl by svět, poskvrněný tolika přestupky a zločiny, jako ona města Sodoma a Gomorraha (Is. 1, 9.), která oheň s nebe spadlý zničil. Když za hřích Davidův seslal Bůh krutý mor na lid israelský, tak že v krátkém čase sedmdesát tisíc mužů zemřelo, zbudoval David Pánu oltář a obětoval oběti zápalné a pokojné, koře se při tom před velebností Boží; a to se Pánu tak zalíbilo, že odvrácena byla porážka od Israele. Oč spíše obět nejsvětější, ve které sám Pán Ježíš jest zápalem, zadrží meč trestající spravedlnosti Boží!

Proto, dotkne-li se tebe aneb jiných trest Boží, spěchej především k oltáři a volej: Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Mše svatá netoliko zaslání hříšníky před trestem a vyprošuje jim milost obrácení, ale oslazuje jim též návrat k Bohu, protože budí v nich naději a svatou radost a nad to zve je ke stolu Páně, kde Otec nebeský pořádá andělskou hostinu pro nalezené syny marnotratné. Ó jak veliké jest milosrdenství Tvé, Pane, a jak veliká jest vina těch lidí, kteří pohrdají tou obětí smírnou!

Mše svatá jest rovněž náhradou za urážky, které velebnosti Boží působí hříchy lidí, které též Spasiteli činili a činí nevěrci a lidé zlí, ať za jeho života pozemského a v jeho umučení, ať později ve svaté eucharistii. A kolik i dnes páchají rouhání, kolika zločinů se dopouštějí! Pán Ježíš mohl by své nepřátele zničiti v jedné chvíli; avšak tu v Nejsvětější svátosti zaslání je před trestem a přimlouvá se za ně. Odprošuj i ty v té oběti velebnost Boží za hříchy své i lidí

modli se za obrácení hříšníkův a nevěrcův a časem obětuj Pánu v náhradu mši svatou!

Krev Beránka Božího splývá s oltáře i do očiště a přináší tam úlevu duším trpícím; proto miluješ-li ty duše, nešetři s tou útěchou! Vypravuje sv. Řehoř Veliký (Dial. C, 56.), že v jeho klášteře byl řeholník jménem Justus, který dokud žil ve světě, byl lékařem. Když upadl do nemoci poslední, nalezeny byly u něho tři zlaté peníze. Za toto porušení slibu chudoby určil mu opat za trest, že nikdo z bratří řeholních kromě Copiosa nesměl k němu přistoupiti, a po smrti že byl pochován v zemi neposvěcené a do hrobu byly mu vhozeny ony tři peníze, po čemž všichni bratři zvolali: *Pecunia tua tecum sit in perditionem*. Nebylo též dovoleno modliti se za pokoj jeho duše, třeba že on svého hříchu velice litoval. Teprve po uplynutí třiceti dní nařídil opat, aby kněz Pretiosus odsloužil za jeho duši třicet mší svatých; což když se stalo, zjevil Justus bratru Copiosovi, že jest z očiště vysvobozen.

Pamatuj, knězi, že i tebe čeká vězení očištěvé; a proto zajisti si za živa pomoc mší svatých: neboť tvoji dědicové příliš brzy na tebe zapomenou. Modli se také každodenně za duše zemřelých a obětuj někdy mši svatou gratis za duše chudých!

II. Jako lidé slepí, slabí a nuzní potřebujeme v každém kroku pomoci milosti Boží, která by nás osvěcovala, podporovala, léčila a posvěcovala. Bůh také ústy Spasitelovými přislíbil dáti tu milost; žádá jen od nás modlitby plynoucí ze srdce pokorného, doutajícího, čistého a aspoň zkroušeného, neboť tak ujišťuje nás skrze apoštola: »Jestliže by nás srdce naše netrestalo, máme doufání k Bohu, a začkoli prositi budeme, vezmeme od něho« (1. Jan 3, 21.).

Zel, zřídka kdy srdce naše nás netrestá, neboť modlitby naše jsou obyčejně špatné aneb aspoň nedokonalé; a proto i nás týká se hrozba Hospodinova: »Když rozprostíráti budete ruce vaše, odvrátím oči své od vás; a když rozmnožíte modlitbu, nevyslyším« (Is. 1, 21.).

Což tedy činiti, abychom došli vyslyšení u Pána Boha? Třeba jednak ponížiti duši pokorou, očistiti vzbuzením lítosti, oživití nadějí, jednak utéci se k přímělně prostředníkově; takovým pak prostředníkem u Otce nebeského jest Pán náš Ježíš Kristus, kdežto prostřednicí u Ježíše Krista jest jeho nejsvětější Matka.

Ježíš Kristus modlí se za nás na trůnu nebeském, neboť On má kněžství věčné . . . jsa vždycky živ k orodování za nás (Žid. 7, 24.—25.); modlí se též na trůnu svátostném a na oltáři, kde Otci nebeskému obětuje všechny zásluhy svého života a své smrti. Modlitba jeho jest vždy účinná, a srdce jeho vždy pro nás otevřeno; proto jest záhodno, abychom kvapem hrnuli se ku Pánu, buď ukrytému ve svatostánku aneb obětujiícímu se ve mši svaté.

Třeba také spojovati modlitby naše s prosbami Syna Božího, jakož i s modlitbami Bohorodičky, andělů, svatých a celé církve. A čeho takové modlitby nevyprosí? Čteme, že když k Josefovi Egyptskému přišli bratři pro obilí, rozkázal svému správci. »Naplň pytle jejich obilím, jak mnoho do nich může vjíti.« Tak též činí Božský Spasitel, — ve mši svaté, v té pokladnici a spížírně duchovní, rozdává dary nebeské všechněm, kteří pro ně přicházejí. A kolik rozdává? Tolik, kolik zbožnost každého obsáhnouti může. A netoliko kněz kořistí z každé mše svaté, netoliko ti, za něž se slouží, anebo kteří ji slyší, mají z ní úžitek, ale i celá církev bojující a trpící.

Její ovoce jest totéž, co oběti křížové; neboť jako voda plynoucí z hojného zřídla rozlévá se po stružkách

na louky a voda ve stružkách neliší se od vody ve zřídle, podobně milost tryskající z kříže splývá na oltář, s oltáře pak do duší, takže duše prostřednictvím oltáře čerpají milost z kříže.

Přistupuj i ty co nejčastěji k oltáři a předkládej srdci Pána Ježíše s důvěrou, ale i s pokorou a s odevzdaností do jeho vůle potřeby své i jiných lidí; neboť zdaž není to týž Spasitel, který se otázal paralytika: »Chceš-li býti zdráv?« — který přiblížil se k slepému s těmito slovy: »Co chceš, abych ti učinil?« — který řekl vdově z Naimu: »Neplač!«, k Zacheovi: »Sestup spěšně dolů, neboť dnes musím v domě tvém zůstat.« Jdi i ty k němu, ale s věrou oné ženy, která pravila u sebe: »Dotknu-li se jen roucha jeho, uzdravena budu.«

Jdi k oltáři aneb aspoň slyš mši svatou v duchu, trápí-li tě nemoc; ale tu odevzdej se zcela do vůle Pána Boha, zda a kdy tě chce uzdraviti. Svatý Filip z Neri po celý měsíc duben ležel nemocen na lůžku; když však se přiblížil slavný svátek apoštolů Filipa a Jakuba, zatoužil potom, aby konečně mohl sloužiti mši svatou. Přes to, že byl velice sesláblý, oblékl se, přistoupil k oltáři — a v té chvíli jakási podivná síla v něj vstoupila, že toho dne a v následující dny sloužil mši svatou.

Jdi k oltáři, hrozí-li ti pronásledování od lidí. Svatého Tomáše, arcibiskupa kantuarského, povolal mstivý král anglický Jindřich II. před svůj soud, aby jej potrestal za statečnou obranu práv církve; světec věděl, co jej čeká; a proto netoliko odsloužil zbožně mši svatou, ale vzal s sebou v malé nádobce ukryté pod šatem Tělo Páně, což jej proniklo takovou odvahou a silou, že směle králi odpovídal a potom nelekl se vyhnanství ani samé smrti mučednické.

Jdi k oltáři, chceš-li vyjednat sobě nebo někomu jinému neobyčejnou milost, zvláště milost obrácení. Sv. Filip z Neri snažil se obrátiti čtyři bratry židovské přebývající v Římě a vroucně se za ně modlil; ale židé nechtěli o křtu ani slyšeti. Tu svatý »apoštol Říma« odsloužil mši svatou na ten úmysl, aby jim vyprosil milost víry; a hle, všichni čtyři v jedné chvíli zatoužili po křtu, jehož jim pak udělil sám papež Clemens VIII.

K svatému Bernardu zase, když prodlával v Milánu, přivedli ženu posedlou zlým duchem. Světec přistoupil k oltáři a začal mši svatou a po Pater noster vzal patenu s nejsvětější hostií a položil ji na hlavu té posedlé, volaje silným hlasem: »Duchu prokletý, hle, tu jest tvůj Soudce a Vládce nejvyšší. Můžeš-li, opři se! Tu jest ten, který před umučením svým řekl: »Nyní kníže temnosti bude vyvrženo.« Tu jest tělo, které se počalo v panenském životě, které na kříži viselo, které v hrobu odpočívalo ale znovu z mrtvých vstalo a před tváří učedníků vstoupilo na nebesa. Strašnou silou jeho velebnosti zaklínám tě, duchu zavržený a rozkazuji ti, abys vyšel z té dívky a již déle bys jí netrápil!«*) A to se také hned stalo.

V podobných případech, i ty odsluž mši svatou, anebo ji slyš, abys našel milost »ku příjemnému zachránění«. »Žádný zajisté jazyk lidský nedovede vypověděti, jak bohaté ovoce a jak veliká síla darův duchovních z té oběti plyne. Skrze ni hříšník smiřuje se s Bohem, spravedlivý více se ospravedlňuje, andělové se obveselují, zásluhy se rozmnožují, hříchy se odpouštějí, ctnosti vzrůstají, zlé náklonnosti se krotí, úklady ďábelské v niveč přicházejí, nemocní se uzdravují, pokleslí pozvedají, slabí se občerstvují, věrní zemřelí vysvobození docházejí«. (Sv. Vavřinec Justin. Sermo de Euch.).

*) Surius in vita ad 20. Aug.

Zda ve mši svaté prosíš o milosti pro sebe a pro bližní? Zda též odprošuješ velebnost Boží za hříchy své a za hříchy lidí?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Bože, i já jsem hříšník zasluhující trestu; než před Spasitelem obětujícím se na oltáři volám s pokornou a důvěrnou lítostí: »Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství Svého a podle množství slitování Svých zhladiž nepravost mou.« (Ž. 50, 3.). Rovněž lítost mám nad hříchy lidskými tak četnými a tak ohavnými a v náhradu skládám Ti ponížení a mystickou smrt Tvého Syna v nejsvětější oběti, spojuje své modlitby s jeho modlitbami a prose o milosti potřebné pro sebe, pro tolik duší jiných, pro celou církev bojující a trpící.

Rozjímání XV.

S jakou přípravou třeba přistupovati k oltáři a sloužiti mši svatou.

I.

S čistým svědomím, s živou věrou a s vroucí láskou.

I. Poněvadž mše svatá jest úkon tak svatý, veliký a strašný (*tremendum sacrificium*), proto jest záhodno náležitě se k ní připravit. Povinnost ta váže kněze již z toho důvodu, že v oběti nejsvětější zastupuje Krista Pána a do srdce svého jej přijímá. Kdyby sám král učinil jej svým ministrem a chtěl býti jeho hostem, ó jak by se staral očistiti a ozdobiti svůj dům; oč spíše má připravit duši svou na příchod toho, který jest králem králů, pánem pánů!

Toho vyžaduje také ohled na bližní a na sebe samého; neboť s čím lepší přípravou slouží mši svatou, tím větší prospěch zjednává lidem i sobě. Když jednou

k blahoslavenému Mikulášovi von der Flue, poustevníku ve Švýcařích (r. 1487) přišel jeho bratr Petr na návštěvu, šel druhý den s Mikulášem do blízké kaple. Mezi mší svatou měl Petr vidění; zdálo se mu totiž, že vedle oltáře vyrostla ratolest, která za mše svaté stala se stromem a rozprostřela své větve nad kaplí, vypouštějíc množství vonných květů barvy červené a bílé. Když pak nastalo pozdvihování, strom ten se zatřásl a spustil své květy na hlavy přítomných. Některé z těch květů neztratily své vůně a krásy a za chvíli proměnily se v překrásné ovoce, — jiné však hned zvadly a zhynuly. Sám blahoslavený Mikuláš vysvětlil bratrovi význam toho vidění, řka, že ovoce, které rodí strom spasení, to jest mše svatá, bývá rozdílné dle přípravy těch, kteří ji slouží anebo slyší.

Pamatuj tedy, knězi, abys nešel nikdy ke mši svaté bez přípravy jako k nějakému pozemskému zaměstnání; a ta příprava nechť nespočívá pouze v tom, abys odříkal několik stereotypních modlitbiček, nýbrž také v tom, abys vzbuzoval před tím patřičné city a řídil k tomu meditaci ranní neb večerní.

Nenásleduj tu těch kněží, kteří se špatně ke mši svaté připravují a příliš spěšně ji odbývají — ani těch, kteří přede mší svatou málo se modlí, ale za to ze zbožnosti špatně chápané, mnohdy i z rozmaru neb marnivosti při *memento* a před svatým přijímáním neb po přijímání dlouho rozjímají k veliké rozmrzelosti těch, kdož jsou mši svaté přítomní. Jest sice pravda, že svatý Filip z Neri prodlužoval mnohdy mši svatou do dvou hodin, ale pouze v kapli klášterní, kde nebylo věřících.

Vzdálená příprava vyžaduje především, abychom měli čisté svědomí čili prosté od hříchu těžkého. Již ve Starém Zákoně napomíná Bůh těch, kteří se modlí aneb oběti přinášejí: »*Obmyjte se, čistí buďte*« (Is. 1, 16.); v Novém pak vyjádřil Pán Ježíš tu povin-

nost v podobenství o hostině svatební, obraze to eucharistie, neboť host nemající roucha svatebního uvržen byl do temnosti zevnitřní, kdež jest pláč a skřípění zubů v (Mat. 22, 11.—12.). Proto také dříve než udělil sv. přijímání apoštolům, varoval Pán Jidáše, kujícího v duši zradu, aby se nedopustil tak ohavného zločinu a se srdcem převráceným nepřistupoval k Svatému svatých.

Bohužel Jidáš našel mnoho následovníků, neboť což tu bylo dosud svatokrádežných mší svatých a přijímání. A může-li býti pro Pána Ježíše hanebnější urážky a citelnější bolesti? Svatý Alfons Lig. praví, že kněz, který slouží mši svatou ve stavu těžkého hříchu, dopouští se čtyrnásobné svatokrádeže: konsekruje totiž ve stavu hříchu, přijímá svatokrádežně, nehodně uděluje svaté přijímání a uděluje je vědomě nehodnému (Theol. mor. I. 6, n. 35.); není tedy divu, že blaňoslavený Jan Maria Vianney nazývá takového svatokrádce netvorem. Jiní učitelové svatí tvrdí, že ta svatokrádež jest těžším hříchem nežli zločin oněch židů, kteří Krista Pána potupili a ukřižovali; neboť co kněze omluví? A připojí-li se k tomu ještě nevěra neb veřejné pohoršení, zdaž může býti co ohyzdnějšího?

Hřích svatokrádcův tof hřích Jidášův; ale nechť leká se také podobného trestu; neboť jako do Jidáše po nehodném přijímání vstoupil ďábel a úplně jej opanoval, tak i u kněze, který svévolně dopouští se svatokrádeže, dostavuje se často úplná zatvrzelost svědomí a nekající smrt. Když jednou sv. Alfons Lig. jako biskup mluvil ke svým kněžím, napomínaje jich, aby se vystříhali hříchův, protože mohou zemřítí náhle bez zpovědi, jeden z nich, a to špatného života, osmělil se potom posměch si tropiti z naučení svatého pastýře, řka: »Na účtování s Bohem bude dosti času.« Druhý den ráno přistoupil schválně k oltáři, nevyzpovídav se

dříve. Sotva však vyřkl ta slova: »Judica me, Deus«, ihned klesl mrtev k zemi.

Ne nadarmo hrozí apoštol: Kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije (1. Cor. 11, 29.); a proto napomíná každého: Zkusiž sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij.

Toho napomenutí jest obzvláště třeba knězi, neboť on jednak obětuje každý den a spojuje se s Kristem, jednak vydán jest velikým nebezpečenstvím ku pádu. Jak snadno tu unést se hněvem a ukřivditi bližnímu, — jak snadno zabavit se, třeba jen na chvílku nečistou myšlenkou, poddati se příjemnému pocitu aneb špatné náklonnosti — jak snadno odvážit se ve společnosti těžké pomluvy aneb neslušného žertu aneb přebrati míru ve sklenici — jak snadno tu opomenouti z lenosti nějakou důležitou povinnost! Nechť tedy každý kněz každodenně se zkouší, chráně se širokého svědomí, které mnohdy pokleskův nevidí anebo těžké jako lehké představuje; a vyčítá-li mu svědomí cos těžkého ne bez důvodu, nechť nejde k oltáři, ale vykoná dříve dobrou zpověď.*) Pouze tenkrát, kdyby neměl příležitost k zpovědi, a bylo by třeba mši svatou sloužiti, nechť vzbudí dokonalou lítost a potom co nejdříve se vyzpovídá!

Čteme v životě sv. Josefa Kupertinského, že když jednou přišel k němu služebník kardinála Fochenettiho, světec přijav list, pohlédl ostře na posla a řekl: »Synu můj, sloužíš tak vzácnému pánu a nestydíš se choditi s tváří tak poskvřenou. Jdi a umyj se, aby se tvůj pán na tebe nehněval«. Služebník se zarazil a teprve

*) »Nullus — tak nařizuje sněm tridentský — sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione ad sacram eucharistiam accedat. Si autem sacerdos necessitate urgente et copia sacerdotis non exstante post commissum lethale peccatum absque praevia confessione celebraverit, postea quam primum confiteri debeat«. (Sess. XIII. C. 11.).

po delším přemýšlení uhodl, že sv. Josef měl na mysli ošklivou jeho duši. Ihned se také vyzpovídal a když podruhé stanul před světcem, uslyšel ta slova: »Tak, synu, toho od tebe žádám.«

Hleď, knězi, aby i tebe Duch svatý podobně nekáral; a proto unikej netoliko hříchu smrtelnému více než smrti a zpovídej se často, ale vzbuzuj dokonalou lítost jak na večer při zpytování svědomí, tak ráno přede mší svatou; neboť taková lítost vždycky přináší duši veliké užítky. Zároveň modli se každodenně po mši svaté: »Ne permittas me separari a Te. Potius mori quam Te offendere.«

Kromě hříchův těžkých střež se všedních, zvláště vědomě a dobrovolně páchaných, které poklesek těžký velmi snadným činí a ačkoliv neodnímají milosti posvěcující, tož přece účinky sv. přijímání oslabují. Naznačil to Pán Ježíš, když apoštolům před ustanovením Nejsvětější svátosti umyl nohy; vyjadřuje to rovněž církev svatá, když poroučí knězi odříkati na začátku mše svaté *confiteor* a potom obmývatí konce prstů; všichni pak učitelové duchovní napomínají jej, aby častým vzbuzováním lítosti smýval s duše i menší skvrny.

Aby však uvaroval se hříchů, musí vypověděti válku na život a na smrt zlým náklonnostem a vadám. Když patriarcha Jakub obdržel od Boha rozkaz, aby se odebral do Bethel a zbudoval tam oltář, svolal celý dům svůj a řekl: »Odvrzte bohy cizí, které prostřed vás jsou, a očistěte se«; potom zakopal sošky těch bohů pod stromem. Podobně i ty zakopej navždy bohy své, to jest zlé náklonnosti a žádosti, abys se jim nikdy v životě neklaněl.

Zdaž na tom pracuješ?

II. Třeba přistupovati k oltáři s živou věrou, neboť eucharistia jest *per eminentiam* tajemství víry, tak že sv. Tomáš Aquinský správně řekl: »Kolik

kapek v moři, kolik paprsků v slunci, kolik hvězd na nebi, kolik květů na zemi, tolik tajemství obsahuje mše svatá« (Libr. 6. virt. theol.). Žádal-li Pán Ježíš od zástupu v Kafarnau víry, když dával onen slib, oč spíše žádá jí nyní od věřících a od kněží, když k nim přichází.

Budiž tedy víra tvá silná, abys zaháněl i stín nevěry. Výstrahu dává ti tu onen kněz belgický ze XIII. stol., který za chvilkové pochybování o pravdivé přítomnosti Pána Ježíše přísně byl potrestán. Neboť když na pouti své do Říma v italském městě Bolsenu sloužil mši svatou vylil náhodou po pozdvihování kapku nejsvětější krve na korporál, a ta kapka utvořila hned krvavou skvrnu v podobě hostie. Překvapen tím chtěl zakrýti stopu své viny skládaje několikrátě plátno krví nejsvětější zbrocené; ale znak krvavé hostie odrážel se na všech částkách složeného korporalu. Událost ta se rozhlásila a na zvěst o tom zázraku přispěchal sám papež Urban IV. do města Bolsena. Když na vlastní oči o zázraku se přesvědčil, tak byl tím dojat, že poručil umístiti onen korporal v katedrále města Orvieta (kdež dosud jest uložen), a mimo to plně rozkaz daný ve vidění blahoslovené Julianě, řeholnici v Luttychu, ustanovil zvláštní svátek Božího Těla v r. 1264.

Víra tvá budiž živá, to jest sloučená s láskou a jasná, to jest vnikající hlouběji ve význam toho tajemství.

Učitelé duchovní radí uvažovati mezi mši svatou aneb i jindy o umučení Páně, jehož památkou a obnovením jest každá mše svatá, — tu zase připomínati, si v ten čas veliká tajemství a díla Boží. Tak východ kněze ze sakristie znamená narození Syna Božího a vycházení Ducha svatého od věků a stvoření světa v čase. Počátek mše svaté až do gloria představuje čas předcházející příští Spasitelovo a tudíž očekávání a touhu světa. Hymnus Gloria in excelsis připo-

míná vtělení a narození Syna Božího v lidském těle; uvítané zpěvem andělů. Další část mše svaté až do evangelia naznačuje symbolicky skrytý život Pána Ježíše v Nazaretě; evangelium a credo — život veřejný; obětování a pozdvihování — umučení a smrt; svaté přijímání — na nebevstoupení; poslední požehnání — seslání Ducha svatého; konec mše svaté — poslední soud; návrat do sakristie — věčnost.

Především mezi mší svatou a to před pozdvihováním připomínej si smrt Spasitelovu na kříži, aby tě pronikly svaté city. Uč také věřící, jak mají slyšeti mši svatou, neboť mnozí z nich stojí tu bez myšlenky a s chladem v srdci aneb čtou z knížek modlitby nemající žádné souvislosti se mší svatou.

Zdaž máš takovou víru a takovou horlivost?

III. Třeba jíti k oltáři s velikou láskou, neboť ukazuje-li nám Pán Ježíš ve mši sv. takovou lásku, že se nám zcela oddává, zdaž nežádá právem od lidí a zvláště od svých kněží lásky? Ó by i pro tebe byl Pán Ježíš vším, tak abys mohl opakovati slova svatého Bonaventury: »Pán Ježíš jest jediná má láska, kéž se mi nic nelíbí, kéž nic nemá pro mne vděku ani půvabu, toliko On sám. On zcela mně náleží, a já chci úplně náležeti jemu; kéž srdce mé sjednotí se se srdcem jeho.«

Za tím účelem snaž se, abys mezi mší svatou pronikl se takovými city, jakými proniknuta byla při oběti křížové srdce Bohorodičky, učedníka Jana a kajícnice Magdaleny. Nevýslovně veliká byla tehdy láska Nejsvětější Panny; proto Pán prohlásil ji s kříže za matku všech lidí. Veliká byla láska Janova; proto odevzdal jej Pán pod ochranu své matky. Veliká byla láska Magdaleny; proto Pán dovolil jí zlíbat kříž a a po zmrtvých-vstání ukázal se jí v zahradě. Nemůžeš-li se vzmoci na takovou lásku při mši svaté, pros aspoň o zkroušenou lítost dobrého lotra!

S láskou k Bohu spoj lásku k bližnímu, a proto nedopusť předně, abys jda k oltáři, měl v srdci hněv anebo nenávisť k bližnímu anebo musel si vyčítati křivdu lidskou, vždyť sám Spasitel napomíná tě: »Přinášíš-li dar svůj na oltář a tam se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě, zanechej tam daru svého před oltářem a jdi prve, smíř se s bratrem svým a potom přijda, obětuj dar svůj« (Mat. 5, 23—24.).

Tak právě jednal svatý Jan almužník, patriarcha alexandrijský. Jednoho dne ubíral se již na mši svatou a stanul před oltářem; tu najednou svlékl se sebe roucho a vyšel z kostela. Vrátiv se tam po chvíli, takto pravil k lidu: »Divíte se zajisté, proč jsem tak učinil. Nuže vězte, že před obětí šel jsem se smířiti se svým služebníkem, kterého jsem ráno přísně pokáral, abych tak odprosil kníže pokoje a lásky«.

Střez se i ty, knězi, všelikého odporu k bližním, ale za to čiň jim dobře, seč jsi, a modli se za ně, poručej se srdci Ježíšovu živé před pozdvihováním, mrtvé po pozdvihování.

Vroucí láska k Pánu Ježíši jeví se především jako touha po nejčastějším a nejsvětějším sloužení mše svaté a sjednocení se s Pánem Ježíšem. Zajisté, pravil-li On sám před ustanovením té oběti: »S toužebností jsem žádal toho beránka jísti s vámi, prve než bych trpěl« (Luc. 22, 14.), zdaž kněz nebude toho pokládati za největší štěstí, že může každodenně sloužiti mši svatou. Tesknila-li matka Tobíášova tak po synu svém, že každý den proudy slz vylévala, zdaž nemá kněz teskniti po tom, který jest pro něho vším. K tomu jej nakloňuje vzácnost nejsvětější oběti, štědrost Ježíšova a vlastní bída, neboť on vlastně jest ubohým žebrákem; a kterýž chudšas nechtěl by udělati několik kroků a uložiti si trochu námahy, aby se stal důstoj-

nikem královským aneb obdržel v chrámu hroudu zlata?

Nic divného, že biskupové a kněží prvních století vydávali mnohdy v šanc i svůj život, aby mohli konati tu obět v katakombách, a že jeden z nich — sv. Lucian — jsa ve vězení zraněn a k zemi přikován, na vlastních prsou sloužil mši svatou. Podobnou tesknoutou po Pánu utajeném vyznačovali se vždy všichni svatí. Tak na př. svatý Karel i na cestě mnohdy značnou část noci obětoval, aby druhý den mohl stanouti u oltáře. Proto i sv. František Saleský říkal, že by se cítil nešťastným, kdyby v některý den zanedbal mše svaté! Když v Chablais pracoval na obrácení heretiků, chodil každý den za tuhé zimy do kostela dosti odlehlého sloužit mše svaté, při čemž vydával svůj život v nebezpečení, neboť bylo třeba po úzké a ledem pokryté lávce přepravovati se přes hlubokou propast.

Podobně i ty, knězi, tak prahni po tom štěstí, jako prahne hladový po pokrmu, anebo nemocný po léku, a nezanedbej nikdy mše svaté, leda kdybys byl stížen těžkou nemocí; pamatuj totiž na slova svatého Bedy, že kněz, který z nějakého lichého důvodu neslouží mše svaté, zbavuje, pokud to od něho záleží, Trojici Nejsvětější chvály, anděly radosti, hříšníky odpuštění, spravedlivé pomoci a milosti, duše v očištění trpící úlevy, církev duchovních dobrodiní, sebe samého léku proti každodenním hříchům a slabostem (De Mis. sacr.).

Láska k Pánu Ježíši vymáhá rovněž, aby přistupoval k oběti svaté s čistým a dokonalým úmyslem a tedy proto, aby jí velebil Boha, aby díky vzdával za nescísné dary, aby sobě i jiným vyprosil nových milostí, aby usmiřoval velebnost Boží za hříchy své i ostatních lidí, jakož i aby vynahrazoval Spasiteli tak časté, žel, urážky. Čím čistší a dokonalejší jest úmysl kněze, tím hojněji získává ovoce. Hle, Šimon farizeus

pozval Krista Pána na hostinu, jak se zdá, z vypočítavosti anebo z marnivosti, a nepodal mu ani vody k omývání rukou před jídlem, jak to bylo zvykem. Za to však Magdalena přišla tam z nečistší a nejdokonalejší pohnutky, protože z lásky svaté, a proto skropil a slzami nohy Spasitelovy a vlasy je otírala. Není divu, že Šimon dostal napomenutí, Magdalena pak odpuštění hříchův.

Dle staré praxe církevní dovoleno knězi přijmouti stipendium missae: ale špatné by bylo, kdyby pouze tato pohnutka vedla jej k sloužení mše svaté. Přijal-li almužnu, zavázal se aplikovati fructum specialem na něčí úmysl a jest povinen tak učiniti ex iustitia a při tom šetřiti předpisů církevních o mešních stipendiích.

Pozastav se nyní, zda jsi nepřistoupil někdy k oltáři ve stavu smrtelného hříchu?

Zda bojuješ stále se zlými náklonnostmi, abys se nedopustil vědomě hříchů všedních?

Zda připravuješ se náležitě ke mši svaté a spěcháš k ní s toužebností?

Zda zachovávaš přesně nařízení svaté stolice o mešních stipendiích?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, ty mi netoliko dovoluješ, ale rozkazuješ přistupovati k Svému oltáři, nežádaje nic více kromě čistého srdce a chvíle přípravy. Ach, já jsem nehoden té milosti, a bych i měl svatost cherubínův, nebyl bych hoden. Poněvadž však láska Tvá slíbila nasytiti lačné a napojiti žíznivé, proto já lačný a žíznivý přicházím k Tobě, prose: Přijď, ó světlo mého ducha, přijď, ó rozkoši mého srdce! Slož skrze ruce mé Svou obět a sestup do mé duše, bys byl jejím neodvislým vládcem, by paměť má připomínala mi stále divy Tvé lásky, aby rozum můj rozvažoval pokorně Tvá tajemství, aby vůle má poslouchala ochotně Tvých rozkazů, aby též i tělo mé bylo nečistší Tvou svatyní.

Rozjímání XVI.

S jakou přípravou třeba přistupovati k oltáři a sloužiti mši svatou.

II.

S pokorou, uctivostí a pozorností.

I. Třeba přistupovati k oltáři s pokorou, neboť kohož kněz zastupuje? Boha-člověka. Kdo to sestupuje na oltář a s oltáře do srdce nuzného sluhy? Bůh-člověk. A kterak se tu nekořiti? Nařídil-li Bůh Mojžíšovi, přibližujícímu se k hořícímu keři: »Zuj obuv, s noh svých, neboť místo, na kterémž stojíš země svatá jest« (Exod. 3, 5.); — pokořil-li se sám Pán Ježíš při poslední večeři, umýváje nohy učedníkům a pokořuje-li se tak před Otcem Nebeským v každé mši svaté, zdaž bídný prach bude se pyšniti před Bohem utajeným? Ku pokoře vyzývá kněze církve svatá, neboť mu poroučí u stupňů oltáře bítí se v prsa a potom mezi mši svatou říkati: *Munda cor meum... Ego indignus famulus tuus offero pro innumerabilibus peccatis meis... In spiritu humilitatis... Libera me ab omnibus iniquitatibus meis... Domine non sum dignus etc.*

Ku pokoře třeba též povzbuzovati věřící, neboť lze pozorovati nedostatek té ctnosti [u mnohých ano i při mši svaté. Když královna Esther stanula před králem Asverem, zbledla a omdlela; a když přišla poněkud k sobě, takto pravila: »Viděla jsem tebe, pane, jako anděla Božího a zkormoutilo se srdce mé pro bázeň slávy tvé« (Esth. 15, 16.). Než co jest Asverus před králem králů, třeba zahaleným rouchem svátostným? Oč tedy více povinen jest každý člověk před ním se kořiti? A zatím nejeden v kostele hrdě se staví a dokonce i při pozdvihování

anebo při požehnání Nejsvětější svátosti nechce kolen ohnouti. Opravdu, patřice na to pohrdání Bohem a na tu zaslepenost lidskou, měli bychom zvolati s prorokem: »Kdo dá hlavě mé vodu a očím mým studnici slz, abych plakal dnem i nocí?« (Jer. 9, 1.). Ale zdaž všichni kněží jsou tu prosti pýchy a marnivosti? Ty, knězi, ponižuj se vždy hluboko před Pánem, nejhluběji pak tenkrát, když máš vysloviti slova konsekrační anebo když biješ se v prsa, říkáje: Domine non sum dignus.

A zdaž není lépe, pocítujeme-li svou nehodnost zdržeti se časem mše svaté nežli sloužiti ji každodenně? Svatý Bonaventura nesměl jednou z pokory sloužiti mše svaté a toliko jí byl přítomen; Pán mu však ukázal, že jest milejší jeho srdci konání té oběti, je-li jen duše čistá; neboť skrze anděla zázračným způsobem položil částku posvěcené svaté hostie na jazyk svatého. Jaká jest tvá pokora?

II. Opravdová pokora, z víry živé plynoucí působí, že člověk chová se vůči Nejsvětější svátosti s velikou uctivostí vnitřní i vnější, a zvláště že kněz, který slouží mši svatou, jest poníženy uvnitř a proniknutý zbožnými city, zevně pak v postavě, v chůzi a v každém pohybu jest pln vážnosti a skromnosti.

A nemůže býti jinak, neboť oko víry vidí ve mši svaté obět nejdůstojnější a nejstrašlivější, jakožto obnovení oběti křížové — a pod způsoby chleba a vína ctí toho, na nějž i andělové patří chvějíce se. Když Jakub na cestě do Mezopotamie usnul na poušti, uzřel ve vidění nočním anděly, ani vstupují po žebříku do nebe a odtud sestupují, a probudiv se zvolal pln strachu: »Jak hrozné jest místo toto!« potom naliv oleje na kámen, posvětil jej na oltář. Než čím byl onen oltář oproti oltáři našemu? Zdaliž tento oltář nepřipomíná stolu ve večeřadle a kříže na Kalvarii? Proto každý kněz a spolu každý křesťan má

se při mši svaté tak chovati, jako kdyby byl s Kristem ve večeřadle nebo na Kalvarii.

Vskutku chovali se tak křesťané prvních století neboť při mši svaté ani usednouti a plivnouti nesměli. Podobnou úctu prokazovali Pánu ukrytému i později lidé věřící a mezi nimi i vládcové. Tak na př. o polském králi Vladislavu Jagajlovcvi se vypravuje, že při pozdvihování leže tváří na zemi třel v rukou hrstku prachu; a když se ho jednou tázali, proč tak činí, odpověděl: »Připomínám si, že jsem jenom prach před Pánem zástupův.« Čteme též o králi skotském Davidovi († 1124), že maje přijmouti sv. viaticum, nechtěl přivoliti, aby mu přineseno bylo tělo Páně do ložnice, ale opřev se o dva sloužící, dovlékl se do kostela a tam s největší uctivostí přijal Pána Ježíše.

Bohužel, daleko do toho mnohým dnešním křesťanům; ale také za to sami se zbavují duchovních milostí. Když Israelité utrpěli porážku od Filistinů, zanesli do tábora archu úmluvy a uvítali ji pokřikem radosti. Když to Filistini slyšeli, ulekli se zprvu velice a pravili k sobě: »Přišel Bůh do tábora. Běda nám;« ale potom dodávali si myslí: »Posilněte se a buďte muži, Filistini;« a skutečně dobyli nového vítězství nad Israelity. Zdaž není to věrný obraz toho, co se děje v našich kostelích? — Filistini jsou ďáblové, Israelité křesťané, archa úmluvy Nejsvětější svátost. Ďáblové bojí se Nejsvětější svátosti a oběti mše svaté; ale pokušeními svými působí, že křesťané místo aby se modlili, obírají se cizími myšlenkami, svolují k špatným citům anebo se dávají do rozmlouvání a do smíchu a tak netoliko nenabývají potřebných milostí, nýbrž urážejí Boha a upadají v moc ďábla. Kéž bys k nim nikdy nenáležel!

Raději následuj svatých kněží, kteří vzdávají co nejpokornější čest Beránku Božímu obětujícímu se na oltáři. Takový byl na př. svatý František Salesský;

proto i mezi mši svatou zářila jeho tvář podivnou velebností a vroucí zbožností, tak že už pohled na něho uchvacoval a vzdělával. Vyslovoval každé slovo výrazně a ačkoli měl mnoho zaměstnání, nikdy nespěchal. Nikdy též nezanedbával přípravy, která kromě ranní modlitby skládala se ze vzbuzování adorace, lásky-litosti a obětování se. Také rád čítával nějaký úryvek ze čtvrté knihy o Následování Ježíše Krista.

Podobně nejedna duše povzbuzovala se k lítosti a zbožnosti, patříc, kterak bl. Jan Maria Vianney sloužil mši svatou.

Zdaž snažíš se následovati těch světců?

III. Třeba sloužiti mši svatou s pozorností vnější i vnitřní a především šetřiti věrně rubrik*) a zachovávat co nejpřesněji všechny obřady, které církve z vnuknutí Ducha svatého a dle tradice apoštolské zavedla, aby jimi velebnost tak veliké oběti vynikla a myslí věřících mohly býti povzneseny k rozvažování o věcech nejvyšších (Sněm Trid. Sess. XXII. c. 5.). Svědomitý kněz má tu na paměti slova sv. Terezie: »Dala bych svůj život za jeden toliko obřad církevní,« a nedovoluje si žádné změny neb úchytky. Vždyť svatý Alfons Lig. tak byl zmořen sklérosou, že shýbaje k zemi kolena, nemohl jich vzpřímiti a téměř bolestí omdlával a přece nepřestal klekati. On také při visitacích kanonických zkoušel své kněze, zda znají rubriky a dle nich se řídí, a ty, kteří rubrik neznali anebo příliš rychle mši svatou sloužili, vzdaloval od oltáře; řídil se totiž dle té zásady: »Qui missam praecipitant, valde timendum est, ne in infernum praecipitentur.« Podobně úzkostlivý byl svatý Karel.

*) Papež Benedikt XIV. praví: »Communis omnium sententia docet rubricas missae esse leges praeceptivas, quae obligant sub mortali, nisi excuset invincibilis imprudentia et parvitas materiae.«

Velebnost oběti svaté vyžaduje též, aby kněz, který ji koná, varoval se roztržitosti, zvláštních pohybů, prchlivosti, zbytečných přestávek anebo přílišného spěchu — jakož i neméně, aby všechno náčiní a nádobí posvátné bylo čisté a s rubrikami souhlasné — aby konečně zpěv kostelní byl slušný. Svědomití kněží také o to velice dbají; jedním z nich byl sv. Vincenc Paulanský. Sloužil mši svatou přiměřeně, protože ani ne příliš rychle, ani příliš pomalu, aby jí neprotáhl nad půl hodiny — a tak zbožně, že lidé mnohdy říkali: »Ó jak dobře ten kněz mši svatou slouží.« Proč ho všichni nenásledují?

Bohužel, přihází se (ačkoli stále řídkěji), že v tom neb onom kostele jest plno prachu a špíny — že tam není voskových svéc — že roucha jsou špinavá, roztrhaná anebo ze špatné látky — že hostie jsou příliš staré a ze zkažené mouky pečené, malé hostie příliš maličké a drobivé, víno mešní posledního druhu — tu zase, že ten neb onen má své rubriky, jako kdyby byl svatou kongregací ritů — že jde k oltáři zrovna z postele aneb od nějakého zaměstnání, a oblékaje se rozmlouvá s lidmi — že mezi mši svatou rozhlíží se po lidech, peskuje ministranta, dělá zbytečné poznámky — že konečně spěchá, jako kdyby hrozilo zemětřesení, dělá mlýnky místo křížův, kleká prudce a ne až k zemi, překrucuje slova, aneb je vyslovuje hlasitě, kde třeba mluvití potichu a naopak.

A jaký toho následek? Ten, že kněz hřeší mnohdy i těžce, a lidé se pohoršují a ochabují ve víře.

Sv. Alfons Lig. vypravuje v dílku »La messe strapazzata«, že za časův Klimenta XI. jistý protestant v Římě chtěl se obrátiti a samému papežovi to slíbil; ale zpozorovav, jak jeden z kněží mši svatou sloužil, přišel k papeži a takto pravil: »Zanechal jsem svého úmyslu, protože vidím, že ani kněží ani sám papež nemají víry.« »Jak to?« — odpověděl papež — »nedostatek

uctivosti u jednoho kněze aneb i více kněží nedokazuje, že učení církve není pravé.« »Svatý Otče« — řekl heretik — »kdybych byl papežem a věděl o tom, že některý kněz tak hanebně zachází s Ježíšem Kristem, rozkázal bych za živa jej upáliti. Vida však, že tu v Římě před hlavou církve tolik kněží způsobem vskutku nehodným slouží mši svatou a že nikdo jich za to nekárá ani netrestá, docházím k přesvědčení, že ani papež nevěří ve skutečnou přítomnost Ježíše Krista.« Závěrek byl nesprávný, ale protestant utvrdil se ve svých bludech. Jakž tedy kněží jsou povinni bdíti, aby svým chováním nikoho nepohoršili!

Pozornost vnější záleží v tom, aby při mši svaté vypuzoval z duše všecko to, co překáží sebranosti a zbožnosti. Když Abraham měl obětovati syna svého Isáka, řekl na úpatí hory k služebníkům svým: »Zůstaňte tu s oslem dole«; podobně i ty zanech cizí myšlenky a city za dveřmi chrámovými. Poněvadž však ty myšlenky a city stále se budou tlačiti do duše, proto oddaluj je vzpomínkou na přítomnost Pána Ježíše aneb střelnými modlitbami, následu je Abrahama, jenž odháněl ptáky, kteří chtěli sežrati maso zabitých obětí! Nedobrovolné roztržitosti a tím spíše pokušení mezi mši svatou jsou náramně nemilá, ale duši neškodí, zapuzuje-li je s ošklivostí.

Za to s pomocí Boží, o kterou třeba prositi, vzmaňej se na svaté myšlenky, představy a city, připomínaje si jednak nekonečnou lásku, která působí ten veliký zázrak — jednak poslední večeři, při níž ustanovena byla obět nekrvavá — jednak umučení Páně, které se v té oběti obnovuje.

Postupuj tu dle jednotlivých částí mše svaté a zejména říkáje confiteor, vzbuzuj dokonalou lítost a lásku — čta evangelium umiňuj si, že budeš vždy mysliti, mluvíti a jednati v duchu Krista Pána — při obětování obětuj se s ním Otci nebeskému — při pre-

faci děkuj ze dary sobě i lidem udělené — před podzvihováním odporoučej Bohu potřeby své i jiných lidí, — při podzvihování představ si, že jsi ve večeřadle, a že Pán Ježíš ústy tvými praví: Hoc est corpus meum atd., tu zase, že stojíš pod křížem na Kalvarii v okamžiku smrti Pána Ježíše a opakuj v duchu: Dominus meus, Deus meus — Pochválena budiž Nejsvětější svátost — kterýs trpěl za nás rány — Sladké srdce Ježíšovo budiž mou láskou — ó Ježíši, milosrdenství. — Po podzvihování — při Pater noster pros o ducha modlitby a vyslyšení proseb. — před svatým přijímáním pokořuj se a odprošuj Pána — po sv. přijímání veleb, děkuj, obětuj se, pros: Ne permittas me separari a Te.

Rozumí se, že všechny akty nemají trvati dlouho, sice by se proměnila mše svatá v rozjímání.

Zbožné sloužení mše závisí od dobré přípravy; proto právem napomíná svatý Jan Zlatoústý věřící i kněze: »Nechť nikdo nepřistupuje tu s nechutí, nikdo s vahavostí, ale všichni planouce, všichni horliví, všichni oživení. Nelenujme, docházíme-li takové cti a lásky. Zdaž jste neviděli, s jakou dychtivostí tlačí se nemluvnátka k prsům mateřským a s jakou chtivostí ústa k nim přikládají!

S takovým zápalem přistupujme i my k tomuto stolu a k těm prsům kalicha duchovního; avšak s daleko větší ještě touhou pijme jako kojenci milost Ducha svatého, a necht' jenom to nás bolí, jsme-li zbaveni toho pokrmu.« (Hom. 60. ad pop. Ant.).

Třeba tu vystříhati se mechanického cviku, který činí všecko ze zvyku a bezmyšlenkovitě — a s druhé strany pamatovati, že i zbožného kněze zmocňuje se mnohdy vyprahlost buď zaviněná, nepřipravuje-li se dostatečně anebo dává-li se přílišně uchvátiti vědou a zevnějším životem, anebo nezaviněná, sesílá-li Bůh sám na něho takovou zkoušku. Necht' kněz se své strany činí, seč

jest a při tom se modlí k Duchu svatému o světlo a žár duše — tu zase prosí Bohorodičku o takovou přípravu, jakou ona měla, slyšíc zvěstování archandělovo, stojíc pod křížem a přijímajíc potom svaté přijímání.

O to právě modlil se sv. Petr Klaverský: »Ó nejdobrotivější Matko má, dej mi aspoň jiskřičku toho ohně lásky, kterým plane srdce Tvé, ano raději mi propůjč srdce Své, abych v něm přijal a pohostil Ježíše, Tvého Syna a svého Spasitele.«

Bude-li však přes to příprava tvá nedostatečná, neodstrašuj se tím, ale jdi s pokorou ku Pánu, opakuje slova sv. Gertrudy: »Kdybych se tisíc let připravovala, nebyla bych hodna přijmouti do srdce Syna Božího. Proto s ponížeností a s pokornou prosbou o pomoc přistupuji k němu. Spatří-li mne Pán, jistě jeho láska a pohled na mou tesknotu tak jej dojme, že mi pošle to, co mne hodnou učiní.« Skutečně Pán Ježíš, zjeviv se jí, přioděl ji svou nevinností, pokorou, trpělivostí a sladkostí jako bílým rouchem.

Jak sloužil jsi dosud mši svatou a jak jsi se k ní připravoval? Zdaž nebylo v tom nedbalosti, neuctivosti, spěchu, dobrovolných roztržitostí a přestupování rubrik? Zdaž jsi si pročitával občas poučení o obřadech mše svaté a zkoumal, zda jsi si nepřisvojil nějakých nepřekných zvyků, což jest velice snadno?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, ty mi kážeš následovati oněch andělů, které viděl patriarcha Jakub vstupovati a sestupovati po žebříku, to jest, vstupovati do nebe modlitbou oživenou skrze víru, lásku a naději, a sestupovati s nebe s milostmi pro sebe i pro jiné. Avšak já nejsem podoben Tvému andělu; neboť co tu roztržitosti a chladnosti netoliko v každé modlitbě, ale i při mši svaté. Než Ty, ó Nejmilostivější, sešli jednoho ze serafínův,

jako jsi seslal proroku Isaiášovi, aby žhavým uhlem očistil mé rty a spolu osvítil můj rozum a roznítil mou vůli — bych pamatoval stále, že Sancta sancte tractanda sunt.

Rozjímání XVII.

Kterak děkovati po mši svaté?

I. Když Nejsvětější Panna vešla do domu Alžbětina a uslyšela z úst jejích ta slova: »Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého«, zapěla hymnus nejhlubší pokory a nejvroucnější vděčnosti: »Velebí duše má Hospodina neboť učinil mi veliké věci« (Luc. 1, 42.—49.) Takový hymnus má plynouti z duše kněze, kdykoliv odslouží mši svatou, neboť i jemu zajisté činí tu Pán veliké věci.

Díkučinění za ten dar největší patří Bohu; a právem Bůh toho žádá, přikazuje ústy apoštola: »Ve všem děkujte, neboť taková jest vůle Boží v Ježíši Kristu k vám všechněm« (1 Thes 5, 18.). Kdo tedy neděkuje, ten vůle Boží neplní a zasluhuje Božího trestu. Ano praví sv. Jan Zlatoústý, že takový podobá se zrádci Jidášovi: »Poslouchejme všichni, jak kněží tak věřící — toť jeho slova — snad bude se to zdáti tvrdým, co řeknu; než patře na liknavost mnohých, musím to říci: Jidáš přijav poslední večeři, nezůstal ve večeřadle jako ostatní, ale sám se zvedl a odešel; — toho příkladu následují všichni ti, kteří odcházejí bez díkučinění.« (Hom. de bap. Christi.)

K tomu pobádati má kněze již vděčnost; neboť povyšuje-li jej Pán v každé mši svaté tak vysoko a tak hojně obdařuje, že skrze něho obětuje a k němu přichází, zdaž kněz nebude za to děkovati? Vždyt takto jednaje podobal by se pyšnému a zároveň hlou-

pému žebráku, který obdržev hojnou almužnu ani slůvkem za ni neděkuje, ale hrdě se odvraci a odchází.

Jaká to urážka vůči nejlaskavějšímu Dárci a spolu jaká lehkovážnost k vlastnímu prospěchu! Pravil Pán Ježíš k Samaritance: »Kdybys znala dar Boží a kdo jest ten, jenž ti praví: »Dej mi pítí,« ty bys ho byla prosila, a byl by ti dal vody živé« (Jan 4, 10.); to znamená, kdo ochotně přijímá dary Boží, o ně prosí a za ně děkuje, ten dostává stále více těch darů a zvláště »vody tryskající do života věčného«, kdežto nedbalci a nevděčníci odcházejí s prázdnýma rukama. Ukázalo se to na Zachoevi, Jairovi a Lazarovi, když Pána s radostí do svého domu přijali — a s druhé strany na pyšných farizeích, kteří Pána Ježíše k sobě zvali, ale náležité pocty a vděčnosti mu nevzdávali.

Ukazuje se to také na tom neb onom knězi. Dle učitelů duchovních akty vzbuzené bezprostředně po svatém přijímání mají zvláštní cenu pro úzké spojení duše s Pánem Ježíšem; a mimo to Pán Ježíš, ač vždycky laskavý, ukazuje se tu laskavějším, a usednuv jaksi v duši na stolci královském, praví k ní: Co chceš, abych ti učinil? Hle, tu může kněz netoliko vzdávati své pocty a díky, ale i rozmnožiti své zásluhy a vyprositi si i jiným hojně milosti; třeba jen, aby vrátná Pánu milá, to jest vděčnost, otevřela mu dokořán srdce Ježíšovo. Je-li tedy [kněz vděčný, mnoho dostává; nechce-li však děkovati, neobdrží nic, neboť, jak pje Bohorodička, lačné naplňuje Pán dobrými věcmi a bohaté propouští s prázdnem (Luc. 1, 53.). To jest také ta hlavní příčina, proč někteří kněží nepostupují v dokonalosti, ačkoliv každodenně mši svatou slouží; — přistupují k oltáři téměř bez přípravy a odcházejí s chatrným díkučiněním.

A přece kromě vlastního prospěchu má je k tomu vésti ohled na věřící, aby po mši svaté delší chvíli

věnovali na modlitbu. Vždyť lid na ně bedlivě hledí a z jejich života bere si příklad.

Když svatý Ignác jednou cestoval s několika tovaryši, přidružil se k nim jeden zbožný venkovan a prosil, by mu dovolili nésti zavazadla řeholníkův, k čemuž oni po delším jeho naléhání svolili. Když přišli do hospody, řeholníci začali se modliti; což když venkovan uviděl, klekl v koutu a začal se také modliti. Po chvíli otázan byv od řeholníkův, čím se obíral na modlitbě, odvětil: »Říkal jsem Pánu Bohu pouze tato slova: »Pane, ti služebníci Tvoji jsou svatí, já pak jsem jejich soumarem; co oni činí, rád bych činil i já, a totéž obětuji Tobě.« Podobně, vidí-li věřící, že jejich pastýř po mši svaté déle a srdečně se modlí před Nejsvětější svátostí, povzbuzují se tím k zbožnosti; naopak však — jak, Bohužel, tu a tam vidíme — téměř hned od stolu Páně domů odcházejí.

A kterak chovají se tu kněží?

Jedni po mši svaté modlí se déle a nespokojují se jen odříkáním hymnu *Benedicite cum orationibus*, ale aspoň čtvrt hodiny u stop Ježíšových rozjímají, to jest, tak dlouho, pokud trvají způsoby svátostné. Čas ten zkracuje zbožný kněz jenom tenkrát, když třeba zaopatřiti umírajícího anebo pokřítiti nemocné dítě; neboť kajícníci u zpovědnice mohou několik minut počkati. Svítí tu jako všude svým příkladem svatí kněží, z nichž nejeden (jako na př. sv. Tomáš Aquinský, sv. Vincenc Paulánský) po své mši sv. ministroval jinému knězi.

Vyskytují se však i takoví kněží (ač díky Bohu řídčeji), kteří již při svlékání rozmlouvají bez potřeby a odříkavše spěšně předepsané modlitbičky utíkají rychle domů. Někdy vyhání je z kostela nedostatek času, ale častěji vlažnost. Věru nejednomu z nich patřilo by totéž naučení, které dal v XVI. století sv. Filip z Neri. Když jednou jeden kněz hned po mši svaté vyběhl z kostela,

poslal za ním světec dva ministranty s rozžatými sví-
cemi, aby šli vedle něho. »Co to znamená?« — ptá se
onen kněz udiven; a sv. Filip dí: »Hleď, přenášejíce
Nejsvětější svátost s oltáře na oltář neseme před ní
hořící svíce; podobně i před tebou nesou chlapci svíce,
aby lidé věděli, že přijal jsi před chvilkou Tělo Páně,
a aby se klaněli Tomu, na nějž jsi ty zapomněl.«

Kohož ty, knězi, chceš od nynějška následovati?
Vypravuje sv. Jan v knize Zjevení, že viděl anděla
stojícího v slunci a volajícího ke všechněm ptákům,
kteří lítali po prostředku nebes: »Pojďte a shro-
mážděte se k velké večeri Boží« (Zjev. 19, 17.).
Jdi i ty za tím hlasem, ale pamatuj, že ptáci nasativše
se zpívají, kdežto jiná zvířata usínají; hleď tedy, abys
zpíval spolu s ptáky! Ale kterak třeba děkovati?

II. Především odříkej hymnus *Benedicite a
Laudate cum orationibus* — neboť tak předpisují
rubriky — a potom modlitbičky obdařené odpustky, jako
*En ego, o bone et dulcissime Jesu — Gratias
tibi ego — Obsecro te — Anima Christi —
O Sacratissima — Virginum custos a p.*

Po modlitbě ústní oddej se, jak umíš, rozjímání!
Zejména vzbuzuj pokoru před Pánem utajeným, řka
k němu se žalmistou: »Pane, kdož Ti podoben...
Rozmnožil jsi velebnost svou... Což jsi
člověk, že jsi ho pamětliv?« — anebo se sv.
Petrem: »Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem
člověk hříšný«, anebo se sv. Tomášem: »Pán můj
a Bůh můj«, — anebo se sv. Františkem: »Kdo
jsem já, ó Pane, a kdo jsi Ty?« Zvláště tenkrát
hluboce se ponižuj, dopustil-li jsi se dříve těžkých
hříchů, a spolu s Magdalenou obmývej slzami nohy
Spasitelovy!

Vzbuzuj akty chvály, vyzýváje při tom ku po-
moci všechny tvory na zemi, všechny anděly a svaté
v nebi s Nejsvětější královnou nebe a země v čele.

Radí tu sv. Alfons Rodriguez postaviti v duši dva trůny : jeden Pánu Ježíši, druhý Bohorodičce a skládati před nimi své pocty a odříkati Te De um.

Vzbuzuj akty díkučinění a lásky, představuje si, že jako jeden z pastýřův neb tří králův klečíš před jeslemi a přijímáš z rukou Mariiných děťátko Boží, — anebo že jsi ve večeřadle, kde z rukou samého Ježíše přijímáš nejsvětější jeho tělo, anebo že srdce tvé jest Kalvarií, na které postaven jest kříž Ježíšův, a že kapky krve plynoucí s kříže padají na tvé srdce — anebo že ústa svá přikládáš k otevřenému boku Pána Ježíše a piješ z něho nejsvětější krev !

Pamatuj však, že nedovedeš se vždycky zmociti na vroucí city ; — co více, že mnohdy bude tě trápit veliká vyprahlost duševní, anebo budou tě napadati ošklivá a strašná pokušení. Tu volej k Pánu střeľnými modlitbami a naprosto se nelekej, neboť není v tom tvé viny, po čem sám netoužíš.

Pamatuj také, že mnohdy adorace v tichém mlčení jest Pánu milejší a duši prospěšnější než nejvýmluvnější slova.

Vzbuzuj dále akty sebeobětování, odevzdávaje Pánu Ježíši všecko své za všechno, co ti dal ! Nechtí ti tu napadne též onen starý Indián, který obrácen jsa péčí sv. missionáře Grandina T. J., takto k němu pravil : »Ó jak bych rád viděl tvého starého otce!« »A proč?« — táže se kněz. »Dal bych mu svou čapku z kožešiny«; neboť to zdálo se mu nejvzácnějším. Hleď i ty, knězi, abys obětoval Pánu to, co máš nejdražšího, totiž srdce své a vůli svou čili sebe samého ! Následuj zároveň Zachea, který sotva že uslyšel slova Páně : »Zachee, sestup spěšně dolů, neboť dnes musím zůstatí v domě tvém«, sestoupil rychle a přijal s radostí Pána a potom řekl : »Hle, Pane, polovici statku svého dávám chudým, a okla-

mal-li jsem koho v čem, navracuji čtvernásobně« (Luc. 19, 5—8.).

Odříkej též po sv. přijímání zaslíbení: »Já N. N. na důkaz své vděčnosti a na odčinění všech svých zpronevření odevzdávám Ti srdce své a zcela Ti je zasvěcuji, nejmilejší mů Ježíši, a s pomocí Tvou umiňuji si již nehřešiti« (Odpustky 100 dní jednou za den). Ta modlitba posilní tě k boji duchovnímu, který mnohdy bezprostředně po mši svaté anebo brzy potom se strhne, protože ďábel, chtěje oloupiti duši o užítky sv. přijímání, doráží na ni různými pokušeními, mnohdy i nečistými.

Můžeš také připojiti modlitbičku sv. Ignáce: »Přijmi, Pane, celou mou svobodu, přijmi pamět, rozum a vůli veškeru. Cokoliv mám, cokoliv jest mým majetkem, Tys mi dal; všechno to vracím Tobě a odevzdávám k spravování Tvé vůli. Dej mi jensvou lásku s milostí svou, a jsem dosti bohat a nic si nepřeji. (Odpustky 100 dní jednou za den).

Věren tomu heslu snaž se pracovati dle sil na rozšíření slávy Boží a čiň dobře dítkám Božím, zvláště nešťastným. Před nedávnem uzdravil se jistý mladík z těžké choroby a přemýšlel o tom, kterak by se Bohu za to odvděčil; i měl v noci takovéto vidění: Hle, jeho anděl zavedl jej k chudé vdově se čtyřmi dětmi hladem trpícími, tu zase k loži nemocného a opuštěného starce a řekl: »Zde ukaž svou vděčnost.« Podobně i ty z vděčnosti ku Pánu, který stal se pro tebe chlebem života, buď milosrdným k trpícím!

Především bdi, abys Pána Ježíše neurazil netoliko hříchem těžkým, ale ani dobrovolným všedním, a následuj lidu israelského, který po zázračném nasycení na poušti chtěl prohlásiti Spasitele králem, to jest,

učiň jej králem celé své bytosti, všech svých myšle-
nek, citů, slov, činů a utrpení!

Abys ukázal svou vděčnost, navštěvuj každo-
denně Nejsvětější svátost a přijímej často duchovním
způsobem! Vzorem budiž ti tu Magdalena, která ne-
toliko přišla pod kříž a potom k hrobu s vonnými mas-
těmi, ale neutěšitelná v tesknosti hledala stále Pána
Ježíše, až jej uzřela blízko hrobu a padla mu k nohám.

Konečně u noh Pána utajeného pros o milost
potřebné pro sebe, pro bližní, zvláště péči tvé svěřené
a pro celou církev! Pomodli se také k Matce Nejsvě-
tější o stálou ochranu nad sebou, a můžeš-li, odříkej
částku růžence! Kéž také přimlouvají se za tebe andě-
lové a svatí, zvláště tvůj anděl strážný, tvůj patron a
svatý nebo svatá toho dne!

Zda děkuješ tak po mši svaté?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í . P ř e d s e v z e t í .

Ó Pane, celá věčnost nestačí, abych Ti důstojně
poděkoval za to, že jsi mne učinil knězem svým a že
přicházíš denně do mé duše. Než jak chatrná a chladná
jest vděčnost má! Než Ty, nejsvětější knězi, učiň,
abych stal se obětí celozápalnou pro Tebe, když Ty
se obětuješ zcela za mne, pro mne a skrze mne!
A jako na oltáři proměňuješ chléb a víno ve své tělo
a ve svou krev, tak spojuje se se mnou, proměň mne
v sebe a zvláště mou vlažnost v lásku, mou pýchu
v pokoru, mou smyslnost v umrtvení, mou trpkost
v sladkost, abych v životě byl podoben Tobě a celým
životem vzdával Ti díky!

Rozjímání XVIII.

**Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest Bůh
skrytý, a proto třeba se mu klaněti a navště-
vovati jej.**

I. Slova Isaiášova: Vere Tu es Deus abscon-
ditus Deus Israel salvator (45, 15.) hodí se

v plném slova smyslu na Syna Božího, neboť on netoliko v životě pozemském skryl své božství pod rouchem člověčenství, ale v tajemství oltářním ukrývá své božství i člověčenství pod způsoby svátostnými.

Zřídka též projevuje tu viditelně svou přítomnost, třeba že nevěrci mnohdy jej vyzývají: Ukaž se nám, a uvěříme, že tu jsi. Ostatně klamná to výmluva; vždyt 25. května 1608 stal se ve francouzské osadě Favernay veliký zázrak, na který patřilo tisíce lidí, a který duchovní vláda potvrdila, — že totiž za požáru kostela monstrance, ve které byly dvě konsekrované hostie, netoliko zůstala neporušena od plamenů, ale vznesla se vzhůru a visela ve vzduchu bez veškeré podpory, až teprve po 33 hodinách snesla se na hlavní oltář; a přece hugenoti oněch časů, kteří popírali skutečnou přítomnost Pána Ježíše, se neobrátili. Za to Pán Ježíš koná ve sv. eucharistii mnoho zázraků, které vidí oko víry a podivuje se jim.

Jako Bůh má chrámy různého druhu. Jedním jest viditelný vesmír slovem všemohoucnosti vyvolaný; a tento chrám líčí proroci spanilými barvami. Kdykoliv tedy pohlédneš na ten chrám, oslavuj Boha v Trojici svaté jediného.

Druhým nevyrovnatelně spanilejším chrámem jest nebe, kde Pán Ježíš viditelně zjevuje své člověčenství. Lesk tohoto chrámu vypisuje sv. Jan v knize Zjevení, řka, že viděl Beránka sedícího na trůnu a kolem trůnu čtyřadvacet starců to jest patriarchův, prorokův a apoštolův — a čtyři zvířata čili čtyři evangelisty — a tisíce tisícův andělů — a nesčíslný zástup blahoslavených — a nad nimi ženu, oděnou sluncem a mající měsíc pod nohama a na hlavě pak korunu z dvanácti hvězd. Zaleť často v duchu do tohoto chrámu, teskni po něm a hled' se tam dostat, abys po celou věčnost velebil Sedícího na trůnu.

Ale i na zemi chtěl Pán Ježíš mít své chrámy, kteréž také jeho nevěsta církev svatá buduje hned od počátku a po celém světě. Oč šťastnější jsme než národ vyvolený; neboť on měl toliko jednu archu úmluvy a jeden chrám. Kterak třeba děkovati Bohu, že nás povolal k svatě víře a že v zemi polské týčí se jeho chrámy?

Mezi katolickými chrámy jsou arcidíla umění skvělící se zlatými a mramorovými ozdobami, ale jsou též mezi nimi malé a chudé domy Boží; a přece Pán Ježíš v těch i oněch se obětuje a přebývá.

A jaká z toho plyne povinnost? Hle, třeba velebiti Boha ukrytého a velebiti tím více, čím hlouběji sám se pokořuje.

Než kterak máš velebiti? Především svatým životem, aby lidé patřice na tvé činy chválili Otce, kterýž jest v nebesích. Když Pán Ježíš vjížděl na oslátku do Jerusalema, lid netoliko volal *Hossana*, ale metal mu pod nohy olivové ratolesti a prostíral svá roucha. Podobně i ty skládej každodenně k nohám Ježíšovým svatě city a ctnosti opravdu kněžské.

Třeba velebiti slovem a především modlitbou, a to nejen ve dne, jak to činil prorok (*Septies in die audem dixi Tibi*), ale i v noci, když se probudíš, neboť i k tomu vyzývá tě žalmista: *In noctibus extollite manus vestras in sancta et benedicite Dominum* (Ž. 133, 2.); za druhé nadšenými kázáními a katechesemi o Nejsvětější svátosti.

Velebiti třeba celohodinovou adorací každého téhodne, za což členové *Societatis adorationis sacerdotalis* (do níž se dej zapsati) získávají hojně odpustků. Zároveň doporučej duším adoraci buď soukromou buď veřejnou (zvláště když ji zavedl diecesní arcipastýř), mluvě k nim nejednou: *Venite, adoremus et procidamus ante Deum* (Ž. 94, 6.).

Vypravuje se, že v městě Orleansu jeden voják v čase čtyřicetihodinné pobožnosti každý den klečel celou hodinu před Nejsvětější svátostí. Když se ho otázal plukovník, co tak dlouho dělá v kostele, odpověděl: »Stojím na stráži před trůnem Božím, neboť jest mi divno, že před obydlím krajského presidenta a jenerálů stojí stále čestná stráž, a před příbytkem Pána Ježíše jí není. Proto jsem si umínil aspoň hodinu tuto vojenskou poctu vzdávati.« Ó jak tento vojín zahanbuje vlažné kněze!

Velebiti dále třeba uctivosti plným a pokorným chováním vůči Pánu utajenému, abys následoval těch andělů, které viděl prorok, jak obklopovali archu a zakrývali své tváře na znamení nejhlubší úcty. Tak mezi jinými choval se svatý František Salesský. Jednou měl míti kázání; v tom zpozoroval, že Nejsvětější svátost jest ještě vystavena na oltáři. Nějaký čas mlčel, klaně se; potom zvolal hlasem ku podivu něžným: »Prosím, nechať můj Pán a Mistr se ukryje, chcete-li, abych mluvil sedě a maje bired na hlavě.«

Velebiti konečně třeba obětmi a pracemi na rozšíření slávy Ježíšovy. Jsi-li tedy pastýřem neb správcem kostela, hleď, aby ten kostel byl čistý, a pokud možno, ozdobený — aby náčiní liturgické shodovalo se s předpisy rubrik a bylo čisté, — aby pobožnosti, procesí, výstavy, zpěvy kostelní povznášely ducha.

Kromě toho bdi, aby věřící lid choval se s uctivostí co největší vůči Nejsvětější svátosti vystavené neb ukryté ve svatostánku. Svatý František Salesský, ačkoliv byl vzorem laskavosti, nesl v kostele žádné neuctivosti. Jiný svatý kněz — bl. Eudes — vida, že lid shromážděný na náměstí města Saint-Lo nevzdává řádné pocty sv. viaticu, které kněz právě nesl k nemocnému, zvolal mocným hlasem: »Na kolena, pozemšti červové, a čelem v prach před Bohem svým«; což tak přítomné dojalo, že všichni bez výjimky poklekli.

Zda máš podobného ducha?

II. Bohu utajenému náleží od tebe kromě velebení též časté navštěvování, neboť On jest netoliko tvým pánem a králem, ale i tvým otcem a přítelem. Spěchají-li poddaní chvatně k uvítání vládce, který přijíždí do jejich města — navštěvují-li děti rády milovaného otce a teskní-li přítel za přítelem! zdaž sluší se křesťanům a tím spíše kněžím, aby zapomínali na »nesmrtelného krále věkův«, na nejlepšího Otce a nejmilejšího přítele, přebývajícího v jejich chrámu? Bohužel, mnozí z nich tak činí, a proto nařiká si na ně Pán, tak jako kdysi na židy: »Syny jsem si vychoval a vyvýšil, a oni mnou pohrdli« (Is. 1, 2).

Toho vymáhá sama láska Pána Ježíše, již tak hojnou měrou se ti dostává — neboť pro tebe stal se On vězněm našich svatostánek, pro tebe podrobil se tolika ponížením a urážkám, pro tebe zůstavil srdce své a stále z něho volá hlasem ku podivu sladkým: Pojďte ke mně všichni. Zdaž neslyšíš toho hlasu? Ale v tom případě vydáváš se v nebezpečství, že učiní ti výčitku: Do vlastního jsem přišel, a svoji mne nepřijali; jednou pak v den posledního soudu ti řekne: Byl jsem vězněm, a ne navštívil jsi mne.

Toho vymáhá vlastní prospěch, neboť navštěvuje Pána utajeného a skládaje před jeho srdcem a za prostřednictví Bohorodičky své modlitby snadno vyprosíš si i jiným potřebných darů ať časných (shodují-li se jen s vůlí Boží), ať duchovních, zejména překonání pokušení, postupu ve ctnostech, statečnosti v utrpeních a obrácení hříšníkův. Vždyť srdce Ježíšovo jest pokladnice vždy plná a stále otevřená; kdož by tedy z ní nečerpal?

Když patriarcha Jakub se dověděl, že syn jeho Josef žije a spravuje celou krajinu egyptskou, zvolal: »Půjdu a uzřím ho, prvé než umřu« (Gen. 45,

28.). Podobně i ty vyprav se každý den, abys mimo mši svatou uzřel a uctil Toho, který tě může obdařiti nekonečně většími dary, než Josef egyptský obdařii své bratry.

Není tedy divu, že svatí kněží jsou tak horlivými v navštěvování Nejsvětější svátosti. Tak na př. sv. Dominik a sv. František Xaverský mnohdy celé noci ztrávili na stupních před svatostánkem. Sv. František Borgiáš navštěvoval Sanctissimum sedmkrát za den; sv. Vincenc, kdykoliv šel na ulici a vracel se domů. Sv. Alfons měl každý den jistou hodinu určenou k této pobožnosti a jsa biskupem v S. Agatha Gothorum zavedl ve své katedrále veřejné návštěvy. Jeho rozkoší bylo klaněti se před Sanctissimem v čase výstavy; mnohdy též upadal tu do vytržení a volal: »Ó Lásko věčná, miluji Tě.« Jestě jako stařec nemoci sklíčený vlekl se po schodech do sousedního kostela, pokud mu v tom představený kláštera nezabránil pro jeho zdraví.

Zdaž nezahanbují tebe tyto příklady a nerozňecují, abys si vyvolil každý den po poledni nějakou chvíli volnou — pokud možno stálou — na navštěvování Pána utajeného; jsi-li však pastýřem, abys povzbuzoval k tomu své ovečky a za tím účelem abys nařídil aspoň na několik hodin kromě mše svaté otevřítí kostel?

A kterak přistupovati k návštěvě či adoraci Nejsvětější svátosti? Přistupuj s živou věrou, následuje Nejsvětější Panny, když s Josefem klečela před jesličkami anebo když stála pod křížem. Přistupuj s láskou, následuje apoštol Jana, když ve večeřadle spočíval na prsou Spasitelových. Přistupuj s litostí následuje Magdaleny, když líbala nohy Ježíšovy, anebo dobrého lotra, když volal s kříže za odpuštění! Přistupuj se svatou radostí, následuje Simeona, když držel na ruku Boží dítě. Přistupuj s velikou důvěrou, následuje nemocné ženy, když dotkla se roucha Kristova. Přistu-

puj s hlubokou pokorou, následuje Petra, když pravil: odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný. Přistupu i ochoten jsa k obětem, následuje pastýřův a mudrcův v Betlémě anebo zbožných žen u hrobu!

Ale co tu dělati? Zda postačí pouze odříkávati před svatostánkem breviář anebo částku růžence? Dobré to jest, ale nepostačí. Třeba mimo to mluvit k Pánu prostě, upřímně, srdečně, jako mluvíš s milovaným přítelem, neboť On jest před tebou, On hledí na tebe, On tě slyší, — a proto máš vylévat před ním svou duši, těšiti se z jeho přítomnosti, pokořovati se pro své hříchy a nevěrnosti, projevovati mu svou lásku, obětovati se a všecko své, děkovati za dary a vzdávati pocty, spojuje je s poctami, jaké On skládá Otci nebeskému a jaké mu skládají andělové a svatí s Bohorodičkou v čele.

Třeba též prositi o milosti pro sebe a pro jiné duše, zvláště nám drahé; neboť kdo — praví svatý kněz Jan Olier — trvá na modlitbě před Nejsvětější Svátostí, ten dochází účastenství v lásce a horlivosti Ježíše Krista a dostává od něho účinnou lásku k lítosti, osvětlení a obrácení duší hříšných.

Konečně třeba vnikati v srdce Ježíšovo, rozvažovati jeho ctnosti a poslouchati v hluboké pokoře, co bude Pán mluvit k duši, a prositi: »Mluv, Pane, neboť slyší ubohý služebník Tvůj!« A při každé návštěvě, která může býti adorací smírnou, přijmi duchovní svaté přijímání a ucti Bohorodičku!

Ukončuje návštěvu, zůstav srdce své v ciboriu, aby velevalo tam ve dne i v noci Pána utajeného a s jeho srdcem celou nejsvětější Trojici.

Neodstrašuj se však vnější vyprahlosti, která časem i zbožného kněze napadá a působí, že duše zdá se býti tvrdou skálou, takže žádného citu, žádné svaté myšlenky ze sebe nemůže dobýti; neboť Pán pouhou přítomnost u nohou svých počítá za projev

lásky a udělí nám své milosti, ne-li v té chvíli, tedy později.

Ve farnosti bl. Jana Marie Vianneye byl jistý svatý vesničan, který každodenně navštěvoval Nejsvětější svátost, maje zrak upřený na svatostánek, protože čísti neuměl. »Co říkáš Pánu Ježíši?« — otázal se ho jednou svatý pastýř. »Nevím co říci; hledím toliko na Pána Ježíše, a Pán Ježíš na mne.« A přece ta jeho modlitba byla velice vroucí.

Kdybys pro slabost, cestu neb jinou překážku nemohl se dostavit k nohám Páně, obrať se v duchu do nejbližšího kostela anebo obíhej duchem všechny kostely světa, ve kterých se uchovává Nejsvětější svátost, abys všude jej velebil s anděly a zvláště tam, kde lidé naň zapomínají. Dobře jest konečně zdržovati se stále v duchu na stupních před Nejsvětější svátostí a pohlížeti jaksi na vystavenou hostii, tu zasel padati doma na kolena a líbat zemi a říkati po třikráte: Pochválena budiž Nejsvětější svátost atd.

Jak bylo dosud u tebe? Zda obsažena jest návštěva Nejsvětější svátosti v tvém denním pořádku a zdaž nebývá zanedbávána?

Máš-li aspoň jiskřičku toho žáru, který táhnul svaté k stopám Pána ukrytého a upoutával je zlatým řetězem lásky, takže když jeden z nich — svatý Alois — musel vyjít z kostela, prosil pokorně: »Propusť mne, Pane.« Žel, obyčej navštěvovati Nejsvětější svátost jest ještě mnohým polským kněžím téměř cizím.

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. R o z j í m á n í.

Ó Bože utajený, Ty z lásky k nám přebýváš ne-toliko v našich chrámech, ale i navštěvuješ naše duše a do našich duší přicházíš — těm pak, kteří se k Tobě přibližují, dáváš hojné útěchy a milosti; neboť rozkoší Tvou jest přebývati se syny lidskými. A přece kterak býváš zapomínán a opuštěn od lidí! Do paláců

královských hrnou se lidé s chvátáním, plno jich také v divadlech a na místech zábavy, a v kostelích Tvých jak mnohdy pusto! Hle, i já, ač Tvůj dvořan a přítel, tak málo teskním po Tvé společnosti, protože raději rozmlouvám s lidmi a starám se o záležitosti pozemské; přijdu-li pak k Tobě mimo dobu povinnou, jsem příliš chladný a roztržitý. Než od nynějška bude jinak. Ty jen, ó Ježíši, táhni mě silně k sobě!

Rozjímání XIX.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším prostředníkem, naším otcem a naší matkou.

I. První člověk a v něm celé pokolení lidské povoláno bylo od Boha k té vysoké důstojnosti, aby vedlo život nadpřirozený a s milostí posvěcující mělo synovství Boží. Hříchem ztratil člověk tuto milost; za to stal se »synem hněvu«, hodným věčného zavržení, Bůh však slitoval se nad celým pokolením lidským a seslal mu Spasitele, který jsa prostředníkem mezi Bohem a lidmi smrtí svou zaplatil spravedlnosti Boží a »smířil v sobě svět s Bohem«. Tímto Spasitelem jest Bůh-člověk Ježíš Kristus. Proto také nazývá jej sv. Pavel »prostředníkem mezi Bohem a lidmi« aneb »prostředníkem Nového Zákona, který jest obětován k shlazení hříchů mnohých (Žid. 9, 28.); — tu zase »nejvyšším knězem«, který skrze vlastní krev vešel jednou do svatyně a našel vykoupení věčné (Žid. 9, 12.).

Když Pán Ježíš vstoupil na trůn slávy, nepřestal býti naším prostředníkem a knězem, ale oroduje tam před tváří Boží za nás a obětuje za nás Otcí nebeskému své zásluhy, svou smrt, své modlitby, a ukazuje jizvy svých ran, zjednává nám milosrdenství Boží. Ó jak veliká to pro nás útěcha! Právem tedy

volá k nám apoštol Jan: »Synáčkové moji, totoť vám píši, abyste nehřešili. Paklibyť kdo i zhřešil, přímluvce máme u Otce Ježíše Krista spravedlivého, a on jest obět slitování za hříchy naše, a netoliko za naše ale i za všeho světa« (1 Jan 2, 1.—2.). Vysíejmež tedy stále své modlitby k nebeskému Orodovníku!

Než tu nekončí se jeho dobrota. — Pán Ježíš přeje si i na zemi konati úřad prostředníka a kněze a za tím účelem ustanovil Nejsvětější svátost. On v každé mši svaté, jakožto oběti smíření obětuje umučení své a smrt svou za hříchy světa a mimo to ve svatostánku ustavičně přimlouvá se za nás, neboť On dle slov sv. Pavla zná bídu naši a má s ní soucit, protože stal se nám podobným ve všem kromě hříchu.

A kterak to Pán Ježíš činí?

Hle, především zaslání hříšníky před spravedlnost Boží. Každý hřích smrtelný volá o pomstu jako kdysi krev Abelova; a trest za něj jest mnohdy strašný již zde na zemi. Dokazují to vody potopy, dokazuje to oheň ničící Sodomu i Gomorrhru, dokazuje to morová nákaza vraždící lid israelský za marnivost krále Davida.

A zdaliž křesťané nedopouštějí se hříchův? Bohužel; — neboť i oni musí vyznati: Díme-li, že jsme nehřešili, činíme jej (totž Boha) lhářem a nenít v nás slova jeho (1 Jan 1, 10.).

Co více, hříchy křesťanů jsou poměrně těžší než hříchy židův a pohanů — a hříchy kněží jsou těžší, nežli hříchy věřících, protože Bůh dal křesťanům, zvláště pak kněžím hojněji světla a prokázal jim větší lásku. Ó jak těžce hřeší všichni ti, kteří odmítají zjevenou pravdu aneb i víru v Boha — kteří odpírají poslušnost církvi — kteří urážejí Pána rouháním anebo svatokrádeží! Co strašných zločinů spácháno ve století reformace anebo za časů revoluce francouz-

ské! Avšak tresty Boží v Novém Zákoně jsou nepoměrně lehčí a řidší. Proč to?

To proto, že obět mše svaté, modlitba Boha utajeného v tolika svatostáncích a prostřednictví Matky milosrdenství zadržuje rámě trestající spravedlnosti. Když Bůh chtěl vyhladiti lid israelský za jeho hříchy spáchané na poušti, vrhl se Mojžíš na kolena a prosil: »Odpusť, prosím, hříchy lidu tohoto podle velikosti milosrdenství svého« (Num. 14, 19.). A skutečně Bůh vyslyšel modlitby služebníka svého; a neměl by vyslyšeti proseb Toho, o němž sám pravil: Tento jest Syn můj milý, v němž jsem si zalíbil (Mat. 17, 5.)? Protož i ty, knězi, volej k Pánu utajenému za sebe, lekáš-li se trestu Božího — volej též za lid svůj, kdykoliv Bůh sešle naň nějakou metlu!

Pán Ježíš netoliko přimlouvá se za hříšníky, podpíraje své prosby zásluhami své smrti a pokořeními svými v tomto tajemství — netoliko čeká na jejich obrácení, třeba že jej přímo urážejí, — ale s výsostí svých oltářů a z hloubi svých příbytků rozesílá své milosti jako jiskry, které padající do hříšných duší probouzejí v nich lítost a vedou je k nohám Ježíšovým. Za časů francouzské revoluce jistý mladý člověk ztratil víru a stal se nepřitelem náboženství. Jednoho dne vyšed z domu zpozoroval, že kněz nese sv. viaticum k nemocnému. Rozmrzen zabočil do vedlejší ulice; ale kněz šel za ním. Pustil se potom jinou ulicí; ale kněz šel za ním. Chtěje se vyhnouti nemilému setkání, vešel do první lepší brány otevřené; než jaké bylo jeho překvapení, když kněz vešel za ním do domu, neboť tam právě nemocný jej očekával. V té chvíli milost Boží dotkla se nevěrce. »Jak to — pomyslíl si — Bůh sám mne stihá, a já před ním utíkám«; se slzami v očích vrhl se na kolena a od té chvíle byl vzorným katolíkem.

A kolik duší Pán podobně obrací a potom nasytuje svým tělem a mnohdy povznáší k životu dokonalému aneb i ke kněžství svému povolává! Modli se i ty u nohou Páně za posvěcení své, jakož i za obrácení hříšníků!

Konečně milosrdenství našeho prostředníka jeví se i v tom, že za nás dlužníky a chudáky platí z pokladnice svých zásluh, aby nás osvobodil od trestu časného, který bychom museli zde na zemi nebo v očistci odpykati. Těžký jest trest očistcový a hrozné jest upadnutí v ruce Boha živého; proto třeba se radovati a děkovati za to, že nejmilosrdnější Spasitel dovoluje nám spláceti naše dluhy nevyčerpatelnými poklady, které jsou uloženy ve svaté oběti a v odpustcích církevních. Není tedy divu, že sv. Efrém umíraje prosil, aby jej pochovali skromně, ale za to aby naň pamatovali u oltáře.

Obětuj i ty, knězi, někdy v životě obět smíření za sebe a za bližní živé neb zemřelé, zvláště za chudé, kteří nemají na mešní stipendium, a při tom těž každodenně z odpustkův, jichž církev tak hojně udílí!

Také jest dobře odsloužiti mši svatou na ten úmysl, aby Matka Nejsvětější užila jejího ovoce na vysvobození některé duše trpící v očistci.

Konečně pamatuj na svou duši pro ten čas, až opustí tuto zemi, neboť lidé nebudou na ni pamatovati.

Zdaž tak činíš?

II. Ježíš Kristus netoliko poučil lidi o Otci nebeském, ale sám osvědčil se jim jako Otec nejlepší; neboť s jakou láskou osvěcoval neumělé, léčil nemocné, těšil zarmoucené, sytil lačné chlebem duchovním i pozemským! Kdož může bez pohnutí slyšeti jeho slova: Pojdte ke mně všickni . . . Lítost mám nad zástupem . . . Neplač a p.

Tento Otec chtěje dáti svým dítkám život věčný, zemřel za ně uprostřed nejstrašnějších bolestí a urážek;

a zdaž může býti nad to větší lásky? Než On milovav své až do konce je miloval, to jest do konce věkův a nad všelikou míru, neboť zůstal uprostřed svých dítek, nikoliv na jednom místě jako kdysi v Palaestině, ale na tolika oltářích a v tolika svato-
stáncích. Zůstal nikoli v lesku slávy jako na hoře Tábor, ale v šatě největšího pokoření, aby těch dítek neodstrašil, nýbrž sladkostí táhl k sobě. Zůstal, ačkoliv předvídal, že nejedno z těch dítek nevděčných jej zamítne anebo i urazí. Zůstal, aby netoliko prodléval uprostřed dítek ve chrámech, ale i navštěvoval je v jejich domech a přicházel do jejich duší. Ó Pane, jak dobrým jsi otcem! Dostál jsi zajisté slibu, který jsi učinil při poslední večeři: Nermutiž se srdce vaše ... Nenechám vás sirotků (Jan 14, 1. 18.).

Ten Otec postavil svým dítkám veliký dům — církve katolickou — ježž zaopatřil vším, čeho třeba k jejich dobru a spasení, světlem totiž, teplem i pokrmem. V tomto domě stále žije a působí, ten dům spravuje, toho domu ostříhá, aby ho neurvaly s sebou vlny věkův anebo nezpustošila divoká zvířata, to jest bludy a zločiny.

Otci náleží starati se o výživu svých dětí; a proto Pán Ježíš zůstavil v domě svém chléb duchovní — chléb pravdy a chléb svátosti, jehož nikdy není nedostatek.

Sumit unus, sumunt mille,
quantum isti, tantum ille,
nec sumptus consumitur.

Tento Otec miluje všechny děti, ačkoliv nedává všechněm stejného podílu, ty pak, které mu věrně slouží anebo aspoň sloužiti touží, povznáší vysoko, neboť mnohdy až k důstojnosti kněžské — tu zase zahrnuje neobyčejnými dary a laskavostmi, jak o tom čteme v životech tolika světců.

Žel, jsou též dítky zaslepené, které přes to se ho straní a hynou hladem na věky. Ó kterak se rmoutí jeho srdce nad nimi!

A ty ke kterým náležíš? Zdaž nebyl jsi nikdy synem marnotratným? Zdaž jím nejsi nyní? Kterak se odvděčíš Otci nejlepšímu za jeho lásku?

III. Jest tajným přáním člověka, aby i v životě víry měl matku jako ji má v životě přirozeném. A hle, Bůh ukojil tu touhu srdce lidského, neboť netoliko dal nám dvě matky duchovní — Nejsvětější Pannu a církev svatou — ale i sám chtěl nám býti matkou a to nekonečně citlivější nežli všechny matky pozemské dohromady; vždyť On sám ujistil nás ústy prorokovými: Zdaliž já, kterýž činím, aby jiní rodili, sám nebudu roditi? Zdaliž já, kterýž jiným rození dávám, sám neplodný budu? Při prsích chování budete a na kolenou budu vás chlácholiti, jako když matka někomu lahodí, tak já potěším vás (Is. 66, 9.—13.), a opět: Zdaliž může se zapomenouti žena nad nemluvnátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? A byť ona se zapomenula, já však se nezapomenu (Is. 49, 15.).

Matkou nejlepší jest Pán náš Ježíš Kristus a srdce mateřské projevil zvláště tenkrát, když vinul k sobě a žehnal drobné děti — když dovolil Magdaleně skloniti se k svým nohám — když při poslední večeři pravil k učedníkům: »Synáčkové moji« a dovolil Janovi spočinouti na svých prsou.

On i nám jest matkou, neboť nám zjednal život nadpřirozený ve velikých bolestech — na kříži a nyní rodí nás k tomu životu, když na křtu svatém vlévá nám milost posvěcující čině nás tak dítkami Božími.

Péčí matčinou jest šatiti a živiti své dítky; a hle Pán Ježíš dává nám ve svátosti křtu bílé roucho, a

když je poskvrníme těžkým hříchem, obmývá je v krvi své, která vytryskla z jeho ran a shromáždila se ve zřídle svátosti pokání.

On také živí své dítky mlékem prsou svých, plynoucím do prsou nevěsty jeho — církve, mlékem Božského učení a mlékem sv. eucharistie, které ta nevěsta opatruje, ochraňuje a rozdává.

Ó kdož vypoví tu lásku mateřskou, která má jen slabou podobnost ve světě viditelném. Aby dítě žilo — tak vykládá sv. Augustin — bývá živo týmiž potravinami, kterými se živí matka. Než protože tyto jsou příliš silné a tvrdé, kterak to zařídila moudrá Opatrnost? Hle, matka požívá chleba, a ten chléb stává se mlékem, a to mléko živí nemluvně. Ó lásko našeho Boha, jakž jsi ty nekonečně moudrá ve vynálezech svých! Bůh nás chtěl nasytiti svým Božstvím, ale protože jest to potrava andělů, nám nedosažitelná, proto ustanovil přizpůsobiti ji naší slabosti. Což tedy učinil? Hle, netoliko Slovo stalo se tělem, ale i přikrylo se způsobami chleba a vína, čili pokrm Boží proměnil se v mléko aby nasýtil nemluvnata Boží.

Láska Pána Ježíše jeví se i v tom, že netoliko ve svaté oběti přisvojuje dítkám zásluhy oběti kříže — že ve svatostánku slyší jejich modlitby, nejednou velice nemoudré a roztržité — že jim žehná, za ně se modlí, jich nevděčnost a urážky trpělivě snáší; ale že ve svatém přijímání otvírá jim svou náruč, tiskne je k srdci a co nejužěji s nimi se spojuje. A od té lásky nikoho nevyklučuje, třeba to byl nejbídnější žebrák anebo právě obrácený hříšník. Mimo to velice se stará o každou duši, s každou na jejím posvěcení pracuje, na každého silně a často klepá a mnohdy dlouho čeká, až duše otevře komnatu své vůle a podrobí se účinkům milosti.

Bohužel, mnoho duší zarmucuje mateřské srdce Ježíšovo a hyne přes všechnu jeho lásku!

A kterak ty jsi se dosud choval?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, jak málo jsem kořistil z těch pokladů, které jsi nashromáždil pro mne a celé lidstvo! Jak špatně jsem se odplácel za nekonečnou lásku, která mne netoliko odevšad obklopuje, ale i ke mně se tlačí! Než od nynějška umiňuji si oddati se Ti se synovskou vskutku láskou a od nynějška utíkati se k Tobě ve svých potřebách s důvěrou, z milostí Tvých pilně těžiti, vůle Tvé vždy poslouchati, s Tebou v životě i ve smrti v lásce se spojovati. Ty jenom táhni mne mocně k Sobě a přikovej nepřetržitelným řetězem k srdci Svému!

Rozjímání XX.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším lékařem.

I. Podobenství evangelijní vypravuje, že jeden pocestný žid upadl mezi loupežníky a byl od nich oloupen a těžce zraněn. Různí lidé šli kolem něho, ale jeden toliko Samaritán slitoval se nad ním, opatřil jeho rány a zavezl jej do hospody, kdež na jeho léčení zanechal dva peníze (Luc. 10.). Kdož ve významu duchovním jest tím nešťastným pocestným? Hle, toť celé pokolení lidské před Kristem Pánem, neboť hned v ráji ukrutní zbojníci, to jest ďáblové urvali mu v osobě prvních rodičů jmění duchovní, to jest, milost posvěcující a s ní život nadpřirozený, zranili je hříchy, spoutali provazy náruživostí a vhodili vedle cesty vedoucí k Bohu na pospas věčné smrti.

Nemocno bylo celé pokolení lidské a očekávalo s teskností Lékaře, kterého hned v ráji Bůh slíbil. A skutečně v plnosti časův přišel Bůh-člověk, aby vyléčil celé lidstvo, podobající se netoliko onomu zraněnému židu, ale i Jobovi pokrytému malomocenstvím a ležícímu na smetišti. On také mocí Boží netoliko na-

vracel zrak slepým, sluch hluchým, zdraví paralytikům a jinými nemocmi stíženým, ale léčil též nemocné na duši, dává jim milost lítosti a odpouštěje jim hříchy a nežádaje od těch ani od oněch jiné odplaty kromě víry a naděje.

Co více ten Lékař nebeský, který výslovně řekl, že nepřišel ke zdravým, nýbrž k nemocným, dovolil vycediti ze sebe všecku krev svou v ukrutné muce, aby z ní učinil balsám na všecky choroby i rány duše. On také utvořil pro celé lidstvo velikou nemocnici — církev svatou, ve které pod stráží kněží zůstavil své léky; neboť lidstvo i po jeho odchodu trápeno bývá různými nemocmi. Jeho lékem jest jeho učení, které rozum náš osvěcuje — lékem jest jeho život, který vůli naši povzbuzuje, — lékem jest jeho milost, která z jeho srdce vytryskuje a duši naši posvěcuje. Zejména milost křtu svatého shlazuje hřích prvotní a dává duši nadpřirozený život čili život víry, naděje a lásky a milost svátosti pokání navrácuje duši ten život lásky hříchem ztracený.

Než tu nekončí se dobrota božského Lékaře; — On sám v Nejsvětější svátosti stal se naším lékem, neboť netoliko ze svého oltáře a svatostánku vysílá milosti pomáhající, které duši osvěcují, povzbuzují a podporují, — netoliko slovem vnitřním čili příkladem svým léčí nevědomost duše, uče ji sebezáporu, pokoře, poslušnosti a lásce; ale přichází do duše ve sv. přijímání a léčí její choroby, takže sv. Ignác antiochenský právem řekl o sv. eucharistii: *»Panis pharmacum immortalitatis est, mortis antidotum, medicamentum purgans vitia et omnia pellens mala.«*

Ó Pane, kterak dovedeme se Ti za to odvděčiti?

II. Sváté přijímání neshlazuje hříchův těžkých, neboť jest svátostí živých, — a běda tomu, který jsa mrtev na duši přistupuje k sv. přijímání; ale za to

shlazuje hříchy všední; — činí pak to dle učení sv. Tomáše Aquinského tím způsobem, že pobádá duši k citům lásky, ve které hříchy lehké se ničí jako sláma v ohni. Čteme v evangeliu, že Pán Ježíš potkav v synagoze člověka, majícího uschlou ruku, řekl k němu: »Z d v i h n i r u k u s v o u«; a v té chvíli nemocná ruka byla uzdravena. I tebe vyléčí Pán Ježíš ze hříchův všedních, které jscu takorčka slabostí ruky, budeš-li se s ním spojovati ve chrámě.

Svaté přijímání jest lékem proti náklonnosti ke hříchu těžkému. Měl ji zajisté onen syn marnotratný, když se navrátil z toulky; ale pouhá myšlenka na dobrého otce, který mu vinu odpustil, nový šat pořídil a pěknou hostinu vystrojil, zdržovala jej od opět-ného pádu. Oč více bude tě udržovati častá přítomnost svátostná Pána Ježíše v duši, neboť z ní budeš čerpati i velikou sílu i ošklivost ke hříchu, takže budeš volati v srdci: Lépe mi umříti, než zhřešiti.

Svaté přijímání jest lékem na slabost, která pozůstala po hříchu. Když Pán Ježíš vzkřísil dceru Jairovu, poručil, aby jí dali jísti; podobně duše obrácená může se pouze častým a hodným užíváním svatých svátostí uchrániti návratu ke hříchům. Objasnil to sv. František Sálesský pěkným přirovnáním, že ovoce porušené pouze v cukru lze uchovati.

Svaté přijímání jest lékem na žádostivost těla čili na pokušení nečistoty, neboť skrze ně dává Pán Ježíš duši svůj život a tím zároveň zeslabuje život pokážené přirozenosti. Jako anděl vzdaloval plamen od tří mládenců, uvržených od Nabuchodonozora do peci ohnivé, — jako Pán Ježíš v okamžiku zapudil zimnici od tchýně Petrovy, tak panenské tělo Ježíšovo vzaté z neposkvrněné Panny Marie vzdaluje aneb aspoň zmírňuje úpal žádosti smyslné. Čím zvítězila sv. Magdalena de Pazzis nad strašnými žáry nečistými, které ji po čtyři

léta trápily? Svatým přijímáním a modlitbou ke královně panen. Hle, toť zbraň tvá!

Svaté přijímání jest lékem proti pokušením k nešťídmosti, neboť uvádí do duše toho, který řekl k satanovi: »Ne s a m ý m c h l e b e m ž i v j e s t č l o v ě k.« Prorok Isaiáš uzdravil Ezechiáše tím, že na vřed jeho položil fíkovou placku; a Pán Ježíš léčí vřed smyslnosti chlebem nebeským.

Svaté přijímání jest lékem proti pokušením pýchy, která jest jako opuchlina duše, neboť ji nadýmá hříšnou touhou po slávě a moci. Hle, Pán Ježíš, který zázračně uzdravil opuchlého, léčí i tuto chorobu duše, neboť vcházeje k ní pod způsobou svátostnou, připomíná jí stále: »U č s e o d e m n e, n e b o ť j s e m t i c h ý a p o k o r n ý s r d c e m.«

Svaté přijímání jest lékem proti pokušením k nenávidění bližního. Jednou přivedli ke Kristu Pánu náměsíčníka posedlého zlým duchem, který jej nejednou uvrhl do ohně neb do vody, ale na rozkaz Spasitelův musel odstoupiti. Toť obraz duše drásané nenávisti; a kde jest záchrana? Ve svátostech pokání a oltární, neboť tu přichází k ní Ten, který pravil: »P o t o m p o z n a j í v š i c h n i, ž e j s t e u č e d n í c i m o j i, b u d e t e - l i m í t i l á s k u j e d n i k d r u h ý m (Jan 13, 35).

Svaté přijímání jest lékem proti jiným žádostem drásajícím lidské srdce. Když Filištinští umístili archu úmluvy ve chrámu Dagonově, spatřili ráno bůžka ležícího na zemi před archou s potlučenými údy; podobně i před Pánem Ježíšem musí ustoupiti z duše všeliký bůžek, třeba i velice jí milý, to jest všeliká zlá žádost, je-li jen duše věrna Pánu Ježíši. Představil to živě sv. Bernard knížeti Aputanskému Vilémovi. Kníže ten osvědčoval se krutým tyranem a zjevným nepřitelem církve, takže uvalil na sebe větší klatbu; ale přece odvážil se přijíti na mši svatou, kterou sloužil sv. Bernard, ale zůstal před dveřmi kostela. Po pozdviho-

vání vzal muž Boží nejsvětější hostii s patenou a přiblíživ se ke knížeti Vilémovi, řekl mocným a hrozným hlasem: »Prosili jsme tě, ale tys námi pohrdl a propustil ctihodnou družinu služebníků Božích. Hleď, tu stojí před tebou Syn Panny, Hlava a Správce církve, kterou ty pronásleduješ. Tu jest tvůj Soudce, před kterým ohýbá se všeliké koleno a v jehož ruce upadne jednou tvoje duše. Zdaž i jím pohrdneš jako jsi pohrdl jeho služebníky?« Ta slova dojala tak mocně knížete, že padnuv k zemi, prosil úpěnlivě o smíření s církví a podrobil se tuhému pokání.

Svaté přijímání jest lékem na slepotu duše, — takovou pak slepotou jest jednak slabost víry, jednak rozptýlenost ducha, jednak bujnost sebelásky. Když Pán Ježíš blížil se k Jerichu, slepý žebrák sedící u cesty začal volati: »J e ž í š i, S y n u D a v i d ů v, s m i l u j s e n a d e m n o u. U č i ň, a b y c h v i d ě l.« A jakmile zázračným způsobem nabyl zraku, šel za Ježíšem velebě Boha. I ty volej mocně k Ježíšovi, když navštíví duši tvou: Ježíši, Synu Boží, smiluj se nade mnou, — dej, abych Tě viděl okem víry a lásky; — dej, abych šel za Tebou, třeba na Kalvárii!

Svaté přijímání jest lékem proti lenosti duševní a zvláště proti ospalosti na modlitbě, ve zpovědi a slyšení kázání. Dříve než Pán Ježíš uzdravil hluchého a němého, »pojal jej soukromí ven ze zástupu, vložil prsty své v uši jeho a plivnuv dotekl se jazyka jeho a vzezřev k nebi, vzdechla řekl jemu: E f f e t a, t o j e s t, o t e v ř i s e.« (Mar. 7. 32—34). Podobně čin Pán Ježíš ve sv. přijímání; táhne totiž duši láskou k sobě, káže jí vyznati pokorně a lítostně hříchy a probouzí v ní zálibu v modlitbě, ve slovu Božím, v četbě duchovní a s druhé strany odpor k marnostem světským, ke lžím a pomluvám. Pros i ty Pána Ježíše, aby i k tobě řekl: E f f e t a!

Svaté přijímání jest lékem proti nechuti ku pracím a k bojům životním. Takové nechuti poddali se dva učedníci jdoucí do Emaus; domnívali se totiž, že smrti Spasitelovou všecko se skončilo. Ale Pán sám přítomností svou a rozmluvou a potom večeří eucharistickou pozvedl je na duchu. Pros i ty ve chvílích těžkých, aby Pán Ježíš byl ti posilou nebeskou a nuť jej jako učedníci: »Pane, zůstaň s námi!«

Svaté přijímání jest lékem na necht k utrpením, které tak lehce poddává se lidské srdce. Šimon Cyrenský nechtěl zprvu nésti kříže Kristova, ale potom vzal jej ochotně na svá ramena, což mu zjednálo tu milost, že uvěřil v božství Kristovo a stal se jeho učedníkem. Sám Spasitel modlil se napřed v zahradě: »Otče můj, je-li možná, nechať odejde ode mne kalich tento,« ale ihned dodával: »Ale ne jak já chci, ale jak ž ty.« (Mat. 26, 39.). Ukázal se mu anděl s nebe, posiluje ho (Luc. 22, 43.). Podobně i ty v utrpeních utíkej se k Pánu, aby tě naučil nésti kříž a dal ti lásku ke kříži, — a kdybys klesal pod jeho břemenem, pros, aby nikoliv skrze anděla, ale sám svým tělem a svou krví posiloval tě po cestě na Kalvárii.

Zdaž v těchto případech utíkáš se ku Pánu Ježíši pro lék, klepaje s důvěrou na jeho srdce jako na nějakou lékárnu duchovní?

Žel, že mnoho lidí nechce znáti božského Lékaře a pohrdá jeho lékem; proto také jejich choroby jsou nevyléčitelné a jejich smrt je strašná, protože jest věčná.

Jsou také duše, které vlastní vinou působí, že ten lék neúčinkuje anebo málo a pozvolna účinkuje, takže nebeský Lékař s velikou trpělivostí musí okolo nich choditi.

A ty, zdaž nemáš nyní nějaké těžké nemoci hrozící smrtí, to jest, hříchu smrtelného?

Z p y t o v á n í s v ě ě d o m í . P ř e d s e v z e t í .

O Pane, i mne nejednou zbojnici oloupili a zranili; neboť co hříchů jsem spáchal v životě! I mou duši trápí různé choroby, — jednou pýcha, jindy smyslnost, tu zase hněv neb nenávisť. Než Ty, ó božský Lékaři, uzdrav mé rány, polévaje je olejem své krve a vínem mé lítosti! Rci i ke mně jako k onomu slepému: »Prohlédni«, tu zase: »Vstaň a choď«, jako k onomu paralytikovi, abych od té chvíle ochotně a rázně za Těbou krácel.

Rozjímání XXI.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším živitelem a naším pokrmem.

I. Písmo svaté vypravuje, že král Asverus vystrojil pro knížata a pány svého dvoru velikou hostinu, kteráž trvala stoosmdesát dní. Oč štědřejší a milostivější jest Král náš Ježíš Kristus; neboť On připravil pro duše věřící hostinu, která skončí se teprve tehdy, až nebude na zemi hostů. A čím nás nasycuje? Nejsvětějším tělem a nejdražší krví svou čili dává sebe samého za pokrm. Kohož nasycuje, zdaž toliko veliké tohoto světa? Nikoliv, ale i nejmenší, jen když zasednou s věrou a láskou k jeho stolu. Jak často je nasycuje? Kolikráte člověk sám si přeje. Proč je nasycuje? Aby byl »životem« duší, tak jako jest jejich »pravdou« a »cestou.«

Tak jako člověk musí požívatí zdravé pokrmy, chce-li zachovati svůj život přirozený, tak v životě nadpřirozeném potřebuje pokrmu, a tím jest netoliko modlitba, slovo Boží a voda milosti »tryskající do života věčného«, ale i především sv. přijímání. Proto právem křesťané prvních století povzbuzovali se k dennímu sv. přijímání těmi slovy: *E a m u s a d v i t a m .*

Obdivuj se té nevýslovné moudrosti a lásce Boží, volaje s prorokem: Mnohé učinil's Ty, Hospodine Bože můj, divné skutky své a v myšleních Tvých není kdoby podobný byl Tobě (Ž. 39, 6.).

Tak jest, mnohé a veliké divy učinil Bůh pro člověka, ale ten největší jest, že On sám v Nejsvětější svátosti chtěl býti jeho pokrmem; — div to tak veliký, že lidé neznajíce Pána Boha, nechtějí uvěřiti, že by láska Boží mohla se tak daleko posunouti, a volají s nevěřícími židy, kterak to může býti? Kdo však zná Pána Boha z jeho zjevení, ten věří, že všemohoucnost Boží může to učiniti a že láska Boží mohla to vymysliti.

Vždyť sám Bůh již ve Starém Zákoně předpověděl ten zázrak, ačkoliv ne výslovně, neboť jak vykládají Otcové církevní, obrazem sv. přijímání byl onen strom, jehož ovoce mělo uchovati tělo od smrti — i onen beránek velikonoční, — i ona manna na poušti, — i onen podpopelný chléb Gedeonův, — i onen chléb Eliášův, — i ony chleby předkladné ve chrámu.

Když Syn Boží přišel na zemi, přislíbil již výslovně po zázračném nasycení zástupu: Chléb, který já dám, tělo mé jest za život světa (Jan 6, 52.); při poslední pak večeři splnil ten slib, řka nad chlebem: Totoť jest tělo mé, vezměte a jezte, a nad vínem: Tentof jest kalich krve mé. Pijte z toho všichni. On také dal svému kněžstvu v apoštolích moc a rozkaz: To čiňte na mou památku, aby nikdy v církvi nebyl nedostatek tohoto pokrmu duchovního.

Ó jak šťasten jsi, knězi, že netoliko sám nasycuješ se tělem a krví Boha-člověka, ale i v nejsvětější oběti ten pokrm rozmnožuješ a potom jej duším podáváš! Zdaž ceníš to náležitě?

II. A jaký účel má ten pokrm? Hle, jako pokrm obyčejný udržuje život těla, tak sv. přijímání udržuje život duše. Slíbil to Pán výslovně: Kdo jí mne, živ bude pro mne (Jan 6, 58.); činí pak to sv. přijímání tím způsobem, že duši léčí, posiluje a zahřívá.

Mimo to jako pokrm dává tělu vzrůst a rozvoj, tak svaté přijímání vyvíjí a zdokonaluje život nadpřirozený zejména tím způsobem, že netoliko rozmnožuje milost posvěcující, ctnosti vlité a dary Ducha svatého, ale i dává milost zvláštní čili svátostnou, která v duši věrně s ní spolupracující působí, že vzrůst její ve ctnostech jest veliký a síla ku pracím a k utrpením pro Boha mocná.

Konečně jako pokrm tělesný silou přirozeného tepla slučuje se s tělem a přechází v tělo, tak sv. přijímání spojuje nás s Pánem Ježíšem a proměňuje nás v Pána Ježíše. Poněvadž v Ježíši Kristu člověčenství sloučilo se s božstvím v jedné božské osobě a tím bylo připuštěno k účastenství v životě Božím, proto i my ve svatém přijímání spojujeme se bezprostředně s člověčenstvím Pána Ježíše, skrze člověčenství pak s božstvím a tím nabýváme účasti v životu Božím a spojujeme se s Otcem nebeským.

A proč nás Pán Ježíš spojuje s sebou a skrze sebe s Otcem? Hle, proto, aby nás proměnil v sebe, to jest, aby nám udělil svého života nadpřirozeného, svých ctností, svých přání a pohnutek, — abychom nežili dle své pokažené přirozenosti, nýbrž dle ducha Kristova, čili aby žil v nás Kristus. Objasňuje to vhodně O. Rodricius. V posvěcení chleba na tělo Páně — toť jeho slova — podstata chleba mizí, a způsoby zůstávají; v požívání pak těla Páně podstata naše zůstává a vlastnosti mizí, neboť člověk z pyšného stává se pokorným, z nezdrženlivého čistým, z hněvivého mírným; slovem, stává se podobným Kristu Pánu ve

ctnostech i v životě. Rozumí se, že tato proměna neděje se náhle, předně protože milost Boží působí povolna a postupně, a za druhé protože naše lenost se slabuje účinnost milosti; proto jest nutno, abychom přijímali často a hodně.

Jest na tobě ta změna patrna? Nestal-li jsi se podobnějším Pánu Ježíši, když jsi již tolik mši svatých odsloužil, jest to znamením, že nepřinášíš k oltáři náležité způsobilosti a že nepracuješ, abys nabyl základních ctností. Polepši se a potom spěchej k sv. oběti s přípravou co nejlepší, — spěchej, abys oslavil nejsvětější Trojici, abys poděkoval za dary, vyprosil milosti pro sebe a pro bližní, zvláště pro hříšníky — spěchej, abys dal náhradu jeho srdci za četné urážky, jakých zakouší od zlých lidí a abys jako druhá Veronika utřel svatou tvář, na niž hříšníci neustále plivají,*) — spěchej, abys potěšil srdce jeho Nejsvětější Matky, která horoucně touží po slávě Syna svého, a které dar ze mše svaté neb ze sv. přijímání jest neobyčejně milým, — spěchej, abys si zabezpečil život věčný a slavné zmrtvýchvstání; neboť sám Spasitel slíbil: Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já jej vzkřísím v den nejposlednější (Jan 6, 52.).

Zdaž skutečně tak spěcháš, následuje jelena dychtícího po prameni vody?

III. Kdyby Pán Ježíš dovolil lidem jenom jednou v životě anebo jednou za několik let přistoupení k sv. přijímání, a to po dlouhé modlitbě a po tuhém pokání, byla by to pro ně milost neocenitelná; ale On zve je co nejčastěji na tu nebeskou hostinu a dokonce i hrozí: »Amen, amen pravím vám, nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti života v sobě« (Jan 6, 54.). Tohoto

*) Za tím účelem zavedena pobožnost smírné mše svaté a sv. přijímání.

pozvání poslouchali křesťané prvních časův; a proto přes veliké překážky a nejednou i nebezpečnosti spěchali každodenně na svatou hostinu, později pak aspoň v neděle a svátky. V následujících pak stoletích tato horlivost ochladla, takže i v klášteřích vyšlo častější přijímání ze zvyku, — co více, že sněm lateranský IV. musil i stanoviti tresty na liknavé křesťany, kteří by ani jednou za rok a to v čase velikonočním nepřistupovali ke stolu Páně.

Světcí XVI., XVII. a XVIII. století, jako na př. sv. Kajetán, Ignác, Karel, Filip z Neri, Terezie, František Saleský, Vincenc Paulanský, Alfons Lig. a jiní navrátili zase ke cti obyčej častého sv. přijímání, třeba že ve století XVII. vystoupila proti němu herese Janse-nistův; doporučovali ji také vroucně papežové, zvláště Pius X. v dekretě ze dne 20. prosince 1905.

Plně rozkaz Pána Ježíše i jeho náměstkův, doporučej duším v kázáních, v katechesích a ve zpověd-nici časté svaté přijímání, ale zároveň opakuj často slova sv. Ambrože: »Přijímej každodenně ten pokrm, který ti každodenně pomáhá; žij v šak tak, abys byl hoden každodenně přijímati« (Lib. v. de Sacr. 4.).

Bohužel, pro mnohé křesťany jest to pozvání hlasem volajícího na poušti; neboť co předpověděl Spasitel v podobenství o pozvaných na svatbu, to přihází se i dnes; — to jest, křesťané nepamatující že časté přijímání jest pro ně nejvyšší ctí, nejsladší útěchou, nejdražším pokladem, vylouvají se od něho, protože je zdržuje pýcha (ves jsem koupil), — lakota a pohroužení se do zaměstnání pozemských (patero spřežení volů jsem koupil), — zalíbení v rozkošech světských (ženu jsem pojal), aneb aspoň nedostatek umrtvenosti a lenosti duchovní. Nešťastníci, sami se zbavují největšího dobra a působí urážku Kristu Pánu. Proto také jako když královna

Vasthi pohrdla pozváním královým a neukázala se v kruhu besedníkův, pohrdl jí král a odňal jí korunu, tak duše pohrdající pozváním na svatou hostinu, ztrácí přízeň Kristovu a mnohdy i korunu věčnou.

Měj, knězi, soustrast s dušemi zaslepenými a dle rozkazu Kristova obracej se k chudým i slabým i slepým i chromým (Luc. 14, 21.), to jest k těm, kteří lačněji po nebeském pokrmu, věří pokorně a uznávají svou slabost. *Tyto compelle intrare!* Přibude ti ovšem s tím práce, protože budeš museti častěji a déle zpovídati, ale to se ti dvojnásobně vyplatí, protože obyčej častého sv. přijímání v duchu Božím vedený obrodí za krátko osadu. A chraň, Bože, zdržovati od něho duše upřímně po něm toužící a snažící se o duchovní postup, třeba by náležely k maličkým tohoto světa; neboť by to bylo dílem satanovým. Pamatuj, že máš býti andělem Páně volajícím se zápallem k lidem: Pojďte na hostinu Krále nebeského!

Nezapomínej též na slova Spasitelova: Nechtež maličkých přijíti ke mně; proto veď ty dítky k jeho srdci a připravuj je pečlivě k prvnímu přijímání dle smyslu dekretu sv. Otce Pia X. *Qua m singulari* ze dne 8. srpna 1910, a potom tu slavnost vykonej co nejzbožněji a co nejokázaleji! Zdaž tak činiš?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Pane, jak vysoko mne povyšuješ, a jak velice mne šťastným činíš, že každodenně skrze mne se obětuješ a do mé duše přicházíš. Duše má zajisté jest v tu chvíli vyšší než země, která jest pouze podnoží Tvou, — vyšší než nebe, které jest toliko trůnem Tvým, — ona jest rovna téměř Bohorodičce. Neboť kdož vypoví štěstí mé! Ach, šťasten byl Simeon, že Tě choval na rukou, — šťastna byla Magdalena, že celovala Tvé nohy, — šťastna byla Marta, že Tě hostila ve svém domě, — šťasten byl Jan, že spočíval

na prsou Tvých; než já jsem šťastnější než tito všichni. A kterak se Ti za to odplatím? Hle, budu Ti věrně sloužiti v životě a na věky budu opěvovati milosrdenství Tvé.

Rozjímání XXII.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším pomocníkem a naší pomocí.

I. Hřích prvotní netoliko urval člověku život nadpřirozený a přetrhl svazek synovský spojující jej s Bohem, ale uvedl porušení i do přirozenosti lidské, zatemnění totiž rozumu, oslabení vůle a odboj žádoštivosti smyslné.

Na záchranu člověka však přišel Spasitel Ježíš Kristus, aby všecko napravil, všecko očistil, všecko posvětil. On také smrtí svou zjednal duchovně mrtvým milost posvěcující čili život nadpřirozený a k tomu zůstavil přehojné prostředky, kterými můžeme toho života nadpřirozeného dosáhnouti a v něm setrvati, — takovými pak prostředky jest jeho učení, příklad, svátosti, stálé působení Ducha svatého, práce církve a především jeho přítomnost v Nejsvětější svátosti. Bez něho nemůžeme nic nadpřirozeného ani učiniti ani si přát, neboť jeho jsou ta slova: *B e z e m n e n e m ů ž e t e n i c u č i n i t i* (Jan 15, 5.); za to však všecko můžeme v Tom, který nás posiluje (Filip. 4, 13).

Zejména Pán Ježíš netoliko odevzdal nám všecko své, takořka v naše vlastnictví, ale stal se naším pomocníkem, naším spolupracovníkem a jaksi sluhou naším. Vždyť On sám řekl: *S y n č l o v ě k a n e p ř i š e l*, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil (Mat. 20, 28.). On také posluhoval své Matce a svému pěstounovi, když v domku nazaretském pracoval, — posluhoval zástupům, když je učil, nasycoval a od nemocí uzdravoval, — posluhoval učedníkům, když jim nohy umýval; a také nyní ve sv. eucharistii

jest takořka naším služebníkem, když dovoluje činiti s sebou co chceme, a stává se pokrmem duší našich. Činí pak to všechno, aby nám pomáhal ve spasení těch duší a tak zároveň v oslavování Boha; ví zajisté, že jsme velice slabí, leniví a k zlému náchylní, kdežto boje naše že jsou tuhé, práce těžké, utrpení naše ne-jednou citelná.

Zvláště podporuje nás Pán Ježíš jednak obětí Nejsvětější, jednak přítomností svou ve svatostánku, jednak sv. přijímáním; a ta pomoc osvědčuje se především v našich bojích s ďáblem. Když Gedeon měl svěsti bitvu s Madianity, jeden z jeho tovaryšů viděl ve snách podpopelný chléb ječný, kterak padaje do tábora madianského stan jejich vyvrátil. Druhého dne Gedeon dobyl stkvělého vítězství. Kohož představuje divoký lid Madianitův? Hle, samého satana. A což představuje ten podpopelný chléb, ne-li Nejsvětější svátost plnou sladkosti a lásky pro věřící a strašnou ďáblům?

Třese-li se satan, uslyší-li pouze jméno Ježíš, oč více leká se oběti mše svaté, která mu připomíná obět kříže, kterou byl překonán, — anebo přítomnosti Ježíšovy v duši lidské, do níž stahuje — dle slov sv. Chrysostoma, — celé vojsko andělův. Když Egypťané pronásledující Israele zpozorovali, že vody mořské zatopují je na dně moře, zvolali s hrůzou: Utíkejme před Israelem, neboť Hospodin bojuje za ně proti nám. Podobně utíká ďábel před duší, která vroucí modlitbou drží se Pána Ježíše a s ním se spojuje. Kež i pro tebe jest Pán štítem ochranným a »chlebem silných« !

Ta pomoc Ježíšova ukazuje se v našich bojích se zlými žádostmi. Když Pán Ježíš plavil se v lodičce po moři Genezaretském, usnul na chvíli jako člověk, ale jako Bůh vševidoucí nepřestal bdíti. Mezitím strhla se prudká bouře, takže apoštolové poděšení zbudili

jej, volajíce: »Páne, zachovej nás, hyneme.« Pán Ježíš vytkl jim nedostatek důvěry: »Co se bojíte, malověrní?« ale ihned rozkázal větrům, aby se utišily, a bouře přestala. Ó jak často i ve tvém životě zuří takové bouře, když zdvihne se vítr té neb oné vášně. Co tu činiti? Tu máš vzbuditi co nejdříve Pána Ježíše v srdci svém pokornou a důvěrnou modlitbou, anebo, což lepší, běžeti k nohám Pána ukrytého a pozvati jej do ložky své duše. Svatá Kateřina Sienská zakoušela po delší čas mocná pokušení proti čistotě, ale vždycky je přemohla. Jednoho dne po těžkém boji spatřila ve vidění Pána Ježíše a takto si před ním posteskla: »O můj Ježíši, kde jsi byl, když ty nečisté obrazy duši mou trýznily?« »Byl jsem ve tvém srdci a díval jsem se na tvůj boj.« »Ale kterakž jsi mohl přebývati v mém srdci tak ošklivými myšlenkami trápeném?« »Řekni mi — odvětil Pán Ježíš — zda jsi měla v nich zalíbení?« »O nikoliv, nic mi není strašnějšího, odpornějšího než ty obrazy.« »A hle, to právě se mi líbilo, a milost má tě posilovala v tom boji.«

Blahoslavený Gabriel Perboyre, missionář umučený v Číně (11. září 1840), zakoušel těžká pokušení proti naději a lásce k Bohu, neboť se mu zdávalo, že špatně slouží Pánu Bohu a že bude zavržen! Když jednou se strašně trápil těmi myšlenkami, ukázal se mu Pán Ježíš přibitý na kříži a řekl: »Proč se strachuješ? Zdaž jsem neobětoval života za tebe? Vlož ruku svou v bok můj a přestaň se lekati zavržení.« Pamatuj i ty, knězi, kde máš hledati záchranu v pokušeních.

Ta pomoc Ježíšova ukazuje se v našich bojích s převrácenými lidmi. Když Daniel z návodu kněží pohanských uvržen byl do hluboké jámy, aby sežrán byl od lvů, Pán Bůh zavřel tlamy lvů a nasýtil zázračně proroka, neboť, hle, na jeho rozkaz anděl zanesl Habakuka s obědem určeným pro žence ze země

judské do Babylonu, takže Daniel se posilnil a za nedlouho i svobodu obdržel, kdežto jeho nepřátelé byli sežráni od lvů. Podobně i k tobě přichází nikoliv Habakuk, ale sám Syn Boží s nebeským pokrmem, abys jím posilněn nelekal se nepřátel, kteří tě chtějí odtrhnouti od Boha a číhají na tvou záhubu.

Tento pokrm právě posiloval mučedníky, že se nelekali nejkrutějších muk, ale stávali se takoroka »Ivy ohněm dýšícími.« Hle, sv. Ignác vzdychá po té chvíli, kdy jej lvové roztrhají a volá: »Pšenice jsem Kristova; prahnu po tom, abych rozemlet byl zuby divokých zvířat, aby stal se ze mne neposkvrněný chléb.« Hle, svatý Vavřinec, pečen jsa na rožni, směje se svým katům a praví, že odpočívá na růžích. Hle, svatá Agatha odpovídá soudci: »Věz, že nikdy srna pronásledováním unavená neprahne tak po čerstvé vodě, jako já prahnu po mukách, abych se skrze ně spojila s Kristem.« A což dávalo takovou sílu mučedníkům? Hle, netoliko pevná víra a neochvějná naděje, ale i sama přítomnost Pána Ježíše; neboť dříve se posilovali sv. přijímáním, které bylo i do žalářů posíláno.

Zdaž i ty knězi, posiluješ se podobně v bojích života?

II. Pomoc Ježíšova ukazuje se rovněž v pracích života. Ty práce — a zvláště práce kněžské v našich dobách — jsou mnohdy podobny vzdělávání role tvrdé a zarostlé plevem — tu zase žni uprostřed parného léta, kdy slunce pálí svým žářem; proto netoliko pot leje se s čela, ale časem zmocňuje se duše nedůvěra a nechut. Zakusil toho sám prorok Eliáš, jenž utíkaje před pomstou hanebné královny Jezabely, vrhl se na zemi pod keřem jalovcovým a volal: *D o s t i ť m i, H o s p o d i n e, v e z m i d u š i m o u;* potom usnul. V tom anděl přinesl mu chléb a vzbudil jej podvkráté řka: »*V s t a ň, j e z, n e b o ť j e š t ě d a l e k o u c e s t u m á š.*« (3. Král. 19, 6.). Eliáš

povstav jedl a ihned pocítil v sobě takovou sílu, že šel čtyřicet dní a nocí bez pokrmu až k hoře Horeb. Také my jdouce pouští světa upadáme pod břemenem obtíží té cesty; ale tu církev svatá, ten anděl a posel Boží probouzí nás ustavičně ze sna nechuti a přináší nám chléb andělský, abychom jím posílení došli šťastně k hoře Boží, to jest do nebe, kde již nebude hladu ani bolesti.

Tu právě kněží a missionáři nalézají odvahu, zápal a vytrvalost v pracech apoštolských, aby napínali pro duše své síly anebo aby šli na cesty a mnohdy i na jistou smrt mezi divokými lidmi.

Tu i řeholnice čerpá neúpornou sílu k stálým námahám a obětem. Když jednou císařovna Augusta, manželka německého císaře Viléma I. († 1890) přišla do nemocnice v Koblenci, v níž péče o nemocné svěřena milosrdným sestrám, a spatřila, s jakou starostlivostí oddávají se tyto řeholnice nemocným, otázala se s údivem představené; »Řekni mi, matko, kterak se to děje, že ve dne v noci konáte různé služby nemocným a nemáte v životě žádné útěchy, neboť obtíže a námahy toť váš denní chléb.« Tu zavedla představená císařovnu k oknu a ukazujíc na tabernákl řekla: »Tam odtud čerpáme stále nové síly; tam také učíme se odhodlanosti k hrdinným obětem. Miluje-li Pán Nejvyšší tak chudé sestry, že ve dne i v noci ráčí s námi prodlévati, aby nás potěšil a nám žehnal, zdaž může nám to býti obtížno, že z lásky k němu sloužíme ve dne i v noci nemocným a v nich ošetřujeme samého Ježíše?« Kéž bys i ty, knězi, hledal vždycky u samého Ježíše občerstvení ve svých pracích!

Pomoc Ježíšova ukazuje se ve velikých nebezpečnostech a těžkých zkouškách. Tak na klášter sv. Kláry udeřili Saraceni strašně divocí a dopouštějící se ohavných bezpráví. Světice poručila, aby ji donesly k hořejšímu oknu, neboť byla tehdy nemocna, a vzala

s sebou nádobku s Nejsvětější svátostí; potom takto se modlila: »Nevydávej, Pane, v ruce divokých zvířat duši vyznávajících Tebe a cštíhej služebnic svých, které jsi vykoupil drahou krví svou.« Tu dal se slyšeti z nádobky hlas; »Já vás vždycky budu ostříkati«; a v té chvíli Saraceni, kteří byli na zdi, oslepeni září, která vycházela z Nejsvětější svátosti, spadli na zemi, ostatní pak se rozprchli v největším zmatku.

Tu zase bl. Tomáš Morus, kancléř ukrutného krále Jindřicha VIII. octl se v postavení velice těžkém, neboť král mu pohrozil mučením a smrtí, nezpronevěří-li se církvi, a vlastní manželka jej přemlouvala ve vězení k odpadu. Ale statečný muž vytrval ve víře katolické a obdržel palmu mučednickou. A co jej tak sílilo? Hle, veliká zbožnost, s jakou každodenně slyšel mši svatou, mnohdy i posluhoval při mši svaté a přistupoval k sv. přijímání.

Co rovněž dodávalo takové zmužilosti 34 hochům černošským, které v r. 1884 ukrutný král Muanga v západní Africe poručil upáliti na pozvolném ohni, že umírali s radostí? Hle, modlitba to byla a sv. přijímání. Pros i ty ve chvílích těžkých Pána Ježíše, aby On sám byl silou tvou!

Pomoc Ježíšova ukazuje se konečně při smrti. Tu jest boj nejnebezpečnější, protože satan obyčejně nejprudčeji útočí na duši, věda, že od té chvíle závisí věčnost. Ale na její záchranu spěchá i Pán Ježíš a jako kdysi, tak i nyní rozkazuje: »Vyjdi, duchu nečistý«, a ďábel ihned prchá. Potom Pán vchází do srdce nemocného jako »chléb silných« a dodává mu velikých sil, takže nemocný, občerstvený na duchu povznáší zrak k nebi a volá: »Pane, bych i chodil ve stínu smrti, nebudu se báti, neboť Ty se mnou jsi.« Když blah. Arnold umíral, přišla naň veliká bázeň. Svíjel se na loži, křivil ústa, chvěl se na celém těle;

patrně vedl úporný boj se satanem, neboť šeptal potechu: »Pravda, že jsem to učinil, ale za to jsem se kál několik let;« — a znovu: »I to jsem učinil, ale za to jsem konal pokání celý život.« Teprve když přinesli nejsv. viaticum, a nemocný přijal je s velikou nábožností, vrátil se pokoj do jeho srdce, takže pozvedaje oči i ruce k nebi, zvolal: »Již jdu k Tobě, Matko Maria« — a usnul na věky.

Těžká byla také zkouška arcibiskupa pařížského Jiřího Darboye a jiných rukojmí uvězněných kommunou pařížskou a odsouzených k zastřelení; a nejvíce je bolelo to, že nemohli přijmouti před popravou sv. viatica. Ale Bůh vyslyšel jejich modlitby, neboť zbožná panna Delmas s nasazením života přinesla do vězení la Grande Roquette jistý počet sv. hostií ukrytých pod dnem džbánu od mléka. Posílení pokrmem nebeským podstoupili vězňové s velikou odvahou smrt.

Pros i ty, knězi, Pána Ježíše, aby na přímluvu Nejsv. Panny, sv. Josefa, sv. Barbory a tvého patrona sám Pán přišel k tobě, až povedeš poslední boj; jakmile však ta chvíle se přiblíží, hleď přijmouti Pána s velikou důvěrou a s velikou láskou, ale zároveň s velikou pokorou. Když sv. Jeroným umíraje spatřil Nejsvětější svátost, kterou mu přinesli jako posilu na poslední cestu, poručil, aby jej položili na zemi, potom klekl na kolena a hluboce dojat zvolal: »Proč, ó Pane, tak velice se ponižuješ, že ráčíš přijíti k zjevnému hříšníkovi, a to nejen, abys spolu s ním jedl, ale abys sám od něho byl požíván?« Podobně sv. Jan Kapistrán, spatřiv sv. viaticum poručil, aby jej položili na zemi, a vyřkl několikrát: Domine, non sum dignus, což přítomné dojalo k slzám.

Zda máš tak živou víru a zda ve všech potřebách svých utíkáš se s důvěrou k Pánu Ježíši?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Ty i mně jsi poručil pracovati na roli duše mé a na rolích duší jiných. Než síly mé slabé, chut ku práci velmi nestálá, takže někdy si naříkám na její břímě a skoro upadám v omrzelost neb lenost. Než Ty, ó Ježíši, sdílíš se se mnou o obtíže apoštolátu, stíráš mi pot s čela a občerstvuješ mne nejsvětějším tělem Svým; proto jenom v Tebe budu doufat a na Tebe počítati.

Rozjímání XXIII.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším ženichem a přítelem.

I. Dle předurčení Božího mělo býti celé lidstvo a tudíž i každá duše netoliko dítkem Božím, ale i nevěstou Boží sloučenou s Bohem poutem nadpřirozené lásky; a když lidstvo v prvních rodičích svých zpronevěřilo se Bohu, dostalo se té cti údělem dceři Sionské čili vyvolenému národu. Ale i tato nevěsta velmi často zpronevěřovala se Bohu, takže proroci museli jí vytýkati cizoložství duchovní a nazývali ji »nevěstkou«.

Když Bůh-člověk přišel na zemi, zasnoubil se svým vtělením a svou smrtí nevěstu svatou a neposkvrněnou, nemající poskvrny ani vrásky (Efes 5, 27.); a tou jest církev svatá.

Ale kromě toho každá duše má býti nevěstou Kristovou. Zejména skrze křest svatý stává se Pán Ježíš jejím ženichem, protože se s ní zasnubuje prstenem spojení s sebou, činí ji účastnou svých pokladů na zemi a svého království v nebi; ale pod tou podmínkou, zachová-li ženichovi věrnost. Ó jakáž to důstojnost tvá, duše lidská — praví k duši sv. Bernard — že máš takového ženicha, jehož kráse podivuje se slunce i měsíc. Pozdvihni se, bídná otrokyně, a poznej,

jak veliká jsi v očích Božích, když pro tebe ženich tvůj Ježíš Kristus nešetřil krve své, když tě tak štědře obohatil a o království s tebou se rozdělil a na trůn svůj tě pozvedl; — a proto hled, jak velice jsi povinna jej milovati, jak vroucí díky mu vzdávati, jak ve všem věrnou mu býti; neboť pamatuj, duše, že při tobě stojí anděl s mečem ohnivým, aby tě rozťal na dvě, kdybys se zpronevěřila ženichu svému! (Ser. 2. dom. post Octav. Epiph.).

Čteme o svaté Rose Limanské, že jednou při modlitbě ukázal se jí Spasitel a naplniv srdce její nebeskou radostí, řekl k ní: »Růže srdce mého, volím tě za svou nevěstu.« Než světice nejhlubší pokorou proniknutá cítila se nehodnou té neobyčejné milosti a odvětila: »Hle, já, Bože můj, služebnice Tvá, a to již jest pro mne velikou důstojností. V hloubi duše své nosím stopy otroctví hříchu, které mi nedovolují býti Tvou nevěstou.« Tu stanula před ní Nejsvětější Panna, aby ji tím lépe přesvědčila o pravdivosti zjevení, a řekla: »Růže, milovaná mým Synem, nyní jsi se stala opravdovou jeho nevěstou.«

Zásnuby duše s Pánem Ježíšem tolikráte se obnovují, kolikráte ona hodně přijímá Pána Ježíše; neboť tu spojuje se Pán s duší co nejúžeji, takže učitelé duchovní nazývají sv. přijímání políbením Ježíšovým. Ó jaké to štěstí pro duši! Jak veliká to důstojnost! »Šťastná a blažená ta duše, která hodna jest Tebe, Pána a Boha svého, nábožně přijmouti a přijetím Tebe duchovní radostí naplněna býti! O jak vznešeného pána přijímá, jak milého hostě k sobě uvádí, jak příjemného společníka dostává, jak věrného přítele nabývá, jak spanilého a ušlechtilého snoubence k sobě přivínuje.« (O násl. Ježíše Krista IV, 3.). Duše mající Ježíše, volá jako kdysi Petr na hoře Tábor: »Pane, dobře mi tu býti! Nechť mne chudoba trápí, nechť mne nedostatek trýzní — já mám Tebe, a s Tebou dobře mi

tu býti. Necht mne choroba upoutá na lůžko, necht na mne spadnou všechny kříže — já mám Tebe, a s Tebou dobře mi tu býti.« V ten čas stává se té duši aspoň na chvíli země nebem, neboť kde Ježíš, tam jest nebe. Často to štěstí duše jest tak veliké, že se sděluje i tělu. Sv. Alois na př. odcházeje od stolu Páně byl rozpálen na tvářích a hořkými slzami se zaléval. Sv. Rosa Limanská tak byla nasycena sv. přijímáním, že jednou osm dní vytrvala bez pokrmu a přijímajíc Velebnou svátost, vypadala jako anděl. Někteří svatí kněží upadali u vytržení mezi mši svatou.

Ne nadarmo nazývá se sv. přijímání »mannou plnou sladkostí«, — a hodí se na ni slova Písma; Andělským pokrmem krmil i si lid svůj a dávals jim bez práce chléb s nebe hotový všelikou rozkoš v sobě mající a libost všeliké chuti (Moudr. 16, 20.). Právem však poznamenal sv. Augustin, že manna v ústech každého měla takovou chut, jaké sám si přál, ale toliko v ústech dobrých, neboť zlí vzdychali po hrncích egyptských. tak i dnes duším dobrým působí sv. přijímání podivuhodnou sladkost, zlým pak jest odporné, protože vzdychají po rozkošech světských.

A co žádá Pán Ježíš od nevěsty své? Hle, předně aby duše nezrušila mu nikdy věrnosti, dopouštějíc se hříchu těžkého. Bohužel, mnoho duší páše tuto věrolomnost a odhání božského Ženicha od jeho domu, takže musí silně a mnohdy dlouho klepati na dveře volaje: Otevři mi, nevěsto má!

Přislib božskému Ženichovi, že ho nikdy neuraziš!

Mimo to Pán Ježíš žádá, aby se duše vystříhala hříchův všedních, zvláště vědomě a dobrovolně páchaných, neboť ony zarmucují jeho srdce a oslabují účinky sv. přijímání. Když jednou Kateřina Janovská vykonala zpověď — a byla to duše čistá a prostá smrtelného hříchu — ukázal se jí Pán Ježíš v té podobě, jak nesl

kříž na Kalvarii, celý krví zalitý. Spatřivši jej zvolala světice se slzami a s nárkem: »O lásko má, již nikdy nebudu hřešiti, již nikdy.« Tak i ty volej často a zvláště, když díky činiš po mši svaté!

Konečně Pán Ježíš žádá od duše toužící po dokonalosti a tedy především od duše kněžské a řeholní, aby se mu zcela oddala, naprosto a neodvolatelně, — aby žila v něm, dle něho a pro něho — aby jediným jejím přáním a cílem života bylo milovati Ježíše, jíti za Ježíšem, pracovati a trpěti, žíti i umirati pro Ježíše.

Zda splníš ta přání božského Ženicha? Jak bylo tomu v minulosti? Snad jsi se dopustil někdy věrolomnosti? Snad jsi chladný v lásce, nevěrný ve službě?

II. Pravit Duch svatý: »Věrný přítel jest obrana mocná a kdo jej našel, poklad našel (Eccli 6, 14.); hle, takovým přítelem každému člověku a zvláště každému knězi jest Pán Ježíš v Nejvyšší svátosti.

Za života pozemského miloval nekonečně všechny lidi, ale jeho srdce nebylo cizí citům přátelství k některým; chtěl totiž dáti lidem vzor, jaké přátelství mají zavíratí a kterak povinnosti přítele plniti. K vyvoleným jeho přátelům náleželi především učedníci, které měl po tři léta kolem sebe a které netoliko učil, ale i snášel a posvěcoval; k nim také promluvil otevřeně při poslední večeři: »Již vás nebudu nazývati služebníky; neb služebník neví, co činí Pán jeho; ale nazval jsem vás přáteli; neboť všechno, cožkoli jsem slyšel od Otce svého, oznámil jsem vám (Jan 15, 15.). Přítelem svým také nazval Lazara z Betanie; ale nejbližším jeho srdci po Matce Nejvyšší byl apoštol Jan, jehož ochraně Matku svou s kříže doporučil.

Když vstoupil na nebe, nepřestal býti přítelem duší, zvláště těch, které v něho věří, které v něj doufají, které jej milují; pro ty duše zůstal na zemi v šatě

nejhlubší pokory a chtěl býti vězněm našich příbytkův a co nejužěji se spojovati s dušemi.«

Skutečně již na křtu svatém dovoluje Pán Ježíš duši, aby se s ním spojila, později pak to přátelství posiluje a zdokonaluje, kolikrátkoliv duše jej zbožně přijímá ve sv. přijímání. On jest též přítelem upřímným, neboť si přeje blaha duše a nikoliv vlastního prospěchu, — přítelem šlechetným, neboť o všechno se s ní dělí, a netoliko život svůj za ni klade, ale i sebe samého dává jí za pokrm — přítelem citlivým, neboť nikdy nezapuzuje duše od sebe, ona-li jím nepohrdne, ano i když jím pohrdla, přibližuje se k ní, touže po smíření — a nechať duše jenom jednu slzu pravé litosti uroní, nechať s pokornou skroušeností zvolá: Zhřešila jsem, než Ty, ó Pane, odpusť, ihned zapomíná na těžké mnohdy urážky a vrací jí své přátelství — přítelem stálým, neboť provází duši v každém kroku života, aby ji v pracích podporoval, v bojích ochraňoval, v utrpeních těšil, v pádech pozvedal, pokud s jeho pomocí nedojde šťastně do krajiny věčnosti, kde ji svou slávou odívá a štěstím svým naplňuje.

Dobrota a citlivost toho Přítele ukazuje se zvláště v potěšování nešťastných. Již starý Job si naříkal: »Člověk narozený z ženy, živ jsa krátký čas, naplněn bývá mnohými bédami«, ale při tom se těšil: »Vím, že Vykupitel můj živ jest.« Skutečně jakmile Bůh-člověk sstoupil do údolí slzavého, ihned z hloubi srdce zvolal k trpícím: »Pojďte ke mně všichni, kteříž pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím«. On také nemohl se dívat na nouzi a bolest lidí ani slyšeti jejich prosebné nářky, aniž by jim nepřinesl záchrany neb úlevy. Tak na př. vidí v Káně, že novomanželům se nedostává vína a že jim hrozí zahanbení; ihned má soucit s nimi, ale čeká, až Matka jeho nejmilejš

řekne: »Synu, nemají vína«, a potom na její přímluvu proměňuje vodu ve víno.

Jindy přichází k němu žena kananejská, pohanka, prosíc, aby uzdravil její dceru od zlého ducha trápenou. Pán Ježíš podrobuje její víru zkoušce a potom praví: Staniž se tobě, jakž chceš (Mat. 15.).

Tu zase jde do Betanie, kde zemřel milovaný jeho přítel Lazar. Spatřiv sestru jeho Martu, která mu vyběhla vstříc, řekl: »Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude. A každý, kdo jest živ a věří ve mne, neumře na věky«. (Jan 11, 2. ss.). Potěšil také druhou sestru Marii; a když pláče pohnutím stanul nad hrobem, zvolal hlasem velikým: »Lazare vyjdi z hrobu;« potom Lazara již živého odevzdal sestrám. Jindy zase vzkřísil mládence z Naimu, slitovav se nad slzami jeho matky.

Tak po celý život pozemský všechněm dobře činil, všechny těšil; i s kříže ještě celé pokolení lidské do ochrany Matky své odevzdal, aby byla všechněm netoliko prostřednicí u Syna, ale i matkou a těšitelkou.

Přípověď svou, kterou před tím dal: »Nezanechám vás sirotků« — »Budu s vámi až do skonání světa«, splnil Pán podivuhodným způsobem, neboť v Nejsvětější svátosti stal se otcem, přítelem, bratrem, snoubencem všech lidí; v něm nalézají nejvytrvalejší lásku, nejjistější podporu, nejmoudřejší radu, nejúčinnější pomoc a nejsladší útěchu. Zakusil toho uprostřed těžkých prací sv. apoštol Pavel, jakož sám vyznává: »Naplněn jsem potěšením, mám hojnou radost ve všelikém soužení našem« (2. Cor. 7, 4.). Zakusily toho miliony duší, a všechny volají s nadšením: Ó jak sladký jest duch Tvůj, Pane! Když svatý Ludvík po nešťastné výpravě dostal se do zajetí saracenského, přistupoval každodenně k sv. přijímání a tu volával radostně:

»Tento jest můj chléb každodenní, to jest má útěcha v žaláři, v strasti a bolesti.« Pamatuj, knězi, že i ty žiješ jako v zemi cizí, ve vyhnanství, kde slzy kanou, utiskování trápí, okovy hnětou; a kde jest tvá útěcha? Hle, v Tom, který pravil ústy proroka: Vzývej mne v den soužení a vytrhnu tebe (Ž. 49, 15.).

Ten přítel neopouští duše ani v posledním a mnohdy velikém utrpení, když ona vychází z těla. Blahoslavená Markéta Maria, táž, které Pán Ježíš zjevil tajemství srdce svého, krátce před smrtí upadla z dopuštění Božího do velikého strachu při vzpomínce na spravedlivé soudy Boží, takže tisknouc kříž k srdci volala: »Ježíši, milosrdenství«, ale modlitba a sv. přijímání tak ji upokojily, že plna důvěry opakovala slova žalmu: »Milosrdenství Páně na věky opěvovati budu«, dokud duch její neodletěl do nebe. Kolik duší ve chvíli smrti zakusilo a zakouší podobné útěchy!

Pán Ježíš jest zvláště přítelem kněze, neboť netoliko mu svěřil svou pravdu a svůj zákon, aby jich ostříhal a jim vyučoval, svou milost, aby ji rozdílil, svou slávu, aby se staral o její rozšíření, duše svou krví vykoupené, aby na posvěcení jich pracoval, ale připouští jej i k sladké důvěrnosti s sebou, koná skrze něho nejsvětější obět a odevzdává mu sebe samého, takže kněz nasycuje sebe i jiné duše tělem a krví božského svého Přítele. A kterak tu nevolati se sv. Řehořem V.: »Ó podivuhodná laskavosti a dobroto Boží! Nejsme hodni ani býti jeho služebníky, a On nás nazývá přáteli.«

A zda všichni křesťané odvděčují se Pánu za to přátelství? Bohužel, mnozí přibíjejí jej znovu na kříž a šlapou jeho krev.

Zdaž aspoň kněží vynahrazují Pánu to strašné pohrdání? Ne všichni; neboť již několikráte se přihodilo během věků, že kněz bez víry stal se Jidášem,

zrádcem, odpadlíkem, nepřitelem Kristovým. Přihází se i to, že kněz bez svědomí prodává Krista té neb oné vášni, ačkoliv nechce přináležeti k jeho zjevným nepřátelům. K tomu i k onomu volá Pán Ježíš: Příteli, proč jsi přišel do mého kněžství?

Ještě častěji se přihází, že kněz bez ducha kněžského vystříhá se sice zjevných přestupkův, ale za to jest chladný na modlitbě, chladný při mši svaté, chladný v práci, takže na božského Přitele vzpomíná jenom tenkrát, když musí.

A ty, knězi, jaký jsi? Zda myslíš často na Boha utajeného, který tě tak povýšil a miloval? Zdaž teskniš po něm vroucně a snažíš se navštívit jej každého dne v jeho vězení? Zdaž spojuješ se s ním kromě mše svaté v duchovním přijímání? Zdaž z lásky k němu plníš věrně všechny povinnosti své a staráš se o jeho slávu, aby jej lidé znali, milovali, často a hodně přijímali? Zdaž ochotně trpíš, bráně cti božského Přitele?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Tys i mne povolal do počtu přátel svých a dovoluješ mi, tak jako milovanému učedníku odpovídati na prsou Svých, ano i přicházíš jako host do srdce mého. Ó budiž za to ode mne veleben a milován, neboť v Tobě mé štěstí a pokoj můj, a bez Tebe bolest, nesnáz a zoufalství. Než proč jsem tak chladným a nestálým přítelem? Proměň mne, ó Ježíši, abych od nynějška žil, pracoval, trpěl pouze pro Tebe, aby také všichni kněží byli věrnými přáteli Tvými!

Rozjímání XXIV.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším pastýřem a vůdcem.

I. »Zbloudil jsem jako ovce, kteráž se ztratila; hledejž služebníka svého« (Ž. 118, 76.); tak mohlo říci o sobě celé pokolení lidské po-

skvrněné hříchem prvotním a hříchy osobními. Ale Bůh slitoval se nad ním a seslal na zemi pastýře, aby hledal ovčí ztracených a ohlásil celému světu: »Já jsem pastýř dobrý (Jan 10, 11.).

Pastýř ten obrátil se napřed ku ztraceným ovčím ze středu lidu israelského; ale jeho láska objímala všechny lidi na zemi a všechny věky; pro ně také založil veliký ovčinec zbudovaný na dvanácti sloupech, to jest na dvanácti apoštolích a spočívající na skále čili na sv. Petrovi, jemuž poručil, aby pásal jeho beránky a jeho ovce, to jest věřící i kněze.

Dobrý Pastýř netoliko vedl všechny své ovce na zdravé pastviny, kde je krmil slovem života a napájel z pramenů milosti, ale dal za ně svůj život, aby ony život měly a hojněji měly (Jan 10, 10.).

Pravil o sobě David, že když pásal svá stáda, roztrhával tlamy lvů a medvědů; směle také stanul k boji s Goliášem, maje v ruce hůl a prak s pěti kaménky. Než čím byl on vůči Spasiteli světa, který svou smrtí na dřevě kříže a pěti ranami přemohl vládce pekla, takže může nyní jako pes na řetěze štěkati a zuřiti, ale pokousati nemůže, leda toho, kdo se k němu neopatrně přiblíží.

Nejvyšší Pastýř vstoupil do nebe, aby tam byl prostředníkem, králem a soudcem nad ovce; ale místo sebe zůstavil viditelného arcipastýře, totiž Petra a jeho nástupce, jakož i podřízené pastýře čili biskupy a kněze. Vynašel též zázračný a nikdy nevyslovený způsob přebývání s ovečkami svými v Nejsvětější svátosti oltářní, takže splnila se předpověď prorokova: A j, ne bude ani dřímati ani spáti, kterýž ostříhá Israele. Hospodin ostříhá tebe, Hospodin ochrana tvá (Ž. 120, 4. 5.).

Pán Ježíš zná své ovce, neboť z hloubi oltáře neb svatostánku proniká skrytosti jejich srdcí a všechněm odtud žehná, všechny tu táhne k sobě. Žel, ne všechny

ovce běží k němu; jsou tu i takové, které utíkají na bezcestí, takže božský Pastýř musí jich hledati po cestách trnitých, pustinách a bahniskách. Ty však, které jdouce za jeho hlasem s láskou přibližují se k jeho trůnu svátostnému, znají jej dobře jako nekonečnou lásku a následují ho v životě.

Pastýř Ježíš připravil v ovčinci svém pastvu pro ovce, plnou zdravého pokrmu, kterou jest netoliko slovo Boží, kněžimi hlásané, ale i jeho vlastní tělo a krev čili On sám, takže Pastýř stává se zároveň pastvou pro ovce. Zdaž bylo kdy slyšeti co podobného — ptá se právem sv. Jan Zlatoustý — aby pastýř tělem svým krmil své ovce? Vždyť nejedna matka odevzdává někomu jinému své dítě, aby je krmil; a hle, tu sám Pán Ježíš, jako nejvyšší pastýř duší, stává se sám jejich živitelem i pokrmem. Spěchej i ty, knězi, s toužebností k tomu Pastýři, svěř se mu se všemi svými potřebami a starostmi, pros jej každého dne o pomoc a z lásky k němu buď dobrým pastýřem jiným duším, zvláště těm, o něž péči On sám ti svěřil, to jest, uč je, krm, posvěcuj a veď k Bohu! Zdaž tak činiš? Pomodli se nyní: *B o n e P a s t o r, p a n i s v e r e, J e s u n o s t r i m i s e r e r e, T u n o s p a s c e, n o s t u e r e!*

II. Což jest — ptají se svatí — čeho bys v Kristu Pánu nenalezl? Jsi-li nemocen, On lékařem; zbloudil-li jsi, On vůdcem; jsi-li opuštěn, On králem; útisky-li na tebe dorážejí, On štítem; žízniš-li, On nápojem; je-li ti zima, On oděvem; je-li ti smutno, On potěchou; tápáš-li v temnotách, On světlem; jsi-li sirotkem, On Otcem;*) bojiš-li se smrti, On životem; bojuješ-li, On zbraní; hledáš-li nebe, On cestou.***) Tak jest, Pán Ježíš jest i naší cestou i vůdcem na té cestě, jak sám řekl: »*J á j s e m c e s t a*« (Jan 14, 6.).

*) Sv. Bernard.

***) Sv. Ambrož.

Před jeho příchodem neznal člověk cesty k spasení, protože místo aby ctil pravého Boha, klaněl se ničemným modlám — místo aby žil podle vůle Boží, žil dle nízkých vášní, nemohl se také dostat do nebe, protože je spravedlnost Boží za hříchy lidí zavřela. Ubohé bylo lidstvo; proto jeho jménem volal prorok: **Otevři se země a vpuč Spasitele. A** vskutku přišel na zemi Spasitel, aby byl zároveň naší cestou a naším vůdcem.

Cestou stal se svým životem a svým učením, neboť nám ukázal, jak máme žít, abychom jemu podobní došli svatosti.

Cestou stal se nám svou smrtí, neboť nás vybavil z otroctví ďáblova, křížem otevřel nebe a učinil ze své krve sedm vodovodů milosti.

Cestou stal se nám skrze Nejsvětější svátost oltární, jednak že jeho neviditelný Mistr učí nás všelikým ctnostem, — jednak že jako Prostředník přimlouvá se za nás a dodává nám sil, abychom kráčeli po stezkách Božích, — jednak že jako nejvyšší kněz přivlastňuje nám ovoce oběti kříže, — jednak že jako Spasitel v nás zdokonaluje skrze svaté přijímání život nadpřirozený a spojuje nás s sebou a skrze sebe s Otcem.

Ó jak milá a požehnaná jest ta cesta!

Jdi i ty, knězi, vždycky tou cestou, a jdi oběma nohama, to jest levou lítostí a pravou lásky.

Ale netoliko cestou jest nám Pán Ježíš; On jest zároveň naším vůdcem na té cestě. Poněvadž na té zemi jsme jako poutníci a vyhnanci, toužícími po nebeské vlasti, proto sial se Spasitel v Nejsvětější svátosti tovaryšem v našem vyhnanství. Podrobíme-li se jeho vedení, uvede nás do nebe; a když síly naše slábnou, občerstvuje nás svým tělem a svou krví, — jsou-li stezky našeho života strmé a kluzké, drží nás,

— musíme-li bojovati, podporuje nás, — padáme-li, zdvihá nás, — zraníme-li se, léčí nás.

Vůdce Ježíš jest zároveň nejlepším rádcem; neboť sám o sobě pravil již ve Starém Zákoně: »Má jest rada a pravost, má jest opatrnost, má jest síla (Přísl. 8, 14). Ve mně všeliká milost cesty a pravdy, ve mně všeliká naděje života i ctnosti« (Eccli. 24, 25.).

Tím vším jest i dnes v Nejsvětější svátosti, neboť i tu jeho ucho je stále otevřeno našim prosbám a srdce jeho jest velice citlivé k našim nářkům, takže přijde-li k němu duše s důvěrou a prosí: Ježíši, poraď, On hned ji slyší anebo přímo ji osvěcuje anebo posílá ke svým služebníkům, majícím ducha Božího.

Proto i ty, knězi, ve všech pochybnostech a obtížných záležitostech klepej na srdce svého Vůdce ve svato-stánku ukrytého, prose o světlo a užívaje při tom prostřednictví Matky dobré rady. Tak činili vždy sv. kněží a jeden z nich — sv. Tomáš Aquinský — kdykoliv nemohl porozuměti některému místu v Písmě svatém, běžel před Nejsvětější svátostí a tam nalézal objasnění. Rovněž svaté přijímání předivně osvěcuje duši, neboť jí dává Toho, jenž pravil: »Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmách, ale bude míti světlo života« (Jan 8, 12.). Tu sám Božský Mistr mluví k duši hlasem vnitřním a odhaluje jí své tajemství; a čím pokornější a poslušnější jest duše, tím hojnější jest to světlo. Pokoušel ďábel první rodiče, že budou-li požívati ovoce stromu zapovězeného, budou jako bohové vědouce dobré i zlé; ale když poslechli toho hlasu, stali se podobnými ďáblu a upadli v hroznou temnotu. Kdo však požívá z pravého »stromu života«, ten stává se podobným Bohu a dochází nadpřirozené moudrosti. Čtete v evangeliu, že Spasitel uzdravil slepého od narození, kterýžto potom uvěřil v jeho božství a padnuv

na zemi klaněl se mu; oč častěji opakuje se ten div způsobem duchovním, když působením sv. přijímání bystří se zrak víry a lásky, takže duše s nehlubší pokorou ctí Boha utajeného.

Mimo to Božský Vůdce ve sv. přijímání oživuje a posilňuje duši, rozněcuje plamen lásky; proto jako Nejsvětější Panna šla s chvátáním na hory judské, že v panenském lůně nesla Pána Ježíše, tak duše zbožná posílána sv. přijímáním kráčí obrovským krokem cestou dokonalosti.

Zejména sv. přijímání vzbuzuje zalíbení v čistotě neposkvrněné a bezúhonné, neboť ona jest obilí vyvolených a víno plodící panny (Ezech. 9, 17). Ne pro jinou příčinu dovolil Pán Ježíš při poslední večeři apoštolu Janovi spočívati na prsou svých, než protože byl živ v panictví. Zajisté, je-li v církvi katolické kněžstvo neženaté, a v každém věku tolik milionů duší zachovává čistotu bez poskvrny, náleží za to vděčným býti častému svatému přijímání.

Proto také sv. přijímání plodí v duši to, co jest jí nejobtížnějším, to jest zalíbení v umrtvováních, utrpeních a pokořováních. Co způsobilo takovou změnu v Magdaleně, že z veřejné hřišnice stala se velikou kajnicí a šla i pod kříž na Kalvarii a později uzavřela se v temné jeskyni nedaleko Marseillu? Hle, láska k Pánu Ježíši, jemuž u Šimona farisea nohy obmývala svými slzami a jehož tělo a krev po zmrtvýchvstání často přijímala. Co rovněž jinou kajnicí Marii Egypťskou udrželo po 49 let v tak tuhém mrtvení? Hle, sv. přijímání, které jí donášeno bylo na poušť jednou za rok na Zelený čtvrtek. Co tak sílilo sv. Lidvinu, že 30 let na lůžku bolesti ležic snášela s radostí nejtěžší nemoci a veliké utrpení mravní? Hle, to, že zpovědník naučil ji rozjímati o umučení Páně a přinášel jí každý týden sv. přijímání. Této posile nebeské vděčili i jiní svatí za vroucí touhu po umrtvování a

za plamennou lásku ke křížům, že v zápale volali: Buď trpěti anebo umřítí — trpěti a ne umíratí!

Zdaž i na tobě, knězi, jest znáti podobný účinek tolika mší svatých? Spěcháš i ty s chvátáním k Božskému Vůdci a Pastýři pro světlo, pro sílu, pro ochranu, abys krácel odhodlaně po cestě Boží a jiné duše abys vedl k dokonalosti?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í . P ř e d s e v z e t í .

Ó Pane, Ty mně chceš býti vůdcem a pastýřem, avšak já nepozorný vytrhuji se z Tvého vedení a z Tvé ochrany a místo abych se radil s Tebou, radím se s lidmi, anebo ,což horší jest, jdu za klamy obraznosti a našeptáváním sebelásky. Proto tak často tápám v temnotách a klopýtám na cestách svých. Než dnes slibuji, že od nynějška budu všechny své záležitosti předkládati Tobě, Božský můj Rádce, prose o radu s pokorou a důvěrou. Ty pak přímými čiň stezky mé a žehnej dobrým záměrům mým!

Rozjímání XXV.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším mistrem a učí nás, abychom zalíbení měli v modlitbě.

I. Prvotní zjevení dané hned v ráji porušeno bylo ve světě pohanském; přišlo to tak daleko, že lidé místo pravého Boha ctili ničemné bůžky. V Israeli ostříhali toho zjevení patriachové a proroci; ale i uprostřed lidu vyvoleného vyskytlo se několikrát modlářství, takže i on očekával mistra, který by jej naučil pravdě a ctnosti. Přišel konečně takový Mistr, a to ne člověk, ale Bůh-člověk, aby naučil celé pokolení lidské pravdě Boží a cestě Boží a při tom oznámil mu: Já jsem pravda i cesta, já jsem světlo světa, já jsem učitel lidstva.

Ježíš Kristus učil pravdě a ctnosti netoliko ústy svými, ale i svým příkladem, dáváje nám nejvznešenější a nejkrásnější vzor k následování.

Učení své zůstavil pod stráží církve, skrze kterou stále mluví k lidem; mimo to zůstal sám s nimi v rouše svátostném, aby konal úřad Mistra do konce věkův. Tu ze svých oltářů a svatostánek stále mluví hlasem vnitřním k duším, které k němu přicházejí a přejí si ho slyšeti. Spěchej i ty k němu co nejčastěji, prose: Mluv, Pane, neboť slyší služebník Tvůj! Pamatuj však, že tu jest třeba hluboko se pokořiti a utišiti vír myšlenek a žádostí pozemských, neboť Pán mluví obyčejně potichu, jakoby »u vánku tichém«.

Mimo to učí svým příkladem a to učení jest přístupno všechněm, ano i prostáčkům, a všechněm přináší hojně ovoce, pohlízejí-li jen okem víry na to tajemství oltářní. V něm září všechny ctnosti pozemského života Pána Ježíše, zejména sebezapírání, pokora, tichost, trpělivost a láska, a mají tu podivuhodný lesk a nevýslovný půvab, takže duše, která o nich rozjímá, hluboko se dojímá a k následování povzbuzuje.

Krásně pravil jistý spisovatel duchovní,*⁾ že božský vzor ukázal se lidem na různých výšinách. Zejména učedníci viděli Pána Ježíše na hoře Tábor, kde proměnil se před nimi. Viděli jej na hoře Olivetské, kde tolik slz prolil a po celé noci se modlil za nás. Viděli jej na hoře Kalvarii, kde z nevýslovné lásky umřel za nás na kříži. Viděli jej na hoře Nanebevstoupení, odkud se vznesl do nebe. Ale jest ještě jiná hora, na které Pán Ježíš nyní přebývá; tou horou jest svatý oltář, o němž praví kněz začínaje mši svatou: »Sešliž světlo své a pravdu svou; ty mne provodily a přivedly na horu svatou a do stanů tvých« (Ž. 42, 3.). S té hory nyní Pán Ježíš k nám mluví; a mimo to slyšeti s nebe hlas: »Tento jest

*⁾ Arcibiskup Pichenot.

Syn můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil, toho poslouchejte, za ním jděte a ctností jeho následujte.*

Možno říci, že ctnosti eucharistické Syna Božího jsou — pokud to býti může — úplnější a září ještě větším a jasnějším leskem nežli za jeho pozemského života. Jestli to vrchol a dokonalost netoliko jeho lásky, ale i svatosti a všelikých ctností, rovněž jako veškerých tajemství a dobrodiní.*)

Mimo to Pán Ježíš netoliko učí opravdovým a dokonalým ctnostem, ale milostí svou, která jde z jeho oltáře a svatostánku, jakož i neméně přítomností svou ve sv. přijímání dodává duši povzbuzení a sil k posvěcování se.

Bohužel, jsou duše, které ho neznají a znáti nechtějí, ač přišly na svět jako dítky církve. Jsou jiné, které přicházejí časem k němu, a když jest vystaven na oltáři, pohlížejí naň, ale nerozumějí jeho hlasu, neuvažují o jeho ctnostech, neprosí o jeho pomoc. Proto možno k nim říci: Neznáte Toho, který jest v prostřed vás; proto také v hříchu svém zemřete (Jan 47, 21.).

Než ty, knězi, hled' na Pána ukrytého okem víry a lásky, vnikej v jeho srdce, rozjímej o jeho ctnostech, a když On prodlévá v srdci tvém, mluv k němu: Jsi-li Ty, Pane, tak chudý a pln odříkání, zdaž budu já hledati bohatství aneb marných rozkoší světských? Jsi-li Ty tak pokorný, zdaž já budu se honiti za slávou lidskou? Jsi-li Ty tak poslušný, zdaž já budu odporovati Bohu i lidem? Jsi-li tak tichý a trpělivý, zdaž já se dám unášeti hněvem anebo zdaž budu si naříkati na utrpení? Ty-li jsi tak štědrý ke mně, zdaž já budu skoupý k Tobě?

Zdaž tak činíš?

*) Arcbiskup Pichenost.

II. Člověk má povinnost modliti se, potřebuje modlitby, neboť bez ní nemůže žít dle vůle Boží; proto právem prosil božského Mistra ústy apoštolův: Pane, nauč mne modliti se! Ježíš Kristus jako Bůh-člověk, prostředník lidí a velekněz modlil se stále za sebe a za celé lidstvo; On také příkladem i slovem učil lidi, jak se mají modliti, a dokonce i zůstavil jim jakoby na památku po sobě modlitbu Páně.*)

Ukončiv život pozemský tou modlitbou: Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého, nepřestal se modliti v nebi ani na zemi.

Zejména jeho život eucharistický jest neustálou modlitbou; neboť tu na oltáři, ve svatostáncích a v srdcích lidských, která jej přijímají, stále velebí Otce nebeského za sebe i za nás, — tu díky vzdává Otcí, tu spravedlnost Boží za nás odprošuje, — tu přimlouvá se za nás u milosrdenství Božího; neboť jako za života pozemského byl sladkým a laskavým ke všechněm, tak i nyní laskavým okem pohlíží na každou bídu naši. Tu nás také svou pokorou a dobrotou k modlitbě povzbuzuje čili dává »ducha modlitby« a v nás a s námi se modlí, a tak modlitbu naši zdokonaluje, posvěcuje a Otcí nebeskému obětuje, přidává k ní své zásluhy. Tu zajisté jest nejpřednějším prostředníkem a veleknězem. Jaké to štěstí naše, že můžeme u jeho nohou, s ním a skrze něho se modliti!

Zdaž i ty, knězi, vysoko si to ceníš a za to děkuješ? Zdaž život tvůj jest rovněž stálou modlitbou za sebe samého i za jiné duše?

III. Jakáž jest modlitba Pána Ježíše v Nejsvětější svátosti? Nejdokonalejší; neboť tu modlí se Syn Boží v lidském těle k Otcí nebeskému a tudíž modlitba jeho jest vskutku božská. Tu Syn Boží nekonečně milující modlí se k Otcí nebeskému, a tudíž modlitba jeho jest plna lásky. Tu Syn Boží ponižuje se co

*) O modlitbě čti rozjímání XXXI. a XXXVIII. v díle II.

nejhlouběji modlí se k Otci nebeskému, a tudíž jeho modlitba jest nejučinnější. Tu Syn Boží nepřestává se modliti ani za ty, kteří jej tupí a urážejí, a tudíž modlitba jeho jest vytrvalá a obětovná.

A kdož nebude se modliti, když Bůh utajený modlí se za něj? Kdo nebude se starati, aby jeho modlitba byla plna víry, naděje, pokory, uctivosti, lítosti a lásky, když Pán sám káže tak se modliti?

A zdaž lidé se modlí? Bohužel, mnoho jest takových, kteří zavrhli modlitbu, protože zavrhli víru. Ti usilují odtrhnouti i jiné duše od modlitby a vypuditi ji ze škol, ze života rodinného, ze všech záležitostí lidských, a kdyby bylo možno, zavřiti všechny chrámy. Více jest takových, kteří zřídka se modlí, protože jsou pohrouženi v pozemských věcech a jsouce nakaženi lhostejností náboženskou, mají víru slabou a zapominají na Boha.

Zdaž aspoň kněží vynahrazují ten nedostatek modlitby? Jisto jest, že modlitba jest hlavní jejich povinností a má býti duší života kněžského; ale přece o nejednom třeba říci, že se modlí málo a nedokonale.

Jak jest tomu u tebe? Zdaž odříkáváš zbožně breviář a nespokojuješ se pouze touto modlitbou? Vážíš si každodenní meditace, každodenní návštěvy Sanctissimi, každodenní částky růžence? Zdaž neopomíjíš díkůčinění po mši sv. a nezapomínáš na střelné modlitby, ale snažíš se choditi v stálé přítomnosti Boží?

Chceš-li míti ducha modlitby, pros o to vroucně, zvláště když Pán Ježíš přichází do tvé duše anebo když klečíš u jeho nohou. Ano i když doma se modlíš, obrať se k nejbližšímu svatostánku, jako se obracel prorok Daniel směrem ke chrámu jerusalemskému; tu zase představ si, že Pán Ježíš z nejsvětější hostie na tebe hledí. Spoj se s jeho modlitbou a v jeho srdci

najdeš to, čeho se nedostává modlitbě tvé, a obdržíš pomoc, když tě bude trápit vyprahlost nebo pokušení.

Zdaž budeš tak činiti?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

O Pane, děkuji Ti za to, že jsi nepřestal býti naším mistrem, neboť, hle, v nejsvětější oběti obcházíš celou zemi a z každého svatostánku stále k nám mluvíš hlasem podivuhodně sladkým. Ó mluv, Pane i ke mně, abych vůli Tvou vždy chápal a svatě plnil. Díky Ti také za to, že v tom tajemství modlíš se stále za nás a s námi. Ó nauč i mne modliti se dokonale, abych vždy prosil ve jménu Tvém a spojuje se se srdcem Tvým a obětuje Otci nebeskému Tvé zásluhy obdržel potřebné milosti pro sebe i pro jiné.

Rozjímání XXVI.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti učí nás duchu chudoby, odříkání a trpělivosti.

I. Apoštol pravil: »Kristus, jsa bohatý, učiněn jest pro vás chudým, abyste vy chudobou jeho zbohatli« (II. Cor. 8, 9.). A skutečně kdož tak miloval chudobu jako Syn Boží v lidském těle? Hle, přišel na svět v chudém chlívku, putoval po cizích staveních v Egyptě, pracoval za kousek chleba jako řemeslník v dílně nazaretské, později pak jako učitel světa, neměl, kde by hlavu složil, a živ byl z almužny a zemřel obnažen na cizím dřevě kříže a spočinul v cizím hrobě.

V zalíbení v chudobě pokračuje Pán Ježíš dále v tajemství oltářním, neboť tu odevzdal člověku sebe celého, ano za pokrm jeho duše; za to však zbavil se všeho, tak že se ukryl pod cizím šatem, to jest, pod šatem způsob svátostných.

Chudoba Syna Božího skrytého v Nejsvětější svatosti zdá se ještě podivuhodnější, nežli se ukázala v Betlemě, v Nazaretě a na Kalvarii; neboť nyní přísluší i jeho člověčenství veškerá sláva a veškeré zvýšení, takže možno žádati, aby lidé skládali u nohou jeho to, co pokládají za nejcennější.

Když měl Šalamoun zbudovati chrám jerusalemský, vynaložil na to veliké množství zlata a stříbra a zaměstnával po delší čas 200.000 dělníkův, aby vztýčil důstojný příbytek na umístění archy úmluvy a oltáře Páně. Oč spanilejší a drahocennější mají býti naše chrámy, v nichž přebývá nikoliv slitovnice Hospodino, nýbrž sám Pán s božstvím a člověčenstvím svým.

Než jak ubohé a chatrné jsou mnohdy kostely, svatostánky, oltáře, schránky a monstrance, ve kterých se ukládá Pán Ježíš skrytý; a přece nehrozí se té chudoby, třeba zaviněné, jen když má kolem sebe hrstku duší věřících a milujících. Ani to neochlazuje jeho lásky, že lidé bezbožní vypuzují jej z tolika nádherných chrámů a přinucují jej přebývat v skromných kapličkách a v čase pronásledování i v domech soukromých.

A proč Pán tak velice miloval chudobu? Proto, že chtěl naučiti lidi lásce k chudobě. To učení jest dnes tím potřebnější, že materialismus snaží se tak jako ve světě pohanském ovládnouti svět a proto mnoho duší pálí horečka po zlatě, za níž jde vášeň užívání. Co hříchův, ano i zločinův zrodila a u r i sacra fames! A hle, aby vyléčil lidi z té strašné choroby, sám Syn Boží stal se dobrovolně chudým!

Příoděv se chudobou jakoby šatem královským povýšil Pán odtrhnutí se duchem od věci pozemských do řádu ctnosti nutné každému křesťanu a ohlásil slib před tím neslýchaný: »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské«.

(Mat. 5, 3.). Co více, dobrovolnou chudobu v duchu a ve skutečnosti učinil Pán radou evangelickou; těm pak, kteří jdou za Pánem chudým, slíbil: Každý, kdo opustí dům neb bratry neb sestry neb pole pro jméno mé, stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude. (Mat. 19, 29.).

Zdalo by se, že to učení bude tvrdé a odporne všechněm synům lidským. Zatím však to učení přijímá celým srdcem Nejsv. Bohoroďička, přijímají apoštolové, přijímají veliké zástupy poustevníkův, řeholníkův a řeholnic, přijímají nesčetné zástupy věřících, z nichž jedni neupoutávají srdcí svých k bohatstvím, užívajíce jich jedině k slávě Boží a k dobru bližních, jiní pak snášeji trpělivě chudobu, podrobujíce se pokorně vůli Boží a hledajíce především pokladů nebeských.

Miluj i ty, knězi, chudobu duchem! Máš-li málo statků tohoto světa, neprahní po nich žádostivě, ale dle slov apoštola, maje pokrm, a čím se odívati, dosti na tom měj (1. Tim. 6, 8.); a za to nechť Pán sám jest částkou dědictví tvého. Máš-li více jmění, nelni k němu, aby nezahubilo duše tvé, nýbrž uživej ho podle vůle Boží, a tudíž na chrámy Páně, na katolické podniky a práce, na podporu chudých, nemocných a osiřelých.

Pamatuj, že Pán Ježíš v podobě lidí hladových vztahuje k tobě ruku, a proto neodpírej mu almužny, aby ti někdy neřekl: Byl jsem lačný, a nenasytil's mne. — Pamatuj, že On jako poutník obchází celý svět, tu zase jako vězeň přebývá v našich příbytcích; a proto otvírej mu ochotně dům svého srdce a vyprostuj jej z pout tím, že jej budeš hodně přijímati ve sv. přijímání a navštěvovati v kostelích a chudé jeho děti odívati v šaty pozemské, abys jednou uslyšel ta slova: Byl jsem v žaláři, a navštívil jsi mne; nahý jsem byl a přioděl jsi mne. — Zdaž tak činíš?

II. Kristus Pán dle slov apoštolských »ne sám sobě se líbil« (Řím. 15, 3.), neboť nikdy nehledal sebe, to jest, ani své slávy, ani své útěchy, ani svého prospěchu, ale celý jeho život pozemský byl stálým sebeodříkáním a úplným sebeobětováním. Pohleď na každou chvíli jeho života a vnikni v jeho srdce a pře-svědčíš se o tom!

Toto sebeodříkání jest rovněž patrné v Nejsvětější svátosti. Nehledá tu Pán Ježíš své slávy, neboť tu sestupuje na nejnižší stupeň sebepokoření; nehledá své útěchy, neboť přebývá s lidmi, třeba jim mnozí pohrdají anebo na něho zapominají a třeba že v tolika kostelích zůstává nejen v noci, ale i ve dne osamocen, nehledá svého prospěchu, neboť se oddává celý každé duši ve sv. přijímání, aby v něm žila a skrze něho šťastna byla, sám však nemyslí na sebe a zbavuje se v tu chvíli života eucharistického.

Uč se odříkání od božského Mistra! Z jesliček, s kříže a s trůnu svátostného mluví ke každému: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne!« (Luc. 9, 23.). »A kdo nenese kříže mého a nejde za mnou, nemůže býti mým učedníkem« (Luc. 14, 27.). Sebezapírání žádá tedy Pán Ježíš od každého ze svých učedníkův, oč více od kněze?

Chceš-li, knězi, býti pravým učedníkem Kristovým a spasiti svou duši a kromě toho přispěti k spasení jiných duší, umrtvuj své tělo a drž na úzdě své žádosti, zvláště dvě nejškodlivější a nejnebezpečnější, totiž pýchu a smyslnost, čili cvič se v pokoře a nade všecko miluj čistotu duše i těla!

Nelni též k důstojnostem, rozkošem a statkům tohoto světa, nýbrž hledej toho, »což s hůry jest,« abys mohl říci: Což jest mi na nebi anebo co jsem chtěl na zemi kromě Tebe, Bože, srdce mého?« (Ž. 72, 25.).

Chceš-li však připoutati se pouze k Bohu, rozvažuj pomíjejicnost tohoto světa, věčnost štěstí nebeského a ohromnost lásky Boží! Když pak přijmeš Nejmilostivějšího do duše, pros u jeho nohou: Pronikni, nejsladší Ježíši, duši mou střelou Své lásky . . . Učiň, aby duše má lačněla po Tobě, chlebe andělský . . . aby vždy po Tobě žíznila, prameni života, prameni moudrosti a vědomosti, prameni věčného světla, potoku rozkoše, hojnosti domu Božího!*) Zdaž se tak modlíš a spolu neseš kříž svůj za Spasitelem, to jest, snažíš se o umrtvení vnitřní i vnější?

III. Prorok Isaiáš, předpovídaje umučení Kristovo takto praví: »V pravdě neduhy naše on nesl a bolesti naše on snášel . . . Raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše« (Is. 53, 4.—5.). Podivuj se té lásce a trpělivosti Spasitelově! Mohl tím nejmenším utrpením, jakožto nekonečnou cenu majícím, na př. jednou kapkou své krve, vykoupiti svět; než On přijal na sebe všechny muky a prolil krev do poslední krůpěje, aby přinesl Otci nebeskému větší slávu a lidem aby dal větší důkaz lásky. Trpěl také nikoliv několik dní, ale po celý život pozemský od chvíle početí až do posledního dechu, neboť kříž nikdy nezmizel mu s očí, jak předpověděl skrze proroka: »Já k utrpení hotov jsem, a bolest má jest před obličejem mým vždycky« (Ž. 37, 18.). Trpěl na těle, na duši, na slávě, na všem ode všech, trpěl s nevýslovnou láskou, pokorou a tichostí, takže stal se nedostižným vzorem všechněm trpícím.

Utrpení své zvěčnil Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti oltářní, neboť každá mše svatá jest obnovením krvavé oběti na kříži, a všecko v ní připomíná umučení Páně a zejména to oddělené posvěcení a požití těla a krve-

*) Sv. Bonaventura.

Páně — četné znaky kříže — pozdvihování svaté hostie a kalicha atd.

Mimo to každé sv. přijímání jest památkou umučení a smrti Spasitelovy, jakož řekl apoštol: »Kolikrátkoli budete chléb tento jísti a kalich píti, smrt Páně budete zvěstovati (1. Cor. 1, 26.).

Po zmrtvýchvstání náleží člověčenství Spasitelovu sláva a radost; avšak on sám odsuzuje se k četným ponížením a bolestem. Pán Ježíš ovšem v Nejsvětější svátosti ničeho netrpí, takže bezbožníci mohou sice zneuctíti sv. hostii anebo ji i spáliti, ale samého Krista Pána nezasáhnou; neztratil však lásky k utrpení. Avšak připomíná si neustále pokoření a urážky, kterými byl za pozemského života napájen, — počítá trny bolestného diademu, kterými byl korunován,*) — má před očima stále hořký kalich a kříž, na němž umřel. Mimo to uvaž, že jest na světě tolik křížů, kolik hříchův těžkých, — že celá země jest jedna veliká Kalvarie, skropená krví Spasitelovou. Rozvaž konečně, že i dnes nepřátelé vrhají se vztekle na Krista Pána, neboť kolikráte již zneuctili Nejsv. svátost židé, pohané, hereetikové a svatokrádci; a přece mlčí jako »beránek k zabiti vedený«, třeba by mohl v jednom okamžiku setřít v prach své protivníky, ponechávaje si soud na dobu pozdější. Ale snad aspoň lidé věřící odplácejí se Pánu dvojnásobnou úctou a láskou? Ach kdež, — mnozí jej urážejí anebo na něho zapomínají, takže ve viděních, kterými obdařil blahoslavenou Markétu Marii, stěžuje si žalostně na nevděčnost lidskou.

A přes to neopouští zemi; není divu, že sv. Terezie unesena láskou stýskala si před Otcem nebeským: »Bože, smiluj se nad mým ubohým Ježíšem; nesvoluj na jeho vroucí přání k neustálému utrpení, neboť nezabráníš-li tomu, nikdy si neodpočine;« potom takto

*) Pichenot.

říkala duchovním dcerám svým: »Nejmilejší náš Ženich jest ochoten snášeti nejkřutější utrpení a to až do konce světa, jen aby našel duši, která Jej bude milovati a hodně přijímati do srdce svého.«

Uč se od božského Mistra trpělivosti a statečnosti v nesení kříže! Trpěti musíš, jednak protože jsi hříšník, jednak protože jsi sluha Ukřižovaného; nedomnívej se však, že kříž jest znamením nemilosti a trestu Božího; — naopak snaž se viděti v něm nástroj milosrdenství Božího, neboť kříž obrací a očištuje a posvěcuje a k srdci Ježíšovu a k nohám Matky Bolestné přibližuje. Bude-li se ti však zdáti kříž příliš těžkým, takže pod ním budeš klesati, patři v duchu na Pána ukrytého a spěchej k němu v modlitbě a ve mši svaté o pomoc; a On také jako Šimon Cyrenejský pomůže ti nésti tvůj kříž. On také přinese ti úlevu v nemoci, osladí hořkost a zklamání, naučí tě snášeti pomluvy a utiskování od lidí, protože ti bude stále připomínati svá slova: »Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost« (Mat. 5, 10.) a slova svého apoštola: »Utrpení tohoto nynějšího času nejsou hodna budoucí slávy, která se zjeví v nás« (Řím. 8, 18.).

Zdaž trpíš rád pro spravedlnost a nereptáš neb nenaříkáš v utrpeních toho života?

Nechť však tebe neodstrašuje to, že cítíš odpor k utrpením, neboť i Pán Ježíš v zahradě cítil úzkost a smutek a na kříži si naříkal: »Bože můj, proč jsi mne opustil?« Modli se jen o to, abys porozuměl kříži a miloval jej; a až bude se ti zdáti příliš těžkým, spěchej k Pánu ukrytému, abys naučil se od něho trpělivosti a načerpal nových sil. Zdaž tak činíš?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í . P ř e d s e v z e t í .

Ó Pane, Ty i mně poroučíš nésti kříž a kráčet za Tebou cestou chudoby, sebezapírání a utrpení. Ale

jak váhavý jsem k následování Tebe v lásce ke kříži, třeba že mi tu lásku ze svých jeslí, s kříže, s oltáře a ze svatostánku tak usilovně doporučíš. Za to však bohatství, sláva pozemská a rozkoš světská mají pro mne ještě veliký půvab. Ty tedy sám, o Ježíši, odtrhni od nich srdce mé a přikovej to srdce k sobě, abych od nyníška v duchu a v pravdě opakoval: Ty, Pane, jsi částkou dědictví mého a kalicha mého.

Rozjímání XXVII.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest vzorem pokory, tichosti a poslušnosti.*)

I. Od té chvíle, kdy satan pokoušel první rodiče lživým slibem: »Budete jako bohové,« chce býti člověk bohem sobě i jiným, a místo aby sloužil Bohu a hledal slávy svého Stvořitele, ozývá se nejednou s Luciferem: *N e b u d u s l o u ž i t i*. Od té chvíle stala se pýcha hlavní vadou, kdežto pokora ve světě pohanském byla téměř neznáma. Bylo třeba teprve pokoreni Syna Božího, aby naučil lidi pokoře a pokoru učinil ctností, poněvadž však pokora jest člověku zkaženému čímsi velice nesnadným ku pochopení a nabytí, proto stalo se pokoreni Syna Božího nedostižným a nevýslovným.

Již sám záměr vtělení odkrývá bezedné hlubiny pokory, která se ukazuje zjevně ve chlívku betlemském, když Slovo předvěčné přichází na svět jako nemluvně maličké, zavinuté a položené v jeslích. Ta pokora potom způsobila, že Bůh—člověk při obřezání přijímá na sebe znamení hříchu, v Egyptě zakouší útrap putování a nedostatku, v Nazaretě ukrývá se v chudém domku, jsa pokládán za syna tesařova. Mimo to celý veřejný život Spasitelův jest jedno

*) Čti »Ježíš Kristus ve svém skrytém životě jest vzorem a mistrem kněze«, rozjímání XIX., XXIV., XXVI.

pásmo pokoření, které si dobrovolně zvolil; a což říci o jeho umučení! Přijav na sebe hříchy světa nasycen byl dle slov prorokových potupami, že mohl o sobě říci: »Já pak červ jsem a ne člověk, po hanění lidí a povrhel obce« (Ž. 21, 7.).

Po slavném zmrtvých vstání vstupuje do nebe, aby obdržel království a soud nad světem, ale přes to nepřestává se pokořovati, neboť zůstává s lidmi do konce věků v Nejsvětější svátosti oltářní, v tom tajemství nejvyšší lásky a nejhlubší pokory. Neboť tu skrývá netoliko své božství, ale i člověčenství pod rouškou způsob svátostných a jest tu bez užívání smyslův, bez pohybu jako bez života, takořka jako nic, takže k jeho nesmírným pokořením nedruží se paprsky slávy, které zářily v jeho pozemském životě. — V Betlemě Slovo vtělené ukazuje se jako chudičké nemluvně, ale andělové mu zpívají píseň chvály a hvězda uvádí k němu tři krále. Nad Jordánem při křtu klade se na roveň s hříšníky, ale Bůh Otec dává mu svědectví, a Duch svatý sestupuje naň viditelně. Na poušti jest pokoušen od ďábla, ale andělé mu slouží. V životě veřejném zakouší protivenství od fariseů, ale zahanbuje je božskou moudrostí a nepopíratelnými zázraky. Na Kalvárii umírá uprostřed bolesti a urážek, ale celá příroda se nad tím hrozí, a smrt přemožená prchá před ním, neboť On vlastní mocí vstává z hrobu a vstupuje potom na nebe. Avšak v Nejsvětější svátosti velice zřídka ukazuje zázrakem svou přítomnost; andělové pak obklopující jeho příbytek, nepřerušují svého mlčení, ačkoliv někdy s roztrpčeností pohlížejí na nevděčnost a převrácenost lidskou.

Tu zajisté Pán Ježíš ponízuje svou velebnost, aby tím více oslavil Otce nebeského, aby tím lépe ukázal lásku k lidem, aby konečně přesvědčil se o jejich víře a naklonil je k tomu, aby mu vzdávali tím větší čest. Skutečně církev svatá vzdává mu čest, co může, nej-

větší, ale co urážek i tu snáší Král slávy netoliko do pohanů, židův a heretiků, ale i od špatných katolíkův; vždyť v našich časech není téměř dne, kterého bychom nemuseli čísti o vloupání se do kostelů, ukradení posvátných nádob, a co horšího, o zneuctění hostií nejsvětějších!

Všechna ta pokořování Syna Božího v lidském těle jsou lidem velikým napomenutím ku pokoře a z každého tajemství jeho života, zvláště pak z jesliček, kříže a svatostánku vychází stále hlas: Člověče, pamatuj, že Bůh jest všechno, a ty netoliko nejsi nic, ale jsi také chudšas a hříšník. Člověče, nevynášeš se tím, co máš, neboť všeliké dobro pochází od Boha, a proto náleží mu sláva; hřích však, který jest výlučně tvým plodem a tvým majetkem, zahanbuje tě a ponižuje. Člověče, nedoufej v sebe, třeba se zdáš silným, bohatým, moudrým a velikým, neboť jsi třtinou slabou, kterou ledajaký vítr povalí a zlomí; za to však doufej toliko v Boha, který jest tvým světlem, tvou silou, tvým bohatstvím. Člověče, nepohrdej nikým, třeba tím nejhorším, ale raději pohrdej sebou a snášej rád pohrdání, neboť jsi zhřešil nejednou v životě a zasloužil jsi tím hanbu i pokutu věčnou. Takový hlas rozléhá se po světě po dvacet století, a hle, miliony duší učí se z toho pokoře a tak se ponižují, že králové sestupují nejednou s trůnův, aby jako bratři řeholní myli hrnce v kuchyni klášterní, — že kněžny klečíce libají nohy žebrákův vředy pokryté, — že geniové vědy koří se před Bohem skrytým, vyznávající, že nejsou nic, že nic sami ze sebe nemají, že nic sami ze sebe nemohou.

Slyš i ty, knězi, hlas pokory a tím horlivěji ho poslouvej, protože dnes rozléhá se mocně po celém světě hlas pýchy v rozmanitých zvucích a doléhá i k uším kněží. Zejména slýchati jest hlas pýchy, která poroučí člověku stavěti sebe na místo Boha, pohrdati pravdou Boží a zákonem Božím, bouřiti se proti vládě

duchovní i světské, šlapati po hlavách bližních. Slyšati jest hlas ctižádosti, která káže člověku honiti se za důstojnostmi a pnouti se na výšiny slávy pozemské a nedbati o slávu věčnou. Bývá slyšeti hlas domýšlivosti, která káže člověku věřiti v neomylnost vlastního rozumu a v sílu vlastní vůle a tak hnáti se za věcmi, jichž není schopen. Bývá slyšeti hlas marnivosti, která káže člověku vynášeti se a chlubiti statky duchovními i pozemskými, pravdivými neb zdánlivými: Bývá slyšeti hlas licoměrnosti, která káže člověku, aby pro svou slávu anebo svůj prospěch ukazoval na venek život ctnostný, příznivost k lidem, zbožnost vůči Bohu.

Měj, knězi, v ošklivosti pýchu, neboť jest vůči Bohu lží, krádeží a modlářstvím, a vůči lidem nejškodlivějším a nejnebezpečnějším nepřitelem. Za to však miluj pokoru, neboť jest Bohu velice milá, lidem pak nutná. Co činí pýcha z kněze, třeba nadaného? Škůdce a nejednou i odpadlíka od víry, jako učinila Aria, Hus a Lutera, Döllingera. A co činí pokora z kněze, třeba skromného co do schopností? Nástroj prozřetelnosti Boží, mnohdy velice účinný, jako učinila na př. svatého faráře z Arsu.

Modli se i ty, knězi, o pokoru a pracuj o to, abys nabyl pokory; a za tím účelem rozvažuj často o pokořování se Boha-člověka v Nejsvětější svátosti oltářní, — tu zase o své nicotnosti a chudobě, pozastavuje se nad těmito slovy:

O sacerdos, quis est tu?

Non es a te, quia de nihilo.

Non es ad te, quia mediator ad Deum.

Non es tui, quia servus omnium.

Non es tibi, quia sponsus ecclesiae.

Non es, quia alter Christus es.

Quid ergo es?

Nihil et omnia.

Zdaž tak činíš ?

II. Tichost, zvaná též mírnost a laskavost, jest dcerou pokory a lásky; záleží pak nikoliv v tom, že člověk, aby se líbil lidem a zachoval si milý pokoj, zavírá oči, uráží-li někdo Boha, násilí-li činí zákonům církevním, pošlapává-li povinnosti, nýbrž v tom, že v napomínání i v jednání vystříhá se hněvu, nedůtklivosti a nelibosti, čili že koná všecko suaviter in modo a snášeje trpělivě trpkosti a protivenství od lidí, snaž se získati je Bohu.

Takovou ctnost Kristus Pán jako »Beránek tichý« a »kníže pokoje« zvláště doporučí. »Učte se ode mne — tak praví ke všechněm, neboť jsem tichý a pokorný srdcem (Mat. 11, 29.); a když dva učedníci chtěli svolati oheň na obyvatelstvo Samaří, odpověděl jim: »Nevíte, čího ducha jste« (Luc. 9, 53). Proto také skrze apoštoly přikazuje především kněžím: **Ale ty, ó člověče Boží, následuj tichosti (1. Tim. 6, 11.), neboť nesluší se na služebníka Páně vaditise, ale aby byl tichý ke všem, způsobný kučení, trpělivý, jenž by s mírností trestal (2. Tim, 2, 25.). Oblecte se jako vyvolení Boží, svatí a milí, v srdečné milosrdenství, v dobrotivost a pokoru, mírnost a trpělivost. (Colos. 3, 12.).**

Aby ta ctnost nezdála se býti lidem příliš obtížnou, dal nám sám Pán Ježíš nejdokonalejší vzor, neboť tichý a sladký ve svém životě veřejném i ve svém umučení, tichý a sladký jest i nyní v Nejsvětější svátosti.

Nezůstává tu s námi, aby nás káral anebo odsuzoval, nýbrž aby nás těšil a vedl k spáse. Snáší trpělivě zapomínání a urážky od lidí, neboť zdá se, že zapomíná na svou spravedlnost, aby pamatoval jediné na to, že jest nekonečně milosrdný. Ano i tenkrát, když pokrytečtí Jidášové přijímají jej svatokrádežně, nesesílá na ně blesků, ale trpí a mlčí. Nikoho také od

sebe neodmítá, nikým nepohrdá, třeba byl nejnižším z lidí, a třeba by před tím těžkými hříchy poskvřnil svůj život, ale všechněm otevírá svou náruč a své srdce, volaje: Pojdte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.

A jak sladkým jest Pán k duši, která k němu přichází s věrou, nadějí a láskou! To dovede vypověděti jen ten, kdo toho zakusil. Právem volá prorok a s ním církev svatá: *O quam dulcis est spiritus Tuus, Domine!*

Sladkost má zdobiti každého křesťana, neboť jest slušno, aby to srdce, které ve sv. přijímání stává se příbytkem Beránka tak tichého, sladkého, nedávalo vstoupiti citům hněvu a nenávisti, a jazyk, na kterém tak často spočívá tělo Ježíšovo, aby nevyslovoval slov jedovatých a hořkosti plných.

Bez sladkosti není možno milým býti Bohu ani líbiti se lidem. Správně řekl jeden spisovatel církevní, *) že nic tak neodpuze od náboženství a od nábožnosti jako jednání osob, které se urážejí a hněvají o ledajakou maličkost, špatně vykládají slova nejnevinnější a ve všem spatřují urážlivý úmysl. Jejich nedotklivost a samolibost všechny odstrašuje. Co horšího, lidé vidouce, že ty osoby před chvílí přistupovali ke stolu Páně a potom tak snadno vybuchnou hněvem anebo hoví svým choutkám a sebelásce, ztrácejí chut k sv. přijímání a slábnou ve víře. Jak bedlivě tedy mají zbožné duše bdíti, aby nikoho svými slabostmi neodpuzovali.

Oč více potřebna jest tichost a laskavost kněžím, kteří mají vésti duše k Bohu, neboť není možno přihnati někoho násilím do služby Boží a ke zbožnosti. Za to však laskavost půvabem svým přitahuje a podmaňuje srdce, krotí hněvy, upravuje cestu zapomenutí, a tak obracuje a vzdělává více než učenost, ano více — praví

*) Probenot.

sv. Chrysostom — nežli zázraky. Právem také sv. Bernard napomíná kněze: »Cvičte se, kteří soudíte zemi; pamatujte, že máte býti jako matky k těm, kteří jsou vám svěřeni, a ne jako pánové; přičiňujte se ne o to, aby se vás báli, nýbrž o to, aby vás milovali. Ukáže-li se kdy potřeba přísnosti, budiž to přísnost otcovská, a nikoliv krutost tyranská! Kárajíce otcovsky, umějte zároveň osladiti přísnost trestu laskavostí mateřskou« (Ser. 23 in Cant.).

Snaž se, knězi, o tuto ctnost a za to střež se výbuchův hněvu, které zvláště v práci pastýřské působí veliké škody. Máš-li však živou a prudkou povahu, bdi nad ní bedlivě, zvláště, když lidé nepřijemní neb špatní tě trápí. Pros zároveň po mši svaté a při návštěvě Sanctissimi o dar sladkosti, řka: Ó Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce mé podle srdce Svého! S pomocí milosti Boží i prudkou, nedůtklivou a prchlivou povahu překonáš, jako ji překonal sv. František Salesský, takže potom nedovedl se hněvati.

Zdaž tak činiš?

III. Jako hřích zlých andělův byl především hříchem pýchy, tak hřích prvních rodičův a každý hřích lidský jest hříchem neposlušnosti, protože jest odbojem proti vůli Boží. Pán Bůh zjevil člověku svou vůli jednak zákonem přirozeným, jednak zákonem zjeveným; žádá také od něho poddanosti své vůli jako nejvyšší, nejmoudřejší a nejsvětější, a veškerý soulad ve světě fysickém, morálním i společenském na poslušnosti založil. Poněvadž však následkem hříchu poddanost veliké vládě ať božské, ať církevní, ať lidské, jest člověku věcí obtížnou a protivnou, proto sám Syn Boží v lidském těle chtěl jej naučiti poslušnosti a stal se nejdokonalejším vzorem této ctnosti.

Poslouchal Otce svého nebeského a proto aby naplnil odvěčné výroky Trojice nejsvětější, netoliko ukázal se na zemi jako nemluvně, ale přijal na sebe

všeliké ponížení, všelikou bolest, dokonal obět na kříži, takže apoštol mohl o něm říci: Ponižil sebe samého, přijav způsobu služebníka . . . a učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže (Filip 2, 7—8.).

Z lásky k Otci nebeskému poslouchal také lidí, a především své Matky a svého pěstouna Josefa. Pln poddanosti k jich vůli dal se zavinouti v plenky, uložiti k spánku, nésti do chrámu, tu do Egypta, tu do Nazareta, v Nazaretě pak konal ochotně do třicátého roku života nejnižší služby v kuchyni a v dílně, — On, jenž moudrostí a zázraky mohl v údiv přivésti celý svět. Poslouchal též synagogy a ačkoliv byl tvůrcem Nového Zákona poddal se pokořujícím předpisům zákona Mojžíšova. Poslouchal císaře římského, platě daň za sebe i za učedníky. Poslouchal i svých katanův, dávaje se svázati a přibíti na kříž. Ó kdož vypoví poslušnost Slova vtěleného v jeslích, v životě a v umučení! A přece pokročilo ono ještě dále v tajemství oltářním. Ačkoliv nyní kraluje na trůně slávy, ponízuje se přece před lidmi a dává vzor nejdokonalejší poslušnosti; neboť, hle, Bůh veliké velebnosti, před nímž zástupy nebeské padají s pokorou volajíce: Svátý, Svátý, Svátý, sestupuje každodenně na oltář, a to k slovu kněze, netoliko svatého, ale třeba i největšího hříšníka, a potom dovoluje činiti s sebou, co ten kněz chce, ať již jej chce požívatí nebo chovati ve svato-stánku anebo nositi po domech anebo za pokrm dávatí duším, třeba nehodným. Co více, Pán Ježíš jest poslušen každého člověka, kdykoliv si jej přeje přijmouti, třeba ten člověk byl nevěrcem neb svatokrádcem; poslušen jest i zločinců, kteří schránky se svatými hostiemi vykrádají anebo i bezbožníků, kteří ty svaté hostie pošlapávají anebo do ohně házejí.

Tato poslušnost Pána Ježíše jest bezodkladná, naprostá, všeobecná, bezohledná a vytrvalá, neboť se

týká všechněch kněží platně vysvěcených, třeba byli heretiky neb schismatiky, protože poddává Pána Ježíše úplně jejich vůli a bude trvati do konce věkův.

Dávaje na sobě takový vzor, žádá Pán právem poslušnosti k vůli Boží, k své církvi, ku všechněm představeným, poroučejí-li v duchu Božím.

A zdaž učí se lidé poslušnosti od Pána Ježíše? Bohužel, ne všichni; neboť což jest takových, kteří odporují schválně vůli Boží, přestupují příkázání Boží i církevní, brojí proti vládě duchovní i světské. Naříká se také dnes všeobecně, že děti nechtějí poslouchati rodičů, žáci učitelů, služebníci chlebohárců, vůbec podřízení představených, takže společnost lidská stále víc a více se rozkládá.

Zdaž u všech kněží jest dokonalá poslušnost ku vládě duchovní? Ne u všechněch, neboť i tu vyskytuje se časem odboj, a častěji tichý odpor a reptání.

Jak jest tomu u tebe? Ó chceš-li nabýti dokonalé poslušnosti, zastavuj se často pod křížem anebo před svatostánkem a uslyšíš odtud hlas: Což jest to velikého, poddáš-li se ty, jenž jsi prach a pouhé nic, člověku k vůli Bohu, když já všemohoucí a nejvyšší, jenž jsem všechno z ničeho stvořil, sám jsem se člověku podrobil k vůli tobě . . . Uč se tedy poslouchati, bídny prachu! Uč se pokořiti se hroudo a hlíno!*)

Z p y t o v á n í s v ě d o m í . P ř e d s e v z e t í .

Ó Pane, Ty i ke mně pravíš: Uč se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, — uč se býti poslušným, prachu zemský! Ale já mám málo pokory, málo poddanosti, neboť jak často toužím po marné slávě a marné důstojnosti, — jak často lehce si vážím rozkazů své vlády, anebo je přijímám s nechutí a reptáním. Ty tedy, ó Ježíši, přicházeje tak často do mé duše, dej mi Ducha svého a učiň, abych Tě následoval v pokoře a z lásky k Tobě podroboval se lidem!

*) O následování Ježíše Krista III. 13. 2.

Rozjímání XXVIII.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti učí nás
lásce k Bohu a k bližnímu.

I. Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své i ze vsí síly své a bližního svého jako sebe samého (Mar. 12, 30—31.), takové přikázání ohlásil lidem Syn Boží v lidském těle a sám je vyplnil co nejdokonaleji; zároveň je naučil vlastním příkladem, kterak mají plniti toto přikázání.

Pán Ježíš jako Bůh-člověk má dvojí vůli a zároveň i dvojí lásku, božskou i lidskou. Láska božská jako dokonalost přirozenosti božské společná všem třem osobám Trojice nejsvětější jest nekonečná; kdož tedy jí dovede obsáhnouti? Rovněž ani lidské lásky Spasitelovy nedovede nikdo změřiti, neboť jest vyšší nežli nebe, rozsáhlejší nežli vesmír, delší nežli čas a věčnost. Láska božská ustanovila a vykonala vtělení Slova; jakmile pak Syn Boží přijal člověčenství, to jest duši a tělo v osobní jednotě s božstvím, láska lidská sloučivší se s božskou přebývala v jeho srdci.

Této dvojí lásky objímající Boha i lidi jsou plna všechna jeho slova, činy, ponížení a bolesti, všechny chvíle jeho života pozemského, oslaveného a eucharistického; nejslavnějšími pak jejími pomníky jsou jesličky, kříž a oltář. Otážeš-li se, proč Pán Ježíš přišel na svět jako nemluvně chudičké, plačící a plenkami ovinuté, on sám ti odpoví, že tím chtěl ukázati svou lásku k Otci nebeskému a lidem. Otážeš-li se dále, proč umřel na kříži, a vypil před tím celé moře bolesti, ačkoli nás mohl vykoupiti jediným svým vzdechem, on sám ti odpoví, že tím chtěl ukázati svou lásku k Otci nebeskému i k lidem. Otážeš-li se konečně, proč se tak ponížil v Nejsvětější svátosti a stal

se i naším pokrmem, on sám ti odpoví, že tím chtěl ukázati svou lásku k Otci nebeskému i k lidem.

V tomto tajemství Pán Ježíš stále se obětuje, velebí, odprošuje, přimlouvá se, — čili jeho život eucharistický jest jedna obět, jedna modlitba, jedna pocta, jeden úkon lásky objímající nejsvětější Trojici a celé lidstvo; a ta láska k Bohu Otci a Duchu svatému jest opravdu »ze vši mysli, z celého srdce a ze všech sil«. A ne dosti na tom, že sám tak miluje, nýbrž chce podobnou lásku přelíti v srdce lidské a obětovati je Otci nebeskému; proto přichází k nim ve sv. přijímání a proměňuje je pozvolá podle srdce svého.

Uč se lásce k Bohu od božského Mistra! Ale co to znamená milovati Boha? Zdaž pouze to, abys časem se pomodlil a vykonal něco dobrého? Nikoliv, láska mimo to vyžaduje, abys Boha ctil nade všecky a nade všecko, a proto střež se pilně každého hříchu, — abys věrně zachovával všechna přikázání jak Boží, tak církevní a svědomitě plnil povinnosti stavu — abys podroboval se pokorně vůli Boží a také uprostřed utrpení abys velebil Boha, — abys děkoval vroucně za dobrodiní Boží a vzájemně abys dobře činil dítkám Božím, to jest lidem, — abys rozšiřoval dle sil slávu Boží, úctu k Bohorodičce, lásku k církvi a abys byl rychlým ku všelikým obětem pro Boha. Tato pak láska k Bohu má býti vnitřní, upřímná, čistá, šlechetná, účinná a vytrvalá. Zda máš takovou lásku?

Řekneš snad, že srdce tvé špatné a chladné nemůže se vzmoci na takovou lásku?

Hle, jdi pro oheň k nejsvětějšímu srdci Ježíšovu! Pán sám řekl: »Přišel jsem oheň pustit na zem, a což chci, než aby se vznítíl« (Luc. 12, 49); tento pak oheň zůstavil v Nejsvětější svátosti jako v ohnisku stále planoucím. Jdi tam často s modlitbou pokornou a zvi Pána Ježíše ve mši svaté do srdce svého, a zapálí se v něm svatý oheň. Po svatém při-

jímání pak říkej často ku Pánu: Ó Ježíši, že jsi se mi celý oddal, i já se Ti celý oddávám. Všecko, co na zemi nazývám svým, toť majetek Tvůj, Ty sám všecko řiď a ve všem buď veleben s Otcem i s Duchem svatým. Každá myšlenka má, každý úder srdce, každé slovo, každý čin, každé utrpení — to pro Tebe; život můj, smrt má, věčnost má — to pro Tebe; všecko věnuji v obět nejmilostivějšímu srdci Tvému. Zda můžeš to směle říci anebo opakovati modlitbu sv. Františka Xaverského: *Non ut in coelo salves me, aut ne in aeternum damnes me, nec praemii ullius spe, sed sicut Tu amasti me, sic amo et amabo Te, solum quia rex meus es, et solum quia Deus es.*

Velikou a nevýslovnou lásku ukázal Syn Boží lidem, že stal se jejich bratrem podle těla, — že vlastními ústy učil je pravdě Boží a zákonu Páně, — že pro ně založil viditelnou církev a dal jim Rodičku svou za matku, — že zemřel za ně na kříži, aby jim zjednal odpuštění hříchův, milost posvěcující, synovství Boží a život věčný; ale v tajemství oltářním přivedl tu lásku k poslednímu stupni, takže už nemůže nic více lidem dáti ani pro ně učiniti.

Za života pozemského zůstával s lidmi pouze třicet tři léta, tu však zůstává až do konce věkův. V jeslích a na kříži odevzdal se lidem pouze jednou, tu však oddává se ustavičně a zvláště tenkrát, kdykoliv obětuje se na oltáři anebo přichází do duší ve sv. přijímání. Dříve rozdával především své dary, tu dává sebe samého. Písmo svaté chválí Jonathu, Syna Saulova za to, že miloval Davida »jako duši svou« a dal mu darem své šaty, meč svůj i luk svůj; než čím byla ta láska proti lásce Pána Ježíše, který dává tělo své i krev svou a celé člověčenství s božstvím svým, a to netoliko celému lidstvu vůbec jako ve vtělení a vykoupení, ale každému člověku zvlášť za pokrm

jeho duše. O kdo vypoví lásku Ježíšovu! Tak veliká jest, že kdyby ji byl Pán Ježíš nezjevil, nikdo z nás by ji nemohl pochopiti.

Ta láska je nezištná, neboť co přijímá Pán Ježíš za to, že se za ně obětuje, že s nimi přebývá a do jejich duší vchází? Hle, od zbožných trochu modliteb, často dosti chladných a trochu obětí obyčejně nedokonalých, od jiných pak podlou nevděčnost a nejednou těžké urážky. A přece na sebe zapomíná, jen aby lidem dobře činil. Ta láska jest statečná, takže Pán neodstrašuje se těmi urážkami jako se neodstrašil při poslední večeři zradou Jidášovou a předvídanými mukami.

Ta láska jest trpělivá a šlechetná, tak že Pán netrestá náhlou smrtí svatokrádců, kteří ve hříchu smrtelném přistupují k němu, a neodmítá od častého přijímání ani těch, kteří se vrátili z bludných cest.

Uč se takové lásce od Božského Mistra, abys netoliko nečinil bližnímu křivdy posuzováním, slovem neb skutkem, nýbrž abys mu dle sil dobře činil, zvláště když hněte jej chudoba duchovní neb tělesná.

Láska tvá k bližnímu budiž dle rozkazu apoštola trpělivá, milostivá, pokorná a spolu sladká, odpouštějící urážky, účinná a vytrvalá. Láska ta nechť se jeví zvláště vůči chudým, nešťastným, opuštěným, bloudícím, hříšníkům!

Takové lásky žádá Pán Ježíš, když praví, to jest přikázání mé, abyste se milovali ve spolek, jako já jsem miloval vás (Jan 15, 12.). Po tom také poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým (Jan 13, 39). Taková láska vyšla ze srdce Ježíšova, a její plameny objaly celou kouli zemskou, všechna pokolení a věky, rozmnožující všude teplo a život, tak že duše lidí, následkem hříchu samolibé a chladné, působením té lásky odhodlávaly se a odhodlávají se k tolika obětem pro bližního, k tolika

činům hrdinským. Ta láska v církvi svaté nikdy ne-
 uhasíná, protože jejím ohniskem jest božské srdce Je-
 žíšovo v Nejsvětější svátosti stále přítomné, stále živé,
 stále činné. Tu jest také středisko té svaté jednoty,
 která jednotlivce, rodiny i národy spojuje v jednu ro-
 dinu Boží.

Lze tedy směle říci, že tam, kde kvete úcta
 k Nejsvětější svátosti, zraje také ovoce lásky k Bohu
 a k bližnímu. A naopak, vzdalují-li se duše od Nej-
 světější svátosti, netoliko stávají se chladnými k Bohu
 a k bližnímu, ale planou nejednou ohněm pekelné
 nenávisti.

Zdaž máš, knězi, opravdovou lásku k Bohu a
 k bližnímu? A kterak se jeví? Zdaž jenom snad slo-
 vem a citem? Zda také skutkem a obětí? Zda máš
 také opravdovou lásku k matce církvi a ku bratřím
 kněžím? Zda nepůsobíš bolesti té matce? Zda nezá-
 vidíš těm bratřím a neopouštíš jich, když těžce prac-
 ují, když jsou nemocní a smutní, když pronásledo-
 vání trpí pro spravedlnost?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Ty ode mne žádáš lásky, kterou jsi
 prohlásil za první a nejdůležitější přikázání, — a žá-
 dáš jí tím větším právem, že mi dovoluješ každo-
 denně přistupovati k ohnisku lásky, kterým jest srdce
 Tvé. Avšak láska má jest tak chladná, tak nestálá,
 tak neplodná! Říkám sice často: Pane, Pane, ale ne-
 plním dokonale vůle Tvé. Chci býti dle slov Tvých
 ratolestí, tkvítí vždy v Tobě, ale nepřináším ovoce,
 jakého Ty žádáš. Ach, jest mi se báti, abys neroz-
 kázal utnouti mne a na oheň uvrhnouti. Než slituj
 se nade mnou a ze srdce Svého vdechni dokonalou
 lásku v srdce mé!

Rozjímání XXIX.

Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti jest vzor a tvůrce života čistého a zcela Bohu oddaného.

I. Již mudřec Starého Zákona uchvácen jest vysokou cenou čistoty: Ó jak krásné jest čistotné plémě ve stkvělosti; nesmrtelná zajisté jest památka jeho; neboť i u Boha známé jest i u lidí (Moudr. 41.). Ale teprve v Novém Zákoně nabylo dobrovolné panictví veliké úcty jako oblíbená ctnost Kristova. Dle slov sv. Jeronýma Pán Ježíš »virgo, Virginis Filius, virginum sponsus,« netoliko sám jako Bůh-člověk jest nejčistší, protože prostý všeliké zlé žádosti, ale mimo to miluje tu ctnost v lidech; neboť proto za matku svou zvolil Pannu neposkvrněnou, která »tantae exstitit puritatis, ut Mater Domini esse mereatur« (sv. Jeroným); za druhé nad jiné miloval panického učedníka Jana a jemu světil synovskou péči o Matku svou; konečně doporučil panictví jako radu a prostředek k dokonalosti. (Qui potest capere, capiat.) Mimo to Pán Ježíš všechněm, kteří ostříhají čistoty, udílí hojnou odměnu, neboť nazývá je netoliko blahoslavenými, protože Boha viděti budou, ale skrze apoštola svého ujišťuje, že ti, kteří zachovají panictví, následují Beránka, kamžkoli jde, a zpívají jako píseň novou, které žádný nemůže zpívati (Apoc. 14, 3.—4.).

Církev svatá pokračujíc v duchu Kristově, zavazuje své kněze k zachovávání dokonalé čistoty; a nic není nad to slušnějšího; neboť kněz tof »člověk Boží«, tof učedník a následovník Kristův, tof i spoluobětník, spolupracovník, náměstek a rodič Kristův, tof anděl pozemský čili muž modlitby a kajcnosti, tof apoštol víry a zbožnosti, tof služebník a vojín církve,

toť otec, pastýř a vůdce duší, toť ochránce chudých a sirotkův, toť milovník sebezáporu a vědění, toť svícen postavený na hoře a mající svítiti všechněm a tedy i těm, kteří žijí v panictví.

Jest nemožný takový život? Nikoliv, neboť miliony kněží, poustevníků, řeholníků a řeholnic a osob světských zachovalo a zachovává s milostí Boží panictví. Není to ovšem věc příliš lehká, protože jest nutný ustavičný boj s žádostivostí smyslnou a s tolika zlými lákadly světa; ale Pán podporuje bojující a netoliko jest stále při nich jako jejich pomocník, ale dává jim ve svatém přijímání »chléb silných« a »vínó rodící panny.«

Co tedy máš činiti, knězi? Hle, miluj čistotu panickou nad život; abys pak ji zachoval, unikej pilně všemu tomu, co ke hřichu nečistému vede anebo nakloňuje; zejména pak zahálce, nečinnosti, dlouhému povalování se na loži, čtení povídek nebo básní erotických, požívání alkoholu v jakékoli podobě, zvědavému pohlížení na mladé ženy, přijímání jich samých u sebe anebo navštěvování jich v domě bez naléhavé potřeby, a co horšího, udržování s nimi přátelství příliš něžného anebo podezřelé důvěrnosti, anebo připouštění jich k osobním posluhám.

Za to však používej pilně prostředků zabezpečujících tuto ctnost, jakými jsou stráž nad smysly, obrazností a srdcem, vyhýbání se příležitosti k zlému zvláště všelikých zbytečných affektů ve zpovědnici anebo mimo zpovědnici, přísné zachovávání strídmosti v jídle a pití, jakož i stydlivosti při oblékání a koupání, opatrné mrtvení těla, spěšné zapuzování zlých myšlenek a obrazů, častá zpověď, každodenní rozjímání a večerní zpytování svědomí, především pak vroucí láska k Pánu Bohu a častá a srdečná modlitba k srdci Ježíšovu, ke Královně panen, k andělu Strážci, k sv. Josefu a k svému patronu.

Zda šetříš těchto pokynův?

II. Člověk stvořen byl k tomu, aby žil v Bohu a pro Boha; a když hříchem prvotním ztratil tento život nadpřirozený a božský, čili synovství Boží, seslal Bůh k jeho záchraně Syna svého jednorozeného, který netoliko přinesl člověku pravdu, ale stal se pro něho »cestou« a »životem«, neboť jej smrtí svou smířil s Otcem a zjednal mu milost a za odměnu spolupůsobení s milostí věčnou slávu.

To dílo posvěcení a spasení duší koná Pán Ježíš i po nanebevstoupení svém, jednak skrze své služebníky — biskupy a kněze s náměstkem svým v čele, — jednak sám bezprostředně v Nejsvětější svátosti, když ve mši svaté obětuje se za lidi, když je učí a podporuje ze svých svatostánek, když k nim přichází ve svatém přijímání.

Poznej, knězi, kterak tu Pán Ježíš působí, a jaká poučení z toho pro tebe vyplývají!

Hle, předstatněním proměňuje se podstata chleba a vína mocí Boží v tělo a v krev Pána Ježíše, takže zůstávají pouze způsoby, které rovněž moc Boží udržuje. Podobně má se dít s pomocí milosti Boží v každém křesťanu, a oč spíše v každém knězi, vnitřní proměna, a to ze stavu hříchu v život milosti, ze života milosti méně dokonalého v život dokonalejší, aby mohl konečně říci s apoštolem: Živ jsem já, již ne já, ale živ jest ve mně Kristus. Tu žádá Pán Ježíš od nás práce a boje, ale nepřestává nám pomáhati, takže všechno můžeme v tom, který nás posiluje, a bez Něho nic nemůžeme; ta pomoc však přichází nám skrze mši svatou a svaté přijímání. Kolikrátkoli sloužíš mši svatou, skládej i sebe samého na pateně, prose, aby Pán spolu s hostií i tebe v sebe proměnil.*)

Ta přeměna vnitřní dokonává se pomalu a po-

*) Pichenot.

stupně, takže nejednou i u zbožného kněze zůstávají stopy »starého člověka«, to jest, jisté slabosti, jako na př. hnutí ctižádosti, hněvu, sebelásky a pod. Tím však se neodstrašuj, ale pokořuje se před Bohem i lidmi, bojuj neustále s každou zlou náklonností a pros při tom: Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha přímého obnov v útrokách mých« (Ž. 50). Pán nezamítne prosby tvé, protože v Nejsvětější svátosti jest jako náš lékař, který balsámem svého těla a své krve léčí naše rány a zná choroby naše — tu zase jako náš Otec, který zná naši chudobu a slyší soucitně naše vzdechy.

Přepodstatněním odtrhují se zázračně způsoby svátostné od podstaty chleba a vína, která přestává trvati; podobně v přeměně duchovní má se duše odtrhnouti od stvoření a od sebe samé a žíti v Bohu a pro Boha, opírajíc se pouze o Boha. K tomu směřuj i ty, knězi, abys mohl říci s prorokem: Což mám na zemi a na nebi kromě Tebe, Bože srdce mého?

V Nejsvětější svátosti učí nás Pán Ježíš všeliké ctnosti a pomáhá ku posvěcení duše. Hleď tedy, abys rozvažoval co nejčastěji o eucharistickém životě Spasitelově a utíkal se s důvěrou do jeho srdce!

V Nejsvětější svátosti Pán Ježíš stále se modlí, a modlitba jeho jest nejdokonalejší, neboť jest plna pokory, naděje, sebranosti a vytrvalosti; než uč se i ty od Pána modliti se a prositi o dar modlitby!

V Nejsvětější svátosti Pán Ježíš stále působí, ačkoli na venek jest nehybný a zdá se býti nečinným; neboť jak vhodně řekl jistý duchovní spisovatel,*) Pán Ježíš jest jaksi vzpruhou uvádějící do pohybu církev svatou a celý svět — od něho dostávají všichni tvořivé sílu a podporu — skrze něho všechna srdce bijí, všechny rozumy myslí, všechny vůle dobře jednají,

*) Pichenot.

bez něho nic nemůžeme. Než třeba On řídí a spravuje svět, tož přece neztrácí pokoje a sebranosti. Uč se z toho, knězi, jednati vždy pokojně, vždy ve spojení s Pánem Ježíšem, vždy z čistého úmyslu a tedy toliko pro Boha, aby heslem tvého života bylo: *Soli Deo honor et gloria.*

Zdaž bylo tak dosud? Zdaž aspoň bude tak v budoucnosti?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, Tys proto přišel na svět, abys byl naší pravdou, naší cestou a naším životem a v tom nejsvětějším tajemství dáváš se duším jako zřídlo života a proměňuješ je v sebe. O proměň i mne, abych od nynějška žil v Tobě a pracoval pouze pro Tebe.

Rozjímání XXX.

Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti obnovuje své umučení a smrt na kříži.

I. Pán Ježíš ustanovil Nejsvětější svátost oltární za tím účelem, aby byla ustavičnou památkou a spolu obnovením jeho umučení a smrti. Sám to projevil při poslední večeři, neboť vzav do rukou kalich s vínem, řekl: Pijte z toho všichni, totoť jest krev má nového zákona, která za mnohé vylita bude na odpuštění hříchův (Mat. 26, 28.); potom dodal: To čiňte na mou památku (Luc. 22, 19.), to jest na památku mého umučení a mé smrti, čili té oběti, která se již začíná.

Děkuj každodenně Pánu za tu památku zůstavenou v předvečer jeho smrti a při každé mši svaté oslavuj Boha Otce za to umučení Syna Božího.*)

Toto umučení připomíná nám sama materia Nejsvětější svátosti. Neboť jako zrno pšeničné odumírá

*) Pichenot.

v zemi a potom vypouští klas, bývá požato od ženců, vymláčeno cepem, semleto ve mlýně a pečeno v ohni, tak Pán Ježíš, jenž v Písmě sv. nazýván jest »pšenici vyvolených«, mučen byl od lidí rozmanitým způsobem, než se stal pokrmem pro duše. Rovněž vinné hrozny jdou pod lis, aby se z nich vytlačilo víno; podobně krutým mučením vytlačena byla všechna krev Spasitelova, aby se stala vínem rodícím panny.

Kdykoliv tedy při obětování béřeš do rukou hostii a kalich s vínem, děkuj Pánu za jeho obětivnou lásku a připomínej si povinnost mrtvení, abys odstranil ze sebe všecko, co se nelíbí jeho srdci a za to abys ochoten byl ke všelikým obětem!

Rovněž i oddělená konsekrace chleba a vína jest mystickým zobrazením smrti Ježíšovy; neboť ačkoli Pán Ježíš jest celý přítomen pod každou způsobou a pod každou částkou těch způsob, tož přece sama slova naznačují, že chléb proměňuje se v samo tělo Kristovo a víno v samu krev Ježíšovu, čili odlučuje se duchovním způsobem tělo od krve, a tím znázorňuje se smrt Spasitelova. Správně též Otcové církevní přirovnávají slova svátostná k meči rozdělujícímu to, co ve skutečnosti nemůže býti rozděleno.

Při každé tedy konsekraci připomínej si smrt Spasitelovu, kterou i za tebe podstoupil, a lituje hříchů které tu smrt zavinily, rei se sv. Kateřinou Janovskou: »O lásko má, již nikdy nebudu hřešiti.«

Víra nás učí, že mše svatá jest netoliko památkou, ale i obnovením oběti kříže čili touž obětí, neboť jeden a týž jest kněz, jedna a tatáž jest oběť — Pán náš Ježíš Kristus. Tytéž jsou účinky mše svaté jako oběti kříže s tím rozdílem, že kříž jest jaksi stromem, na kterém roste nebeské ovoce, a mše svatá je jaksi nádobou, ve které nám Bůh dle nejmoudřejších výroků své lásky ovoce to podává.

Sněž se, abys ovoce to sobě i jiným co nejpilněji a nejhodněji prisvojoval! Tuto potěšující pravdu představují symbolické okolnosti s každou mší svatou spojené; a tak i ten oltář, na němž se ta oběť koná, i ta roucha, do nichž se kněz obléká; neboť na oltáři, jako na nové Kalvarii vznáší se kříž s obrazem umučeného Spasitele, roucha pak liturgická připomínají nástroje jeho muk, tak na př. humerál ten šátek, kterým byla zakryta nejsvětější tvář Ježíšova, anebo bílé roucho, v něž král Herodes poručil jej obléci, — cin-gulum ty provazy, jimiž jej spoutali, — ornát onen šarlatový plášť, který naň žoldnéři vhodili.

Rovněž obřady mše svaté představují mysticky jednotlivé části z umučení Páně, což mezi jinými sv. František Sálesský pěkně vyložil. Tak na př. kněz přistupuje k oltáři — Pán Ježíš vchází do zahrady; kněz říká »confiteor«, — Pán Ježíš leží tváří na zemi; kněz líbá oltář, — Jidáš políbením zrazuje Pána Ježíše; kněz jde na stranu epištoly, — Pána Ježíše vedou pochopové; kněz říká »introit« — Ježíš vchází k Anášovi a Kaifášovi; kněz odříkává »Kyrie eleison«, — Petr zapírá Pána Ježíše; kněz říká »Dominus vobiscum«, — Spasitel pohlíží na Petra; kněz čte lekce, — Pána Ježíše vedou k Pilátovi; když pak čte evangelium — Pán Ježíš jde k Herodovi. Dále, když kněz obětuje chléb a víno, — Pána Ježíše bičují; když přikrývá kalich, — Pána Ježíše korunují; když umývá ruce a praví »Orate, fratres«, — Pilát umývá ruce a praví: »Ejhle, člověk«. Když kněz čte »praefaci« — Pána Ježíše odsuzují na smrt; když modlí se před podzdvihováním, — Pán Ježíš jde s křížem na Kalvarii; když vztahuje ruce své nad hostií a nad kalichem, — Veronika utírá nejsvětější tvář Ježíšovu; když dělá znamení kříže, — Pána Ježíše křížují; když podzdvihuje ne světější hostii, — Pána Ježíše podzdvihují na kříži; když povznáší kalich, — krev Ježíšova

plyne z ran. Po podzdvihování, když kněz modlí se za zemřelé, — Pán Ježíš modlí se za nepřátele; když bije se v prsa, — Pán Ježíš obrací lotra; když říká »Pater noster« ze sedmi proseb složený, — Pán Ježíš praví na kříži sedm slov; když láme hostii, — Pán Ježíš umírá; když vpouští částku do kalicha, — duše Pána Ježíše sestupuje do předpekli; když říká Agnus Dei, — setník a židé vyznávají božství Kristovo; když přijímá Nejsv. svátost, — Pán Ježíš jest složen s kříže na ruce Matky Bolestné a potom pohřben.

Kolikráte, knězi, sloužíš mši svatou, připomínej scény z umučení Páně a zvláště z ukřižování na Kalvarii a probouzej v sobě vhodné city! Uč také věřící, kterak mají úctu k umučení Páně spojovati s úctou k Nejsvětější svátosti! Zda tak činíš?

II. Pán Ježíš netoliko tenkrátě nám připomíná a mysticky obnovuje své muky a svou smrt, když obětuje se ve mši svaté, ale i když zůstává ve svato-stánku. Tu zajisté jest jako v hrobě, bez pohybu a tedy jako bez života; a jako zemřel na kříži, tak tu ztrácí bytí svátostné, kdykoliv způsoby se ničí aneb umírá mysticky v každém, kdo jej přijímá ve svatém přijímání.

Mimo to lidé zlí obnovují tu jaksi jeho muky.

V zahradě tři učedníci, místo aby se modlili, usnuli, když Spasitel začal se rmoutiti a teskliv býti; podobně nejednou katolíci modlí se roztržitě a ospale, ačkoli na blízku Pána Ježíše, kněží; pak slouží časem mši svatou chladně.

Jidáš hanebným pokrytectvím zradil Pána Ježíše, iní pak učedníci se rozprchli; podobně přihází se, že některý kněz poddav se vášni a upadnuv do hříchu těžkého, přistupuje bez pokání k oltáři, tu zase, že ten neb onen hned po mši svaté bez díkučinění utíká domů a po celý den ani se do kostela nepodívá, třeba jen na kratinkou adoraci.

Petr zapřel ze strachu božského Mistra; podobně zapírají Pána utajeného ti malomyslní katolíci, kteří z ničemné bázně před světem nepřístupují ke stolu Páně anebo stydí se pokleknouti v kostele anebo na ulici před Nejsvětější svátostí.

Nectný soudce Kaifáš i s radou vydal nad Ježíšem výrok: *H o d e n j e s t s m r t i*; podobně odsuzují na smrt Ježíše svátostného ti heretikové, kteří zavrhuji dogma o předpodstatnění a skutečnou jeho přítomnost v tajemství oltářním.

Bezbožná lůza posmívala se ukrutně Spasiteli v domu Kaifašově a před radním domem Pilátovým; podobně zneuctívají Pána utajeného netoliko pohané, židé a nevěrci, šlapající svaté hostie anebo je bodající noži a pálice v ohni, ale i špatní katolíci, kdykoliv jej přijímají svatokrádežně anebo neslušně se chovají v kostelích anebo ty kostely okrádají anebo z nich vypuzují Nejsvětější svátost.

Biřicové zbičovali a žoldněřové trním korunovali Ježíše; podobně jej bičují dnes rozpustilci, dopouštějící se hanebných přestupkův, ano i na blízku kostelů, a trním jej korunují nevěrci, kteří se posmívají jeho pravdě, jeho církvi a jeho přítomnosti svátostné.

Katané ukřižovali Spasitele na Kalvarii; podobně i dnes jej křižují všichni ti, kteří se dopouštějí hříchů smrtelných, a netoliko probodávají jeho srdce, vytlačují z něho krev, ale i dle slov apoštolových pošlapávají tu krev nejsvětější.

Jako Pán Ježíš snesl tehdy strašnou muku s božskou vskutku trpělivostí, tak i dnes snáší v Nejsvětější svátosti urážky mu působené; lidem pak, třeba svým nepřátelům, projevuje nevýslovnou lásku a prokazuje neocenitelné milosti. Tu zajisté i modlí se za své katany i chrání je před trestající spravedlností. Tu duše hříšné a mnohdy již na prahu smrti stojící obrací vnitřní milostí a očištuje svými svátostmi. Tu sirot-

kům a opuštěným otcovsky otvírá své srdce a matku svou jim za matku dává. Tu skrze svaté přijímání v duších zbožných, jako by v novém hrobu Josefa z Arimathie, přibytěk si vyvoluje. Tu také duším takovým jako Veronice obraz svůj zanechává, když je ve svatém přijímání jaksi v sebe proměňuje.

Hleď, knězi, jak dobrý jest Pán ke všechněm a zvláště k tobě, neboť všechněch milostí a výsad, jaké Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti rozdává, před jinými dostává se ti údělem. Zda jsi za to náležitě vděčen a kterak projevuješ tu vděčnost?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Ježíši, Ty z lásky k nám v Nejsvětější svátosti připomínáš a obnovuješ bolestné umučení své, které jsi snesl za hříchy lidské, tedy i za mé. Mám tedy litovati hříchů a vystříhati se hříchů netoliko smrtelných, které Tě znovu přibijejí na kříž, ale i všedních, které zarmucují srdce Tvé; avšak já toho nečiním. Mám za Tebe, to jest pro Tvou pravdu, pro Tvůj zákon, pro Tvou církev rád trpěti a býti hotov i k mučení; avšak já toho nečiním. Stud se mne zmocňuje a bázeň, ó Ježíši, když mám stanouti před Tvým přibytkem, přiblížiti se k oltáři Tvému. Ale v Tobě naděje má. Ty tedy vypusť ze srdce svého jiskřičku lásky, aby se v mém srdci rozhořela vroucí úcta k umučení Tvému a ku Tvému tajemství oltářnímu!

Rozjímání XXXI.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti připomíná a obnovuje své z mrtvýchvstání a nanebevstoupení.

I. Nejsvětější svátost jest památka netoliko bolestných, ale i slavných tajemství života Kristova. Vyslovuje to církev svatá, nařizujíc knězi říkati po offer-

toriu: *Suscipe, sancta Trinitas, hanc oblationem, quam Tibi offerimus ob memoriam passionis, resurrectionis et ascensionis Jesu Christi, a po pozdvihování: Unde et memores, Domine... eiusdem Christi Filii Tui Domini nostri tam beatae passionis, necnon et ab inferis resurrectionis sed et in coelos gloriosae ascensionis.*

Zajisté, jak veliká jest podobnost mezi zmrtevýchvstáním Krista Pána a nejsvětějším tajemstvím oltářním!

Tělo Kristovo v tomto tajemství má všechny vlastnosti těla oslaveného po zmrtevýchvstání; z toho vyplývají, knězi, pro tebe velmi pěkná poučení.

Tělo Kristovo jest nyní duchové, a třeba má ysly, přece jich nepoužívá. Pán Ježíš z jazyka kram zřekl se v tomto tajemství používání smyslů, jest jakoby neviděl, jakoby neslyšel, a při tom stále mlčí, aby každý křesfan, zvláště každý kněz stále se učil umrtvovati smysly a jazyk, — aby odvracel oči své od marnosti, — oplétal uši své trním, — činil ústům svým dvěře a zámky. Zda tak činíš, knězi?

Tělo Kristovo jest pronikavé a rychlé; a jako po zmrtevýchvstání procházelo zavřenými dveřmi, přelétalo v jedné chvíli ohromné prostory, tak ani dnes nedá se v tom tajemství ničím zadržeti a jest současně na tolika místech a všude celé a živé. Hle, toť naučení pro tebe, knězi, abys ruče běžel cestou ctnosti a nedal se zadržeti ani vlastními žádostmi ani lákadly světa ani úklady ďáblůvými, — abys také jako orel spěchal všude tam, kde možno vykonati něco dobrého, osvítiti nějakou duši zaslepenou nebo zbloudilou vyrvati z propasti hřichu. Zda máš tu rychlost? A možná, že plníš všechno chladně, jen abys toho se zbavil.

Tělo Kristovo po zmrtvýchvstání jest plno jasnosti, jen že v oltářním tajemství úmyslně zakrývá lesk svůj z lásky k nám. Hle, tu opět poučení, knězi, pro tebe. Máš býti pokorný, to jest, nehledati nikdy a v ničem slávy své, a co do přání svých máš jíti za pokynem daným ti od mistra duchovního: *Ama nesciri et pro nihilo reputari*. Poněvadž však Bůh sám postavil tě na svícnu kněžském, proto jsi povinen zářiti všelikou ctností netoliko před Bohem, ale i před lidmi, neboť i k tobě praví Spasitel: Ty jsi světlo světa. Tak nechať svítí světlo tvé před lidmi, aby viděli skutky tvé dobré a chválili Otce, který jest v nebesích. Zda, knězi, jsi lidem a zvláště svému stádečku svící hořící a zářící? Zda život tvůj jest příkladem a vzděláním pro všechny? A snad jsou v něm stránky temné, snad i pohoršlivé?

Tělo Kristovo po zmrtvýchvstání nemůže již trpěti, neboť praví apoštol, že Kristus vstav z mrtvých, již neumírá a proto nemůže již trpěti; rány pak, které snesl za nás, září nyní v jeho těle jako slunce a jsou zřídly předivné radosti a slávy. Třeba by tedy někdo probodl nožem nejsvětější hostii, přece nezasáhne jeho těla. Hle, tu zase poučení, knězi, pro tebe. Hleď, abys vždy statečně přemáhal pokušení těla a duši svou nevinnou a zářící zachoval. Hleď také, abys pro Ježíše snášel ochotně urážky a pronásledování, neboť budeš-li s ním a za něho trpěti, budeš také s ním oslaven. Zda se o to snažíš?

II. A co poučení předivných možno vyvoditi z okolností zmrtvýchvstání a nanebevstoupení Páně.

Ženy šly ke hrobu s vonnými mastmi, aby pomazaly tělo Kristovo; i ty jdi ku svatostánku neb k oltáři s vůní modlitby a dobrých skutků!

Apoštolové Petr a Jan spěchali prudce ke hrobu, protože láska k Ježíšovi dodávala jim křídel; s takovou láskou spěchej i ty k Nejsvětější svátosti, ať to

na mši svatou ať na návštěvu neb adoraci ať k podávání svatého přijímání věřícím anebo k zaopatření nemocného!

Ostatní apoštolové nevěřili hned těm, kteří zvěštovali o zmrtvýchvstání Páně, a Tomáš dokonce ujišťoval, že neuvěří, dokud neuzří ran od hřebů a nevloží ruky v jeho bok; ty, knězi, víš, proč věříš v to tajemství; proto nedopusť nikdy ani stínu pochybnosti, ale říkej vždy: Pán můj a Bůh můj, aby se na tobě splnila ta slova: »Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili« (Jan 20, 29.).

Pán Ježíš dle starého podání ukázal se nejdříve Matce své a tedy Nejčistší z lidí, potom pak Magdaleně a tedy obrácené veřejné hříšnici; uť se z toho knězi, abys k častému svatému přijímání připouštěl a táhl netoliko duše dokonalé, ale též upřímně obrácené, tím spíše, protože Pán Ježíš těm duším prokazuje dnes větší milost nežli tenkrát Magdaleně, neboť jim dovoluje netoliko líbat duchovně své nohy, ale přijmouti sebe do srdce.

Pán Ježíš pokáral, ale zároveň potěšil dva učedníky jdoucí do Emaus, tak že srdce jejich hořela; a když jim podal svaté přijímání, otevřely se oči jejich. A ty, knězi, hledej svatého zápalu ku práci a k utrpení pro Ježíše v jeho srdci skrze modlitbu pokornou a důvěrnou, zvláště skrze častou adoraci; a je-li v duši tvé temno a slabo a smutno, spěchej k němu pro světlo, pro posilu, pro potěchu, volaje s velikou věrou: Zůstaň, Pane, se mnou, neb se připozdívá. Tak volej také, když bude se končiti den tvého života a přiblíží se noc smrti.

Pán Ježíš slitoval se nad učedníky, kteří celou noc lovili ryby a nic neulovili; kázal jim tedy, aby spustili síť po pravé straně lodi, což když učinili, zahrnuli takové množství ryb, že nemohli vytáhnouti sítě. Tu Petr přepásal se sukni a vrhl se do moře, aby co

nejdříve setkal se s milovaným Spasitelem, od něhož také hned uslyšel ta slova: Pasiž beránky mé, pasiž ovečky mé. Ty, knězi, nehorši se nikdy, bude-li lov duší skoupý nebo nesnadný, ale před každou prací duchovní pros Pána utajeného o pomoc a požehnání; síť pak svou zapouštěj vždy po straně pravé, to jest, všechno, co činiš, čiň z čistého a dokonalého úmyslu. Pamatuji, že i tebe se ptá Pán stále: Zda miluješ mne více než ty duše, nad kterými jsem tě ustanovil? A chceš-li ukázati Pánu opravdovou lásku, pracuj se sebezapřením a sebeobětováním na spáse těch duší!

Pán Ježíš po čtyřicet dní vypravoval učedníkům o království Božím a potom je vyvedl na horu a promluviv k nim naposled požehnal jim. I ty, knězi, uč se od Ježíše moudrosti nadpřirozené buďto meditováním, buďto čtením duchovním a navštěvováním Sanctissimi, buďto pilným a pokorným hloubáním ve spisích theologických. Pros také každodenně, pros před každou záležitostí o jeho požehnání, a navzájem uč jiné duše cestám Božím, uč zvláště úctě k Pánu utajenému a z jeho moci žehnej těm duším, aby se ruče ubíraly na horu nanebevstoupení.

Pán Ježíš před tváří Nejsvětější Matky a učedníků svých vstoupil do nebe, kde sedě na pravici Otce, netoliko oroduje za nás jako prostředník, ale i vládne a soudí jako náš Král a Soudce. Slávu nebeskou obdržel v člověčenství svém pro sebe a zároveň i pro nás, neboť sám pravil: »Já až budu povýšen od země, všechno potáhnu k sobě.« (Jan 12, 32.) Hle, v Nejsvětější svátosti táhne k sobě láskou duše věřící; a přicházejí k nim ve svatém přijímání, dává jim záruku života věčného a slávy věčné, jak sám přislíbil: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejposlednější.«

Vskutku co duší posílených hodně tím chlebem vstupuje každodenně do nebe buď přímo se země nebo z očístce.

Raduj se, knězi, že i tobě dostalo se toho štěstí údělem a netoliko sám spěchej do nebe, ale i jiné duše, zvláště ty, které opatruješ, tam posílej! Zda tak činiš?

Když učedníci hleděli za Ježišem jdoucím do nebe, ukázali se jim dva andělé a řekli: »Co tu stojíte, hledíce?« — jakoby chtěli říci: Nestačí teskniti za Ježišem, který ještě jednou přijde na soud, ale třeba jíti do Jerusalema a do celého světa a hlásati jméno Ježíšovo a rozšiřovati jeho království v duších, pracovati pro něho a trpěti. Takový hlas jde z nebe i k tobě, knězi. Zda ho posloucháš ochotně? Zda zejména snažíš se rozšiřovati úctu a lásku k Pánu utajenému v Nejsvětější svátosti?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í . P ř e d s e v z e t í .

Ó Ježíši, i já jsem povinen z mrtvých vstáti na duši, ze života nedokonalého a špatného k životu svatému a horlivému. Než jak často couvám zpět a ne-li do smrtelných, tedy do všedních hříchů upadám! Jak lenivá jest mnohdy má práce o jiné duše! Těžko mi časem na zemi, a přece příliš často vážu se k jejím marnostem a zapomínám na nebe. Než Ty, ó Pane, odtrhni srdce mé od toho všeho, co jest pomíjející a táhni je k sobě a přikovej k srdci svému v tajemství oltářním ukrytému, abych s milostí tvou i sebe posvětil a mnoho duší poslal do nebe.

Rozjímání XXXII.

Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest králem církve vítězné, bojující a trpící.

I. Ježíš Kristus jest králem církve vítězné, a to netoliko jako Bůh a Stvořitel nebe a země, ale i jako

člověk, neboť vtělením povýšeno bylo jeho člověčenství nade všechny tvory a obdrželo nejvyšší moc nad nimi. Poněvadž Bůh-člověk ustanovil vykoupiti svět pokořením sebe a utrpením, proto zřekl se na jistý čas técti, jaká náležela jeho božské a královské velebnosti; co více, přijal na sebe podobu služebníka a ponížil se až k smrti kříže. Ale zmrtvýchvstání zajistilo mu vítězství nad smrtí, světem a ďáblem, a nanebevstoupení uvedlo jej na trůn slávy.

Ježíš Kristus jest králem andělů, neboť kterému z nich řekl Otec nebeský: »S y n m ů j j s i t y , j á j s e m t ě d n e s z p l o d i l.« (Žid. 1, 5)? — a když uvedl Prvorozeného na okruh země, zdaž nevydal takového rozkazu: »Nechť se mu klaní všichni andělové Boží?« (Žid. 1, 6).

Není také divu, že andělové zpívali nad jeho jeslemi, že mu sloužili na poušti, že stáli na stráž u jeho hrobu. Není divu, že Pán Ježíš v den posledního soudu pošle anděly jako hlasatele a posly své, aby shromáždili »v y v o l e n é j e h o o d e č t y ř v ě t r ů.«

Pán Ježíš jest rovněž králem všech svatých, neboť od něho pochází všeliká jich milost, svatost a sláva. Všichni také andělové a svatí spolu s královnou svou Bohorodičkou Marií vzdávají neustále čest »S e d í c í m u n a t r ů n u a B e r á n k o v i«, volajíce: »S v a t ý, S v a t ý, S v a t ý, P á n B ů h v š e m o h o u c í« (Apoc. 4, 8.), tu zase: »H o d e n j e s t B e r á n e k , k t e r ý ž b y l z a b í t , v z í t i m o c a b o ž s t v í i m o u d r o s t i s í l u č e s t a s l á v u i d o b r o č i n ě n í« (Apoc. 5, 12.).

Beránek ten kraluje nad nebem i nad zemí a koná soud nad každou duší, která opouští tuto zemi; ale zároveň jako prostředník náš přimlouvá se za hříšný svět — jako Spasitel náš sesílá neustále své milosti skrze Ducha svatého, — jako hlava církve pečuje o nás a řídí nás.

Zda má toliko v nebi svůj trůn? Nikoli, — ale i na zemi v Nejsvětější svátosti. Proto také trůn tento obklopují s úctou andělé. Někteří svatí viděli mezi mší svatou anděly, kterak oděni v zářící roucho, ale s bosýma nohama a se zrakem pokorně sklopeným klečeli po stranách oltáře a potom přísluhovali kněžím podávajícím tělo Páně. I dnes vidí je oko víry kolem oltáře a svatostánku, ani se klanějí Svatému svatých ve dne i v noci. Proto také možno říci, že kdykoliv začíná se mše svatá, otvírá se nebe a všichni jeho obyvatelé s Bohorodičkou v čele padají na tváře své před Pánem sestupujícím na oltář.

Spoj se i ty v duchu s celým nebem, kdykoliv sloužíš mši svatou nebo adoruješ Sanctissimum a často se přenes myslí před hořejší trůn Beránkův, ale zároveň žij tak, abys jednou po celou věčnost zpíval mu píseň chvály! Zda tak žiješ a zda teskniš po nebi?

II. Pán Ježíš je rovněž králem církve bojující. Těžké bylo utrpení Josefa, syna patriarchy Jakuba, když od závistivých bratří byl prodán Ismaelitům a zavezen do Egypta a tu z návodu zlé ženy uvržen do žaláře; ale jak veliké bylo potom jeho povýšení! Neboť Faraon ustanovil jej nad domem svým, ano řekl k němu: »K rozkazu úst tvých všechen lid poslouchati bude; jednou toliko královskou stolicí tebe převyšovati budu« (Gen. 41, 40). Ano i bratři Josefovi poklonili se mu.

Nerovně větším bylo ponížení Syna Božího, ať již v jeslích, ať v Nazaretě, ať v životě veřejném, ať zvláště v čase umučení, ale za to jaká sláva ve chvíli zmrtvýchvstání! »Ponížil se samého — praví o Kristu Pánu apoštol — učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Protož i Bůh povýšil ho a dal mu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé

koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných (Filip. 2, 8—10.).

Vstoupiv na nebe, sesílá Pán Ducha svatého na apoštoly a milosti smrtí svou zjednané dává neustále církvi své, kterou po všechny věky spravuje. Kříž boží synagogu židovskou, rozbíjí bůžky pohanského Říma a ukazuje se netoliko na věžích měst, ale i na korunách císařských, takže stejně jak lidé divocí, tak osvícení, prostí jako mudrci a vládcové koří se před Ukřižovaným. Vzdávej i ty božskou čest nesmrtelnému Králi věků, buď ho vždy poslušen a rozšiřuj jeho království v duších!

V pravdě Pán Ježíš sám se poníží v nejsvětějším tajemství oltářním a to, možno říci, hlouběji, nežli na kříži, ale za to nevěsta jeho církve svatá, vynasnažuje se, aby uctila božského ženicha a krále nebe i země. Mše svatá jest projevem nejhlubší úcty k Trojici nejsvětější, nejdokonalejším díkučiněním za dary udělené celému světu, přehojným zadostučiněním a nejúčinnější modlitbou o nové milosti; není tedy divu, že církve zahrnuje tu obět nejvyšší a nejsvětější tak velikou úctou. Není divu, že i slavní mudrcové a mocní vládcové s velikou pokorou účastňují se té oběti, tak dalece, že císař Theodosius snímá odznaky svého veličenstva, kdykoli vstupuje do chrámu, — a náš Vladislav Jagiello leže za pozdvihování na zemi třel v prstech prach na znamení, že jest pouze prachem vůči Králi králů.

Svaté přijímání jest zřídlem života pro jednotlivce i pro celou církev, a nikdo ho nepřijímá, aniž by prvé neuctil Boha utajeného a neodhodlal se k různým obětem. Jak hlubokým uctěním a spolu dostiučiněním za způsobené urážky jest každé vystavení Sanctissimi, především pak čtyřicetihodinná pobožnost.

Co více, církve se stará, aby ten Král nejhlubší pokory a lásky také mimo chrámy přijímal pocty.

Krásná to byla chvíle, když David uváděl na horu Sion archu Hospodinovu; ale což jest to proti procesí Božího Těla, třeba kdesi v malé vesničce, když tu všichni padají na kolena před Pánem zástupů anebo provázejí jej u vítězoslavném průvodě jako dvořané svého krále.

Uznávej i ty Pána Ježíše za svého krále, služ mu vždy věrně a s láskou zvi jej vroucně do srdce svého maje vždy na obě roucho svatební, — jdi za ním s velikou pokorou, když nesen bývá v processí — přičiňuj se o ozdobu jeho a o vítězství jeho v duších, pamatuje při tom, že jsi jeho dvořanem na zemi a že ani Serafini toho nedosáhnou, čeho ty, bídný člověče, dosahuješ. Kterak jsi plnil dosud povinnosti dvořana Kristova?

Rozvaž tu, že Nejsvětější svátost jest netoliko ohniskem veřejné služby Boží a zřídlem životnosti církve, ale jeho radostí, slávou, obranou, potěchou; neboť Pán Ježíš jako velekněz církve koná obět nejsvětější, zjednává a rozdává milosti skrze viditelné kněžstvo, — jako Král církve má účast na všech jejích osudech, brání ji v bojích a těší v bolestech. Kde církev svatá žije v pokoji, tam i Král její v eucharistii obklíčen jest úctou a láskou. A naopak, kde církev zakouší útisků, tam i Kristus Pán jest pronásledován; vždyť On s církví sestoupil do katakomb a musil opustiti kraje heretické.

Modli se o vítězství a pokoj církve, ale nelekej se, že má dnes tolik nepřátel a že lodička Petrova zmítána jest vzbouřenými vlnami; neboť Pán jest v ní stále v tajemství oltářním a skrze viditelného kormidelníka a nástupce svatého Petra ji řídí. V pravdě Pán v tom tajemství na pohled spí hlubším spánkem, nežli kdysi na jezeře Genezaretském, ale srdce jeho neustále bdí, takže loď Petrova nemůže utonouti.

Zdaž ty, knězi, snažíš se přispěti podle sil k vítězství a slávě církve a tím i k triumfu Kristovu? Zda jsi rychlý k obětem pro věci katolické a horlivý v apoštolské práci?

III. Ježíš Kristus jest konečně králem církve trpící.

Evangelia vypravují, že když Spasitel vcházel do města Naim, vynášeli z brány mrtvého mládence, a za ním šla matka vdova, plačíc. Sladký Ježíš slitoval se nad ní a řekl: Neplačiž; potom přistoupil a dotekl se mar, řka: »Mládenče, tobě pravím, vstaň;« a hned posadil se ten, který byl mrtvý, a počal mluvit; a všichni velebili Boha. Kdož jest ta matka starostlivá? Hle, toť církev svatá. A koho představuje mrtvý mládenec? Jednak hříšníky, jednak duše trpící v očištcí. Prvé křísí Pán Ježíš, dává jim milost lítosti a vede je ke svátosti pokání; druhým dává život, mírně jejich muky a otvíraje jim brány nebes.

Jest pravdou víry, že duše v očištcí snášejí veliké muky jako trest časný, jehož za života neodpykaly, a že ty muky možno jim zkrátiti nebo zmírniti jednak modlitbou, jednak almužnou a dobrými skutky, jednak postem a všelikým mrtvením, jednak zvláště obětí mše svaté, neboť ta oběť jako obnovení oběti kříže má také moc zadostiučiniti a smířiti, a krev Ježíšova rozlévajíc se na oltáři mystickým způsobem splývá také do očištcce. Dle tohoto učení sloužila církev svatá již od prvních století mši svatou za duše zemřelých, jak o tom svědčí svatí otcové a starší křesťané, a mezi nimi sv. Monika, která umírajíc, prosila přítomné u jejího lože, aby ji pochovali, jak chtějí, ale aby pamatovali na její duši ve svatých obětech.

Že ty oběti pomáhají duším trpícím, zjevil Bůh nejednou lidem svatým. Vypravuje na př. sv. Terezie, že když zakládala kláštery Karmelitánek ve Španělich, jistý šlechtic jménem Bernardin de Mendoza obětoval

ji z lásky k Matce Boží svou usedlost blízko města Valladolidu. Za dva měsíce potom ten muž zemřel, a to tak náhle, že neměl času vyzpovídati se. V té chvíli zjevil se Pán Ježíš svaté Terezii, která v ten čas dlela jinde, a řekl: »Dcero má, spása jeho byla u velikém nebezpečství, ale slitoval jsem se nad ním, protože k uctění mé Matky daroval svůj dům její řeholi. Nevyjde však z očištěnce, dokud se neodslouží první mše svatá v tom klášteře.« Povzbuzena tím viděním, starala se svatá Terezie, aby dokončila co nejdříve tu budovu, zvláště protože Pán Ježíš podruhé ji napomenul za modlitby těmi slovy: »Spěchej, neboť ta duše velmi trpí;« a jakmile byly pořízeny celly a oltáře, poručila, hned odsloužiti mši svatou na úmysl zemřelého. Když pak při té oběti přistoupila sama ke stolu Páně, ukázal se hned vedle sám Bernardin de Mendoza s obličejem zářícím velikou radostí a s rukama sepjatýma; potom jí poděkoval za vysvobození z očištěnce a vznesl se do nebe.

Následuje sv. Terezie, obětuj někdy mši svatou za duše svých rodičů, příbuzných, přátel, dobrodinců, představených, osadníků, jakož i za ty, kteří odnikud nemají záchrany; a když nastane pozdvihování, modli se tu nejvroucněji, prose tak, jako prosila královna Esther o vysvobození lidu: Nalezl-li jsem milost v očích Tvých, ó Králi církve trpící, a líbí-li se Ti, daruj mi tu duši, o kterou prosím.

Sám také pamatuj v čas na duši svou a »před smrtí svou čiň dobře« (Eccl. 14, 17). A při tom konej pokání již zde na zemi za své viny, abys nepotřeboval káti se dlouho v očištěnci; neboť opravdu praví Pán, nevyjdeš odtud, dokud posledního penízku nezaplatíš (Mat. 5, 26).*)

*) Čti: Ježíš Kristus v životě svém veřejném jest vsorem a mistrem kněze. Ros. 40.

Modle se za duše zemřelých, odporoučej navzájem do jejich modliteb své potřeby, neboť ony modlí se za nás, pokud je k tomu Bůh sám svým zjevením nakloňuje. Není možno také pochybovati, že ony spojují se s církví vítěznou a bojující, klanějí se svému Spasiteli a Králi přítomnému na tolika oltářích a v tolika svatostáncích.

Zda pamatuješ na duše zemřelých a nezapomínáš na svou?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Tys i mne z nekonečného milosrdenství povolal za dvořana svého, abych celý život zasvětil k rozšíření slávy Tvé. Proto spojuje se s celým nebem, s celou zemí a s celým očistcem chci Tě, Králi Ježíši, velebiti každým úderem svého srdce, každou svou myšlenkou, každým svým slovem, každým svým činem, každým svým utrpením a zvláště každou obětí nejsvětější. Ó kéž ta obět koná se každé chvíle a po celé zemi a tedy i tam, kde dosud jest neznáma. Kéž každý Tvůj příbytek obklopuje nesčíslný zástup andělův i lidí klanějících se Ti s pokorou. Kéž každá duše dychtí s tesknou po spojení s Tebou a nasytuje se co nejčastěji chlebem andělským. Ó Ježíši, kéž jest všude a ode všech srdci Tvému a skrze srdce Tvé Trojici nejsvětější čest, poslušnost a láska na věky věkův! Amen.

OBSAH:

Strana

Nejsvětější Svátost jest korunou tajemství a skutků Božích, neboť jest doplněním té lásky, kterou Pán Ježíš ukázal nám v tajemství vtělení, ve svém životě pozemském, ve své smrti a v založení své církve	3
II. Bohorodička Maria a Nejsvětější tajemství oltářní	8
III. Přislíbení ustanovení Nejsvětější svátosti	12
IV. Ustanovení Nejsvětější svátosti a viditelného kněžstva	18
V. Přítomnost Pána Ježíše v Nejsvětější svátosti	23
VI. Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás víry	29
VII. Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás naděje	35
VIII. Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás lásku	41
IX. Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás úctu vnitřní	46
X. Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti vymáhá od nás úctu vnější	51
XI. Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest veleknězem a žertvou obětní	58
XII. Jak veliká, svatá a užitečná oběť jest mše svatá	62
XIII. Mše svatá jest oběť chvály a díkyčinění	68
XIV. Mše svatá jest oběť smíření a prosby	73

ČÁST I.

S jakou přípravou třeba přistupovati k oltáři a sloužiti mši svatou.

XV. S čistým svědomím, s živou věrou a s vroucí láskou	80
--	----

ČÁST II.

S jakou přípravou třeba přistupovati k oltáři a sloužiti mši svatou.

XVI. S pokorou, uctivostí a pozorností	90
XVII. Kterak děkovati po mši svaté	98
XVIII. Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest Bůh skrytý, a proto třeba se mu klaněti a navštěvovati jej	104

XIX.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším prostředníkem, naším otcem a naší matkou	112
XX.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším lékařem	119
XXI.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším životelem a naším pokrmem	125
XXII.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším pomocníkem a naší pomocí	131
XXIII.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším ženichem a přítelem	138
XXIV.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším pastýřem a vůdcem	145
XXV.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest naším mistrem a učí nás, aby chom zalíbení měli v modlitbě . .	151
XXVI.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti učí nás duchu chudoby, odříkání a trpělivosti	156
XXVII.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest vzorem pokory, tichosti a poslušnosti	163
XXVIII.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti učí nás lásce k Bohu a k bližnímu	172
XXIX.	Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti jest vzor a tvůrce života čistého a zcela Bohu oddaného	177
XXX.	Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti obnovuje své mučení a smrt na kříži	181
XXXI.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti připomíná a obnovuje své z mrtvýchvstání a nanebevstoupení . .	186
XXXII.	Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest králem církve vítězné, bojující a trpící	191

